Հարգելի՛ ընթերցող.

ԵՊՀ հրատարակչությունը, չհետապնդելով որևէ եկամուտ, ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտի համացանցային կայքերում ներկայացնում է իր հայագիտական հրատարակությունները: Գիրքը այլ համացանցային կայքերում տեղադրելու համար պետք է ստանալ հրատարակչության համապատասխան թույլտվությունը և նշել անհրաժեշտ տվյալները:

Շեքսպիրը դարձել է մի չափ ազգերի զարգացման աստիճանը որոշելու համար: Եթե մի ժողովուրդ նրան չի թարգմանում, կնշանակի տգետ է, եթե չի հասկանում, կնշանակի տհաս է, եթե մի լեզու նրա վրա չի գալիս, կնշանակի տկար է:

Հովհաննես Թումանյան

BAKHTIAR HOVAKIMYAN

SHAKESPEARE IN THE ARMENIAN THEATRE

YEREVAN
YEREVAN UNIVERSITY PRESS
2012

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ
ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼԳԷՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԲԱԽՏԻԱՐ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

ՇԵՔՍՊԻՐԸ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆ
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2012

ՀԴՏ 792(479.25)
ԳՄԴ 85.33(2Հ)
Հ 843

FUNDAÇÃO CALOUSTE GULBENKIAN

Հովակիմյան Բ. Մ.
Հ 843 Շեքսպիրը հայ թատրոնում / Բ. Մ. Հովակիմյան: — Եր.: ԵՊՀ Հրատ., 2012.— 540 էջ + 32 էջ ներդիր:

Հանրագիտակ-տարեգրության մեջ ամփոփված են Շեքսպիրի երկերի հրատարակությունների, թարգմանիչների և նրանց թարգմանությունների, շեքսպիրյան թեմաներով գրականության, Օթելլոյի և Համլետի դերակատարների առաջին ելույթների, շեքսպիրյան թեմաներով միջոցառումների ու փառատոների մասին մատենագիտական ցանկեր և 25 պիեսի բեմադրությունների տարեգրությունը:

Գիրքը կարող է օգտակար լինել հայ թատրոնի պատմությամբ, թատերական կապերով, Շեքսպիրը հայ թատրոնում թեմայով զբաղվողներին ու հետաքրքրվողներին:

ՀԴՏ 792(479.25)
ԳՄԴ 85.33(2Հ)

ISBN 978-5-8084-1644-4

© Հովակիմյան Բ. Մ., 2012
© ԵՊՀ Հրատ., 2012

ՇԵՔՍՊԻՐԸ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Մեր թվարկության հինգերորդ դարի սկզբից հայ գրական կյանքի վերելքի հետ, զուգահեռաբար, սկզբնավորվել ու ստեղծագործական մեծ ճանապարհ է անցել նաև թարգմանական գրականությունը: Այդ երկու բնագավառներն էլ մտել են մեր ազգային տոների մեջ և նշվում են որպես թարգմանչաց տոն: Ազգային և թարգմանական գրական այս շարժումը ծնունդ ու սնունդ է տվել նաև միջազգային գրական ու թատերական կապերին, որոնք նույնպես դարերի պատմություն ունեն:

Տարբեր ազգերի գործիչների հետ շփման միջոցով են հայերն անդրադարձել նաև անգլիական գրականությանը, թատրոնին, որոնք միավորվել են մեկ անվան մեջ՝ Վիլյամ Շեքսպիր (1564–1616): Ոչ միայն անգլիական, այլև համաշխարհային մեծության ճանաչված Շեքսպիրի գրական ժառանգությանը հայերը ծանոթ են եղել դեռևս 17-րդ դարից: Թեև այս տվյալը փաստացի կերպով դեռ վերջնական լուծում չի ստացել, բայց հարցը հավաստի է:

1916-ի ապրիլին, երբ աշխարհի առաջավոր մտավորականությունը, այդ թվում և հայերը, նշում էին դրամատուրգների արքա Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակը, Լոնդոնում, տեղի հայ գրողների ընկերության քարտուղար Արամ Բաֆֆին, իր զեկուցման մեջ նշել է, որ 17-րդ դարում տպագրված «Մաղիկ գիտության» գրքում հիշատակվել է Շեքսպիրի անունը: Այդպիսի հայտարարության համար նա, անշուշտ, հիմք է ունեցել: Բաֆֆին այդ գիրքը տեսել է կամ բրիտանական որևէ թանգարանում կամ էլ մեկնումեկի անձնական գրադարանում:

Շեքսպիրին, նրա թողած գրական-դրամատիկական ժառանգությանը հաստատ ծանոթ առաջին մտավորականը 18–19-րդ դարերի հայ ազգային-քաղաքական գործիչ Հովսեփ Էմինն է (1726–1809): 1750-ական թթ. ապրելով Լոնդոնում, ծանոթացել է թե՛ անցյալի և թե՛ ժամանակակից գրական-թատերական գործիչների հետ: 1792-ին, Լոնդոնում, նա հրատարակել է «Իմ կյանքը և արկածները» անգլերեն հուշագրությունը[1], որտեղ հիշատակելով «Օթելլո» և «Վենետիկի վաճառականը» պիեսները, համեմատություններ է կատարել իր և Շեքսպիրի հերոսների միևնույն վիճակում գտնվելու մասին: Նա անձնական ծանոթություն է ունեցել իր ժամանակի շեքսպիրյան մեծ դերասան Գարրիկի հետ, ինչը վկայում է Էմինի և Լոնդոնի թատերական գործիչների միջև եղած փոխադարձ կապերի մասին: Այդ կապերն անցողիկ բնույթ չեն կրել: Գրքի էջերից կյանք են մտել: Նրա մասին գրախոսական է գրվել Մադրասում լույս տեսնող հայերեն առաջին պարբերական՝ «Ազդարարում» (1794): Ավելին՝ բացվել է գրքի բաժանորդագրություն, որով այն ձեռք են բերել տեղի անգլիացիները և հնդկահայերը:

Էմինի գրքից բացի, Հնդկաստան են հասել նաև Շեքսպիրի և ուրիշ հեղինակների (այդ թվում և ֆրանսիացիների) բազմաթիվ գործեր, որոնք իրենց արձագանքն են գտել հնդկահայ մամուլում: Շեքսպիրյան գրականության մասսայականացման գործում կարևոր դեր է խաղացել Կալկաթայում լույս տեսնող «Շտեմարան» հանդեսը, որի, ինչպես նրա խմբագիր Մարտիրոս Մկրտչյանը, այնպես էլ աշխատակիցները 1822–1823 թթ. իրենց հոդվածներում, այս կամ այն ճշմարտությունը հաստատելու համար քաղվածաբար մեջբերումներ են կատարել Շեքսպիրի «Երկու վերոնացիք», «Ամառնային գիշերվա երազ», «Ջափի դեմ չափ», «Մեծ աղմուկ ոչնչից», «12-րդ գիշեր», «Օթելլո», «Համլետ» պիեսներից: Դրանք եղել են «Անմահացյալ Շեքսպիրից» կատարած հայերեն թարգմանության առաջին նմուշները:

[1] Life and Adventures of Joseph Emin an Armenian, London, 1792.

Հովսեփ Էմինի գիրքը ուղղակի ազդեցություն է ունեցել նաև նրա մահից հետո ծնված թոռան՝ աղջկա որդի Մկրտիչ Էմինի վրա, որը հետագայում դարձել է նշանավոր հայագետ ու մանկավարժ (1815–1890): 1823-ին Նոր Ջուղայից Կալկաթա ուսման գնացած պատանի Մկրտիչն ապրել է Թանգում տատի մոտ, սովորել մարդասիրական ընկերության ճեմարանում, տիրապետել անգլերենին: Հոգատար տատի նախաձեռնությամբ, 14-ը դեռ չլրացած Մկրտիչը, 1829-ին չուրջ կեստարյա ճամփորդությունից հետո հասել է Մոսկվա, ընդունվել Լազարյան ճեմարան, հետո ավարտել Համալսարանը, զբաղվել գրականությամբ ու մանկավարժությամբ:

Եվ ի՞նչն է հետաքրքրական: Էմին կրտսերի ճամփորդական պայուսակում եղել է երկու գիրք՝ Միլտոնի «Դրախտ կորուսյալի» հայերեն թարգմանությունը և 1823-ին Լոնդոնում հրատարակված՝ Շեքսպիրի պիեսների ժողովածուն[1], որից նա թարգմանություններ է կատարել դասընկերների և ուսանողների համար[2]:

1830-ական թվականներից գրական ուսումնասիրություններում և մամուլում սկսել են երևան գալ Շեքսպիրի և նրա գրական ժառանգության մասին առանձին գնահատականներ: Առաջինն արտահայտվել է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանի շրջանավարտ և Համալսարանի բանասիրական բաժնի ուսանող, 20-ամյա Սարգիս Տիգրանյանը (1812–1875): 1832-ին գրած և 1834-ին ճեմարանի հրատարակությամբ լույս ընծայած՝ ֆրանսիացի դրամատուրգ Ռասինի «Գոթոդիա» ողբերգության գրաբար թարգմանությանը նա կցել է «Ինչ ինչ զեղեցերգութենե» վերնագրով առաջաբան, ուր ներկայացրել է համաշխարհային դրամատուրգիայի պատմությունը՝ անտիկ աշխարհից մինչև 1820-ական թթ.: Տիգրանյանն այդտեղ անդրադարձել է նաև Շեքսպիրին, նրան անվանելով՝ «չնորհաչուքն», նրա «Համլեթ», «Հուլիոս Կեսար», «Անտոնիոս և Կղեոպատրե», «Օթելլո», «Հռիքարդոս Երրորդ» ողբերգությունները համարել խոր բանաստեղծական թատրոնական և ավելացրել՝

[1] The dramatic Works. With glossary Chiswick.

[2] Հայ գրականության միջազգային կապերը, հ. 2, Եր., 1987, էջ 287–300:

«բազումք ի քերթվածոց նորա խաղարկեցան առաջի թագուհ-ույն Եղիսաբեթի»[1]:

Իր գնահատությունների մեջ Տիգրանյանն օգտվել է անգլիացի հեղինակների գործերից և արել իր հետևությունները, առանց ազատվելու կլասիցիստական դրամատուրգիայի ազդեցությունից:

Արևմտահայ գրական մտքի պատմության մեջ առաջինը, որն անդրադարձել է Շեքսպիրին, եղել է Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության ներկայացուցիչ Մատթեոս վարդապետ Մաղաք-Թեոփիլյանցը: 1839-ին նա Վենետիկում հրատարակել է «Կենսագրություն երևելի արանց» հանրագիտարանաբնույթ աշխատությունը, որի երկրորդ հատորում, խոսելով Շեքսպիրի մասին, նրան համարել է «մեծահամբավ քերթող անգլիացի»:

Ինչպես Մաղաք-Թեոփիլյանցը, այնպես էլ Վիեննայի «Եվրոպա» հանդեսի անստորագիր հոդվածագիրը, որպես կլասիցիզմի ուղղության պաշտպաններ, թեև չեն բարձրացրել Շեքսպիրին, բայց և այնպես, չեն ժխտել նրա մեծությունը:

Շեքսպիրի մասին ինքնուրույն և թարգմանական տեսական հոդվածներից հետո, սկսվել են նրա պիեսների թարգմանական փորձերը: Այս հարցում նախապատվությունը տրվում է Զմյուռնիայի թատերական գործիչներին: Թարգմանիչ և «Արփի Արարատյան» թերթի թատերախոս Արամ Տետեյանը 1851-ին լինելով Լոնդոնում, տարբեր թատրոններում մի շարք ներկայացումներ տեսնելուց հետո, հիացել է Շեքսպիրի պիեսներով:

Տետեյանի թարգմանությամբ, Զմյուռնիայի թերթերում, մասնակի կամ ամբողջովին, նրա թարգմանությամբ տպագրվել են «Կատակերգություն սխալանաց» (1853), «Վենետիկի վաճառականը» (1862, ամբողջությամբ), «Համլետ» (1862) պիեսները: Առանձին գրքով՝ 1866-ին լույս է տեսել «Հռոմեոս և Ճյուլեէդդա» ողբերգությունը՝ անգլիական աղբյուրներից քաղած հոդվածների և այլ նյութերի թարգմանությամբ հանդերձ: Շեքսպիրի նկատմամբ իր սերը Տետեյանն այսպես է բացատրել՝ «Երբ առաջին անգամ Շեքսպիր կարդացի սքանչանալով հափշտակվեցա»:

[1] Գոթողիա եղերերգություն, թարգմանյաց ի գաղղիականե Սարգիս Տիգրանյան Նախիջևանցի, ի Մոսկով, 1834, էջ 57:

Եթե Տետեյանը և նրա գործը չարունակող մյուս գործիչները Շեքսպիրին թարգմանել են բնագրից, ապա Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության հայրերն այդ աշխատանքն սկսել են Ֆրանսիացի Ժան Ֆրանսուա Դյուսիսի փոխադրությունների թարգմանությունից: Թեև մեր թատրոնի պատմության մեջ այդ հարցն առնչվում է «Մակբեթի» փոխադրության թարգմանությանը, որը կատարել է հայր Սամուել Կայսերյանը (1838–1908), որով էլ այն առաջին անգամ ներկայացվել է 1864-ի հունվարի 29-ին, Սուրբ Ղազարում, Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի ճաշասրահում, կրճատված, առանց կին դերակատարի (Լեդի Մակբեթը փոխարինվել է Մակբեթի տղայով), բայց, մեզ թվում է, որ Մխիթարյաններն առաջին անգամ այդ քայլին են դիմել դեռևս 1853-ին՝ բեմադրելով «Հուլիոս Կեսարը», թերևս նույն Դյուսիսի փոխադրության թարգմանությամբ: (Հռոմում կատարվող տեսարաններում հանդես են եկել Հուլիոս Կեսարը, Անտոնիոսը, Բրուտոսը, Տուղղիոսը, Կասսիոսը, Մերակույտի անդամներ և ուրիշներ):

Ճիշտ է, այս բեմադրություններում Շեքսպիրի հերոսները խոսել են ոչ թե հեղինակի տեքստով, այլ Դյուսիսի փոխադրության լեզվով, բայց և այնպես հիմքը հանդիսացել է Շեքսպիրի ստեղծագործությունը:

Վենետիկի Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի դպրոցական թատրոնում Շեքսպիր բեմադրելն իր դրական ազդեցությունն է ունեցել նրա աշակերտների ոչ միայն մտավոր զարգացման, այլև հետագա գործունեության վրա: Վարժարանի մի շարք սաներ դարձել են գրող-դրամատուրգներ, իսկ Սրապիոն Հեքիմյանը (1832–1892), իր գրած առաջին պիեսով՝ «Արտաչես և Սաթենիկ» (1848–16 տարեկանում), որոշ գործողություններ ժառանգել է «Ռոմեո և Ջուլիետից»:

Շեքսպիրի դրամատուրգիայի ազդեցությունն ակնհայտ է նաև քսան տարին դեռ չլրացած Պետրոս Դուրյանի (1851–1872) «Թատրոն և թշվառներ» պիեսում (1871), ուր, ի տարբերություն հեղինակի գրած պատմական ողբերգությունների, նյութը վերցրել է ժամանակակից առօրյա կյանքից և ուրիշներին էլ խորհուրդ է տվել զբաղվել արդիական կյանքի պատկերմամբ: «Թատրոն և թշվառներ» պիեսում Դուրյանի գաղա-

փարախոսությունն արտահայտվել է հատկապես ներկայացման Դ. արարվածի Գ. պատկերի Ա. տեսիլում (բեմի ներկայացման ընդմիջման ժամանակ) Ա. և Բ. Հանդիսատեսների մտքերի փոխանակության մեջ:

Թատրոնի կարևորության, հեղինակության, նշանակության և այլ հարցերի մասին խոսելիս, Բ. Հանդիսատեսն ասում է Ա. Հանդիսատեսին՝

— Անհնար է, որ մարդ Շեքսպիրի, Շիլլերի, Հյուկոյի և Տյումայի թատերգությունքը կարդացած ժամանակը չաքանչանա, կը պաչտեմ ես այդ հանճարները[1]: Սրանք, իհարկե, Դուրյանի խոսքերն են, որ իրենց արտահայտությունն են ստացել նրա հերոսի բերանով:

Ժամանակի առումով, Շեքսպիրից ներշնչված երրորդ դրամատուրգը, երևանցի Աբգար Գուլամիրյանն է (1840—1916): Իր գրած «Սենեքերիմ Թագավոր Հայոց Վասպուրականի» (տպվ. 1878) ողբերգության առաջաբանում Գուլամիրյանը գրել է. «Կարևոր ենք համարում հայտնել, որ ողբերգությանս Հինգերորդ արարվածի Զ, Է, Ը, Թ և ԺԳ տեսարանների մենախոսությունները մենք հարմարեցրել ենք Շեքսպիրի Ռիչարդոս Երրորդի վերջին արարվածին»[2]:

Ազդեցությունն ազդեցություն, բայց Գուլամիրյանի պիեսի համար հիմք ծառայած Մանուել Արտամետյանի «Գաղթականություն ի Վասպուրականե Սենեքերիմա Արքային Արծրունվո» (տպվ. Վան, 1860) ողբերգության վերափոխումն ու հավելումներ մտցնելը, Շեքսպիրի պիեսից վերցրած մտքերն իր հերոսին վերագրելը միայն պատմական մոտեցման արժեք ունեն: Այդ պիեսը բեմադրվել է Ախալցխայում և Թեհրանում:

Շեքսպիրի գործերի գաղափարական ազդեցությունն ակներև է Գ. Սունդուկյանի «Պեպո» և «Քանդած օջախ» պիեսներում: 1898-ին պատասխանելով Յուրի Վեսելովսկու այն հարցին՝ թե ո՞ր հեղինակներից է ազդվել Սունդուկյանը, եվրոպական և ռուս մի քանի հեղինակների թվում հայ դրամատուրգը հիշատակել է Շեքսպիրին, որի գործերը նա կարդացել է

[1] Գեորգ Դուրյան, Երկերի ժողովածու, հ. 2, Եր., 1972, էջ 444:

[2] Աբգար Գուլամիրյանց, Սենեքերիմ Թագավոր Հայոց Վասպուրականի, Եր., 1878, էջ ԺԵ:

ֆրանսերեն: Այդ ազդեցությունը նկատելի է Համլետ—Պեպո և Թիմոն Աթենացի—Օսեփ կերպարների հոգեբանության ու գործունեության մեջ՝ բողոք անարդարության դեմ և անանկանալուց հետո մերձավորների կողմից լքվելու ցավի զգացում:

Շեքսպիրից թարգմանություններ կատարելու, նրա մասին ինքնուրույն կամ թարգմանական հոդվածներ տպագրելուց հետո նրան մերձենալու հաջորդ քայլը եղել է առկա թարգմանություններից որոշ գործեր բեմ հանելը, որով, փաստորեն սկսվել է մեծ դրամատուրգի ստեղծագործությունների բեմական պատմությունը հայ թատրոնում:

Նախքան առաջադրված հարցին անցնելը, հիշեցնենք, որ 1863 թվականի հունվարից, Գևորգ Զմշկյանը երկրաչափ ճարտարագետի մասնագիտությունը մի կողմ դնելով, իր ամբողջ կյանքը նվիրել է թատրոնին՝ եղել է դերասան, բեմադրիչ, դրամատուրգ, թարգմանիչ, թատրոնի պատմաբան: Նրա շնորհիվ են հայ թատրոն մուտք գործել Շեքսպիրը, Օստրովսկին և այլ հեղինակներ:

Զմշկյանը թատրոն է մտել տեսականորեն պատրաստված: Նա լավ ծանոթ է եղել ռուս մեծ քննադատ Վ. Գ. Բելինսկու թատերագիտական ժառանգությանը: Իսկ որտեղ Բելինսկի՝ այնտեղ Շեքսպիր: Ահա, այսպիսի զինվածությամբ, նույն 1863-ի գարնանը Զմշկյանը ձեռնարկել է «Թիմոն Աթենացի»՝ Բելինսկու բնորոշմամբ՝ «անարյուն ողբերգության» թարգմանությունը: Աշխատանքի մասին կարծիք իմանալու համար, նա իր մոտ է հրավիրել բեմընկեր-դերասաններ Միհրդատ Ամրիկյանին և Արտաշես Սուքիասյանին: Նա իր թարգմանությունը կարդացել է այն եղանակով, ինչպես որ պետք է խոսեին դերասանները (հակառակ ընդունված երգեցիկ խոսակցական եղանակին): Ընկերները չեն հավանել նրա թարգմանությունը, որի պատճառով Զմշկյանը պատռել է ձեռագիրը:

Այսուամենայնիվ, Զմշկյանը ձեռք չի քաշել Շեքսպիրից: Հայ թատրոնի խաղացանկը նոր և արժանի դրամատուրգիայով հարստացնելու նպատակով, 1864-ին, նա ֆրանսերենից թարգմանել է «Վենետիկի վաճառականը», որի առաջին գործողության երրորդ տեսիլը, որտեղ հանդես են գալիս Շայլոկը, Անտոնիոն և Բասանիոն, բեմադրել է 1865-ի մայիսի 7-ին, Թիֆլիսի Քաղաքային (Թամամշյանի) թատրոնում:

Զմշկյանի թարգմանած ու բեմադրած այս հատվածով Շեքսպիրն առաջին անգամ մուտք է գործել արևելահայ թատրոն: Առաջին անգամ Շեքսպիրի հերոսների խոսքերը հնչել են հայերեն: Այդպես, հատվածաբար, իսկ այնուհետև ամբողջությամբ, չուրջ քսան տարի Զմշկյանը բեմադրել է «Վենետիկի վաճառականը», որին հաջորդել է «Օթելլոյի» նրա թարգմանության բեմադրությունը 1867-ի փետրվարի 10-ին, զարձյալ առանձին տեսարաններով, մինչև որ 1884-ին խաղացվել է ամբողջությամբ: Այսպիսով, Գևորգ Զմշկյանը «Վենետիկի վաճառականի» և «Օթելլոյի» առաջին թարգմանիչն է, բեմադրողը, Եայլոկի ու Օթելլոյի առաջին դերակատարը:

«Վենետիկի վաճառականի» չմշկյանական առաջին բեմադրությունից երկու տարի անց, 1867-ի մարտի 25-ին Կ. Պոլսի Նաումի թատրոնում, Ասիական ընկերության դերասանական խումբը Հակոբ Վարդովյանի բեմադրությամբ առաջին անգամ բեմ է հանել «Մակբեթը», ինքն էլ կատարել գլխավոր հերոսի դերը: Հետաքրքրականն այստեղ այն է, որ «Մակբեթը» խաղացվել է 16-ամյա Խաչատուր Ուղուրեկյանի թարգմանությամբ:

Պոլսահայ թատրոնում «Ռոմեո և Ջուլիետ» (1869) և «Օթելլո» (1871) ողբերգությունները բեմադրացանկ մտցնելու հայտարարություններ են տպագրվել մամուլում, բայց արձագանք չեն ստացել: Մինչև 1888–1889 թթ. Պետրոս Աղամյանի ելույթները Պոլսում («Օթելլո») և Զմյուռնիայում («Համլետ») և դրանից հետո՝ մինչև 1908-ը Պոլսում այլևս Շեքսպիր չի խաղացվել: Ինչպես Աղամյանն է գրել Վարդգես Սուրենյանցին, «Համլետն» ու «Արքա Լիրն» արգելված են եղել գրաքննության կողմից[1]: Այս երևույթը ձգվել է չուրջ երկու տասնամյակ: Թեոդիկի «Ամենուն տարեցույցը» (1907 թ.) գրքում Համլետի դերը պատրաստելու մասին Սիրանույշի տպագրած («Ձեռնարկս Շեյքսբիրի մի գործին») հոդվածում նույնպես բացակայում է Համլետ անունը:

Վերադառնալով անցյալին վերհիշենք, որ 1870-ին Գամառ Քաթիպայի (Ռափայել Պատկանյան) «Հիմի՞ էլ լռենք» բանաստեղծությունը բեմից արտասանելու համար մամուլում

[1] Պետրոս Աղամյան, Նամակներ, եր., 1959, էջ 212:

գրվել է՝ «Խոսք ռուս բանաստեղծի մը»[1]: Այսպիսի վիճակում ի՞նչ կարելի էր անել:

Հայ թատրոնում Շեքսպիրն իսկական զարթոնք է ապրել 1880 թվականից և մինչև օրս մնում է նրա խաղացանկի հիմնական ու մնայուն հեղինակներից մեկը: Հիրավի, 1880-ական թվականները հայ թատերական գործիչների և, ընդհանրապես, թատերական կյանքի աշխույժ գործունեություն ծավալելու տարիներն էին, երբ մեկը մյուսի ետևից ասպարեզ իջան նոր թարգմանություններ՝ ո՛րը բնագրից, ո՛րը գերմաներենից, ո՛րը ֆրանսերենից, ո՛րը ռուսերենից թարգմանված:

Շեքսպիրի նկատմամբ ցուցաբերված այդ հետաքրքրությունը հայ մտավոր կյանքի հասունացման ու վերելքի չրջան էր, ինչպես արևելահայ, այնպես էլ արևմտահայ հատվածների համար, թարգմանվում ու տպագրվում էին նորանոր գործեր, իրարից անկախ, հաճախ թարգմանվում էին նույն գործերը, բեմական կյանք մտնում տարբեր քաղաքներում: Տարեցտարի ընդարձակվում էին Շեքսպիր խաղացող թատերախմբերի գործունեության սահմանները, հարստացվում խաղացանկը, ի հայտ գալիս նոր դերակատարումներ, լայն ծավալ ստանում հյուրախաղային ճամփորդությունները, թատերական մթնոլորտը հեղեղվում էր Շեքսպիրի ողբերգությունների ու կատակերգությունների նորանոր բեմադրություններով:

Այդ առաջընթացն սկսվել էր Թիֆլիսի Հայոց դրամատիկական նորաստեղծ կոմիտեի (ընկերության) ակտիվ գործունեությամբ, որը գլխավորում էր իշխան Նապոլեոն Ամատունին, իսկ քարտուղարն էր Գևորգ Զմշկյանը: Թատերախմբի կազմն ուժեղացնելու, ավելի լուրջ պիեսներ բեմ հանելու նրանց մտահոգությունը թելադրել է առաջնակարգ դերասաններ հրավիրել Կ. Պոլսից: Այդ նպատակով, 1879-ին Զմշկյանը մեկնել է Կ. Պոլիս, պայմանագրեր կնքել Պետրոս Աղամյանի, Աստղիկ և Սիրանույշ քույրերի հետ և միասին ուղևորվել դեպի Թիֆլիս:

Թատերական կոմիտեն ունեցել է խաղացանկը թարգմանական պիեսներով ապահովելու իր հանձնախումբը՝ ի դեմս դրամատուրգ Գաբրիել Սունդուկյանի, թարգմանիչներ Սենե-

[1] Մանդումեի էֆքյար, № 1490:

քերիմ Արծրունու և Արգար Հովհաննիսյանի: Ընկերության բոլոր օղակներն աշխատել են սիրով ու նվիրվածությամբ, որի արդյունքում թատերախմբի խաղացանկ են մտել Գոգոլի «Ռևիզորը», Գրիբոյեդովի «Խելքից պատուհասը», Օստրովսկու «Եկամտավոր պաշտոնը», Լերմոնտովի «Դիմակահանդեսը», Մուրացանի «Ռուզանը», կրկնվել են «Պեպոն» և այլ պիեսներ:

Շեքսպիրյան պիեսների բեմադրություններն սկսվել են 1880-ից: Սեպտեմբերի 25-ին բեմադրվել է «Կամակոր կնոջ սանձահարումը» (թարգմ. Ամիրան Մանդինյան), նոյեմբերի 20-ին՝ «Համլետը» (թարգմ. Ս. Արծրունի), 1881-ի դեկտեմբերի 31-ին՝ «Վենետիկի վաճառականը» (թարգմ. Գևորգ Բարխուդարյան), 1886-ի փետրվարի 17-ին՝ «Օթելլոն» (թարգմ. Ստեփանոս Սուլխանյան), նույն տարվա նոյեմբերի 6-ին՝ «Արքա Լիրը» (թարգմ. Ս. Արծրունի, վերջինս թարգմանել էր նաև «Մակբեթը», բայց ոչ բեմադրվել է, ոչ էլ թարգմանությունն է պահպանվել):

Այս պիեսների զգալի մասի հաջողությունը կապված է Համլետի, Օթելլոյի և Արքա Լիրի դերակատար Պետրոս Ադամյանի անվան հետ: Դերի ուսումնասիրությունից զատ, նա աշխատել է իր դերատեքստը դարձնել ավելի բեմական, առավել արտահայտիչ, խոսքերը՝ սահուն արտասանվող:

Ադամյանը շեքսպիրյան այս դերերին ավելացրել է նաև Կ. Գուցկովի Ուրիել Ակոստայի և Պ. Ջիակոմետտիի Կորրադոյի դերերը և 1882–1888 թթ. շրջել Անդրկովկասի մի շարք և Ռուսաստանի բազմաթիվ քաղաքներում: Մոսկվայում և Պետերբուրգում խաղացել է հայ թատերասերների հետ, իսկ մնացած վայրերում՝ ռուսական խմբերում, իր դերերը կատարել հայերեն և ֆրանսերեն:

Ադամյանի շեքսպիրյան դերակատարումները շատ բարձր են գնահատվել հատկապես Ռուսաստանի մայրաքաղաք Պետերբուրգի թատերական քննադատության կողմից: 1884-ի հունվարի 28-ին, Կոնոնովի դահլիճում, հայ ուսանողների և մտավորականների մասնակցությամբ, Ադամյանն առաջին անգամ հանդես է եկել իր գլխավոր՝ Համլետի դերում: Հանդիսատես քիչ է եղել, բայց ներկա են եղել Ալեքսանդրինյան

թատրոնի առաջնակարգ դեմքերը՝ Մ. Գ. Սավինան (որը մինչև հայ դերասանի մահը եղել է նրա բարեկամը), Վ. Վ. Սամոյլովը, Ա. Պ. Լենսկին (վերջին երկուսը եղել են Համլետի դերակատարներ), թատերական քննադատ Վ. Վ. Զույկոն, դրամատուրգ Ա. Ս. Սուվորինը, թատերական գործիչ Պալմը, մամուլի թղթակիցներ:

Ադամյանի ելույթը խանդավառությամբ է ընդունվել: Ներկայացումն ավարտվելուց հետո, Սամոյլովը մտնելով Ադամյանի սենյակը, նրան ասել է՝ «Անկեղծորեն ասում եմ ձեզ, որ նույնիսկ Սալվինիի խաղը ինձ այնքան հաճույք չի պատճառել, որքան ձեր խաղը»: «Նովոյե վրեմյա» թերթում գրվել է՝ «Տեսնելով պ. Ադամյանին, մենք պետք է խոստովանենք նրա՝ անկասկած ընդունակ, մտածող, զարգացած դերասան լինելը... Համլետի դերը նա տարավ այնքան բավարար, որ կարող է հաճույք պատճառել Շեքսպիրի ստեղծագործությանը ծանոթ ամեն մի ինտելիգենտ հանդիսատեսի» (№ 2846):

Ադամյանի լեզուն չհասկանալու պատճառով զանազան դիտողություններ են եղել Համլետի մասին, բայց «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսության ժամանակ, բոլորը միակարծիք, բարձրը գնահատական են տվել: Բանն այն է, որ Ադամյանը մշտապես կատարելագործելով իր խաղը, կերպարից բխող նոր արտահայտչամիջոցներ է որոնել ու հարստացրել Համլետի վարվելակերպի ու գործողության միասնությունը: Նրա նորամուծություններից մեկը եղել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսության ժամանակ Համլետի ձեռքին դաշույն ունենալը: Զույկոն այսպիսի բացատրություն է տվել այդ երևույթին. «դա շատ նոր է և հաջող. ընդգծում է Համլետի ինքնասպանության միտքը: Ամբողջ մենախոսությունը կատարում է գրեթե հանգիստ, շատ պարզ, երբեմն նստած, դաշույնի հետ խաղալով: Հոյակապ տպավորություն է թողնում»[1]:

1880-ական թթ. թատերական զարթոնքը նպաստեց ոչ միայն շեքսպիրյան պիեսների նոր թարգմանությունների երևան գալուն (թեև նրանց զգալի մասը բեմի երես չի տեսել), այլև թատերական առողջ քննադատությանը: Իրենց բանիմաց

[1] Новости, № 30.

և անաչառ ոգով գրած թատերախոսականներով աչքի են ընկել Գրիգոր Արծրունին («Մեղու Հայաստանի» և «Մշակ»), Սպանդար Սպանդարյանը («Մեղու Հայաստանի» և «Նոր-Դար»), Ավետիք Արասխանյանը («Մուրճ»), Սիմոն Հախումյանը (Թիֆլիսի և Բաքվի ռուսական ու հայկական մամուլում) և ուրիշներ, որոնց հետևեցին նորանոր ուժեր:

Այդ տարիներին է վերաբերում նաև հայ շեքսպիրագիտության գիտական գրականության սկզբնավորումը ի դեմս Պետրոս Ադամյանի, որն ապացուցելու համար, որ եթե ինքը թատերագիտությամբ զբաղվի, ավելի լավ կգրի, քան հրապարակի վրա եղած թատերախոսները: Ի հաստատումն այդ մտքի, նա կարճ ժամկետում գրել և 1887-ի գարնանը Թիֆլիսում լույս է ընծայել իր «Շեքսպիր և յուր Համլեթ ողբերգության աղբյուրն ու քննադատությունները» ուշագրավ աշխատությունը, որը, դեռևս ձեռագիր վիճակում, բարձր է գնահատվել «Մշակի» կողմից: Թերթում գրվել է. «Ադամյանի այս աշխատությունը մի թարմ նորություն է հայոց գրականության մեջ և իրավ, չունենք մենք մի քննադատ, որը այս աստիճան լուրջ կերպով ուսումնասիրեր մի որևէ հեղինակություն, հավաքեր բազմաթիվ մատենախոսների կարծիքները և հետազոտեր ու կշռեր նրանց և հետո իր սեփական դատողությունների հետ միացնելով ընծայեր հասարակությանը»[1]:

Ադամյանի գիրքը լույս տեսնելուց հետո, նրա դեմ հոդված է գրվել «Արձագանքում» և արժանի հակահարված ստացել Շիրվանզադեի կողմից: Ադամյանի ուսումնասիրությունը բարձր են գնահատել նաև Ղազարոս Աղայանը, Ղևոնդ Ալիշանը, Գարեգին Ենգիբարյանը և ուրիշներ: Ադամյանի սկսած գործը հետագայում շարունակեցին Սիրանույշը (Համլետի իր կատարման մասին) և Վահրամ Փափազյանը, որի «Իմ Օթելլոն», «Համլետը ինչպես տեսա» և «Արքա Լիրը» գիտական փայլուն ուսումնասիրություններ են:

1890-ական թթ. հայ շեքսպիրյան թարգմանությունները և նրանցով կատարված բեմադրությունները նոր թռիչք ապրեցին: 1894–1898 թթ. Թիֆլիսում, մեկը մյուսի ետևից լույս տեսան մեծավաստակ, դասական թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի (1864–1931) «Համլետ իշխան Դանեմարքի», «Ինչպես կուզեք», «Ռոմեո և Ջուլիետ», «Արքա Լիր» բնագրից կատարված թարգմանությունները, որոնք խկուլն գրավեցին թատերական գործիչների ուշադրությունը:

Մասեհյանի թարգմանություններով բեմադրություն տալու նախաձեռնողը եղել է դերասան Հովհաննես Աբելյանը, որը հայ շեքսպիրյան թատրոնի վաստակաշատ գործիչներից մեկն է: Շեքսպիրյան խաղացանկում նա կատարել է տասը դեր, որից՝ Օթելլոն – 40 տարի, Արքա Լիրը՝ 25: 1894–1899 թթ. նա երկու անգամ փորձել է «Համլետ» բեմադրել ու Համլետ խաղալ, չի հաջողվել: Բաքվում և Թիֆլիսում դերաբաշխումներ է արել, Մասեհյանի տեքստի վրա աշխատել – անօգուտ: Պիեսի բեմադրության թույլտվություն ստանալու համար նրան մերժել են, որովհետև թույլատրված պիեսների շարքում Մասեհյանի թարգմանությունը նշված չի եղել և խորհուրդ են տվել Պ. Վեյնբերգի թարգմանությամբ խաղալ:

Ի դեպ է ասել, որ Աբելյանն առաջին հայ դերասանն է, որ 1899-ին Եվրոպա կատարած ճամփորդության ժամանակ ուխտի է գնացել Շեքսպիրի ծննդավայրը՝ Ստրեթֆորդ:

Համանման մի դեպք էլ պատահել է Սիրանույշի հետ: 1903-ին իր խմբով Թիֆլիսից Երևան եկած դերասանուհին ցանկացել է այստեղ ևս Համլետ խաղալ: Ոստիկանատանը Սիրանույշի ներկայացուցիչը նույն պատասխանն է ստացել, ինչ որ Աբելյանը: «Բարի» ոստիկանապետը խորհուրդ է տվել «Համլետը» խաղալ թույլատրված՝ Դ. Ավերկիևի թարգմանությամբ: Հնարամիտ դերասանները (Անդրանիկը թե՞ Իսահակ Ալիխանյանը) համաձայնել են, ազդագրի վրա թարգմանչի դիմաց գրել են Ավերկիևի ազգանունը, բայց խաղացել Մասեհյանի թարգմանությամբ:

Շեքսպիրի հետ մի պատահար էլ տեղի է ունեցել 1944-ին, Թեհրանում: Դերասան Միքայել Կոստանյանը մտադիր լինելով «Օթելլո» բեմադրել, գնացել է համապատասխան հաստատություն թույլտվություն ստանալու, մերժել են: Օրերից մի օր էլ կոմպոզիտոր Աչոտ Պատմագրյանն իր գործով գնացել է նույն

[1] Մշակ, 1887, № 44:

պաչտոնյայի մոտ և հանդիպել Մ. Կոստանյանին: Մտքերի փոխանակությունից հետո, Պատմագրյանը խոստացել է օգնել: Պաչտոնյան արդարանալով ասել է, որ ես չեմ կարողանում այդ մարդուն համոզել, որ Ցագոն թող ասի թաչկինակը ես եմ գտել ու վերադարձնի Օթելլոյին, հաչտվեն: Պատմագրյանն ասել է՝ ախր Շեքսպիրն այդպես չի գրել: Պաչտոնյան ինքնավստահությամբ ասել է՝ դուք բերեք այդ Շեքսպիրին, ես նրան կհամոզեմ:

Ահա այսպիսի պայմաններում է զարգացել հայ թատերական կյանքը: Եվ եթե այսօր Շեքսպիր ենք մեծարում, նախ և առաջ մենք պարտական ենք հայ թատրոնի դերը բարձրացնող այն դերասաններին, ռեժիսորներին, թարգմանիչներին, որոնք ամբողջովին նվիրված են եղել իրենց կոչումին ու ծառայությանը:

Այսուամենայնիվ, Մասեհյանը հաղթանակել է: 1900-ից նա հաղթականորեն մտել է հայ թատրոն, այնտեղից երբեք դուրս չգալու հաստատ համոզվածությամբ: Այդ թվականի փետրվարի 5-ին Բաքվում, առաջին անգամ հայ թատրոնում, Գևորգ Պետրոսյանը բեմադրել է «Արքա Լիրը» ինքն էլ մարմնավորել գլխավոր հերոսի դերը: Միջանկյալ ասենք, որ Պետրոսյանն առաջին անգամ Արքա Լիր է խաղացել 1896-ին, Աստրախանում, ռուսական խմբի հետ, ռուսերեն: Նրա շեքսպիրյան խաղացանկն սկսվել է 1884-ից, երբ Ադամյանի պետերբուրգյան հյուրախաղերին եղել է նրա Լաերտը «Համլետում»: Այնուհետև խաղացել է Օթելլո, Կլավդիոս և այլ դերեր:

Ցնծությունը մեկ տարի հետո պետք է լիներ: Մեկ տարում երե՛ք Համլետ, բոլորն էլ Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում: Ապրիլի 6-ին՝ Համլետ — Կարապետ Գալֆայան, 22-ին՝ Համլետ — Նիկողայոս Հովհաննիսյան, նոյեմբերի 19-ին՝ Համլետ — Սիրանույշ:

Գալֆայանը շատ է խաղացել թե Համլետ և թե Օթելլո — Անդրկովկասում, Հյուսիսային Կովկասում, Բուլղարիայում, Եգիպտոսում և այլուր, ունեցել է գնահատողներ և քննադատողներ, նույնիսկ հալածվել, բայց համարվել է շեքսպիրյան թատրոնի դերասան:

Հովհաննիսյանն իր թե՛ թատերախմբերի ղեկավարների բնավորությունը չհամընկնելու պատճառով գրեթե միշտ սիրողների հետ է խաղացել — Համլետ, Օթելլո: Նրա գործունեության վառ շրջանը եղել է 1906-ին, Ալեքսանդրապոլում աշխատելիս, ղեկավարել է Հայ դրամատիկ նոր խումբը:

Սրանցից շեքսպիրյան բախտը ժպտացել է Սիրանույշին՝ Արևելքի ժողովուրդների պատմության մեջ Համլետի առաջին կին դերակատարին, որը 1901—1922 թթ. չուրջ քսան քաղաքում, ավելի քան 40 անգամ հանդես է եկել Համլետի դերում: 1907-ին Բաքվի Ա. Ն. Կրուչինինի հրավերով Սիրանույշը հայերեն Համլետ է խաղացել ռուսական խմբի հետ, ինչպես իրենից առաջ Պ. Ադամյանը, իրենից հետո՝ Վ. Փափազյանը:

Սիրանույշը առաջին կին Համլետը լինելուց բացի, նաև Օֆելյայի առաջին դերակատարն է: Համլետի դերում կին դերակատարներից նրան հաջորդել են Արաքսի Օհանյանը (Կահիրե), Ժասմեն Գևորգյանը (Երևան):

1900—1910-ական թթ. անդրկովկասյան թատրոնի շեքսպիրյան պիեսների բեմադրություններում իրենց վառ անհատականությունն են դրսևորել Ամո Խարազյանը (Օթելլո, Համլետ, Արքա Լիր), Արմեն Արմենյանը և Միքայել Մանվելյանը (Ցագո, Շայլոկ), Օլգա Մայսուրյանը, Օլգա Գուլազյանը, Եկատերինա Դուրյան-Արմենյանը, Ժասմենը, Լյուսի Սևումյանը, Արուս Ոսկանյանը (Դեզդեմոնա, Օֆելյա, Կորդելիա, Կատարինե և այլ դերեր), Սաթենիկ Ադամյանը, որը Արշավիր Շահխաթունու հետ սկզբնավորել են «Ռոմեո և Ջուլիետի» բեմական պատմությունը և շատ ուրիշներ:

1908 թվականի օսմանյան սահմանադրությունից հետո որոշ աշխուժացում է սկսվել Թուրքիայում, նոր խմբեր են կազմակերպվել Կ. Պոլսում, Իզմիրում և այլ քաղաքներում: Թատերական այս եռուզեռի մեջ գլուխ է բարձրացրել Վենետիկի Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի սան Վահրամ Փափազյանը, մի դերասան, որն աշխարհում միակ մարդն է, որ հինգ լեզվով Շեքսպիր է խաղացել — հայերեն, իտալերեն, թուրքերեն, ֆրանսերեն, ռուսերեն, թուրքերենով հանդես է եկել նաև

Բաքվի և Թիֆլիսի ադրբեջանական թատրոններում, որոնք այն ժամանակներում (1920–1930-ական թթ.) կոչվում էին թուրքաց թատրոն: Փափազյանը նաև միակ դերասանն է, որ թիվ ու հաշիվ չկա նրա այցելած-խաղացած քաղաքներին՝ Թուրքիա, Եգիպտոս, եվրոպական երկրներ, Փարիզից ամբողջ Ռուսաստանով մինչև Հեռավոր Արևելք և իր մշտական օրբան՝ Անդրկովկաս:

Փափազյանին է պատկանում նաև այն առաջնությունը, որ 4.000-ից ավելի անգամ Օթելլո է խաղացել՝ սևացնելով գլուխը, թևերը, պարանոցը, կուրծքը: Գիտական առումով էլ նա բացառիկներից բացառիկն է, որն ընտիր հայերենով չարադրել է Օթելլոյի, Համլետի, Արքա Լիրի – իր դերակատարումների պատմությունը անթիվ համեմատություններով, մեկնաբանություններով, խաղընկերների աշխատանքը ընութագրելով, իր մոտեցումները վերլուծելով: Հիրավի, նա մի հսկայական ուսումնական հաստատություն է, որի արժեքն ու գնահատականը, ցավոք, մենք դեռ չենք տվել:

Թեև երիտասարդության տարիներին Փափազյանը վարպետության շատ դասեր է ստացել իտալական և ֆրանսիական թատերախմբերի հետ երկրե-երկիր շրջելով ու դերեր խաղալով, բայց նրա գերագույն դպրոցը եղել է ազգային թատրոնը, փայլել է հոգեբանական բարդ ու դժվարին դերերի կատարմամբ, բայց նրան խորթ չեն եղել ազգային դասական ու ժամանակակից դրամատուրգների գործերում հանդես գալը, կինոյում նկարահանվելը, հեռուստատեսությամբ ելույթ ունենալը: Այո, Վահրամ Փափազյանը բացառիկ եզակի երևույթ է մեր մոլորակի ժողովուրդների պատմության մեջ:

1910-ական թվականներից մինչև իր կյանքի վերջը (1937) շեքսպիրյան դերերով մեր թատրոնի պատմության մեջ կարևոր տեղ է գրավել Հովհաննես Զարիֆյանը: Նա և դերասան Մանվել Մարությանը (1901–1986) կարող են մրցել միմյանց հետ, թե ով է ավելի շատ հանդես եկել հայկական շրջանակներում՝ Անդրկովկաս, Իրան, Թուրքիա, եվրոպական երկրներ, Եգիպտոս, Հարավային և Հյուսիսային Ամերիկաներ – ուր հայ կա, ում պետք է հոգով ու գիտակցությամբ հայ պահել:

Շեքսպիրյան թատրոնում Զարիֆյանը մարմնավորել է քըսան դեր, բայց մշտական կատարումները եղել են Համլետն ու Օթելլոն: Մարությանի հիմնականը – եղել է Օթելլոն: Սրանց երրորդությունը լրացրել է Տրդատ Նշանյանը, որը պակաս դեր չի խաղացել եվրոպական երկրներից բացի, միջին արևելյան երկրներում ևս թատրոնի լուսատու կայծը վառ պահելու գործում: Շեքսպիրյան կերպարներից նա մարմնավորել է Համլետին, Օթելլոյին, Արքա Լիրին:

Իրանում, Սիրիա – Լիբանանում, Հնդկաստանում և այլուր, երկար տարիներ Օթելլո է մարմնավորել Միքայել Կոստանյանը: Ահա մի բացառիկ շեքսպիրյան ընտանիք, որտեղ հայր և մայր (Մարգո) Կոստանյանները խաղացել են Օթելլոյի և Դեզդեմոնայի, իսկ զավակները՝ Վոլոդյան և Սեղան – Յագոյի և Էմիլյայի դերերը:

Հրաչքների երկիր է Շեքսպիրյան թատրոնի Հայաստանը:

Եղած թարգմանություններին ավելացել են նորերը: Հսկայական թռիչք է կատարել բանաստեղծ և թարգմանիչ Խաչիկ Դաչտենցը: Շարունակելով մասեհյանական թարգմանչական ավանդները, Դաչտենցը թարգմանել է չուրջ 20 պիես, որոնցից 10-ից ավելին բեմադրվել են Անդրկովկասի և Սփյուռքի թատրոններում:

Գրեթե բոլոր առաջատար թատրոններն ունեցել են իրենց շեքսպիրյան բեմադրությունները, անգամ ուսանողական թատրոնում: Քանի՞ թատրոն կգտնվի, որ մի բեմադրության մեջ երեք Համլետ խաղան նույն թատերաշրջանում – Վաղարշ Վաղարշյան, Գուրգեն Ջանիբեկյան, Վահրամ Փափազյան: Սունդուկյանի անվան թատրոնի այս մեծահամբավ դերասանները խաղացել են նաև Օթելլո – Գ. Ջանիբեկյան, Հրաչյա Ներսիսյան, Վ. Փափազյան: Արքա Լիր են խաղացել Վ. Փափազյանը և Հ. Ներսիսյանը, իրենց հմայքի տակ պահելով թե բեմի խաղընկերներին և թե դահլիճի հանդիսատեսներին:

Թատրոնի անվանի վարպետների հետ հանդիսատեսի ուշադրությանն են արժանացել Ավետ Ավետիսյանը (Յագո), Դավիթ Մալյանը (Յագո, Կլավդիոս), Ռուզաննա Վարդանյանը, Սյուզան Գարագաշը, Ամալյա Արազյանը, Մայրանուշ Պարո-

նիկյանը, Լյուսյա Հովհաննիսյանը, Մետաքսյա Սիմոնյանը, Մարգո Մուրադյանը և ուրիշները, որը՝ Դեզդեմոնա, որը՝ Օֆելյա, որը՝ Կորդելիա և ուրիշ դերեր: Հիշարժան են Սոս Սարգսյանի Ցագոն, Մհեր Մկրտչյանի Մերկուտիոն և այլ դերակատարներ:

Սունդուկյանի անվան թատրոնը հետագա ճանաչում գտավ Խորեն Աբրահամյանի Օթելլոյով և Կորիոլանով: Վերջինիս բեմադրությունը 1981-ին արժանացավ ԽՍՀՄ պետական մրցանակի: Ամենից շատ, բնականաբար, որպես հին և մայր թատրոն, Սունդուկյանի անվան թատրոնն է չեքսպիրյան բեմադրություններ ունեցել: Պակաս չեն նաև Հ. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական, Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի, Պատանի հանդիսատեսի թատրոնների բեմադրությունները: Մայրաքաղաքից դուրս՝ Գյումրիի և Վանաձորի, Ստեփանակերտի և հանրապետությունից դուրս՝ Թբիլիսիի, Բաքվի (1949-ից դադարած) թատրոնների բեմադրությունների արժանիքները մեր մշակութային կյանքի պատմության համար:

Սփյուռքահայ թատերական կյանքն էլ իր չեքսպիրյան տարեգրությունն ունի՝ Եգիպտոս (Մնիկ Վոլթեր, Արաքսի Օհանյան), Ֆրանսիա (Գառնիկ Բարիլուսյան, Խորեն Փափազյան), Կ. Պոլիս (Գևորգ Գապարաճյան), Լիբանան (Պերճ Ֆազլյան, Վարուժան Խոբչյան, Գրիգոր Սաթամյան): Իսկ եթե նկատի ունենանք հայերի մասնակցությունը համաշխարհային թատրոնի չեքսպիրյան բեմադրություններին, ապա ո՞ւր ասեք, որ հայ թատերական գործիչ չի աշխատել, չեքսպիրյան պիեսների բեմադրությունների մասնակից չի եղել: Շեքսպիրը միշտ և ամենուրեք հայերին մերձեցրել է օտար ժողովուրդների հետ, բարեկամացրել, ստեղծել թատերական գործիչների միասնական մի հզոր ընտանիք:

Հայ չեքսպիրյան թատրոնի բեղմնավոր գործունեության ծնունդ է նաև չեքսպիրագիտության զարգացումը Հայաստանում: Շեքսպիրագիտական միտքը հարստանալու շնորհիվ, Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Ռուբեն Զարյանի նախաձեռնությամբ, ինստիտուտին կից ստեղծվել է Հայկական չեքսպիրագիտության կենտրոն և չեքսպիրյան գրադարան: Կենտրոնի գիտաշխատողների և տարբեր վայրերի գիտնականների չեքսպիրյան թեմաներով գրած աշխատությունների առկայության պայմաններում 1966-ից սկսել են լույս տեսնել «Շեքսպիրական» (7 գիրք) տարեգրքեր, որոնցում լուսաբանվել են չեքսպիրյան թեմաներին առնչվող բազմապիսի հարցեր — թատրոն, երաժշտություն, կինո, կերպարվեստ, թարգմանչական արվեստ, հրապարակումներ, թարգմանություններ, նամակներ, տարեգրություն — մի խոսքով հայկական չեքսպիրագիտության հանրագիտարան: Իսկ գրադարանում 3 տասնյակից ավելի լեզուներով Շեքսպիրի գործերի հրատարակություններ, չեքսպիրագիտական գրականություն, ձեռագիր թարգմանություններ, գրական-թատերական գործիչների անձնական իրեր — փոքրիկ թանգարան:

Շեքսպիրագիտության լայն պրոպագանդումը նպաստեց այն բանին, որ Հայաստանի թատերական գործիչների միությունը շարունակելով 1944, 1981 և 1984 թթ. չեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնը, այն դարձրեց ամենամյա փառատոն, որը 2008-ից կրում է Վահրամ Փափազյանի անունը: Այդ փառատոների ընթացքում հայ հանդիսատեսը հնարավորություն է ունենում հաղորդակից դառնալ այլ երկրների ու ժողովուրդների չեքսպիրյան ըմբռնումներին, ձգտումներին, մշակույթին: Այդ ճանապարհով հայ բեմի գործիչներն էլ իրենց հերթին մասնակցում են արտասահմանյան երկրների չեքսպիրյան փառատոներին, ցուցադրում հայկական արվեստը և գոհ ու գնահատված սրտով տուն վերադառնում:

Մոտենում է Շեքսպիրի ծննդյան 450-ամյակը (2014) և մահվան 400-ամյակը (2016): Հայ թատերական գործիչներն այդ տոները դիմավորելու են ակնառու նվաճումներով: Այնպիսի մի փոքրաթիվ ժողովուրդ, ինչպիսին հայերն են, անցած 150 տարվա ընթացքում 85 թարգմանչի կողմից ամբողջովին կամ մասնակի թարգմանվել է 36 պիես, որոնցից 25-ը ունեն իրենց բեմական պատմությունը: Շեքսպիրից հրատարակվել է 10 ժողովածու, առանձին գրքերով՝ 53-ը, որոնցից «Օթելլոն» ու

«Ռոմեո և Ջուլիետը» տպագրվել են 6 անգամ, «Արքա Լիրը» — 7, «Համլետը» — 9։ Շեքսպիրյան թեմաներով լույս են տեսել 67 գիրք և յոթ հատոր «Շեքսպիրական» տարեգիրք։ Հայերը շեքսպիրյան թատրոնին տվել են ավելի քան 92 Օթելլո, 78 Համլետ։ Շեքսպիրի հերոսների խոսքերը հայերեն հնչել են աշխարհի 200-ից ավելի վայրերում։ Պաշտպանվել են 3 դոկտորական, 14 թեկնածուական դիսերտացիաներ։ Սրանք պերճախոս թվեր են, որոնց թիկունքում մեկ ու կես դարյա հարուստ պատմություն կա, որոնք պատիվ են բերում հայ շեքսպիրագիտության պատմությանը, հայ թատրոնին, նրա նվիրյալ մշակներին։

Բախտավար Հովսեփյան

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

անգլ. — անգլերեն
արաբ. — արաբերեն
արքեպ. — արքեպիսկոպոս
բնագր. — բնագրից
ԳԱԹ — Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարան
գերմ. — գերմաներեն
պյ.. — պյուղ
գործ. — գործողություն
Ե., Եր. — Երևան
եպ., եպիսկ. — եպիսկոպոս
թարգմ. — թարգմանություն
թուրք. — թուրքերեն
ժող. — ժողովրդական
իտալ. — իտալերեն
խմբ. — խմբագրում
Հ. — հատոր
պարսկ. — պարսկերեն
պրոֆ. — պրոֆեսոր
ռուս. — ռուսերեն
ստեղծ. խմբ. — ստեղծագործական խմբագրում
վարդ. — վարդապետ
տես., տեսաբ. — տեսաբան
ուսումնական. — ուսումնական
քահ. — քահանա
ֆրանս. — ֆրանսերեն
Եր. — Երևան
Մ. — Մոսկվա
Մ.-Լ. — Մոսկվա—Լենինգրադ
Տ. — հատոր

ՇԵՔՍՊԻՐԸ ՀԱՅԵՐԵՆ

ԵՐԿԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆԵՐ

Ընտիր երկեր, *երեք հատորով, Հովհաննես Մամիկոնյանի խմբագրությամբ ու առաջաբանով, Եր.։*

Հ. 1, 1951, 596 էջ, Հովհաննես Մասեհյանի թարգմանությամբ։

Համլետ, Օթելլո, Մակբեթ, Արքա Լիր, Ռոմեո և Ջուլիետ (թարգմ. Ն. Դաշտենց), Վենետիկի վաճառականը։

Հ. 2, 1953, 576 էջ, Նաչիկ Դաշտենցի թարգմանությամբ։

Սխալների կոմեդիա, Անսանձ կնոջ սանձահարումը, Վերոնայի երկու ազնվականները, Սիրո ապարդյուն ճիգերը, Տասներկուերորդ գիշեր կամ ինչ որ կամենաք, Վինձորի զվարճասեր կանայք, Միջամառնային գիշերվա երազ (թարգմ. Վ. Սուրենյանց), Խզուր տեղը մեծ աղմուկ։

Հ. 3, 1955, 472 էջ, Նաչիկ Դաշտենցի թարգմանությամբ։

Ռիչարդ Երրորդ, Հուլիոս Կեսար, Անտոնիոս և Կլեոպատրա, Տիմոն Աթենացի, Ձմեռային հեքիաթ (թարգմ. Ս. Ալաջաջյան)։

Ընտիր երկեր, *երկու հատորով, Եր.։*

Հ. 1, 1964, 908 էջ։

Համլետ, Օթելլո, Մակբեթ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Լիր Արքա, Ռոմեո և Ջուլիետ (թարգմ. Ն. Դաշտենց), Վենետիկի վաճառականը (թարգմ. Հ. Մասեհյան)։

Հ. 2, 1964, 960 էջ։

Ռիչարդ Երրորդ, Հուլիոս Կեսար, Տիմոն Աթենացի (թարգմ. Ն. Դաշտենց), Ձմեռային հեքիաթ (թարգմ. Ս. Ալաջաջյան), Կորիոլան (թարգմ. Ն. Դաշտենց)։

Կոմեդիաներ, Եր., 1946, 389 էջ:

Տասներկուերորդ գիշեր, Սխալների կոմեդիա, Վերոնայի երկու ազնվականները (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Ոչնչից մեծ աղմուկ (թարգմ. Վ. Թերզիբաշյան):

<Երկեր>, Բեյրութ, 1967 (թարգմ. Հ. Մասեհյան):

Անտոնիոս և Կլեոպատրա (էջ 3–144), Բազում աղմուկ վասն ոչնչի (էջ 1–104), Փոթորիկը (էջ 1–86):

Երկեր, Ուսանողի գրադարան մատենաշար, Եր., 1991, 768 էջ:

Համլետ, Օթելլո, Մակբեթ, Արքա Լիր (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Տասներկուերորդ գիշեր, Սխալների կոմեդիա (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Սոնետներ, պոեմներ, բանաստեղծություններ (թարգմ. Ս. Մկրտչյան):

Քրոնիկներ, երկու հատորով, Խաչիկ Դաշտենցի և Հենրիկ Սեվանի թարգմանությամբ, Եր.:

Հ. 1, 1972, 536 էջ: Խ. Դաշտենցի թարգմանությամբ:

Ռիչարդ Երկրորդ, Հենրի Չորրորդ, մասն առաջին, Հենրի Չորրորդ, մասն երկրորդ, Հենրի Հինգերորդ:

Հ. 2, 1973, 683 էջ: Հ. Սևանի թարգմանությամբ:

Հենրի Վեցերորդ, մասն առաջին, Հենրի Վեցերորդ, մասն երկրորդ, Հենրի Վեցերորդ, մասն երրորդ, Ռիչարդ Երրորդ (թարգմ. Խ. Դաշտենց):

ԱՌԱՆՁԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հռոմեոս և Ջյուլիետա (Սթիվընսի, Մալոնի և Ջոնսընի օրինակներից թարգմ. Արամ Կ. Հ. Տետեյան), Զմյուռնիա, 1866, ԻԹ+112 էջ:

Օթելլո Վենետիկի մավր (ռուսերենից թարգմ. Ստեփանոս Սուլխանյան), Տփխիս (Թիֆլիս), 1880, 168 էջ:

Աստղիկ և Ադոնիս (Վեներա և Ադոնիս, թարգմ. Արթաքի Համբարզաբեան), Կ. Պոլիս, 1886, 61 էջ:

Լիր թագավոր (գերմ. թարգմ. Ստեփանոս Մալխասյանց), Ս. Պետերբուրգ, 1888, ԺԳ+186 էջ:

Ջուր տեղը մեծ աղմուկ (գերմ. թարգմ. Հովհաննես Լալայան), Թիֆլիս, 1888, 111 էջ:

Համլետ (ֆրանսերեն և ռուսերեն մի քանի թարգմանության համեմատությամբ, թարգմ. Սենեքերիմ Արծրունի), Թիֆլիս, 1889, VII+125 էջ:

Մակբեթ (գերմ. թարգմ. Ստ. Մալխասյանց), Թիֆլիս, 1892, ԺԸ+108 էջ:

Համլետ Իշխան Դանեմարքի (բնագր. թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան), Թիֆլիս, 1894, 222 էջ:

Խչպես կուզեք (բնագր. թարգմ. Հ. Մասեհյան), Թիֆլիս, 1895, 159 էջ:

Ռոմեո և Ջուլիետա (բնագր. թարգմ. Հ. Մասեհյան), Թիֆլիս, 1896, 189 էջ:

Վենետիկի վաճառականը (բնագր. թարգմ. Հ. Մասեհյան), Թիֆլիս, 1897, 133 էջ:

Արքա Լիր (բնագր. թարգմ. Հ. Մասեհյան), Թիֆլիս, 1898, 180 էջ:

Համլետ (բնագր. թարգմ. Գարեգին Բաբազյան), Վիեննա, 1899, ԺԶ–ԻԳ+183 էջ:

Օթելլո (բնագր. թարգմ. Գ. Բաբազյան), Կահիրե, 1904, Է–Թ+186 էջ:

Հուլիոս Կեսար (բնագր. թարգմ. Մաթիկ Պաղտասարյան), Կ. Պոլիս, 1910, 153 էջ:

Անտոնիոս և Կլեոպատրա (բնագր. թարգմ. Գառնիկ Ֆնտըլյան-Փառնակ), Փարիզ, 1911, 108 էջ:

Միջամառնային գիշերվա երազ, «Հուշարարի» մատենադարան, № 14 (բնագր. թարգմ. Վարդգես Սուրենյանց), Թիֆլիս, 1912, 63 էջ:

Ռոմեո և Ջուլիետա (բնագր. թարգմ. Մեսրոպ Նուպարյան), Իզմիր, 1912, ԺԳ+176 էջ:

Համլետ Իշխան Դանեմարքայի (առանց թարգմանչի անվան և հրատարակության տարեթվի, <1920–1921 թթ.>), Կ. Պոլիս, տպարան Տեր-Սահակյանի, 135 էջ:

Համլետ Իշխան Դանեմարքայի (թարգմ. Հ. Մասեհյան, երկրորդ վերամշակված հրատարակություն), Վիեննա, 1921, XXXIII+161 էջ:

Վենետիկի վաճառականը (թարգմ. Հ. Մասեհյան, երկրորդ վերամշակված հրատարակություն), Վիեննա, 1922, V–XXXIX+111 էջ:

Օթելլո Վենետիկի մավրը (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Վիեննա, 1922, V–XXII+151 էջ:

Օթելլո (թարգմանիչը չի նշված), Կ. Պոլիս (Օ. Փելթյանի տպագրություն), 1922, 154 էջ:

Մակբեթ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Վիեննա, 1923, V–XLVII+111 էջ:

Վենետիկի վաճառականը (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Պետհրատի էժանագին գրադարան մատենաշար, ՊԷԳ), Եր., 1933, 171 էջ:

Մակբեթ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), ՊԷԳ, Եր., 1934, 162 էջ:

Համլետ Իշխան Դանեմարքայի (թարգմ. Հ. Մասեհյան), ՊԷԳ, Եր., 1936, 228 էջ:

Օթելլո Վենետիկի մավրը (թարգմ. Հ. Մասեհյան, բնագրի հետ համեմատությամբ խմբ. Վ. Թոթովենց), ՊԷԳ, Եր., 1936, 216 էջ:

Արքա Լիր (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 1938, 220 էջ:

Հուլիոս Կեսար (բնագր. թարգմ. Խ. Դաշտենց, առաջաբանը՝ Վ. Թերզիբաշյանի), Եր., 1944, 108 էջ:

Տիմոն Աթենացի (բնագր. թարգմ. Խ. Դաշտենց), Եր., 1950, 152 էջ:

Լիր Արքա (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Եր., 1961, 130 էջ:

Համլետ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 1961, 139 էջ:

Հուլիոս Կեսար (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1962, 123 էջ:

Ռոմեո և Ջուլիետա (թարգմ. Հ. Մասեհյան, երկրորդ վերամշակված հրատարակություն), Թեհրան, 1962, 160 էջ:

Կորիոլան (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1962, 165 էջ:

Համլետ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 1966, 264 էջ:

Ռիչարդ Երրորդ (բնագր. թարգմ. Գևորգ Դարֆի [Հովհաննիսյան]), Թեհրան, 1966, 217 էջ (թարգմանությունը նվիրել է «Շեքսպիրի հայ հանճարեղ թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի անմահ հիշատակին»):

Լիր Արքա (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Եր., 1970, 239 էջ:

Մակբեթ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 1971, 174 էջ:

Ռոմեո և Ջուլիետա (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Եր., 1974, 240 էջ:

Օթելլո (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 1980, 235 էջ:

Տիտոս Անդրոնիկոս (բնագր. թարգմ. Հենրիկ Սևան), Եր., 1983, 160 էջ:

Երկերի լիակատար ժողովածու 39 գրքում:

Գիրք 1. **Պերիկլես** (բնագր. թարգմ. Հ. Սևան), Եր., 1997, 140 էջ:

Գիրք 2, **Տիտոս Անդրոնիկոս** (թարգմ. Հ. Սևան), Եր., 1997, 150 էջ:

Գիրք 3. **Սիմբելին** (թարգմ. Հ. Սևան), Եր., 1997, 195 էջ:

Գիրք 4. **Փոթորիկը** (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., <1998>, 125 էջ:

Գիրք 5. **Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա** (թարգմ. Հ. Սևան), Եր., 2006, 200 էջ:

Լուկրեցիայի պատվազրկումը (բնագր. թարգմ. Ս. Մկրտչյան), Եր., 2003, 71 էջ:

Արքա Լիր (թարգմ. Հ. Մասեհյան, ստեղծագ. խմբ. Ե. Զարենց), Եր., 2006, 220 էջ:

Արքա Լիր (թարգմ. Հ. Մասեհյան, ստեղծագ. խմբ. Ե. Զարենց), Եր., 2007, 137 էջ:

Համլետ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Եր., 2008, 143 էջ:

Ռոմեո և Ջուլիետա (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Եր., 2008, 115 էջ:

ՄԱՄՈՒԼՈՒՄ ԵՎ ԳՐՔԵՐՈՒՄ ՏՊԱԳՐՎԱԾ ՄԱՄՆԱԿԻ ԵՎ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1822. — Կալկաթայի «Շտեմարան» հանդեսում, խմբագիր Մարտիրոս Մկրտչյանի և ուրիշների թարգմանությամբ փոքրիկ մեջբերումներ են կատարվել «Ամառնային գի-

չերվա երազ», «Համլետ», «Վերոնայի երկու ազնվականները» պիեսներից:

1848. – *Կալկաթայի «Ազգասեր» հանդեսի (№ 130, էջ 46) խմբագիր Մեսրոպ Թաղիադյանը տպագրել է մի հատված «Հուլիոս Կեսարից» (3-րդ գործ., 2-րդ տես.), «Հրապարակախոսություն Բրուտոսի ի վերա մահվան Կեսարու» վերնագրով:*

1853, հունիս-հուլիս. – *Զմյուռնիայի «Արփի Արարատյան» թերթում, Արամ Տեոդյանի թարգմանությամբ, որպես հավելված, տպագրվել է մի հատված «Կատակերգություն սխալանաց» պիեսից:*

1853, հունիս. – *Վենետիկի «Բազմավեպ» հանդեսում, Խ. Գ.-ի (Խորեն Գալֆայան) թարգմանությամբ, տպագրվել են Անտոնիոսի և Բրուտոսի ճառերը «Հուլիոս Կեսարից» (№ 11, էջ 163–166, 3-րդ գործ., 2-րդ տես.):*

1862. – *Զմյուռնիայի «Հավերժահարս» հանդեսում, Արամ Տեոդյանի թարգմանությամբ, ամբողջը՝ մաս-մաս (№ 1–12) տպագրվել է «Վենետիկի վանքաականը»:*

1862. – *Զմյուռնիայի «Դիմակ» հանդեսում, Արամ Տեոդյանի թարգմանությամբ, տպագրվել են «Համլետի» Ա. արարվածի Ա, Բ, Գ, Դ, Ե տեսարանները և Բ. արարվածի Ա տեսարանը (շարունակությունը մնացել է անտիպ հանդեսի փակման պատճառով):*

1862, մարտ. – *Զմյուռնիայի «Մաղիկ» հանդեսում (№ 25–26), Նուպար Գաղտայյանի թարգմանությամբ ու առաջաբանով տպագրվել է Ռոմեոյի և Ջուլիետի («Ռոմեո և Ջուլիետ») հանդիպման տեսարանը (2-րդ գործ., 2-րդ տես.):*

1877. – *Վենետիկի «Բազմավեպում» Մխիթարյան ուխտի միաբան Արիստակես Ղասդանտիլի (Քասդանտիլյան) թարգմանությամբ, մաս-մաս (ամբողջությամբ) տպագրվել է «Մակբեթը»:*

1877. – *«Բազմավեպի» Լե հատորում (էջ 124–131), Ա. Ղասդանտիլի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Հենրիկոս Ը արքա» ողբերգությունից (4-րդ գործ., 2-րդ տես.):*

1879. – *Թիֆլիսի «Փորձ» հանդեսի առաջին և երկրորդ համարներում, Գևորգ Բարխուդարյանի թարգմանությամբ (ամբողջովին, գերմաներենից) տպագրվել է «Վենետիկի վանքաականը»:*

1886. – *Կ. Պոլսի «Մասիսում» (№ 3819, էջ 875–880), Արթաքի Համբարձաբթանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Ռոմեո և Ջուլիետից»:*

1889, հունիս. – *Թիֆլիսի «Մուրճ» ամսագրում (№ 6), Ս. Արծրունու՝ «Համլետի» թարգմանության մասին գրախոսականում, համեմատության կարգով, հատվածներ են տպագրվել Ավետիք Եզեկյանի թարգմանած «Համլետից»:*

1891–1892. – *Կ. Պոլսի «Մաղիկ» հանդեսի մի շարք համարներում, Արթաքի Համբարձաբթանի թարգմանությամբ տպագրվել է «Վենետիկի վանքաականը»:*

1894. – *«Բազմավեպում» (№ 9, էջ 427–429), Արիստակես Քասդանտիլյանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Համլետից»:*

1898, Մոսկվա. – *Մկրտիչ Էմինի երկասիրությունները Հայոց լեզվի, գրականության և պատմության մասին (1840–1850) գրքի ճարտասանությանը նվիրված մասում տպագրվել են մեջբերումներ բնագրով և Էմինի թարգմանություններով՝ «Ռոմեո և Ջուլիետ» (3-րդ գործ., 2-րդ տես.), «Հենրի Չորրորդ թագավոր» (2-րդ մաս, 1-ին գործ., 1-ին տես.), «Հուլիոս Կեսար» (4-րդ գործ., 3-րդ տես.), «Անտոնիոս և Կլեոպատրա» (5-րդ գործ., 2-րդ տես.) պիեսներից:*

1899, հունիս-դեկտեմբեր. – *Զմյուռնիայի «Արևելյան մամուլ» հանդեսում (№ 12–23), Լ. Պալեոգյանի թարգմանությամբ տպագրվել է «Վենետիկի վանքաականը»:*

1900, մայիս. – *Կ. Պոլսի «Արևելք» թերթում (№ 4312–4316), Ենովքի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Վենետիկի վանքաականից»:*

1900, հունիս. – *Կ. Պոլսի «Արևելք» թերթում (№ 4353–4358), Ենովքի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Ամառնային գիշերվան երազ մը» պիեսից:*

1903. – Ալեքսանդրիայի «Պարտեզ» հանդեսում (№ 7, էջ 100–103), Հովհաննես Սեթյանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Կորիոլանուսից»:

1903. – Ալեքսանդրիայի «Պարտեզ» հանդեսում (№ 9, էջ 130–138), Հովհաննես Սեթյանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Հենրիկոս Զ» քրոնիկից:

1913. – Կահիրեի «Գալուստյան միություն» հանդեսում տպագրվել է մի հատված (№ 1 , էջ 7–8), «Հուլիոս Կեսարից»: Թարգմանիչ՝ աշակերտ Է. Հ. Սեթյան:

1916. – Թիֆլիսի «Տարազ» հանդեսում, տպագրվել են առանձին հատվածներ Ավետիք Եղեկյանի թարգմանած «Համլետից»:

1926. – Կահիրեի «Փունջ հայ և օտար գրականության» հանդեսում (պրակ 37, էջ 184–187), խմբագրի՝ Լևոն Ամեմյանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Արքա Լիրից»:

1936. – Երևանի «Խորհրդային արվեստ» երկշաբաթաթերթում, Վահան Թոթովենցի թարգմանությամբ տպագրվել է «Ռիչարդ Երրորդի» առաջին գործողությունը:

1951. – Նյու Յորքի «Նոր գիր» հանդեսում (ամառ, № 2, էջ 97), խմբագրի՝ Բենիամին Նուրիկյանի թարգմանությամբ տպագրվել է մի հատված «Ռիչարդ Բ» պիեսից:

1966, Երևան. – «Շեքսպիրական» տարեգրքի առաջին գրքում (էջ 251–267), Գաբրիել քահ. Պատկանյանի թարգմանությամբ տպագրվել են հատվածներ «Համլետ Արքայորդի Դանիմարքայի» պիեսից:

1967, Երևան. – «Շեքսպիրական» տարեգրքի երկրորդ գրքում (էջ 337–500), Վահան Թոթովենցի թարգմանությամբ (ամբողջովին) տպագրվել է «Անտոնիոս և Կլեոպատրա» պիեսը:

1972–1973, Բեյրութ. – «Շիրակ» ամսագրի տարբեր համարներում, Վարուժան Պետիկյանի՝ ընագրից կատարած թարգմանությամբ տպագրվել է «Քաղում աղմուկ վասն ոչնչի» կատակերգությունը:

1975, Երևան. – «Շեքսպիրական» տարեգրքի հինգերորդ գրքում (էջ 521–524), Գրիգոր Խալաթյանի թարգմանությամբ տպագրվել են պատառիկներ «Համլետ» և «Ռիչարդ Երկրորդ» պիեսներից:

– «Շեքսպիրականի» նույն տարեգրքում, Մելքոն Կյուրճյանի թարգմանությամբ տպագրվել են հատվածներ «Մակբեթից», էջ 557–565:

2004, Երևան. – «Նոր Դար» հանդեսում, Հովհաննես Մասեհյանի թարգմանությամբ, պակաս էջերով, տպագրվել է «Ամառնամեջ գիշերվա երազը»:

1840, Москва. – В журнале "Пантеон русского и всех европейских театров" (№ 3) была напечатана пьеса "Буря", в переводе Матвея Гамазова (Матевос Гамазян).

ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ ԵՎ ԱՍՈՒՑԹՆԵՐ

Հանուն Հայրենիքի (Համադրությունը՝ Սուրեն Քոչարյանի, թարգմ. ռուսերենից՝ Սաքո Սուքիասյանի: Հատվածներ Հուլիոս Կեսար, Ռիչարդ Երրորդ, Տրոիլ և Կրեսիդա, Համլետ, Ջոն Արքա, Հենրի Զորրորդ (առաջին մաս), Սիմբելին, Պերիկլես, Հենրի Հինգերորդ, Հենրի Վեցերորդ (առաջին և երրորդ մասեր), Երկու Վերոնացի, Էդվարդ Երրորդ, Տիտոս Անդրոնիկոս, Երկու նշանավոր տոհմակիցներ, Կորիոլան, Վեներա և Ադոնիս, Լուկրեցիա – գործերից: Եր., 1942, 31 էջ:

Վիլյամ Շեքսպիր, Աֆորիզմներ (քաղեց Նշան Մուրադյանը), Եր., 1964, 84 էջ:

Шекспир в искусстве (կազմող և առաջաբանի հեղինակ Յակով Խաչիկյան), Եր., 1977, 200 էջ:

Շեքսպիրը արվեստի մասին (Հատվածներ և ասույթներ, կազմող՝ Յակով Խաչիկյան), Եր., 1985, 199 էջ:

Իմաստախոս Շեքսպիրը (աֆորիզմներ, հայերեն և անգլերեն, կազմող՝ Սոնա Սեֆերյան), Եր., 1986, 339 էջ:

Վիլյամ Շեքսպիր. Աֆորիզմներ, ասույթներ, իմաստուն մտքեր (կազմող՝ Վ. Սահակյան), Եր., 2004, 91 էջ:

Իմաստախոս Շեքսպիրը (կազմող՝ Ս. Սեֆերյան), Եր., 2010, 375 էջ:

ՍՈՆԵՏՆԵՐ

Սոնետներ (բնագր. թարգմ. Դավիթ Դավթյան, Հովհաննես Քելեչյան, «Շեքսպիրն իբրև բանաստեղծ» — առաջաբանը՝ Հովհաննես Մամիկոնյանի), Եր., 1961, 170 էջ:

Սոնետներ (թարգմ. Գևորգ Էմին), Եր., 1995, 79 էջ:

Սոնետներ (բնագրով և հայերեն թարգմանությամբ Շեն-Մահի <Թորգոմ արքեպ. Մանուկյան>), Երուսաղեմ, 1996, V–XX + 315 էջ:

Սոնետներ (թարգմ. Սամվել Մկրտչյան), Եր., 1994, 311 էջ:

Սոնետներ (թարգմ. Սամվել Մկրտչյան), Եր., 2009, 110 էջ:

Սոնետների թարգմանիչներ՝

Ադամյան Պետրոս	*Մասեհյան Հովհաննես*
Անդրեասյան Բյուրակն	*Մելեքյան Ե.*
Անտոնյան Հակոբ	*Ջանան Մկրտիչ*
Գրաչի Աշոտ	*Սուրենյանց Վարդգես*
Թեքեյան Վահան	*Սևակ Պարույր*
Թումանյան Հովհաննես	*Տարոնցի Սողոմոն*
Համբարձումյան Արթաքի	*Տեր-Անդրեասյան Երվանդ*
Հովհաննիսյան Հովհաննես	*Ֆնտքյան Գառնիկ*
Հուրյան Թաթուլ	

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Առանձին հրատարակություններ

Համլետ Դանիացի իշխան *— «Համլետի» բովանդակության համառոտ, արձակ շարադրանքի թարգմանությունը ռուսերենից, (թարգմ. Սեյադ Ամիրյան), Բաքու, 1986, 2+48 էջ: Գիրքը նվիրվել է Պետրոս Ադամյանին:*

Լիր թագավոր *— (ժողովրդական ընթերցանության համար փոխադրել է օր. Շուշանիկ Տեր-Նիկողոսյանը), Թիֆլիս, 1891, 38 էջ (երկու պատկեր):*

Լիր Արքա *— Վիկտոր Օստրոգորսկու ժողովածուից թարգմ. Տիրուհի Կոստանյան, Թիֆլիս, 1894, 42 էջ:*

Վեպք ի դերից Շեկսպիրա — Զարլզ և Մերի Լեմների (Լամբա) արձակ շարադրանքը Թ. Տեր-Ստեփաննոսյանի (Կալկաթա) թարգմանությամբ, Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1903, 271 էջ:

Բովանդակությունը՝ Ռոմեո և Ջուլիետ, Վենետկացի վաճառականն, Օթելլո, Զգոնացուցնել կին ժանտաբնույթ, Համլետ, Դեր սխալանաց և չփոթի, Մակբեթ, Սիմբելին, Տիմոն Աթենացի, Որպես և հաճո է քեզ, Արքայն Լիր, Փոթորիկն:

Զմեռային հեքիաթ *— Զարլզ և Մերի Լեմների համառոտ շարադրությունը Հար(ություն) Նահապետյանի թարգմանությամբ, Թիֆլիս, 1904, 29 էջ:*

Զմեռային հեքիաթ *— Ըստ Շեքսպիրի, վերակազմեց Ղազարոս Աղայանը, Թիֆլիս, 1910, 48 էջ:*

Շեյքսպիրյան պատմվածքներ, Վենետիկի վաճառականը *— Զարլզ և Մերի Լեմների արձակ շարադրանքը, թարգմանությունը Հովսեփ Տեր-Ստեփանյանի, Կ. Պոլիս, 1910, 31 էջ:*

Շեյքսպիրյան ավանդավեպեր *— Զարլզ և Մերի Լեմների արձակ շարադրանքը, թարգմանությունը՝ Մ. Վերածինի (Մինաս Գասպարյան), Բոստոն, 1922, 212 էջ:*

Բովանդակությունը՝ Ռոմեո և Ջուլիետ, Փոթորիկը, Օթելլո, Կռվասեր կնոջ ընտելացումը, Լիր Արքա, Ամառ գիշերվան երազ մը, Համլետ, Զմեռվա պատմությունը, Վենետիկի վաճառականը, Աստվածահայտնությունը <Տասներկուերորդ գիշեր>:

Շեյքսպիրյան ավանդավեպեր *— **Արքա Լիր**, կազմեց՝ Գասպար Իփեկյանը, Բեյրութ, 1951, 56 էջ :*

Շեքսպիրը մանուկների համար *— Ջեննի Լանգի ազատ շարադրանքը, անգլերենից թարգմանությունը՝ Սուսաննա Մկրտչյանի, Երևան, 1970, 92 էջ:*

Բովանդակությունը՝ Անսանձ կնոջ սանձահարումը, Փոթորիկ, Վենետիկի վաճառականը, Ինչպես կուզեք, Զմեռային հեքիաթ, Սխալների կոմեդիան:

Մասնակի տպագրություններ մամուլում

Վենետիկի վաճառականը — *"Подснежник" ամսագրի 1858-ի 4-րդ համարից արձակ բովանդակությունը թարգմանել է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանի աշակերտ Ե. Բ.-ն (Եղիա Բաստամյան):*

Հյուսիսափայլ (Մոսկվա), 1861, № 10, էջ 350–365:

Վենետիկի վաճառականը — *Վերաշարադրությունը՝ Մ. Պ. (Մաթիլդ Պաղտասարյան ?):*

Մամուլ (Կ. Պոլիս), 1882, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, № 965–969:

Ռոմեո և Ջուլիետա — *Չարլս Լեմի «Վեպք ի Շեքսպիրա» գրքից (անգլ.) բովանդակությունը թարգմանել է Ռ. Ց. Պ. (Ռեթեոս Պերպերյան):*

Մաղիկ (Կ. Պոլիս), 1891, № 17–19:

Փոթորիկ — *Արձակ թարգմանությունը Պոլ Շեքերնյանի:*

Հնչակյան տարեգիրք (Պրովիդենս), 1931, էջ 158–171:

— · —

1860-ական թթ. վերջերին Ազուլիսի դպրոցի ուսուցիչ Մեսրոպ քահանա Փափազյանը (գրող Վրթանես Փափազյանի Հայրը), հավանաբար Թիֆլիսում, տեսնելով «Վենետիկի վաճառականի» բեմադրությունը, նույնպիսի բովանդակությամբ գրել է «Նեյլոկ կամ Արդարադատ կին» վերնագրով պիեսը, որը 1880–1881 թթ. ինքն էլ բեմադրել է Թավրիզում:

*1893 թ. Անդրկովկասի թատրոններում բեմադրության համար թույլատրված պիեսների թվում եղել է **«Հարբեցող Սլե գարբինը լորդ է»** մեկ գործողությամբ կատակերգությունը, որը եղել է Շեքսպիրի «Կամակոր կնոջ սանձահարումը» պիեսի նախաբանը (թարգմանություն ռուսերենից):*

*1907 թվականին թույլատրված պիեսներից է եղել Շեքսպիրի **«Ողբերգություն Եորկշիրում»** մեկ գործողությամբ պիեսը (?), որը ռուսերենից թարգմանել է Գ. Բաբուրյանը:*

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ադամյան Պետրոս. — *Շեքսպիր և յուր համլեթ ողբերգության աղբյուրն ու քննադատությունները, Թիֆլիս, 1887, 3+Ը+2+113 էջ:*

Ярошкин А. — *П. И. Адамян в роли Гамлета (краткий очерк), Одесса, 1887, 15 էջ:*

Տոնապետյան Պետրոս. — *Քսան և հնգամյա բեմական գործունեություն Պ. Հ. Ադամյանի, Կ. Պոլիս, 1888, Ը + 79 էջ:*

Վրույր Արամ. — *Պետրոս Հ. Ադամյան, Թիֆլիս, 1891, 61 էջ:*

Հացունի Վարդան վարդ. — *Քերթվածք հուշակավոր դերասան Պետրոս Հ. Ադամյանի և կենսագրության, Վենետիկ, 1896, ՀԹ + 225 էջ:*

Писаревский Б. Е. — *Петр Иеронимович Адамян (воспоминания), Одесса, 1896.*

Тер-Габриелян Г. — *Воспоминание о незбываемом артисте Петре Иеронимовиче Адамяне, Թիֆլիս, 1896.*

Г-ан, А. *(Գենջյան Ակոբ).* — *Памяти великого артиста Петра Иеронимовича Адамяна, Ростов на Дону, 1903.*

Սուրխաթյան Հարությունն. — *Հոմերոս — Շեքսպիր (չեքսպիրյան պրոբլեմը և ստեղծագործության վերլուծությունը, էջ 397–565), Եր., 1935, 583 էջ:*

Աբեղյան Հայկ. — *Շեքսպիր (ռումիներեն), Բուխարեստ, 1938, 400 էջ:*

Մամիկոնյան Հովհաննես. — *Արևմտյան Եվրոպայի վերածնության դարաշրջանի գրականության պատմություն, պրակ 2 (Վիլյամ Շեքսպիր, էջ 293–364), Եր., 1940, երկրորդ մշակված հրատարակություն, 1945, 372 էջ: Վ. Շեքսպիր — 299–364:*

Ստեփանյան Գառնիկ. — *Պետրոս Ադամյան, Եր., 1941, 150 էջ:*

Ստեփանյան Գառնիկ. — *Պետրոս Ադամյան, Եր., 1944, 98 էջ:*

Շեքսպիրը հայ բեմում. — Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին նվիրված վեցերորդ համամիութենական հերթական գիտահետազոտական կոնֆերանսի և թատերական ֆեստիվալի օրացուցային պլանը (հայերեն և ռուսերեն), Եր., 1944, 15 էջ:

Степанян Гарник. — Петрос Адамян, Ер., 1956, 47 էջ:

Թերզիբաշյան Վահրամ. — Շեքսպիրը հայերեն, Եր., 1956, 135 էջ:

Շեքսպիրը հայ բեմում. — Ալբոմ-ժողովածու, հայերեն և ռուսերեն, պատկերազարդ, առաջաբանը՝ Վաղարշ Վաղարշյանի, «Շեքսպիրը հայերեն» — Վ. Թերզիբաշյանի, «Շեքսպիրը հայ բեմում» — Լ. Խալաթյանի (կազմեցին՝ Լևոն Խալաթյանը և Խաչիկ Սամվելյանը), Եր., 1956, 80 էջ:

Սամվելյան Լուիզա. — Շեքսպիրը հայ բեմում, Եր., 1959, 36 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Ադամյանի արվեստը (Պ. Ադամյան գրքի 2-րդ մասը), Եր., 1960, 416 էջ:

Սամվելյան Լուիզա. — Ադամյանը և Շեքսպիրի կերպարները, Եր., 1961, 248 էջ:

Փիլիկյան Հովհաննես. — Իմ Համլետը (անգլերեն), Բեյրութ, 1961:

Դարֆի (Հովհաննիսյան) Գևորգ. — Հովհաննես Մասեհյան (1864–1931), Թեհրան, 1963, 32 էջ:

Դարֆի Գևորգ. — Hovhannes Khan Massehian (1864–1931), Թեհրան, 1963, անգլերեն՝ 4 էջ, պարսկերեն՝ 12 էջ:

Зарян Рубен. — Шекспир Адамяна (անգլերեն ամփոփումով), Եր., 1964, 224 էջ:

Շեքսպիրը հայ բեմում. — (Տասը պատկերազարդ ծալթերթիկ՝ «Անսանձ կնոջ սանձահարումը», «Վենետիկի վաճառականը», «Մակբեթ», «Վինձորի զվարճասեր կանայք», «Օթելլո», «Համլետ», «12-րդ գիշեր», «Արքա Լիր», «Ռոմեո և Ջուլիետա» պիեսների դերակատարների նկարներով, Եր., 1964:

Փափազյան Վահրամ. — Իմ Օթելլոն, Եր., 1964, 512 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Ադամյանի Շեքսպիրը, Եր., 1965, 304 էջ:

Հովհաննիսյան Հովհաննես. — Վիլյամ Շեքսպիր (դասախոսությունների ժողովածու, տեքստի պատրաստումը և ծանոթագրությունները՝ Նշան Մուրադյանի), Եր., 1965, 131 էջ:

Mamoulian Rouben. — Shakespeare's Hamlet A New Version (նախաբանը՝ 1–58 էջ, «Համլետի» նոր տարբերակը — 61–263), Նյու Յորք, 1965, 263 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Շեքսպիրը և հայերը (1965-ի մայիսի 30-ին Լոնդոնում կարդացած դասախոսություն), Եր., 1967, 73 էջ + 14 նկար:

Ֆազլյան Գերմ. — Սիրո պատմություն իշու մը գլխուն չուրջ («Միջամառնային գիշերվան երազի» բեմադրության իբրև հառաջաբան), Բեյրութ, 1967, 22 էջ:

Փափազյան Վահրամ. — Համլետը ինչպես տեսա..., Եր., 1968, 434 էջ:

Թումանյան Հովհաննես. — Շեքսպիրի մասին (Հոդվածների ժողովածու, տեքստի պատրաստումը և ծանոթագրությունները՝ Իրմա Սաֆրազբեկյանի), Եր., 1969, 101 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Shakespeare and the Armenians (անգլ. թարգմ. Հայկ Ոսկերչյան), Եր., 1969, 53 էջ և նկարներ:

Զարյան Ռուբեն. — Ադամյանի Շեքսպիրը, Եր., 1970:

Փափազյան Վահրամ. — Լիր Արքա, Եր., 1971, 332 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Վահրամ Փափազյան (Հուշեր), Եր., 1972, 158 էջ:

Նալյան Խաչատուր. — Փափազյանը մոտիկից (Հուշեր), Եր., 1972, 59 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — Շեքսպիրը և հայերը (ֆրանսերեն — Shakespeare et les Arménien, թարգմ. Հ. Հարությունյան, առաջաբանը՝ Վահե Գոդելի), Ժնև, 1973, 73 էջ:

Զարյան Ռուբեն. — L' Amleto Di Petros Adamian (իտալերեն թարգմ. Արմեն Զարյան, առաջաբանը՝ Mario Verdene), Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1973, 94 էջ:

Սողոմոնյան Սողոմոն. — Եվրոպական ռեալիզմի պատմությունից — Դանթե, Պետրարկա, Շեքսպիր (էջ 172–355), Մոլիեր, Եր., 1973, 448 էջ:

Մելիքսեթյան Սարգիս. — *Շեքսպիրը և մերունք (Հոդվածների ժողովածու), Եր., 1974, 221 էջ:*

Սամվելյան Լուիզա. — *Շեքսպիրը և հայ գրական ու թատերական մշակույթը (նախախորհրդային շրջան), Եր., 1974, 660 էջ:*

Ցուզովսկի Ցուզեֆ. — *Դարն ու կերպարը (Նաև հայ թատրոնում, թարգմ. Լևոն Հախվերդյան), Եր., 1975, 204 էջ:*

Զարյան Ռուբեն. — *Շեքսպիրի հետ (Հոդվածների ժողովածու), Եր., 1976, 248 էջ:*

Զարյան Ռուբեն. — *Էջեր հայկական շեքսպիրապատումից (ուսումնասիրություններ), Հ. 1, Եր., 1979, 292 էջ:*

Ստեփանյան Գառնիկ. — *Վ. Փափազյանի հետ (Հուշեր), Եր., 1979, 102 էջ:*

Սամվելյան Լուիզա. — *Շեքսպիրի ժառանգորդները (պատկերներ Անգլիայի արդի արվեստներից), Եր., 1979, 172 էջ:*

Զարյան Ռուբեն. — *Էջեր հայկական շեքսպիրապատումից (ուսումնասիրություններ), Հ. 2, Եր., 1981, 326 էջ:*

Зарян Рубен. — *Шекспир и армяне, (թարգմ. Սյուզաննա Գուլակյան), Ер., 1981, 76 էջ:*

Անդրեասյան Բյուրակն. — *Շեքսպիրը հայերեն (մատենագիտություն), Եր., 1981, 38 էջ:*

Փափազյան Վահրամ, *երկեր Հինգ հատորով, Հ. երրորդ, Իմ «Օթելլոն», Եր., 1982, 455 էջ:*

Փափազյան Վահրամ, *Հ. չորրորդ, Համլետը ինչպես տեսա, 1983, էջ 408:*

Փափազյան Վահրամ, *Հ. Հինգերորդ, Լիր Արքա (վերջում՝ «Կորիոլանը» կարդալուց հետո և Շեքսպիրը ինքը՝ իր վերջին գործի մեջ «Փոթորիկ», էջ 353–383), 1983, 384 էջ:*

Зарян Рубен. — *Петрос Адамян, Ер., 1985, 262 էջ:*

Մուրադյան Նշան. — *Շեքսպիրի կյանքը (դպրոցական բարձր տարիքի համար), Եր., 1986, 208 էջ:*

Զարյան Ռուբեն. — *Փափազյան (Հոդվածների ժողովածու), Եր., 1988, 232 էջ:*

Աբաջյան Գևորգ. — *Արտիստը ինչպես տեսա (Հուշեր, բարձր տարիքի դպրոցականների համար), Եր., 1988, 352 էջ:*

Հովակիմյան Բախտիար. — *Պետրոս Ադամյանի շեքսպիրյան նկարները, Եր., 1998, 36 էջ+ 4 նկար:*

Հովակիմյան Բախտիար. — *Պետրոս Ադամյանի «Շեքսպիր և յուր Համլեթ...» գրքի ստեղծման պատմությունը, Եր., 2002, 70 էջ:*

Սեֆերյան Սոնա. — *Շեքսպիրը հայ իրականության մեջ (1850–1950), Եր., 2002, 382 էջ:*

Գրիգորյան Վարսիկ. — *Մեր Փափազը, մեր Շեքսպիրը, մեր կոիվը, Եր., 2002, 190 էջ:*

Սեֆերյան Սոնա. — *Շեքսպիրը և հայ թարգմանական արվեստը, Եր., 2003:*

Զաղայան Սոնա. — *Մարդու ողբերգությունը Շեքսպիրի «Համլետում», Եր., 2004, 41 էջ:*

Մաչատրյան Աննա. — *«Ռոմեո և Ջուլիետ» ողբերգության բառախաղերը և թարգմանությունը, Եր., 2011, 138 էջ:*

Հովհաննիսյան Լյուդմիլա. — *Թարգմանությունը որպես Շեքսպիրի հայացման միջոց (1870–1880 թթ.), Եր., 2011, 139 էջ:*

Զարչոդյան Լալա. — *Ճարտասանական միջոցները Շեքսպիրի կատակերգությունների լեզվում և դրանց հայերեն թարգմանությունները, Եր., 2011, 141 էջ:*

ՇԵՔՍՊԻՐԻ ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐՆ ՈՒ ՆՐԱՆՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հայերեն

Աբգարյան Սիմոն (XX դ.)
Տիտոս Անդրոնիկոս
Աբելյան Հովհաննես (1865–1936)
Կամակոր կնոջ սանձահարումը (թերի)
Օթելլո
Աբելյան Ներսես (1855–1933)
Համլետ (մասնակի)
Մակբեթ (մասնակի)
Ալաջաջյան Ստեփան (1924–2011)
Զմեռային հեքիաթ
Ամեմյան Լևոն (1888–1951)
Արքա Լիր (մասնակի)
Ավագյան Մկրտիչ (Դեմետր) (XIX դ.)
Մակբեթ
Ռոմեո և Ջուլիետ
Արծրունի Սենեքերիմ (1847–1921)
Արքա Լիր
Համլետ
Մակբեթ
Արմենյան (Իփեկյան) Արմեն (1871–1965)
Հուլիոս Կեսար
Բաբայան Գարեգին (1833–1908)
Համլետ
Օթելլո
Բաբայան Արամ Կ. (XX դ.)
Հուլիոս Կեսար

Բարխուդարյան Գևորգ (1835–1913)
Վենետիկի վաճառականը
Բեղելյան Ա. (XIX–XX դդ.)
Ռիչարդ Երրորդ (մասնակի)
Գալեմճյան Տիգրան (1844–1920)
Արքա Լիր
Համլետ
Մակբեթ
Ռոմեո և Ջուլիետ
Գալստյան Արամ (XX դ.)
Վենետիկի վաճառականը (մասնակի)
Գալֆայան Խորեն եպիսկ. (1832–1892)
Հուլիոս Կեսար (մասնակի)
Դաշտենց (Տոնոյան) Խաչիկ (1910–1974)
Ամառվան գիշերվա երազը
Անսանձի սանձահարումը
Անտոնիոս և Կլեոպատրա
Իզուր տեղը մեծ աղմուկ
Լիր Արքա
Կորիոլան
Հուլիոս Կեսար
Ջոն Արքա
Ռիչարդ Երկրորդ
Ռիչարդ Երրորդ
Ռոմեո և Ջուլիետ
Սիրո ապարդյուն ճիգերը
Սխալների կոմեդիա
Վերոնայի երկու ազնվականները
Վինձորի զվարճասեր կանայք
Տասներկուերորդ գիշեր
Տիմոն Աթենացի
Քրոնիկներ Հենրի Չորրորդ,
մասն առաջին,
մասն երկրորդ,
Հենրի Հինգերորդ

Դարֆի (Հովհաննիսյան) Գևորգ (1907–1964)
Ռիչարդ Երրորդ
Եզեկյան Ավետիք (1849–1916)
Համլետ
Ենովք (XIX–XX դդ.)
Ամառնային գիշերվան երազ մը (մասնակի)
Վենետիկի վաճառականը (մասնակի)
Զարիֆյան Ցողիկ (1908–1988-ից հետո)
Կուվասեր կինը
Էմին (Հովհաննիսյան) Մկրտիչ (1815–1890)
Անտոնիոս և Կլեոպատրա
Հենրի Չորրորդ թագավոր
Հուլիոս Կեսար
Ռոմեո և Ջուլիետ
Թաշճյան Մկրտիչ (1885–1956)
Օթելլո
Թերզիբաշյան Վահրամ (1898–1964)
Շատ աղմուկ ոչնչից
Թոթովենց Վահան (1889–1938)
Անտոնիոս և Կլեոպատրա
Ռիչարդ Երրորդ
Փոթորիկ
Թորոսյան Լևոն (1935)
Միջ-ամառնային գիշերվան երազ
Իփեկյան Գասպար (1883–1952)
Ֆալստաֆ (Վինձորի զվարճասեր կանայք)
Լալայան Հովհաննես (1853–?)
Զուր տեղը մեծ աղմուկ
Խարազյան Ամո (Համազասպ) (1880–1957)
Ռիչարդ Երրորդ
Կառվարենց (Արապաճյան) Գևորգ (1892–1946)
Համլետ
Կյուրճյան Մելքոն (1859–1915)
Մակբեթ (մասնակի)
Հախումյան Տիգրան (1894–1973)

փոքրիկ հատվածներ ուսանողության համար

Վինձորի զվարճասեր կանայք
Հակոբյան Արտաշես (1840–1880-ական թթ.)
Ջենոբ (Տիմոն Աթենացի)
Համբարձումյան Արթաքի (XIX դ.)
Աստղիկ և Ադոնիս (Վեներա և Ադոնիս)
Վենետիկի վաճառականը
Հուրյան (Խաչատրյան) Թաթուլ (1912–1942)
Արքա Լիր
Մալխասյան Ստեփան (1857–1947)
Լիր թագավոր
Համլետ (մասնակի)
Մակբեթ
Մանդինյան Ամիրան (1848–1913)
Անսանձի սանձահարությունը
(Կամակոր կնոջ սանձահարումն)
Մանդինյան Սեդրաք (1844–1916)
Տրովիլ և Կրեսսիդե
Մանուչարյան Մ. (XIX–XX դդ.)
Կամակոր կնոջ սանձահարումը
Մասեհյան Հովհաննես (1864–1931)
Ամառնամեջ գիշերվա երազ
Անտոնիոս և Կլեոպատրա
Արքա Լիր
Զուր տեղը մեծ աղմուկ
(Շատ աղմուկ իզուր)
Թիմոն Աթենացի
Ինչպես կուզեք
Կորիոլան
Համլետ
Հուլիոս Կեսար
Մակբեթ
Ռոմեո և Ջուլիետ
Սիմբելին
Վենետիկի վաճառականը
Տրոիլոս և Կրեսիդա

Փոթորիկը
Օթելլո
Մելքոն(յան) Մ. Ա. (1839–1910)
Համլետ
Հուլիոս Կեսար
Մակբեթ
Ռոմեո և Ջուլիետ
Վենետիկի վաճառականը
Օթելլո
Մկրտչյան Սամվել (1959)
Լուկրեցիայի պատվագրկումը
Մնացականյան Արշակ (XIX–XX դդ.)
Արքա Լիր
Նառեյան Ա(ռսեն) (XIX–XX դդ.)
Օթելլո
Նշանյան Տրդատ (1892–1964)
Արքա Լիր
Նուպարյան Մեսրոպ (1842–1929)
Ռոմեո և Ջուլիետ
Նուրիկյան Բենիամին (1894–1988)
Ռիչարդ Երկրորդ (մասնակի)
Զարենց (Սողոմոնյան) Եղիշե (1897–1937)
Արքա Լիր (ստեղծագործական խմբագրում)
Զմշկյան Գևորգ (1837–1915)
Թիմոն Աթենացի
Վենետիկի վաճառականը
Օթելլո
Զոպանյան Արշակ (1872–1954)
Համլետ (մասնակի)
Պաղտասարյան Մաթիլդ (XIX դ.)
Հուլիոս Կեսար
Պատկանյան Գաբրիել քահ. (1802–1899)
Համլետ (մասնակի)
Պալեոգյան Լոռոֆետ (XIX դ.)
Վենետիկի վաճառականը

Պետիկյան Վարուժան (1927–1989)
Բազում աղմուկ վասն ոչնչի
Ջալալյան Կարապետ (XIX դ.)
Դատարկ տեղը մեծ աղմուկ
Սեղեմյան Ա. (?) (XIX–XX դդ.)
Համլետ
Սեթյան Է. Հ. (XIX–XX դդ.)
Հուլիոս կեսար (մի հատված)
Սեթյան Հովհաննես (1853–1930)
Կորիոլանուս (մասնակի)
Հենրիկոս Զ. (մասնակի)
Սիմքեչյան Էդուարդ (1904–1979)
Ռոմեո և Ջուլիետ
Սրապյան Թորգոմ (1911–1976)
Սխալների կատակերգություն
Վենետիկի վաճառականը
Սուլխանյան Ստեփանոս (186?–191?)
Օթելլո
Սուրենյանց Վարդգես (1866–1921)
Արքա Լիր
Հուլիոս Կեսար
Միջամառնային գիշերվա երազ
Ռիչարդ Երրորդ
Վինդզորի ուրախ կանայք
Օթելլո
Սևան (Խաչատրյան) Հենրիկ (1925–2008)
Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա
Հենրի Վեցերորդ, մասն առաջին,
մասն երկրորդ, մասն երրորդ
Պերիկլես
Սիմբելին
Տիտոս Անդրոնիկոս
Տեոդյան Արամ (1822–1901)
Կատակերգություն սխալանաց (մասնակի)
Համլետ (մասնակի)

Ռոմեո և Ջուլիետ
Վենետիկի վաճառականը
Տեր-Գրիգորյան Ջալալ (1866–1940)
Անասնձի սանձահարումը
Տեր-Հովհաննիսյան Հակոբ (?–1904)
Ռոմեո և Ջուլիետ
Տեր-Ստեփանյան Հովսեփ (1867–1943)
Վենետիկի վաճառականը
Տեր-Վարդանյան Ալեքսանդր (1878–1962)
Տիմոն Աթենացի
Տոլապճյան Եղիա (XIX դ.)
Վենետիկի վաճառականը
Ուղուրեկյան Խաչատուր (1850–?)
Մակբեթ
Փափազյան Մ. Բ. (XIX–XX դդ.)
Ջափի դեմ չափ
Փափազյան Վահրամ (1888–1968)
Արքա Լիր
Մակբեթ
Վենետիկի վաճառականը
Օթելլո
Փափազյան Վահրամ
Համբիկյան Գրիգոր (1890–1963)
Սվաճյան Վահրամ (1886–1953)
Օթելլո
Քալմին (Գալբնյան) Հրաչ (1907–1968)
Ռոմեո և Ջուլիետ
Քանանյան Գևորգ (1836–1899)
Օթելլո
Քասգանտիլյան (Ղասղանտիլ) Արիստակես եպ. (1853–1942)
Համլետ (մասնակի)
Հենրիկոս Ը արքա (մասնակի)
Մակբեթ
Քափանակյան Ստեփան (1877–1944)
Մակբեթ

Վինձորի ուրախ կանայք
Ֆնտքյան Գառնիկ (1862–1937)
Անտոնիոս և Կլեոպատրա
Ռոմեո և Ջուլիետ

Օտար լեզուներով

Թուրքերեն

Այլանաք(յան) Արշավիր (1887–?)
Սրապյան Թորգոմ
Օթելլո
Գալեմճյան Տիգրան
Համլետ
Օթելլո
Գալֆայան Խորեն եպիսկ.
Օթելլո
Սոլախյան Արտաշես (1885–1915)
Գալճյան Գալուստ (XIX–XX դդ.)
Համլետ
Օթելլո

Պարսկերեն

Միքայելյան Սիմոն (XX դ.)
Օթելլո
Նուբարյան Համբարձում (1899–1963)
Շաքեր (պարսիկ) (XIX–XX դդ.)
Վենետիկի վաճառականը

Ռումիներեն

Շահիկյան Իոն (1897–1965)
Փոքրորիկ

Ռուսերեն

Ղամազյան Մաթևոս (1811–1893)
Փոթորիկ
Սուքիասյան Սաքո (1896–1965)
(Հատվածներ մի շարք պիեսներից)

Ֆրանսերեն

Բաբազյան Ժիրայր (1952)
Զմեռային պատմություն
(Զմեռային հեքիաթ)

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԸՍՏ ՊԻԵՍՆԵՐԻ

Ամռան գիշերվա երազը — *Դաշտենց Խաչիկ*
Ամառնային գիշերվան երազ մը — *Ենովք*
Միջ-ամառնային գիշերվան երազ — *Թորոսյան Լևոն*
Ամառնամեջ գիշերվա երազ — *Մասեհյան Հովհաննես*
Միջամառնային գիշերվա երազ — *Սուրենյանց Վարդգես*
Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա — *Սևան Հենրիկ*
Կամակոր կնոջ սանձահարումը — *Աբելյան Հովհաննես*
Անսանձի սանձահարումը — *Դաշտենց Խաչիկ*
Կովասեր կինը — *Զարիֆյան Ցողիկ*
Անսանձի սանձահարությունը — *Մանդինյան Ամիրան*
Կամակոր կնոջ սանձահարումը — *Մանուչարյան Մ.*
Անսանձի սանձահարումը — *Տեր-Գրիգորյան Զալալ*
Ընտանեցած ջատուկը — *? (XX դ.)*
Անտոնիոս և Կլեոպատրա — *Դաշտենց Խաչիկ*
— *Էմին Մկրտիչ*
— *Թոթովենց Վահան*
— *Մասեհյան Հովհաննես*
— *Ֆնտքյան Գառնիկ*

Աստղիկ և Աղոնիս — *Համբարգաբթան Արթաքի*
Արքա Լիր — *Աճեմյան Լևոն*
— *Արծրունի Սենեքերիմ*
— *Գալեմճյան Տիգրան*
Լիր Արքա — *Դաշտենց Խաչիկ*
— *Հուրյան Թաթուլ*
Լիր թագավոր — *Մալխասյան Ստեփան*
— *Մասեհյան Հովհաննես*
— *Մնացականյան Արշակ*
— *Նշանյան Տրդատ*
— *Զարենց Եղիշե*
— *Սուրենյանց Վարդգես*
— *Փափազյան Վահրամ*
Իզուր տեղը մեծ աղմուկ — *Դաշտենց Խաչիկ*
Շատ աղմուկ ոչնչից — *Թերզիբաշյան Վահրամ*
Զուր տեղը մեծ աղմուկ — *Լալայան Հովհաննես*
Զուր տեղը մեծ աղմուկ — *Մասեհյան Հովհաննես*
(Շատ աղմուկ իզուր)
Բազում աղմուկ վասն ոչնչի — *Պետիկյան Վարուժան*
Դատարկ տեղը մեծ աղմուկ — *Ջալալյան Կարապետ*
Ինչպես կուզեք — *Մասեհյան Հովհաննես*
Լուկրեցիայի պատվազրկումը — *Մկրտչյան Սամվել*
Կորիոլան — *Դաշտենց Խաչիկ*
— *Մասեհյան Հովհաննես*
— *Սեթյան Հովհաննես*
Համլետ — *Աբելյան Ներսես*
— *Արծրունի Սենեքերիմ*
— *Բաբազյան Գարեգին*
— *Գալեմճյան Տիգրան*
— *Եղեկյան Ավետիք*
— *Կառվարենց Գևորգ*
— *Մալխասյան Ստեփան*

	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն(յան) Մ. Ա.
	– Զոպանյան Արշակ
	– Սեղեանյան Ա. (?)
	– Պատկանյան Գաբրիել
	– Տետեյան Արամ
	– Քասգանտիլյան Արիստակես
(Թուրքերեն)	– Գալեմճյան Տիգրան
(Թուրքերեն)	– Գալճյան Գալուստ
	– Սոլախյան Արտաշես
Հենրի Չորրորդ	– Դաշտենց Խաչիկ
մասն առաջին	
մասն երկրորդ	
Հենրի Հինգերորդ	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Էմին Մկրտիչ
Հենրի Վեցերորդ	– Սևան Հենրիկ
մասն առաջին	
մասն երկրորդ	
մասն երրորդ	
Հենրիկոս Զ.	– Սեթյան Հովհաննես
Հենրիկոս Ը արքա	– Քասգանտիլյան Արիստակես
Հուլիոս Կեսար	– Արմենյան Արմեն
	– Բաբայան Արամ Կ.
	– Գալֆայան Խորեն
	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Էմին Մկրտիչ
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն Մ. Ա.
	– Պաղտասարյան Մաթիլդ
	– Սեթյան Է. Հ.
	– Սուրենյանց Վարդգես
Զմեռային Հեքիաթ	– Ալաջաջյան Ստեփան
Զմեռային պատմություն (Ֆրանսերեն)	– Բաբազյան Ժիրայր
Մակբեթ	– Աբելյան Ներսես

	– Ավագյան Մկրտիչ
	– Արծրունի Սենեքերիմ
	– Գալեմճյան Տիգրան
	– Կյուրճյան Մելքոն
	– Մալխասյան Ստեփան
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն Մ. Ա.
	– Ուղուրեկյան Խաչատուր
	– Փափազյան Վահրամ
	– Քասգանտիլյան Արիստակես
	– Քափանակյան Ստեփան
Ձափի դեմ չափ	– Փափազյան Մ. Բ.
Պերիկլես	– Սևան Հենրիկ
Ջոն Արքա	– Դաշտենց Խաչիկ
Ռիչարդ Երկրորդ	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Նուրիկյան Բենիամին
Ռիչարդ Երրորդ	– Բեղեյան Ա.
	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Դարֆի Գևորգ
	– Թոքմովենց Վահան
	– Խարազյան Ամո
	– Սուրենյանց Վարդգես
Ռոմեո և Ջուլիետ	– Ավագյան Մկրտիչ
	– Գալեմճյան Տիգրան
	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Էմին Մկրտիչ
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն Մ. Ա.
	– Նուպարյան Մեսրոպ
	– Սիմքեչյան Էդուարդ
	– Տետեյան Արամ
	– Տեր-Հովհաննիսյան Հակոբ
	– Քալմին Հրաչ
	– Ֆնտոքյան Գառնիկ

Սիմբելին	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Սևան Հենրիկ
Սիրո ապարդյուն ճիգերը	– Դաշտենց Խաչիկ
Սխալների կոմեդիա	– Դաշտենց Խաչիկ
Սխալների կատակերգություն	– Սրապյան Թորգոմ
Կատակերգություն սխալանաց	– Տետեյան Արամ
Վենետիկի վաճառականը	– Բարխուդարյան Գևորգ
	– Գալստյան Արամ
	– Ենովք
	– Համբարձումբեթան Արթաքի
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն Մ. Ա.
(պարսկերեն)	– Նուբարյան Համբարձում
	– Զմշկյան Գևորգ
	– Պալեոզյան Լոզոֆեթ
	– Սրապյան Թորգոմ
	– Տետեյան Արամ
	– Տեր-Ստեփանյան Հովսեփ
	– Տոլապճյան Եղիա
	– Փափազյան Վահրամ
Վերոնայի երկու ազնվականները	– Դաշտենց Խաչիկ
Վինձորի զվարճասեր կանայք	– Դաշտենց Խաչիկ
Ֆալստաֆ	– Իփեկյան Գասպար
	– Հախումյան Տիգրան
	– Սուրենյանց Վարդգես
	– Քափանակյան Ստեփան
Տասներկուերորդ գիշեր	– Դաշտենց Խաչիկ
Տիմոն Աթենացի	– Դաշտենց Խաչիկ
	– Հակոբյան Արտաշես
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Զմշկյան Գևորգ

	– Տեր-Վարդանյան Ալեքսանդր
Տիտոս Անդրոնիկոս	– Արգարյան Սիմոն
	– Սևան Հենրիկ
Տրոիլոս և Կրեսիդա	– Մասեհյան Հովհաննես
Տրոիլ և Կրեսսիդե	– Մանդինյան Սեդրաք
Փոթորիկ	– Թոթովենց Վահան
	– Մասեհյան Հովհաննես
(ռուսերեն)	– Ղամազյան Մաթևոս
(ռումիներեն)	– Շահիկյան Իոն
Օթելլո	– Աբելյան Հովհաննես
	– Բաբազյան Գարեգին
	– Թաչճյան Մկրտիչ
	– Մասեհյան Հովհաննես
	– Մելքոն(յան) Մ. Ա.
	– Նառեյան Ա.
	– Զմշկյան Գևորգ
	– Սուլխանյան Ստեփանոս
	– Սուրենյանց Վարդգես
	– Փափազյան Վահրամ
	– Փափազյան Վահրամ }
	– Համբիկյան Գրիգոր }
	– Սվաճյան Վահրամ
	– Քանանյան Գևորգ }
(թուրքերեն)	– Այյանաքյան Արշավիր }
	– Սրապյան Թորգոմ
(թուրքերեն)	– Գալեմճյան Տիգրան
(թուրքերեն)	– Գալֆայան Խորեն
(թուրքերեն)	– Գալճյան Գալուստ }
	– Սոլախյան Արտաշես }
(պարսկերեն)	– Միքայելյան Սիմոն

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ԳԻՇԵՐԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՊԱՀՊԱՆՎԱԾ ՁԵՌԱԳՐԵՐ

ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտի Ռուբեն Զարյանի անվան ձեռագրատանում

Ալաջաջյան Ստեփան

1. Զմեռային հեքիաթ – ինքնագիր, Երևան, 1952:

Գաչտենց Խաչիկ

1. Ամռան գիշերվա երազը – ինքնագիր, Երևան, 1973–1974 թթ.

2. Անտոնիոս և Կլեոպատրա – ինքնագիր, Երևան, 1954:

3. Թիմոն Աթենացի – ինքնագիր, Երևան, 1948:

4. Լիր Արքա – ինքնագիր, Երևան, 1968:

5. Հենրի IV, առաջին մաս – ինքնագիր, Երևան, 1968:

6. Հենրի IV, երկրորդ մաս – ինքնագիր, Երևան:

7. Հենրի V – մեքենագիր, Երևան, 1970–1971 թթ.:

8. Ռիչարդ II – ինքնագիր, Երևան, 1965–1966 թթ.:

9. Ռիչարդ III – ինքնագիր, Երևան, 1953–1954 թթ.:

10. Ռոմեո և Ջուլիետ – ինքնագիր, Երևան:

11. Ջոն Արքա – ինքնագիր, Երևան:

Դարֆի Գևորգ

1. Ռիչարդ Երրորդ – մեքենագիր, Մասչեդ Սուլեյման (Իրան): Թարգմանությունը նվիրված է «Շեքսպիրի Հայ Հանճարեղ թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի մահվան հիշատակին»:

Թոքմովենց Վահան

1. Անտոնիոս և Կլեոպատրա – ինքնագիր, սկսել է 1936-ի մարտի 20-ին, ավարտել ապրիլի 20-ին, վերամշակել՝ մայիս-հուլիսին:

2. Ռիչարդ Գ. – ինքնագիր, սկսել է 1936-ի հունվարի 30-ին, ավարտել մարտի 10-ին:

Թորոսյան Լևոն

1. Միջ-ամառնային գիշերվան երազ – ինքնագիր, Բեյրութ, 1966:

Մասեհյան Հովհաննես

1. Անտոնիոս և Կլեոպատրա – ինքնագիր, Բեռլին, 1915, հունվարի 31:

2. Կորիոլան – ինքնագիր, Թոկիո, 1931, մարտի 22:

3. Հուլիոս Կեսար – ինքնագիր:

4. Շատ աղմուկ իզուր – ինքնագիր, 1923, սեպտեմբերի 14:

5. Ռոմեո և Ջուլիետ – ինքնագիր:

6. Փոթորիկ – ինքնագիր:

Զարենց Եղիշե

1. Արքա Լիր – ինքնագիր: Ձեռագրի վրա մակագրված է՝ «Ընդունել, ներկայացնել Խան Մասեհյանի թարգմանությունը տպագրության համար, 1937, նոյեմբերի 2»:

Սուրենյանց Վարդես

1. Արքա Լիր (թերի) – ինքնագիր:

2. Թագավոր Ռիչարդ Երրորդ (թերի) – ինքնագիր, Մյունխեն, 1883, նոյեմբերի 27:

3. Հուլիոս Կեսար (թերի) – ինքնագիր:

4. Վինդզորի ուրախ կանայք – ինքնագիր:

Սևան Հենրիկ

1. Հենրի VI, առաջին, երկրորդ, երրորդ մասերը – մեքենագիր:

Փափազյան Վահրամ

1. Մակբեթ – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1927:

Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում

Գրական բաժնում

Մանգինյան Սեդրաք

1. Տրոիլ և Կրեսսիդե – ինքնագիր, Թիֆլիս:

Թատերական բաժնում

Աբելյան Հովհաննես

1. Օթելլո – ինքնագիր, Թիֆլիս:

Բաբայան Գարեգին

1. Համլետ – ինքնագիր, Զմյուռնիա, 1895:

Դաշտենց Խաչիկ

1. Անսանձ կնոջ սանձահարումը – մեքենագիր, Երևան, 1952:
2. Արքա Լիր – մեքենագիր, Երևան:
3. Ռոմեո և Ջուլիետ – ձեռագիր:
4. Սխալների կոմեդիա – մեքենագիր, Երևան, 1941:
5. Վերոնայի երկու ազնվականները – մեքենագիր, Երևան, 1945:
6. 12-րդ գիշեր – մեքենագիր, Երևան, 1942:

Եղեկյան Ավետիք

1. Համլետ – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1884:

Թերզիբաշյան Վահրամ

1. Շատ աղմուկ ոչնչից – մեքենագիր, Երևան, 1939:

Հախումյան Տիգրան

1. Վինձորի զվարճասեր կանայք – ինքնագիր, Երևան, 1935:

Մանդինյան Ամիրան

1. Անսանձի սանձահարությունը – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1874:

Մասեհյան Հովհաննես

1. Արքա Լիր – մեքենագիր:
2. Ամառնամեջ գիշերվա երազ (թերի) – ինքնագիր:

Մնացականյան Արշակ

1. Արքա Լիր – մեքենագիր, Բաքու, 1943:

Զմշկյան Գևորգ

1. Վենետիկի վաճառականը (թարգմ. ֆրանսերենից) – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1864:
2. Օթելլո (թարգմ. ֆրանսերենից) – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1867:

Տեր-Գրիգորյան Ջալալ

1. Անսանձի սանձահարումը – մեքենագիր:

Տեր-Վարդանյան Ալեքսանդր

1. Տիմոն Աթենացի (Տիմոն Աթենացու կյանքը) – թարգմ. բնագրից, ինքնագիր, 1900–1901, Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարան – Մարաղա (Իրան):

Փափազյան Վահրամ

1. Արքա Լիր (թարգմ. գերմաներեն և իտալերեն թարգմանություններից) – մեքենագիր: Անվանաթերթի վրա գրել է՝ «Այս գործը նվիրում եմ իմ անմոռանալի ընկերոջ՝ Համբարձում Խաչանյանի հիշատակին»:
2. Օթելլո – մեքենագիր:

Քալանտարյան Ստեփան

1. Մակբեթ – ինքնագիր, Թիֆլիս:
2. Վինձորի ուրախ կանայք – ինքնագիր, Թիֆլիս, 1923: («Ֆալստաֆ» – գրական համադրում) – ինքնագիր:

Հայաստանի պետական պատկերասրահում

Սուրենյանց Վարդգես

1. Միջամառնային գիշերվա երազ, ինքնագիր, 1898:

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ԹԵՄԱՆԵՐՈՎ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1945, Երևան. – **Թերզիբաշյան Վահրամ** – «Շեքսպիրը հայերեն», պաշտպանությունը տեղի է ունեցել գիտությունների ակադեմիայի Գրականության և Լեզվի ինստիտուտների միացյալ գիտխորհրդի նիստում.– բանասիրական գիտությունների թեկնածու:

1961, Հոկտեմբերի 13, Երևան. – **Սամվելյան Լուիզա** – «Շեքսպիրը հայ թատրոնում», պաշտպանությունը տեղի է

ունեցել Աբեղյանի անվան գրականության և Լեզվի ինստիտուտների գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Վավիկ Վարդանյան, Բաբկեն Հարությունյան.— արվեստագիտության թեկնածու:

1962, հունիսի 12, Մոսկվա. — **Զարյան Ռուբեն** — *«Պետրոս Ադամյան» (երկու հատորով՝ կյանքը և արվեստը). պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Լունաչարսկու անվան թատերական արվեստի ինստիտուտի գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Գևորգ Գոյան, Սուրեն Երեմյան, Սայոմեա Արեչյան, Գ. Անտոնյան.— արվեստագիտության դոկտոր, հաստատվել է 1963-ի հունվարի 12-ին:*

1964, դեկտեմբերի 28, Երևան. — **Սահակյան Մ. Ցու.** *(Լիբանան).— «Շեքսպիրի Համլետը հայ բեմի վրա». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Արվեստի ինստիտուտում.— արվեստագիտության թեկնածու:*

1968, մայիսի 8, Թբիլիսի. — **Սամվելյան Լուիզա** — *«Շեքսպիրը և հայ գրական ու թատերական մշակույթը», պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Պետական համալսարանի գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Դմիտրի Ջանելիձե, Առաքել Առաքելյան, Վարդան Աճեմյան.— արվեստագիտության դոկտոր, հաստատվել է 1970-ի մարտի 13-ին:*

1971, Երևան. — **Վարդանյան Վարազդատ** — *«Հովհաննես Մասեհյան» (կյանքը և գործունեությունը). պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Պետական համալսարանի գիտխորհրդում.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

1972, Երևան. — **Վարդանյան Էլեոնորա** — *«Հովհաննես Մասեհյանի թարգմանչական արվեստի մասին» (ըստ «Համլետի» երկու թարգմանությունների նյութերի). պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Պետական համալսարանի գիտխորհրդում: Գիտական ղեկավար՝ Ռուբեն Զարյան, ընդդիմախոսներ՝ Սողոմոն Սողոմոնյան, Վաչե Պարտիզունի.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

1975, Երևան. — **Անդրեասյան Բյուրակն** — *«Շեքսպիրի «Սոնետների» հայերեն թարգմանությունները»: Աշխատանքը կատարվել է ՀԱԱ Արվեստի ինստիտուտում: Պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում: Ընդդիմախոսներ՝ Սուրեն Աղաբաբյան, Արտեմ Հարությունյան. բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

1977, մարտի 29. — **Մարգունի Ռուզան** — *«Շեքսպիրի «Անտոնիոս և Կլեոպատրա» ողբերգությունը հայերեն թարգմանություններում» (Գառնիկ Ֆնտքյան — 1909, Վահան Թոթովենց — 1936, Խաչիկ Դաշտենց — 1955). պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Սերգեյ Սարինյան, Արտեմ Հարությունյան.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

1988, հուլիսի 1, Երևան. — **Սեֆերյան Սոնա** — *«Շեքսպիրը հայ գրականության մեջ XIX դարի երկրորդ կեսին». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի գիտխորհրդում: Գիտական ղեկավար՝ Էդվարդ Ջրբաշյան, ընդդիմախոսներ՝ Արա Գրիգորյան, Դմիտրի Նազարյան.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

2000, հունվարի 9, Երևան. — **Հովհաննիսյան Լյուդմիլա** — *«Թարգմանությունը որպես Շեքսպիրի իմաստավորման և հայացման միջոց». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Ալմաստ Զաքարյան, Դմիտրի Նազարյան.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

2001, դեկտեմբերի 28, Երևան. — **Զարչոդյան Լալա** — *«Ճարտասանական միջոցները Շեքսպիրի կատակերգությունների լեզվում և դրանց հայերեն թարգմանությունը». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Պետական համալսարանում: Ընդդիմախոսներ՝ Արտաշես Պապոյան, Ալվարդ Ջիվանյան.— բանասիրական գիտությունների թեկնածու:*

2003, դեկտեմբերի 25, Երևան. — **Սեֆերյան Սոնա** — *«Շեքսպիրը և հայ թարգմանական արվեստը». պաշտպանու-*

թյունը տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի գիտխորհրդում: Ընդդիմախոսներ՝ Սեդա Գասպարյան, Անլիտա Դոլուխանյան, Արտեմ Հարությունյան.– բանասիրական գիտությունների դոկտոր:

2003, դեկտեմբերի 26, Երևան. – **Պաչատրյան Աննա** – «Ռոմեո և Ջուլիետ» ողբերգության բառախաղերի թարգմանելիության խնդիրը». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Պետական համալսարանում: Ընդդիմախոսներ՝ Արտաշես Պապոյան, Ն. Հարությունյան.– բանասիրական գիտությունների թեկնածու:

2009, հունվարի 27, Երևան. – **Մինասյան Եվա** – «Շեքսպիրի հայերեն թարգմանությունները XX դարի 2-րդ կեսին». պաշտպանությունը տեղի է ունեցել պետհամալսարանում: Ընդդիմախոսներ՝ Դիանա Համբարձումյան, Սեդա Գաբրիելյան.– բանասիրական գիտությունների թեկնածու:

2012, մայիսի 24, Երևան. – **Երնջակյան Արա** – «Հորացիոյի կերպարը որպես հին հունական պարերգի (խորոսի) մետամորֆոզ».– պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Արվեստի ինստիտուտում: Գիտական ղեկավար՝ Հենրիկ Հովհաննիսյան, ընդդիմախոսներ՝ Գրիգոր Օրդոյան, Ռուզան Մարգունի.– արվեստագիտության թեկնածու:

2012, հունիսի 29, Երևան. – **Սհոյան Ստեփան** – «Խեղկատակի կերպարի ընդհանրական և անհատական առանձնահատկությունները Շեքսպիրի պիեսներում»: Գիտական ղեկավար՝ Սոնա Սեֆերյան, պաշտպանությունը տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում: Ընդդիմախոսներ՝ Ալվարդ Ջիվանյան, Լյուդմիլա Հովհաննիսյան – բանասիրական գիտությունների թեկնածու:

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՎ

Հայկական անձնանուններ

Ամառնային գիշերվա երազ
- Օբերոն

Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա
- Դիանա

Արքա Լիր
- Էդգար
- Էդմոնդ

Կամակոր կնոջ սանձահարումը
- Կատարինե

Կորիոլան
- Ագրիպա

Համլետ
- Լաերտ
- Համլետ
- Օֆելյա

Մակբեթ
- Մակբեթ

Ջոն Արքա
- Արթուր
- Ջոն
- Ռոբերտ

Ռիչարդ Երրորդ
- Ելիզավետա
- Էդվարդ
- Հենրիխ
- Մարգարիտ
- Ռիչարդ

Ռոմեո և Ջուլիետ
- Աբրահամ
- Պարիս
- Ջուլիետ
- Ռոմեո
- Սամսոն

Սիրո ապարդյուն ճիգերը
- Ժակլինա
- Մարիա
- Ռաֆաա
- Ռոզալիա
- Ֆերդինանդ

Վերոնայի երկու ազնվականները
- Սիլվիա
- Վալենտին

Տիտոս Անդրոնիկոս
- Ահարոն
- Լավինիա
- Մարկոս

Օթելլո
- Բիանկա
- Դեզդեմոնա
- Էմիլյա
- Կասիո
- Օթելլո

Հայկական ծածկանուններ

*Այաքս (Տրոիլ և Կրեսիդա) – Ազգային կուլտուրայի ավտոնոմիայի մասին, Թիֆլիս, 1914 = **Շահումյան Ստեփան;***
Իորիկ (Համլետ) – Կովկասի առավոտ (Թիֆլիս) 1907 թ.;
*Լաերտ (Համլետ) – Կոմունիստ (Բաքու) 1921 թ. = **Դավթյան Պետրոս;***
Հորացիո (Համլետ) – Սուրհանդակ (Թիֆլիս) 1909–1910 թթ.;
*Յորիկ (Համլետ) – Տարազ (Թիֆլիս) 1894–1895 թթ. = **Տիրվանզադե;***
*Շայլոք (Վենետիկի վաճառականը) – Ձայն Հայրենյաց (Բոստոն) 1903; Վաղվան ձայն (Մանչեստր) 1898 թ. = **Շաքրյան Ալեքսանդր;***
Պոլոնիուս (Համլետ) – Մշակ (Թիֆլիս) 1913 թ.;
*Ջոն (Ջոն Արքա) – Հայրենիք (Թիֆլիս) 1908 թ. = **Աղանյան Վարդգես;***
*Օթերոն (Ամառնային գիշերվա երազ) – Արագած (Ալեքսանդրապոլ) 1912; Մշակ (Թիֆլիս) 1912, 1914 թ. = **Սարգսյան Դանիել;***
*Лаэрт (Համլետ) – Бакинский рабочий (Բաքու) 1922–1924 թթ. = **Դավթյան Պետրոս;***

Շեքսպիրյան հասցեով հայ բնակիչ

*Գրական-հասարակական գործիչ **Հայկաշեն Ուզունյանի** հասցեն եղել է՝*

Կիպրոս, Լառնաքա, Օթելլոյի փողոց, թիվ 5:

ՕԹԵԼԼՈՅԻ ԵՎ ՀԱՄԼԵՏԻ ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԵԼՈՒՅԹՆԵՐԸ

Օթելլո

Դերակատարը	թիվը	ամիսը և օրը	վայրը	ծանոթ.
1. Զմշկյան Գևորգ	1867	փետրվարի 10	Թիֆլիս	
2. Աղամյան Պետրոս	1885	նոյեմբերի 29	Բաքու	ռուս. խմբում
	1886	փետրվարի 27	Թիֆլիս	
3. Սաֆրազյան Ստեփան	1888	փետրվարի 4	Բաքու	
4. Դարսկի Միխայիլ	1890	սեպտեմբեր	Եկատերի-նոսլավ	ռուս.
5. Պապայան Վահան	1891	նոյեմբերի 4	Կ. Պոլիս	
	1904	փետրվարի 1	Ռուսչուկ	թուրք.
6. Պետրոսյան Գևորգ	1892	հունվարի 9	Թիֆլիս	
7. Պետրոսյան Քրիստափոր	1893	նոյեմբեր	Աստրախան	ռուս.
8. Մանվելյան Լևոն	1894	ապրիլի 23	Վաղարշապատ	
9. Աբելյան Հովհաննես	1896	հունվարի 25	Թիֆլիս	
10. Խարազյան Ամո	1898	հուլիսի 16	Ղարասուբազար	
11. Գալֆայան Կարապետ	1899	մայիսի 1	Փարիզ	ֆրանս.
	1901	հոկտեմբ. 6	Թիֆլիս	
12. Ֆասուլյանցյան Թովմաս	1900		Կահիրե	
13. Պենլյան Աբչակ	1901	դեկտեմբ. 15	Վառնա	
14. Կյուլպենկյան Գրիգոր	1903	աշնանը	Փարիզ	ֆրանս.
15. Գարագաշ Շավարշ	1905	հուլիս	Սոֆիա	
16. Փափազյան Վահրամ	1905	ամառը	Ազոլո	իտալ.
	1907	վերջերին	Բաքու	ֆրանս.
	1908	օգոստոսի 12	Կ. Պոլիս	
	1909	օգոստ. 6	Կ. Պոլիս	թուրք.
	1929	մարտի 3	Արխանգելսկ	ռուս.
17. Հակոբյան Գրիգոր	1907	մարտի 17	Ֆիլիպե	

18. Հովհաննիսյան Նիկողայոս	1907	մայիսի 26	Ավսալցխա	
19. Շահեն Ենովք	1908	Հուլիսի 19	Կ. Պոլիս	
20. Միրաքյան Միհրան	1909	մարտի 30	Վան	
21. Սոլախյան Արտաշես	1913		Վան	
	1913	դեկտեմբեր	Վան	Թուրք.
22. Զարիֆյան Հովհաննես	1915	Հունվարի 1	Բաքու	
23. Սարգիսյան Ղևոնդ	1917	ապրիլ	Նյու Յորք	
24. Շահեն Հմայակ	1918	մայիսի 12	Գրոզնի	
25. Գասպարյան Հմայակ	1918	<Նոյեմբ. 28>	Բոստոն	
26. Թորոսյան Սնդրակ	1919	ամառը	Դիլիջան	
27. Անդրանիկ (Սողոմոնյան)	1919	Հուլիսի 13	Ալեքսանդրապոլ	
28. Հովհաննիսյան Ալեքսանդր	1919		Անզալի-Ղազվին	
29. Նշանյան Տրդատ	1919	Հոկտեմբ. 2	Կ. Պոլիս	
30. Սանամյան Մաթևոս	1920	Հուլիսի 24	Նոր Ջուղա	
31. Շահխաթունի Արշավիր	1921	ապրիլի 24	Կ. Պոլիս	
32. Բաղդասարյան Հովհաննես	1921	օգոստ. 21	Կրասնոդար	
33. Թաչճյան Մկրտիչ	1921	դեկտեմբ. 29	Թավրիզ	
34. Սարաֆյան Սարգիս	1922	մայիսի 28	Կ. Պոլիս	
35. Ամերիկյան Ցոլակ	1922	Հուլիսի 5	Ստավրոպոլ	
36. Ջամալյան Աթանես	1921-1922		Լոռու Շնող գ.	
37. Խաչիկյան Կարո	1923	մարտ	Բեյրութ	
38. Վոլթեր Ենիկ	1923	ապրիլի 1	Կահիրե	
39. Վարդանյան Անուշավան	1923		Ստավրոպոլ	
40. Բարիլուսյան Գառնիկ	1923-1925		Փարիզ	
41. Ոսկանյան Հովսեփ	1924	մարտ	Կրասնովոդսկ	
42. Պետրոսկիճյան Հակոբ	1924	ապրիլի 10	Կյումուլճինա	
43. Կոստանյան Միքայել	1924	Հոկտեմբերի 24	Նոր Ջուղա	
44. Վարդ Պատրիկ	1925	Հուլիսի 26	Հալեպ	
45. Աբովյան Բարսեղ	1925	օգոստոսի 15	Հալեպ	
46. Ուզունյան Հովսեփ	1926	մայիսի 22	Մարսել	
47. Փափազյան Խորեն	1926	օգոստոսի 14	Մարսել	
	1944	մարտի 14	Թեհրան	պարսկ.
48. Սարգսյան Աղբիկ	1927	դեկտեմբեր	Վլադիկավկազ	
49. Հայկազյան Վիլյամ	1928	ամառը	Հայաստանի շրջաններում	

50. Գազազյան Լևոն	1929		Կյումուլճինա	
51. Բժիկյան Բենիկ	1930	փետրվարի 6	Սանահին	
52. Երեցյան Եդվարդ	1930	աշնանը	Կ. Պոլիս	
53. Ճապայան Ս.	1930	նոյեմբերի 2	Թրո	
54. Մարության Մանվել	1930		Մարսել	
55. Զարդարյան Սիրուն	1932	ապրիլի 17	Կոնստանցա	
56. Նորիկյան Խորեն	1933	օգոստոսի 6	Կահիրե	«Միաս Նել-լիի» մեջ 4-րդ գործ.
57. Ջանիբեկյան Գուրգեն	1934	ապրիլի 7	Երևան	
58. Արշակունի Արշակ	1934	ապրիլի 28	Ստեփանա-կերտ	
59. Քաջվորյան Աշոտ	1934	սեպտեմբ. 24	Ավսալցխա	
60. Թրագոշ Հարություն	1935	նոյեմբերի 17	Սենթ Անտուան	
61. Հարությունյան Խորեն	1940	փետրվ. 28	Բաքու	
62. Ներսիսյան Հրաչյա	1940	Հուլիսի 10	Երևան	
63. Սարգսյան Լևոն	1941	Հունվարի 15	Ստեփանավան	
64. Վայյան Արշավիր	1946	նոյեմբերի 7	Կիրովական	
65. Լուսինյան Արտեմ	1947	Հուլիսի 28	Ավսալցխա	
66. Հովհաննիսյան Սուրեն	1948	օգոստոսի 1	Ստեփանավան	
67. Հարութ Լևոն	1948	օգոստոսի 6	Ստեփանավան	
68. Փաչյան Արտավազդ	1951	փետրվարի 8	Լենինական	
69. Էլոյան Ժան	1951	փետրվար	Լենինական	
70. Հակոբյան Գուրգեն	1953		Բրյանսկ	ռուս.
71. Թոմպուլյան Գերճ	1956	Հունիսի 23	Հալեպ	
72. Դանիելյան Սերգեյ	1959	մարտի 17	Երևան	օպերա
73. Պալասանյան Էդվարդ	1959	օգոստոսի 28	Թեհրան	պարսկ.
74. Ակնայան Տիրան	1959		Բեյրութ	«Քին»-ում
75. Սարգիսյան Թորգոմ	1961	նոյեմբերի 26	Բեյրութ	
76. Բեգյան Վարդան	1964	մայիսի 13	Բաքու	
77. Խորչյան Վարուժան	1966		Լոնդոն	անգլերեն
78. Լևոնյան Տիգրան	1969		Երևան	օպերա
79. Աբրահամյան Խորեն	1969	նոյեմբերի 16	Երևան	
80. Գասպարյանյան Գևորգ	1971	ապրիլի 5	Կ. Պոլիս	
81. Մովսիսյան Վիկտոր	1974	նոյեմբերի 30	Օդով	ռուս.
82. Բաղդասյան Մ.	1980	նոյեմբերի 14	Հրազդան	
83. Ֆազլյան Գերճ	1984	փետրվարի 18	Մոնրեալ	
84. Գալստյան Վիլեն	1984	նոյեմբերի 17	Երևան	բալետ

85. Ալեքսանյան Արտաչես	1988	հուն.-փետր.	Մոսկվա	
86. Դիվանյան Հովհաննես	1993	հոկտեմբ. 23	Երևան	բալետ
87. Գրիգորյան Ֆելիքս	1993		Երևան	բալետ
88. Պապիկյան Ռաֆմիկ	1995	հոկտեմբ. 21	Երևան	օպերա
89. Հելվաճյան Հովհաննես	1996	(մենաթատր.)	Բեյրութ	արաբ.
90. Մատիաչվիլի Ռոման	1999	օգոստոսի 7	Թբիլիսի	
91. Հարությունյան Զավեն	2005		Երևան	բալետ
92. Մանկայան Կ.	2005		Երևան	բալետ

Համլետ

Դերակատարը	Թիվը	ամիսը և օրը	վայրը	ծանոթ.
1. Աղամյան Պետրոս	1880	նոյեմբերի 20	Թիֆլիս	
	1882	նոյեմբեր	Ռոստով	ֆրանս.
2. Կողպետեյան Եփիմ	1883	ամառը	Նոր Նախ.	
3. Կոլմանյան Մկրտիչ	1884	աշնանը	Շուշիում և զավառում	
4. Աղայան Մաթեոս	1886	հուլիսի 16	Արմավիր	
5. Դարակի Միխայիլ	1891	մարտի 20	Պետերբուրգ	ռուս.
6. Գալֆիայան Կարապետ	1897	ապրիլ	Փարիզ	ֆրանս. մի տես.
7. Հակոբյան Գրիգոր	1901	ապրիլի 6	Թիֆլիս	
8. Պետրոսյան Գևորգ	1897	ամառը	Զմյուռնիա	
9. Մելիքյան Հովսեփ	1898	օգոստոսի 9	Շուշի	տեսար.
10. Հովհաննիսյան Նիկողայոս	1899	փետրվ. 4	Բաքու	տեսար.
	1901	ապրիլի 22	Թիֆլիս	
11. Սիրանույշ	1901	նոյեմբերի 19	Թիֆլիս	
12. Պապայան Վահան	1902	նոյեմբեր	Վառնա	Թուրք.
13. Փափազյան Վահրամ	1907	մարտի առաջին կես	Անվվիլ (Վենետիկ)	կրճատ
	1909	ապրիլ-մայիս	Զմյուռնիա	
	1912		Սոֆիա	ֆրանս.
14. Միրզոյան Վարդան	1907	ապրիլի 23	Նոր Նախ.	«Քին»-ի մեջ
15. Հայկ-Արամ	1907	ապրիլի 28	Կահիրե	Թուրք.
16. Հովհաննիսյան Շահեն	1907		Կ. Պոլիս	
17. Շահխաթունի Արշավիր	1907	դեկտեմբ. 27	Ալեքսանդրապոլ	«Քին»-ի մեջ
	1921	մայիսի 12	Կ. Պոլիս	
18. Զարիֆյան Հովհաննես	1908	դեկտեմբ. 29	Թիֆլիս	«Քին»-ի մեջ
	1913	հունվարի 3	Բաքու	
19. Սոլախյան Արտաչես	1909	նոյեմբերի 17	Վան	
	1913		Վան	Թուրք.
20. Խարազյան Ամո	1910	հունվարի 31	Թիֆլիս	
21. Էմիրխանյան Խոսրով	1910		Կ. Պոլիս	
22. Խիմեթյան Եղիա	1912	մարտի 16	Գրոզնոյում	
23. Շահեն Ենովք	1913		Թուրքիայի զավառներում	
24. Գրիգորյան Արշակ	1916	օգոստոսի 28	Պետրովսկ	ռուս. տեսարան
25. Ոսկանյան Հովսեփ	1918	հոկտեմբ. 6	Թիֆլիս	«Քին»-ի մեջ
26. Մատաթյան Աշոտ	1918		Հալեպ	
27. Փիլաֆյան Հ.	1920	հունվարի 25	Նյու Յորք	
28. Պեննեյան Ֆիլիպ	1920	ապրիլի 6	Նյու Յորք	անգլերեն, երգ «Համլետ»-ից
29. Աալան Ռաուլ	1921	դեկտեմբեր	Բեռլին	գերմաներեն
30. Ալիխանյան Խաչատուր	1924	հունվարի 30	Թիֆլիս	
31. Ներսիսյան Հրաչյա	1924	դեկտեմբ. 27	Երևան	
32. Սանդուրյան Մինաս	1920-1925		Լիբանանի Ճեպելյի գ.	
33. Վարդ Պատրիկ	1925	դեկտեմբ. 26	Բեյրութ	
34. Փափազյան Խորեն	1926	նոյեմբերի 7	Մարսել	
35. Գարագաշ Նավարշ	1926		Կ. Պոլիս	
36. Կոստանյան Միքայել	1927		Փարիզ	
37. Սարգսյան Ադրիկ	1927	դեկտեմբեր	Վլադիկավկազ	
38. Կարապետյան Պերճ	1928	հունվար	Բուխարեստ	«Քին»-ի մեջ
39. Թարագճյան Օննիկ	<1928>		Բուենոս Այրես	
40. Խաչիկյան Կարո	1929	հունիս	Աթենք	
41. Մարության Մանվել	1930		Մարսել	
42. Աֆրիկյան Գեղամ	1931	հունիս-հուլիս	Լենինգրադի Գատչինա	ռուս. խմբի հետ, հայերեն արվարժան
43. Նչանյան Տրդատ	1932	մայիսի 20	Պլովդիվ	«Քին»-ի մեջ
	1933	դեկտեմբ. 10	Մարսել	
44. Թրագոչ Հարություն	1934-1935		Մարսելի Սենթ Անտուան	

45. Գալուստյան Խաչիկ	1935		Հալեպ	
46. Արծիվ Հայկ	1936	Հոկտեմբ. 10	Մանչեստր	
47. Քաջվորյան Աչոտ	1937	Հուլիս	Ախալքալաք	
48. Վաղարշյան Վաղարշ	1942	փետրվարի 1	Երևան	
49. Ջանիբեկյան Գուրգեն	1942	ապրիլի 8	Երևան	
50. (Էքմեքճյան Ավետիս)	1943	Հունվարի 3	Հալեպ	
51. Գասարճյան Լի	1943	դեկտեմբ. 19	Կահիրե	
52. Գապարաճյան Գևորգ	1947		Կ. Պոլիս	
53. Ներսիսյան Բարկեն	1948	Հոկտեմբ. 23	Թբիլիսի	տեսարաններ
54. Օհանյան Արաքսի	1956	Հունվարի 20	Կահիրե	
55. Թոմպուլյան Պերճ	1956	մարտի 25	Հալեպ	
56. Պչաքճյան Սմբատ	1961	Հունվարի 8	Սուրբ Խաչ Դպրեվանք	թուրք.
57. Սաթամյան Գրիգոր	1961	նոյեմբերի 26	Բեյրութ	տեսարաններ
58. Գնդունի Կայծակ	1964		Բեյրութ	
59. Օհանյան Ասատուր	1964	Հոկտեմբ. 31	Լոնդոն	տեսարաններ
60. Աբրահամյան Խորեն	1966	նոյեմբերի 18	Մոսկվա	կինոֆիլմի կրկնօրինակում
61. Հակոբյան Մերի	1971	մայիս	Երևան	անգլերեն
62. Խաչատրյան Ռուդոլֆ	1972	ապրիլի 26	Երևան	բալետ
63. Գասպարյան Հակոբ	1972		Երևան	բալետ
64. Պետրոսյան Սերգեյ	1972		Երևան	բալետ
65. Սաֆարյան Դավիթ	1972	Հունիսի 1	Երևան	ուսումնակ.
66. Ջրչյան Սարգիս	1972	Հունիսի 1	Երևան	ուսումնակ.
67. Ահեմյան Տորք	1976	Հոկտեմբ. 3	Տորոնտո	տեսարաններ
68. Գևորգյան Ժասմեն	1977	Հոկտեմբ. 22	Երևան	մենաթատրոն
69. Մարյան Վլադիմիր	1980	մարտի 29	Երևան	
70. Ավագյան Հայկ	1981	փետրվարի 3	Երևան	բալետ
71. Աբրահամյան Նորիկ	1981	մայիս	Հոկտեմբերյան	
72. Համբարձումյան Արմեն	1985	դեկտեմբ. 20	Երևան	
73. Մազմանյան Արամ	1986	<Հունվար>	Երևան	ռուս.
74. Կարապետյան Արթուր	2000	մարտի 27	Երևան	
75. Խաչատրյան Հակոբ	2000	ապրիլ	Վաշինգտոն	բալետ
76. Պետրոսյան Վարդան	2006	սեպտեմբ. 16	Երևան	
77. Հարությունյան Հրաչյա	2006	դեկտեմբ. 1	Երևան	
78. Խաչիկյան Հրանտ	2007	սեպտեմբ. 15	Երևան	օպերա

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ, ՋԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ, ՓԱՌԱՏՈՆԵՐ*

1864, Հունվարի 29, Վենետիկ. — *Շեքսպիրի ծննդյան 300-ամյակի առթիվ, Մխիթարյան միաբանության Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի դպրոցական թատրոնում բեմադրվել է* ***«Մակբեթը»*** *(Ֆրանսիացի դրամատուրգ Ժան Ֆրանսուա Դյուսիսի փոխադրության թարգմանությամբ), առանց կին դերակատարի: Թարգմանիչ՝ Հայր Սամուել Կայսերյան:*

1884, ապրիլի 23, Թիֆլիս. — *Շեքսպիրի ծննդյան 320-ամյակի առթիվ, Արծրունու թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Գևորգ Զմշկյանի թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Օթելլոն»*** *ամբողջությամբ:*

1894, ապրիլի 23, Վաղարշապատ. — *Շեքսպիրի ծննդյան 330-ամյակի առթիվ, ծխական դպրոցի դահլիճում, մանկավարժ Լևոն Մանվելյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Օթելլոն»:***

1909, մայիսի 2, Թիֆլիս. — *Շեքսպիրի ծննդյան 345-ամյակի առթիվ, Վրաց ազնվականների բանկի թատրոնում Աբելյան-Արմենյան դերասանական խումբը ներկայացրել է* ***«Օթելլոն»:***

1910, ապրիլի 28, Երևան. — *Շեքսպիրի ծննդյան 345-ամյակի առթիվ, Քաղաքային ակումբում Աբելյան-Արմենյան դերասանական խումբը ներկայացրել է* ***«Օթելլոն»:***

1916, մայիսի 16, Թիֆլիս. — *Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Զուբալովի անվան ժողովրդական տան Հայկական դերասանական մասնաճյուղը Ամո Խարազյանի բեմադրությամբ ներկայացրել է* ***«Արքա Լիրը»:***

---

* Նկատի են առնված նաև շեքսպիրյան թատրոնի հռչակավոր դերասաններ Պետրոս Ադամյանին և Վահրամ Փափազյանին, ինչպես նաև մեծահամբավ թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանին նվիրված միջոցառումները:

1916, մայիսի 22, Երևան. — *Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Քաղաքային ակումբում Հայ դերասանական ընկերության խումբը (Սիրանույշ, Աբելյան և ուրիշներ) ներկայացրել է տեսարաններ* ***«Համլետից»*** *և* ***«Արքա Լիրից»:***

1916, մայիսի 22, Բաքու. — *Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Մայիլյանների թատրոնում Հ. Ոսկանյանի դրամա-օպերետային խումբը ներկայացրել է* ***«Օթելլոն»*** *(Վ. Փափազյան):*

1916, հոկտեմբերի 10, Թիֆլիս. — *Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը ներկայացրել է* ***«Օթելլոն»*** *(Վ. Փափազյան):*

1939, հունվարի 26, Երևան. — *Շեքսպիրի ծննդյան 375-ամյակի առթիվ, Սունդուկյանի անվան պետթատրոնում Գուրգեն Գաբրիելյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Վինձորի զվարճասեր կանայք»*** *կատակերգությունը:*

1944, ապրիլի 23, Երևան. — *Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակի առթիվ, Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Տիգրան Շամիրխանյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Միջամառնային գիշերվա երազը»:***

1944, ապրիլի 28, Լենինական. — *Շեքսպիրի ծննդան 380-ամյակի առթիվ, Մոսվյանի (այժմ՝ Վ. Ամեմյանի) անվան թատրոնում, Վարդան Ամեմյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Տասներկուերորդ գիշերը»:***

1964, ապրիլի 19, Երևան. — *Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վարդան Ամեմյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Ռոմեո և Ջուլիետը»:***

1964, մայիսի 7, Թբիլիսի. — *Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Շահումյանի անվան թատրոնում, Ֆերդինանդ Բժիկյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Տասներկուերորդ գիշերը»:***

1964, մայիսի 13, Բաքու. — *Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Նարիմանովի շրջանի Շահումյանի անվան Մշակույթի պալատի հայկական ժողովրդական թատրոնում, Ալեքսանդր Մարտիրոսյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Օթելլոն»:***

1981, նոյեմբերի 11, Երևան. — *Շեքսպիրյան ներկայացումների Համամիութենական թատերական փառատոնի բացմանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Խորեն Աբրահամյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Ջոն Արքան»:***

1984, նոյեմբերի 10, Երևան. — *Շեքսպիրյան ներկայացումների Համամիութենական թատերական փառատոնի բացմանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Երվանդ Ղազանչյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Ամեն ինչ լավ է, եթե լավ վերջանա»*** *պիեսը:*

* * *

1888-ի վերջերին. — *Ըստ պոլսահայ թատերական գործիչ Սրմբատ Քեսեճյանի վկայության, Պետրոս Ադամյանը Ռուսաստանից Կ. Պոլիս վերադառնալուց հետո, Անգլիական Շեքսպիրյան ընկերության կողմից Լոնդոնում Համլետ խաղալու հրավեր է ստացել (առողջությունը վատթարանալու պատճառով չի կարողացել արժանանալ հրավերին):*

1893, մայիսի 22. — *Լայպցիգի Համալսարանի ուսանող, գանձակեցի Հովհաննես Խաչումյանը Ամերիկա մեկնելուց առաջ, Օքսֆորդից գնացել է Ստրատֆորդ, ուր ծնվել ու թաղվել է Շեքսպիրը: Նրա ցանկությունն է եղել* ***«ուխտ գնալ Շեքսպիրի գերեզմանին»:*** *Խաչումյանը առաջինն է նկարագրել Շեքսպիրի տուն-թանգարանը:*

1899, մայիսի վերջերին. — *Կովկասահայ դերասան Հովհաննես Արելյանը, եվրոպական երկրները կատարած առաջին շրջագայության ժամանակ, Բեռլին—Փարիզ—Լոնդոնից հետո, նա նույնպես ուխտ է գնացել Շեքսպիրի գերեզմանին, եղել է նրա տանը, ծանոթանալով Շեքսպիրի մասին գրականությանը, նամակ է գրել Թիֆլիսի «Մշակի» խմբագրությանը՝ հայերեն թարգմանություններ ուղարկել Շեքսպիրյան մատենադարանի համար:*

1903, հունվարի 28, ցերեկը, Թիֆլիս. – *Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերությունը կազմակերպել է Պետրոս Ադամյանի հիշատակի օր, որտեղ կատարվել է Հովհ. Հովհաննիսյանի գրած տեքստով կանտատը, երգչուհի Նազելի Ոսկանյանը կատարել է Օֆելյայի երգը Տոմայի «Համլետ» օպերայից: Վերջում ներկայացվել է կենդանի պատկեր՝ Գևորգ Բաշինջաղյանի մտահղացումով, դերասան Մաթևոս Ադայանը Ադամյանի տեսքով նստել է պատվանդանին, իսկ շրջապատում կանգնել են նույնպես Ադամյանի գրիմով Համլետի, Օթելլոյի, Արքա Լիրի և Կորրադոյի կերպարները ներկայացնող դերասանները:*

1903, մարտի 23, Բաքու. – *Թաղիևի թատրոնում հայ և ռուս դերասանների մասնակցությամբ նույնպես կազմակերպվել է Ադամյանի հիշատակի օր՝ կատարվել է Ադամյանին նվիրված նոր կանտատ, երգիչ Արշակ Կոստանյանը կատարել է մեներգեր «Համլետ» օպերայից, Ազնիվ Հրաչյան և Սիրանույշը հանդես են եկել արտասանությամբ, Ադամյանի գրիմով դերասանին շրջապատել են նրա բեմական կերպարները՝ Համլետը, Օթելլոն, Արքա Լիրը, իսկ վերջում մի սպիտակազգեստ կույս դափնեպսակ է պահել Ադամյանի գլխավերևում:*

1905, հունիս, Թիֆլիս. – *Հայոց ազգագրական ընկերության նախաձեռնությամբ կազմակերպվել է «Ադամյանի թանգարան» ցուցահանդեսը, ուր ներկայացվել են Ադամյանի մտերիմ ընկեր Ալեքսանդր Ստեփանյանի մոտ պահված և նրա կողմից Ազգագրական ընկերությանը ի պահ տված՝ դերասանի բեմական զգեստները, լուսանկարներ, ծրագրեր, ազդագրեր, գրքեր: Դա եղել է առաջին թատերական ցուցահանդեսն Անդրկովկասում: (Այդ նյութերն այժմ պահվում են Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Ադամյանի ֆոնդում):*

Համանման մի ցուցահանդես էլ կազմակերպվել է Նոր Նախիջևանում:

1906, օգոստոս, Փարիզ. – *Գեղարվեստների սրահում ցուցադրվել է քանդակագործ Անդրեաս Տեր-Մարուքյանի պատրաստած՝ Պետրոս Ադամյանի կիսանդրին:*

1908. – *Թիֆլիսի «Աղբյուր» և «Տարազ» հանդեսների խմբագիր Տիգրան Նազարյանը լինելով գրականագետների, արվեստագետների և խաղաղության Լիսաբոնի Միջազգային միության կոմիտեի լիազոր անդամ Ռուսաստանում, ընտրվել է Շեքսպիրյան թատերական ընկերության անդամ:*

1910, հուլիսի 25-ից մինչև օգոստոսի 13-ը. – *Տիգրան Նազարյանը հրավիրվել է Ստրատֆորդ՝ ներկա լինելու Շեքսպիրյան պիեսների բեմադրությունների փառատոնին:*

1910. – *Տիգրան Նազարյանը հրավեր է ստացել ներկա լինելու 1911-ին Ստրատֆորդում՝ Շեքսպիրի մեմորիալ թատրոնում անցկացվելիք Շեքսպիրյան փառատոնին:*

1914, մայիս. – *Լոնդոնաբնակ գրական-հասարակական գործիչ Արշակ Սաֆրաստյանը Պոլսի «Ազատամարտ» թերթում տպագրել է «Այցելություն մը Շեյքսբիրին ծննդավայրին» հոդվածը, որն ունի նաև «Թելադրություն մը Շեյքսբիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ 1916-ին» ենթավերնագիրը: Ստրատֆորդի քաղաքապետի հետ նրա զրույցից պարզվել է, որ Շեքսպիրի տան այցելուների մատյանում բավական թվով հայեր են եղել Պարսկաստանից և Ամերիկայից:*

1916, ապրիլի 23, Թիֆլիս. – *Ժողովարանում, Կովկասի Հայ գրողների ընկերության նախաձեռնությամբ տեղի է ունեցել երեկույթ՝ նվիրված Շեքսպիրի և Սերվանտեսի մահվան 300-ամյակին: Ելույթ է ունեցել ընկերության նախագահ Հովհաննես Թումանյանը:*

1916, մայիսի 16. – *Լոնդոնի «Gueen's Hotel»-ի Փոքր դահլիճում տեղի է ունեցել Հայ գրողների ընկերության կազմակերպած միջոցառումը՝ նվիրված Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակին: Բացման խոսքով հանդես է եկել Լորդ Բրայսը, ելույթներ են ունեցել Շեքսպիրի թարգմանիչ*

Հովհաննես Մասեհյանը, Մանչեստրից հրավիրված արքեպիսկոպոս Ութուճյանը, միջոցառման նախաձեռնող և կազմակերպիչ, հայ գրողների ընկերության քարտուղար Արամ Բաֆֆին: «Հայաստան առ Շեքսպիր» — իր գրած անգլերեն բանաստեղծությունը կարդացել է գրող-նկարիչ Զապել Պոյաճյանը: Միջոցառման ծրագրի վրա տպագրվել են Պ. Ադամյանի, Հ. Մասեհյանի, Վ. Փափազյանի, եկ. Դուրյան-Արմենյանի նկարները:

1921, հունվար. — Պոլսահայ դերասաններ Մկրտիչ Ջանանը, Լևոն Հարութը և Արշալույս Թերլեմեզյանը Փարիզից ուխտ են գնացել Ստրատֆորդ, ի հիշատակ այդ այցելության լուսանկարվել են տեղի Ս. Երրորդություն եկեղեցում՝ Շեքսպիրի գերեզմանի մոտ:

1922, մարտի 25. — Զմյուռնիայի Սիպել (նախկին՝ Սպորտինգ) թատրոնում, Աբելյան-Անդրանիկ Հայաստանի թատերախմբի դերասան Հովհաննես Աբելյանի բեմական գործունեության 40-ամյակը նշվել է **«Արքա Լիրի»** բեմադրությամբ:

1925, օգոստոսի 15, Հալեպ. — Սինեմա պալասում, կովկասահայ դերասան, հայ դրամա-օպերետային խմբի ղեկավար Բարսեղ Աբովյանի (Հարությունյան) բեմական գործունեության 25-ամյակը նշվել է **«Օթելլոյի»** բեմադրությամբ:

1933, փետրվարի 6, Թիֆլիս. — Օպերային թատրոնում, շեքսպիրյան թատրոնի եզակի դերասան Վահրամ Փափազյանի բեմական գործունեության 30-ամյակը նշվել է **«Համլետի»** բեմադրությամբ:

1950—1980-ական թվականներին. — Հայ թատերական գործիչների այցելությունը Ստրատֆորդ այլևս ջրի ճանապարհ է դարձել Սփյուռքի և Հայաստանի թատերական գործիչների համար, որոնց թվում եղել են՝ Պերճ Թոմպուլյանը (Միջին Արևելք), Վարուժան Խորշյանը և Գրիգոր Սաթամյանը (Բեյրութ), Արբի Հովհաննիսյանը (Թեհրան), Պերճ Ֆազլյանը (Կանադա), Ռուբեն Զարյանը, Խաչատուր Եսայանը (Երևան) և շատ ուրիշներ:

1959, մայիսի 18, Երևան. — Բժշկական ինստիտուտում, դերասան Արման Կոթիկյանը զեկուցում է կարդացել Վահրամ Փափազյանի մասին: Վերջինս հանդես է եկել մենախոսություններով:

1961, նոյեմբերի 26, Բեյրութ. — Գալուստ Կյուլպենկյան թատերասրահում, ՀԲԸՄ Հայ երիտասարդաց ընկերակցության Մշակութային կենտրոնական հանձնախումբը կազմակերպել է երեկո՝ նվիրված շեքսպիրյան Հայ մեծ դերասան Պետրոս Ադամյանի մահվան 70-ամյակին: Բացման խոսք՝ Սամուել Իլանճյան, ելույթներ են ունեցել Աստղիկ Թաշճյանը, «Վահրամ Փափազյան» թատերախմբի բեմադրիչ Պերճ Ֆազլյանը: Ներկայացվել են տեսարաններ «Օթելլոյից» և «Համլետից»:

1964, ապրիլի 23, Ստրատֆորդ. — Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ կամակերպված արարողությանը Խորհրդային Միությունից մասնակցել են՝ թատերագետ Գրիգոր Բոյաջիևը (Մոսկվա) և Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Դավիթ Մայյանը (Երևան): Նրանք այցելել են Շեքսպիրի տուն-թանգարանը, Շեքսպիրյան թատրոնը, Շեքսպիրի հրապարակը, ուր մեծ դրամատուրգի հուշարձանը շրջապատել են նրա հերոսների արձանները՝ Համլետ, Օթելլո, Արքա Լիր, Ֆալստաֆ և ուրիշներ: Դ. Մայյանը ցուցահանդեսի տնօրինությանն է նվիրել Հայկական թատերական ընկերության հրատարակած «Շեքսպիրը Հայ բեմում» ալբոմը:

1964, ապրիլի 23, Երևան. — Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Ռուբեն Զարյանի նախաձեռնությամբ բացվել է ինստիտուտի Շեքսպիրյան գրադարանը, որը ներկայումս կրում է նրա հիմնադրի անունը:

1964, Մոսկվա. — Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Մեծ թատրոնի մենակատար Պավել Լիսիցյանը հանդես է եկել Դ. Կաբալևսկու «Շեքսպիրյան սոնետներ» երգացանկով:

1964, նոյեմբերի 16, Երևան. — *Դերասանի տանը, Հայկական թատերական ընկերության և Հայաստանի նկարիչների միության նախաձեռնությամբ բացվել է «Շեքսպիրը Հայաստանի նկարիչների ստեղծագործություններում» թեմայով ցուցահանդեսը, որին մասնակցել է 15 նկարիչ:*

1964, դեկտեմբերի 26, Թեհրան. — *Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Արտ դրամատիկի ցուցասրահում կազմակերպվել է իրանահայ նկարիչ և թատերական գործիչ Հարություն Մինասյանի անհատական ցուցահանդեսը, ուր ցուցադրվել են 23 յուղաներկ մեծադիր կտավ՝ Առաջին կասկածը, Խանդի ճիրաններում, Վերջին գիշերը, Օթելլո, Ցագո («Օթելլո»), Համլետն ու մայրը, Համլետը դանդի հետ, Լինե՞լ, թե՞ չլինել, Ցնորում (Օֆելյա, «Համլետ»), Քնաշրջիկը (Մակբեթ), Վհուկների քարայրում («Մակբեթ»), Ռոմեո և Ջուլիետ, Արքա Լիր, Անտոնիոս և Կլեոպատրա և այլ գործեր:*

1965, հունվարի 10, Երևան. — *Հայֆիլհարմոնիայի Մեծ դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, նրա ստեղծագործությունների հիման վրա գրված երգերի կատարմամբ հանդես է եկել Գոհար Գասպարյանը: Երգացանկում եղել են Կլեոպատրայի երգը (Հենդելի «Հուլիոս Կեսար»), Ջուլիետի վալսը (Գունոյի «Ռոմեո և Ջուլիետ»), Տիկին Ֆորդի երգը (Նիկոլաիի «Վինձորի զվարճասեր կանայք»), Ջուլիետի երգը (Բելլինիի «Մոնտեկիներ և Կապուլետներ»), Օֆելյայի խելագարության տեսարանը (Տոմայի «Համլետ»), Լեդի Մակբեթի երգը (Վերդիի «Լեդի Մակբեթ»), Դեզդեմոնայի երգը ուռենու մասին (Վերդիի «Օթելլո»), Դեզդեմոնայի վոկալիզը (Ա. Խաչատրյանի՝ «Օթելլո» կինոնկարի համար գրած երաժշտությունից) և այլ գործեր:*

Այս երգացանկով Գ. Գասպարյանը ելույթներ է ունեցել նաև Մոսկվայում, Լենինգրադում (Պետերբուրգ), Պետրոզավոդսկում: Նրան նվագակցել են՝ Էլեոնորա Ոսկանյանը (դաշնամուր) և Լևոն Ալոյանը (սրինգ):

1965, հունվարի 18, Երևան. — *Դերասանի տանը տեղի է ունեցել Սունդուկյանի անվան թատրոնում «Ռոմեո և Ջուլիետ» պիեսի բեմադրության քննարկումը: Զեկուցող՝ Լուիզա Սամվելյան: Ելույթ են ունեցել Լևոն Հախվերդյանը, Խորեն Աբրահամյանը, Սաթիր Ռիզաևը, Վարդան Ահեմյանը, Սերգեյ Բարսեղյանը, Գևորգ Աբաջյանը, Ալեքսանդր Արաքսմանյանը:*

1965, մայիսի 14, Երևան. — *Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտում կազմակերպվել է Հայկական շեքսպիրագիտության կենտրոն, ղեկավար՝ Ռուբեն Զարյան:*

1965, նոյեմբերի 27, Երևան. — *Շեքսպիրյան բանաստեղծությունների վրա գրված ռոմանսների և Շեքսպիրի սյուժեներով գրված օպերաների մենակատարներից կազմված համերգային բովանդակալից ծրագրի կատարման համար Խորհրդային Միության ժողովրդական արտիստուհի Գոհար Գասպարյանին շնորհվել է Հայաստանի պետական մրցանակ:*

— Շեքսպիրյան ստեղծագործությունների երգացանկի կատարման համար Գոհար Գասպարյանն Առաջին մրցանակ է շահել Անգլիայում:

1965, դեկտեմբերի 16, Երևան. — *Արվեստի աշխատողների տանը, գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտի և Հայկական թատերական ընկերության գիտական նստաշրջանը նվիրված շեքսպիրյան դերասան (խաղացել է 10 դեր) Հովհաննես Աբելյանի ծննդյան 100-ամյակին: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցողներ՝ Լ. Հախվերդյան, Ս. Մելիքսեթյան, Բ. Հարությունյան, Բ. Հովակիմյան:*

1965, դեկտեմբերի 20, Կիրովական (այժմ՝ Վանաձոր). — *Աբելյանի անվան թատրոնում նշվել է Հովհաննես Աբելյանի ծննդյան 100-ամյակը: Զեկուցող՝ ռեժիսոր Սոկրատ Աքմաքչյան:*

1969, Երևան. — *Արտասահմանյան երկրների հետ բարեկամության և մշակութային կապերի Հայկական ընկերության ցուցասրահում կազմակերպվել է նկարիչ Ալեքսանդր*

Գրիգորյանի՝ Շեքսպիրի պիեսների հերոսների և տեսարանների (Համլետ, Օթելլո, Մակբեթ, Արքա Լիր, Ռոմեո և Ջուլիետ, Վենետիկի վաճառականը) գրքային նկարազարդումների ցուցահանդես:

Նման ցուցահանդես է բացվել նաև Երևանի նկարչի տանը, Մոսկվայում, Հունգարիայում:

1980, Լոնդոն. — Անգլիայում, հայկական չաբաթի շրջանակներում, «Ալպինե» թանգարանում բացվել է Ալեքսանդր Գրիգորյանի՝ Հով.՝ Մասեհյանի թարգմանությունների համար կատարած 20 գործի ցուցադրություն, որը կրկնվել է նաև «Հայ մշակույթի տանը»:

1982, նոյեմբերի 9, Երևան. — Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նշվել է հայ մեծ դերասանուհի՝ Օֆելյայի, Կատարինեի առաջին դերակատար, Արևելքի ժողովուրդների թատերական կյանքում Համլետի Առաջին կին դերակատար (21 տարի) Սիրանույշի ծննդյան 125-ամյակը, որ կազմակերպել են Հայաստանի Մշակույթի նախարարությունը և Արվեստի ինստիտուտը: Բացման խոսք՝ ՀԹԸ նախագահ Հրաչյա Ղափլանյան, զեկուցող՝ Ռուբեն Զարյան, ցուցահանդես:

1985, դեկտեմբերի 20, Երևան. — Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, նշվել է Հովհաննես Աբելյանի ծննդյան 120-ամյակը: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցող՝ Բախտիար Հովակիմյան, ելույթներ՝ Գեվորգ Աչուղյան, Գևորգ Ասլանյան, Լյուսյա Միրզոյան:

1987, մարտի 27, Երևան. — Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Թատրոնի միջազգային օրվա առթիվ, նշվել է թատերական մեծ գործիչ, արևելահայ թատրոնում Շեքսպիրի առաջին թարգմանիչ, դերակատար և բեմադրիչ (Շայլոկ, Օթելլո) Գևորգ Զմշկյանի ծննդյան 150-ամյակը: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցողներ՝ Բ. Հովակիմյան, Լարիսա Գյուլիջանյան: Ցուցահանդես:

1987, ապրիլի 14, Երևան. — Դերասանի տանը, Հայաստանի թատերական գործիչների միության և Հայ բեմի վետերանների խորհրդի նախաձեռնությամբ նշվել է Գևորգ Զմշկյանի ծննդյան 150-ամյակը: Բացման խոսք՝ Հրաչյա Ղափլանյան, զեկուցող՝ Ռ. Զարյան, ելույթներ՝ Սիլվա Փոթեյան, Բախտիար Հովակիմյան: Շնորհակալության խոսք՝ Զմշկյանի թոռնուհի, պետոպերայի մեներգչուհի Մարիա Զմշկյան:

1987, սեպտեմբերի 15, Երևան. — Դերասանի տանը, ՀԹԳՄ և Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանի նախաձեռնությամբ կազմակերպվել է հուշ-երեկո՝ նվիրված Սիրանույշի ծննդյան 130-ամյակին: Բացման խոսք՝ Սիլվա Փոթեյան, զեկուցող՝ Ռ. Զարյան, ելույթներ՝ Բ. Հովակիմյան, Արշալույս Դովլաթյան, Վաղինակ Չեյթաղյան: Ցուցահանդես:

1988, ապրիլի 11, Ալավերդի. — Լեռնամետալուրգիական կոմբինատի մշակույթի պալատում, Ալավերդու քաղխորհրդի կուլտուրայի բաժնի և ՀԹԳ միության Կիրովականի բաժանմունքի նախաձեռնությամբ (բաժանմունքի քարտուղար Վոլոդյա Գրիգորյան) կազմակերպվել է «Այս երեկո Փափազյանի հետ» միջոցառումը՝ նվիրված չեքսպիրյան չգերազանցված դերասան (5—6 լեզվով) Վահրամ Փափազյանի ծննդյան 100-ամյակին: Զեկուցող՝ Մելս Սանթոյան, ելույթ՝ Բ. Հովակիմյան: Աբելյանի անվան թատրոնի դերասաններ Հակոբ Ազիզյանի, Նաիրա Քալաչյանի («Դիմակահանդես»), Ռազմիկ Խոսրովի, Հասմիկ Ալեքսանյանի («Ռիչարդ Երկրորդ»), Գրետա Մեջլումյանի (ընթերցանություն «Հետադարձ հայացք»-ից) մասնակցությամբ:

Նույնը կրկնվել է ապրիլի 14-ին, Նոյեմբերյանի Կուլտուրայի պալատում:

1991, Երևան. — Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում կազմակերպվել է միջոցառում և ցուցահանդես՝ նվիրված Պետրոս Ադամյանի մահվան 100-ամյակին: Կազմակերպիչ՝ թատերական բաժնի վարիչ Բ. Հովակիմյան:

1999, նոյեմբերի 30, Երևան. — *Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում բացվել է Պետրոս Ադամյանի ծննդյան 150-ամյակին նվիրված ցուցահանդես: Բացման խոսք՝ Հենրիկ Բախչինյան, ելույթներ՝ ՀԹԳՄ նախագահ Երվանդ Ղազանչյան, Բ. Հովակիմյան, Հենրիկ Հովհաննիսյան:*

2004, հունիսի 14, Երևան. — *Դերասանի տանը, ՀԹԳՄ նախաձեռնությամբ նշվել է անվանի դերասան, չեքսպիրյան ամենաչատ դերերի (20) դերակատար Հովհաննես Զարիֆյանի ծննդյան 125-ամյակը: Բացման խոսք՝ Երվանդ Ղազանչյան, զեկուցող՝ Հայկազ Երանոսյան, ելույթ՝ Բ. Հովակիմյան:*

* * *

1887, ապրիլ, Թիֆլիս. — *Պետրոս Ադամյանն իր «Շեքսպիր և յուր Համլեթ ողբերգության աղբյուրն ու քննադատությունները» ուսումնասիրությունն ավարտելուց հետո, մտադիր է եղել այդ թեմայով դասախոսություն կարդալ, բայց ռուսահպատակ չլինելով, արգելվել է:*

1915, ապրիլի 19, Բաքու. — *Մայիսյանների թատրոնում (այժմ՝ Ախունդովի անվ. օպերայի և բալետի թատրոն), չեքսպիրյան դերասան Կարապետ Գալֆայանը դասախոսություն է կարդացել Շեքսպիրի մասին և մենախոսություններ կատարել «Համլետից» և «Օթելլոյից»:*

1916, ապրիլի 28, Թիֆլիս. — *Ժողովարանում, Կովկասի Հայ գրողների ընկերության նախաձեռնությամբ նշվել է Շեքսպիրի և Սերվանտեսի մահվան 300-ամյակը: Բացման խոսքով հանդես է եկել ընկերության նախագահ Հովհաննես Թումանյանը: Ելույթներ են ունեցել Ավետիս Ահարոնյանը, Շիրվանզադեն, Նիկոլ Աղբալյանը, Գասպար Իփեկյանը, Վահան Թոթովենցը:*

1916, մայիսի 22, Երևան. — *Քաղաքային ակումբում, Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ միջոցառմանը, Շեքսպիրի մասին դասախոսություն է կարդացել մանկավարժ Մարտիրոս Հովհաննիսյանը:*

1917, դեկտեմբեր, Փարիզ. — *Շեքսպիրի թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանը դասախոսություն է կարդացել մեծ դրամատուրգի մասին:*

1921, դեկտեմբերի 4, Նյու Յորք. — *Համլետի գրական-հոգեբանական վերլուծության թեմայով զեկուցում է կարդացել Մնար Մնարյանը (Նարինյան):*

1925, հոկտեմբեր, Երևան. — *Ամերիկայից նոր վերադարձած դերասան Հովհաննես Աբելյանը Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) պետթատրոնի կոլեկտիվի համար զեկուցում է կարդացել «Համլետի» մասին:*

1935, մարտի 4, Թեհրան. — *Հայ ակումբում, Վահե Արծրունին դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրի միտքը և արվեստը» թեմայով:*

1943, ապրիլի 28, Մոսկվա. — *Համառուսաստանյան թատերական ընկերության Համամիութենական Շեքսպիրագիտական կոնֆերանսում, Արշալույս Արշարունին զեկուցում է կարդացել «Վաղարշ Վաղարշյանը Համլետի դերում» թեմայով:*

1946, փետրվարի 7, Կահիրե. — *Հայ Գեղարվեստասիրաց միության սրահում, դերասան-երգիչ Նորեն Տեոդյանը դասախոսություն է կարդացել «Դերասան Պետրոս Ադամյան» թեմայով:*

1946, հունիսի 26, Երևան. — *Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի դահլիճում, Ռուբեն Զարյանը դասախոսություն է կարդացել «Վահրամ Փափազյանի Օթելլոն» թեմայով:*

1947, մարտի 12, Թբիլիսի. — *Վրաստանի գրողների միության Հայկական բաժանմունքում, Ռուբեն Զարյանը կարդացել է «Վահրամ Փափազյանի Օթելլոն» թեմայով զեկուցում:*

1948, հունիսի 25, Կահիրե. — *Հայ Գեղարվեստասիրաց միության սրահում, Լևոն Գամյանը զեկուցում է կարդացել «Շեքսպիրի կյանքն ու գործը» թեմայով:*

1956, փետրվարի 11, Երևան. — *Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտում, Ռուբեն Զարյանը հանդես է եկել «Համլետը» Անգլիական Տիններտ թատրոնի կատարմամբ» թեմայով զեկուցումով:*

1956, ապրիլի 23, Երևան. — *Արվեստի աշխատողների տանը, Հայկական թատերական ընկերությունը կազմակերպել է երեկո՝ նվիրված Շեքսպիրի մահվան 340-ամյակին: Բացման խոսք է ասել ընկերության նախագահ Վաղարշ Վաղարշյանը: «Շեքսպիրը հայերեն և հայ բեմում» թեմայով զեկուցում է կարդացել Վահրամ Թերզիբաշյանը: Վերջում ներկայացվել են տեսարաններ Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Աբեյանի անվան թատրոնի «Զմեռային հեքիաթ» պիեսի բեմադրությունից:*

1958, հուլիսի 5, Նոր Բայազետ (այժմ՝ Գավառ). — *Թատրոնի կոլեկտիվի համար, Լուիզա Սամվելյանը դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրը հայ թատրոնում» թեմայով:*

1959, ապրիլի 23, Երևան. — *Հայաստանի Գրողների միության տանը նշվել է Շեքսպիրի ծննդյան 395-ամյակը: Շեքսպիրի մասին զեկուցում է կարդացել գրականագետ Հովհաննես Մամիկոնյանը: Գեղարվեստական մասում կատարվել են տեսարաններ Սունդուկյանի անվան թատրոնի «Օթելլոյի» բեմադրությունից:*

1960, ապրիլի 4, Արտաշատ. — *Կուլտուրայի համալսարանի ունկնդիրների համար գրականագետ-թատերագետ Գառնիկ Ստեփանյանը դասախոսություն է կարդացել «Պետրոս Ադամյան» թեմայով:*

1961, հունիսի 2, Երևան. — *Արվեստի աշխատողների տանը, Կուլտուրայի համալսարանի ունկնդիրների համար Լևոն Խալաթյանը դասախոսություն է կարդացել «Վահրամ Փափազյան» (Համլետ, Արքենին) թեմայով:*

1963, դեկտեմբերի 27, Թեհրան. — *«Արարատի» սրահում տեղի է ունեցել հուշ-երեկո նվիրված Շեքսպիրի անմահ թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի մահվան 30-ամյակին: Բացման խոսք՝ Հարութիկ Թամրազյան, զեկուցողներ՝ Աբրահամ Ասատրյան, Գևորգ Դարֆի: Փակման խոսք՝ Արտակ արքեպ. Մանուկյան:*

Վերջում ներկայացվել է «Օթելլոյի» 3-րդ գործողությունը Մ. և Ռ. Մարությունների, Էդիկ Ապանյանի, Հարություն Մինասյանի, Լորիկ Հովսեփյանի մասնակցությամբ:

1964, ապրիլի 10, Երևան. — *Պետական համալսարանում տեղի է ունեցել Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակին նվիրված ընդլայնված նիստ: Բացման խոսք՝ Մկրտիչ Մկրյան, զեկուցող՝ Հովհաննես Մամիկոնյան: «Համլետից», «Մակբեթից», «Օթելլոյից» մենախոսություններ է կարդացել Վ. Փափազյանը:*

1964, ապրիլի 15, Երևան. — *Արվեստի աշխատողների տանը, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, տեղի է ունեցել գիտական նստաշրջան, որ կազմակերպել են Հայկական թատերական ընկերությունը և Մշակույթի նախարարության Արվեստի ինստիտուտը: Բացման խոսք՝ Սարգիս Մելիքսեթյան, զեկուցողներ՝ Գառնիկ Ստեփանյան, Լևոն Խալաթյան, Լևոն Հախվերդյան, Ռուբեն Զարյան: «Համլետից» և «Օթելլոյից» մենախոսություններ է կարդացել Վ. Փափազյանը:*

1964, ապրիլի 21, Երևան. — *Գիտությունների ակադեմիայի փոքր դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, տեղի է ունեցել Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի ընդլայնված նիստ: Բացման խոսք՝ Գուրգեն Հովնան, զեկուցող՝ Սողոմոն Սողոմոնյան:*

1964, ապրիլի 22, Երևան. — *Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, տեղի է ունեցել գիտական նստաշրջան: Բացման խոսք՝ Վավիկ Վարդանյան, զեկուցողներ՝ Սուրեն Հարությունյան, Մեսրոպ Սահակյան: Ուսանողների կատարմամբ ներկայացվել են տեսարաններ «Հուլիոս Կեսարից»:*

1964, ապրիլի 23, Երևան. — *Կիլիկիայի Մշակույթի պալատում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Սուրեն Հարությունյանը դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրը և հայ կուլտուրան» թեմայով:*

1964, ապրիլի 23, Երևան. — *Պետական համալսարանում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, անց է կացվել երեկո՝ անգլերեն: Բացման խոսք՝ Հայկ Ոսկերչյան, զեկուցողներ՝ Ա. Ավագյան, Լ. Հովհաննիսյան:*

1964, ապրիլի 25, Երևան. — *Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, տեղի է ունեցել Կառավարական հոբելյանական հանձնաժողովի հանդիսավոր նիստ: Բացման խոսք՝ Հրաչյա Հովհաննիսյան, զեկուցող՝ Հովհաննես Մամիկոնյան: Ելույթներ՝ Նաիրի Զարյան, Գուրգեն Ջանիբեկյան, Ռուբեն Զարյան: Սունդուկյանցիները ներկայացրել են «Օթելլոյի» 3-րդ գործողությունը:*

1964, ապրիլի 27, Երևան. — *Արվեստի աշխատողների տանը, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Արտասահմանյան երկրների հետ բարեկամական և կուլտուրական կապի Հայկական ընկերության հոբելյանական երեկոն: Բացման խոսք՝ Վ. Վարդանյան, ելույթներ՝ Վ. Փափազյան, Ռ. Զարյան, Ս. Հարությունյան:*

1964, ապրիլի 29, Երևան. — *Բժշկական ինստիտուտում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, զեկուցումով հանդես է եկել Ռ. Զարյանը: Վ. Փափազյանի և Դ. Մալյանի (Ցագո) կատարմամբ ներկայացվել են տեսարաններ «Օթելլոյից»:*

1965, հունվարի 11, Երևան. — *Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, թատերագետ Գրիգոր Բոյաջիևը (Մոսկվա) դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրը օպերայում» թեմայով:*

1965, հունվարի 16, Երևան. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Հայկական թատերական ընկերությունը կազմակերպել է Գ. Բոյաջիևի դասախոսությունը «Շեքսպիրյան հոբելյանական օրերը» թեմայով: Ներկայացվել է «Ռոմեո և Ջուլիետը»:*

1965, մայիսի 30, Լոնդոն. — *Կազմակերպվել են Հայաստանցի գիտնականների զեկուցումները՝ Ռ. Զարյան «Շեքսպիրը Հայ իրականության մեջ», Գևորգ Բրուտյան — «Շեքսպիրի հումանիզմը» թեմաներով:*

1966, մայիսի 4. — *Երևանի գիտությունների ակադեմիայի փոքր դահլիճում, Շեքսպիրի մահվան 350-ամյակի կապակցությամբ, ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության խումբը կազմակերպել է իր անդրանիկ գիտական նստաշրջանը:*

1. Շեքսպիրագիտության խումբը և նրա նպատակները — բացման խոսք՝ ինստիտուտի տնօրեն, Ռուբեն Զարյան:

2. Մասեհյանի շեքսպիրյան թարգմանությունների լեզվական արվեստը — զեկուցող Վարագ Առաքելյան:

3. Զարբհանալյանը Շեքսպիրի մասին — զեկուցող Մուշեղ Նարյան:

4. Իմ աշխատանքը շեքսպիրյան թարգմանությունների վրա — զեկուցող Խաչիկ Դաշտենց:

Մրագրից դուրս՝ Շեքսպիրյան գրադարանի ստեղծումը — զեկուցող Ռ. Զարյան:

Նստաշրջանի ծրագիրը:

1967, ապրիլի 27, Երևան. — *Գիտությունների ակադեմիայում տեղի է ունեցել երեկո՝ նվիրված Շեքսպիրին: Բացման խոսք՝ Արտաշես Կարինյան, զեկուցող՝ Ռ. Զարյան: Սունդուկյանցիները ներկայացրել են «Օթելլոյի» 3-րդ գործողությունը:*

1967, մայիսի 11, Մոսկվա. — *Շեքսպիրյան Համամիութենական կոնֆերանսում Ռ. Զարյանը կարդացել է «Շեքսպիրը Հայ բեմում» թեմայով զեկուցում:*

1967, մայիս, Լենինական. — *Պետթատրոնում կայացել է Արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության Հայկական կենտրոնի 3-րդ գիտական նստաշրջանը՝ նվիրված «Տասներկուերորդ գիշեր» կատակերգությունը, որ կազմակերպել են Հայկական թատերական ընկերությունը և Արվեստի ինստիտուտը: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցող՝ Նշան Մուրադյան, ելույթներ՝ Արմեն Հովսեփյան, Լևոն Խալաթյան, Լևոն Զոհրաբյան, Արծրունի Հարությունյան, Վարդան Թերզիբաշյան, Շմավոն Թորոսյան: Վերջում՝ Սունդուկյանցիները ներկայացրել են մի տեսարան «Օթելլոյից»:*

1969, Հոկտեմբերի 11, Կահիրե. — *Հայ Գեղարվեստասիրաց միության «Թեքեյան» սրահում Ռ. Զարյանը կարդացել է «Ադամյանի Շեքսպիրը» թեմայով զեկուցում:*

Հայկական ընթերցարանում նրա թեման է եղել «Փափազյանը և Շեքսպիրը»:

1970, ապրիլի 11, Լենինական. — *Պետթատրոնում Ռ. Զարյանը կարդացել է «Շեքսպիր և Ադամյան» թեմայով դասախոսություն:*

1972, դեկտեմբերի 5, Երևան. — *Արվեստի ինստիտուտում, Գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտին կից Շեքսպիրագիտության Հայկական կենտրոնը կազմակերպել է գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Շեքսպիրի համբավավոր թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանին:*

1973, Հունիսի 18. — *Երևանի Արվեստի աշխատողների տանը, ՀԳԱ Արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության Հայկական կենտրոնի գիտական նստաշրջանը:*

Բացման խոսք — Ռ. Զարյան:

1. Շեքսպիրի երկերի առաջին ժողովածուն (Հրատարակության 350-ամյակի առթիվ) — զեկուցող Նշան Մուրադյան:

2. Լիրը և «Խեղճ մերկ աղքատների» պատկերը — զեկուցող Ռ. Վայման (Գերմանիա):

3. Շեքսպիրի «Անտոնիոս և Կլեոպատրայի» հերոսների լեզվական ընութագրման և հայերեն թարգմանությունների որոշ հարցերի մասին — զեկուցող Ռուզան Մարգունի:

4. Դրամատուրգիական գործողության մեկնաբանությունը Փափազյան — Համլետի բեմական տարբերակում — զեկուցող Անելկա Գրիգորյան:

Գիտական նստաշրջանի ծրագիրը:

1981, ապրիլի 9, Երևան. — *Մշակույթի նախարարության թատերական ինքնագործ խմբերի որակավորման շրջանավարտների մեկամսյա դասընթացներում Նշան Մուրադյանը դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրյան ֆեստիվալները Հայաստանում» թեմայով:*

1982, մայիսի 16, Երևան. — *Մշակույթի նախարարության թատերական ինքնագործ խմբերի որակավորման շրջանավարտների մեկամսյա դասընթացներում Լուիզա Սամվելյանը դասախոսություն է կարդացել «Շեքսպիրը հայ թատրոնում» թեմայով:*

1983, նոյեմբերի 22, Երևան. — *Արվեստի ինստիտուտում, Շեքսպիրագիտության Հայկական կենտրոնը կազմակերպել է Շեքսպիրյան նստաշրջան: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցողներ՝ Բյուրակն Անդրեասյան, Հակոբ Մուլիկյան, Արմեն Հովսեփյան, Աիդա Ֆրունջյան:*

1984, ապրիլի 25, Երևան. — *Դերասանի տանը, Արվեստի ինստիտուտին կից Շեքսպիրագիտության Հայկական կենտրոնը կազմակերպել է չեքսպիրյան գիտական նստաշրջան: Բացման խոսք՝ Ռ. Զարյան, զեկուցողներ՝ Ռ. Մարգունի, Ա. Ֆրունջյան, Մագդա Արզաքանյան, Էլեոնորա Վարդանյան, Անելկա Գրիգորյան:*

1990, մայիսի 18, Երևան. — *Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Թանգարանների միջազգային օրվա առթիվ, տեղի է ունեցել գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Շեքսպիրի «Վենետիկի վաճառականի» առաջին բեմադրության 125-ամյակին, որով նա մուտք է գործել արևելահայ թատրոն: Բացման խոսք՝ թանգարանի տնօրեն Աչոտ Օհանյան, զեկուցող՝ թատերական բաժնի վարիչ՝ Բախտիար Հովակիմյան: Ելույթներ՝ Հայկազ Երանոսյան, Գևորգ Ղարիբջանյան, Պիոն Հակոբյան: Ծուցահանդես:*

— Նոյեմբերի 29, Երևան. — Նույն թեմայով զեկուցումը կրկնվել է ՀԹԸ Դերասանի տանը:

1991, մարտի 27, Երևան. — *Մշակույթի նախարարության Ե. Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Թատրոնի միջազգային օրվա միջոցառումը նվիրված է եղել Պետրոս Ադամյանի մահվան 100-ամյակին: Բացման խոսք՝ Աչոտ Օհանյան, զեկուցող՝ Բ. Հովակիմյան: Դերասանուհի Ժաննեն Գևորգյանը կատա-*

րել է տեսարաններ «Համլետ» մոնոներկայացումից: Ցուցահանդես:

1997, Հուլիսի 4, Մոսկվա. — *Արվեստագիտության գիտահետազոտական ինստիտուտում, թատերագետ Լևոն Մուրաֆյանը զեկուցում է կարդացել «Մարդու կոնցեպցիան Շեքսպիրի ստեղծագործություններում ըստ Վահրամ Փափազյանի և Հրաչյա Ներսիսյանի ընկալումների» (ռուսերեն) թեմայով:*

— *Հոկտեմբերի 17. — Լոնդոն, Բրիտանական գրադարանում, Լևոն Մուրաֆյանը հանդես է եկել նույն թեմայով (անգլերեն) զեկուցումով:*

1999, Նոյեմբերի 23, Հալեպ. — *«Պետրոս Ադամյան» թատերախմբի համար թատերագետ Հենրիկ Հովհաննիսյանը կարդացել է «Պետրոս Ադամյան» թեմայով դասախոսություն:*

1999, դեկտեմբերի 10, Երևան. — *Հայաստանի թատերական գործիչների միության դահլիճում տեղի է ունեցել գիտաժողով՝ նվիրված Պետրոս Ադամյանի ծննդյան 150-ամյակին, որ կազմակերպել են ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտը, ՀԹԳՄ-ն, Երևանի թատերական և կինոարվեստի պետական ինստիտուտը: Բացման խոսք՝ Սոս Սարգսյան, զեկուցողներ՝ Վիգեն Ղազարյան, Բախտիար Հովակիմյան, Անելկա Գրիգորյան, Ռուզան Մարգունի, Լաուրա Մուրադյան, Հենրիկ Հովհաննիսյան:*

* * *

1944, ապրիլի 22–30, Երևան. — *Անց է կացվել Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին նվիրված վեցերորդ Համամիութենական հերթական գիտահետազոտական կոնֆերանս և փառատոն, որը կազմակերպել են Համառուսաստանյան թատերական ընկերությունը. Հայաստանի Ժողկոմխորհին կից Արվեստի գործերի վարչությունը, Հայաստանի թատերական ընկերությունը և Համառուսաստանյան մշակութային կապերի ընկերությունը:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի ճեմասրահում բացվել է թատերական թանգարանի պատրաստած (ղեկ. Սարգիս Մելիքսեթյան, ձևավորող-նկարիչ՝ Կարո Մինասյան) «Շեքսպիրը հայ բեմի վրա» թեմայով ցուցահանդեսը:

Կոնֆերանսի նիստերը տեղի են ունեցել Սունդուկյանի անվան թատրոնում, ցերեկը՝ ժամը 12-ին, իսկ ներկայացումները՝ երեկոյան ժամը 8-ին:

Միջոցառմանը հրավիրվել են Մոսկվայի, Թբիլիսիի, Բաքվի մի շարք թատերական գործիչներ:

Ապրիլի 22, *երեկոյան տեղի է ունեցել հանդիսավոր նիստ: Բացման խոսք՝ Արվեստի գործերի վարչության պետ Զավեն Վարդանյան: Ողջույններ՝*

1. Արևմտյան դրամատուրգիայի և Շեքսպիրի թատրոնի կաբինետի կողմից՝ պրոֆ. Մ. Մ. Մորոզով:

2. ԽՍՀՄ ժողովուրդների Ազգային թատրոնների կաբինետի կողմից՝ արվեստագիտության թեկնածու Գևորգ Գոյան:

3. ԽՍՀՄ Գիտությունների ակադեմիայի Համաշխարհային գրականության ինստիտուտի կողմից՝ արվեստագիտության դոկտոր-պրոֆեսոր Ալեքսեյ Ջիվելեգով:

4. Հայաստանի թատերական ընկերության կողմից՝ ընկերության նախագահ, ժողովրդական արտիստ Գուրգեն Ջանիբեկյան:

5. Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի կողմից՝ ակադեմիկոս, գրականագետ Արսեն Տերտերյան:

Վերջում՝ Համերգ:

Ապրիլի 23, *ցերեկը, զեկուցումներ՝*

1. Շեքսպիրը Խորհրդային Միության մեջ — Մ. Մորոզով:

2. Վերածնության դարաշրջանի մարդու կերպարը — Ա. Ջիվելեգով:

Ապրիլի 23, *երեկոյան՝ ներկայացում.*

Սունդուկյանի անվան թատրոնում՝ «Համլետ», Համլետ — Վաղարշ Վաղարշյան:

Ապրիլի 24, *ցերեկը, զեկուցումներ՝ «Շեքսպիրը հայ բեմի վրա»:*

1. Նախախորհրդային շրջան — արվեստի վաստակավոր գործիչ Լևոն Քալանթար:

2. Խորհրդային շրջան — բանասիրական գիտությունների թեկնածու Սուրեն Հարությունյան:

Ապրիլի 24, *երեկոյան՝ ներկայացում.*

Գատանի Հանդիսատեսի թատրոնում՝ «Ամառնային գիշերվա երազ»:

Ապրիլի 25, *ցերեկը, զեկուցումներ՝*

1. Շեքսպիրյան կերպարները Պետրոս Ադամյանի կատարմամբ — թատերագետ Սարգիս Մելիքսեթյան:

2. Շեքսպիրը հայ թատերական և գրական քննադատների գնահատությամբ — պրոֆ. Հայկ Գյուլիքևիչյան:

Ապրիլի 25, *երեկոյան՝ ներկայացում.*

Սունդուկյանի անվան թատրոնում՝ «Համլետ», Համլետ — Գուրգեն Ջանիբեկյան:

Ապրիլի 26, *ցերեկը, զեկուցումներ՝*

1. Շեքսպիրի երկերի հայերեն թարգմանությունները — գրականագետ Վահրամ Թերզիբաշյան:

2. Շեքսպիրյան պոետիկայի սկզբունքները երաժշտության մեջ — պրոֆ. Արշակ Ադամյան:

Ապրիլի 26, *երեկոյան, ներկայացում՝*

Սունդուկյանի անվան թատրոնում՝ «Օթելլո», Օթելլո — Գուրգեն Ջանիբեկյան:

Ապրիլի 27, *ցերեկը, ներկայացում՝*

Ջ. Ջաբարլու անվան ադրբեջանական կոլխոզ-սովխոզային պետական շրջիկ թատրոնում՝ «Օթելլո», Օթելլո — Ալի Զեյնալով:

Ապրիլի 27, *երեկոյան, ներկայացում՝*

Սունդուկյանի անվան թատրոնում՝ «Օթելլո», Օթելլո — Հրաչյա Ներսիսյան:

Ապրիլի 28, *ցերեկը, զեկուցումներ Լենինականում (Գյումրի):*

1. Շեքսպիրը Խորհրդային Միության մեջ — պրոֆ. Մ. Մորոզով:

2. Վերածնության դարաշրջանի մարդու կերպարը — պրոֆ. Ա. Ջիվելեգով:

Ապրիլի 28, *երեկոյան, ներկայացում՝*

Լենինականի Մռավյանի (այժմ՝ Վ. Աճեմյանի) անվան թատրոնում՝ «Տասներկուերորդ գիշեր»:

Ապրիլի 29, *երեկոյան, ներկայացում՝*

Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում՝ «Օթելլո», Օթելլո — Վ. Սավելև-Դամուրին:

Ապրիլի 30, *երեկոյան, եզրափակիչ նիստ:*

Կոնֆերանսի արդյունքները և փառատոնում ցուցադրված ներկայացումների քննարկումներին մասնակցել են՝

1. Վաղարշ Վաղարշյանը — ժող. արտիստ:

2. Գուրգեն Ջանիբեկյանը — ժող. արտիստ:

3. Արմեն Գուլակյանը — ժող. արտիստ, ռեժիսոր:

4. Հայկանուշ Դանիելյանը — ԽՍՀՄ ժող. արտիստուհի, երգչուհի:

5. Յուզեֆ Յուզովսկին (Մոսկվա) — թատերագետ:

6. Ալեքսեյ Ջիվելեգովը (Մոսկվա) — թատերագետ:

7. Միխայիլ Մորոզովը (Մոսկվա) — թատերագետ:

Հայ և ռուս թատերական գործիչներից բացի, մամուլում հանդես են եկել Ա. Փաղավան (Թբիլիսի, «Շեքսպիրը վրաց բեմի վրա»), Միքայել Ռաֆիլին (Բաքու, «Շեքսպիրը և ադրբեջանական թատրոնը» և ուրիշներ:

Կոնֆերանսի և փառատոնի օրացուցային պլան, 1944:

1964, *Հոկտեմբերի 25. — Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, Լոնդոնում կազմակերպված Հայկական Հանձնախումբը կատարել է այցելություն մեծ գրողի ծննդավայր՝ Ստրատֆորդ օն Էվրն: 42 հոգուց բաղկացած խումբը մեկնել է մեծ ավտոբուսով, որի ճակատին անգլերեն գրված է եղել՝ «Հայկական հարգանք Շեքսպիրին»:*

Այցելու խումբը եղել է Շեքսպիրի բնակարան-թանգարանում, Շեքսպիրյան Արքայական թատրոնում, Սուրբ Երրորդություն եկեղեցում, ուր մկրտվել և թաղվել է գրողը. էվրն գետի մոտ՝ Շեքսպիրին նվիրված հուշարձանների հրապարակում:

Հանձնախմբի կողմից Շեքսպիրի բնակարանի այցելուների մատյանում գրանցում է կատարել օր. Լ. Վարդուկյանը:

Հոկտեմբերի 31. — Լոնդոնի «Հայ տանը» կազմակերպված ցուցահանդեսի պաշտոնական բացումը կատարել է Փարիզից հրավիրված բժիշկ-գրող Շավարշ Նարդունին: Ցուցադրությունների մեջ եղել են Հայաստանից և Սփյուռքից ստացված լուսանկարներ շեքսպիրյան բեմադրություններից, թարգմանություններ, գրականություն, մամուլ, ինչպես նաև ուսանող Վարանդ Ալեքսանդրյանի նկարած Շեքսպիրի դիմանկարը:

Շեքսպիրի մեծարանքի երեկոն տեղի է ունեցել Քոմընվելթ ինստիտուտի մեծ սրահում: Բացման խոսք է ասել Հ. Այվազյանը: Շեքսպիրը և հայ գրականությունը թեմայով դասախոսություն է կարդացել (հայերեն) Շ. Նարդունին, ապա ներկայացվել է «Համլետի» երրորդ արարի չորրորդ տեսարանը՝ Համլետ — Աստուր Օհանյան, Գերտրուդ — Սեդա Զիլինկիրյան: Նրանցից հետո բանախոսել է Վահրամ Մավյանը անգլերեն: Ներկայացվել է «Օթելլոյի» հինգերորդ արարի երկրորդ տեսարանը՝ Օթելլո — Աստուր Օհանյան, Դեզդեմոնա — Սառա Քուչյան: Բեմադրական աշխատանքը կատարել է «Հայ տան» թատերական խմբի ղեկավար Աստուր Օհանյանը: Ցուցահանդեսը տևել է երկու շաբաթ: Փակման խոսք են ասել Օ՚Ռեգան և Պսակ սրբազանը:

Արեգակ, № 9: Զարթոնք, դեկտեմբերի 23:

1981, նոյեմբերի 11–28. — Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոն, որ կազմակերպել են Հայաստանի Մշակույթի նախարարությունը և Հայաստանի թատերական ընկերությունը:

Նոյեմբերի 12–16. — Արվեստի աշխատողների տանը, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնի շրջանակներում տեղի է ունեցել շեքսպիրագիտության խնդիրներին նվիրված կոնֆերանս (ցերեկը), որ կազմակերպել են Հայաստանի Մշակույթի նախարարությունը, Թատերական ընկերությունը, ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության հայկական կենտրոնը:

Նոյեմբերի 11. — Փառատոնի բացումը Սունդուկյանի անվան թատրոնում, «Ջոն Արքա»:

Նոյեմբերի 12. — Կոնֆերանսի բացումը. բացման խոսք — Ռ. Զարյան:

Զեկուցումներ՝

1. Շեքսպիրը և լուսավորությունը — Ցու. Կագարլինսկի:

2. Շեքսպիրը և XX դ. անգլիական գրականությունը — Ն. Դյակոնովա:

3. Նորից Համլետի առեղծվածի մասին — Ն. Մուրադյան:

4. Հետպատերազմյան հայ շեքսպիրիանայի մի քանի հարցեր — Լ. Սամվելյան:

5. Դոստոևսկին և Շեքսպիրը — Կ. Սուրենյան:

6. Կերպարներ ստեղծելու Շեքսպիրի սկզբունքները — Հ. Մուլիկյան:

7. Շեքսպիրի հերոսները Հ. Էմինի հուշագրության մեջ — Է. Վարդանյան:

Նոյեմբերի 12–13. — Ռիգայի Ա. Ուպիտի անվան ակադեմիական թատրոնի «Հուլիոս Կեսար» ներկայացումը:

Նոյեմբերի 13. — Կոնֆերանսի նիստի նախագահ — Ն. Կիասաչվիլի:

1. Շեքսպիրը որպես թարգմանական պրոբլեմ — Յուրի Լևին:

2. Շեքսպիրի սոնետների թարգմանության սկզբունքները — Գ. Էմին:

3. Կելտական անդրադարձումները Շեքսպիրի դրամատուրգիայում – Ալեքսանդր Վաշչենկո:

4. Մաղո և Շեքսպիր: Սպիտակ ոտանավորի խնդիրը – Ա. Հովսեփյան:

5. Շեքսպիրի բառի բնույթը – Ռ. Մարգունի:

6. Մետաֆորներն ու այլաբանությունները Շեքսպիրի դրամաներում – Վալենտինա Կոմարովա:

7. Բառախաղը որպես ոճաստեղծ տարր «Բազում աղմուկ վասն ոչնչի» կատակերգությունում – Ա. Ֆրունջյան:

Նոյեմբերի 14. – *Նիստի նախագահ – Յու. Լևին:*

1. Հորացիոսի «Հուշարձանի» թեման Շեքսպիրի պոեզիայում – Մ. Սաբանցևա:

2. Դրամատիկական հեգնանքը Շեքսպիրի ստեղծագործության մեջ – Է. Կուռսայտե:

3. Շեքսպիրի սոնետները հայ մտքի գնահատությամբ – Բ. Անդրեասյան:

4. Շեքսպիրյան կերպարները ափյուռքահայ նկարիչների ստեղծագործություններում – Մ. Ղազարյան:

5. Շեքսպիրը անգլիական ռոմանտիկական քննադատության մեջ – Գ. Յակովլև:

6. Բելոռուսական շեքսպիրականից – Տ. Կորոբչենկո:

Նոյեմբերի 14–15. – *Պյառնուի Լ. Կոյդուլայի անվան էստոնական դրամատիկական թատրոնի «Չափի դեմ չափ» ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 16. – *Նիստի նախագահ – Դավիդաս Յուդելյավիչյուս:*

1. Շեքսպիրի նոր մեկնաբանությունը Ռուսթավելու անվան թատրոնում (Ռիչարդ Երրորդ) – Ն. Կիասաչվիլի:

2. Շեքսպիրյան թատրոնի պոետիկան – Ա. Գրիգորյան:

3. «Օթելլո» կինոֆիլմի երաժշտությունը – Ն. Միկոյան:

4. Մ. Զեխովը բեմադրում է «Տասներկուերորդ գիշերը» (Կաունաս, 1933) – Դ. Յուդելյավիչյուս:

5. «Ռիչարդ Երրորդ»-ը 70-ական թվականների սովետական բեմում – Ս. Մելնիկովա:

Նոյեմբերի 16–17. – *Լատվիական Հանրապետության Կլայպեդայի դրամատիկական թատրոնի **«Երկու վերոնացիներ»** ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 18–19. – *Լենինգրադի Լենսովետի անվան ակադեմիական թատրոնի **«Կամակոր կնոջ սանձահարումը»** ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 20. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնի **«Կոլխոզան»** ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 21–22. – *Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան վրացական ակադեմիական թատրոնի **«Ռիչարդ Երրորդ»** ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 23–24. – *Բաքվի Մ. Ազիզբեկովի անվան ադրբեջանական պետական ակադեմիական թատրոնի **«Մակբեթ»** ներկայացումը:*

Նոյեմբերի 25–26. – *Մոսկվայի Ե. Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնի **«Անտոնիոս և Կլեոպատրա»** ներկայացումը:*

Հանրապետության մյուս թատրոններում

Նոյեմբերի 15. – *Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ակադեմիական թատրոն, **«Ռոմեո և Ջուլիետա»**:*

Նոյեմբերի 17. – *Երևանի դրամատիկական թատրոն, **«Համլետ»**:*

Նոյեմբերի 19. – *Լենինականի Ա. Մռավյանի անվան դրամատիկական թատրոն, **«Տիտոս Անդրոնիկոս»**:*

Նոյեմբերի 22. – *Երևանի Կ. Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոն, **«Մակբեթ»**:*

Նոյեմբերի 24. – *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոն, **«Բազում աղմուկ վասն ոչնչի»**:*

Նոյեմբերի 26. – *Երևանի դրամատիկական թատրոն, **«Ռիչարդ Երրորդ»**:*

Նոյեմբերի 27. – *Երևանի դրամատիկական թատրոն, **«Սպիտակ և կարմիր վարդերի պատերազմը»** (տեսարաններ «Հենրիխ VI» քրոնիկից):*

Նոյեմբերի 28. — *Փառատոնի փակումը Սունդուկյանի անվան թատրոնում:*

Փառատոնի և կոնֆերանսի ծրագրերը:

1984, նոյեմբերի 10—23. — *Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոն, որ կազմակերպել են Հայաստանի Մշակույթի նախարարությունը և Հայաստանի Թատերական ընկերությունը:*

Նոյեմբերի 19—20. — *Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնի շրջանակներում, Դերասանի տանը տեղի է ունեցել շեքսպիրագիտության խնդիրներին նվիրված կոնֆերանս, որ կազմակերպել են Հայաստանի Մշակույթի նախարարությունը, Թատերական ընկերությունը, ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի Շեքսպիրագիտության հայկական կենտրոնը:*

Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնում

Նոյեմբերի 10. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը — «Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա»:*

Նոյեմբերի 11 և 13. — *Մոսկվայի ՄՍՀՄ Փոքր թատրոնի ներկայացումը. — «Արքա Լիր»:*

Նոյեմբերի 14—15. — *Թբիլիսիի Կ. Մարջանիշվիլու անվան ակադեմիական թատրոնի ներկայացումը — «Օթելլո»:*

Նոյեմբերի 16—18. — *Լենինգրադի Ա. Պուշկինի անվան դրամայի ակադեմիական թատրոնի ներկայացումը — «Բազում աղմուկ վասն ոչնչի»:*

Նոյեմբերի 17. — *Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ակադեմիական թատրոնի բալետային ներկայացումները մեկական գործողությամբ. երաժշտական ղեկավար և դիրիժոր Հակոբ Ոսկանյան:*

1. Դ. Շոստակովիչի «Համլետ»:

2. Բերլիոզի «Ռոմեո և Ջուլիետա»:

3. Պյորսելի «Օթելլո կամ Մավրի Դավանա»:

Նոյեմբերի 19. — *Կոնֆերանսի նիստը, բացման խոսք — Ռ. Զարյան:*

1. Կոմիկականի ընկալման խնդիրը պատմական ժամանակի մեջ — Ռ. Մարգունի:

2. Գեղարվեստական պատկերի դինամիկան «Մակբեթ» ողբերգության մեջ — Հ. Մուլիկյան:

3. Շեքսպիրը և արտուրդի թատրոնը — Է. Վարդանյան:

4. Շեքսպիրի 135-րդ սոնետի թարգմանության շուրջ — Ա. Հովսեփյան:

5. Շեքսպիրը ադրբեջաներեն թարգմանություններում — Ռ. Բաղալբեյլի:

Նոյեմբերի 19. — *Ադրբեջանի Շաքիի դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը — «Ռոմեո և Ջուլիետա»:*

Նոյեմբերի 20. — *Կոնֆերանսի զեկուցումների շարունակությունը:*

1. Եվրոպայի սոցիալիստական երկրների թատերաբեմերում շեքսպիրյան բեմադրությունների փորձից — Ն. Բաշինջաղյան:

2. ՄՍՀՄ ժողովրդական արտիստուհի Ալեքսանդրա Կլիմովայի շեքսպիրյան դերակատարումները — Տ. Բորիսովա:

3. Լեզվական պատկերների դրամատիկական բնույթը շեքսպիրյան կոմեդիայում — Ա. Ֆրունջյան:

4. Տեքստ — արտիստ — ինտերպրետացիա — Ա. Գրիգորյան:

5. Բնության թեման Շեքսպիրի երկերում — Մ. Սաբանցևա:

Նոյեմբերի 20—21. — *Խարկովի Ա. Պուշկինի անվան ակադեմիական թատրոնի ներկայացումը — «Տասներկուերորդ գիշեր»:*

Նոյեմբերի 22—23. — *Լիեպայայի (Լատվիա) պետական դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը — «Համլետ»:*

Նոյեմբերի 24—25. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնի ներկայացումը — «Ռիչարդ երրորդ»:*

Նոյեմբերի 18–19. – *Թբիլիսիի վրացական դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը – «Հռոմեացիներ»:*

Նոյեմբերի 20. – *Շաքիի (Ադրբեջան) դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը – «Ռոմեո և Ջուլիետա»:*

Նոյեմբերի 21–22. – *Աբխազիայի Ս. Ջանբայի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը – «Ալբա Լիր»:*

Նոյեմբերի 12. – *Երևանի դրամատիկական թատրոնում – «Սպիտակ և կարմիր վարդերի պատերազմը»:*

Նոյեմբերի 23. – *Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Աբելյանի անվան թատրոնում, «Ռիչարդ Երկրորդ»:*

Փառատոնի ծրագիրը:

2000, Հունիս. – *«Կիև Տրավնիրի» (Ուկրաինա) միջազգային թատերական փառատոնին, Երևանի Պատանի Հանդիսատեսի թատրոնը ներկայացրել է «Մկան թակարդ կամ փորձում ենք Համլետ»:*

2000, Հուլիս. – *Նույնը ներկայացվել է Կերչում «Բոսպորյան խաղեր» թատերական փառատոներին:*

Թատերական Երևան, 2003, № 5:

2003, Հոկտեմբերի 2–9. – *Երևանում անց է կացվել Հայ Ֆեստ միջազգային թատերական փառատոն, որի ընթացքում Շեքսպիրի գործերից ներկայացվել են.*

Երևանի Հ. Թումանյանի անվան Տիկնիկային թատրոնում – «Միսալների կոմեդիան», բեմադրությունը Ռուբեն Բաբայանի:

Հոկտեմբերի 9-ին (փակմանը). – *Երևանի Կամերային թատրոնում, Հայաստանի դերասանների միությունը ներկայացրել է «Համլետ» մենաներկայացումը՝ բեմադրությունը և ձևավորումը Եվգենյա Պոդպոմոգովայի, Համլետ – Մուրադ Ջանիբեկյան:*

Թատերական Երևան, 2003, № 6:

2004, սեպտեմբերի 8. – *Գդանսկում (Լեհաստան) Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոնում ներկայացվել է Երևանի Պատանի Հանդիսատեսի թատրոնի «Մկան թակարդ կամ փորձում ենք Համլետ», բեմադրությունը Հակոբ Ղազանչյանի: Համլետ – Արթուր Կարապետյան:*

Ներկայացման ազդագիրը (ՊՀԹ):

2005, սեպտեմբերի 12–17. – *Երևանում անց է կացվել Շեքսպիրյան մենաներկայացումների «Արմմոնո» երրորդ թատերական միջազգային փառատոնը:*

Սեպտեմբերի 12. – *Բացումը կատարվել է Պատանի Հանդիսատեսի թատրոնում. ներկայացվել է Կարինե Խոդիկյանի «Տրակտատ թաշկինակի մասին» պիեսը, բեմադրությունը՝ Հակոբ Ղազանչյանի:*

Օթելլո – Հովհաննես Բաբախանյան, Յագո – Արթուր Կարապետյան, Դեզդեմոնա – Մարիամ Ղազանչյան:

Սեպտեմբերի 13. – *«Մոսկվա» կինոթատրոնում, Հանդիպում Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան ակադեմիական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, շեքսպիրյան պիեսների բեմադրող Ռոբերտ Ստուրուայի հետ:*

1. «Շայլոկ» – Գարեթ Արմստրոնգ, բեմադրությունը՝ Ֆրանկ Բարրիի, Մեծ Բրիտանիա (ՊՀԹ, Մեծ բեմ):

2. «Իմ արքայությունը» (թագավորությունը) – Դեննի Ռոսսել, Շվեյցարիա (ՊՀԹ, Փոքր բեմ):

3. «Լիր Արքայի հիշողությունները» (ծրագրերը) – Կարեն Ջանիբեկյան, բեմադրությունը՝ Հրաչյա Ղազարյանի (ՊՀԹ, Մեծ բեմ):

Սեպտեմբերի 14.

1. «Ընդմիջումից հետո» – Տրդատ Մակարյան, բեմադրությունը՝ Գեորգի Խոջոյանի (ՊՀԹ):

2. «Մաղրաձու Ֆորտինբրասի չքախմբի համար» – Առնոլդ Շվեցով, ԱՄՆ (Մեծ բեմ):

3. «Շեքս չուս» — Ֆշիշտոֆ Գորդոն, բեմադրությունը՝ Մոնիկա Շեպկայի, Լեհաստան (Փոքր բեմ):

Սեպտեմբերի 15.

1. «Համլետի դերակատարը» — Էզաթոլլահ Մեհրավարան, բեմադրությունը՝ Անդրանիկ Խեչումյանի, Իրան (Մեծ բեմ):

2. «Շայլոկ» — Արամ Հովհաննիսյան, բեմադրությունը՝ Արմեն Մկրտչյանի (Փոքր բեմ):

3. «Աչխարհի գերին» — Մխիթար Մելքոնյան, բեմադրությունը՝ Գառնիկ Սեյրանյանի (Մեծ բեմ):

Սեպտեմբերի 16.

1. «Լիր Արքա» — Աննա Մելե, բեմադրությունը՝ Օվյակուլի Խոջակուլիի, Թուրքմենստան (Մեծ բեմ):

2. «Մոսկովյան Համլետ» — Կոնստանտին Ժելդին, բեմադրությունը՝ Մարկ Ռոզկովսկու, Ռուսաստան (Փոքր բեմ):

3. «Վերջի սկիզբը» — Գուժ Մանուկյան, բեմադրությունը՝ Արտաշես Հովհաննիսյանի: Պիեսը գրել է Սամվել Խալաթյանը ըստ Շեքսպիրի «Թիմոն Աթենացի» ողբերգության (թարգմ. Ն. Դաշտենց): Այս բեմադրությունը «Թիմոն Աթենացու» երկրորդ բեմադրությունն է հայ թատրոնում: Առաջինը նույնպես տեղի է ունեցել Երևանում 1874–1875 թթ.:

Սեպտեմբերի 17.

1. «Ջուլիետա» — Անուշ Փանոսյան, բեմադրությունը՝ Գեորգի Խոջոյանի, «Սայաթ-Նովա» համալիրի «Կոլիզեյ» ակումբում, որից հետո ամփոփվել է «Շեքսպիրյան ներկայացումների» փառատոնը:

Թատերական Երևան, № 6: Փառատոնի ծրագիրը:

2006, սեպտեմբերի 12–18. — *Երևանում անց է կացվել Շեքսպիրյան մենաներկայացումների «Արմմոնո» չորրորդ (Շեքսպիրյան՝ երկրորդ) թատերական միջազգային փառատոն:*

Սեպտեմբերի 12. — *Փառատոնի բացումը Երևանի Արարատ Վալլի Ֆանթրի Ֆլաթում:*

«Համլետ» — Մոյտինա Յուրցեր, Սլովենիա:

Սեպտեմբերի 13.

1. «Համլետ» — Զազա Պապուաշվիլի, բեմադրությունը՝ Ռոբերտ Ստուրուայի, Վրաստան (ՊՀԹ):

2. «... և օրինավոր բանտ» (Համլետ): Հիրավի Շեքսպիրյան միջազգային փառատոն, ուր յուրաքանչյուր դերակատար հանդես է եկել իր մայրենի լեզվով. բեմադրությունը՝ Հակոբ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Լիլիթ Ստեփանյան (Ստանիսլավսկու անվ. ռուսական թատրոն):

Համլետ — Վարդան Պետրոսյան, Կլավդիոս — Յուրի Բեյլան (Ռուսաստան), Գերտրուդ — Բեատե Էհլերս (Գերմանիա), Պոլոնիուս — Դավիդ Դարչիա (Վրաստան), Համլետի հոր ուրվականը — Աբել Սոլարես (Գվատեմալա), Ռոզենկրանց — Առնոլդ Շվեցով (ԱՄՆ), Օֆելյա — Մարիամ Ղազանչյան, Բեմական թագուհի — Մոյտինա Յուրցեր (Սլովենիա), Բեմական թագավոր (Ա. դերասան) — Էզաթոլլահ Մեհրավարան (Իրան), Բեմական թագուհի (մնջախաղաց) — Հիրոյո Կիտաո (Ճապոնիա), Բեմական թագավոր (մնջախաղաց) — Աննա Մելե (Թուրքմենստան):

3. «I'm Jew կամ Շայլոկ» — Հովհաննես Հովհաննիսյան (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 14.

1. «Մակբեթ և Ռուինթան» — Էզաթոլլահ Մեհրավարան, Իրան (ՊՀԹ):

2. «... և օրինավոր բանտ» (Համլետ) — (Ստանիսլավսկու անվան թատրոն):

3. «Շեքսպիրի լուռ կյանքը» — «Եթե Շեքսպիրը լիներ մնջախաղաց» կամ «Շեքսպիրի լուռ կյանքը» կամ «Ինչպես կուզեք», բեմադրության հեղինակ և կատարող՝ Լևոն Իվանյան (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 15.

1. «Ցորիկ» — Վիեսլավ Կոմասա, բեմադրությունը՝ Անջեյ Ժուլավսկու, Լեհաստան (ՊՀԹ):

2. «... և օրինավոր բանտ» (Համլետ) — (Ստանիսլավսկու անվ. թատրոն):

3. «Օթելլայի վերջին երգը» — Նարինե Պետրոսյան, բեմադրությունը Դանիել Առագաստի (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 16.

1. «Լիր» — Աննա Մելն, բեմադրությունը՝ Օվլակուլի Մոջակուլիի, Թուրքմենստան (ՊՀԹ):

2. «... և օրինավոր բանտ» (Համլետ) — (Ստանիսլավսկու անվ. թատրոն):

3. «Երկյուղած լռություն» (Սիրանույշի մասին) — Հասմիկ Տեր-Կարապետյան, բեմադրությունը՝ Գառնիկ Սեյրանյանի (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 17.

1. «Ներկայացում ներկայացումից հետո» (անդրադարձ Շեքսպիրի պիեսների ներկայացումներին) — Ալեքսանդրաս Ռուբինովաս, բեմադրությունը՝ Ստանիսլովաս Ռուբինովասի, Լիտվա (ՊՀԹ):

2. «... և օրինավոր բանտ» (Համլետ) — (Ստանիսլավսկու անվ. թատրոն):

3. «Լիր» (Հուսալքված և իրականությունից հիասթափված Լիրի փախուստը) — Արմեն Սանթրոսյան, բեմադրությունը՝ Հակոբ Ղազանչյանի (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 18.

4. «Տղայիս կտակը» (Շեքսպիրի հոր մենախոսությունը) — բեմադրությունը և կատարումը Փիթր Սաթնի, Անգլիա (ՊՀԹ):

Փառատոնի ավարտը: Փառատոնի տնօրեն Հակոբ Ղազանչյանի և փառատոնի գեղարվեստական ղեկավար Անջեյ Ժուրովսկու (Լեհաստան) եզրափակիչ խոսքը:

Փառատոնի ծրագիրը:

2007, սեպտեմբերի 12–18. — *Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, մենաներկայացումների («Արմմոնո») Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոնի անցկացումը:*

Սեպտեմբերի 12. — *Փառատոնի հանդիսավոր բացումը:*

1. Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան պետական թատրոնի՝ Կարինե Խոդիկյանի «Տրակտատ թաչկինակի մասին» (Շեքսպիրի «Օթելլոյի» հեռավոր նմանությամբ) *ներկայացումը. բեմադրությունը Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Հակոբ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Լիլիթ Ստեփանյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Արթուր Կարապետյանի, պարադիր՝ Կոտե Փուրցելաձե. վրացերեն թարգմանությունը Գիվի Շահնազարի:*

Օթելլո, Յագո, Դեզդեմոնա — Դավիդ Դարչիա, Մալխաս Քվրիվիշվիլի, Նինո Կասրաձե (ՊՀԹ, Մեծ բեմ):

2. «... իսկ Գոլոնիո՞ն» — *բեմադրությունը և կատարումը Իշխան Ղարիբյանի (բեմական խաչմերուկի բեմ):*

Սեպտեմբերի 13.

1. «Ջայլամը ասֆալտի վրա» — *Կարինե Ջանջուղազյան, բեմադրությունը՝ Դավիթ Հակոբյանի (Երևանի Կամերային երաժշտական պետական թատրոնում):*

2. «Սիրո և մենության միջև» (Շեքսպիրի կնոջ՝ Աննա Հաթավեյի կյանքը) — *Ժենյա Ներսիսյան (բեմադրող և կատարող) (Մեծ բեմ):*

3. «Օթելլա» (ըստ Ա. Վոլոդինի ստեղծագործության) — *Մարիամ Ղազանչյան, բեմադրությունը Հակոբ Ղազանչյանի և Գագիկ Կարապետյանի (Մեծ բեմ):*

Սեպտեմբերի 14.

1. «Ֆալստաֆ կամ ողջ աշխարհը» — *Քշիշտոֆ Գորդոն, բեմադրությունը Ստանիսլավ Միեդզիևսկու, Լեհաստան (Մեծ բեմ):*

2. «Ռիչարդը Ռիչարդից հետո» — *Լիդիա Դանիլչուկ, բեմադրությունը՝ Իրինա Վոլիցկայի, Ուկրաինա (բեմական խաչմերուկի բեմ):*

3. «... Լինեղ...» (Սիրանույշի Համլետի մասին) — *Լարիսա Կադիրովա, Ուկրաինա, բեմադրությունը՝ Հակոբ Ղազանչյանի (Մեծ բեմ):*

Սեպտեմբերի 15.

1. «Համլետ» (մոնոօպերա, լիբրետտոն և երաժշտությունը կոմպոզիտոր Սոֆա Ազնաուրյանի) — Հրանտ Մաչիկյան, բեմադրությունը՝ Լևոն Իվանյանի (օպերային ստուդիայի բեմում):

2. «Ֆեդրայի երազները» — Գաբրիել Շեյլ, բեմադրությունը Կոնստանց Ուլմերի, Գերմանիա (Մեծ բեմ):

3. «Մակբեթ» — Երևանի Ղափլանյանի անվան Դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը: Մակբեթ — Արթուր Ուլմազյան, բեմադրությունը՝ Արմեն Խանդիկյանի:

Սեպտեմբերի 16.

1. «Հ(Ո)մլետ» (մենաթատերգություն ըստ Շեքսպիրի և Ջերոյի) — բեմադրությունը և կատարումը Դավիթ Հովսեփյանի, պիեսի հեղինակ և ներկայացման գեղարվեստական ղեկավար՝ Ալեքսանդր Հովսեփյան (Մեծ բեմ):

2. «Վերջին աղոթքը» (ըստ «Մակբեթի» — պիեսի մշակումը և բեմադրությունը Վիգեն Ստեփանյանի) — Ալլա Սահակյան («Համազգայինի» թատրոն):

3. «ԴեզդեմՈՆԱ» — Իոլանտա Յուսկևիչ, բեմադրությունը՝ Անատոլի Ֆրուզինի, Ավստրալիա (բեմական խաչմերուկի բեմում):

4. «Համլետ» — Մոյտինա Յուրցեր, բեմադրությունը՝ Սաչո և Մոյտինա Յուրցերների, Սլովենիա (Մեծ բեմ):

Սեպտեմբերի 17.

1. «Լեդի Մակբեթի անիծված ճակատագիրը» — Արինե Սուքիասյան, բեմադրությունը՝ Էղաթոլլահ Մեհրավարանի, Իրան (բեմական խաչմերուկի բեմ):

2. «Լեդի Մակբեթ» — Ջուլիետ Ստեփանյան, բեմադրությունը՝ Արթուր Սահակյանի («Գոյ» թատրոնում):

3. «Ռիչարդ երրորդ — մոնոդրամա» — բեմադրությունը և կատարումը՝ Էրվին Գաազի, Ռուսաստան (Մեծ բեմ):

Սեպտեմբերի 18.

1. «Համլետ» — Հայկ Զորիկյան, բեմադրությունը՝ Հայկ և Էդվարդ Զորիկյանների (Մեծ բեմ):

Փառատոնի հանդիսավոր ավարտը:

Փառատոնի ծրագրեր:

2008, սեպտեմբերի 7–18. — *Երևանյան Շեքսպիրյան Միջազգային թատերական փառատոն:*

Սեպտեմբերի 7.

Փառատոնի հանդիսավոր բացումը, Թբիլիսիի Ե. Ռուսթավելու անվան պետական դրամատիկական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Ռոբերտ Ստուրուայի ծննդյան 70-ամյակին նվիրված ստեղծագործական երեկո (Սպենդիարյանի անվ. օպերայի և բալետի թատրոն):

Սեպտեմբերի 8.

1. Ալեքսեյ Բարտոշևիչի դասախոսությունները — «Ազնիվ ուրվական» (Հայաստանի թատերական գործիչների միություն — ՀԹԳՄ):

2. «Համլետ» — Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան թատրոնի (Վրաստան) ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Ռոբերտ Ստուրուայի (Սունդուկյանի անվ. թատրոն):

Սեպտեմբերի 9.

1. Ալեքսեյ Բարտոշևիչի դասախոսությունը — «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» (ՀԹԳՄ):

2. «Համլետ» — Արամ Հովհաննիսյան, բեմադրությունը՝ Հրաչյա Ղազարյանի (ՀԹԳՄ):

Սեպտեմբերի 10.

1. Ալեքսեյ Բարտոշևիչի դասախոսությունը — «Մնացյալը լռություն է» (ՀԹԳՄ):

2. «Լեդի Մակբեթ» — Արմինե Մացակյան, բեմադրությունը՝ Թեմուր Ամինյանի (ՀԹԳՄ):

Սեպտեմբերի 11.

1. «Լեդի Կապուլետտի» — Կրիստինա Կլետնիեսե (Լատվիա), բեմադրությունը՝ Իրինա Կլիչևսկայայի, Ուկրաինա (ՀԹԳՄ):

2. «Throughout» — ըստ Շեքսպիրի «Լիր Արքայի» — Գյուլի թատրոն, բեմադրությունը՝ Բենաս Սառկայի, Լիտվա (ՀԹԳՄ):

Սեպտեմբերի 12.

1. «Ուրվական փնտրող կանայք» — «Տեատր դեզ Ամի», բեմադրությունը Լաթեֆա Ահրբարեի, Մարոկկո (ՀԹԳՄ);

2. «Տասներկուերորդ գիշեր» — Երևանի Հ. Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետթատրոնի ներկայացումը նույն թատրոնում. բեմադրությունը Երվանդ Ղազանչյանի:

Սեպտեմբերի 13.

1. «Ռիչարդը Ռիչարդից հետո» — «Թատրոն զամբյուղի մեջ» — դերակատար՝ Լիդիա Դանիլչուկ, բեմադրությունը՝ Իրինա Վոլիցկա-Զուրկոյի, Ուկրաինա (ՀԹԳՄ);

2. «Մակբեթ» — Երևանի Հ. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը նույն թատրոնում: Մակբեթ — Արթուր Ութմազյան, բեմադրությունը՝ Արմեն Խանդիկյանի:

Սեպտեմբերի 14.

1. «Hamletmachine» — «P. A. T.», բեմադրությունը՝ Սլավկա Դոբներովայի, Սլովակիա (ՀԹԳՄ);

2. «Երկու ազնվական Վերոնայից» — Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի ներկայացումը նույն թատրոնում, բեմադրությունը՝ Նեվենա Միտչևայի (Բուլղարիա):

Սեպտեմբերի 15.

1. Անջեյ Ժուրովսկու (Լեհաստան) «Թեմում Շեքսպիրի հետ միայնակ» — դասախոսությունն ու համանուն գրքի շնորհանդեսը (ՀԹԳՄ);

2. «Համլետ» — «Բազիսազան» թատերախումբ, բեմադրությունը՝ Հասան Ազիմիի (Հորացիո), Իրան:

Թագավոր Կլավդիոս — Բաբակ Վալի, Լորդ Պոլոնիուս — Սաեիդ Նուրոլահի, Մորարակ (Համլետ) — Ահմադ Մեհրաբի, Լաերտ — Հոսեին Լաթիֆի, Օֆելյա — Աֆսանե Զաքերի, Թագուհի Գերտրուդ — Հոմա Մոքարամի, Ուրվական — Ալի Սաղեղի Խահ (ՊՀԹ);

3. «Համլետ 24.00» — բեմադրությունը և կատարումը՝ Պիոտր Կոնդրատի, Լեհաստան (բացօթյա ներկայացում «9-րդ ալիք» սրճարանի տարածքում):

Սեպտեմբերի 16.

1. «Համլետ» — «Բազիսազան» թատերախումբ, Իրան (ՊՀԹ):

Սեպտեմբերի 17.

1. «Համլետ» — «Բազիսազան» թատերախումբ, Իրան (ՊՀԹ):

2. «Համլետ» — Մոսկվայի Ա. Չեխովի անվան Գեղարվեստական թատրոնի ներկայացումը, բեմադրությունը՝ Յուրի Բուտուսովի (Սունդուկյանի անվ. թատրոնում):

Սեպտեմբերի 19.

«Համլետ» — Մոսկվայի Ա. Չեխովի անվան Գեղարվեստական թատրոնի ներկայացումը (Սունդուկյանի անվ. թատրոնում):

Փառատոնի հանդիսավոր փակումը:

Փառատոնի երգերը:

2009, ապրիլի 8–17. — *Մենաներկայացումների Արմմոնո միջազգային թատերական փառատոն Երևանում և Կապանում (չեքսպիրյան թեմաներով, Կապանի թատրոնում):*

Ապրիլի 16.

1. «Շայլոկ» — Հովհաննես Հովհաննիսյան:

2. «Լիր» — Արմեն Սանթրոսյան:

Փառատոնի երգերը:

2009, սեպտեմբերի 7–20. — *Վահրամ Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոն:*

Սեպտեմբերի 7. — *Փառատոնի հանդիսավոր բացումը Երևանի քաղաքապետարանում:*

Սեպտեմբերի 8. — *«Շայլոկ» — Մոսկվայի «Et Cetera» թատրոն, Ռուսաստան: Բեմադրությունը՝ Ռոբերտ Ստուրուայի (Վրաստան): Սունդուկյանի անվան թատրոնում:*

Սեպտեմբերի 9. — **«Ջուլիետ»** *(ըստ «Ռոմեո և Ջուլիետ» ողբերգության) — «Բեմական խաչմերուկ» մշակութային կենտրոն: Բեմադրությունը՝ Կարապետ Բալյանի (ՊՀԹ):*

Սեպտեմբերի 10, 12. — **«Ուրյու թագավորը»** — *Մոսկվայի «Et Cetera» թատրոն: Բեմադրությունը՝ Ալեքսանդր Կալյագինի: Ստանիսլավսկու անվ. ռուսական թատրոնում:*

Սեպտեմբերի 12. — **«Համլետ»** — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոն, նույն թատրոնում: Բեմադրությունը՝ Արթուր Սահակյանի:*

Սեպտեմբերի 13. — **«Ամառնային գիշերվա երազ»** — *Թբիլիսիի Կ. Մարջանիշվիլու անվան վրացական թատրոն: Բեմադրությունը՝ Լևան Ցուլաձեի Պարոնյանի անվ. թատրոնում:*

Սեպտեմբերի 14. — **«Ռոմեո և Ջուլիետ»** — *Թեհրանի «Բազիսազան» թատերախումբ: Բեմադրությունը՝ Հասան Ազիմիի (ՊՀԹ):*

Սեպտեմբերի 15. — **«Կույրը»** *(«Օթելլոյի» Ցագոն) — Հայաստանի թատերական գործիչների միություն: Բեմադրությունը՝ Սարգիս Հարությունյանի (ՊՀԹ):*

Սեպտեմբերի 16. — **«Մի ֆունտ միս»** *(ըստ «Վենետիկի վաճառականի») — Վանաձորի քաղաքապետարանի «Բոհեմ» թատրոն: Բեմադրությունը՝ Ալլա Ավետիսյանի (ՊՀԹ):*

Սեպտեմբերի 17. — **«Համլետ»** — *Հայաստանի թատերական գործիչների միություն: Բեմադրությունը՝ Հրաչյա Ղազարյանի: Հայաստանի թատերական գործիչների միությունում:*

Սեպտեմբերի 18. — **«Երազին սպասելիս»** *(ըստ «Ամառնային գիշերվա երազի» — Իրինա Բրուքի թատերախումբը, Ֆրանսիա): Փառատոնի փակումը Հ. Պարոնյանի անվան թատրոնում:*

Սեպտեմբերի 9–17-ը. — *Շեքսպիրյան հանրահայտ ներկայացումների տեսագրությունների ցուցադրություններ*

չեքսպիրագետ Անջեյ Ժուրովսկու (Լեհաստան) մեկնաբանություններով:

«Համլետ» (Կրակով — Լեհաստան, Թել Ավիվ — Իսրայել, Բեռլին — Գերմանիա), «Տիտոս Անդրոնիկոս» (Կոլոյվա — Ռումինիա), «Արքա Լիր» (Լեյպցիգ — Գերմանիա), «Ամառնային գիշերվա երազ» (Ջունչեոն — Հարավային Կորեա), «Ձմեռային հեքիաթ» (Նիիգատա — Ճապոնիա): Հայաստանի թատերական գործիչների միությունում:

2010, օգոստոս, Գդանսկ (Լեհաստան). — *Շեքսպիրյան ներկայացումների 14-րդ միջազգային փառատոնում, Երևանի Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնը ներկայացրել է «Տասներկուերորդ գիշերը», բեմադրությունը Երվանդ Ղազանչյանի:*

2010, սեպտեմբերի 15–24. — *Վ. Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոն նվիրված ակադեմիկոս Ռուբեն Զարյանի ծննդյան 100-ամյակին:*

Սեպտեմբերի 15, 22. — **«Լեգենդ Մակբեթի մասին»** — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոն: Բեմադրությունը, նկարչական և երաժշտական ձևավորումները՝ Վահան Բաղայանի, զգեստների նկարիչ՝ Մերի Սարգսյան:*

Սունդուկյանի անվան թատրոն:

Սեպտեմբերի 16. — **«Ջուլիետ»** — *Հայաստանի թատերական գործիչների միություն: Բեմադրությունը՝ Սուրեն Սաֆարյանի: Թատերական գործիչների միություն:*

Սեպտեմբերի 17, 18. — **«Warum, Warum»** — *Ցյուրիխի դրամատիկական թատրոն (Շվեյցարիա): Բեմադրությունը՝ Փիթեր Բրուքի: (Շեքսպիրի, Մեյերխոլդի, Քրայգի, Արտոդի, Չիիմիի տեքստերից հատվածների մեկնաբանություն, դերասանուհի Միրիամ Գոլդշմիդտի կատարմամբ): Պատանի հանդիսատեսի թատրոն (ՊՀԹ):*

Սեպտեմբերի 19. — **«Հուլիոս Կեսար»** — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոն: Բեմադրությունը՝ Արմեն Խանդիկյանի: Դրամատիկական թատրոն:*

Սեպտեմբերի 20. — **«90-րդ սոնետ»** — Երևանի մանկահասակ դերասանների պետական թատրոն: Մտահղացման, բեմականացման և իմպրովիզ խաղարկման հեղինակ և կատարողներ՝ Ցուրի Կոստանյան և Նարինե Գրիգորյան, նկարչական ձևավորումը՝ Լիլիթ Ստեփանյանի, կատարող նկարիչ՝ Վարդան Շեխյան, երաժշտական ձևավորումը Տիգրան Սիրվանյանի (ՊՀԹ):

«Ծաղո՞ւմ ենք Շեքսպիր» — Հայ Երջիկ թատրոն (Երևան): Բեմադրությունը՝ Կարապետ Բալյանի: Երևանի Կիրովի անվան Մանկական այգում:

Սեպտեմբերի 22. — **«Լենզ»** — Ինստաբիլի Վագանտի թատրոն (Իտալիա): Բեմադրությունը՝ Աննա Դորա Դորնոյի, երաժշտությունը՝ Անդրեա Վանզոյի: (Տեքստը կազմվել է Շեքսպիրի, Ջ. Ռ. Մ. Լենզի և Գ. Բյուշների գործերից): Թատերական գործիչների միություն:

Սեպտեմբերի 23. — **«Լիր Արքա»** — Վանաձորի Աբելյանի անվան թատրոն (թարգմ. Հ. Մասեհյան), թատրոնի գրական տարբերակ: Բեմադրությունը և բեմանկարչությունը մտահղացումը՝ Վահե Շահվերդյանի: Վանաձորի Աբելյանի անվան թատրոն:

Սեպտեմբերի 24. — **«Միսալների կոմեդիա»** — Երևանի Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոն (թարգմ. Ն. Դաշտենց): Բեմադրությունը՝ Ռուբեն Բաբայանի, նկարչական ձևավորումը՝ Անժելա Գալստյանի, երաժշտությունը՝ Արմեն Վարդանյանի: Թումանյանի անվան տիկնիկային թատրոնում:

«Գրոսպերոն» — Լվովի «Վոսկրեսենիե» թատրոն (Ուկրաինա): Բեմադրությունը՝ Յարոսլավ Ֆեդորիշինի: (Նյութը վերցված է Շեքսպիրի «Փոթորիկ», «Ռոմեո և Ջուլիետա», «Ամառնային գիշերվա երազ», «Համլետ» գործերից: Երևանի Անգլիական այգում, բացօթյա ներկայացում:

2010, դեկտեմբերի 7, Թեհրան — «Արարատ» մարզավանի «Շահբազյան» սրահում, ՀՄԱԿ-ի Արվեստից միության նախաձեռնությամբ, Երևանի Սունդուկյանի անվան

թատրոնի դերասան Արամ Հովհաննիսյանը հանդես է եկել «Համլետ» մենաներկայացումով: (Այդ նույն դերակատարությամբ նա մրցանակներ է շահել Լեհաստանի (2008) և Լիտվայի (2010) միջազգային փառատոներում):

Ալիք, № 257:

2011, հոկտեմբերի 14–29 — Վ. Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոն:

Հոկտեմբերի 14. — Փառատոնի հանդիսավոր բացումը: Մոսկվայի Ա. Չեխովի անվան Միջազգային թատերական փառատոն, Թատերական միությունների միջազգային կոնֆեդերացիա:

Հոկտեմբերի 14, 15. — **«12-րդ գիշեր»** — Լոնդոնի «Զիկ բայ Ջաուլ» թատրոն: Բեմադրությունը՝ Դեքլան Դոննելանի, նկարչական ձևավորումը՝ Նիք Օրմերոդի: Սունդուկյանի անվան թատրոնում:

Հոկտեմբերի 16. — **«Լիր Արքա»** — Վանաձորի Աբելյանի անվան թատրոն, նույն թատրոնում:

Հոկտեմբերի 18. — **«Անսանձ կնոջ սանձահարումը»** — Մաքսիմ Մունզուկի անվան «Դերսու Ուզալա» բարեգործական հիմնադրամ: Նախագիծը՝ Գալինա Մունզուկի և Վսեվոլոդ Զուբենկոյի (սիրային կոմեդիա շեքսպիրյան մոտիվներով) (ՊՀԹ):

Հոկտեմբերի 20. — **«Համլետ»** — Թուրքմենստանի Մեկ դերասանի թատրոն, Աննա Մելե: Բեմադրությունը՝ Օվլակուլի Խոջակուլիի (ՊՀԹ):

Հոկտեմբերի 21. — **«Հուլիոս Կեսար»** — Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոն, նույն թատրոնում:

Հոկտեմբերի 22. — **«Մակբեթ»** — Իրանի Անդիշեհ թատերախումբ: Բեմադրությունը՝ Հուսեյն Ֆարուխի (ՊՀԹ):

Հոկտեմբերի 23. — **«Ռոմեո և Ջուլիետա»** — Երևանի «Էդգար Էլբակյան» թատրոն: Բեմադրությունը և նկարչական ձևավորումը՝ Լիլի Էլբակյանի, երաժշտությունը՝ Աննա Էլբակյանի: Խամաճիկների թատրոնում:

Հոկտեմբերի 24. — *«Ռոմեո և Ջուլիետա» — Իրանի Անդիշեհ թատերախումբ: Բեմադրությունը՝ Հուսեյն Ֆարուխի (ՊՀԹ):*

Հոկտեմբերի 25. — *«Լեդի Մակբեթ» — Հայաստանի թատերական գործիչների միություն: Բեմադրությունը՝ Հրաչյա Ղազարյանի, դերակատար՝ Նորա Բաղայյան: Թատերական գործիչների միության թատրոնում:*

Հոկտեմբերի 26. — *«Համլետ. սատ. X» — Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան թատրոն: Բեմադրությունը՝ Լևան Խվիչայի (ՊՀԹ):*

Հոկտեմբերի 27. — *«Մակբեթ» — Թբիլիսիի Վ. Աբաշիձեի անվան երաժշտության և դրամայի թատրոն: Բեմադրությունը՝ Դավիդ Դոիաշվիլու (ՊՀԹ):*

Հոկտեմբերի 29. — *Փառատոնի հանդիսավոր փակումը: «Ռոմեո և Ջուլիետա» բալետը — Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում: Պարադիր՝ Ռուդոլֆ Խառատյան:*

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ՊԻԵՍՆԵՐԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԱՌԱՋԻՆ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԱՅՐԵՐՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

1. Աբադան (Իրան)	1935 դեկտեմբերի 19
2. Աբասթուման (Վրաստան)	1948 հուլիսի 15
3. Ադիս-Աբեբա (Եթիոպիա)	1932 հուլիսի 10
4. Աթենք (Հունաստան)	1929 հունիս
5. Ալաստան (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 1
6. Ալավերդի (Հայաստան)	1934 օգոստոսի 25
7. Ալեքսանդրապոլ (Հայաստան)	1895 մայիսի 30
8. Ալեքսանդրիա (Եգիպտոս)	1904 մայիս
9. Ալֆորվիլ (Ֆրանսիա)	1950 հունիսի 1
10. Ախալցխա (Վրաստան)	1881 օգոստոսի 1
11. Ախալքալաք (Վրաստան)	1937 հուլիս
12. Ախտա (Հայաստան)	1948 հուլիս
13. Ահվազ (Իրան)	1936 մարտի 12
14. Աղամզալու (Հայաստան)	1934 դեկտեմբերի 30
15. Աղբաչ (Հայաստան)	1934 դեկտեմբերի 29
16. Աղվարեթի (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 16
17. Այգեստան (Հայաստան)	1934 հունիսի 22
18. Այնթապ (Արևմտյան Հայաստան)	1914
19. Անաստասավան (Հայաստան)	1951 հոկտեմբերի 10
20. Անդիժան (Ուզբեկստան)	1913 մայիս
21. Աշխաբադ (Թուրքմենստան)	1907 մարտ
22. Աչտարակ (Հայաստան)	1935 փետրվարի 20
23. Ապարան (Հայաստան)	1942 հուլիսի 27
24. Աստրախան (Ռուսաստան)	1902 մայիսի 12
25. Ատաբազար (Թուրքիա)	1909 փետրվարի 2
26. Արարատ (Հայաստան)	1966
27. Արմավիր (Ռուսաստան)	1886 հուլիսի 16
28. Արտաշատ (Հայաստան)	1948 հունիսի 23
29. Բաթում (Վրաստան)	1887 հունիսի 15
30. Բաղդադ (Իրաք)	1933
31. Բաղրամյան (Հայաստան)	1958 հունիսի 23
32. Բառնաուլ (Ռուսաստան)	1987 օգոստոսի 7

33. Բասրա (Իրաք)	1957
34. Բաքու (Ադրբեջան)	1885 նոյեմբերի 29
35. Բեգջաղլու (Հայաստան)	1934 հուլիսի 2
36. Բելի Կլյուչ (Վրաստան)	1947 հուլիսի 20
37. Բեյրութ (Լիբանան)	1923 մարտ
38. Բեռլին (Գերմանիա)	1921 դեկտեմբեր
39. Բերդ (Հայաստան)	1948 օգոստոս
40. Քինազադի (Բաքվի արվարձան)	1953 հունիսի 29
41. Բոգդանովկա (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 2
42. Բոլնիս-Խաչեն (Վրաստան)	1951 հոկտեմբերի 30
43. Բոստոն (ԱՄՆ)	1918 նոյեմբերի 28
44. Բորժոմի (Վրաստան)	1927 հուլիսի 31
45. Բրյուսել (Բելգիա)	1926 ապրիլի 3
46. Բրուսա (Թուրքիա)	1909 մարտի 22
47. Բուենոս Այրես (Արգենտինա)	1928
48. Բուխարեստ (Ռումինիա)	1932 նոյեմբեր
49. Գանդիաղի (Վրաստան)	1951 օգոստոսի 7
50. Գանձա (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 3
51. Գանձակ (Ադրբեջան)	1897 փետրվար
52. Գետաշատ (Հայաստան)	1935 փետրվարի 14
53. Գլենդել (ԱՄՆ)	1924 սեպտեմբերի 29
54. Գյոդակլու (Հայաստան)	1934 հունիսի 29
55. Գոմոն (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 17
56. Գորթոպա (Արգենտինա)	1932 մայիսի 6
57. Գորի (Վրաստան)	1908 օգոստոսի 22
58. Գորիս (Հայաստան)	1911 հուլիս
59. Գրոզնի (Ռուսաստան)	1913 ապրիլ
60. Դամասկոս (Սիրիա)	1928 հոկտեմբերի 20
61. Դավալու (Հայաստան)	1934 հուլիսի 5
62. Դետրոյթ (ԱՄՆ)	1923 հուլիսի 1
63. Դերբենդ (Ռուսաստան)	1904 նոյեմբերի 17
64. Դիլիջան (Հայաստան)	1919 ամառ
65. Դիլիսի (Վրաստան)	1950 հուլիսի 28
66. Դվին (Հայաստան)	1934 դեկտեմբերի 2
67. Ելիզավետգրադ (Ուկրաինա)	1886 հունվարի 31
68. Եկատերինոդար (Ռուսաստան)	1886 հունիսի 10
69. Եյսկ (Ռուսաստան)	1909 դեկտեմբեր
70. Երևան (Հայաստան)	1875
71. Երուսաղեմ (Իսրայել)	1957

72. Զաքրատ (Բաքվի արվարձան)	1953 հունիսի 22
73. Զահլե (Լիբանան)	1927
74. Զանգիբասար (Հայաստան)	1948 սեպտեմբերի 7
75. Զաքաթալա (Ադրբեջան)	1911 ապրիլի 13
76. Զմյուռնիա (Թուրքիա)	1889 հունիսի 4
77. Զոհրաբլու (Հայաստան)	1935 փետրվարի 15
78. Էնզելի (Իրան)	1913 դեկտեմբերի 7
79. Էջմիածին (Հայաստան)	1948 հոկտեմբերի 10
80. Էսկի Շեհեր (Թուրքիա)	1910 մարտի 23
81. Թավրիզ (Իրան)	1888 հոկտեմբերի 29
82. Թելավ (Վրաստան)	1911 ապրիլի 22
83. Թեհրան (Իրան)	1890 հունվարի 16
84. Թեոդոսիա (Ղրիմ-Ռուսաստան)	1886 օգոստոսի 17
85. Թեսալոնիկե (Հունաստան)	1939 մարտի 26
86. Թիֆլիս (Վրաստան)	1865 մայիսի 7
87. Թրո (ԱՄՆ)	1930 նոյեմբերի 2
88. Իգդիր (Թուրքիա)	1908 մայիսի 11
89. Իզմիտ (Թուրքիա)	1910 փետրվարի 27
90. Իջևան (Հայաստան)	1942 օգոստոս
91. Իսի Լե Մուլինե (Ֆրանսիա)	1950 մայիսի 30
92. Լազոդաղ (Վրաստան)	1911 մայիսի 5
93. Լառնաքա (Կիպրոս)	1929 հունվարի 16
94. Լիոն (Ֆրանսիա)	1926
95. Լոկ Բատան (Բաքվի արվարձան)	1953 հունիսի 21
96. Լոնդոն (Անգլիա)	1923 սեպտեմբերի 23
97. Լոս Անջելես (ԱՄՆ)	1924 մարտի 17
98. Լովել (ԱՄՆ)	1919 մայիսի 30
99. Լորենս (ԱՄՆ)	1927 հունվարի 13
100. Խանդո (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 9
101. Խանլար (Ադրբեջան)	1945 օգոստոսի 31
102. Խարբերդ (Արևմտյան Հայաստան)	1912 փետրվար
103. Խարկով (Ուկրաինա)	1885 ապրիլի 21
104. Մինուբան (Վրաստան)	1950 օգոստոսի 12
105. Մղալթքիա (Վրաստան)	1950 օգոստոսի 14
106. Կազան (Ռուսաստան)	1888 հուլիսի 9
107. Կալկաթա (Հնդկաստան)	1934
108. Կահիրե (Եգիպտոս)	1903
109. Կարգան (Ֆրանսիա)	1932
110. Կարզախ (Վրաստան)	1948 օգոստոսի 15

111. Կարին (Արևմտյան Հայաստան)	1908 սեպտեմբեր
112. Կարս (Արևմտյան Հայաստան)	1901 դեկտեմբերի 1
113. Կիև (Ուկրաինա)	1888 Հունիս
114. Կյումուլճինա (Հունաստան)	1924 ապրիլի 10
115. Կոկանդ (Ուզբեկստան)	1913 մայիս
116. Կոնստանցա (Ռումինիա)	1932 ապրիլի 17
117. Կ. Պոլիս (Թուրքիա)	1867 մարտի 25
118. Կրասնովոդսկ (Թուրքմենստան)	1924 մարտ-ապրիլ
119. Կրեմենչուգ (Ուկրաինա)	1888 մայիս
120. Հալեպ (Սիրիա)	1913 մարտ
121. Հարդֆորդ (ԱՄՆ)	1923 Հունիսի 10
122. Հեյվրհիլ (ԱՄՆ)	1923 Հունիսի 3
123. Հոլիվուդ (ԱՄՆ)	1983 մարտի 28
124. Հոկտեմբերյան (Հայաստան)	1943 օգոստոսի 28
125. Հուայթինսվիլ (ԱՄՆ)	1927 փետրվարի 11
126. Ղազախ (Ադրբեջան)	1948 օգոստոս
127. Ղազվին (Իրան)	1913 Հոկտեմբերի 18
128. Ղամարլու (Հայաստան)	1934 Հունիսի 13
129. Ղարասուբազար (Ռուսաստան – Ղրիմ	1889 Հուլիսի 16
130. Ղափան (Հայաստան)	1935 օգոստոս
131. Ղզլար (Ռուսաստան)	1904 նոյեմբերի 25
132. Ղշլաղ (Հայաստան)	1926 օգոստոսի 8
133 Ղուչի (Վրաստան)	1947 Հուլիսի 24
134. Ճեպելի (Լիբանան)	1920–1925 թթ.
135. Մանես (Հայաստան)	1934 օգոստոսի 23
136. Մանչեստր (Անգլիա)	1936 Հոկտեմբերի 10
137. Մարզվան (Թուրքիա)	1914
138. Մարսել (Ֆրանսիա)	1926 մայիսի 22
139. Մարտակերտ (Լեռնային Ղարաբաղ)	1953 օգոստոս
140. Մարտունի (Հայաստան)	1935 օգոստոս
141. Մեծ Ղարաքիլիսա (Հայաստան)	1926 Հունիս
142. Մեծ Պամաջ (Վրաստան)	1950 օգոստոսի 15
143. Մերվ (Թուրքմենստան)	1914 մարտի 6
144. Միկոյան (Հայաստան)	1935 օգոստոս
145. Մոզդոկ (Ռուսաստան)	1902 դեկտեմբերի 15
146. Մոլոտովկա (Վրաստան)	1947 Հուլիսի 27
147. Մոնտեվիդեո (Ուրուգվայ)	1932 սեպտեմբերի 25
148. Մոնրեալ (Կանադա)	1984 փետրվարի 18

149. Մոսկվա (Ռուսաստան)	1883 փետրվարի 12
150. Նախիջևան (Ադրբեջան)	1890 դեկտեմբերի 8
151. Նիժնի Նովգորոդ (Ռուսաստան)	1883 նոյեմբերի 18
152. Նիկոմիդիա (Թուրքիա)	1909 փետրվարի 8
153. Նիկոսիա (Կիպրոս)	1926 Հոկտեմբերի 2
154. Նյու Բրիթեն (ԱՄՆ)	1908 փետրվարի 16
155. Նյու Դետրոյթ (ԱՄՆ)	1922 մայիսի 21
156. Նյու Յորք (ԱՄՆ)	1912 փետրվար
157. Նոյեմբերյան (Հայաստան)	1948 ապրիլի 14
158. Նովոռոսիյսկ (Ռուսաստան)	1887 Հոկտեմբերի 22
159. Նոր Բայազետ (Հայաստան)	1946 Հուլիսի 30
160. Նոր Նախիջևան (Ռուսաստան)	1883
161. Նոր Ջուղա (Իրան)	1920 Հուլիսի 24
162. Նորդ Ֆորդ (ԱՄՆ)	1923
163. Նամախի (Ադրբեջան)	1891 նոյեմբերի 2
164. Նամլուղ (Հայաստան)	1934 օգոստոսի 27
165. Նավիլ (Ֆրանսիա)	1960 մարտի 6
166. Նեռղ (Հայաստան)	1921–1922 թթ.
167. Նուլավեր (Վրաստան)	1935 Հուլիսի 29
168. Նումեն (Բուլղարիա)	1908 դեկտեմբերի 16
169. Նուչի (Լեռնային Ղարաբաղ)	1882 Հուլիսի 20
170. Ոսկեվազ (Հայաստան)	1959 սեպտեմբերի 16
171. Զարջոու (Թուրքմենստան)	1908 մարտի 27
172. Զիկագո (ԱՄՆ)	1924 դեկտեմբերի 7
173. Զիկղամլու (Հայաստան)	1934 դեկտեմբերի 31
174. Պարտիզակ (Թուրքիա)	1910 մարտի 4
175. Պետերբուրգ (Ռուսաստան)	1884 Հունվարի 28
176. Պետրովսկ (Ռուսաստան)	1904 դեկտեմբերի 18
177. Պոլտավա (Ուկրաինա)	1888
178. Պրովիդենս (ԱՄՆ)	1912 մարտի 16
179. Ջալալօղլի (Հայաստան)	1914 Հուլիսի 25
180. Ջուլֆա (Ռուսական)	1909 Հոկտեմբերի 28
181. Ռաշտ (Իրան)	1913 սեպտեմբերի 29
182. Ռոդոստո (Թուրքիա)	1909 Հունվարի 31
183. Ռոստով (Ռուսաստան)	1882 նոյեմբերի 1
184. Ռուսչուկ (Բուլղարիա)	1906 դեկտեմբեր
185. Սաբունչի (Բաքվի արվարձան)	1953 Հուլիսի 6
186. Սալոնիկ (Հունաստան)	1927 նոյեմբերի 19
187. Սամարղանդ (Ուզբեկստան)	1908 մարտի 23

188. Սամսոն (Թուրքիա)	1908 հոկտեմբերի 24
189. Սանահին (Հայաստան)	1930 փետրվարի 6
190. Սենթ Անտուան (Ֆրանսիա)	1935 նոյեմբերի 17
191. Սենթ Լուիզ (ԱՄՆ)	1924–1925 թթ.
192. Սևան (Հայաստան)	1948 հունիսի 29
193. Սևաստոպոլ (Ղրիմ–Ռուսաստան)	1921 հուլիսի 30
194. Սիմֆերոպոլ (Ղրիմ–Ռուսաստան)	1921 օգոստոսի 6
195. Սիսիան (Հայաստան)	1935 օգոստոս
196. Սղնախ (Վրաստան)	1893 ապրիլի 17
197. Սոչի (Ռուսաստան)	1926 դեկտեմբերի 7
198. Սովետաշեն (Հայաստան)	1948 հոկտեմբերի 25
199. Սոֆիա (Բուլղարիա)	1901 սեպտեմբերի 6
200. Սպիտակ (Հայաստան)	1948 հուլիսի 1
201. Ստավրոպոլ (Ռուսաստան)	1922 հուլիսի 5
202. Ստեփանակերտ (Լեռն. Ղարաբաղ)	1926
203. Ստեփանավան (Հայաստան)	1948 օգոստոսի 1
204. Սուլդա (Վրաստան)	1950 օգոստոսի 3
205. Սուլթանաբաղ (Իրան)	1933 հոկտեմբերի 24
206. Սուխում (Վրաստան)	1932 հոկտեմբերի 8
207. Վալե (Վրաստան)	1950 օգոստոսի 11
208. Վաղարշապատ (Հայաստան)	1894 ապրիլի 23
209. Վայմար (Գերմանիա)	1980 ապրիլի 26
210. Վան (Թուրքիա)	1909 մարտի 30
211. Վառնա (Բուլղարիա)	1901 դեկտեմբերի 18
212. Վեղի (Հայաստան)	1959 հոկտեմբերի 25
213. Վենետիկ (Իտալիա)	1853 հունվարի 25
214. Վերին Ագուլիս (Ադրբեջան)	1887 հոկտեմբեր
215. Վերին Արտաշատ (Հայաստան)	1959 հոկտեմբերի 8
216. Վիեն (Ֆրանսիա)	1955 մարտի 20
217. Վլադիկավկազ (Ռուսաստան)	1886 հունիսի 2
218. Տաշքենդ (Ուզբեկստան)	1924 ապրիլ
219. Տեսին (Ֆրանսիա)	1955 մարտի 5
220. Տիգրանակերտ (Թուրքիա)	1911 դեկտեմբերի 17
221. Տորոնտո (Կանադա)	1976 հոկտեմբերի 3
222. Տրապիզոն (Թուրքիա)	1908 սեպտեմբերի 30
223. Ուզունլար (Հայաստան)	1949 փետրվարի 15
224. Ուեստ Հոպոքն (ԱՄՆ)	1921 մայիսի 15
225. Ուստր (ԱՄՆ)	1916 մարտի 26
223. Փարիզ (Ֆրանսիա)	1897 ապրիլ

227. Փոքր Բանջալլի (Վրաստան)	1950 հուլիսի 31
228. Քանաքեռ (Երևանի շրջագծում)	1934 մայիսի 4
229. Քաջարան (Հայաստան)	1984 ապրիլ
230. Քերմանշահ (Իրան)	1926–1928 թթ.
231. Քերքի (Թուրքմենստան)	1924 մարտ–ապրիլ
232. Քոմոթինա (Հունաստան)	1939
233. Քանթի (Հունաստան)	1939
234. Քութայիս (Վրաստան)	1909 նոյեմբերի 10
235. Օդեսա (Ուկրաինա)	1887 հոկտեմբերի 29
236. Օչական (Հայաստան)	1959 հուլիս
237. Որդուբաղ (Ադրբեջան)	1893 ապրիլ
238. Ֆիլադելֆիա (ԱՄՆ)	1923 հունիսի 6
239. Ֆիլիպե (Բուլղարիա)	1903 փետրվարի 6
240. Ֆրեզնո (ԱՄՆ)	1922 մարտի 1

ԱՆՎԱՆԱՓՈԽՎԱԾ ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐ

1. Ագուլիս – Այլիս
2. Ալեքսանդրապոլ – Ալեքպոլ – Լենինական – Գյումրի
3. Ախտա – Հրազդան
4. Աղամզալու – Մարմաշեն
5. Աղբաչ – Արևշատ
6. Անապատասավան – Այգեզարդ
7. Աչխաբաղ – Պոլտորացկ – Աշխաբաղ
8. Բեգջաղլու – Ոստան
9. Բելի Կլյուչ – Թեթրի ծղարդ
10. Գանձակ – Կիրովաբաղ – Գյանջա
11. Գյոդակլու – Բատիկյան
12. Զանգիբասար – Մասիս
13. Զոհրաբլու – Միգանուշ
14. Ելիզավետգրաղ – Կիրովոգրաղ
15. Եկատերինոդար – Կրասնոդար
16. Թիֆլիս – Թբիլիսի
17. Կարգաս – Կարծախ
18. Հոկտեմբերյան – Արմավիր
19. Ղամարլու – Արտաշատ
20. Ղարասուբազար – Բելոգորսկ
21. Ղափան – Կապան
22. Մեծ Ղարաքիլիսա – Կիրովական – Վանաձոր
23. Միկոյան – Եղեգնաձոր
24. Մոլոտովկա – Թրիուլեթ
25. Նոր Բայազետ – Կամո – Գավառ
26. Նոր Նախիջևան – Դոնի Ռոստով
27. Շուլավեր – Շահումյան
28. Ռոդոստո – Թեքիրդաղ
29. Պետերբուրգ – Լենինգրաղ – Պետերբուրգ
30. Պետրովսկ – Մախաչկալա
31. Զալալօղլի – Ստեփանավան
32. Սուլթանաբաղ – Արաք
33. Վաղարշապատ – Էջմիածին
34. Ուզունլար – Ծաղուն
35. Ֆիլիպե – Պլովդիվ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՄԱՄՈՒԼ

ա) Հայերեն

1. Աղատ բեմ (Ալեքսանդրիա)
2. Աղատ խոսք (Ալեքսանդրիա)
3. Աղատ խոսք (Մարսել)
4. Աղատամարտ (Կ. Պոլիս)
5. Աղդ (Բոստոն)
6. Աղդ (Երևան)
7. Աղղակ (Բեյրութ)
8. Ալիք (Թեհրան)
9. Ալիք (Սալոնիկ)
10. Ախուրյան (Ալեքսանդրապոլ)
11. Այդ (Թեհրան)
12. Անահիտ (Փարիզ)
13. Աշխատանք (Երևան)
14. Աշխատավոր (Թիֆլիս)
15. Աշխատավոր (Նյու Յորք)
16. Աշխարհ (Փարիզ)
17. Ապագա (Մոնրեալ)
18. Ապագա (Փարիզ)
19. Ապարեզ (Ֆրեզնո-Գլենդել)
20. Արագած (Ալեքսանդրապոլ)
21. Արագած (Փարիզ)
22. Արազ (Բուվարեստ)
23. Արարատ (Բեյրութ)
24. Արաքս (Ալեքսանդրիա)
25. Արաքս (Բոստոն)
26. Արեզ (Բաքու)
27. Արև (Ալեքսանդրիա, Կահիրե)
28. Արև (Բաքու)
29. Արևելյան մամուլ (Իզմիր)
30. Արևելք (Կ. Պոլիս)
31. Արձագանգ (Աթենք)
32. Արձագանք (Թիֆլիս)
33. Արմենիա (Բուենոս-Այրես)
34. Արմենիա (Մարսել)
35. Արոր (Թիֆլիս)
36. Բազմավեպ (Վենետիկ)
37. Բայազետի կոլխոզնիկ (Նոր Բայազետ)
38. Բանվոր (Լենինական)
39. Բանվոր (Նյու Յորք)
40. Բանվորական Կիրովաբաղ (Կիրովաբաղ)
41. Բաքվի ձայն (Բաքու)
42. Բյուզանդիոն (Կ. Պոլիս)
43. Գաղափար (Թիֆլիս)
44. Գավառի ձայն (Ալեքսանդրապոլ)
45. Գարուն (Երևան)
46. Գործ (Բաքու)
47. Գործ (Թիֆլիս)
48. Գրական թերթ (Երևան)
49. Դայլայլիկ (Կ. Պոլիս)
50. Դաչինք (Իզմիր)
51. Երեկոյան Երևան (Երևան)
52. Երևան (Երևան)
53. Երևան (Սոֆիա)
54. Երիտասարդ Հայաստան (Բոստոն, Պրովիդենս, Չիկագո)
55. Երկիր (Թիֆլիս)
56. Երկիր (Կ. Պոլիս)
57. Եփրատ (Հալեպ)
58. Զանգ (Թիֆլիս)
59. Զանգակ (Թիֆլիս)
60. Զանգու (Փարիզ)
61. Զարթոնք (Բեյրութ)
62. Էջմիածին (Էջմիածին)
66. Ընկեր (Թիֆլիս)
64. Թատերական Երևան (Երևան)
65. Թատրոն և երաժշտություն (Բաքու)
66. Ժամանակ (Թիֆլիս)
67. Ժամանակ (Կ. Պոլիս)

68. Ժողովրդի ձայն (Թիֆլիս)
69. Ժողովուրդ (Երևան)
70. Ժողովուրդ (Փարիզ)
71. Ժողովուրդի ձայն (Կ. Պոլիս)
72. Ժողովուրդի ձայն – Ժամանակ (Կ. Պոլիս)
73. Իրավունք (Վառնա)
74. Լրաբեր (Նյու Յորք)
75. Լումա (Թիֆլիս)
76. Լույս (Նոր Նախիջևան)
77. Լուսաբեր (Կահիրե)
78. Խաթաբալա (Թիֆլիս)
79. Խթան (Փարիզ)
80. Խորհրդային արվեստ Սովետական արվեստ (Երևան)
81. Խորհրդային Հայաստան (օրաթերթ) Սովետական Հայաստան (Երևան)
82. Խորհրդային Ղարաբաղ Սովետական Ղարաբաղ (Ստեփանակերտ)
83. Ծաղիկ (Կ. Պոլիս)
84. Ծիածան (Կ. Պոլիս)
85. Կայծ (Կիրովական)
86. Կայծեր (Թիֆլիս)
87. Կավռոչ (Կ. Պոլիս)
88. Կավռոչ (Փարիզ)
89. Կարմիր աստղ (Թիֆլիս)
90. Կարմիր ռաչպար (Գորիս)
91. Կոհակ (Կ. Պոլիս)
92. Կոմունայի զանգ (Սիմֆերոպոլ)
93. Կոմունիստ (Բաքու)
94. Կոչնակ (Նյու Յորք)
95. Կովկասի լրաբեր (Թիֆլիս)
96. Համբավաբեր (Թիֆլիս)
97. Հայաստան (Սոֆիա)
98. Հայաստանի կոչնակ (Նյու Յորք)
99. Հայաստանի Հանրապետություն (Երևան)
100. Հայկական աշխարհի կոմունիստ (Թիֆլիս)
101. Հայ կին (Կ. Պոլիս)
102. Հայ մամուլ (Բուենոս Այրես)
103. Հայրենիք (Բոստոն)
104. Հայրենիքի ձայն (Երևան)
105. Հանդես գրականության և արվեստի (Թեհրան)
106. Հառաջ (Երևան)
107. Հառաջ (Թիֆլիս)
108. Հառաջ (Փարիզ)
109. Հարվածային Գյանջա (Գյանջա)
110. Հարվածային կոլխոզնիկ (Իջևան)
111. Հորիզոն (Թիֆլիս)
112. Հուշարար (Թիֆլիս)
113. Հուսաբեր (Կահիրե)
114. Ձայն Հայրենյաց (Բոստոն)
115. Ղարաբաղ (Շուշի)
116. Ղարաղաղ (Թավրիզ)
117. Ճակատամարտ (Կ. Պոլիս)
118. Մանզումեի էֆքյար (Կ. Պոլիս)
119. Մասիս (Կ. Պոլիս)
120. Մարմարա (Կ. Պոլիս)
121. Մարտակոչ (Թիֆլիս)
122. Մեղու Հայաստանի (Թիֆլիս)
123. Մեր նշանաբանն է Հառաջ (Բեյրութ)
124. Մշակ (Թիֆլիս)
125. Մուրճ (Թիֆլիս)
126. Մուրճ-Մանգաղ (Ռոստով)
127. Նավասարդ (Լոս Անջելես)
128. Նոր Ազդարար (Կալկաթա)
129. Նոր աշխատավոր (Թիֆլիս)
130. Նոր աշխարհ (Թիֆլիս)
131. Նոր ապրիլ (Բեյրութ)
132. Նոր-Դար (Թիֆլիս)
133. Նոր կյանք (Բուխարեստ)
134. Նոր մամուլ (Երևան)
135. Նոր Փյունիկ (Բեյրութ)
136. Շանթ (Կ. Պոլիս)
137. Շավիղ (Վառնա)
138. Շարժում (Բուենոս Այրես)
139. Շարժում (Վառնա)

140. Տիրակի աշխատավոր (Ալեքսանդրապոլ)
141. Տողակաթ (Կ. Գոլիս)
142. Պալքանյան մամուլ (Սոֆիա)
143. Պահակ (Բոստոն)
144. Պայքար (Բոստոն)
145. Պրոլետար (Թիֆլիս)
146. Պրոլետար (Ջիկագո)
147. Ջահակիր (Կահիրե)
148. Ռազմիկ (Ֆիլիպե)
149. Սավառնակ (Կահիրե)
150. Սովետական արվեստ (Երևան)
151. Սովետական գրականություն և արվեստ (Երևան)
152. Սովետական Հայաստան (ամսագիր, Երևան)
153. Սովետական Վրաստան (Թբիլիսի)
154. Սոցիալիստական արշալույս (Կիրովական)
155. Սուրիա (Հալեպ)
156. Սուրիական մամուլ (Հալեպ)
157. Սուրհանդակ (Թիֆլիս)
158. Սուրհանդակ (Կ. Գոլիս)
159. Վաղվան ձայն (Մանչեստր)
160. Վերջին լուր (Կ. Գոլիս)
161. Վտակ (Թիֆլիս)
162. Տարազ (Թիֆլիս)
166. Փայլակ (Շուշի)
164. Քուլիս (Կ. Գոլիս)
165. Օրեր (Երևան)

բ) Ռուսերեն

1. Артист (Պետերբուրգ)
2. Баку (Բաքու)
3. Батумский рабочий (Բաթում)
4. Вечерняя известия (Օդեսա)
5. Вечерняя Москва (Մոսկվա)
6. Волна (Արխանգելսկ)
7. Голос Армении (Երևան)
8. Елизаветградский вестник
9. Елизаветградский листок (Ելիզավետգրադ)
10. Забайкалский рабочий (Պետրովսկ-Զաբայկալսկի, Չիտայի մարզ)
11. Известия (Մոսկվա)
12. Индустрия (Թիֆլիս)
13. Кавказ (Թիֆլիս)
14. Казанский листок (Կազան)
15. Каспий (Բաքու)
16. Киевское слово (Կիև)
17. Коммунист (Երևան)
18. Красная газета (Լենինգրադ)
19. Красный Крым (Սիմֆերոպոլ)
20. Наше время (Բաքու)
21. Наше время (Թիֆլիս)
22. Новое время (Երևան)
23. Новости (Պետերբուրգ)
24. Одесский вестник (Օդեսա)
25. Одесский листок (Օդեսա)
26. Правда (Մոսկվա)
27. Рабочий и театр (Պետերբուրգ)
28. Советская Абхазия (Սուխում)
29. Театр и жизнь (Խարկով)
30. Театр и искусство (Պետերբուրգ)
31. Театр и музыка (Պետերբուրգ)
32. Театрал (Պետերբուրգ)
33. Театральная жизнь (Պետերբուրգ)
34. Тифлисский листок (Թիֆլիս)
35. Туркменская искра (Աշխաբադ)
36. Урарту (Երևան)
37. Эриванские объявления (Երևան)
38. Эфир (Երևան)
39. Южный край (Կրեմենչուգ)
40. Շարդ գափրը (Արևելքի դուռը) (Նախիջևան, ապրիլեանները)
41. Ուր, հա, հոգան? где, что, когда? (որտեղ, ինչ, երբ?, Թբիլիսի, վրացերեն և ռուսերեն):

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM (1595)

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԳԻՇԵՐՎԱ ԵՐԱԶ

1944

Ապրիլի 23. — *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում (թարգմ. Վարդգես Սուրենյանց), Շեքսպիրյան Համամիութենական գիտահետազոտական 6-րդ կոնֆերանսի և թատերական փառատոնի առթիվ, առաջին անգամ, նվիրված Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին. բեմադրությունը՝ Տիգրան Շամիրխանյանի, ռեժիսոր՝ Աստղիկ Աղասյան, նկարիչ՝ Աշոտ Միրզոյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Տելեմակ Ավետիսյանի:*

Թեզեոս — Կոստանդին Հարությունյան, Էգեոս — Վարդան Միրզոյան, Լիսանդր — Արարատ Բարսեղյան, Դեմետրիոս — Վ. Սարգսյան, Սերկևիլ — Պարույր Սանթրոսյան, Մտուկ — Պերճ Գևորգյան, Տապան — Գևորգ Ստամբոլցյան, Սրինգ — Անուշավան Շիրոյան, Կտուց — Արշավիր Ղազարյան, Անճար — Աշոտ Տեր-Հարությունյան, Հիպոլիտա — Կլարա Շահբազյան, Հերմիա — Իդա Մկրտչյան, Հելենա — Մանյա Սիմոնյան, Օբերոն — Էմմա Վարդանյան, Միտանիա — Էմմա Ամիրբեկյան (Հետագայում՝ Ստեփանյան), Փուճաբորի ոգի — Հրաչյա Ղափլանյան, Լոպեծիլ — Ա. Հակոբյան, Սարդաբան — Ա. Անանյան, Մանանխակուտ — Ջ. Մկրտչյան, Ցից — Գ. Վարդանյան:

Սովետական գրականություն և արվեստ, № 4–5, էջ 108–110:

Ապրիլի 24. — *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Շեքսպիրյան 6-րդ կոնֆերանսի երկրորդ նիստից հետո:*

1944–1945 թթ. երկրորդ կամ նոր դերակատարներ են եղել՝ Թեզեոս — Հայկ Բեյլերյան, Լիսանդր — Աղասի Կլեկչյան, Գրիգոր Ջալիկյան, Սերկևիլ — Ս. Հովհաննիսյան, Մտուկ — Ռազմիկ

Ամիրգուլյան, Տապան — Պարույր Սանթրոսյան, Սրինգ — Պերճ Գևորգյան, Կտուց — Անուշավան Շիրոյան, Անճար — Բախչո Տրդատյան, Հերմիա — Վարդուշ Թամրազյան, Օբերոն — Մարուսյա Մարտիրոսյան, Միտանիա — Է. Սարուբաբյան, Փուճաբորի ոգի — Գ. Աճեմյան:

ԳԱԹ, Տ. Շամիրխանյանի ֆոնդ:

1945

Հունիսի 3-րդ տասնօրյակ. — *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բեմադրության ցուցադրությունը Մանկապատանեկան թատրոնների համամիութենական երկրորդ ստուգատեսին, Երևանում:*

Սովետական Հայաստան, № 136:

1967

Ապրիլի 28. — *Բեյրութի Գալուստ Կյուլպենկյան սրահում, Հայ Երիտասարդաց Ընկերակցության «Վահրամ Փափազյան» թատերախումբը (թարգմ. Լևոն Թորոսյան, արձակ, արևմտահայերեն) «Միջամառնային գիշերվան երազ մը» վերնագրով. բեմադրությունը՝ Պերճ Ֆազլյանի, զգեստների ձևավորումը՝ Սիրվարդ Ֆազլյանի, երաժշտության պատասխանատու՝ Հակոբ Վարդիվարյան:*

Թեզեոս — Թորոս Սպիտանյան, Էգեոս — Հարություն Գնդունի, Լիզանդր — Հակոբ Տաքեսյան, Տիմիդրիոս — Պերճ Տեր-Սահակյան, Պիղոստրատ — Հարություն Գոճյան, Սերկևիլ — Ջավեն Գալուստյան, Մտուկ — Գևորգ Սողոմոնյան, Տապան — Վահրամ Իշխեմեճյան, Սրինգ — Կարո Կարոյան, Կտուց — Գառնիկ Պեքյարյան, Անճար — Համբարձում Տատուրյան, Հիփոլիտա — Սոնա Գույումճյան, Հերմիա — Էլիզաբեթ Սարգիսյան, Հելենա — Իսկուհի Գոճյան, Օբերոն — Հարություն Թումայան, Թիթանիա — Աստղիկ Գասապյան, Փուք — Աստղիկ Պասմաճյան:

ՀԲԸՄ ՀԵՄ «Վահրամ Փափազյան» թատերախումբ, Բեյրութ, 1984, էջ 169:

ALL'S WELL THAT ENDS WELL (1602)

ԱՄԵՆ ԻՆՉ ԼԱՎ Է, ԹԵ ԼԱՎ ՎԵՐՋԱՆԱ

1984

Նոյեմբերի 10. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնում (թարգմ. Հենրիկ Սևան), Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնի բացմանը, առաջին անգամ. բեմադրությունը՝ Երվանդ Ղազանչյանի, ռեժիսոր՝ Աշոտ Խալաթյան, նկարիչ՝ Էդիկ Եղիգարյան, երաժշտությունը՝ Ռուբեն Հախվերդյանի, պարերը՝ Նորայր Մեհրաբյանի, բեմական շարժումը՝ Լևոն Իվանյանի:*

Ֆրանսիայի թագավոր — Բաբկեն Ներսիսյան, Բերտրամ — Վլադիմիր Քոչարյան, Լաֆյո — Խաչիկ Նազարեթյան, Պարոլ — Մայիս Կարագյոզյան, Դյումեն ավագ — Արմեն Մարուքյան, Դյումեն կրտսեր — Աշոտ Ղուկասյան, Ազնվական — Գևորգ Դոդոզյան, Խեղկատակ — Հարություն Մովսիսյան, Կառավարիչ — Կարեն Ջանգիրյան, Կոմսուհի — Մեսրոպյա Սիմոնյան, Հեղինե — Կարինե Սուքիասյան, Այրի — Ամալյա Արազյան, Դիանա — Ալլա Թումանյան, Առաջին զինվոր — Արմեն Խոստիկյան, Երկրորդ զինվոր — Մուրադ Կոստանյան, Երրորդ զինվոր — Նորայր Գևորգյան:

Նոր դերակատարներ.

Դեկտեմբերի 8. — *Ֆրանսիայի թագավոր — Մամիկոն Մանուկյան:*

Դեկտեմբերի 13. — *Այրի — Էլեոնորա Պետրոսյան, Դիանա — Ալլա Վարդանյան:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումների մատյան:

1986

Մայիսի 6. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 31-րդ ներկայացումը:*

KING LEAR (1605)

ԱՐՔԱ ԼԻՐ

1886

Նոյեմբերի 6. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի (նախկին՝ Գրիգոր Արծրունու) թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ակումբի դերասանական խումբը (թարգմ. Սենեքերիմ Արծրունի), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Նապոլեոն Ամատունու:*

Արքա Լիր — Պետրոս Ադամյան, *Դուքս Բուրգոնդիայի — Գեղեոն Միրաղյան, Դուքս Կորնվալի — Արամ Վրույր, Դուքս Ալբանի — Մաթեոս Աղայան, Կլոչեստեր կոմս — Գևորգ Ջրմշկյան, Կենտ կոմս — Մկրտիչ Ավայյան, Էդգար կոմս — Հովհաննես Աբելյան, Էդմոնդ — Գ. Խումյան, Օսվալդ — Ցոլակ (Մկրտիչ Կոլմանյան), Կուրան (Գուսան) — Մովակ (Կարապետ Մովանյան), Մաղրածու — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Մի ազնվական և ծառա — Կարինյան, Գոներիլ — Սաթենիկ Ջմշկյան, Ռեգան — Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան), Կորդելիա — Հ. Հասմիկ:*

Մշակ, № 126; **Նոր-Դար,** № 191;

Դեկտեմբերի 4. — *Նույն խումբը, ի նպաստ Գ. Ադամյանի (Արքա Լիր): Նոր դերակատարներ — Դուքս Կորնվալի — Մկրտչյան, Դուքս Ալբանի — Ս. Վարդանյան, Կլոչեստեր կոմս — Մնիկ Կյուրեղյան, Օսվալդ — Կուստանյան, Կորդելիա — Գոհարիկ Շիրինյան:*

Մշակ, № 138;

1893

Դեկտեմբեր. — *Բաքվի Թատերախմբում Ստեփան Սաֆրազյանը մտադիր է եղել իր բենեֆիսին Արքա Լիր խաղալու:*

Նոր-Դար, № 218;

1900

Փետրվարի 5. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում (հետագայում՝ երաժշտական կոմեդիայի թատրոն), Հայ դերասանական խումբը (թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան), ի նպաստ Գ. Պետրոսյանի, նրա բեմադրությամբ:*

Արքա Լիր — Գևորգ Պետրոսյան, *Ֆրանսիայի թագավորը — Վարդան Մելիք-Հովսեփյան, Բուրգոնդիայի դուքսը — Ս. Վարդանյան, Կորնվալի դուքսը — Մաթեոս Աղայան, Ալբանի դուքսը — Գրիգոր Ավետյան, Քենտի կոմսը — Հովհաննես Ստեփանյան, Գլոստերի կոմսը — Արամ Վրույր, Էդգար — Հովհաննես Աբելյան, Էդմոնդ — Իսահակ Ալիխանյան, Խեղկատակ — Պողոս Արաքսյան, Օսվալդ — Հ. Ղազարյան, Սպա — Հովհաննես Զարիֆյան, Ասպետ — Գր. Շահգիդանյան, Մունետիկ — Ա. Գևորգյան, Գոներիլ — Սիրանույշ, Ռեգան — Վարվառե Մելիքյան, Կորդելիա — Սաթենիկ Ադամյան:*

Մշակ, № 29; **Նոր-Դար,** № 28; **Каспий,** № 31.

1901

Նոյեմբերի 5. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության (այժմ՝ Ռուսթավելու անվ.) թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Գ. Պետրոսյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Բուրգոնդիայի կոմսը — Հարություն Բերոյան, Քենտի կոմսը — Արամ Վրույր, Էդգար — Հ. Աբելյան, Էդմոնդ — Ի. Ալիխանյան, Խեղկատակ — Գրիգոր Ավետյան, Օսվալդ — Պողոս Ռշտունի (Մելիք-Փաշայան), Գոներիլ — Սիրանույշ, Ռեգան — Օլգա Գուլազյան, Կորդելիա — Մարիամ Ավետյան:

Մշակ, № 248, 249; **Նոր-Դար,** № 163;

1902

Մարտի 12. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, Թիֆլիսի Հայ դերասանական խումբը (ղեկ. Սիրանույշ), Գ. Պետրոսյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ, իր բենեֆիսին:*

Գոներիլ — Սիրանույշ, Ռեգան — Օլգա Մայսուրյան, Կորդելիա — Քնարիկ (Մարգարիտ Բաբայան):

Նոր-Դար, № 54:

Հոկտեմբերի 4. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը Գ. Պետրոսյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Գլոստեր — Գեղեոն Միրաղյան, Ալբանի կոմս — Հովսեփ Տեր-Ղևոնդյան, Էդգար — Հ. Աբելյան, Էդմոնդ — Մաթևոս Աղայան, Մաղրաձու — Գ. Տեր-Դավթյան, Կորդելիա — Վարվառե Մելիքյան:

Նոր-Դար, № 140, 142:

1903

Հոկտեմբերի 4. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը, Հովհաննես Աբելյանի (Էդգար) բեմադրությամբ:*

Արքա Լիր — Գ. Պետրոսյան, Թագավոր Ֆրանսիայի, Օսվալդ, Մի մունետիկ — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Դուքս Բուրգոնդիայի, Բժիշկ, Մի ասպետ — Վարդան Միրզոյան, Դուքս Կորնվալի — Արշակ Մամիկոնյան, Դուքս Ալբանի — Հ. Տեր-Ղևոնդյան, Կոմս Քենտի — Արշակ Հարությունյան, Կոմս Գլոստերի — Գ. Միրաղյան, Էդմոնդ — Մ. Աղայան, Խեղկատակ — Գ. Տեր-Դավթյան, Մի սպա — Սագինյան (Հմայակ Շահեն), Գոներիլ — օր. № №, Ռեգան — Օլգա Նոնիկյան (Գուլազյան), Կորդելիա — Վ. Մելիքյան:

Մշակ, № 221: ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2248:

1911

Հունվարի 28. — *Թիֆլիսի Արքունական (այժմ՝ Պալիաշվիլու անվ. օպերայի և բալետի) թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի բենեֆիսին. բեմադրությունը՝ Արմեն Արմենյանի (Իփեկյան):*

Արքա Լիր — Հովհաննես Աբելյան, Թագավոր Ֆրանսիայի — Եղիա Խաժակ (Ջաղայան), Դուքս Բուրգոնդիայի, Ասպետ, Ա. սենատոր — Գրիգոր Լաքա, Դուքս Կորնվալի — Լևոն Ալավերդյան, Դուքս Ալբանի — Արմեն Արմենյան, Կոմս Քենտի — Վարդան Միրզոյան, Կոմս Գլոստերի — Արշակ Հարությունյան, Էդգար — Հովհաննես Զարիֆյան, Էդմոնդ — Արշավիր Շահխաթունի, Խեղկատակ — Գրիգոր Ավետյան, Մի ծերունի — Գևորգ Փիրումյան, Բժիշկ — Օվի Ահարոնյան, Օսվալդ — Հովհաննես Ղազարյան, Սպա, Բ. սենատոր — Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Մունետիկ — Աշխատակից, Գոներիլ — Օլգա Մայսուրյան, Ռեգան — Արաքս Զարիֆյան, Կորդելիա — Եկատերինա Դուրյան-Արմենյան:

Հորիզոն, № 17, 21; Մշակ, № 20; Սուրհանդակ, № 231:

Մարտի 26. — *Բաքվի Նիկիտինների թատրոն-կրկեսում, Աբելյան-Արմենյան դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի բենեֆիսին:*

Նոր դերակատարներ.

Կոմս Գլոստերի — Արմեն Արմենյան, Էդգար — Արշավիր Շահխաթունի, Էդմոնդ — Իսահակ Ալիխանյան, Գոներիլ — Անահիտ (Ալիխանյան), Ռեգան — Օ. Գուլազյան:

Баку, № 70.

1910-ական թթ. (1909—1913). — *Խարբերդի Եփրատ կոլեջում, աշակերտության ուժերով ներկայացվել է «Արքա Լիր» (թարգմ. Մ. Ա. Մելքոն):*

Արքա Լիր — Լևոն Հակոբյան:

Սասլարեզ, 1926, № 2203:

1912

Փետրվար. — *Խարբերդում, Վարդանանց տոնի օրը, որբանոցային սանուհիների ուժերով:*

Կոչնակ, № 13, էջ 323:

1916

Ապրիլի 23. — *Թիֆլիսի Զուբալովի անվան ժողովրդական տանը (այժմ՝ Մարջանիշվիլու անվ. թատրոն), Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Հայկական դրամատիկ խմբակցությունը Ամո Խարազյանի բեմադրությամբ: Ներկայացումից առաջ Շեքսպիրի մասին խոսք է ասել Հայոց դրամատիկական ընկերության վարչության անդամ Արամ Նազարեթյանը:*

***Արքա Լիր — Ամո Խարազյան**, Ֆրանսիայի թագավոր — Գոլանճյան, Դուքս Բուրգոնդիայի — Արամ (Ամիրբեկյան), Դուքս Կորնվալի — (Հակոբ) Օհանյան, Դուքս Ալբանի — Գուրգեն Ցանիկյան, Կոմս Քենտի — Հարությունյան II (Միքայել), Կոմս Գլոստերի — Մարությունյան (Մնացական), Էդգար — Լևոն (Երամյան), Էդմոնդ — Միքայելյան, Խեղկատակ — Վ. Բեժանյան, Մի բժիշկ — Կարապետյան (Պերճ), Օսվալդ — Ռուսյան (Նազարեթ), Մի սպա — Մուրթաֆյան, Մի ասպետ — Բայանդուրյան (Գերասիմ), Գոներիլ — Մելիք-Շահնազարյան (Ելիզավետա), Ռեգան — Վանեցյան (Ալմաստ), Կորդելիա — Գրիգորյան:*

Հորիզոն, № 88: **Մշակ**, № 87: **ԳԱԹ**, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 837:

Մայիսի 22. — *Երևանի Քաղաքային ակումբի (Երաժշտական կոմեդիայի նախկին թատրոն) դահլիճում, Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Հ. Աբեղյանի և Սիրանույշի ղեկավարությամբ հայ դերասանական խումբը: Շեքսպիրի մասին դասախոսություն է կարդացել գրականագետ-մանկավարժ Մարտիրոս Հովհաննիսյանը:*

Ներկայացվել է Փոթորիկի տեսարանը. Արքա Լիր — Հ. Աբեղյան, Գլոստեր — Մկրտչյան (Մկրտիչ Տեր-Մկրտչյան), Էդգար — Հարությունյան Բերոյան, Խեղկատակ — Գրիգոր Ավետյան:

Աշխատանք, № 7:

Աշնանը. — *Թիֆլիսում, «Գուրգեն» դերասանական ընկերությունը, Հ. Աբեղյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Ֆրանսիայի թագավոր — Պերճ (Կարապետյան), Կորնվալի դուքսը — Ժիրայր, Ալբանի դուքսը — Զարեհ Մկրտչյան, Քենտի կոմսը — (Արշակ) Հարությունյան, Գլոստերի կոմսը — (Գեղեոն) Միրաղյան, Էդգար — Իսահակ Ալիխանյան, Էդմոնդ — Դ-խան (Դավիթ Դավիթխանյան), Օսվալդ — (Կոստանդին, հետագայում՝ վարդապետ) Թաղանյան, Գոներիլ — Օլգա Մայսուրյան, Ռեգան — (Նինա) Մանուչարյան, Կորդելիա — Ժասմեն (Մարիամ Եգանյան, Գրիգորյան):

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 739:

1916-ից հետո, Նյու Յորքի Հայ դրամատիկ խումբը (1919–?) Ղևոնդ Սարգիսյանի (Արքա Լիր) մասնակցությամբ:

ԳԱԹ, Ղ. Սարգիսյանի հուշերը:

1918

Դեկտեմբերի 5. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների միության խումբը Հ. Աբեղյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Թագավոր Ֆրանսիայի — Միքայել Ալիխանյան, Դուքս Բուրգոնդիայի — Հովսեփ Ոսկանյան, Դուքս Կորնվալի — Հ. Բերոյան, Դուքս Ալբանի — Լ. Ալավերդյան, Կոմս Քենտի — Հովհաննես Ստեփանյան, Կոմս Գլոստերի — Վարդան Միրզոյան, Էդգար — Ի. Ալիխանյան, Էդմոնդ — Ամո Խարազյան, Խեղկատակ — Գ. Ավետյան, Բժիշկ — Գուրգեն Թավրիզյան, Օսվալդ, Սպա — Մաթևոս Սանամյան, Ասպետ — Արամ Ռշտունի, Մունետիկ — Արթուր Բաբյան, Գոներիլ — Հասմիկ (Հակոբյան), Ռեգան — Ե. Մելիք-Շահնազարյան, Կորդելիա — Արուս Ոսկանյան:

Աշխատավոր, № 200: **ԳԱԹ**, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 359:

1919

Մարտի 9. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմական գործունեության 35-ամյակի երեկոյին, չորրորդ գործողությունը:*

Հառաջ, № 45, 47:

Հունիսի 8. — *Նյու Յորքի Վեբստեր Հոլում, «Եփրատ» դերասանական խումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

Կորդելիա — Էլմաս Զուլֆյան: Մասնակցել են նաև Վարդանուշ Խաչատրյանը և Պերճուհի Հոլոփիկյանը (Գոներիլ, Ռեգան):

Ազդ, № 74:

Նոյեմբերի 6. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Թագավոր Ֆրանսիայի — Լևոն Քալանթար, Դուքս Բուրգոնդիայի — Լևոն Աղաբաբյան, Դուքս Կորնվալի — Գուրգեն Թավրիզյան, Դուքս Ալբանի — (Սամսոն) Սարդարյան, Կոմս Քենտի — Հ. Ստեփանյան, Կոմս Գլոստերի — Միքայել Մանվելյան, Էդգար — Ի. Ալիխանյան, Էդմոնդ — Հ. Բերոյան, Խեղկատակ — Բագրատ Մուրադյան, Բժիշկ, Ասպետ — Ավետիսյան (Ավետ Ոսկանյան), Օսվալդ — Արշավիր Կորկոտյան, Սպա — Պահարե (Հայկ Պետրոսյան), Մունետիկ — Արամ Խոսրով(յան), Գոներիլ — Մարի Բերոյան, Ռեգան — Օ. Գուլազյան, Կորդելիա — Արուս Ոսկանյան:

Աշխատավոր, № 234, 236: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ**, № 719:

1920

Մարտի 15. — *Թիֆլիսի պետական (Արտիստական ընկ.) թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ:*

Թագավոր Ֆրանսիայի — (Հայկ) Տայյան, Դուքս Բուրգոնդիայի, Օսվալդ — Արշավիր Կորկոտյան, Դուքս Կորնվալի, Մի բժիշկ — Բագրատ Մուրադյան, Դուքս Ալբանի — Լ. Աղաբաբյան, Կոմս Քենտի — Հ. Ստեփանյան, Կոմս Գլոստերի — Արշակ Հարությունյան, Էդգար — Հովսեփ Ոսկանյան, Էդմոնդ — Գ. Թավրիզյան, Խեղկատակ — Արշակ Մամիկոնյան, Մի սպա, Մունետիկ — Արամ Խոսրով, Մի պալատական — Բագրատունի, Գոներիլ — Աստղիկ (Աղասյան), Ռեգան — Օ. Գուլազյան, Կորդելիա — Ա. Ոսկանյան:

Աշխատավոր, № 60:

Մայիսի 8. — *Բաթումի երկաթե թատրոնում, Հովսեփ Ոսկանյանի ղեկավարությամբ դրամատիկ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) մասնակցությամբ:*

Ալբանի դուքս, Բուրգոնդիայի դուքս, Օսվալդ — Արշավիր Կորկոտյան, (Գոներիլ — Օ. Մայսուրյան, Կորդելիա — Ա. Ոսկանյան, Խեղկատակ — Ա. Մամիկոնյան): Մասնակցել են նաև՝ Ա. Հարությունյանը, Բ. Մուրադյանը, Գ. Թավրիզյանը, Ա. Աբգարյանը, Վ. Եսայանը և ուրիշներ):

Նոր աշխատավոր, № 21: **ԳԱԹ, Ա. Կորկոտյանի ֆոնդ:**

Հուլիսի 27. — *Ալեքսանդրապոլի (այժմ՝ Գյումրի) ժողովրդական տանը, Հ. Զարիֆյանի ղեկավարությամբ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) մասնակցությամբ:*

Կոմս Քենտի — Հ. Բերոյան, Էդմոնդ — Գ. Թավրիզյան (Կոմս Գլոստերի — Վ. Միրզոյան, Գոներիլ — Օ. Մայսուրյան, Ռեգան — Մ. Բերոյան, Կորդելիա — Արաքս Զարիֆյան, Էդգար — Հ. Զարիֆյան):

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 գ:

Օգոստոսի 21. — *Երևանի Զանփոլադյանի թատրոնում (Հետագայում՝ Սպայի տուն), Հ. Զարիֆյանի ղեկավարությամբ Երևանի Առաջին դրամատիկական խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) մասնակցությամբ, գրեթե նույն կազմով:*

Հառաջ, № 178:

Դեկտեմբերի 20. — Կ. Պոլսի Պերա թաղի Պրտի Շան թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ, ցերեկը:

Քենտի կոմս — Սեդրակ Սուրաբյան, Գլոստերի կոմս — Նշան Պեշիկթաշլյան, Օսվալդ — Վահրամ Պաղտասարյան, Էդգար — Հրաչյա Ներսիսյան, Էդմոնդ — Տրդատ Նշանյան, Խեղկատակ — Եդուարդ Զաքրաստ(ճյան), Գոներիլ — Աղավնի Պիննեմեճյան, Ռեգան — Ա., Կորդելիա — Մաչա Սուրաբյան:

Ճակատագիր, № 692:

1922

Մարտի 25. — Զմյուռնիայի (Իզմիր) թատրոն Սիպելում (նախկին Սպորթինկ), Աբելյան — Անդրանիկ Հայաստանի թատերախումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ, նվիրված նրա բեմական գործունեության 40-ամյակին: (Հոբելյանական հանդեսը չի կայացել հոբելյանական հանձնաժողովի և հասարակության կողմից չնորհավորող չլինելու պատճառով):

Ֆրանսիայի թագավոր, էդգար, Ասպետ — Եղիշե Հարութ(յունյան), Ալբանի դուքս — Սիմեոն, Քենտի կոմս — Մաթևոս Սանամյան, Բուրգոնդիայի դուքս, Օսվալդ, Բժիշկ — Ննիկ (Սողոմոնյան), Գլոստերի կոմս — (Զաքար) Զաքարյան, Կորնվալի դուքս — Վահրամ, Խեղկատակ — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Գոներիլ — Ազնիվ (Անդրանիկ), Ռեգան — Գոհարիկ (Անդրանիկ), Կորդելիա — Պերճուհի (Անդրանիկ):

Վերջին լուր, № 2456: ԳԱԹ, Մ. Սանամյանի ֆոնդ:

1924

Ապրիլի 27. — Նյու Յորքի Լոնգեյկրը թատրոնում, տեղի «Հայ դրամատիկ» թատերախումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) ղեկավարությամբ ու բեմադրությամբ (թարգմ. Մ. Մելքոն):

Գլոստեր — Տիգրան Խոյան, Քենտ — Մ. Սուքիասյան, Օսվալդ — Արիսանյան, Մենագար — Արտավազդ Գույումճյան, Խեղկատակ — (Երվանդ) Ստեփանյան, (Գոներիլ — Վարյա Ստեփանյան, Ռեգան — Սիրան Սյունի, Կորդելիա — տիկ. Արտավազդ (Արշալույս Գույումճյան):

Հայաստանի կոչնակ, № 18, էջ 564: Պայքար, № 95:

1925

Մայիսի 5. — Բոստոնի Գրանդ օպերա թատրոնում, տեղի դրամատիկ խումբը Հ. Զարիֆյանի ղեկավարությամբ, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) հրաժեշտի ներկայացումը հայրենիք վերադառնալուց առաջ:

Գլոստեր — Կարո Գավաֆյան, Էդգար — Հ. Զարիֆյան, Գոներիլ — Օ. Պարտիզպանյան, Ռեգան — Օվսաննա Սարգիսյան, Կորդելիա — Արաքս Զարիֆյան: Մայիսի 31-ին նույն կազմով խաղացվել է Դետրոյթում:

Հայրենիք, № 38: Պայքար, № 118:

1927

Մարտի 25. — Բաքվի Բունիաթզադեի անվան (այժմ՝ երաժշտական կոմեդիայի) թատրոնում, տեղի Հայկական պետական դրամատիկական թատրոնի խումբը, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) մասնակցությամբ:

1928

Հոկտեմբերի 1. — Բաքվի Հայպետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Արքա Լիր) բեմադրությամբ, նկարիչ՝ Մուշեղ Սաղյան:

Ֆրանսիայի թագավոր — Հովսեփ Ոսկանյան, Բուրգոնդիայի դուքս — Մարտին Մսրյան, Կորնվալի դուքս, Բժիշկ — Հ. Մկրտչյան, Ալբանի դուքս — Սերժ Հայրյան, Քենտ — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Գլոստեր — Ավետ Ազյան, Էդգար — Խաչիկ Ալիխանյան, Էդմոնդ — Լևոն Ալավերդյան, Օսվալդ — Աղասի Ալայան, Մաղրածու — Վահան Եսայան, Գոներիլ — Լյուսի Թառայան, Ռեգան — Մարիա Աղամյան, Կորդելիա — Ժասմեն:

1935–1936 թատերաշրջան

Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) պետթատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Արմեն Գուլակյանը մտադիր է եղել բեմադրել «Արքա Լիրը», որի համար այսպիսի դերաբաշխում է կատարել.

Արքա Լիր – Հրաչյա Ներսիսյան, Այրանի հերցոգ – (Վավիկ) Վարդանյան, Քենտ – Ավետ Ավետիսյան, Գլոստեր – Վաղարշ Վաղարշյան, Էդգար – Գուրգեն Ջանիբեկյան, Էդմոնդ – Մկրտիչ Ջանան, Մաղրածու – Գուրգեն Գաբրիելյան, Օսվալդ – Լևոն Մսրյան, Գոներիլ – Անահիտ Մկրտումյան, Ռեգան – Վարդուհի Մելքումյան, Կորդելիա – Ռուզաննա Վարդանյան:

Գրական թերթ, 1935, № 24: ԳԱԹ, Ա. Գուլակյանի ֆոնդ:

1936

Մարտի 12. – *Բաքվում, Ադրբեջանի ռադիոկոմիտեի հայկական հաղորդումների ղեկավար, բանաստեղծ Սամվել Գրիգորյանի առաջարկով, Աբեյյանը տեղի հայկական թատրոնի դերասանների մասնակցությամբ, իր պատրաստած տարբերակով ներկայացրել է «Արքա Լիրը»: (Թատրոնում խոստացել են բեմադրել, բայց անհետևանք է մնացել): Ցանկությունը ռադիոյով է իրագործել: Հաղորդավարը եղել է բանաստեղծուհի Վարսենիկ Աղասյանը:*

Սամվել Գրիգորյանի հազարդումը:

1948

Փետրվարի 8. – *Փարիզի Մարսելեն Բերթելոյի թատերասրահում, նվիրված Հայ թատրոնի 2000-ամյակին, փարիզահայ բեմի լավագույն ուժերով,* ***Տրդատ Նշանյանի (Արքա Լիր)*** *թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Այպանի դուքս – Նազարեթ Պշտիկյան, Կորնվալի դուքս – Ա. Բարիլուսյան, Ֆրանսիայի թագավոր – Վ. Ժիրայր, Քենտ – Նուպար Մարգարյան, Կլոսթեր – Սարիմ Մաքսուտյան, Էտկար – Ա. Միսիրյան, Էդմոն – Գևորգ Տերվիշյան, Լիրի հոպիտը – Արտաշես Գմբեթյան, Կոնորիլ – Սիրուհի Նշանյան, Ռեժան – (Հայկուհի) Խոլշյան, Քորտելիա – Մ. Էքիզյան (Լենա Ժեմելյա), Օսվալտ – Գառնիկյան, Բժիշկ – Գրիգոր-Վահան (Մաքսուտյան), Պատգամաբեր – Քանթարճյան, Ա. սպա – Վարժապետյան:

Ժողովուրդ, № 1010: ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի ֆոնդ:

1953

Հունիսի 6. – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Վարդան Աճեմյանի, նկարիչ՝ Արմեն Չիլինգարյան, օգտագործվել է Մ. Բալակիրևի «Լիր Արքայի» համար գրած երաժշտությունը:*

Արքա Լիր – Վահրամ Փափազյան, *Գոներիլ – Հեղինե Հովհաննիսյան, Ռեգան – Ամալյա Արազյան, Կորդելիա – Մետաքսյա Սիմոնյան, Ֆրանսիայի թագավոր – Ֆրունզե Դովլաթյան, Բուրգոնդի դուքս – Գևորգ Աչուդյան, Կորնվալի դուքս – Վաղինակ Մարգունի, Այրանի դուքս – Օրի Բունիաթյան, Գլոստերի կոմս – Հովհաննես Ավագյան, Քենտ կոմս – Գուրգեն Ջանիբեկյան, Էդգար – Գարուշ Խաժակյան, Էդմոնդ – Գեղամ Հարությունյան, Խեղկատակ – Թաթուլ Դիլաքյան, Օսվալդ – Գևորգ Ասլանյան, Կուրան – Աշոտ Մկրտչյան, Մերունի – Հարություն Հայրապետյան, Բժիշկ – Աշոտ Ներսիսյան, Սպա – Արմեն Խոստիկյան, Ասպետ – Վլադիմիր Աբաջյան, Ասպետ Լիրի շքախմբից – Հովակ Գալոյան, Մունետիկ – Արսեն Բագրատունի, Սուրհանդակ – Հանրի Զարյան, Կորնվալի ծառան – Տիգրան Բախչինյան:*

Նոր դերակատարներ.

Հունիսի 7. – *Ֆրանսիայի թագավոր – Խորեն Աբրահամյան, Բուրգոնդի դուքս – Վաչե Բագրատունի, Այրանի դուքս – Ալեքսանդր Ադամյան:*

Հունիսի 12. – ***Արքա Լիր – Հրաչյա Ներսիսյան,*** *Ռեգան – Լյուսյա Հովհաննիսյան, Կորդելիա – Մարգո Մուրադյան:*

Հունիսի 16. – *Կորնվալի դուքս – Իշխան Ղարիբյան:*

Հունիսի 23. – *Օսվալդ – Ֆրունզե Դովլաթյան:*

Հուլիսի 4. – *Քենտ – Գևորգ Ասլանյան:*

Սեպտեմբերի 25. – *Խեղկատակ – Գուրգեն Գաբրիելյան:*

1954

Հունվարի 26. – *Կորդելիա – Մայրանուշ Պարոնիկյան:*
Փետրվարի 2. – *Քենտի կոմս – Գրիգոր Զալիկյան:*
Փետրվարի 16. – *Ֆրանսիայի թագավոր – Վլադիմիր Արաջյան:*
Մարտի 21. – *Օսվալդ – Հանրի Զարյան:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի նյութեր:

Սեպտեմբերի 30. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնի վերջին՝ 74-րդ ներկայացումը երևանամերձ շրջանում:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի նյութեր:

1973

Հունիսի 1. – *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Զրբաչյան) ուսանող Դավիթ Սաֆարյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ:*

Արքա Լիր – Դավիթ Սաֆարյան, *Գլոստեր – Խաչատուր Զալիկյան, Էդգար – Միքայել Կոտոյան, Մուրացկաններ – Ալեքսան Ավանեսյան (Հունգարիա), Մանվել Ջիջի (Սիրիա), Նիկոլ Գյուլբուդաղյան (Իրան), Ռոման Մաթիաչվիլի (Թբիլիսի):*

Տրագիր ռեժիսորական ֆակուլտետի 15-րդ շրջանավարտների, Ե., 1974:

1994

Նոյեմբերի 5. – *Երևանի Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը (Թարգմ. Հ. Մասեհյան): Տեքստային համադրումը և բեմադրությունը Գրիգոր Մկրտչյանի:*

Մենաթատրոնի մենակատար՝ ***Ժասմեն Գևորգյանի*** *կատարմամբ:*

1996

Հուլիսի 12. – *Երևանի Համազգայինի՝ Ս. Սարգսյանի ղեկավարությամբ թատրոնում (Թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Սոս Սարգսյանի, արտաքին ձևավորումը և զգեստները՝ Գրիգոր Սահակյանի, երաժշտական ձևավորումը՝ Մարտին Վարդազարյանի, բեմական մարտերը՝ Մարտին Մելքոնյանի, պարերը՝ Լուիզա Վարդանյանի:*

Լիր Արքա – Սոս Սարգսյան, *Ֆրանսիայի արքա – Տիգրան Մխոյան, (Արամ Սուքիասյան), Բուրգոնդի դուքս – Հրաչյա Գասպարյան, (Փայլակ Զորանյան), Կորնվալի դուքս – Զոհրաբ Տեր-Գասպարենց, Օլբիենի (Ալբանի) դուքս – Գուրգեն Սեդրակյան, Քենտի կոմս – Կարեն Զանիբեկյան, (Շահում Ղազարյան), Գլոստերի կոմս – Շահում Ղազարյան, (Մայիս Կարապետյան), Էդգար – Արթուր Մկրտչյան, Էդմոնդ – Տիգրան Ներսիսյան, Օսվալդ – Ամիրան Գալստյան, Մի ծերունի – Համլետ Գալստյան, Բժիշկ – Փայլակ Զորանյան, Խեղկատակ – Դավիթ Հակոբյան, Սպա – Արսեն Գրիգորյան, Մունետիկ – Արամ Սուքիասյան, Գոներիլ – Կարինե Զանջուղազյան, (Գալա Մեսրոպյան), Ռեգան – Նելլի Խերանյան, (Հերմինե Վահանյան), Կորդելիա – Աննա Էլբակյան, (Ռուզան Մեսրոպյան):*

Ներկայացման ծրագիրը:

2010

Սեպտեմբերի 23. – *Վանաձորի Աբեյյանի անվան պետթատրոնում (Թարգմ. Խ. Դաչտենց), թատրոնի գրական տարբերակով: Բեմադրությունը և գեղարվեստական ձևավորման մտահղացումը՝ Վահե Շահվերդյանի:*

Արքա Լիր – Հակոբ Ազիզյան, *Գոներիլ – Հերիքնազ Բաղդասարյան, Ռեգան – Արմինե Վերմիշյան, Կորդելիա – Ալլա Դարբինյան, Էդմոնդ – Սարգիս Մանուկյան, Էդգար – Թեմուր Ամինյան, Մաղրածու – Արամ Մխիթարյան, Կորենվալի դուքս – Էլֆիկ Զոհրաբյան և ուրիշներ:*

Голос Армении, 2011, ապրիլի 21:

MUCH ADO ABOUT NOTHING (1598)

ԲԱԶՈՒՄ ԱՂՄՈՒԿ ՎԱՍՆ ՈՉՆՉԻ

1893–1894

1893–1894 թատերաշրջանի համար Թիֆլիսի Հայոց դրամատիկական մշտական խումբը նախատեսել է բեմադրել «Զուր տեղը մեծ աղմուկ» վերնագրով (թարգմ. Հովհաննես Լալայան):

ԳԱԹ, Ս. Սաֆրազյանի ֆոնդ:

1960

Մարտի 13. – *Երևանի Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետթատրոնում, առաջին անգամ, ներկայացվել է «Ոչնչից մեծ աղմուկ» (թարգմ. Վահրամ Թերզիբաշյան) վերնագրով: Բեմադրությունը՝ Տաճատ Վարդազարյանի, ռեժիսոր՝ Գրիգոր Սիմոնյան, նկարիչ՝ Գրաղեոն Գևորգյան, երաժշտությունը՝ Տիխոն Խրենենիկովի, դիրիժոր՝ Էմ. Մանուչարյան, պարադիր՝ Ա. Լեբեդև:*

Դոն Պեդրո – Գևորգ Ոսկյան, Դոն Ժուան – Գրիգոր Սիմոնյան, Կլավդիո – Վարդգես Թաշճյան, Բենեդիկտ – Մայիս Կարապետյան, Լեոնատո – Արշավիր Ղազարյան, Անտոնիո – Կ. Ղարիբյան, Բալտազար – Օ. Շամամյան, Բորաչիո – Հենրի Ասլանյան, Կոնրադ – Ա. Բաբայան, Հոն – Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Մահակ – Կիմ Երիցյան, Ժամկոչ – Մելինե Համամջյան, Հերո – Մ. Շահբազյան, Բեատրիչե – Իզաբելլա Դանդաս, Մարգարիտ – Է. Խաչատրյան, Ուրսուլա – Սվետլանա Գրիգորյան:

Երկրորդ կազմ. Դոն Ժուան – Գրիգոր Պողոսյան, Կլավդիո – Սերգեյ Գնունի, Կոնրադ – Ժ. Նալբանդյան, Հերո – Սեդա Մարգարյան, Բեատրիչե – Իդա Մկրտչյան, Մարգարիտ – Մ. Նալբանդյան, Ուրսուլա – Է. Կարախանյան:

Թատերական Երևան, № 14:

1969

Մայիսի 8. – *Բեյրութի Գալուստ Կյուլբենկյան սրահում, ՀԲԸՄ ՀԵԸ «Վահրամ Փափազյան» թատերախումբը (թարգմ. Վարուժան Պետիկյան). բեմադրությունը՝ Գրիգոր Սաթամյանի, ձևավորումը և զգեստները՝ Օշին Գարագաշյանի, երաժշտությունը՝ Մինաս Գանգրունու: Ներկայացվել է 10 անգամ:*

Պեատրիչե – Լուլու Գույումճյան, Հայր Ֆրանսիս – Վարդգես Ցուրնեչյան, Պորաչիո – Զավեն Գալուստյան, Տոկպերի – Գեվորգ Սողոմոնյան, Ուրսուլա – Զարուկ Ներսեսյան, Տոն Ճոն – Հարություն Թումայան, Պենեդիք – Գրիգոր Սաթամյան, Անտոնիո – Գրիգոր Տեկիրմենճյան, Ժամկոչ – Հակոբ Վարդիվարյան, Լեոնատո – Թորոս Սարգիսյան, Վերճիս – Վահրամ Իշլեմեճյան, Հերո – Այտա Գրգյաչարյան, Քլոտիո – Հարություն Գնդունի, Մարկրիթ – Քնարիկ Գևորգյան, Պալթազար – Վահե Էլմայան, Աղջնակ մը – Մովիկ Սարգիսյան, Սուրհանդակ – Հարություն Թորոսյան, Ա. նվագածու – Ավետիս Էթինեքյան, Բ. նվագածու – Ներսես Այվազյան, Գ. նվագածու – Ավետիս Ֆըստըքճյան, Ա. պահակ – Կարո Կարոյան, Բ. պահակ – Մանուել Մարգարյան, Գ. պահակ – Սեպուհ Թեքյան, Դ. պահակ – Պետրոս Անսըրյան:

Զարթոնք, մայիսի 10, 16: Քալիս, № 14, էջ 28–29:

1981

Նոյեմբերի 24. – *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Երվանդ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Գ. Վարդանյան, զգեստների նկարիչներ՝ Անահիտ և Գայանե Արուտչյաններ, ռեժիսորներ՝ Արմեն Վարդանյան և Ռ. Աստվածատրյան, երգերը՝ Ռուբեն Հախվերդյանի, երաժշտական*

Ձևավորումը՝ Արմեն Վարդանյանի, պարերը՝ Նորայր Մեհրաբյանի, բեմական շարժումը՝ Լևոն Իվանյանի:

Դոն Պեդրո – Զավեն Աբրահամյան, Դոն Ջիովանի – Պ. Սարգսյան, Կլաուդիո – Գևորգ Կարապետյան, Բենեդիկտ – Վ. Նահապետյան, Լեոնատո – Արմեն Սանթրոսյան, Անտոնիո – Պետրոս Խաչիկյան, Բալթազար – Լ. Գասպարյան, Բորակիո – Ա. Շահվերդյան, Կոնրադ – Ա. Լազարյան, Դոկտերի – Զարե Տեր-Կարապետյան, Վիրձիս – Մ. Ստեփանյան, Հայր Ֆրենսիս – Գևորգ Ստամբոլցյան, Լուսարար գրագիր – Ջանիբեկ Խաչատրյան, Հերո – Գայանե Մկրտչյան, Բեատրիս – Սուսաննա Ջալոյան, Մարգարիտ – Գոհարինե Տրդատյան, Ուրսուլա – Գ. Սարգսյան:

1982

Հոկտեմբերի սկզբներին, Մոսկվայում. – *Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Նոր դերակատարներ.

Կոնրադ – Վ. Հակոբյան, Հայր Ֆրենսիս – Ս. Օհանյան:

Թատերական Երևան, № 15:

1983

Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում:

Նոր դերակատարներ.

Դոն Ջիովանի – Մ. Սարգսյան, Բորակիո – Ա. Լազարյան, Մարգարիտ և Ուրսուլա – Հասմիկ Տեր-Կարապետյան:

1984

Ապրիլի առաջին կեսին. – *Կապանում և Քաջարանում, Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Թատերական Երևան, № 8:

Մարտի 28–31. – *Հոլիվուդի «Էքսթրենս Լիկ» թատրոնում, Ամերիկահայ միջազգային կոլեջի հովանավորությամբ, նորաստեղծ «Ուիլյամ Սարոյան» թատերախմբի անդրանիկ ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Ժիրայր Բաբայանի:*

(Բենեդիկտ) – Ժիրայր Բաբայան, Բեատրիչե – Նորա Արմանի: Մասնակցել են նաև՝ Վ. Պերպերյանը, Հարությունը Սաղրյանը, Ս. Տատոյանը, Մ. Գույումճյանը, փոքրիկ Վ. Գերասիմյանը (Աղջնակ մը), Գ. Մրայյանը, Ջ. Սեմերճյանը, Մ. Հակոբյանը, Ա. Գլըճյանը, Ա. Գերասիմյանը, Ա. Խորչիտյանը, Ա. Հայրապետյանը, Ռ. Հարմանտայանը, Ա. Աբգարյանը, Հ. Ավագյանը, Ա. Մինասյանը, Վ. Ոսկյանը:

Ապրիլի 6. – *Գլենդելում, դոկտոր Հարություն Սաղրյանի բնակարանում տեղի է ունեցել ընդունելություն ի պատիվ «Ուիլյամ Սարոյան» թատերախմբի «Բազում աղմուկ վասն ոչնչի» պիեսի բեմադրության: Քննարկմանը մասնակցել են կոլեջի տնօրեն Կարպիս Տեր-Եղիայանը, բեմադրող-ռեժիսոր՝ Ժ. Բաբայանը և ուրիշներ:*

Առավոտ, № 7495; **Մասիս**, № 13:

1989

Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում:

Նոր դերակատարներ.

Կլաուդիո – Ա. Էլբակյան, Լեոնատո – Ա. Այվազյան, Կոնրադ – Ս. Ղազարյան, Լուսարար գրագիր – Խ. Պողոյան, Ուրսուլա – Մ. Նազարյան:

Թատերական Երևան, № 5:

TIMON OF ATHENS (1608)

ԹԻՄՈՆ ԱԹԵՆԱՑԻ

1863

Գարնանը. — *Սկսնակ դերասան Գևորգ Զմշկյանը Թիֆլիսի Հայ դերասանական խմբում բեմադրելու նպատակով, այն թարգմանել է ֆրանսերենից: Դա եղել է նրա առաջին թարգմանական աշխատանքը, որին ծանոթացնելու նպատակով հրավիրել է «Պերճական» խմբի դերասաններ Միհրդատ Ամրիկյանին ու Արտաշես Սուքիասյանին և նրանց համար կարդացել այն եղանակով, որով պետք է կատարվեին դերերը: Անփորձ թարգմանչի աշխատանքը հավանություն չի գտել, ուստի Զմշկյանն այն ոչնչացրել է: «Թիմոն Աթենացու» առաջին թարգմանությունը կարող էր ապահովել Շեքսպիրի մուտքը հայ թատրոն: Այդ երևույթը հաստատվել է երկու տարի անց, նույն Զմշկյանի կողմից «Վենետիկի վաճառականի» թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Գ. Զմշկյան, Իմ հիշատակարանը, Եր., 1953, էջ 25:

1874—1875

1874—1875 թատերաշրջանում թարգմանվել ու բեմադրվել է առաջին և առայժմ միակ անգամ Երևանի Թեմական դպրոցի թատերասրահում Էմին Տեր-Գրիգորյանի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի ուժերով: Պիեսը բեմադրել է դերասան և մանկավարժ Արտաշես Հակոբյանը «Զենոբ» անունով իր իսկ փոխադրությամբ:

Թիմոն Աթենացի — Զենոբ — Արտաշես Հակոբյան: Մասնակցել են նաև Է. Տեր-Գրիգորյանը, Գևորգ Սարգսյանը և ուրիշներ:

Բ. Հովակիմյան, «Թիմոն Աթենացին» հայ թատրոնում. Շեքսպիրական, գիրք 5. Եր., 1975, էջ 323—340:

2005

Սեպտեմբերի 16, Երևան. — *Շեքսպիրյան մենաներկայացումների «Արմմոնո» միջազգային երրորդ թատերական փառատոնի շրջանակներում, Արտաշես Հովհաննիսյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Սամվել Խալաթյանի «Վերջի սկիզբը» (ըստ Շեքսպիրի «Թիմոն Աթենացի» ողբերգության (թարգմ. Ն. Դաշտենց) պիեսը Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում:*

Փառատոնի ծրագիրը:

TAMING OF THE SHREW (1593)

ԿԱՄԱԿՈՐ ԿՆՈՋ ՍԱՆՁԱՀԱՐՈՒՄԸ

1880

Մայիսի 15. – *Թիֆլիսի Պալմի Ամառային թատրոնում, Հայոց դերասանական մշտական խմբի կողմից բեմադրության է պատրաստվել, բայց չի ներկայացվել (թարգմ. Ամիրան Մանդինյան): Բեմադրությունն ունեցել է հետևյալ դերաբաշխումը.*

Բաբտիստ Մինոլա – Ստեփան Սաֆրազյան, Վինչենցո – Եղիշե Զարդեղյան, Լուչենցիո – Ադամ Սարդարյան, Պետրուչիո – Արտաշես Սուքիասյան, Գրեմիո – Մաթևոս Աղայան, Գորտենզիո – (Դանիել) Ղազյան, Տրանիո – Մկրտիչ Ավալյան, Բիոնդելլո – Գևորգ Տեր-Դավթյան, Գրումիո – Ամիրան Մանդինյան, Կուրտիս – Գ. Սահակյան, Մերունի – № №, Կատարինե – Աստղիկ (Գանթարճյան), Բիանկա – Սիրանույշ (Գանթարճյան), Այրի կին – Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան), Դերձակ – (Գրիգոր) Սարումյան, Վաճառական – № №:

Սեպտեմբերի 25. – *Թիֆլիսի Պալմի Ամառային թատրոնում, Հայոց դերասանական մշտական խումբը, առաջին անգամ, ի նպաստ թարգմանչի՝ Ամիրան Մանդինյանի, ներկայացրել է «Կամակոր կնոջ սանձահարումը» վերնագրով, դերակատարների որոշ փոփոխությամբ.*

Բաբտիստ Մինոլա – Ստեփան Սաֆրազյան, Վինչենցո – Արտաշես Հակոբյան, Լուչենցիո – Մնացական Բեգլարյան (Պ. Ադամյանի փոխարեն), Պետրուչիո – Մարտիրոս Մնակյան, Գրեմիո – Արտաշես Սուքիասյան, Գորտենզիո – Մաթևոս Աղայան, Տրանիո – Մկրտիչ Ավալյան, Բիոնդելլո – Գևորգ Տեր-Դավթյան, Գրումիո – Ամիրան Մանդինյան, Կուրտիս – Դ. Ղազյան, Մի ծերունի – (Գ.) Սահակյան, Կատարինե – Աստղիկ (Հիվանդացած Սիրանույշի փոխարեն), Բիանկա – Վիրգինիայի փոխարեն Երանուհի Գարագաշյան, Մի այրի կին – Վարդուհի, Դերձակ – Ղազյան, Վաճառական – Սարումյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 44: Ա. Մանդինյանի ֆոնդ:

1891

Հոկտեմբերի 24. – *Թիֆլիսի Արքունական (այժմ՝ Պալիաշվիլու անվ. օպերայի և բալետի թատրոնի նախկին շենք) թատրոնում, նորակազմ դերասանական խումբը, Գևորգ Պետրոսյանի բեմադրությամբ:*

Բաբտիստ Մինոլա – Գրիգոր Աբրահամյան, Պետրուչիո – Գևորգ Պետրոսյան, Լուչենցիո – Արմեն Արմենյան (Իփեկյան), Վինչենցո – Արամ Վրույր (Մաքասչյան), Գրեմիո – Պողոս Արաքսյան (Քալանթարյան), Գորտենզիո – Մաթևոս Աղայան, Տրանիո – Հովհաննես Աբելյան, Բիոնդելլո – Գևորգ Տեր-Դավթյան, Գրումիո – Դավիթ Թրյան, Կուրտիս – Արշակ Հարությունյան, Մի ծերունի – № №, Դերձակ – Արշակ Մամիկոնյան, Կատարինե – Սիրանույշ, Բիանկա – Վարվառե Մելիքյան, Մի այրի կին – Վարդուհի:

Մշակ, № 121: Նոր-Դար, № 156:

1897

Դեկտեմբերի 5. – *Բաքվի Վ. Ի. Վասիլև-Վյատսկու թատրոն-կրկեսում, Հայ դերասանական խումբը Գ. Պետրոսյանի բեմադրությամբ:*

Բաբտիստ Մինոլա – Արամ Վրույր, Պետրուչիո – Հ. Աբելյան, Լուչենցիո – Գ. Պետրայան, Վինչենցիո – Հովհաննես Ստեփանյան, Տրանիո – Պողոս Արաքսյան, Գրումիո – Դ. Թրյան, Բիոնդելլո – Իսահակ Ալիխանյան, Գորտենզիո – Գրիգոր Ավետյան, Կատարինե – Սիրանույշ, Բիանկա – Վ. Մելիքյան, Կուրտիս – Վարդան Մելիք-Հովսեփյան, Սառա (Այրի կին) – № № (Սաթենիկ Արտեմյան):

Արձագանք, № 144: Նոր-Դար, № 213:

1899

Հոկտեմբերի 30. — *Բաքվի Վ. Ի. Վասիլև-Վյատսկու թատրոն-կրկեսում, Հայ դերասանական դրամատիկական խումբը Գ. Պետրոսյանի բեմադրությամբ:*

Բաբտիստ Մինոլա — Գրիգոր Ավետյան, Պետրուչիո — Հ. Աբեյան, Լուչենցիո — Ախուրյան, Վինչենցիո — Արամ Վրույր, Գրեմիո — Մ. Աղայան, Գորտենզիո — (Ամո) Խարազյան, Տրանիո — Հ. Ստեփանյան, Բիոնդելլո — Վ. Մելիք-Հովսեփյան, Գրումիո — Պ. Արաքսյան, Մերունի, Կուրտիս — Ղազարյան, Կատարինե — Սիրանույշ, Բիանկա — Օլգա Մայսուրյան, Մի այրի կին — Վարդուհի, Դերձակ — Հովհաննես Զարիֆյան, Վաճառական — Գ. Շահգիդանյան:

Նոր-Դար, № 194: **ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:**

1900

Հուլիսի 25. — *Շուշիի Մ. Խանդամիրյանի թատրոնում, Բաքվի Հայ դերասանական խումբը Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո) ղեկավարությամբ ու բեմադրությամբ:*

(Կատարինե — Օլգա Մայսուրյան, Բիանկա — Սաթենիկ Ադամյան, Մի այրի կին — Փառանձեմ): Մասնակցել են նաև Պ. Արաքսյանը, Հ. Ստեփանյանը, Հ. Զարիֆյանը, Վ. Մելիք-Հովսեփյանը, Ի. Ալիխանյանը:

ԳԱԹ, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ: Մշակ, № 153:

1902

Նոյեմբերի 25. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության (այժմ՝ Ռուսթավելու անվ.) թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը, Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ:*

Բաբտիստ Մինոլա — Գեղեոն Միրաղյան, Վինչենցո — Վարդան Միրզոյան, Լուչենցիո — Մաթևոս Աղայան, Գրեմիո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Գորտենզիո — Արշակ Հարությունյան, Տրանիո — Արշակ Մամիկոնյան, Բիոնդելլո — Ավետ Ազյան, Գրումիո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Կուրտիս — Միքայել Սաֆարյան, Կատարինե — Օ. Մայսուրյան, Բիանկա — Վ. Մելիքյան, Պանդոկի տիրուհի (Մի այրի կին) — Աշխեն Արաքսյան, Դերձակ — Հովսեփ Տեր-Ղևոնդյան:

Մշակ, № 262, 263: **Նոր-Դար**, № 175, 177:

1906

Դեկտեմբերի 14. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը, Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ (թարգմ. Մանուչար — Մ. Մանուչարյան):*

Բաբտիստ Մինոլա — Գրիգոր Ավետյան, Վինչենցո — Մկրտիչ Թաշճյան, Լուչենցիո — Հովհաննես Զարիֆյան, Գրեմիո — Միքայել Մանվելյան, Գորտենզիո — Ա. Հարությունյան, Տրանիո — Մ. Աղայան, Բիոնդելլո — (Մկրտիչ) Ադիլխանյան, Գրումիո — Պ. Արաքսյան, Կուրտիս — Մելիք, Մերունի — Մ. Աղաբեկյան, Կատարինե — Սիրանույշ, Բիանկա — Վ. Մելիքյան, Մի այրի կին — Նոնիկյան (Օլգա Գուլազյան), Դերձակ — Ռուբեն, Վաճառական — № №:

Երկիր, № 60: **ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:**

1910

Հունվարի 10. — *Կ. Պոլսի Պրտի Շան թատրոնում, Աբեյան-Արմենյան դերասանական խումբը, ի պատիվ Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո):*

Ազատամարտ, № 182:

1914

Փետրվարի 9. — *Բաքվի Հայոց Մարդասիրական ընկերության դահլիճում, Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ:*

Գրումիո — Գրիգոր Ավետյան:

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:

Փետրվարի 27. — *Աշխաբադում (Թուրքմենիա), Հ. Աբեյանի (Պետրուչիո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Բաբտիստ Մինոլա — Վարդան Միրզոյան, Կատարինե — Ժասմեն (Մարիամ Եգանյան, հետո՝ Գրիգորյան), Գրեմիո — Գ. Ավետյան, Բիանկա — Փառանձեմ (Սաղաթելյան):

Գոթ, № 13:

Մարտի 6. — *Մերվում, նույն խումբը:*
Մարտի 18. — *Անդիժանում, նույն խումբը:*
Մարտի 25. — *Կոկանդում, նույն խումբը:*

Արև, № 38:

Ապրիլի երկրորդ կես. — *Ղզլարի (Հյուսիսային Կովկաս) ռոտոնդում, նույն խումբը:*

1919

Թիֆլիսում (Զուբալովի անվ. ժողովրդական տան հայկական մասնաճյուղի խմբում):

Վինչենցո — Վահան Գալստյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

1923

Դեկտեմբերի 10. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) պետական դրամատիկական թատրոնում (թարգմ. Ջալալ Տեր-Գրիգորյան), բեմադրությունը՝ Լևոն Քալանթարի, նկարիչ՝ Գարեգին Երիցյան:*

*Նախաբանում՝ Լորդ — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Քրիստոֆոր Սլայ — Միքայել Մանվելյան, Պանդոկի տիրուհին — Երանուհի Ադամյան, Առաջին ուղեկից — Հովհաննես Ավագյան, Երկրորդ ուղեկից — Արտաշես Ամիրխանյան, Մանկլավիկ — Վարդան Թերզիբաշյան, Մունետիկ — ***:*

*Կատակերգության մեջ՝ Բաբտիստ — Լևոն Աղաբաբյան, Վինչենցո — Հովհաննես Ստեփանյան, Լուչենցիո — Հրաչյա Ներսիսյան, Պետրուչիո — Մկրտիչ Ջանան, Գրեմիո — Համբարձում Խաչանյան, Հորտենզիո — Օրի Բունիաթյան, Տրանիո — Վաղարշ Վաղարշյան, Բիոնդելլո — Տիգրան Շամիրխանյան, Գրումիո — Ավետ Ավետիսյան, Կուրտիս — Սարգիս Մելիքսեթյան, Պեդանտ — Հովհաննես Ավագյան, Կատարինե — Արուս Ոսկանյան, Բիանկա — Սյուզան Գարագաշ, Այրի կին — Ալվան Գրիգորյան, Դերձակ — ***:*

Երկրորդ կազմ՝ Բաբտիստ — Դավիթ Մայան, Վինչենցո — Ստեփան Դավթյան, Բիոնդելլո — Գուրգեն Գաբրիելյան, Կուրտիս — Բագրատ Մուրադյան, Կատարինե — Հասմիկ (Հակոբյան), Բիանկա — Լյուսի Մեղնիկյան, Այրի կին — Մանյա Գյոդակյան, Սլայ — Սուրեն Քոչարյան, Պանդոկի տիրուհին — Սյուզան Գարագաշ, Բ. որսորդ (ուղեկից) — Վահան Դասոյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1924

Հունվարի 10. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում: Բիանկա — Սիրանուշ Վահանյան:*

Ապրիլի 25. — *Թավրիզում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին, Հասմիկի (Կատարինե) բենեֆիսին:*

Մայիսի 20, 27. — *Լենինականում (այժմ՝ Գյումրի), Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

Հունիսի 8 (Հուլիսի 16). — *Ղարաքիլիսայում (այժմ՝ Վանաձոր), Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

Հունիսի 19, 24. — *Ստեփանավանում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

ԳԱԹ, Մ. Գևորգյանի ֆոնդ:

1925

Մայիսի 23, 30. — *Լենինականի քաղաքավարի թատրոնում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

Հունիսի 7. — *Բոստոնի Մունիցիպալ Բուիլդինգ սրահում,* ***«Կովասեր կինը»*** *վերնագրով (թարգմ. Ցողիկ Զարիֆյան), Հովհաննես Զարիֆյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ, տեղի դրամատիկ խմբի թատերասերների մասնակցությամբ:*

Բաբտիստա — Միհրան Ջորեպանյան, Քատրին — Արաքս Զարիֆյան, Բիանկա — Արաքսի Պրազիլյան, Վինչենցո — Նշան Սարգիսյան, Լյուչենցիո — Ա. Պրազիլյան, Հորթենցիո — Հարությունն Սողիկյան, Այրի — Օվսաննա Սագիսյան, Գրումիո — Հ. Հապեչյան, Թրանիո — Ն. Պաչյան, Բիոնդելլո — (Վահրամ Տեր-) Բարսեղյան, Քրրթիս, Գրեմիո — Գ. Գյուլխասյան, Դերձակ մը — Ն. Գուլումճյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

1926

Հունիսի 10. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

Բաբտիստ — Դավիթ Մայան, Պետրուչիո — Մ. Ջանան, Լուչենցիո — Հր. Ներսիսյան, Գրեմիո — Հ. Խաչանյան, Գրումիո — Ա. Ավետիսյան, Տրանիո — Վ. Վաղարշյան, Բիոնդելլո — Գ. Գաբրիելյան, Լորդ — Գ. Ջանիբեկյան, Կուրտիս — Սուրեն Քոչարյան, Կատարինե — Հասմիկ, Բիանկա — Լյուսի Մեղնիկյան, Պանդոկապետուհի — Սյուզան Գարագաշ, Այրի կին — Մանյա Գյոդակյան:

Մարտակոչ, № 132:

Հունիսի 20. — *Բաքվի Մեծ (նախկին՝ Մայիլյանների, այժմ՝ Մ. Ֆ. Ախունդովի անվ. օպերայի և բալետի) թատրոնում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին: Վերջին ներկայացումը:*

Կոմունիստ, № 139:

1930

Փետրվարի 23. — *Նյու Յորքի Հունգարական տան սրահում, Հ. Զարիֆյանի (Պետրուչիո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Բաբտիստա — Ն. Հարոյան, Քաթրին — Հ. Օվիկյան, Բիանկա — Ն. Վարդանյան, Վինչենցո, Գրեմիո — Ս. Ահարոնյան, Լուչենցիո — Ա. Սանասարյան, Թրանիո, Դերձակ — Ս. Հակոբյան, Բիոնդելլո, Քրրթիս — Մ. Յաբայյան, Գրումիո — Ս. Փափազյան, Հորթենցիո — Մ. Մանուկյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

1931

Հունվարի 18. — *Նյու Յորքում, Հ. Զարիֆյանի (Պետրուչիո) դերասանական խումբը: Տիկ. Հորթենցիո — Ա. Վարդանյան:*

1932

Փետրվարի 14. — *Նյու Յորքի Պարկ Պալասում, Հ. Զարիֆյանի (Պետրուչիո) դերասանական խումբը:*

Մարտի 30. — *Նյու Յորքի Գոլդեն թատրոնում, նույն խումբը:*

Պայքար, № 35, 73:

1935

Հուլիսի 14. — *Բուենոս Այրեսի Հայ Կեդրոնի սրահում, թատերաշրջանի բացման առթիվ,* ***«Կովասեր կինը»*** *(թարգմ. Ց. Զարիֆյան), Հ. Զարիֆյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ:*

Բաբտիստա — Ն. Գարակյոզյան, Քաթրին — Ա. Վարդապետյան, Բիանկա — Մ. Այվազյան, Հորթենցիո — Լևոն Վարդապետյան, Մերի (Հորթենցիոյի կինը) — Ե. Սարգիսյան, Վինչենցո — Ա. Տեր-Հովհաննիսյան, Լուչենցիո — Կ. Գամպուրյան,

Գրումիո — Գ. Շիրակյան, Թրանիո — Ա. Մոմճյան, Բիանդելլո — Կ. Լոմլոմճյան, Քլրբիս — Լ. Թահիրճյան, Դերձակ — Ս. Էքիզյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի Ֆոնդ:

1951

Հուլիսի 1. — *Փարիզի Ռրիմյան սրահում, Ռրիմյան դպրոցի կրթական մարմնի կազմակերպած տարեվերջյան հանդեսին, «Ընտանեցած ջատուկը» վերնագրով: Բեմադրությունը Փանոսիկ Փանոսյանի:*

Մասնակցել են Հայ արիներն ու արենույչները:

Հառաջ, № 1913:

1958

Ապրիլի 20. — *Երևանի Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի պետթատրոնում (Թարգմ. Ռաչիկ Դաշտենց), բեմադրությունը՝ Ենիկ (Հովհաննես) Կարապետյանի, նկարիչ՝ Գրադեոն Գևորգյան, դիրիժոր՝ Դավիթ Երզնկյան, պարերը՝ Ա. Լեբեդևի:*

Բաբտիստա — Գեղամ Ոսկյան, Վինչենցո — Գրիգոր Սիմոնյան, Լուչենցիո — Վարդգես Թաչչյան, Պետրուչիո — Կարպ Ռաչվանքյան, Գրեմիո — Կիմ Երիցյան, Տրանիո — Մայիս Կարապետյան, Բիոնդելլո — Մելինե Համամջյան, Գրումիո — Հայկ Դանգաս, Հորտենզիո — Հենրի Ասլանյան, Կուրտիս — Սերգեյ Առաքելյան, Վարժապետ — Կ. Ղարիբյան, Կատարինա — Իզաբելլա Դանգաս, Բիանկա — Իդա Մկրտչյան, Այրի կին — Էմմա Կարախանյան, Դերձակ — Մ. Տեր-Սահակյան:

Երկրորդ կազմ՝ Վինչենցո — Գրիգոր Պողոսյան, Լուչենցիո — Մ. Գալաջյան, Պետրուչիո — Սերգեյ Գնունի, Տրանիո — Երվանդ Շահնազարյան, Բիոնդելլո — Սվետլանա Գրիգորյան, Գրումիո — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Հորտենզիո — Գևորգ Տեր-Պետրոսյան, Կատարինա — Ալլա Անդրեասյան, Բիանկա — Ա. Մկրտչյան, Լյուբա Լյուլեջյան, Այրի կին — Օֆելյա Սաղաթելյան, Կուրտիս — Ս. Ֆրենկյան:

Երևան, № 82; **Թատերական Երևան**, № 12:

Մայիսի 19. — *Հայկական թատերական ընկերությունում կազմակերպվել է երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի բեմադրության քննարկումը. զեկուցող՝ Վահրամ Թերզիբաշյան:*

Թատերական Երևան, № 16:

Նոյեմբերի 26. — *Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում. նոր դերակատար՝ Տրանիո — Հովհաննես Կարապետյան:*

1959

Հուլիսի երկրորդ կես. — *Երևանի Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի հյուրախաղերին — Կիրովականում (Վանաձոր):*

Հուլիսի վերջերին. — *Նույն խումբը Լենինականում (Գյումրի):*

1960

Մարտի 6, 17. — *Շավիլի (Ֆրանսիա) Քաղաքապետարանի սրահում, երիտասարդաց թատերախումբը ի նպաստ տեղի եկեղեցու և դպրոցի «Ընտանեցած ջատուկը» վերնագրով, բեմադրությունը՝ Փանոսիկ Փանոսյանի:*

Ութան, № 240:

— *Երևանի Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում, նոր դերակատարներ՝*

Բաբտիստա — Արշավիր Ղազարյան, Գրեմիո — Ա. Բաբայան, Դերձակ — Գ. Ստեփանյան:

Թատերական Երևան, № 19:

1966

Փետրվարի 11. — *Թբիլիսիի Շահումյանի (այժմ՝ Պ. Աղամյանի) անվան հայպետթատրոնում (թարգմ. Խ. Դաշտենց), բեմադրությունը՝ Հայկ Ումիկյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Ա. Գոլուբենցևի:*

Բաբտիստա — Արշակ Արշակունի (Հարությունյան), Վինչենցո — Նոյ Թումանյան, Լուչենցիո — Ռոբերտ Հովհաննիսյան, Պետրուչիո — Ռաֆիկ Պապովյան, Գրեմիո — Ս. Պողոսյան, Հորտենզիո — Սուրեն Եղիազարյան, Տրանիո — Ավետիք Սանոսյան, Բիոնդելլո — Ռ. Խաչատրյան, Գրումիո — Հրաչիկ Սիմոնյան, Կուրտիս — Աղամ Քոչարյան, Վարժապետ — Արշակ Ադիլխանյան, Կատարինա — Սերիկ Շեկոյան, Բիանկա — Արուս Ղարաջյան, Այրի կին — Սեդա Ջանիկյան, Դերձակ — Բախչո Տրդատյան, Կրպակավոր — Անտոն Պարոնբեկյան, Դայակ — Ա. Աղայան, Սպասուհի — Վարդուշ Աբրահամյան, Աղախին — Մարիետա Բաբայան, Նատանիել — Գ. Գրիգորյան, Փիլիպոս — Ռոբերտ Աղաջանյան, Գրիգոր — Հրաչիկ Թաքարյան:

Երկրորդ կազմ՝ Պետրուչիո — Սերգեյ Գնունի, Տրանիո — Ռ. Խաչատրյան, Բիանկա — Լամարա Փիրումյան:

Նոր հայացման ծրագիրը:

Հուլիսի 3-րդ տասնօրյակ. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնի հյուրախաղերին, Սուխումում:*

Советская Абхазия, Հուլիսի 24:

1973

Մայիսի 7. — *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Զրբաչյան) ուսանող Նիկոլ Գյուլբուդաղյանի (Իրան) բեմադրությամբ, տեսարաններ:*

Տրանիո — Գրիգոր Տատինցյան, Բաբտիստա — Դավիթ Սաֆարյան, Պետրուչիո — Արա Տեր-Գրիգորյան, Կատարինա — Իրինա Օհանյան:

Մրցակիր ռեժիսորական ֆակուլտետի 15-րդ շրջանավարտներին, Եր., 1974:

1985

— Լոս Անջելեսում, ռեժիսոր Կարեն Մալունցյանի (Պետրուչիո) բեմադրությամբ, «Անսանձ կնոջ սանձահարումը» վերնագրով:

Առպարեզ, № 7462:

CORIOLANUS (1607)

ԿՈՐԻՈԼԱՆ

1978

Օգոստոսի 24. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության հանձնումը Մշակույթի նախարարությանը:*

Սեպտեմբերի 15. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնի հյուրախաղերին, առաջին անգամ (թարգմ. Նաչիկ Դաշտենց). բեմադրությունը՝ Հրաչյա Ղափլանյանի, ռեժիսոր՝ Նորեն Աբրահամյան, նկարիչ՝ Եվգենի Սաֆրոնով, երաժշտական ձևավորումը՝ Ֆելիքս Արամյանի, մարտի տեսարանները՝ Մ. Մելքոնյանի, պարերը՝ Է. Բուկայտիսի:*

Կայոս Մարցիոս Կորիոլան — Նորեն Աբրահամյան, *Տիտոս Լարցիոս — Գևորգ Ասլանյան, Կոմինիոս — Գևորգ Աչուղյան, Մենենիոս Ագրիպա — Մամիկոն Մանուկյան, Սիցինիոս Վելուտոս — Հովակ Գալոյան, Ջունիոս Բրուտոս — Վահրամ Եղշատյան, Փոքրիկ Մարցիոս — Արմեն Սարգսյան (դպրոցական), Տուլլոս Օֆիդիոս — Նաչիկ Նազարեթյան, Դավադիրներ — Յուրի Ամիրյան, Ալեքսանդր Խաչատրյան, Վիգեն Ստեփանյան, Վոլչ ժամապահներ — Ժան Նշանյան, Գրիգոր Օգարյան, Սուրհանդակ — Հարությունն Ֆոդուլյան, Վոլումնիա — Լյուսյա Հովհաննիսյան, Վիրգիլիա — Ալիս Կապլանջյան, Դայակ — Լիդա Սալախյան, Հռոմի սենատոր — Ալեքսանդր Ադամյան, Վոլչ սենատոր — Աշոտ Ներսիսյան, Հռոմի քաղաքացիներ — Էդգար Էլբակյան, Շահում Ղազարյան, Մուրադ Կոստանյան, Նորայր Գևորգյան, Ավետիք Ջրաղացպանյան, Ռուդոլֆ Ղևոնդյան, Վոլչ սպասավորներ — Ալեքսանդր Խաչատրյան, Արմեն Մարության, Վիգեն Ստեփանյան, Հռոմեացի զինվոր — Սուրեն Ավետիսյան, Վոլչ զինվոր — Ալեքսանդր Խաչատրյան, Վոլչ քաղաքացի — Արսեն Բագրատունի:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի ծրագիրը:

Նոյեմբերի 16. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, 5-րդ ներկայացումը:*

Երկրորդ դերակատարներ. Դավադիրներ — Արմեն Մարության, Վլադիմիր Քոչարյան, Վոլչ ժամապահներ — Արմեն Էլբակյան, Սուրհանդակ — Արմեն Մարության, Վիրգիլիա — Ալլա Թումանյան:

1979

Հունվարի 22–24. — *Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան վրացական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, Վրաստանի «Բարեկամություն» թատրոնի հրավերով:*

1980

Հունվարի 18. — *Նոր դերակատար՝ Սիցինիոս Վելուտոս — Վլադիմիր Աբաջյան:*

Ապրիլի 21–22. — *Բեռլինի Ֆոլկոբյանե թատրոնում, Գերմանիայի Շեքսպիրյան կենտրոնի հրավերով, Շեքսպիրյան թատերական փառատոնին, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Ապրիլի 26–27. — *Վայմարի Ազգային թատրոնում, Գերմանիայի Շեքսպիրյան կենտրոնի հրավերով, Շեքսպիրյան թատերական փառատոնին, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի նյութեր:

1981

Ապրիլի 15–16. – *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Նոյեմբերի 6. – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի «Կորիոլան» բեմադրությունն արժանացել է ԽՍՀՄ Պետական մրցանակի: Մրցանակ է շնորհվել բեմադրող Հրաչյա Ղափլանյանին, նկարիչ՝ Եվգենի Սաֆրոնովին, դերասաններ՝ Խորեն Աբրահամյանին (Կորիոլան), Լյուսյա Հովհաննիսյանին (Վոլումնիա), Մամիկոն Մանուկյանին (Մենենիոս Ագրիպա), Խաչիկ Նազարեթյանին (Օֆիդիոս):*

Նոյեմբերի 20. – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի «Կորիոլան» բեմադրությամբ է բացվել Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնը:*

1982

Հունիսի 28–29. – *Լենինգրադի Մ. Գորկու (այժմ՝ Պետերբուրգի Գ. Տովստոնոգովի) անվան դրամատիկական Մեծ թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, որի ընթացքում նկարահանվել է:*

1983

Հունիսի 14, 26, 30. – *Կիևի Ֆրանկոյի անվան թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Սեպտեմբերի 24. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնում «Կորիոլանի» վերջին՝ 88-րդ ներկայացումը:*

Սունդուկյանի անվան թատրոնի նյութեր:

HAMLET, PRINCE OF DENMARK (1601)

ՀԱՄԼԵՏ

1879

Հոկտեմբեր. – *Թիֆլիսում լուր է տարածվել, որ Հայկական Թատերական կոմիտեի (ընկերության) Հայոց դերասանական մշտական խումբը պետք է բեմադրի «Համլետը» և որ Համլետի դերը պետք է կատարի Ադամյանը (թեև պիեսը դեռ թարգմանված չէր):*

Kavkaz, № 216.

1880

Նոյեմբերի 9, ցերեկը. – *Թիֆլիսի Հայոց դերասանական մշտական խմբում նախապատրաստական աշխատանքներն ավարտելուց հետո, ընթերցվել է պիեսը և սկսվել են փորձերը, որոնք շարունակվել են մինչև նոյեմբերի 20-ի ցերեկը:*

ԳԱԹ, Ա. Մանդինյանի ֆոնդ, № 1:

Նոյեմբերի 20, երեկոյան. – *Թիֆլիսի Ամառային (Պալմի) թատրոնում, Հայոց դերասանական մշտական խումբը, Արևելքի ժողովուրդների մեջ առաջին անգամ հայ թատրոնում (թարգմ. Սենեքերիմ Արծրունի), բեմադրությունը՝ Թատերական կոմիտեի նախագահ, ռեժիսոր իշխան Նապոլեոն Ամատունու, նվագախմբի կառավարիչ՝ Կեդրին: Ներկա է եղել նաև Բաթումից եկած անգլիական դեսպանի ներկայացուցիչը:*

***Համլետ – Պետրոս Ադամյան**, Կլավդիոս – Մարտիրոս Մնակյան, Գերտրուդ – Երանուհի Գարագաշյան, Պոլոնիուս – Ամի-*

ման Մանդինյան, Լաերտ – (Մնացական) Բեզարյան, Օֆելյա – Սիրանույշ (Մեհրուբե Գանթարճյան, փոխարինել է հիվանդացած Վիրգինիա Գարագաշյանին), Հորացիո – Արտաշես Սուքիասյան, Համլետի հոր ուրվականը և Բ. գերեզմանափոր – Մկրտիչ Ավալյան, Ռոզենկրանց – Մաթևոս Աղայան, Գիլդենշտերն – Դեմիրյան, Օզրիկ – (Գրիգոր) Աբրահամյան, Մարցելլոս – Հ. Սահակյան, Բեռնարդո – Գրիգոր Սարումյան, Ա. գերեզմանափոր – Գևորգ Տեր-Դավթյան, Ա. դերասան – Եղիշե Զարդեղյան, Դերասանուհի – Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան):

Մեղու Հայաստանի, № 91: ԳԱԹ, Թատերական աղբյուրների ֆոնդ:

Նոյեմբերի 27. – *Նույն կազմով (երրորդ անգամ) խաղացվել է հուշարար Կարապետ Մատինյանի նպաստին: Լաերտ – Մաթևոս Աղայան:*

1881

Փետրվարի 12. – *Թիֆլիսի Հայոց դերասանական մշտական խումբը, հօգուտ Պ. Ադամյանի, երրորդ գործողության Ա. և Բ. տեսարանները:*

Համլետ – Պ. Ադամյան, Կլավդիոս – Մ. Մնակյան, Գերտրուդ – Ե. Գարագաշյան, Պոլոնիուս – Ա. Մանդինյան, Օֆելյա – Սիրանույշ, Հորացիո – Ա. Սուքիասյան, Ռոզենկրանց – Մ. Աղայան, Գիլդենշտերն – Դեմիրյան:

Մեղու Հայաստանի, № 25:

Օգոստոսի 1. – *Ախալցխայի Քաղաքային ակումբի դահլիճում, Պ. Ադամյանը, Ստեփան Սաֆրազյանը և տեղացի թատերասեր Վարդանուշ Գելոյանը (հետագայում՝ Ալմա Սաֆրազյան) ներկայացրել են մի տեսարան:*

Համլետ – Պ. Ադամյան, Օֆելյա – Վարդանուշ Գելոյան:

Մշակ, № 146:

Սեպտեմբերի 17. – *Թիֆլիսում, ի պատիվ 5-րդ Հնագիտական ժողովի Պ. Ադամյանը կատարել է «Լինել, թե չլինել» մենախոսությունը:*

Մեղու Հայաստանի, № 190:

Դեկտեմբերի 17. – *Թիֆլիսի թատրոնում, Հայոց դերասանական մշտական խումբը, մի շարք նոր դերակատարներով:*

Համլետ – Պ. Ադամյան, Կլավդիոս – Մ. Մնակյան, Գերտրուդ – Ե. Գարագաշյան, Պոլոնիուս – Ա. Մանդինյան, Լաերտ – Մ. Աղայան, Օֆելյա – Վիրգինիա Գարագաշյան, Հորացիո – Օրդուբաթյան (Գևորգ Պետրոսյան), Ռոզենկրանց և Օզրիկ – Գ. Աբրահամյան, Գիլդենշտերն – (Տիգրան) Սանջակ(ճյան), Մարցելլոս – Հ. Սահակյան, Բեռնարդո – Դ. Ղազյան, Համլետի հոր ուրվականը – Մ. Ավալյան:

ԳԱԹ, Թատերական աղբյուրների ֆոնդ, № 118:

1882

Հուլիսի 20. – *Շուշիում, Համբարձում Հախումյանի տան վերին հարկի դահլիճում, Պ. Ադամյանը և դերասանուհի Զաբելը (Աղավնի-Մարիամ Կնորոզովա, ըստ ամուսնու), ներկայացրել են տեսարան երրորդ գործողությունից:*

Համլետ – Պ. Ադամյան, Օֆելյա – Զաբել:

Պ. Ադամյան, Նամակներ, Եր., 1959, էջ 268:

Նոյեմբերի 1. – *Ռոստովի Քաղաքային թատրոնում, Պետրոս Ադամյանի (Համլետ) նպաստին, տեղի թատերասերների խմբի հետ:*

Կլավդիոս – Հ. Զախիրյան, Գերտրուդ – Ե(րանուհի) Շահբազյան, Պոլոնիուս – Ղուկաս Ալաջալյան, Օֆելյա – Հեղինե Սալթիկյան, Համլետի հոր ուրվականը – Թադևոս Պոպովյան, Հորացիո – Կարապետ Թիթրյան (Ռոզենկրանց – Հարությունն Բայբուրդյան):

Մեղու Հայաստանի, № 140: Էջմիածին, 1949, № 3–4:

1883

Փետրվարի 12. — *Մոսկվայի Պուշկինյան թատրոնում, Պ. Ադամյանը (Համլետ) տեղի թատերասեր ուսանողների հետ:*

Կլավդիոս — Ստեփան Շահպարոնյան, Գերտրուդ — Խոջայան, Պոլոնիուս և Բ. գերեզմանափոր — Քեչեկյան, Լաերտ — Աբրահամյան, Օֆելյա — Եկատերինա Սուրենյան, Հորացիո — Խամբուրով, Ռոզենկրանց — Բայբուրդով, Գիլդենշտերն — Սարմաքեշով, Օզրիկ — Մխիթարյան, Ա. գերեզմանափոր — Թիթըրյան, Համլետի հոր ուրվականը — Դավթյան, Ա. դերասան — Մուշյան, Բ. դերասան — Գևորգյան:

Պ. Ադամյան, Նամակներ, էջ 43: ԳԱԹ, Ս. Մելիքսեթյանի ֆոնդ:

Մարտի 18. — *Մոսկվայի ռուսական թատրոնում, գրական-երաժշտական երեկոյին, Պ. Ադամյանի բենեֆիսին, «Լինել, թե չլինել» մենախոսությունը և տեսարաններ երրորդ գործողությունից:*

Գերտրուդ — Խոջայան, Օֆելյա — (Նունե) Երևանցյան:

ԳԱԹ, Պ. Ադամյանի ֆոնդ:

Մինչև սեպտեմբեր. — *Նոր Նախիջևանի թատերասերների խումբը, Եմելյան Մարտինի Կողպետելյանի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Ե. Մ. Կողպետելյան: *Մասնակցել են նաև՝ Միրզաջան Սարդարյանը և ուրիշներ:*

Պ. Ադամյան, Նամակներ, էջ 78: ԳԱԹ, Պ. Ադամյանի ֆոնդ, № 223, էջ 21:

Հոկտեմբերի 15. — *Մոսկվայի Կորչի թատրոնում, Պ. Ադամյանը հայ ուսանողների հետ: Օֆելյա — Եկատերինա Սուրենյան:*

Մեղու Հայաստանի, № 104:

1884

Հունվարի 28. — *Պետերբուրգի Փոքր թատրոնում, Պ. Ադամյանը (Համլետ) հայ թատերասերների և ուսանողների հետ:*

Կլավդիոս — (Ասավադուրով), Գերտրուդ — (Կսինբա) Էդիլխանյան, Լաերտ — (Գևորգ) Պետրոսյան, Օֆելյա — Կիրիևա (Եկատերինա Տիգրանյան), Պոլոնիուս — Տուրբախ(յան): Ներկա են եղել Մ. Սավինան, Ա. Լենսկին, Վ. Սամոյլովը:

Մշակ, № 22: Նոր-Դար, № 24:

Աշնանը. — *Շուշիում և գավառներում, երիտասարդ դերասան և գրող Մկրտիչ Կոլմանյանը (գրական և բեմական անունով՝ Ծոլակ), թատերասերների հետ:*

Համլետ — Մկրտիչ Կոլմանյան:

Նոր-Դար, № 189, 193:

1886

Փետրվարի 4. — *Թիֆլիսի Արծրունու թատրոնում, Հայոց դերասանական խմբի «Քին» ներկայացման մեջ:*

Համլետ — Պ. Ադամյան, Օֆելյա — Փառանձեմ (Սաղաթելյան):

Արձագանք, № 15:

Փետրվարի 22, ցերեկը. — *Թիֆլիսի Արծրունու թատրոնում, Հայոց դերասանական խումբը:*

Համլետ — Պ. Ադամյան, Կլավդիոս — Արամ Վրույր, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գեղեոն Միրաղյան, Լաերտ — Մ. Աղայան, Օֆելյա — Զաբել, Համլետի հոր ուրվականը և Բ. գերեզմանափոր — Մկրտիչ Ավալյան, Հորացիո — Մարգարյան, Օզրիկ — Պողոսյան, Ռոզենկրանց — Խոջամիրյան, Գիլդենշտերն — Ադամ Սարդարյան-Արևշատյան, Մարցելլոս — Գևորգյան, Բեռնարդո և Բ. դերասան — Ֆրանգուլյան, Ա. դերասան — (Եղիշե) Զարդեղյան, Դերասանուհի — Վարդուհի:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 223: Մշակ, № 59:

Ապրիլի 29. — *Թիֆլիսի Արծրունու թատրոնում: Նոր դերակատարներ՝*

Գերտրուդ — Վարդուհի, Օֆելյա — Սաթենիկ (Սահակյան), Հորացիո — Գևորգ Պարոն-Սարգսյան, Օզրիկ — Հովհաննես Սաղաթելյան, Մարցելլոս — Մովակ (Մկրտիչ Մովսիսյան):

Նոր-Դար, № 62: **Մշակ**, № 48:

Հունիսի 2. — *Վլադիկավկազի Քաղաքային թատրոնում, Թիֆլիսի թատրոնի դերասանները Պ. Ադամյանի ղեկավարությամբ, Համլետի տեսարանները մոր և Օֆելյայի հետ:*

Համլետ — Պ. Ադամյան, Գերտրուդ — Վարդուհի, Օֆելյա — Զաբել:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2514:

Հուլիսի 16. — *Եկատերինոդարում (այժմ՝ Կրասնոդար), Պ. Ադամյանի, Զաբելի և Արամ Վրույրի մասնակցությամբ, տեսարաններ 3-րդ գործողությունից:*

Պ. Ադամյան, Նամակներ, եր., 1959, էջ 146:

Հուլիսի 16. — *Արմավիրում (Հյուսիսային Կովկաս), Թիֆլիսի թատրոնի դերասաններ Մ. Ադայանի, Վարդուհու (Օֆելյա), Գևորգ Պարոն-Սարգսյանի մասնակցությամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Մաթևոս Ադայան:

Մշակ, № 83:

Դեկտեմբերի 1. — *Թիֆլիսում, Հայոց դրամատիկական ակումբի խումբը:*

Համլետ — Պ. Ադամյան, Կլավդիոս — Հովհաննես Կյուրեղյան, Գերտրուդ — Սաթենիկ Զմշկյան, Պոլոնիուս — Գ. Միրաղյան, Լաերտ — Մ. Ադայան, Օֆելյա — Գոհարիկ Շիրինյան, Հորացիո — Արամ Վրույր, Ռոզենկրանց — Ֆրանգուլյան, Գիլդենշտերն — Մովակ, Օզրիկ — Կոստանյան, Մարցելլոս — Մկրտչյան, Ա. դերասան — Հովհաննես Աբելյան, Բ. դերասան — Հովսեփ Կարինյան, Դերասանուհի — Վարդուհի, Ա. գերեզմանափոր — Գ. Տեր-Դավթյան, Համլետի հոր ուրվականը և Բ. գերեզմանափոր — Մ. Ավալյան:

Արձագանք, № 45:

1887

Հունվարի 9. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի (նախկին՝ Արծրունու թատրոն) թատրոնում, ի նպաստ Մաթևոս Ադայանի (Համլետ), կատարվել է երկու գործողություն:*

Մեղու Հայաստանի, № 3:

Փետրվարի 5. — *Թիֆլիսի Ամառային թատրոնում, Հայոց դերասանական խումբն ի նպաստ Պ. Ադամյանի (Համլետ): Նոր դերակատարներ.*

Հորացիո — Հովհաննես Աբելյան, Ա. դերասան և Օզրիկ — Ա. Վրույր, Մարցելլոս — Վարդանյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 254:

Փետրվարի 26. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Աբելյանի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի ելույթների ժամանակ Գոհարիկ Շիրինյանը կատարել է Օֆելյայի խելագարության տեսարանը: Կրկնվել է մարտի 2-ին:*

Մշակ, № 24, 26:

Ապրիլի 30. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, Գևորգ Զմշկյանի բեմական գործունեության 25-ամյակի երեկոյին (առաջին թատերական հոբելյանն Անդրկովկասում), երրորդ գործողությունը:*

Համլետ — Պ. Ադամյան, Կլավդիոս — Մ. Ավալյան, Գերտրուդ — Զաբել, Պոլոնիուս — Գ. Միրաղյան, Օֆելյա — Հասմիկ, Հորացիո — Մ. Ադայան, Ռոզենկրանց — Մովակ, Գիլդենշտերն — Ֆրանգուլյան, Ա. դերասան — Ե. Զարդեղյան, Դերասանուհի — Փառանձեմ:

Մշակ, № 47: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ**, № 255:

Հունիսի 15. — *Բաթումի Երկաթե թատրոնում, Պ. Ադամյանը (Համլետ) և Զաբելը (Օֆելյա) կատարել են մի տեսարան:*

Մշակ, № 70:

Հոկտեմբերի վերջերին. — *Վերին Ագուլիսում (Նախիջևանի գավառ), Մաթևոս Աղայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Մշակ, № 125:

1888

Մարտի 26. — *Մոսկվայում, հայազգի Գ. Մ. Լիանոզովի թատրոնում, Պ. Ադամյանը (Համլետ) Զաբելի, թատերասերների և ուսանողների հետ:*

Կլավդիոս — Լավդանի, Գերտրուդ — Գևորգյան (Ելիզավետա Ախաչյան), Պոլոնիուս — Սուրենյանց, Լաերտ — Բանասով, Օֆելյա — Զաբել, Համլետի հոր ուրվականը — Հակոբյան, Հորացիո — Վլասով, Ռոզենկրանց — Ամիրխանով, Գիլդենշտերն — Թումանով, Օզրիկ — Նորիանի, Մարցելլոս — Բալայան:

ԳԱԹ, Զաբելի ֆոնդ, № 1–5:

Նոյեմբերի 26. — *Կ. Պոլսի Ֆրանսիական Նոր թատրոնում, «Առաջին անգամ ներկայանալի ի Կ. Պոլիս... արտաքո կարգի շքեղ ներկայացումն հռչակավոր Պ. Պետրոս Հ. Ադամյան, առաջնորդությամբ պ. Պետրոս Ա. Մաղաքյանի պիտի ներկայացնե «Ինն» դերասանը»... Համլետ Բ. արարվածի Բ. տեսարան «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» խորախորհուրդ մենախոսությունը»:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 650 ա:

1889

Հունիսի 4/16. — *Զմյուռնիայի Քեի թատրոնում, «Կարգադիր մասնախմբի մը հովանավորությամբ ի նպաստ հռչակավոր ողբերգու Պ. Ադամյանի, առաջնորդությամբ Պետրոս Մաղաքյանի վերջին ներկայացումն»:*

Համլետ — Պետրոս Ադամյան (վերջին ելույթը), Օֆելյա — Հռիփսիմե Գույումճյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1334:

1890

Դեկտեմբերի 8. — *Հին Նախիջևանի հայոց դպրոցի դահլիճում, Մաթևոս Աղայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Նոր-Դար, № 206:

1893

Ապրիլի 17. — *Սղնախում (Վրաստան), Մ. Աղայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Տարազ, № 14, էջ 268:

Ապրիլ. — *Օրդուբադում (Նախիջևանի գավառ), Մ. Աղայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Նոր-Դար, № 170:

1894–1899, գարուն

Հովհաննես Աբելյանը մտադիր է եղել Համլետ խաղալ (թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան) Թիֆլիսում և Բաքվում, բայց գրաքննության ցուցակներում Մասեհյանի անունը չլինելով, պահանջել են Պ. Վեյինբերգի թարգմանությամբ բեմադրել, ինչն անհնարին էր:

Բեմադրության համար Աբելյանն այսպիսի դերաբաշխում է կատարել.

1894, Թիֆլիս: Կլավդիոս — Սարգս (Գևորգ Պարոն-Սարգսյան), Համլետ — Աբել(յան), Պոլոնիուս — Արաքս(յան Պողոս), Հորացիո — Ալիխ(անյան Իսահակ), Լաերտ — Ստեփ(անյան Հովհաննես), Ռոզենկրանց — Զար(իֆյան Հովհաննես), Գիլդենշտերն — Մել-Հակ (Վարդան Մելիք-Հովսեփյան), Օզրիկ — Բաղդաս(արյան), Համլետի հոր ուրվականը — Ստեփ(անյան Հովհաննես), Դերասան — Ստեփ(անյան Հ.), Ա. գերեզմանափոր — Արաքս(յան Պողոս), Բ. գերեզմանափոր — Մել-Հովս (Վ. Մելիք-Հովսեփյան):

1899, Բաքու: Կլավդիոս – Պետր(ոսյան Գևորգ), Համլետ – Աբելյան, Պոլոնիուս – Վրույր (Արամ), Հորացիո – Ալիխանյան (Ի.), Լաերտ – Աղայան (Մաթևոս), Ռոզենկրանց – Զարիֆ(յան Հովհաննես), Գիլդենշտերն – Վալոդ (Վարդան Մելիք-Հովսեփյան), Օզրիկ – Եղո (Եղիա Խաժակ), Մարցելլոս – Ավետ(յան Գրիգոր), Համլետի հոր ուրվականը – Վարդ(ան Մելիք-Հովսեփյան), Դերասան – Ստեփ(անյան Հովհաննես), Ա. գերեզմանափոր – Արաք(սյան Պողոս), Բ. գերեզմանափոր – Ավետ(յան Գրիգոր):

Շեքսպիրական, գիրք 1, Եր., 1966, էջ 198–214:

1897

Ապրիլ. – Փարիզում, Կոնսերվատորիայի դասատու և Կոմեդի Ֆրանսեզ թատրոնի դերասան Սիլվենի աշակերտ Կարապետ Գալֆայանը կատարել է մի տեսարան:

Համլետ – Կարապետ Գալֆայան:

Արձագանք, № 2:

Ամառը. – Զմյուռնիայի Մեսրոպյան վարժարանի պարտեզում, Հայ երիտասարդության կողմից (թարգմ. Գարեգին Բաբայան). բեմադրությունը՝ Մարտիրոս Մնակյանի:

Համլետ – Գրիգոր Հակոբյան, Օֆելյա – Հ. Իբլիքճյան, Գերտրուդ – Լ. Տիլպեր (Հետո՝ տիկ. Էլմասյան): Մասնակցել են նաև օր. Սաֆարյանը, Կարապետ Տիլպերը, Սաֆարյանը, Ղուկաս Վարպետյանը:

ԳԱԹ, Ս. Բեսնճյանի «Հուշեր արևմտահայ թատրոնի պատմության» (ձեռագիր):

1898

Հունիսի 25. – Փարիզի Թեատր Մոնդենի սրահում, Կարապետ Գալֆայանը կատարել է մի տեսարան:

Նոր-Դար, № 127:

Օգոստոսի 12. – Շուշիի Մկրտիչ Խանդամիրյանի թատրոնում, Թիֆլիսի Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերակցությունն ի նպաստ Գևորգ Պետրոսյանի (թարգմ. Հ. Մասեհյան): Կատարվել են «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունն ու Համլետի մոր և Օֆելյայի հետ տեսարանները:

Համլետ – Գևորգ Պետրոսյան, Գերտրուդ – Զաբել, Օֆելյա – Վարդիթեր Ֆելեկյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 480:

1899

Փետրվարի 4. – Բաքվում, «Հայ բեմի դերասան Հ. Մելիքյանը սիրողների մասնակցությամբ առաջին անգամ այստեղի բեմի վրա թե իրան դեբյուտի և թե իրան օգտին» երեկոյի 3-րդ բաժնում կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» և այլ մենախոսություններ իր բեմադրությամբ:

Համլետ – Հովսեփ Մելիքյան:

Մշակ, № 26:

1900

Հունվարի 11. – Բաքվի Թաղիևի (այժմ՝ Երաժշտական կոմեդիայի) թատրոնում (թարգմ. Ս. Արծրունի), Բաքվի Հայոց դերասանական դրամատիկական խումբը ներկայացրել է չորրորդ արարվածի հինգերորդ (Օֆելյայի խելագարության) և այլ տեսարաններ:

Կլավդիոս – Հովհաննես Ստեփանյան, Գերտրուդ – Փառանձեմ, Օֆելյա – Սիրանույշ, Հորացիո – Իսահակ Ալիխանյան, Լաերտ – Մաթևոս Աղայան, Պալատական – Հովհաննես Զարիֆյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 4756:

1901

Ապրիլի 6. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության (այժմ՝ Ռուսթավելու անվ.) թատրոնում, Կ. Գալֆայանը դերասանների և թատերասերների մասնակցությամբ (թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան):*

Համլետ — Կարապետ Գալֆայան, *Կլավդիոս — Մ. Գնունի, Գերտրուդ — Զաբել, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ամիրան Մանդինյան, Լաերտ — Ամո Խարազյան, Օֆելյա — Աննա Խիթարյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Վարդան Միրզոյան, Հորացիո — Եփրատյան, Ռոզենկրանց — (Բագրատ) Տեր-Ղազարյան, Գիլդենշտերն — Հովհաննիսյան, Մարցելլոս — Արեշյան, Բ. դերասան — (Միքայել) Սաֆարյան, Դերասանուհի — Նազելի (Ոսկանյան ?), Բ. գերեզմանափոր — Թերզիբաշյան, Պալատական և Մի քահանա — Հ. Բերինյան:*

Մշակ, № 74:

Ապրիլի 15. — *Արտիստական ընկերության թատրոնում, նույն խումբը, նոր դերակատարներով:*

Հորացիո — (Հայրապետ) Բաբուրյան, Գիլդենշտերն — Ասքանազ, Համլետի հոր ուրվականը, Բ. գերեզմանափոր և Ա. դերասան — Վարդան Միրզոյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 582:

Ապրիլի 22. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Նիկողայոս Հովհաննիսյանը դերասանների և թատերասերների հետ (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

Համլետ — Նիկողայոս Հովհաննիսյան, *Կլավդիոս — Մ. Գնունի, Գերտրուդ — Զաբել, Պոլոնիուս — բժ. Ա. Ղազարյան, Լաերտ — Օվի (Հովհաննես) Սևումյան, Օֆելյա — (Հայկանուշ) Ջրմբշկյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ար(ամայիս) Երզնկյան, Հորացիո — Արամյան, Ռոզենկրանց — Անտոն Մայիլյան, Գիլդենշտերն — (Հովսեփ) Տեր-Ղևոնդյան, Ա. դերասան — Գևորգ Փիրումյան, Բ. դերասան — Մարգարյան, Դերասանուհի — Նազելի (Ոսկանյան ?), Մարցելլոս — Բ. Երզնկյան, Օզրիկ և Ա. գերեզմանափոր — Վ. Միրզոյան, Բ. գերեզմանափոր — Հ. Բերինյան:*

Մշակ, № 87:

Մայիսի 11. — *Բաթումի երկաթե թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանը (Համլետ) Թիֆլիսի մի խումբ դերասանների և տեղի թատերասերների հետ:*

Կլավդիոս — Եղիազարյան, Գերտրուդ — Զաբել, Պոլոնիուս — Պայլան, Լաերտ — (Միքայել Վանչիր) Համբարձումյան, Օֆելյա — Աննա Խիթարյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Գևորգյան, Հորացիո — Մակարյան, Ռոզենկրանց և Բ. գերեզմանափոր — Կարապետյան, Գիլդենշտերն — Շահինյան, Ա. գերեզմանափոր — Աղասի Էլիզբարյան, Բ. դերասան — Մ. Խ., Դերասանուհի — Էնֆիաձյան, Քահանա — Հաբետյան:

Մշակ, № 103; **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ**, № 2894:

Նոյեմբերի 11. — *Ալեքսանդրապոլի Քաղաքային Ժողովարանի ձմեռային դահլիճում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) Թիֆլիսի դերասանների և տեղի թատերասերների հետ:*

Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Վարդան Միրզոյան, Գերտրուդ — Ն. Տեր-Մարտիրոսյան, Պոլոնիուս — Մ(իքայել) Ստամբոլցյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Հայրապետ Բաբուրյան, Օֆելյա — Վեհապետյան, Հորացիո — Ա. Վեհապետյան, Ռոզենկրանց — (Թադևոս) Խզմալյան, Գիլդենշտերն — Աբգարյան, Մարցելլոս — Առաքելյան, Բ. դերասան — Արարատյան, Դերասանուհի — օր. Տեր-Մարտիրոսյան:

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ, I բ., № 10:

Նոյեմբերի 18. — *Ալեքսանդրապոլի Քաղաքային այգու դահլիճում, Կ. Գալֆայանը հասարակության խնդրանոք կրկնել է ներկայացումը: Փոխվել են Լաերտի և Դերասանուհու դերակատարները (№№), Գիլդենշտերն — Արարատյան, Բ. դերասան — Առաքելյան:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2902:

Նոյեմբերի 19. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերությունը, Արեվելքի ժողովուրդների մեջ առաջին կին դերասանուհու՝ Սիրանույշի (Մեհրուբե Գանթարճյան) մասնակցությամբ (մեկուկես տարվա նախապատրաստությունից հետո), (թարգմ. Հովհ. Մասեհյան):*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Գևորգ Պետրոսյան, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Պոլոնիուս և Բ. գերեզմանափոր — Ա. Վրույր, Լաերտ — Ի. Ալիխանյան, Օֆելյա — Օլգա Մայսուրյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ռոզենկրանց — Հ. Զարիֆյան, Հորացիո — Հովհ. Ստեփանյան, Գիլդենշտերն և Օզրիկ — Ռըշտունի (Պողոս Մելիք-Փաշայան), Մարցելլոս — Մ. Աղայան, Ա. դերասան — Հ. Աբելյան, Դերասանուհի — Օլգա Գուլազյան, Ա. գերեզմանափոր — Գրիգոր Ավետյան, Վոլդիմանդ, Բ. դերասան, Համբավաբեր և Քահանա — Հարությունն Բերոյան:

Մշակ, № 258: **ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:**

Դեկտեմբերի 1. — *Կարսի Հասարակական ժողովարանի դահլիճում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) Թիֆլիսի դերասանների և տեղի թատերասերների հետ:*

Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ — Ս. Ջամբազյան, Պոլոնիուս — Զ(ուրաբ) Ջամբազյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Հայրապետ Բաբուրյան, Օֆելյա — Ա. Մուրադյան, Հորացիո — Հ(արությունն) Նոհրատյան, Ռոզենկրանց — Թումանյան, Գիլդենշտերն — Ա. Օլթեցյան, Մարցելլոս — Ասլանյան, Բ. դերասան — Վ. Տոնոյան, Դերասանուհի — Ա. Ջամբազյան, Ա. գերեզմանափոր — Կ. Ստամբոլցյան, Բ. գերեզմանափոր — Ա(նտոն) Կուզյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 617:

Դեկտեմբերի 10. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերակցությունը Սիրանույշի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Հ. Զարիֆյան, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Օֆելյա — Մարիամ Ավետյան (նույն կազմը):

Կրկնվել է դեկտեմբերի 13-ին:

Նոր-Դար, № 192:

1902

Հունվարի 12. — *Երևանի Քաղաքային ակումբի ժողովարանի դահլիճում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Կլավդիոս — Հրաչյա, Գերտրուդ — Վերգինե Տեր-Սարգսյան, Պոլոնիուս — Մ. Արխիպյան, Լաերտ — Մ. Ջալալյան, Օֆելյա — օր. Ջալալյան, Համլետի հոր ուրվականը — Կ. Տեր-Աստվածատրյան, Հորացիո — Լ. Շուշանյան, Ռոզենկրանց — Վ. Հարությունյան, Գիլդենշտերն — Ա. Աթոյան, Ա. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Գ. Եղիազարյան, Դերասանուհի — Աշխեն Տեր-Սարգսյան, Ա. գերեզմանափոր — Վ. Աֆրիկյան:

Մշակ, № 11: **Նոր-Դար**, № 11:

Փետրվարի 18. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների խումբն ի նպաստ Սիրանույշի (Համլետ), Ա. արարվածի 2-րդ և 3-րդ պատկերները:*

Հորացիո — Հովհ. Ստեփանյան, Մարցելլոս — Մ. Աղայան Համլետի հոր ուրվականը — Հովհ. Զարիֆյան:

Մշակ, № 40:

Մարտի 8. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Արամ Վրույր, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գր. Ավետյան, Լաերտ — Մ. Աղայան, Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Մարցելլոս, Բ. դերասան, Քահանա — Հ. Բերոյան, Հորացիո — Հ. Զարիֆյան:

Նոր-Դար, № 47:

Մարտի 14. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Կ. Գալֆայանի (Համլետ) հրաժեշտի ներկայացումը:*

Կլավդիոս — Մ. Գնունի, Գերտրուդ — Զաբել, Պոլոնիուս — Գ. Միրաղյան, Լաերտ — Ամո Խարազյան, Օֆելյա — Աննա Խիթարյան, Հորացիո — Հ. Բաբուրյան, Ռոզենկրանց — Գ. Բերինյան, Գիլդենշտերն — Հ. Տեր-Իսահակյան, Համլետի Հոր ուրվականը — Վ. Միրզոյան, Ա. գերեզմանափոր — Գ. Տեր-Դավթյան, Բ. գերեզմանափոր — Ա. Թերզիբաշյան, Գալֆայանի անակնկալ հիվանդության պատճառով վերջին գործողությունը չի կայացել:

Մշակ, № 53: **Նոր-Դար**, № 46:

Ապրիլի 1. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ), տեղի թատերասերների հետ:*

Օֆելյա — Հերսիլիա Ղազարյան, Առաջին գերեզմանափոր — Սերգեյ Ղազարյան:

Մշակ, № 73:

Մայիսի 12, 16. — *Աստրախանի Պլատնիկովի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — (Ա. Վրույր), Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Լաերտ — Մ. Աղայան, Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Մարցելլոս, Բ. դերասան և Քահանա — Հ. Բերոյան, (Համլետի Հոր ուրվականը — Հ. Զարիֆյան):

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազգագրերի ֆոնդ, № 669:

Հուլիսի 26. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Օֆելյա — Մարիամ Ավետյան, Մարցելլոս, Բ. դերասան, Քահանա — Հ. Բերոյան:

Մշակ, № 168:

Դեկտեմբերի 5. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դերասանական դրամատիկական խումբը Արմեն Արմենյանի ղեկավարությամբ:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Ա. Վրույր, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Լաերտ — Ի. Ալիխանյան, Օֆելյա — Սաթենիկ Ադամյան, Համլետի Հոր ուրվականը — Հ. Ստեփանյան, Հորացիո — Վ. Մելիք-Հովսեփյան, Ռոզենկրանց — Արմեն Արմենյան, Գիլդենշտերն — Ռշտունի (Պողոս Մելիք-Փաշայան, Ա. դերասան և Համբավաբեր — Հ. Բերոյան, Դերասանուհի — Նվարդ (Արաքս Զարիֆյան):

Բաքու, № 40.

Դեկտեմբերի 15. — *Մոզդոկում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) կատարել է մի քանի տեսարան:*

Մշակ, № 285:

1903

Հունվարի 4. — *Արմավիրում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ, յոթ պատկեր:*

Մշակ, № 8:

Հունվարի 26. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Պետրոս Ադամյանի հիշատակին, գրական-երաժշտական ցերեկույթին Նազելի Ոսկանյանը կատարել է Օֆելյայի երգը Թոմայի «Համլետ» օպերայից: Կենդանի պատկերում Ադամյանի գրիմով դերասան Մաթևոս Աղայանի շուրջը կանգնել ու նստել են Համլետը, Օթելլոն, Արքա Լիրը:*

Մշակ, № 19: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծղագրերի ֆոնդ**, № 1036:

Փետրվարի 10. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Գ. Պետրոսյան, Գերտրուդ — Սաթենիկ Զմշկյան, Պոլոնիուս — Գեղեոն Միրաղյան,

Լաերտ — (Միքայել Վանչիր) Համբարձումյան, Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Համլետի հոր ուրվականը — Արշակ Հարությունյան, Հորացիո — Մ. Աղայան, Ռոզենկրանց — Արշակ Մամիկոնյան, Գիլդենշտերն և Օզրիկ — Պողոս Ռշտունի, Մարցելլոս — Հովսեփ Տեր-Ղևոնդյան (Տե-Գե), Ա. դերասան — Հ. Աբելյան, Դերասանուհի — Օլգա Գուլազյան, Ա. գերեզմանափոր — Գ. Տեր-Դավթյան, Բ. գերեզմանափոր — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Քահանա — Վ. Միրզոյան:

Մշակ, № 32: **Տարազ**, № 5, էջ 57:

Փետրվարի 18. — *Եկատերինոդարում, Կ. Գալֆայանը տեղի թատերասերների խմբի հետ:*

Մշակ, № 44:

Մարտի 22. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Պ. Ադամյանի հիշատակին նվիրված երեկույթին, Գլադկովի խմբի դերասանուհի Բոբլովան (Օֆելյա) կատարել է տեսարաններ «Համլետ» օպերայից: Կենդանի պատկերում՝ Ադամյանը նստած նրա շրջապատում կանգնել ու նստել են Համլետը, Օթելլոն, Արքա Լիրը: Երեկոյին մասնակցել են Ադամյանի խաղընկերներ Ազնիվ Հրաչյան և Սիրանույշը:*

Մշակ, № 72:

Ապրիլի 17, 20. — *Երևանի Քաղաքային ակումբի դահլիճում, Հայ դերասանական դրամատիկ ընկերությունը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Ա. Հարությունյան, Գերտրուդ — (Փառանձեմ), Պոլոնիուս և Բ. գերեզմանափոր — Ա. Վրույր, Լաերտ — Ի. Ալիխանյան, Օֆելյա — Մարիամ Ավետյան, Հորացիո — Մ. Աղայան, Համլետի հոր ուրվականը, Ռոզենկրանց, Բ. դերասան — Անդրանիկ, Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Մարցելլոս, Օզրիկ, Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Դերասանուհի — Ազնիվ (Անդրանիկ):

Հետաքրքրական է, որ ոստիկանատան ունեցած թույլատրվելիք պիեսների ցանկում չի եղել թարգմանչի՝ Հովհաննես Մասեհյանի ազգանունը, ուստի պահանջել են, որ «Համլետը» խաղացվի Դ. Ավերկիևի ռուսերեն թարգմանությամբ, այլապես պետք է վտարվեին քաղաքից: Ճարահատյալ, ազդագրի վրա թարգմանչի ազգանունը գրել են Դ. Ավերկիև, բայց խաղացել են Հ. Մասեհյանի թարգմանությամբ:

Մշակ, № 84: **Տարազ**, № 15, էջ 158: **ԳԱՔ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ**, № 742:

Մայիսի 20. — *Կարսի Հասարակական ակումբի դահլիճում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ խումբը, նույն կազմով:*

Մշակ, № 108:

Հունիսի 1. — *Ալեքսանդրապոլի Քաղաքային ակումբի ամառային դահլիճում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ խումբը, նույն կազմով:*

ԳԱՔ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 756:

Հունիսի 8. — *Բաթումի երկաթե թատրոնում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ խումբը, գրեթե նույն կազմով:*

Մշակ, № 125:

— *Կահիրեում, Կարապետ Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Բազմավեպ, էջ 338:

1904

Հունվարի 26. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը Մաթևոս Աղայանի (Լաերտ) բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ. բեմադրությունը Միքայել Ջաբար(յան)ի:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Գ. Պետրոսյան, Գերտրուդ — Ս. Ջմշկյան, Պոլոնիուս — Գ. Ավետյան, Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ա. Հարությունյան, Հորացիո — Ի. Ալիխանյան, Ռոզենկրանց — Ա. Մամիկոնյան, Գիլ-

դենչտերն և Օզրիկ – Ռշտունի, Մարցելլոս և Քահանա – (Տիգրան) Սազանդարյան, Ա. դերասան – Անդրանիկ, Բ. դերասան և Բ. գերեզմանափոր – Ավետ Ազյան, Դերասանուհի – Նոնիկյան (Օլգա Գուլազյան), Ա. գերեզմանափոր – Գ. Տեր-Դավթյան: Մրագրի վրա գրվել է. «Մնդրվում է հարգո հասարակությունից խաղի ժամանակ չծափահարել և վարագույրը ընկնելուց հետո դերասաններին բեմ հրավիրել **երեք** անգամից ո՛չ ավել»:

Մշակ, № 39:

Փետրվարի 24, 25. – Գանձակի հասարակական ակումբի դահլիճում, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերություն:

Համլետ – Սիրանույշ, Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը – Ա. Հարությունյան, Գերտրուդ – Փառանձեմ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր – Գ. Ավետյան, Լաերտ – Մ. Աղայան, Օֆելյա – Վարվառե Մելիքյան, Հորացիո – Հ. Բերոյան, Ռոզենկրանց և Մարցելլոս – Տ. Սազանդարյան, Գիլդենշտերն և Օզրիկ – Ա. Ազյան, Ա. դերասան և Բ. գերեզմանափոր – Անդրանիկ, Դերասան – Արմենակ, Դերասանուհի – Ազնիվ:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 813:

Ապրիլի 19. – Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերությունը, Մ. Աղայանի (Համլետ) բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ:

Համլետ – Սիրանույշ, Կլավդիոս – Գ. Պետրոսյան, Օֆելյա – Օ. Մայսուրյան, Հորացիո – Հ. Բերոյան, Գերեզմանափոր – Գ. Ավետյան:

Մայիսի մինչև 10-ը. – Կահիրեի Շարա Ապտ-էլ-Ազիզի թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանը (Համլետ), տեղի թատերասերների հետ:

Ապտ բեմ, № 4:

Հունիս. – Ալեքսանդրիայում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:

Մշակ, № 128:

1905

Փետրվարի 5. – Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը:

Համլետ – Սիրանույշ, Գերեզմանափոր – Գ. Ավետյան, Ա. դերասան և Օզրիկ – Հ. Բերոյան:

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Մայիսի 15. – Ղզլարում (այժմ՝ Կիզլյար, Հյուսիսային Կովկաս), Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը, երրորդ գործողությունը:

Համլետ – Սիրանույշ:

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Մայիսի 29. – Վլադիկավկազում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը: Նույն կազմով, Համլետ – Սիրանույշ:

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Հունիսի 12. – Թիֆլիսի (այժմ՝ Պլովդիվ) «Լյուքսեմբուրգ» թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանը (Համլետ) տեղի երգեցիկ-թատերական խմբի մասնակիցների հետ:

Նարժում, № 723:

Օգոստոսի 27. – Վառնայում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ), տեղի թատերասերների հետ:

Նարժում, № 744:

1906

Փետրվարի 4. – Ալեքսանդրապոլի (այժմ՝ Գյումրի) ժողովրդական տանը, Հայ դրամատիկ Նոր խումբը, Նիկողայոս Հովհաննիսյանի ղեկավարությամբ, նրա բենեֆիսին: «Քին» ներկայացման մեջ, «Համլետի» երրորդ գործողության առաջին պատկերը:

Համլետ — Ն. Հովհաննիսյան, Օֆելյա — Օլգա Հովհաննիսյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1345:

Փետրվարի 10. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հայ դրամատիկ Նոր խումբը, Սիրանույշի (Համլետ) հրաժեշտի ներկայացումը:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2346:

Փետրվարի 23. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերությունը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Հ. Զարիֆյան, Գերտրուդ — Ազնիվ, Պոլոնիուս — Գր. Ավետյան, Լաերտ — Անդրանիկ, Օֆելյա — Քնարիկ (Հայկանուշ Կյուրեղյան), Հորացիո — Մկրտիչ Զարչօղյան, Օզրիկ — Ա. Վրույր, Ռոզենկրանց — Ց. Ստամբոլցյան, Գիլդենշտերն — Գասպարյան, Ա. դերասան — (Արմեն-Հաբեթ) Մանուկյան, Ա. գերեզմանափոր — Դ. Տեր-Դավթյան, Բ. գերեզմանափոր — Գ. Փիրումյան:

Ընկեր, № 8, էջ 63:

Ապրիլի 23. — *Նոր Նախիջևանում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ: Համլետի Հոր ուրվականը և Գիլդենշտերն — Հ. Բերոյան:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Ապրիլի վերջերին. — *Բուխարեստի «Լիրքի» թատրոնում, կարապետ Գալֆայանը (Համլետ), Օֆելյա — Ա. Գալֆայան, երեք տեսարան:*

Նարոդում, № 810:

Օգոստոսի 20. — *Բուխարեստի Ազգային թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ), տեղի թատերասերների հետ: Օֆելյա — Ա. Գալֆայան:*

Բյուզանդիոն, № 3102:

Դեկտեմբերի սկզբներին. — *Ռուսչուկում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Սուրհանդակ, № 2392:

Դեկտեմբերի 24. — *Բաթումի Երկաթե թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

ԳԱԹ, Ց. Ամերիկյանի ֆոնդ:

1907

Հունվարի 11. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս և Համլետի Հոր ուրվականը — Ա. Հարությունյան, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Պոլոնիուս — Գ. Ավետյան, Լաերտ — Մ. Աղայան, Օֆելյա — Մարիամ Ավետյան, Հորացիո — Հ. Զարիֆյան, Ռոզենկրանց — Միքայել Մանվելյան, Գիլդենշտերն — Ռշտունի, Ա. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Մկրտիչ Թաշճյան, Ա. գերեզմանափոր — Պողոս Արաքսյան, Բ. դերասան — Մ. Աղաբեկյան, Դերասանուհի — Ծ. Նոնիկյան (Գուլազյան), Ա. պալատական կին — Հասմիկ (Հակոբյան), Բ. պալատական կին — Օհանյան:

Մշակ, № 8:

Փետրվարի 17. — *Ախալցխայի ակումբի ձմեռային դահլիճում, Նիկ. Հովհաննիսյանն (Համլետ) իր բենեֆիսին, մի տեսարան: Օֆելյա — Օլգա Հովհաննիսյան:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1012:

Մարտի առաջին կես. — *Առնվիլում, Վենետիկի Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի աշակերտների ուժերով, կրճատ:*
Համլետ — Վահրամ Փափազյան:

ԳԱԹ, Դ. Վարուժանի ֆոնդ, № 321:

Մարտի 18-ից հետո. — *Աշխաբադում (Թուրքմենիա, Միջին Ասիա), Աբելյան—Սիրանույշ դերասանական խումբը:*
Համլետ — Սիրանույշ, (Ա. դերասան — Հ. Աբելյան):

Մշակ, № 84:

Մայիսի 20. — *Երևանի Ժողովարանի դահլիճում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*
Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Ա. Հարությունյան, Գերտրուդ — Փառանձեմ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Վրույր, Լաերտ — Մ. Աղայան, Օֆելյա — Վ. Մելիքյան, Հորացիո — Ի. Ալիխանյան, Ա. դերասան — Հովսեփ Ոսկանյան, Դերասանուհի — Օ. Նոնիկյան, Բ. դերասան — Մ. Աղաբեկյան, Ա. գերեզմանափոր — Ա. Ազյան, Բ. գերեզմանափոր — Արշակ Նոնիկյան:

Ասիաբաղաս, № 23, էջ 191:

— *Կ. Պոլսի Եդի Գյուլի Գարակյոզյան որբանոցում, աշակերտության համար, Շ. Հովհաննիսյանի բեմադրությամբ:*
Համլետ — Շահեն Հովհաննիսյան, Համլետի հոր ուրվականը — Տրդատ Նշանյան (աշակերտ):

ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի Փոնդ, 2-րդ, № 10:

Հոկտեմբերի 13. — *Վառնայի Պրոշեկ թատրոնում, Կովկասյան Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ, տեղի թատերասերների հետ:*
Կլավդիոս — Երվանդ Երամյան, Գերտրուդ — Ազնիվ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Լաերտ և Համլետի հոր ուրվականը — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Մարգարիտ Յարալյան — Ստեփանյան, Հորացիո — Հ. Ստեփանյան, Ռոզենկրանց — Գ. Մարտիրոսյան, Գիլդենշտերն, Բ. գերեզմանափոր և Ա. դերասան — Մ. Աղաբեկյան, Դերասանուհի — Վեհանուշ:

Ռազմիկ, № 204:

Նոյեմբերի 1. — *Ռուսչուկի թատրոն Տոհոտնու զդանիեում, Կովկասյան Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը, նույն կազմով, տեղի թատերասերների հետ:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի Փոնդ, № 7 ա:

Դեկտեմբերի 23. — *Ալեքսանդրապոլի Ժողտանը, «Քին» ներկայացման մեջ.*
Համլետ — Արշավիր Շահխաթունի:

Ախուրյան, № 80:

1908

Հունվարի 7, 20. — *Կահիրեում, Կովկասյան Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ, տեղի թատերասերների հետ:*
Կլավդիոս — Երամյան, Գերտրուդ — Ազնիվ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Լաերտ, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Մարգարիտ Յարալյան-Ստեփանյան, Հորացիո — Հ. Ստեփանյան, Դերասան — Մ. Աղաբեկյան:

Լուսաբեր, № 473:

Հունվարի 26. — *Բաթումում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

Հուշարար, № 18, էջ 278:

Հոկտեմբեր. — *Կ. Պոլսի Վարիետեի թատրոնում:*
Համլետ — Սիրանույշ, Լաերտ — Վահրամ Փափազյան, Հորացիո — Վահրամ Սվանյան:

Հուշարար, № 9:

Մինչև նոյեմբեր. — *Կ. Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*
Պոլոնիուս — Երվանդ Թոլայան (Կավռոչ), Բ. գերեզմանափոր — Երվանդ Միրիճանյան:

ԳԱԹ, Ե. Թոլայանի Հուշերը:

Նոյեմբերի 23. — *Աշխարքաղի Վելիսոպեդիստների (Հեծանվավորդների) ակումբում, Նիկ. Հովհաննիսյանը («Քին» ներկայացման մեջ), հօգուտ Հայկական ծխական դպրոցի: Օֆելյա — Ա. Միրզոյան:*

ԳԱԹ, Հ. Միքայանի Ֆոնդ, (№ 4):

Դեկտեմբերի 15. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դերասանական ընկերակցությունը. բեմադրությունը՝ Ստեփան Քափանակյանի:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Օվի Սևումյան, Գերտրուդ — Հասմիկ (Հակոբյան), Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Լաերտ — Վանչիր (Միքայել Համբարձումյան), Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Հ. Զարիֆյան, Հորացիո — Մ. Թաշճյան, Ռոզենկրանց — (Սեդրակ) Թորոսյան, Գիլդենշտերն և Օզրիկ — (Համբարձում) Սանթուրճյան, Բ. գերեզմանափոր — Ա. Մամիկոնյան, Դերասանուհի — Օ. Գուլազյան:

Մշակ, № 278:

Դեկտեմբերի 29. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դերասանական ընկերակցությունը, Հ. Զարիֆյանի բենեֆիսին, «Քին» ներկայացման մեջ:*

Համլետ — Հովհաննես Զարիֆյան, Օֆելյա — Արաքս Զարիֆյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 1406:

1909

Մայիսի 2. — *Մոզդոկի Հայկական ուսումնարանի դահլիճում, Սիրանույշի բեմական գործունեության 35-ամյակի առթիվ, դրամատիկ արվեստը սիրողների կողմից, նույն դպրոցի օգտին: Կենդանի պատկեր՝ Սիրանույշը Օֆելյայի դերում:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 1757:

Ամառը. — *Կ. Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ:*

ԳԱԹ, Վահրամ Սվաճյանի հուշերը («Քառասուն տարվա մարտիրոսություն», էջ 74):

Նոյեմբերի 17. — *Վանի կեդրոնական վարժարանում, ուսուցիչների և թատերասերների խումբը, բեմադրությունը՝ Ա. Սոլախյանի:*

Համլետ — Արտաշես Սոլախյան, Օֆելյա — Կալիպսե Սոլախյան:

ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի Ֆոնդ:

Նոյեմբերի 18. — *Զմյուռնիայում, բեմադրությունը Վ. Փափազյանի (Համլետ), Պոլսի դերասանների հետ (թարգմ. Ա. Սեղանյանի ?):*

Ազատամարտ, № 143:

1910

Հունվարի 15. — *Կ. Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ «Նոր բեմ» թատերախումբը, կովկասահայ և պոլսահայ դերասանների մասնակցությամբ:*

Լաերտ — Վահրամ Փափազյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Հորացիո — Վահրամ Սվաճյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ավետ Ազյան, Կլավդիոս — Համբարձում Սանթուրճյան, (Օֆելյա — Ազնիվ):

Ազատամարտ, № 192:

Հունվարի 31. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի թատրոնում, Հայ դերասանական «Նոր դրամա» ընկերության խումբ Ամո Խարազյանի բեմադրությամբ, իր բենեֆիսին (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

Համլետ — Ամո Խարազյան, Կլավդիոս — (Հովհաննես) Բաղդասարյան, Գերտրուդ — Նինա Մանուչարյան, Պոլոնիուս և Օզրիկ — (Միքայել) Սաֆարյան, Լաերտ և Համլետի հոր ուրվականը — Արթուր Բաբյան, Օֆելյա — Նինվել Խարազյան, Հորա-

ցիո — Լևոն Երամյան, Ռոզենկրանց — (Արշակ) Նոնիկյան, Ա. դերասան — Ա. Շեկոյան, Ա. գերեզմանափոր — Վտարանդի (Ա. Անտոնյան), Բ. գերեզմանափոր — (Ալեքսանդր) Լաչքարյան, Դերասանուհի — Մարգարիտ (Բաբյան):

Մշակ, № 23: **Հորիզոն**, № 24:

Փետրվարի 13/26. — *Կ. Պոլսի Նշան Թաշ թաղում, Սիրանույշի ղեկավարությամբ «Նոր բեմ» թատերախումբը:*

ԳԱԹ, Սիրանույշի Փոնդ:

Մարտի 9. — *Գանձակում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ամո Խարազյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Հորիզոն, № 51:

Ապրիլի 5. — *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Հայ դերասանական «Նոր դրամա» ընկերության խումբը Ամո Խարազյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս և Համլետի Հոր ուրվականը — Լևոն Ալավերդյան (Մելիք-Ալավերդյան), Գերտրուդ — Ն. Մանուչարյան, Պոլոնիուս — Գեղեոն Միրաղյան, Լաերտ — Մ. Սաֆարյան, Օֆելյա — Ն. Խարազյան, Հորացիո — Բագրատ Մուրադյան, Ռոզենկրանց — Մելիք-Ավետիսյան, Գիլդենշտերն — (Խորեն) Հարությունյան, Մարցելլոս — Արշակ Նոնիկյան, Օզրիկ — Վտարանդի, Ա. դերասան — Ա. Շեկոյան, Բ. դերասան — Ա. Անտոնյան, Դերասանուհի — Հասմիկ, Ա. գերեզմանափոր — Ամիրան Մանդինյան:

Մշակ, № 76:

Ապրիլի 2/15. — *Զմյուռնիայի Սբորթինկի թատերասրահում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ «Նոր բեմ» թատերախումբը:*

Պոլոնիուս — Արմեն Արմենյան, (Լաերտ — Վահրամ Փափազյան), Օֆելյա — Եկատերինա Դուրյան-Արմենյան, Համլետի Հոր ուրվականը — Անդրանիկ, (Գերտրուդ — Ազնիվ):

Դաշինք, № 205:

Մայիս. — Զմյուռնիայում, նույն խումբը: Հիվանդացած Սիրանույշին Համլետի դերում փոխարինել է Վահրամ Փափազյանը:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի Փոնդ:

— Պոլսի Սկյուտար թաղամասում, դերասան Խոսրով Էմիրխանյանի բեմադրությամբ:

Համլետ — Խոսրով Էմիրխանյան:

Բուլիս, 1959, № 312, էջ 11:

— Պոլսում, Հայ դերասանների խումբը:

Համլետ — Վ. Փափազյան, Պոլոնիուս — Տրդատ Նշանյան, Օֆելյա — Էլիզ Պիննեմեճյան, Հորացիո — Տիգրան Ցախչիբեկյան, Ռոզենկրանց — Թյուրթյունճյան:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի Փոնդ:

1911

Հունվարի 13. — *Բաքվի գրական-գեղարվեստական ակումբում, Նիկողայոս Հովհաննիսյանի բեմադրությամբ, ուսուցիչների մասնակցությամբ «Քին» ներկայացման մեջ:*

Համլետ — Ն. Հովհաննիսյան, Օֆելյա — Գոհարիկ:

ԳԱԹ, Հ. Միքայանի Փոնդ, № 12:

Հունվարի 23. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի թատրոնում, Հայ դերասանական «Նոր դրամա» ընկերությունը, Ամո Խարազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — (Օվի) Ահարոնյան, Գերտրուդ — Ն. Մանուչարյան, Պոլոնիուս և Օզրիկ — (Հայկազ) Հայկազյան, Լաերտ և Համլետի Հոր ուրվականը — Ա. Բաբյան, Օֆելյա — Ն. Խարազյան, Հորացիո — Լ. Երամյան, Ռոզենկրանց — Ա. Նոնիկյան, Ա. դերասան — Ա. Շեկոյան, Դերասանուհի — Մարգարիտ (Բաբյան), Ա. գերեզմանափոր — Ա. Անտոնյան, Բ. գերեզմանափոր — Աղամջանյան:

Հորիզոն, № 19: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Փոնդ**, № 1468:

Մարտ. — Հալեպի («Անդրանիկ» ?) թատերախումբը, մանկապարտեզի ուսուցչուհիներ օր. Արուսյակ Տեր-Սարգսյանի և Նեկտար Մինասյանի (Օֆելյա, Գերտրուդ) մասնակցությամբ ներկայացրել են «Համլետը»:

Բյուզանդիոն, մայիսի 27:

Նոյեմբերի 26. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը Գրիգոր Ավետյանի (Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր) բենեֆիսին, Հ. Աբելյանի (Ա. դերասան) բեմադրությամբ:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Օ. Սևումյան, Գերտրուդ — Հասմիկ, Լաերտ — Արշավիր Շահխաթունի, Օֆելյա — Օ. Մայսուրյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ա. Հարությունյան, Հորացիո — Իսահակ Ալիխանյան, Ռոզենկրանց — Վ. Միրզոյան, Գիլդենշտերն — Միքայել Մանվելյան, Օզրիկ — Արշակ Մամիկոնյան, Վոլդիմանդ — Գրիգոր Լաքա, Մարցելլոս — Միքայել Ալիխանյան, Բ. դերասան — Մնացական Տեր-Առաքելյան, Դերասանուհի — Օ. Գուլազյան, Բ. գերեզմանափոր — Հովհաննես Ղազարյան, Քահանա — Մ. Աղայան, Պալատական — Միքայել Սաֆարյան, Ա. մանկլավիկ — Ժասմեն, Բ. մանկլավիկ — Լուսաբեր Խանդանյան (հետո՝ Լյուսի Սևումյան):

Աբոր, № 10–11, էջ 127: **Մշակ,** № 263:

1912

Փետրվար. — *Վանի Երամյան դպրոցի դահլիճում, դպրոցի օգտին, Հայ (ուսուցիչ-)դերասանական խումբը Արտաշես Սոլախյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Աբրահամ Բրուտյան, Գերտրուդ — Հռիփսիմե Բրուտյան, Օֆելյա — Կալիպսե Սոլախյան, Հորացիո — Անուշավան Ջիդեջյան:

ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ:

Մարտի 16. — *Պրովիդենսի Թալմա թատրոնում, Գրասեր երիտասարդների նախաձեռնությամբ:*

Համլետ — Եղիա Խիմեթյան, մասնակցել են նաև՝ տիկին Ժամկոչյանը (Դեզդեմոնա), օր. Փայլածու Ավագյանը (Էմիլիա), Տիգրան Արամյանը, Հ. Թամամյանը, Ն. Խիմեթյանը, Լ. Ճելալյանը, Պերպերյանը և ուրիշներ:

Հայրենիք, № 13:

Ապրիլի 14. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ Հայ դերասանական խումբը, նրա բենեֆիսին:*

Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Ա. դերասան (Հ. Աբելյան): Հանդիսատեսների թվում են եղել Պետերբուրգի Ալեքսանդրինյան թատրոնի մի խումբ դերասան-դերասանուհի Նիկոլայ Դավիդովի գլխավորությամբ, որին ողջույնի խոսքով դիմավորել են Աբելյանը (ռուսերեն), Սիրանույշը (ֆրանսերեն), որոնց չնորհավորել է Դավիդովը (ռուսերեն և ֆրանսերեն):

Լույս, № 14, էջ 12:

Հունիսի 2/15. — *Պոլսի Մաքրիգյուղի Թաղապետական թատրոնում, Հայ դրամատիկ թատերախումբն ի նպաստ Կիլիկյան որբախնամ կանանց ընկերության ներկայացրել է «Տիեզերահռչակ իմաստասեր թատերագիր Ուիլիամ Շեյքսպիրի գլուխգործոցը՝ Համլեթ կամ Տանիմարքայի իշխանը»:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Արմեն (Աժտերյան), Գերտրուդ — Աղրինե (Դերձակյան-Ջանան), Պոլոնիուս — (Նշան) Սարգիսյան, Լաերտ և Համլետի հոր ուրվականը — Ենովք Շահեն (Իրրանոսյան), Օֆելյա — Հրաչ (Դերձակյան, հետո՝ Փափազյան), Հորացիո — Քեոլեյան, Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր — Եդուարդ Զափրաստ, Ռոզենկրանց — Բարսեղյան, Մարցելլոս — (Նշան) Պեշիկթաշլյան, Բ. դերասան — Հրանտ (Ստեփանյան), Քահանա — Երեցյան, Բ. գերեզմանափոր — Գառնիկ, Ա. դերասան — Նշան Ապուլալա:

ԳԱԹ, Հրաչ Փափազյանի ֆոնդ:

Հունիսի 3/16. — *Պոլսի Սկյուտարի թատրոնում, նույն խմբի կազմով:*

Հոկտեմբերի 16. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը հանդես է եկել «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությամբ և Օֆելյայի հետ տեսարանով (3-րդ գործ. Ա. տեսարան):*

Մշակ, № 231:

Նոյեմբերի 25. — *Բաքվի Նիկիտինների կրկես-թատրոնում, Հայոց Կուլտուրական միության գեղարվեստական բաժանմունքի Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերությունը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ, Պետրոս Ադամյանի մահվան 20-ամյակի առթիվ:*

Կլավդիոս — Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ — Արաքս Զարիֆյան, Պոլոնիուս, Ա. գերեզմանափոր և Քահանա — Գ. Ավետյան, Լաերտ և Համլետի Հոր ուրվականը — Ա. Շահխաթունի, Օֆելյա — Արուս Ոսկանյան, Հորացիո — Հովսեփ Ոսկանյան, Ռոզենկրանց — Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Գիլդենշտերն և Բ. գերեզմանափոր — Օվի Ահարոնյան, Օզրիկ — Միքայել Սաֆարյան, Մարցելլոս — Եղիա Խաժակ (Զագալյան), Բերնարդո և Բ. դերասան — Լևոն (Մելիք-) Ալավերդյան, Ա. դերասան — Անդրանիկ, Դերասանուհի — Ազնիվ:

Հորիզոն, № 273: **Կասպի**, № 264:

Դեկտեմբերի 5. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերակցությունը Ամո Խարազյանի ղեկավարությամբ, երեք պատկեր:*

Համլետ — Կ. Գալֆայան, Կլավդիոս — Հովհ. Ստեփանյան, Գերտրուդ — Մարգարիտ Ցարայյան — Ստեփանյան, Պոլոնիուս — Ա. Բաբյան, Օֆելյա — Ն. Խարազյան, Ռոզենկրանց — Ա. Նոնիկյան, Գիլդենշտերն — Հ(ամբարձում) Սանթուրճյան, Ա. դերասան — Հ. Հայկազյան, Բ. դերասան — Ս. Մելքոնյան, Դերասանուհի — Ա. Զարգարյան:

Կովկասի լրաթեր, № 34, 37: **Մշակ**, № 274:

1913

Հունվարի 3. — *Բաքվի Նիկիտինների կրկես-թատրոնում, Հայոց Կուլտուրական միության գեղարվեստական մասնաճյուղի Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերությունը Սիրանույշի ղեկավարությամբ, Հ. Զարիֆյանի բենեֆիսին (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

***Համլետ — Հովհաննես Զարիֆյան**, Կլավդիոս — Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ — Մ. Ցարայյան-Ստեփանյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Լաերտ — Ա. Շահխաթունի, Օֆելյա — Ա. Ոսկանյան, Հորացիո — Հ. Ոսկանյան, Համլետի Հոր ուրվականը և Բ. դերասան — Լ. Ալավերդյան, Ռոզենկրանց — Ա. Ռշտունի, Գիլդենշտերն և Բ. գերեզմանափոր — Օվի Ահարոնյան, Ա. դերասան — Անդրանիկ, Դերասանուհի — Ազնիվ:*

Բաքվի ձայն, № 23:

Փետրվարի 23. — *Զմյուռնիայի «Զմյուռնիա» թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ թատերախումբը:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Աշոտ Մատաթյան, Պոլոնիուս, Թագավորի խորհրդական, Մի պալատական — (Նշան) Սարգիսյան, Լաերտ և Համլետի Հոր ուրվականը — Ենովք Շահեն, Օֆելյա — Հրաչյա (Փափազյան), Հորացիո — Նշան (Պեշիկթաշլյան), Գերեզմանափոր — Եդուարդ (Զափրասատ):

Դաշինք, № 136:

Մարտի 9. — *Թիֆլիսի Արքունական թատրոնում, Զուբալովի անվան ժողովրդական տան հրավերով, Բաքվի Հայ դերասանական խմբի հյուրախաղերը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ, տեղի դերասանների հետ:*

Կլավդիոս — Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ — Սաթենիկ Ադամյան, Պոլոնիուս — Գեղեոն Միրաղյան, Լաերտ — Ա. Շահխաթունի, Օֆելյա — Արաքս Զարիֆյան, Համլետի Հոր ուրվականը և Բ. դերասան — Լ. Ալավերդյան, Հորացիո — Հովհ. Ստեփանյան, Ռոզենկրանց — Օ. Ահարոնյան, Գիլդենշտերն — Ա. Ռշտունի,

Մարցելլոս – Ե. Խաչիկ, Կոնելիոս – (Տաճատ) Ավայան, Օգրիկ – Մ. Սաֆարյան, Բեռնարդո և Մի պալատական – Գուրգեն Թավրիզյան, Ա. դերասան – Անդրանիկ, Դերասանուհի – (Ելիզավետա Մելիք-) Շահնազարյան:

Հորիզոն, № 57:

Մարտի 15. – *Գանձակի Հասարակական ժողովարանի դահլիճում, Սիրանույշի հրաժեշտի երեկոյին, մի տեսարան երրորդ արարվածից:*

Համլետ – Սիրանույշ, Օֆելյա – Արուս Ոսկանյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2834:

Մարտի 29. – *Երևանի Զանփոլադյանի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերությունը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

(Կլավդիոս – Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ – Ս. Ադամյան, Լաերտ – Ա. Շահխաթունի, Օֆելյա – Ա. Զարիֆյան, Ա. դերասան – Անդրանիկ, Դերասանուհի – Ազնիվ):

Նոր մամուլ, № 16:

Մարտի 29. – *Կահիրեի Վերդի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ խմբի դերասանները Ենովք Շահենի ղեկավարությամբ: Կրկնվել է ապրիլի 2-ին: Օթելլո – Վ. Փափազյան:*

ԳԱԹ, Ս. Դավթյանի ֆոնդ, 3-րդ բ., № 63:

Ապրիլի 3. – *Ալեքսանդրապոլի ժողովրդական տանը, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերությունը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Ախուրյան, № 9:

Ապրիլի 17. – *Աշխաբադում (Թուրքմենիա, Միջին Ասիա), Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Գերտրուդ – Ս. Ադամյան, Լաերտ – Ա. Շահխաթունի, Օֆելյա – Ա. Զարիֆյան, (Կլավդիոս – Վ. Միրզոյան, Պոլոնիուս – Լ. Ալավերդյան, Հորացիո – Խորեն Հարությունյան, Գերեզմանափոր – Անդրանիկ):

Բաքվի ձայն, № 86:

Ապրիլի 27. – *Թավրիզի Լազարիստների (կաթոլիկների) Սոլեյ կինոսրահում, Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Օֆելյա – Արուս Ոսկանյան, (Պոլոնիուս և Ա. դերեզմանափոր – Պողոս Արաքսյան, Լաերտ – Հ. Ոսկանյան):

Ներկայացումը ձգձգվելով տևել է վեց ժամ և խմբի թույլ կազմի ու բեմի անհարմարության պատճառով հաջողություն չի ունեցել:

«Համլետի» հանդիսատեսներից մեկը եղել է ապագա կոմպոզիտոր Աշոտ Պատմագրյանը, որը տոմս չունենալով ծաղկեփունջ է տարել և նվիրել Սիրանույշին: Նա է սկզբնավորել Թավրիզում ծաղիկ տալու սովորությունը:

Հորիզոն, № 84, 100; **Ղարաղաղ**, № 3–4, 5; **Ա. Պատմագրյան**, Իմ հուշերից, Բեյրութ, 1978, էջ 23–24:

Մայիսի սկիզբ. – *Կոկանդում և Անդիժանում, 14-ին՝ Սամարղանդում (Միջին Ասիա) Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ, 1-ին բ., № 13:

Մայիսի 23. – *Թավրիզի Ղալայի (Բերդաթաղի) թատերասրահում, հրաժեշտի առթիվ երեկոյին Սիրանույշը հանդես է եկել «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությամբ և Համլետի ու մոր հետ տեսարանում (3-րդ արարված):*

Մշակ, № 123:

Գարնանը. – *Այնթապում, «Վարդանյան» կրթարանի ծախսերը հոգալու համար բողոքականների ներկայացումը:*

Կոհակ, № 18:

Հոկտեմբերի 28. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խմբի «Քին» ներկայացման մեջ: Համլետ — Վ. Փափազյան, Օֆելյա Լյուսի Սևումյան:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2061:

— Թուրքիայի գավառական քաղաքներում, Ենովք Շահենի (Իբրանոսյան) բեմադրությամբ:
Համլետ — Ենովք Շահեն:

1914

Փետրվարի 2. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Ամո Խարազյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ երիտասարդական խումբը, նրա բենեֆիսին:*
Բ. դերասան — Արշավիր Կորկոտյան, Օֆելյա — (Ն. Խարազյան):

Գավառի ձայն, № 14:

Փետրվարի 15. — *Կարսի ժողովարանի դահլիճում, Հայ դրամատիկ շրջիկ թատրոնը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) և Օվի Սևումյանի (Ա. դերասան) ղեկավարությամբ:*
Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Լ. Ալավերդյան, Գերտրուդ — Ս. Ադամյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Լաերտ — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Լ. Սևումյան, Հորացիո — Մնացական Տեր-Առաքելյան, Ռոզենկրանց և Բ. գերեզմանափոր — Օվի Ահարոնյան, Գիլդենշտերն և Քահանա — Խորեն Հարությունյան, Դերասանուհի — Ազնիվ, Օզրիկ — Բագրատ Մուրադյան, Մարցելլոս և Բ. դերասան — Մկրտիչ Գարագաշ, Վոլդիմանդ — Հայկ Խոսրովյան:

ԳԱԹ, Լ. Ալավերդյանի ֆոնդ, № 1/185:

Մարտի 6. — *Բաքվում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Համբարձում Սանթուրճյան, Գերտրուդ — Լյուսի, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Վրույր, Լաերտ — Վ. Փափազյան, Օֆելյա — Արուսյակ (Լիզիկ Հարությունյան), Հորացիո — Եղիա Խաժակ, Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Դերասանուհի — Օ. Գուլազյան, Բ. գերեզմանափոր — Թաշճյան:

Գործ, № 10:

Մարտի 25. — *Աստրախանում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ: Ա. դերասան — Հ. Բերոյան:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Ապրիլի 12. — *Պոլսի Պերայի Պրտի Շան թատրոնում, Զարիֆյան—Սևումյան կովկասահայ խումբը:*
Համլետ — Հ. Զարիֆյան, Օֆելյա — Լ. Սևումյան, Համլետի հոր ուրվականը — Միքայել Մանվելյան, Ա. դերասան — Օ. Սևումյան, Ա. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Բ. գերեզմանափոր — Օ. Ահարոնյան, (Գերտրուդ — Ս. Ադամյան, Դերասանուհի — Ազնիվ):

Շանթ, № 57, էջ 142–143:

Ապրիլի 27. — *Դերբենդում, Հայ դերասանական խումբը Սիրանույշի (Համլետ) ղեկավարությամբ, երրորդ գործողությունը:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Հուլիսի 25. — *Ջալալօղլիում (այժմ՝ Ստեփանավան), Հայ դերասանական խումբը տեղի թատերասերների հետ:*
Համլետ — Կ. Գալֆայան, Կլավդիոս — Վ. Միրզոյան, Պոլոնիուս — Բ. Մուրադյան, Օֆելյա — Վարսենիկ Աբրահամյան:

Հորիզոն, № 155:

Հոկտեմբերի 26. — *Բաքվի Մայիսյանների (այժմ՝ Մ. Ֆ. Ախունդովի անվ. օպերայի և բալետի) թատրոնում, ցերեկը, Հ. Ոսկանյանի՝ ժողովրդական ներկայացումներ կազմակերպող դերասանական խումբը:*

Համլետ — Սիրանույշ, Կլավդիոս — Շավարշ (Ահարոնյան), Գերտրուդ — Սոֆիկ (Տեր-Միքայելյան), Պոլոնիուս — Հովսեփ Ոսկանյան, (Օֆելյա — Անահիտ <Ալիխանյան>), Հորացիո — (Միքայել) Կոստանյան (Մելիք-Ալավերդյան):

Արև, № 168:

1915

Ապրիլի 19. — *Բաքվի Մայիլյանների թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանի դասախոսությունը Շեքսպիրի մասին և արտասանություններ «Համլետից» և «Օթելլոյից»:*

Արեգ, № 24:

Մայիսի 20. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դերասանական ընկերության խումբը Օ. Սևումյանի (Կլավդիոս) բեմադրությամբ:*

Համլետ — Սիրանույշ, Գերտրուդ — Նինա Մանուչարյան, Պոլոնիուս — Վ. Միրզոյան, Լաերտ — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Լ. Սևումյան, Համլետի հոր ուրվականը — Լ. Ալավերդյան, Հորացիո — Ի. Ալիխանյան, Ռոզենկրանց և Քահանա — Մելքոնյան, Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր — Ավետ Ազյան, Օզրիկ և Բ. դերասան — Սեդրակ Սուրաբյան (Բաղդասարյան), Մարցելլոս — Գրիգ, Ա. դերասան — Մ. Մանվելյան, Դերասանուհի — Հասմիկ, Բ. գերեզմանափոր — Բ. Մուրադյան:

Մշակ, № 108:

Նոյեմբերի 21. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում, Հայ դրամատիկ դերասանների խումբը. վարչություն՝ Հ. Զարիֆյան (Համլետ), ռեժիսոր՝ Արմեն Արմենյան (Ա. գերեզմանափոր):*

Կլավդիոս — Խորեն Հարությունյան, Գերտրուդ — Արաքս Զարիֆյան, Պոլոնիուս — Կոստանդին Թառվանյան (Զալաբյան, հետագայում՝ վարդապետ), Լաերտ — Միքայել Ալիխանյան, Օֆելյա — Անահիտ Ալիխանյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ա. Հարությունյան, Հորացիո — Հով. Ստեփանյան, Ռոզենկրանց — Ա. Աբգարյան, Գիլդենշտերն, Օզրիկ և Բ. դերասան — Ա. Ամուրյան (Աբրահամ Աբրահամյան), Ա. դերասան — Մկրտիչ Գարագաշ, Դերասանուհի — Օ. Գուլազյան, Բ. գերեզմանափոր և Քահանա — Տաճատ Ավալյան:

Կրկնվել է դեկտեմբերի 26-ին: Գիլդենշտերն — Արամ Ռըշտունի:

Հորիզոն, № 274: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ,** № 1079:

1916

Հունվարի 24. — *Բաքվի Մայիլյանների թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Կլավդիոս — Խ. Հարությունյան, Գերտրուդ — Ա. Զարիֆյան, Պոլոնիուս — Հ. Ստեփանյան, Լաերտ — Մ. Ալիխանյան, Օֆելյա — Ա. Ալիխանյան, Հորացիո — Ա(րմեն) Դ(ուրինյան), Համլետի հոր ուրվականը — Արշ. Հարությունյան, Ռոզենկրանց — Տ. Ավալյան, Գիլդենշտերն — Ա. Աբգարյան, Ա. դերասանուհի — Օ. Գուլազյան, Բ. դերասանուհի — Վարսենիկ Աբրահամյան, Ա. գերեզմանափոր — Ա. Արմենյան, Բ. գերեզմանափոր — Ա. Ամուրյան, Մարցելլոս — Ն. Նիկողոսյան, Ֆորտինբրաս — Կ. Թառվանյան:

Արև, № 17:

Մարտի 7. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հայ դերասանական խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ: Օֆելյա — Արուսյակ:*

Գավառի ձայն, № 20:

Մարտի 26. — *Ուստրում (ԱՄՆ), «Ղարիպ» դերասանական խումբը:*

Հայրենիք, № 13:

Մայիսի 22. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում, Թիֆլիսի Հայ դերասանական ընկերակցությունը՝ դիրեկցիա Հ. Աբեյյանի: «Համաշխարհային հանճար Վիլյամ Շեքսպիրի մահվան 300-*

ամյակի առիթով Երևանի Հայկական Հոբելյան»-ին ներկայացվել է նաև Համլետի և մոր տեսարանը:

Համլետ – Սիրանույշ, Գերտրուդ – Զաքել, Համլետի հոր ուրվականը № № (Անուշավան Շիրոյան):

Աշխատանք, № 7:

Սեպտեմբերի 15. – *Բաքվի Մայիսյանների թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի (Լաերտ) ղեկավարությամբ, նորակազմ դրամատիկ դերասանական խումբը, Պ. Ադամյանի մահվան 25-ամյակին:*

Համլետ – Սիրանույշ, Կլավդիոս – Արմեն (Դուրինյան), Գերտրուդ – Ալմա Սաֆրազյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր – Մեխակ Սառաջյան, Լաերտ – Հ. Ոսկանյան, Օֆելյա – Ա. Ոսկանյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան – Հակոբ Օհանյան, Հորացիո – Արզումյան, Ռոզենկրանց – Քամալյան, Գիլդենշտերն և Բ. գերեզմանափոր – Դավթյան, Մարցելլոս – Հայկ (Խոսրովյան), Վոլդիմանդ – (Հովհաննես) Ղազարյան, Օզրիկ – Մարգարյան, Բ. դերասան և Քահանա – (Արտաշես) Խալաթյան:

Աբև, № 205: **Հոբելյան,** № 215:

Հոկտեմբերի 17. – *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Պ. Ադամյանի մահվան 25-ամյակին, Օ. Սևումյանի (Ա. դերասան) բեմադրությամբ:*

Համլետ – Սիրանույշ, Կլավդիոս – Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ – Հասմիկ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր – Գ. Ավետյան, Լաերտ – Վ. Փափազյան, Օֆելյա – Լ. Սևումյան, Համլետի հոր ուրվականը – Հ. Բերոյան, Հորացիո – Ս. Սուրաբյան, Ռոզենկրանց և Բ. գերեզմանափոր – Մաթևոս Սանամյան, Գիլդենշտերն – Ա. Մամիկոնյան, Դերասանուհի – Աշխեն:

Թատրոն և երաժշտություն, № 8–10, էջ 93: **Մշակ,** № 233, 234:

Դեկտեմբերի 1. – *Բաքվի Թադիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը:*

Համլետ – Կ. Գալֆայան, Կլավդիոս – Արմեն (Դուրինյան), Գերտրուդ – Քնարիկ (Աբովյան), Պոլոնիուս – (Բագրատ) Մուրադյան, Օֆելյա – Մարգո Մամիկոնյան-Կոստանյան, Լաերտ և Ա. գերեզմանափոր – Միքայել Կոստանյան (Մելիք-Ալավերդյան): Ուշ վերջանալու պատճառով մենամարտի տեսարանը չի կայացել:

Աբև, № 268, 270:

1917

Հունվարի 27. – *Բաքվի Հայոց մարդասիրական ընկերության դահլիճում (հետագայում՝ Լենինի անվ. Քաղաքային կենտրոնական գրադարան), Կարապետ Գալֆայանը (Համլետ) կատարել է մենախոսություններ:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 557:

Մարտի 24. – *Երևանի Քաղաքային ակումբի դահլիճում, Հայոց դրամատիկական ընկերության Երջիկ թատրոնը, Օ. Սևումյանի (Ա. դերասան) բեմադրությամբ:*

Համլետ – Սիրանույշ, Կլավդիոս – Ցոլակ Ամերիկյան (Գալուստ Սուլուլիկյան), Գերտրուդ – Հասմիկ, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր – Գ. Ավետյան, Լաերտ – Վ. Փափազյան, Օֆելյա – Լ. Սևումյան, Համլետի հոր ուրվականը – Հ. Բերոյան, Հորացիո – (Փայլակ) Միքայելյան, Ռոզենկրանց և Բ. գերեզմանափոր – Մաթևոս Սանամյան, Գիլդենշտերն – Գուրգեն Թավրիզյան, Կոռնելիոս և Քահանա – (Պերճ) Կարապետյան, Բ. դերասան – Սեմերճյան, Դերասանուհի – Մանյա Կարախանյան, Վոլդիմանդ – Արասխանյան, Մարցելլոս – Վարդանյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1859:

Սեպտեմբերի 19. – *Ալեքսանդրապոլում, Հայ դրամատիկական խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր – Արշավիր Կորկոտյան:

ԳԱԹ, Ա. Կորկոտյանի ֆոնդ, № 1:

Դեկտեմբերի 23. – *Երևանում, Հայ դերասանական խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Գիլդենչտերն և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Կորկոտյան, (Գերտրուդ — Ա. Զարիֆյան, Օֆելյա — Ա. Ալիխանյան, Ա. դերասան — Մ. Գարագաշ):

ԳԱԹ, Ա. Կորկոտյանի Փոնդ, № 1:

1918

Հոկտեմբերի 6. — *Թիֆլիսի Հայկական ակումբի (ժողովարանի) թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի ղեկավարությամբ դրամատիկ դերասանական խմբի «Քին» ներկայացմանը (բեմ բեմի վրա), նրա բենեֆիսին:*

Համլետ — Հովսեփ Ոսկանյան:

Մշակ, № 203:

Հոկտեմբերի 22. — *Նույն տեղում, նույն խմբի ներկայացումը՝ խմբի կառավարիչ Ջ. Ջանչյանի բենեֆիսին: Համլետ — Հ. Ոսկանյան:*

Մշակ, № 215:

Աշնանը. — *Թեհրանում, Սիրանույշը (Համլետ) Բաքվի քաղաքական դեպքերի պատճառով Իրան փոխադրված դերասանների ու մտավորականների և տեղական դերասանների ու սիրողների մասնակցությամբ: Ռեժիսորի օգնականն է եղել Բաքվի հայ թատրոնի դերասան Ալեքսանդր Հովհաննիսյանը (Հետագայում՝ ժող. արտիստ):*

Կլավդիոս — բանաստեղծ Գառնիկ Ղազարյան, Պոլոնիուս — Հայկ Գարագաշ, Լաերտ — Արտո Տերյան (Արտավազդ ՏերԳրիգորյան), Օֆելյա — Հայկուշ Զեյթաղյան (ուսուցչուհի, դերասանուհի, դերասան Զեյվայի քույրը), (Դերասանուհի — Լալա (Վարդո) Տերյան):

Հայկանուշ Զեյթաղյանի հաղորդումը (Երևան):

Հալեպում, աքսորից փրկված պոլսահայ դերասան և ռեժիսոր Աշոտ Մատաթյանի ղեկավարությամբ «Մելպոմեն» թատերախումբը:

(Համլետ — Աշոտ Մատաթյան):

Հոդեպան Աշոտ Մատաթյանի (1902–1954), Բեյրութ, 1954:

1919

Հուլիսի 5. — *Կ. Պոլսի Օդեոն թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերությունը Ա. Մատաթյանի բեմադրությամբ. ցերեկը ուսանողության, երեկոյան՝ մեծերի համար (թարգմ. Գեվորգ Կառավարենց-Արապաճյան):*

Համլետ — Աշոտ Մատաթյան, *Քլոտիս — Տրդատ Նշանյան, Բոլոնիուս և Ա. Փոսապեղ — Երվանդ Թոլայան, Գերտրուդ — Սիրանույշ Ալիքսանյան, Լեյերտիս և Մարսելիոս — Մկրտիչ Ջանանյան, Օֆելյա — Հրաչ Փափազյան, Համլետի հոր ուրվականը և Բոզենքրենս — Սարիմ Մաքսուտյան, Հորացիո — Հրաչյա Ներսիսյան, Կիլդենսթերն — Հրանդ Ստեփանյան, Պերնարդո — Հարությունյան, Ա. դերասան — Գևորգ Արապաճյան (Գ. Կառավարենց), Բ. դերասան — Պալապան, Դերասան — Եվգինե (Էոժենի Ահեմյան), Բ. փոսապեղ — Եդուարդ Զափրաստ(ճյան):*

ԳԱԹ, Ս. Դավթյանի Փոնդ, 3-րդ բ., № 80:

1920

Հունվարի 25. — *Նյու Յորքի Գոլդեն թատրոնում, Հայ դրամատիկական դերասանական խումբը, Հ. Փիլաֆյանի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Հ. Փիլաֆյան, *Կլավդիոս — Ղևոնդ Սարգիսյան, Գերտրուդ — Մ. Թաթյան, Պոլոնիուս — Ա. Զոլաքյան, Լաերտ — Հ. Տեոքմեճյան, Օֆելյա — Սիլվիա Գալուստյան (Հետո՝ Կարապետյան), Ռոզենկրանց — Հ. Խաչատուրյան, Գիլդենչտերն — Ա(ռաքել) Թաթյան, Օզրիկ — Վ. Սարգիսյան:*

ԳԱԹ, Ղ. Սարգսյանի Փոնդ:

Փետրվար. — *Բաթում, Հայ դերասանական խումբը:*

Համլետ — Հ. Զարիֆյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Պոլոնիուս — Գ. Ավետյան:

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի Փոնդ, № 7 ա: Աշխատավոր, № 12, 18:

Մարտի 14. — *Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Գատը գյուղում, ցերեկը, Պոլսո Հայ դրամատիկի խումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Տ. Նշանյան, Գերտրուդ — Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս — Ե. Զափրաստ, Օֆելյա — (Էլիզ) Պիննեմեճյան, Հորացիո — Հրաչյա (Ներսիսյան), Գերեզմանափոր — Ե. Թոլայան, Համլետի հոր ուրվականը — Ս. Մաքսուտյան:

Վերջին լուր, № 1820:

Մարտի 20. — *Երևանի Քաղաքային ինքնավարության դահլիճում, Վարդան Միրզոյանի ղեկավարությամբ դրամատիկական դասընթացների անդրանիկ երեկոյին, ուսանող Մանվել Մարությանը կատարել է Ա. դերասանի մենախոսությունը:*

Հառաջ, № 71:

Մարտի 29. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների խումբը, վարչությունը՝ Հ. Ոսկանյանի, բեմադրությունը՝ Հ. Զարիֆյանի (Համլետ):*

Կլավդիոս — Հովհ. Ստեփանյան, Գերտրուդ — Աշխեն Արաքսյան, Պոլոնիուս — Արշակ Մամիկոնյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Գ. Թավրիզյան, Օֆելյա — Ա. Ոսկանյան, Համլետի հոր ուրվականը — Խորեն Հարությունյան, Հորացիո — Բ. Մուրադյան, Մարցելլոս — Սերժ (Կարգատյան), Ռոզենկրանց և Օզրիկ — Միք. Սաֆարյան, Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Կորկոտյան, Բ. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Եսայան, Դերասանուհի — Օ. Գուլազյան, Քահանա — Արամ Խոսրով(յան):

Աշխատավոր, № 70:

Ապրիլի 29. — *Ալեքսանդրապոլում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) խումբը:*

Լաերտ — Հ. Բերոյան:

Նոր աշխատավոր, № 65:

Մայիսի 28. — *Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, ցերեկը, Պոլսո Հայ դրամատիկ խումբը, ի նպաստ Հայ տպարանական բանվորների միության:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Տ. Նշանյան, Գերտրուդ Սիրուհի Նշանյան, Պոլոնիուս — Ե. Զափրաստ, Լաերտ — Հ. Ներսիսյան, Օֆելյա — Ադրինե Տերուան, (Համլետի հոր ուրվականը — Ս. Մաքսուտյան):

Վերջին լուր, № 1884:

Հուլիսի 8. — *Երևանի Զանփոլադյանի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական խմբի «Քին» ներկայացմանը. բեմադրությունը՝ Վարդան Միրզոյանի:*

Համլետ — Արշավիր Շահխաթունի, Օֆելյա — Տիգրանուհի:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 211:

Օգոստոսի 26. — *Երևանի Զանփոլադյանի թատրոնում, Հայաստանի Առաջին դրամատիկ դերասանների խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Վ. Միրզոյան, Գերտրուդ — Մարի Բերոյան, Լաերտ — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Արաքս Զարիֆյան, Ա. դերասան — Հ. Աբելյան, (Հորացիո — Գուրգեն Տեր-Խաչատրյան (հետո՝ Ջանիբեկյան):

Հառաջ, № 182:

Նոյեմբերի 18. — *Թիֆլիսի Վրացական ակումբում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Շավարշ (Ահարոնյան), Գերտրուդ — Ա. Զարիֆյան, Պոլոնիուս — Ա. Մամիկոնյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Օֆելյա — Սյուզան (Գարագաշ), Համլետի հոր ուրվականը — Խ. Հարությունյան, Հորացիո — Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Ռոզենկրանց և Մարցելլոս — Ավետիսյան (Ավետ Ոսկանյան), Գիլդենշտերն — (Արմեն) Մանուկյան, Օզրիկ — Արամ Խոսրով, Բ. դերասան և Քահանա — Վարդան Թերզիբաշյան, Դերասանուհի — Մարի (Բերոյան), Ա. գերեզմանա-

փոր – (Հովհաննես) Ղազարյան, Բ. գերեզմանափոր – Արարատյան: Լաերտի դերում՝ Հ. Բերոյանը հանդես է եկել Շեքսպիրի գրիմով:

Աշխատավոր, № 256:

Դեկտեմբերի 20. – *Պոլսի Պըտի Շան թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերության խումբը:*

Համլետ – Վ. Փափազյան, Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը – Տ. Նշանյան, Գերտրուդ – Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս – Ե. Զափրաստ, Լաերտ – Հ. Ներսիսյան, Օֆելյա – Մաշա Սուրաբյան, Հորացիո – Հր. Ստեփանյան, Ռոզենկրանց – Վահրամ Զկնունի, Գիլդենշտերն – Սեդրակ Սուրաբյան, Ա. գերեզմանափոր – Ե. Թոլայան, Ա. դերասան – Նշան Պեշիկթաշլյան:

Կայ կին, 1921, № 14, էջ 616–618:

1921

Մարտի 6. – *Պոլսի Պըտի Շան թատրոնում, ցերեկը, Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերության խումբը, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս – Տ. Նշանյան, Գերտրուդ – Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս և Բ. գերեզմանափոր – Ե. Զափրաստ, Լաերտ – Արշ. Շահխաթունի, Օֆելյա – Ա. Զարիֆյան, Համլետի հոր ուրվականը և Բ. դերասան – Ս. Մաքսուտյան, Հորացիո – Հր. Ներսիսյան, Ռոզենկրանց, Քահանա և Գ. դագաղակիր – Վահրամ Զկնունի (Պալըքճյան), Գիլդենշտերն և Բ. դագաղակիր – Նշան Պեշիկթաշլյան, Մարցելլոս և Բ. պալատական – Հր. Ստեփանյան, Օզրիկ – Վահրամ Պաղտասարյան, Ա. դերասան – Ս. Սուրաբյան, Դերասանուհի – Մաշա Սուրաբյան, Ա. գերեզմանափոր – Ե. Թոլայան, Ա. պալատական – Մ. Արարատյան, Ա. դագաղակիր – Ս. Եդուարդ, Դ. դագաղակիր – Պ. Արմենակ, Ա. պալատական կին – Ադրինե (Ջանան), Բ. պալատական կին – Լյուսի (Թոգաթյան):

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ: Վերջին լուր, № 2121:

Մայիսի 12. – *Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերության խումբը, Ա. Շահխաթունու բեմադրությամբ:*

Համլետ – Արշավիր Շահխաթունի, Կլավդիոս – Տ. Նշանյան, Գերտրուդ – Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս – Ե. Զափրաստ, Լաերտ – Ս. Մաքսուտյան, Օֆելյա – Էլիզ Գովան, Հորացիո – Հ. Ներսիսյան, Ռոզենկրանց – Ե. Թոլայան, Գիլդենշտերն – Վ. Զկնունի, Օզրիկ – Աշոտ Մատաթյան, Ա. դերասան – Հ. Ստեփանյան, Դերասանուհի – Ա. Պիննեմեճյան, Ա. գերեզմանափոր – Գրիգոր Ավետյան:

Հայ կին, № 14, էջ 616–618:

Հուլիսի 30. – *Նոր Ջուղայի կենտրոնական դպրոցի դահլիճում, Հայ դրամա-օպերետային դերասանական ընկերությունը Մ. Ա. Կոստանյանի ղեկավարությամբ, տեղի թատերասերների հետ (թարգմ. Հ. Մասեհյան), Սիրանույշի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Օֆելյա – Մարգո Մամիկոնյան-Կոստանյան: Մասնակցել են նաև Միք. Կոստանյանը, Մ. Գասպարյանը և տեղի թատերասերները:

Ռաֆայել Աթայանի հազորդումը (Երևան):

Օգոստոսի 6. – *Սիմֆերոպոլի (Ղրիմ) երկրորդ խորհրդային թատրոնում, Հայկական բանվորական ակումբի թատերական մասնաճյուղը Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս – Կ. Փաշայան, Գերտրուդ – Վ. Զաքիյան, Պոլոնիուս – Տ. Սևորդյան, Օֆելյա – Մ. (Ֆլորա) Սևորդյան, Համլետի հոր ուրվականը – Կ. Ալեքսանյան, Դերասան – Եղիկյան:

Կոմսանայի զանգ, օգոստոսի 14:

Հոկտեմբերի 23. – *Նյու Յորքի Լոնգեյկր թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս – Մկրտիչ Նուրյան, Գերտրուդ – Սիլվիա Գալուստյան, Պոլոնիուս – Արտավազդ Գույումճյան, Լաերտ – Երվանդ Խիմեթյան, Օֆելյա – Արշալույս Գույումճյան, Հորացիո – Մկրտիչ Էլվան(յան), Համլետի հոր ուրվականը և Ա.

դերասան – (Տիգրան) Խոյան, Բ. դերասան – Ա. Սեմերճյան, Դերասանուհի – օր. Մ. Սահակյան, Ա. գերեզմանափոր – Հերմոն, Բ. գերեզմանափոր – Ա. Սահակյան, Մարցելլոս – Ժիրայր, Քահանա – Մարտիրոս:

Աշխատավոր, № 8: Հայաստանի կոչնակ, 1923, № 45:

Նոյեմբերի 8. – Բոստոնի Գրանդ օպերա հասուզում, «Արծիվ» դերասանական խումբը, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:

Կլավդիոս – Ն(չան) Սարգիսյան, Գերտրուդ – Մ. Տոնապետյան, Պոլոնիուս – Խ. Պոյաճյան, Լաերտ և Բ. դերասան – Հ. Հապեչյան, Օֆելյա – Ս. Գալուստյան, Հորացիո – Ն. Պաչյան, Ռոզենկրանց և Բ. դերասան – Հ. Նալպանտյան, Գիլդենշտերն և Ա. գերեզմանափոր – Հ. Էքիզյան, Բ. գերեզմանափոր – Ղ. Արոյան, Համլետի հոր ուրվականը – Հ(արութիւն) Սողիկյան, Մարցելլոս և Քահանա – Ա. Սահակյան, Օզրիկ – Ն. Նալպանտյան, Դերասանուհի – Զ. Ժամկոչյան:

Հայքենիք, նոյեմբերի 11: ԳԱՔ, Հ. Զարիֆյանի Ֆոնդ (ծրագիր):

1922

Մարտի 17. – Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայպետթատրոնի ներկայացումը, բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի (Համլետ), նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:

Կլավդիոս – Լևոն Աղաբաբյան, Գերտրուդ – Վերգինե Մամուլյան, Պոլոնիուս – Սեդրակ Թորոսյան, Լաերտ – Լևոն Երամյան, Օֆելյա – Օ. Գուլազյան, Հորացիո – Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Համլետի հոր ուրվականը – Խորեն Հարությունյան, Ա. դերասան – Արամ Ռշտունի, Ա. գերեզմանափոր – Բագրատ Մուրադյան, Բ. գերեզմանափոր – Արթուր Բաբյան: Մասնակցել են նաև՝ Լյուսի Մեդնիկյանը (դերասանուհի), Վարդան Թերզիբաշյանը, Արմեն Մանուկյանը, Խոջիկյանը, Պահարեն:

Կարմիր աստղ, № 62:

Ապրիլի 1. – Կ. Պոլսում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:

Օֆելյա – Ա. Տերուան, Համլետի հոր ուրվականը – Ս. Մաքսուտյան:

Ճակատամարտ, № 13:

Ապրիլի 3. – Ֆրեզնոյի Հուայթ թատրոնում, «Դուրյան» դերասանական խումբը, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:

Կլավդիոս – Հակոբ Քարյան, Գերտրուդ – Հ. Գալուստյան, Պոլոնիուս – Հ. Թաչինյան, Լաերտ – Ա. Մելիքյան, Օֆելյա – Ս. Գալուստյան, Համլետի հոր ուրվականը – Հ. Գապատյան, Հորացիո – Վ. Հակոբյան, Ռոզենկրանց – Խ. Զուխաճյան, Գիլդենշտերն – Լևոն Պասյան, Օզրիկ – Խ. Տիգրանյան, Ա. դերասան – Ե. Հարդագոդյան, Բ. դերասան – Խ. Սահակյան, Դերասանուհի – Ս. Թաչինյան, Ա. գերեզմանափոր – Ն. Թադևոսյան, Բ. գերեզմանափոր – Հ. Մկրտչյան, Մարցելլոս – Ե. Հ. (Հարդագոդյան), Բեռնարդո – Պ. Լ. (Լևոն Պասյան ?), Քահանա – Գուրգեն:

ԳԱՔ, Հ. Զարիֆյանի Ֆոնդ:

Ապրիլի 7. – Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայպետթատրոնի ներկայացումը, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:

Նոր դերակատարներ՝ Օֆելյա – Հրանուշ Բաբաջանյան, Օզրիկ – Պահարեն (Հայկ Պետրոսյան):

Կարմիր աստղ, № 79:

Ապրիլի 17. – Պոլսի Պըտի Շան թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերության խումբը (թարգմ. Գարեգին Բաբազյան):

Համլետ – Ա. Շահխաթունի, Կլավդիոս – Տ. Նշանյան, Գերտրուդ – Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս – Գր. Ավետյան, Լաերտ և Դերասան – Հ. Ներսիսյան, Օֆելյա – Ադրինե Տերուան, Ա. գե-

բեզմանափոր — Ե. Թոլայան, Բ. գերեզմանափոր — Ե. Զափրաստ:

Ճակատամարտ, № 1040: **Վերջին լուր**, № 2464:

Մայիսի 5. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայկական դրամայի թատրոնի ներկայացումը Սիրանույշի (Համլետ — վերջին ելույթը) բեմադրությամբ, ձևավորումը՝ Գ. Շարբաբչյանի:*

Կլավդիոս — Լևոն Աղաբաբյան, Գերտրուդ — Վերգինե Մամուլյան, Պոլոնիուս — Սեդրակ Թորոսյան, Լաերտ — Լևոն Երամյան, Օֆելյա — Օլգա Գուլազյան, Համլետի Հոր ուրվականը — Արշակ Հարությունյան, Հորացիո — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Ա. դերասան — Խորեն Հարությունյան, Բ. դերասան — Արամ Ռշտունի, Դերասանուհի — Լյուսի Մեղնիկյան, Ա. գերեզմանափոր — Բագրատ Մուրադյան, Բ. գերեզմանափոր — Արթուր Բաբյան:

Կարմիր աստղ, № 99: **ԳԱԹ, Վ. Գալուստյանի ֆոնդ:**

Մայիսի 14. — *Պոլսի Բերայի Վարիետեի թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանի (Համլետ) մասնակցությամբ ծրագրված ներկայացումը տեղի չի ունեցել:*

Վերջին լուր, № 2486, 2489:

Հունիսի 8. — *Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ ընկերության խումբը, Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — (Տ. Նշանյան), Գերտրուդ — Ս. Ալիքսանյան, Պոլոնիուս — Գր. Ավետյան, Օֆելյա — Ադրինե Տերուան, Համլետի Հոր ուրվականը — Ս. Մաքսուտյան: Մասնակցել են նաև՝ Մ. Ջանանը, Հր. Ստեփանյանը, Գ. Կառվարենցը, Ե. Թոլայանը, Ե. Զափրաստը:

Երկիր, № 786: **Ճակատամարտ**, № 1083:

Ամռան վերջերին. — *Բաթումում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) պոլսահայ դերասանների և տեղի թատերասերների հետ: Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ե. Զափրաստ, (Կլավդիոս — Մ. Ջանան, Լաերտ և Ա. դերասան — Հ. Ներսիսյան):*

Գուլիա, 1956, № 235, էջ 29:

1923

Մայիսի 20. — *Նյու Յորքում, 23-ին՝ Պրովիդենսում, 30-ին՝ Բոստոնում, Հունիսի 3-ին՝ Հեյվրհիլում, 6-ին՝ Ֆիլադելֆիայում, 10-ին՝ Հարդֆորդում, 14-ին՝ Ուստրում, Հուլիսի 1-ին՝ Դիտրոյթում, Հովհաննես Զարիֆյանի (Համլետ) բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ, Առաջին գործողությունը: Օֆելյա — Սիլվիա Գալուստյան:*

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Նոյեմբերի 10. — *Բաքվի պետական թատրոնում (նախկին՝ Թաղիևի), Հայ պետական ակադեմիական դրամատիկական դերասանական խումբը. կառավարիչ՝ Հ. Ոսկանյան, բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի (Համլետ):*

Կլավդիոս — Հովհաննես Զարաֆյան, Գերտրուդ — Մանյա Թավրիզյան, Պոլոնիուս — Վարդան Միրզոյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Գուրգեն Թավրիզյան, Օֆելյա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Հորացիո — Սերժ Հայրյան, Ռոզենկրանց — Աղասի Ալայան, Գիլդենշտերն — Արտաշես (Վարդանյան), Վոլդիմանդ — Բարկեն (Գաբրիելյան), Կոռնելիոս — Արմեն (Դուրինյան), Ա. գերեզմանափոր և Բ. դերասան — Վահան Եսայան, Դերասանուհի — Նվարդ (Սանթուրյան), Բ. գերեզմանափոր — Արսեն (Աստվածատրյան):

Կոմունիստ, № 163: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ**, № 4876:

1924

Հունվարի 30. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայպետթատրոնի ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:*

Համլետ — Խաչատուր Ալիխանյան, Կլավդիոս — Միքայել Գավրոչ (Հարությունյան), Գերտրուդ — Աննա-Մելիք (Մելիքսեթյան), Պոլոնիուս — Արշակ Մամիկոնյան, Լաերտ — Լևոն Երամյան, Օֆելյա — Աստղիկ Աղասյան, Հորացիո — Վահան Գալստյան, Ա. դերասան — Հարություն Բերոյան, Բ. դերասան — Պահարե, Դերասանուհի — Մարիամ Մոճոյան, Ռոզենկրանց, Համլետի հոր ուրվականը — Մնացական Մարության, Ֆորտինբրաս — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Ա. գերեզմանափոր — Գրիգոր Ավետյան, Բ. գերեզմանափոր, Օզրիկ — Պահարե, Գիլդենշտերն, Մարցելլոս — Սամսոն Սարգարյան, Վոլդիմանդ — Արթուր Բաբյան:

Մարտակոչ, № 30: ԳԱԹ, Պահարեի ֆոնդ, № 70 բ., թ. 81:

Փետրվարի 19. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի թատրոնում, Երևանի Առաջին հյուրախաղային հայ դրամատիկ խումբը Ամո Խաչատրյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Գերտրուդ — Աշխեն Խաչատրյան, Պոլոնիուս — Բաբկեն Գաբրիելյան, Լաերտ և Ա. դերասան — Մկրտիչ Գարագաշ, Օֆելյա — Սյուզան Գարագաշ, Հորացիո — Սարգիս Քոչարյան, Ա. գերեզմանափոր — Դավիթ Գուլազյան, Դերասանուհի — Սոֆիկ Բեջանյան:

Մարտակոչ, № 46:

Մարտի 25. — *Բաքվի Կուստարնիկների (Տնայնագործների) ակումբում, Երևանի Առաջին հյուրախաղային հայ դրամատիկ խումբը Ամո Խաչատրյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ, նույն կազմով:*

Կոմունիստ, № 68:

Հունիսի 22. — *Նյու Յորքի Լոնգեյկր թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Կլավդիոս — Մկրտիչ Նորյան, Գերտրուդ — Արաքս Զարիֆյան, Պոլոնիուս — Շահեն (Հովհաննիսյան), Լաերտ — Եղիա Խիմեթյան, Օֆելյա — Սիլվիա Գալուստյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Տիգրան Խոյան, Հորացիո — Մ. Մինասյան, Ռոզենկրանց և Օզրիկ — Գարապետյան, Գիլդենշտերն և Բ. գերեզմանափոր — Վ. Տեյրմենճյան, Մարցելլոս և Քահանա — Հ. Գասպարյան, Դերասանուհի — Հոլոփիկյան, Ա. գերեզմանափոր — Ս. Սահակյան:

Բանվոր, № 5:

Օգոստոսի 11. — *Լոս Անջելեսի Գամուտ ակումբի սրահում ռուսահայ նշանավոր դերասան Ջոն Զարիֆի (Հովհաննես Զարիֆյան) ղեկավարությամբ դրամատիկ ընկերության խումբը:*

Համլետ — Հ. Զարիֆյան, Կլավդիոս, Համլետի հոր ուրվականը — Ննիկ Սարգիսյան, Գերտրուդ — Զ. Գասպարյան, Լաերտ — Կ. Անանյան, Օֆելյա — Սիրանույշ, Հորացիո — Խաչիկ Խաչատուրյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Մելիք-Շահ, Ռոզենկրանց — Կ. Մեսրոպյան, Գիլդենշտերն — Պ. Պոլ (Պողոսյան), Մարցելլոս — Գևորգ Ալոյան, Ա. դերասան — Կ. Կարո, Բ. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Սահակ Մանկրյան, Քահանա — Մարտին, Դերասանուհի (բեմական թագուհի) — օր. Թագուհի:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Դեկտեմբերի 27. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Սիմոն Ալաջալյան, երաժշտությունը՝ Ս. Փանյանի:*

Համլետ — Հրաչյա Ներսիսյան, Կլավդիոս — Մկրտիչ Ջանան, Գերտրուդ — Անահիտ Ղուկասյան, Պոլոնիուս — Միքայել Մանվելյան, Լաերտ — Դավիթ Մալյան, Օֆելյա — Արուս Ոսկանյան, Համլետի հոր ուրվականը, Ֆորտինբրաս — Ավետ Ավետիսյան, Հորացիո — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Ռոզենկրանց — Վաղարշ Վաղարշյան, Գիլդենշտերն — Օրի Բունիաթյան, Վոլդիմանդ, Ֆրանցիսկո, Բ. գերեզմանափոր — Գուրգեն Գաբրիելյան, Կոռնելիոս և Պալատական — Հովհաննես Ավագյան, Օզրիկ — Բագրատ Մուրադյան, Մարցելլոս և Անգլիական դեսպան — Վահան Դասոյան, Ա. գերեզմանափոր — Գրիգոր Ավետյան, Բեռնարդո և Ա. դերասան — Վարդան Թերզիբաշյան, Դերասանուհի —

Լյուսի Մեղնիկյան, Գ. դերասան — Անահիտ Սարգսյան, Ա. մանկլավիկ — Ա(լման) Գրիգորյան:

ԳԱԹ, Վարդան Թերզիբաշյանի ֆոնդ:

1920–1925

Լիբանանի Ճեպելլի գյուղում, տեղի որբանոցի 14–16 տարեկան աշակերտների ուժերով. բեմադրությունը՝ ուսուցիչ Մինաս Մալիկյանի:

***Համլետ — Մինաս Սանդուրյան**, Կլավդիոս — Մանվել Գզիրյան, Գերտրուդ — Միհրան Ղազարյան, Պոլոնիուս — Հովհաննես Թիլքիյան, Օֆելյա — Հրանդ Ջեյթունցյան:*

Հուշամատյան Ճեպելլի ամերիկյան որբանոցի 1920–1925, Բեյրութ, 1969:

1925

Փետրվարի 4. — *Թիֆլիսի Հայկական թատրոնում. բեմադրությունը՝ Ստեփան Քափանակյանի:*

Համլետ — Իսահակ Ալիխանյան, Կլավդիոս — Միքայել Գավրոչ, Գերտրուդ — Աննա-Մելիք, Պոլոնիուս — Արշակ Մամիկոնյան, Լաերտ — Հարություն Բերոյան, Օֆելյա — Աստղիկ Աղասյան, Հորացիո — Վահան Գալստյան, Վոլդիմանդ և Ա. գերեզմանափոր — Արթուր Բաբյան, Ռոզենկրանց — Մնացական Մարության, Օզրիկ — Պահարե, Մարցելլոս — Սամսոն Սարդարյան, Ա. դերասան — Խորեն Հարությունյան, Բեռնարդո և Պալատական — Վարդան Սիրվանյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Փետրվարի 16. — *Բաքվի Մայիսյանների Մեծ թատրոնում, Հայկական դրամայի դերասանները. բեմադրությունը՝ Ի. Իվանովի:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Հ. Զարաֆյան, Օֆելյա — Աստղիկ (Երամյան, Լաերտ — Լևոն Երամյան):

Կոմունիստ, № 34:

Մայիսի 7, 10, 31, Հունիսի 7. — *Լենինականի (Գյումրի) Քաղլուսավարի թատրոնում, Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերին:*

Համլետ — Հ. Ներսիսյան, Կլավդիոս — Մ. Ջանան, Գերտրուդ — Ա. Ղուկասյան, Պոլոնիուս — Մ. Մանվելյան, Լաերտ — Գ. Մալյան, Օֆելյա — Սյուզան Գարագաշ, Հորացիո — Գ. Ջանիբեկյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ա. Ավետիսյան, Վոլդիմանդ — Հ. Ավագյան, Ֆրանցիսկո և Մի պալատական — Գ. Գաբրիելյան, Ռոզենկրանց — Վ. Վաղարշյան, Գիլդենշտերն — Օ. Բունիաթյան, Օզրիկ և Բ. դերասան — Բ. Մուրադյան, Մարցելլոս և Անգլիական դեսպան — Արտաշես Ամիրխանյան, Բեռնարդո և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Բ. գերեզմանափոր — Հ. Խաչանյան:

ԳԱԹ, Գ. Ավետյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 14. — *Պրովիդենսի էլեքս սրահում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Հ. Հակոբյան, Գերտրուդ — Սաթենիկ Խաչերյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Գ. Հաճայան, Լաերտ — Հ. Թամամյան, Օֆելյա — Օվսաննա Շավարշունի, Համլետի հոր ուրվականը — Նահապետյան, Հորացիո — Զ. Պողոսյան, Ռոզենկրանց և Բ. գերեզմանափոր — Հ. Մուրատչյան, Գիլդենշտերն — Հ. Սահակյան, Մարցելլոս — Հ. Կարապետյան, Ա. դերասան — Բ. Մելիքյան, Դերասանուհի — Ա. Կոչկարյան, Քահանա — Մ. Հաճայան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 24. — *Հալեպի Հայկական լսարանում, Փարիզահայ դրամատիկ խմբի դերասան Վարդ Պատրիկը հրաժեշտի առթիվ գրական-գեղարվեստական երեկոյին հանդես է եկել «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությամբ:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 590:

Նոյեմբերի 18. — *Բաքվի Բունիաթզադեի (հետագայում՝ Ազիզբեկովի, Շ. Կուրբանովի անվ.) թատրոնում, Հայկական թատրոնի կոլեկտիվը. բեմադրությունը՝ Արմեն Արմենյանի:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Կլավդիոս — Ալ. Հովհաննիսյան, Գերտրուդ — Ելիզավետա Մելիք-Շահնազարյան, Պոլոնիուս — Լևոն Ալավերդյան, Լաերտ — Լ. Երամյան, Օֆելյա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Հորացիո — Աղասի Ալայան, Դերասան — Աղաբեկյան, Դերասանուհի — Հրաչիկ Խաչատրյան, (Ա. գերեզմանափոր — Հ. Ոսկանյան, Բ. գերեզմանափոր — Վահան Եսայան): Խաղացվել է առանց Համլետի հոր ուրվականի:

Կոմունիստ, № 264:

Դեկտեմբերի 26. — *Բեյրութի Քյուրսալ թատրոնում, Բեյրութի Հայ դրամատիկ խումբը. բեմադրությունը դերասան-ռեժիսոր՝ Կարո Խաչիկյանի:*

Համլետ — Վարդ Պատրիկ, Կլավդիոս — Կ. Խաչիկյան, Գերտրուդ — Ժ. Գանսկայա (ռուս), Օֆելյա — Հրաչյա Պատրիկ: «Լինե՞լ, թե՞ չլինելու» տեսարանը խաղացվել է ըստ պրոֆեսոր Սաչա Փիթոևի միզանսցենի:

Նոր Փյունիկ, № 67: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ**, № 597:

1926

Հունվարի 1. — *Լենինականի Քաղլուսավարի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ, (Օֆելյա — Մարիամիկ Մոճոյան):*

Բանվոր, № 3:

Հունվարի 31. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) Հայկետթատրոնի դերասանների հետ:*

Մարտակոչ, № 29:

Փետրվարի 21. — *Դեսրոյթի Գարրիկ թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Կլավդիոս — Հ. Մարգարյան, Գերտրուդ — Աթթարյան, Պոլոնիուս — Սիրունյան, Լաերտ — Ափոյան, Օֆելյա — Ս. Գալուստյան, Համլետի հոր ուրվականը — Հակոբյան, Հորացիո — Վ. Դարբին, Ռոզենկրանց — Գ. Կարապետյան, Գիլդենշտերն — Հ. Նալպանտյան, Օզրիկ — Նշանյան, Ա. դերասան — Ներսեսյան, Բ. դերասան — Իշխանյան, Դերասանուհի — Հայթայան, Մարցելլոս — Փափազյան, Բեռնարդո — Հրաչյա, Ա. գերեզմանափոր — Վահանյան, Բ. գերեզմանափոր — Անդրանիկ, Քահանա — Պապիկյան, Զինվորներ — Փափազյան, Հրաչյա, Նշանյան:

Հայրենիք, մարտի 12:

Մարտի 28. — *Զիկագոյի էյթ սթրիթ թատրոնում, «Շանթ» դերասանական խումբը, Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Հ. Արզումհալաճյան, Գերտրուդ — Խոչարյան, Պոլոնիուս և Բ. գերեզմանափոր — Տ. Ժամկոչյան, Լաերտ և Բ. դերասան — Ա. Գալուստյան, Օֆելյա — Ցագուպյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. գերեզմանափոր — Լ. Ցագուպյան, Հորացիո — Բ. Ճուլյան, Ա. դերասան — Հ. Զիլինկիրյան, Դերասանուհի — Ա. Վարդանյան, Ռոզենկրանց և Բեռնարդո — Ն. Խաչատրյան, Գիլդենշտերն — Հ. Մեսիայան, Օզրիկ և Քահանա — Ք. Տաքթրյան, Մարցելլոս — Ս. Սբենչյան:

Հայրենիք, № 4240:

Մարտ. — *Աշխարհագում (Թուրքմենիա) և Միջին Ասիայի մի քանի քաղաքում, Բաքվի Հայկական թատրոնի հյուրախաղերին, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Կլավդիոս — Ա. Հովհաննիսյան, Գերտրուդ — Մանյա Թավրիզյան, Պոլոնիուս — Վահան Եսայան, Օֆելյա — Մարիա Ադամյան:

Туркменская искра, № 72.

Սեպտեմբեր. — *Գորիսում, Ամո Խարազյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ Հայաստանի առաջին պետշրջիկ թատերախմբի ներկայացումը:*

Կարմիր ռազմարվ, № 36:

Նոյեմբերի 7. — *Մարսելի Էմիլ Զոլա սրահում, ցերեկը, «Գոմետի-դրամատիկ» թատերախումբը, 1926–1927 թատերաշրջանի բացման առթիվ. բեմադրությունը՝ Խորեն Փափազյանի:*

Համլետ — Խորեն Փափազյան, *Կլավդիոս — Խ. Մարինյան, Գերտրուդ — տիկ. Վ. Հակոբյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Հակոբ Լաթիֆյան, Օֆելյա — Վարդանուշ, Համլետի հորուրվականը — Սարիմ Մաքսուտյան, Հորացիո — Շիշմանյան, Ռոզենկրանց — Ն. Զաքարյան, Գիլդենշտերն — Ա. Գաբրիելյան, Մարցելլոս — Ա. Անսուրյան, Բեռնարդո — Ա. Թերզիպաշյան, Օզրիկ — Հ. Բաբլանյան, Ա. դերասան — Ճ. Շահպազյան, Բ. դերասան — Հարությունյան, Դերասանուհի — Արաքսի, Բ. գերեզմանափոր — Վ. Սեմերճյան:*

ԳԱԹ, Խ. Փափազյանի ֆոնդ:

Նոյեմբերի 25. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, վերաբեմադրվել է գլխավոր դերակատարների նույն կազմով:*

Գերտրուդ — Հասմիկ, Ֆորտինբրաս — Ա. Ավետիսյան, Մարցելլոս — Սուրեն Քոչարյան, Բեռնարդո — Գուրգեն Գաբրիելյան:

Խորհրդային Հայաստան, № 274:

— *Կ. Պոլսի Սկյուտարի թատրոնում, Շավարշ Գարագաշի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Շավարշ Գարագաշ:

Կավռոշ, № 20:

1927

Փետրվարի 1. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ: Դերասանուհի — Օլգա Գուլազյան:*

Խորհրդային Հայաստան, № 28:

Փետրվարի 20. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի դերասանները Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Կլավդիոս — Ա. Հովհաննիսյան, Գերտրուդ — Ե. Մելիք-Շահնազարյան, Պոլոնիուս — Ավետ Ազյան, Օֆելյա — Մարիա Ադամյան, Հորացիո — Ա. Ալայան, Ա. գերեզմանափոր — Հ. Ոսկանյան, Ա. դերասան — Հրանտ Ստեփանյան:

Կոմունիստ, № 43:

Սեպտեմբերի 11. — *Լենինականում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) Թիֆլիսի թատրոնի մի խումբ դերասաններով. (Օֆելյա — Մ. Մոնոյան):*

Բանվոր, № 74:

Նոյեմբերի 22. — *Թիֆլիսի բանվորական նոր ակումբում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Օֆելյա — Արուս Ոսկանյան, (Գերտրուդ — Սոֆիկ Միքայելյան): Մասնակցել են՝ Ռ. Արմենյանը, Արամ Խոսրովը, Հովհ. Բաղդասարյանը, Մ. Մարությանը, Վ. Միրզոյանը, Ս. Ստեփանյանը, Նադիրյանը, Ս. Սարդարյանը, Սերժ (Կարգաղյանը), Մ. Փաղարյանը, Գ. Փիրումյանը:

Գյուլեսար, № 30:

Դեկտեմբեր. — *Վլադիկավկազում (Հյուսիսային Կովկաս), Ռոստովի հայ դերասանական խումբը. բեմադրությունը՝ Ադրիկ Սարգսյանի:*

Համլետ — Ադրիկ Սարգսյան:

Մուրճ-մանգաղ, № 31:

1928

Հունվարի 11. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի (Համլետ):*

Կլավդիոս — Ա. Հովհաննիսյան, Գերտրուդ — Մ. Թավրիզյան, Պոլոնիուս — Լ. Ալավերդյան, Լաերտ — Սերժ Հայրյան, Օֆելյա — Մ. Ադամյան, Հորացիո — Ա. Ալայան, Ռոզենկրանց — Մարտին Մարտունի (Մսրյան), Գիլդենշտերն — Մ. Սաֆարյան,

Օզրիկ – Միքայել Կորգանյան, Ա. դերասան – Գ. Թավրիզյան, Դերասան – Սերոբ, Դերասանուհի – Արուս Թառայան, Ա. գերեզմանափոր – Վ. Եսայան, Բ. գերեզմանափոր – Մկրտչյան:

Կոմունիստ, № 3:

Հունվարի 22. – *Կահիրեի Վերդի թատրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Համլետ) տեղի հայ դրամատիկ խմբի հետ:*

Կլավդիոս – Վրթանես Երամյան, Գերտրուդ – Վարդանուշ Պարթևյան, Պոլոնիուս – Խաչիկ Նորիկյան, Լաերտ – Կարապետ Կարապետյան, Օֆելյա – Վալենտինա Ամիրայան (իտալուհի), Համլետի հոր ուրվականը – Գևորգ Թերզիպաշ(յան), Հորացիո – Օ. Կարապետյան, Ռոզենկրանց և Քահանա – Հ. Քերեսթեճյան, Գիլդենշտերն և Բ. գերեզմանափոր – Միքայել Միքայելյան, Մարցելլոս և Բ. դերասան – Տ. Զընկրյան, Ա. դերասան – Սահակ Թյուրապյան, Դերասանուհի – Անահիտ, Ա. գերեզմանափոր – Արփիար Վարդյան:

Հուսաբեր, № 251:

Հունվար. – *Բուխարեստի Լիտերթաֆել թատրոնում, «Քին» ներկայացման մեջ Պերճ Թաքթաքյանը (հետագայում՝ Կարապետյան) կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը դաշույնով:*

Համլետ – Պերճ Կարապետյան:

ԳԱՔ, Գ. Տիրացյանի հուշերը, էջ 60:

Փետրվարի 1. – *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, հայկական թատրոնի ներկայացումը Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս – Դ. Մայյան, Գերտրուդ – Մ. Բերոյան, Պոլոնիուս – Ա. Մամիկոնյան, Լաերտ – Վ. Գալստյան, Օֆելյա – Ա. Աղասյան, Հորացիո – Ալեքսանդր Աբարյան, Ռոզենկրանց – Մ. Սանամյան, Գիլդենշտերն – Արտաշես Վարդանյան, Մարցելլոս – Գրիգոր Ավագյան, Ֆորտինբրաս – Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Բեռնարդո և Բ. գերեզմանափոր – Գեղամ Աֆրիկյան, Ա. դերասան – Հ. Բերոյան, Բ. դերասան և Ա. գերեզմանափոր – Պահարե, Դերասանուհի – Արուս Ասրյան:

Գրոլետար, № 29:

Փետրվարի 21. – *Ալեքսանդրիայի Ալհամպրա թատրոնում, «Տիգրան Երկաթ» երիտասարդաց միության կազմակերպած «Քին» ներկայացման մեջ Հ. Զարիֆյանը կատարել է Համլետի, Պայծառ Երկաթը՝ Օֆելյայի դերերը: Կրկնվել է փետրվարի 26-ին Կահիրեի Ռամզես թատրոնում:*

Արաքս, № 10:

Մայիսի 12. – *Ալեքսանդրիայի Պելվետեր թատրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Համլետ) տեղական դերասանների հետ:*

Կլավդիոս – Հովսեփ Մամուրյան, Գերտրուդ – Զարուհի Արապյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր – Գարեգին Մանուկյան, Լաերտ և Ա. դերասան – Օ. Փափազյան, Օֆելյա – Վ. Ամիրայան, Հորացիո – Կարապետ Գազազյան, Համլետի հոր ուրվականը և Բ. գերեզմանափոր – Մ. Միքայելյան, Մարցելլոս և Բ. դերասան – Տ. Զընկրյան, Օզրիկ – Գ. Վահագն, Ռոզենկրանց – Մաքսոնալտ, Գիլդենշտերն – Պ. Թյուրապյան, Դերասանուհի – Արտեմիս, Քահանա – Տ. Հրայր:

Արաքս, № 21; **ԳԱՔ, Ն. Սանտալճյանի ֆոնդ:**

Սեպտեմբերի 3. – *Մարսելում, Հ. Զարիֆյանը (Համլետ) Մանվել Մարությանի ղեկավարությամբ «Մարսելահայ դրամատիկ» ստուդիայի և տեղական ուժերի հետ:*

Կլավդիոս – Ա. Ազարյան, Գերտրուդ – Սապունճյան, Պոլոնիուս – Հայկազուն, Լաերտ – Մ. Մարության, Օֆելյա – Ա. Ավագյան, Հորացիո – Օժտունի, Մարցելլոս – Աղավարդ, Ռոզենկրանց – Քիրպիճյան, Կիլտենշտերն – Միքայել, Ա. դերասան – Սապունճյան, Դերասանուհի – Աղավնի, Ա. գերեզմանափոր – Մեյիանաճյան, Բ. գերեզմանափոր – Վանիկ, Ուրվական – Մարվան (Մ. Մարության), Քահանա – Պետրոսյան:

ԳԱՔ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 17. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) հյուրախաղերին:*

Կլավդիոս — Մ. Ջանան, Գերտրուդ — Հասմիկ, Պոլոնիուս — Մ. Մանվելյան, Լաերտ — Վահան Դասոյան, Օֆելյա — Ա. Ոսկանյան, Հորացիո — Գ. Ջանիբեկյան, Համլետի Հոր ուրվականը և Ֆորտինբրաս — Ա. Ավետիսյան, Ռոզենկրանց — Վ. Վաղարշյան, Գիլդենշտերն — Օ. Բունիաթյան, Օզրիկ — Բ. Մուրադյան, Վոլդիմանդ և Ֆրանցիսկո — Գ(րիգոր) Պողոսյան, Կոռնելիուս և Դեսպան — Հովհաննես Ավագյան, Մարցելլոս — Սուրեն Քոչարյան, Բեռնարդո, Բ. դերասան և Պալատական — Գ. Գաբրիելյան, Ա. դերասան — Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Դերասանուհի — Արուսյակ Պապյան, Ա. գերեզմանափոր — Գ. Ավետյան, Բ. գերեզմանափոր — Համբարձում Խաչանյան, Ա. մանկլավիկ — Ալվան Գրիգորյան:

Խորհրդային Հայաստան, № 225:

Դեկտեմբերի 2. — *Նոր Նախիջևանի բանվորական թատրոնում, ցերեկը, Վ. Փափազյանը (Համլետ) Հայ դերասանական խմբի հետ:*

Կլավդիոս — (Հովհաննես) Բաղդասարյան, Գերտրուդ — Մանյա Թավրիզյան, Պոլոնիուս — Սուրեն Սարուխանյան, Օֆելյա — Հրանուշ Բաբաջանյան: Տեղական ուժերից մասնակցել է Ադամյանի խաղընկեր Կարապետ Թիթրյանը:

Մուրճ-ծանուցող, № 246:

<1928> Բուենոս Այրեսում, երիտասարդ թատերասերների ուժերով ներկայացվել է «Համլետը»:

Համլետ — Մնիկ Թարագճյան:

Հառաջ, 1931, № 1515:

1929

Ապրիլի 21. — *Դետրոյթում, Հ. Զարիֆյանի ղեկավարությամբ դերասանական խումբը «Քին» ներկայացման մեջ:*

Համլետ — Հ. Զարիֆյան, Օֆելյա — Տ. Վարդանյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Հունիս. — Աթենքում, Հայ դրամատիկ թատերախումբը Կարո Խաչիկյանի ղեկավարությամբ:

Համլետ — Կարո Խաչիկյան:

Արձագանգ, № 127:

Սեպտեմբերի 6, 9. — *Երևանի 26 կոմիսարների անվան ամառային այգու թատրոնում (Սունդուկյանի անվ. թատրոնի այգում), Վ. Փափազյանը (Համլետ), Առաջին պետթատրոնի դերասանների հետ:*

Խորհրդային Հայաստան, № 210:

— Նյու Յորքում, «Նոր բեմ» խումբը Ղևոնդ Սարգիսյանի (Կլավդիոս) ղեկավարությամբ:

ԳԱԹ, Ղ. Սարգիսյանի հուշերը:

1930

Մարտերում. — *Հայ դերասանական խումբը Մ. Մարուքյանի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Մանվել Մարուքյան, *Կլավդիոս — Ա. Ազարյան, Լաերտ — Շահան Սարյան, Օֆելյա — Ազնիվ Ավագյան:*

Մանվել Մարուքյանի վկայությունը:

Հոկտեմբերի 18. — *Փարիզի թատրոն Ատիարում, փարիզահայ դրամատիկ թատրոնի դերասանները:*

Համլետ — Խաչիկ Փափազյան, Կլավդիոս — Արմ. Սարաֆյան, Գերտրուդ — Ադրինե Տերուան, Պոլոնիուս — Վահրամ Պաղտասարյան, Լաերտ — Արտաշես Գմբեթյան, Օֆելյա — Մարգարիտ Փափազյան, Համլետի Հոր ուրվականը — Սարիմ Մաքսուտյան, Ռոզենկրանց — Տիգրան Պողպատ, Գիլդենշտերն — Ալեքս Քիրեճյան, Ա. դերասան — Գրիգոր Վահան (Մաքսուտյան), Բ. դերասան — Ե. Գրիգորյան, Դերասանուհի — Մարկրիթ, Օզրիկ և Ա. գերեզմանափոր — Հակոբ Լաթիֆյան, Բ. գերեզմանափոր — Տիգրան Պչաքճյան, Մարցելլոս — Երվանդ (Թոլյան), Քահանա — Մ. Ավետիսյան:

ԳԱԹ, Խ. Փափազյանի ֆոնդ:

1931

Հոկտեմբեր. — *Պրովիդենսի էլքս սրահում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Հ. Զարիֆյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Գերտրուդ — Սաթենիկ Խաչերյան, Օֆելյա — (Օվսաննա) Շավարշունի:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

1932

Ապրիլի 17. — *Փարիզի Մյուզիոլիթեի թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) փարիզահայ դերասանների հետ:*

Կլավդիոս — Սարիմ Մաքսուտյան, Գերտրուդ — Մաչա Սուրաբյան, Պոլոնիուս — Կ. Է(քիզյան ?), Լաերտ — Արման Կոթիկյան, Օֆելյա — Անահիտ Դատյան (Դատավորյան), Հորացիո — Գևորգ Տերվիշյան, Ռոզենկրանց — (Արամ) Աժտերյան, Գիլդենշտերն — Վահրամ Պաղտասարյան, Ա. դերասան — Ա. Գրմբեթյան, Բ. դերասան և Օդրիկ — (Սիրակ) Սուրենյան, Մարցելլոս — Դիմաքսյան, Ֆորտինբրաս — Ա. Սարաֆյան, Ա. գերեզմանափոր — Երվանդ Թոլայան, Բ. գերեզմանափոր — Սեդրակ Սուրաբյան (Բաղդասարյան):

Կավոռշ, № 11, էջ 16:

Մայիսի 6. — *Գորիոպայում, նորակազմ «Փարամազ» թատերախումբը, Կարո Խաչիկյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Երիտասարդ Հայաստան, № 10:

Մայիսի 20. — *Պլովդիվի Օրշթինսկի թատրոնում, «Քին» ներկայացման մեջ Տրդատ Նշանյանը կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը:*

Հուլիսի 10. — *Ադիս-Աբեբայի (Եթիոպիա) Մաժեստիկ սրահում, «Ի հարգանս մեծանուն դերասանուհի Սիրանույշի» մահվան առթիվ սգահանդեսի ժամանակ, դերասան-երգիչ Հայկ-*

Արծիվը (Սարգսյան) կատարել է «տիկ. Սիրանույշի հոգեկան պաշտամունքը» — «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը:

Վերջին լուր:

Հոկտեմբերի 20. — *Թեհրանի Հայ ակումբում, Սիրանույշի մահվան առթիվ հիշատակի երեկոյին Միքայել Կոստանյանը կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը:*

Ակիք, № 32:

Դեկտեմբեր. — *Բաքվի Հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Ա. Հովհաննիսյան, Գերտրուդ — Մ. Թավրիզյան, Պոլոնիուս — Լ. Ալավերդյան, Լաերտ — Լ. Երամյան, Օֆելյա — Հ. Բաբաջանյան:

Կոմունիստ, № 287:

Դեկտեմբերի 18. — *Բուենոս Այրեսի Հայ կեդրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Համլետ) տեղական ուժերի հետ:*

Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Լևոն Վարդապետյան, Գերտրուդ — Ա. Թերլեմեզյան, Պոլոնիուս — Մ. Միրաղյան, Լաերտ — Ա. Աստուրյան, Օֆելյա — Արուս Վարդապետյան, Հորացիո — Մ. Վարդևանյան, Մարցելլոս և Քահանա — Լ. Աթարյան, Ռիկարդո — Հ. Զարդարյան, Ա. դերասան — Կ. Սարաֆյան, Դերասանուհի — Թ. Արսլանյան, Ա. գերեզմանափոր — Ե. Դարբին, Բ. գերեզմանափոր և Բ. դերասան — Պ. Շիրակյան:

Արմենիա, դեկտեմբերի 10-ը:

1933

Փետրվարի 6. — *Թիֆլիսի օպերային թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմական գործունեության 30-ամյակի առթիվ:*

Կլավդիոս — Աշոտ Քաջվորյան, Գերտրուդ — Մ. Բերոյան, Պոլոնիուս — Ա. Մամիկոնյան, Լաերտ — Վ. Գալստյան, Օֆելյա — Մ. Մոնոյան, Հորացիո — Շահեն Ալավերդյան, Ռոզենկ-

բանց — Գևորգ Աշուղյան, Գիլդենշտերն — Մն. Մարության, Օզրիկ — Լևոն Ֆիդանյան, Ֆորտինբրաս — Ա. Աբարյան, Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Բ. դերասան — Երվանդ Շահնազարյան, Դերասանուհի — Հրաչիկ Խաչատրյան, Ա. գերեզմանափոր — Պահարե, Բ. գերեզմանափոր — Գ. Փիրումյան:

Պրոլետար, № 33:

Ապրիլ. — *Սոֆիայում, Վարդ Պատրիկը (Համլետ) տեղական դերասանների հետ:*

ԳԱԹ, Օ. Քեչյանի Փոնդ:

Հուլիսի 1. — *Պլովդիվի Օբշթինսկի թատրոնում, Վարդ Պատրիկն իր բենեֆիսի երեկոյին կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը:*

ԳԱԹ, Օ. Քեչյանի Փոնդ, 4-րդ բ., № 101:

Նոյեմբերի 9. — *Ստեփանակերտի Գորկու (այժմ՝ Վ. Փափազյանի) անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ. բեմադրությունը՝ Կարո Ալվարյանի, նկարիչ՝ Մանուկզադե (Դաշտոյան):*

Կլավդիոս — Կ. Ալվարյան, Գերտրուդ — Աննա-Մելիք, Պոլոնիուս — Մանուկզադե, Լաերտ — Վանյա Հովհաննիսյան, Օֆելյա — Ռոզա Լենկովսկայա, Հորացիո — Միքայել Կորգանյան, Ա. դերասան — Արշակ Արշակունի (Հարությունյան), Գերեզմանափոր — Արմեն Միրզոյան:

Խորհրդային Ղարաբաղ, № 243:

Դեկտեմբերի 10. — *Մարսելի Էմիլ Զոլա թատերասրահում, Լիոնի Նշանյան դրամատիկ թատերախումբը, ցերեկը, Տ. Նշանյանի բեմադրությամբ:*

***Համլետ — Տրդատ Նշանյան**, Կլավդիոս — Ժ(յուդեքս) Զուլֆյան, Գերտրուդ — Սիրուհի Նշանյան, Պոլոնիուս — Նուպար Գազազ, Լաերտ — Հ. Հալեպյան, Օֆելյա — Հայունի, Համլետի հոր ուրվականը — Զավեն, Հորացիո — Ն. Պոտուրյան, Ռոզենկրանց — Զ. Տեր-Պողոսյան, Գիլդենշտերն — Մանուկյան, Մարցելլոս — Վահրամ (Սվաճյան), Ա. դերասան — Շահպազյան, Ա. գերեզմանափոր — Հ. Իսկենդեր, Բ. գերեզմանափոր — Զեյթունցյան:*

Կավոռշ, № 52: **ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի Փոնդ**, 5-րդ բ., № 133:

1934

Փետրվարի 24. — *Թեհրանի Պալաս թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) տեղի դերասանների հետ, Օֆելյա—Լորետա:*

Ալիք, № 141:

1934—1935

Մարսելի Սենթ Անտուան գյուղի սրճարանում, Թրագոշի (Հարությունյան Թրագոշյան) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:

***Համլետ — Թրագոշ**, Կլավդիոս — Մկրտիչ Քեչիչյան, Գերտրուդ — Էոժենի Կարապետյան, Պոլոնիուս և Ա. գերեզմանափոր — Աստուր Կարապետյան, Լաերտ — Վաղարշ Ազարյան, Օֆելյա — Թագուհի Շեգիրյան, Համլետի հոր ուրվականը — Ներսես Տեր-Հուսիկյան, Դերասան — Պեչկոֆուրյան:*

Թրագոշի վկայությունը:

1935

— *Հալեպի Հայ Երիտասարդաց ընկերակցության թատերախումբը:*

Համլետ — Խաչիկ Գալուստյան:

Մուհամմեդ Հիլալ Դամլախի, Հալեպի Թատրոնի հարյուրամյա պատմությունը (արաբերեն), Հալեպ, 2001, էջ 95:

1936

Հունիսի 8, 9. — *Երևանի օպերային (այժմյան Ստանիսլավսկու անվ. ռուսական) թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) մի խումբ դերասանների հետ:*

Կլավդիոս — Լևոն Աղաբաբյան, Գերտրուդ — Լյուբա Ջանիբեկյան, Պոլոնիուս — Երվանդ Թոլայան, Լաերտ — Ադրիկ Սարգսյան, Օֆելյա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Հորացիո — Ս. Բաղդասյան, Ռոզենկրանց — Աղասի Ալայան, Գիլդենշտերն — Գ. Ղազարյան, Օզրիկ — Գ. Գրիգորյան, Ֆորտինբրաս — Տաճատ Վարդազարյան, Ա. դերասան — Հովհ. Ավագյան, Բ. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Անդրանիկ Նանաջանյան, Դերասանուհի — Սոֆիկ Բեջանյան, Ա. գերեզմանափոր — Վարդան Միրզոյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 243:

Հունիսի 27. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) և Երևանի Առաջին պետթատրոնի դերասանուհի Արուս Ոսկանյանը (Օֆելյա) տեղի դերասանների հետ:*

Պրոլետար, № 144:

Օգոստոսի 5—6. — *Ախալցխայում, Վ. Փափազյանը (Համլետ), Թբիլիսիի Հայպետթատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Օգոստոսի 22, 23. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Օֆելյա — Հ. Բաբաջանյան, Ա. դերասան — Վարդան Թերզիբաշյան: Մասնակցել են նաև՝ (Կլավդիոս) — Մ. Գարագաշը, (Գերտրուդ) — Ռիմա Օղաբաշյանը, (Պոլոնիուս) — Վ. Միրզոյանը, Ա. Ալայանը, Բարկեն և Ժենյա Շաքարյանները, Ալեքսանդր Ադամյանը, Ա. Քոչարյանը, Մնիկ Ղազազյանը, Գ. Ղազարյանը, Տ. Գևորգյանը:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 3963:

Հոկտեմբերի 10. — *Մանչեստրում, Հայկ-Արծիվի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Համլետ — Հայկ-Արծիվ:

ԳԱԹ, Հայկ-Արծիվի ֆոնդ:

1937

Մայիսի 21. — *Թբիլիսիի Շահումյանի (այժմ՝ Պ. Ադամյանի) անվան պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Նոր դերակատարներ՝ Պոլոնիուս — Լ. Ալավերդյան, Օզրիկ — Ալեքսանդր (Ալո) Հովհաննիսյան, Ֆորտինբրաս — Վահրամ Եղշատյան, Դերասանուհի — Հրաչիկ Խաչատրյան, Բեռնարդո — Մ. Թադևոսյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ, № 200:

Հուլիս. — *Ախալքալաքի Կիրովի անվան մշակույթի պալատում, Թբիլիսիի պետթատրոնի ներկայացումը. գեղարվեստական բաժնի վարիչ՝ Մարիամիկ Մոնոդյան (Օֆելյա), խմբի լիազոր՝ Դորի Ամիրբեկյան:*

Համլետ — Աշոտ Քաջվորյան, *Գերտրուդ — Ժաննա Թովմասյան, մասնակցել են նաև՝ Գևորգ Աշուղյանը, Գ. Ավագյանը, Մնացական Մարությանը, Ա. Մելիքյանը, Օլգա Սամուրգաշյանը, Հայկ Ումիկյանը և ուրիշներ:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ:

1942

Փետրվարի 1. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, բեմադրությունը Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Արա Սարգսյան, երաժշտությունը՝ Պ. Ի. Չայկովսկու:*

Համլետ — Վաղարշ Վաղարշյան, *Կլավդիոս — Վավիկ Վարդանյան, Գերտրուդ — Անահիտ Մկրտումյան, Պոլոնիուս — Ավետ Ավետիսյան, Լաերտ — Գևորգ Աշուղյան, Օֆելյա — Ռուզաննա Վարդանյան, Համլետի հոր ուրվականը — Անդրանիկ Նանաջանյան, Հորացիո — Գարուշ Խաժակյան, Ֆորտինբրաս — Տիգրան Այվազյան, Ռոզենկրանց — Արման Կոթիկյան, Գիլդենշտերն — Գեղամ Աֆրիկյան, Օզրիկ — Թաթուլ Դիլաքյան, Ֆրանցիսկո — Հենրիկ Հովհաննիսյան, Բեռնարդո — Ավետիք Ջրաղացպանյան, Մարցելլոս — Սուրեն Ալանյան, Կոռնելիոս —*

Անդրանիկ Գասպարյան, Ա. դերասան — Վահան Դասոյան, Բ. դերասան — Հարութիւն Հայրապետյան, Դերասանուհի — Սիրան Ալավերդյան, Ա. գերեզմանափոր — Գրիգոր Ավետյան, Բ. գերեզմանափոր — Գուրգեն Գաբրիելյան, Նախերգակ — Կարո Սարգսյան:

Փետրվարի 3. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, երկրորդ կազմը:*

Կլավդիոս — Դավիթ Մալյան, Պոլոնիուս — Օրի Բունիաթյան, Գերտրուդ — Վարդուհի Մելքումյան, Օֆելյա — Սյուզան Գարագաշ, Ֆորտինբրաս — Ալեքսանդր Ադամյան, Դերասանուհի — Եվգենյա Մկրտչյան, Ա. գերեզմանափոր — Համբարձում Խաչանյան, Բ. գերեզմանափոր — Արսեն Բագրատունի:

Փետրվարի 6. — *Օզրիկ — Արսեն Բագրատունի:*

Փետրվարի 21. — *Ֆրանցիսկո — Հ. Հայրապետյան, Բեռնարդո — Հ. Հովհաննիսյան:*

Փետրվարի 28. — *Ֆրանցիսկո — Ժիրայր Միրզախանյան, Բ. դերասան — Ա. Բագրատունի:*

Ապրիլի 8. — *Համլետ — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Գիլդենշտերն — Գարիկ Մուշեղյան, Դերասանուհի — Թամար Դեմուրյան:*

Դեկտեմբերի 10. — *Ռոզենկրանց — Գ. Աֆրիկյան:*

Դեկտեմբերի 26. — *Օֆելյա — Արուս Ասրյան:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի թանգարանի նյութեր:

1943

Հունվարի 3. — *Հալեպի «Տավուտիե» թատրոնում, Ավետիս Էքմեքճյանի ղեկավարությամբ թատերախումբը: Մասնակցել են Ժոզեֆ Ապրունին, Գրիգոր Գոնտուրայանը, Արա Տեմիրճյանը և ուրիշներ:*

(Համլետ — Ավետիս Էքմեքճյան ?)

Թորոս Թոքմանյան, Սուրբհայ թատրոնը և Բարսեղ Աբովյանի հուշերը, Բեյրութ, 1973, էջ 104:

Օգոստոսի 26. — *Ստեփանակերտի Գորկու (այժմ՝ Վ. Փափազյանի) անվան պետթատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը Վ. Վաղարշյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Ա. Նանաջանյան, Պոլոնիուս — Օ. Բունիաթյան, Լարետ — Վաչե Բագրատունի, Հորացիո — Գ. Խաժակյան, Դերասան — Գ. Սիմոնյան, Դերասանուհի — Թ. Դեմուրյան, Գերեզմանափոր — Գ. Գաբրիելյան, (Օֆելյա — Ս. Գարագաշ):

Սովետական Ղարաբաղ, № 88:

Օգոստոսի 28. — *Հոկտեմբերյանում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը:*

(Համլետ — Գ. Ջանիբեկյան, Օֆելյա — Ռ. Վարդանյան):

ԳԱԹ, Ռ. Վարդանյանի ֆոնդ, № 286:

Դեկտեմբերի 19. — *Կահիրեի Արքայական օպերային թատրոնում, ի նպաստ տեղի Անարատ Հղության հայ քույրերի վարժարանի, թատերասերների խումբը Էլի Գասարճյանի բեմադրությամբ:*

Համլետ — Էլի Գասարճյան:

Սավառնակ, № 46, էջ 23:

1944

Հունվարի 2. — *Կ. Պոլսի Մայր եկեղեցու վարժարանի սրահում, երեկոյան, դաստիարակչուհի Արմենուհի Ջոլաքյանը ներկայացրել է «Համլետը»:*

Կավոռչ, № 3:

Ապրիլի 23. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին նվիրված վեցերորդ Համամիութենական հերթական գիտահետազոտական կոնֆերանսի և թատերական փառատոնին:*

Համլետ — Վ. Վաղարշյան, Կլավդիոս — Վ. Վարդանյան, Գերտրուդ — Ա. Մկրտումյան, Օֆելյա — Ռ. Վարդանյան, Ա. դերասան — Վ. Դասոյան, Դերասանուհի — Ս. Ալավերդյան:

Ապրիլի 25. — *Երկրորդ կազմը:*

Համլետ — Գ. Ջանիբեկյան, Կլավդիոս — Դ. Մայյան, Գերտրուդ — Վ. Մելքումյան, Օֆելյա — Ռ. Վարդանյան, Ա. դերասան — Ա. Ադամյան, Դերասանուհի — Եվգ. Մկրտչյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի թանգարանի նյութեր:

Դեկտեմբերի 10. — *Փարիզի Մյություալիթեի թատրոնում, Փարիզահայ դերասանների ընկերակցությունը ղեկավարությամբ Ն. Փափազյանի. բեմադրությունը՝ Սարիմ Մաքսուտյանի, ձմեռային թատերաշրջանի բացմանը:*

Համլետ — Նորեն Փափազյան, Կլավդիոս և Համլետի հոր ուրվականը — Ս. Մաքսուտյան, Գերտրուդ — Բ. Դավթյան, Պոլոնիուս — Հ. Լաթիֆյան, Լաերտ — Ա. Գմբեթյան, Օֆելյա — Աիդա Աղնավուր(յան), Հորացիո — Ս. Սուրենյան, Ռոզենկրանց և Մարցելլոս — Օննիկ Սանճագ(յան), Գիլդենշտերն — Ա. Արրահամ, Բեռնարդո — Մ(աքսուտյան) Վահան, Ֆորտինբրաս — Վահրամ Սվաճյան, Օզրիկ — Հայկ Քանտարճյան, Ֆրանցիսկո — Հ. Պոյաճյան, Վոլդիմանդ — Ն. Մուրատյան, Ա. դերասան — Գրիգոր Վահան (Մաքսուտյան), Բ. դերասան և Ա. գերեզմանափոր — Վահրամ Պաղտասարյան, Դերասանուհի — Քնար Աղնավուրյան, Բ. գերեզմանափոր — Ս. Պալապանյան:

Քուլիս, 1956, № 238:

1945

Օգոստոսի 18–19. — *Լենինականում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, Գ. Ջանիբեկյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Կլավդիոս — Լևոն Մսրյան, Գերտրուդ — Ա. Մկրտումյան, Պոլոնիուս — Օ. Բունիաթյան, Լաերտ — Գ. Աչուդյան, Օֆելյա — Մայրանուշ Պարոնիկյան, Հորացիո — Գ. Խաժակյան, Համլետի հոր ուրվականը և Ա. դերասան — Արարատ Բարսեղյան, Ռոզենկրանց — Վաղինակ Մարգունի, Գիլդենշտերն և Ֆրանցիսկո — Ավետիք Ջրաղացպանյան, Օզրիկ և Ա. գերեզմանափոր — Ա. Բագրատունի, Մարցելլոս — Հ. Հայրապետյան, Բեռնարդո, Բ. դերասան և Բ. գերեզմանափոր — Լևոն Ազարյան, Դերասանուհի — Լյուսյա Հովհաննիսյան:

Սովետական Հայաստան, № 174:

1946

Հունվարի 22. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ: Նոր դերակատարներ՝*

Հորացիո — Ֆրունզե Դովլաթյան, Ֆորտինբրաս — Ալ. Ադամյան, Մարցելլոս — Գևորգ Ասլանյան, Բեռնարդո — Տիգրան Բախչինյան, Ռոզենկրանց — Ավ. Ջրաղացպանյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի արվեստ:

Կահիրեի Էզբեքիե թատրոնում, Լի Գասարճյանը (Համլետ) դերասանների հետ:

ԳԱԹ, Ն. Սանտալճյանի ֆոնդ:

1947

Մայիսի 24. — *Մարսելի Սալ Մազրնոյում, Մարսելահայ ազգային թատերախումբը Թրագոշի (Համլետ) ղեկավարությամբ, օգտագործվել են Լիոնի օպերային թատրոնից վերցված զգեստները:*

Մասնակցել են՝ Ժյուդեքսը (Գ. Ջուլճյան), Մուրատ Սաղաթելյանը, Լ. Ղարիպյանը, Աշխեն Պոյաճյանը, Մ. Շիրվանյանը, Ս. Պասմաճյանը, Արապյան եղբայրները և ուրիշներ:

ԳԱԹ, Թրագոշի ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 23. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, «Համլետի» 150-րդ ներկայացումը:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի թանգարանի նյութեր:

Կ. Պոլսում. — *Երիտասարդաց թատերախումբը Եդուարդ Երեցյանի (Կլավդիոս) բեմադրությամբ:*

Համլետ — Գևորգ Գապարաճյան, Պոլոնիուս — Աբրահամ Խորշյան, Օֆելյա — Սիսի Երեցյան, Ա. գերեզմանափոր — Զարեհ Արշակ, Բ. գերեզմանափոր — Պերճ Ֆազլյան: Կրկնվել է Սկյուտարում:

Պերճ Ֆազլյանի վկայությունը, 1995-ի ապրիլի 14-ին, Երևանում:

1948

Հունիսի 16. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Գերտրուդ — Մարի Բերոյան, Լաերտ — Բարկեն Ներսիսյան, Օֆելյա — Սերիկ Շեկոյան, Հորացիո — Վահրամ Եղչատյան, Ֆորտինբրաս — Վահան Գալստյան, Օզրիկ — Լևոն Ֆիդանյան, Մարցելլոս — Արշակ Ադիլխանյան, Բեռնարդո — Գր. Սերոբյան, Ռեյնալդո — Հայկ Գրիգորյան, Ֆրանցիսկո — Ռաֆ. Խաչիկյան, Ռոզենկրանց — Նոյ Թումանյան, Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Բ. դերասան — Սոս Սոսյան (Ղլիջյան), Դերասանուհի — Վեներա Հակոբյան, Ա. գերեզմանափոր — Պահարե (Հայկ Պետրոսյան), Բ. գերեզմանափոր — Հ. Հովսեփյան:

Դեկտեմբերի 22-ին, նոր դերակատարներ՝

Ա. դերասան — Ռ. Պապովյան, Բ. գերեզմանափոր — Հ. Թաթարյան, Ֆորտինբրաս — Ս. Ջալալյան:

Դեկտեմբերի 26. — Օզրիկ — Ստեփան Հարությունյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունիս-օգոստոս. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Գուրգեն Ջանիբեկյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ հանդես է եկել՝ Հունիսի 23-ին՝ Արտաշատում, 29-ին՝ Սևանում, Հուլիսի 1-ին՝ Սպիտակում, 3-ին՝ Հոկտեմբերյանում, 10-ին՝ Էջմիածնում, 25-ին՝ Սովետաշենում, օգոստոսին՝ Շամշադինի շրջանի (այժմ՝ Տավուշի մարզի Բերդ քաղ.) Բերդ գյուղում, Ղազախ (Աղրբեջան) քաղաքում, Ախտայում (այժմ՝ Հրազդան), Լենինականում (այժմ՝ Գյումրի):*

Սեպտեմբերի 7. — *Ջանգիրասարում (Մասիս):*

Սեպտեմբերի 19. — *Հոկտեմբերյանում:*

Բանվոր, № 161, 170; **Լյուսյա Հովհաննիսյանի վկայությունը:**

Հոկտեմբերի 23. — *Թբիլիսիի Շահումյանի անվան Հայպետթատրոնում, Բ. Ներսիսյանի ստեղծագործական երեկոյին, Հայկ Ումիկյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Բարկեն Ներսիսյան, Կլավդիոս — Աշոտ Քաջվորյան, Գերտրուդ — Ասյա Ժամկոչյան, Պոլոնիուս — Լևոն Ալավերդյան, Օֆելյա — Սերիկ Շեկոյան, Հորացիո — Վահրամ Եղչատյան, Ռոզենկրանց — Նոյ Թումանյան, Գիլդենշտերն — Մնացական Մարությունյան, Ա. գերեզմանափոր — Պահարե:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 4026:

1949

Հունվարի 2. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

Փետրվարի 10. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի «Համլետի» 200-րդ ներկայացումը:*

Համլետ — Վ. Վաղարշյան, Կլավդիոս — Դ. Մայան, Գերտրուդ — Վ. Մելքումյան, Պոլոնիուս — Օ. Բունիաթյան, Լաերտ — Գ. Աչուղյան, Օֆելյա — Ռ. Վարդանյան, Համլետի Հոր ուրվականը և Ֆորտինբրաս — Ա. Ադամյան, Հորացիո — Գ. Խաժակյան, Ռոզենկրանց — Գ. Աֆրիկյան, Գիլդենշտերն — Ա. Ջրաղացպանյան, Մարցելլոս — Գևորգ Ասլանյան, Բեռնարդո — Տիգրան Բախչինյան, Ֆրանցիսկո — Ֆրունզե Դովլաթյան, Դերասանուհի — Ե. Մկրտչյան, Ա. գերեզմանափոր — Գ. Գաբրիելյան, Բ. գերեզմանափոր — Ա. Բագրատունի, Օզրիկ — Թ. Դիլաքյան:

Սովետական Հայաստան, № 33; **Սունդուկյանի անվ. թատրոնի արխիվ:**

Փետրվարի 16. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ: Գերտրուդ — Անիկ Մկրտումյան:*

Коммунист, № 40.

Հուլիսի 4. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Պետրոս Ադամյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ, տեսարաններ:*
Համլետ — Վ. Վաղարշյան, Գերտրուդ — Վ. Մելքումյան:

Գրական թերթ, № 27:

1951

Հունիսի 26–30. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*
Հուլիսի 1. — *Համլետ — Վ. Փափազյան, Յագո — Գեղամ Հարությունյան:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի թանգարանի նյութեր:

Նոյեմբերի 17. — *Թբիլիսիի հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

1952

Մայիսի 9, 11. — *Թբիլիսիի հայկական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Վաղարշ Վաղարշյանի (Համլետ) մասնակցությամբ. բեմադրությունը՝ Հայկ Ումիկյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Գ. Շահբաղյանի:*
Կլավդիոս — Ա. Քաջվորյան, Գերտրուդ — Մ. Բերոյան, Պոլոնիուս — Լ. Ալավերդյան, Լաերտ — Բ. Ներսիսյան, Օֆելյա — Ս. Շեկոյան, Հորացիո — Ս. Բաբլոյան, Ռոզենկրանց — Ն. Թումանյան, Գիլդենշտերն — Մ. Մարուքյան, Օզրիկ — Հրաչիկ Սիմոնյան, Ֆորտինբրաս — Վ. Գալստյան, Ա. դերասան — Հ. Բերոյան, Բ. դերասան — Ս. Սոսյան, Դերասանուհի — Վ. Հակոբյան, Ա. գերեզմանափոր — Պահարե, Բ. գերեզմանափոր — Հ. Թաթարյան, Մարցելլոս — Հովակիմյան, Համլետի հոր ուրվականը — Հ. Օկոնյան:
Հունիսի 4. — *Ա. դերասան — Հրաչիկ Սիմոնյան:*
Օգոստոսի 29. — *Հորացիո — Հայկ Ումիկյան:*
Սեպտեմբերի 2. — *Ֆորտինբրաս — Սոս Սոսյան:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ (ծրագիր):

Հունիսի 2. — *Թբիլիսիի Գրիբոյեդովի անվան ռուսական թատրոնում, Հայկական թատրոնի խմբի հետ, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Գուրգեն Ջանիբեկյանի (Համլետ) մասնակցությամբ, նույն կազմով:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի 9, 24. — *Լենինականի պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*
Կլավդիոս — Կարո Արծրունյան, Գերտրուդ — Ժաննա Թովմասյան, Պոլոնիուս — Հայկասար (Միանսարյան), Լաերտ — Ալեքսանդր Քոչարյան, Օֆելյա — Նինա Բոխյան, Ա. դերասան — Վարդան Թերզիբաշյան, Դերասանուհի — Վարդուհի Վարդերեսյան, Ա. գերեզմանափոր — Վահրամ Սվաճյան:
Օգոստոսի 11. — *Արթիկում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) Լենինականի պետթատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

ԳԱԹ, Վարդան Թերզիբաշյանի ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 24. — *Բաթումի վրացական թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Համլետ) Թբիլիսիի հայկական թատրոնի դերասանական խմբի հետ: Օֆելյա — Էմմա Ստեփանյան:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

1953

Մարտի 27. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, «Համլետի» 1942 թ. բեմադրության վերջին՝ 273-րդ ներկայացումը:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

1954

Ապրիլի 7. — *Թեհրանում հայտարարություն է տարածվել, որ «Միծեռնակ» թատերախումբը մեծ պատրաստությամբ և սքանչելի բեմադրությամբ կներկայացնի ՀԱՄԼԵՏ, մասնակցությամբ նորոք Ֆրանսիայից Իրան ժամանած համաշխարհային համբավ վայելող մեծ դերասան «Միծեռնակի» և իրանահայ լավագույն ուժերի: («Միծեռնակ» թատերախմբի ծրագրում եղել են նաև՝ ապրիլի 18-ին՝ «Օթելլո», 30-ին՝ «Մակբեթ»: Ներկայացումների պատասխանատու եղել է Ժ. Մեհտիխանյանը: Մամուլում հետք չի մնացել:*

Հուլիսի 31. — *Լենինականի պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Համլետ) մասնակցությամբ:*

1955

Փետրվարի 1. — *Կ. Պոլսի Թաղապետական թատրոնում, Երիտասարդաց թատերախումբը (Հ. Մասեհյանի թարգմանությունը Թորգոմ Սրապյանի կողմից արևմտահայերենի փոխադրած, չափածո, 5 գործ, 17 պատկեր), բեմադրությունը Գևորգ Գապարաճյանի (Համլետ):*

Կլավդիոս — Եդուարդ Երեցյան, Գերտրուդ — Սիսի Երեցյան, Պոլոնիուս — Նուպար Թերզյան, Լաերտ — Թորգոմ Սրապյան, Օֆելյա — Զարուհի Տեյիրմենճյան, Հորացիո — Միհրան Անտոնյան, Օզրիկ — Հ. Թոփուզյան, Ֆորտինբրաս — Ն(ուպար) Գամճյան, Բեմական թագուհի — Մաքրուհի Խաչերեսյան, Ա. գերեզմանափոր — Զավեն Տատյան, Բ. գերեզմանափոր — Գամեր Սատրգյան:

Կրկնվել է մարտի 15-ին և 20-ին՝ Սկյուտարի Սանուց միության մեջ:

Մարմարա, № 3897, 3928, 3946: Ժամանակ, № 17052:

Մարտի 5. — *Լիոնի շրջակա՝ Տեսինի ՀՅԴ Տան մեջ, Լիոնի և Տեսինի դերասանական խմբերի ուժերով, Թրագոշի (Համլետ) ղեկավարությամբ:*

Մասնակցել են՝ Ժյուդեքսը (Գևորգ Զուլճյան), Մուրատ Սաղաթելյանը, Սահակ Պասմաճյանը, Լևոն Ղարիպյանը, տիկ. Վ. Մուրատյանը, Միրիճան Շիրվանյանը, Ժանո և Մանվել Արապյան եղբայրները:

ԳԱԹ, Թրագոշի Փոնդ:

Մարտի 20. — *Լիոնի շրջակա՝ Վիենի կաթոլիկական եկեղեցու սրահում, նույն խմբով:*

1956

Հունվարի 20. — *Կահիրեի Էզպեքիե թատրոնում, Եգիպտահայ թատերական խումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Արաքսի Օհանյանի: (Համլետի երկրորդ հայ կին դերակատարը):*

Համլետ — Արաքսի Օհանյան, *Կլավդիոս — Նուպար Բանյան, Գերտրուդ — Վ. Յաղճյան, Պոլոնիուս — Աստուր Օհանյան, Լաերտ — Հայկազ Գալուստյան, Օֆելյա — Թ. Գարաճյան, Համլետի հոր ուրվականը — Գրիգոր Նիզիպյան (բեմադրության սուսերամարտի մարզիչը), Հորացիո — Հ. Պոստաջյան, Ռոզենկրանց — Կ. Սուլթանյան, Գիլդենշտերն — Կ. Նիկողոսյան, Օզրիկ — Հ. Խըրխըչյան, Մարցելլոս — Պ. Պուղտաճյան, Բեռնարդո — Վահե (Պոյաճյան), Դերասան — Օ. Գալուստյան, Բ. դերասան — Հայկ-Արմեն, Դերասանուհի — Անահիտ, Գերեզմանափոր — Տ. Մանավյան:*

Արաքս, № 3: Արաքսի Օհանյանի վկայությունը:

Մարտի 25. — *Հալեպի Սինեմա Սուրիա սրահում, Կիլիկյան վարժարանների հոգաբարձության նախաձեռնությամբ. դերասան Պերճ Թոմպուլյանի ղեկավարությամբ, տեղական դերասանների հետ, ցերեկը:*

Համլետ — Պերճ Թոմպուլյան, *Գերտրուդ — Գոհարիկ, Պոլոնիուս — Անդրանիկ Վսեմյան, Լաերտ — Ժորժ Զափարյան, Օֆելյա — Ազատուհի Վսեմյան, Հորացիո — Մկրտիչ Սիմոնյան,*

Գերեզմանափոր — Պողոս Մենտիլյան: Մասնակցել են նաև՝ Ղևոնդ Գավլաքյանը, Ավետիս Էքմեքճյանը, Մանուել Թյուֆենքճյանը, Դանիել Գարամանուկյանը:

Սուրիա, № 209: Պերճ Թոմպուլյանի վկայությունը:

1957

Մարտի 17. — *Թեհրանի Հայ Մշակութային միության «Արարատ» կազմակերպության սրահում, Պերճ Թոմպուլյանի (Համլետ) ղեկավարությամբ, տեղի դերասանների հետ:*

Գերտրուդ — Կայծակուհի Սիմոնյան, (Օֆելյա — Սոնյա Թոմպուլյան): Մասնակցել են նաև՝ Հրաչ Թորոսյանը, Արտուշ Յաղմուրյանը, Սուրեն Մուրադյանը և ուրիշներ: Կրկնվել է ապրիլի 5-ին:

Ալիք, № 58, 62:

Պերճ Թոմպուլյանի բեմադրությամբ խաղացվել է նաև՝ Բաղդադում, Բասրայում (Պոլոնիուս — Անդրանիկ Վսեմյան, Օֆելյա — Ազատուհի Վսեմյան, Գերտրուդ — Արփինե Խաչատուրյան, Հորացիո — Ռ. Այվազյան), Երուսաղեմում՝ տեսարաններ (1960):

Պերճ Թոմպուլյանի վկայությունը:

1958

Նոյեմբերի 23. — *Սոֆիայի Գ. Դիմիտրով սրահում, «Երևան» Մշակութային միության կենտրոնական և Սոֆիայի մասնաճյուղի նախաձեռնությամբ կազմակերպված երեկոյին Վահրամ Փափազյանը հանդես է եկել «Վերջապես ես մենակ եմ» և «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսություններով:*

ԳԱԹ, Ս. Բեչյանի Ֆոնդ, 4-րդ ք., № 179:

1959

Տարվա վերջերին. — *Հալեպում, Պերճ Թոմպուլյանը (Համլետ) տեղի թատերական ուժերի մասնակցությամբ:*

Գուլիա, № 311:

1961

Մայիսի 1–2. — *Բեյրութի Քոլեժ դը լա Սալ թատրոնում, «Դրամատիկ թատերախումբը» Պ. Թոմպուլյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Կլավդիոս — Մարտիրոս Յափուճյան, Գերտրուդ — Արաքսի Խաչատուրյան, Պոլոնիուս — Լևոն Գրլբճյան, Լաերտ — Հակոբ Գնունի, Օֆելյա — Էոժենի Թոմպուլյան, Համլետի հոր ուրվականը — Մովսես Աչբգյան, Հորացիո — Մանուել Մեննեկիչյան, Օզրիկ — Հարությունն Ապաճյան, Բեռնարդո — Հարութ Հարությունյան, Մարցելլոս — Զավեն Ապաճյան, Ֆրանցիսկո — Մարտիրոս Քեհյայան, Գերեզմանափոր — Լևոն Ռշտունի:

Գուլիա, № 439: Պ. Թոմպուլյանի վկայությունը:

Նոյեմբերի 26. — *Բեյրութի Գալուստ Կյուլպենկյան սրահում, Պետրոս Ադամյանի մահվան 70-ամյակի առթիվ երեկոյին, տեսարաններ:*

Համլետ — Գրիգոր Սաթամյան, Օֆելյա — Աստղիկ Գասպարյան:

Հառաջ, դեկտեմբերի 3:

1963

Աշնան սկզբներին. — *Կ. Պոլսում, Գևորգ Գասպարաճյանի (Համլետ) բեմադրությամբ:*

Գուլիա, № 402:

1964

Ապրիլի վերջերին (23-ից հետո). — *Լոնդոնում և Բիրմինհամում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակին նվիրված տոնահանդիսություններին, Խորհրդային Միության պատվիրակության անդամ, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Դավիթ Մալյանը հանդես է եկել Կլավդիոսի մենախոսությամբ:*

Դ. Մալյանի վկայությունը:

Մայիսի 7–8. — *Կիրովականում (այժմ՝ Վանաձոր), Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակին նվիրված հանդիսությանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանների կատարմամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Գերտրուդ — Հեղինե Հովհաննիսյան, Պոլոնիուս — Աշոտ Ներսիսյան, Ռոզենկրանց — Վաչե Բագրատունի, Գիլդենշտերն — Գեղամ Աֆրիկյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Մայիսի 28–29. — *Երևանի Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ (այժմ՝ Ա. Խաչատրյանի անվ.) դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակին նվիրված հանդիսությանը Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանների կատարմամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Վ. Փափազյան, Գերտրուդ — Հ. Հովհաննիսյան, Պոլոնիուս — Ա. Ներսիսյան, Ռոզենկրանց — Վ. Բագրատունի, Գիլդենշտերն — Գ. Աֆրիկյան, Ա. դերասան — Ալեքսանդր Ադամյան:

Սովետական Հայաստան, № 123:

— Բեյրութի Գ. Կյուլպենկյան սրահում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, դերասան Կ. Գնդունու բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ:

Համլետ — Կայծակ Գնդունի: Մասնակցել են՝ Հարություն Գնդունին, Ներսես Ինկիլիզյանը, Հակոբ Ավետիքյանը (գինվոր) և ուրիշներ:

Հ. Ավետիքյանի հաղորդումը:

Հոկտեմբերի 31. — *Լոնդոնի Քոմընվելթ ինստիտուտի սրահում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակին նվիրված երեկոյին կրկնվել է երրորդ արարվածի չորրորդ տեսարանը:*

Համլետ — Աստուր Օհանյան, Գերտրուդ — Սեդա Ջիլինկիրյան:

Զարթոնք, դեկտեմբերի 23:

1965

Բաղդադում, Պերճ Թոմպուլյանը (Համլետ) տեղի թատերասերների խմբի հետ:

Կլավդիոս — Հակոբ Իփեկյան, Գերտրուդ — Վրեժուհի Իփեկյան, Պոլոնիուս — Գրիգորյան, Օֆելյա — Էոժենի Թոմպուլյան:

Ալիք, № 72:

1966

Նոյեմբերի 18. — *Մոսկվայում, ազգային լեզուներով կրկնվող ֆիլմերի համամիութենական սեմինար խորհրդակցությունում ցուցադրվել է «Համլետ» (ռուսական) կինոֆիլմը (թարգմ. Հ. Մասեհյան և Վ. Հովակիմյան), ռեժիսոր՝ Երվանդ Մատուրյան, Լևոն Գրիգորյան, հնչյունային օպերատոր՝ Շ. Գրիգորյան:*

Համլետ — Խորեն Աբրահամյան, Կլավդիոս — Սոս Սարգսյան, Գերտրուդ — Մետաքսյա Սիմոնյան, Պոլոնիուս — Գեղամ Հարությունյան, Լաերտ — Լորենց Առուչանյան, Օֆելյա — Մարգո Մուրադյան:

Շեքսպիրական, գիրք 3, Եր., 1969, էջ 377–378:

1968

Փետրվարի 14. — *Կահիրեի էզպեքիե թատրոնում եգիպտահայ թատրոնի վետերան, դերասանուհի, դրամատուրգ և ռեժիսոր Արաքսի Օհանյանի բեմական գործունեության 40-ամյակին նվիրված երեկոյին հոբելյարը հանդես է եկել «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությամբ և Օֆելյայի հետ տեսարանում (մտիր կուսանոց):*

Համլետ — Արաքսի Օհանյան, Օֆելյա — Սաթո Պալայան:

Զահակիք, մարտ:

1972

Մարտի 11. — *Բեյրութի Հ. Տեր-Մելքոնյան թատերասրահում, Պերճ Թոմպուլյանը (Համլետ) տեղի թատերասերների հետ ներկայացրել է տեսարաններ:*

Օֆելյա — Սրբուհի Իբրանոսյան, Համլետի հոր ուրվականը — Սուրեն Տեյիրմենճյան:

Պ. Թոմպուլյանի վկայությունը:

1973

Հունիսի 1. — *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Ջրբաշյան) ուսանող Խաչատուր Զալիկյանի բեմադրությունը, տեսարաններ կուրսակիցների և դերասանական ֆակուլտետի ուսանողների մասնակցությամբ:*

Համլետ — Դավիթ Սաֆարյան, *Համլետի կրկնակ — Գ. Մկրտչյան (դերասանակ. ֆակ. երկրորդ կուրսից), Կլավդիոս — Նիկոլ Գյուլբուդաղյան (Իրան), Գերտրուդ — Մ. Ադամյանց, Լաերտ — Գրիգոր Տատինցյան, Հորացիո — Մանուել Ջիջի (Սիրիա), Գերեզմանափոր — Ռոման Մաթիաշվիլի (Թբիլիսի), Մաղրածու — Սարգիս Զրչյան, Փոքրիկ երաժիշտ — Ա. Ասատրյան (դպրոցական):*

Նույն օրը. — *Սաթենիկ Մաթևոսյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Սարգիս Զրչյան, *Կլավդիոս — Արամ Տեր-Գրիգորյան, Գերտրուդ — Գոհար Տրդատյան (Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի դերասանուհի), Պոլոնիուս — Ս. Գրիգորյան (Հեռուստաթատրոնից), Լաերտ — Կ. Գրիգորյան (դերասանակ. ֆակ. առաջին կուրսից), Օֆելյա — Իրինա Օհանյան, Հորացիո — Ա. Օրդոյան (դերաս. ֆակ. առաջին կուրսից), Գերեզմանափոր — Գ. Մալոյան (դերաս. ֆակ. առաջին կուրսից), Դերասաններ — Հ. Թորոսյան, Գ. Գրիգորյան, Վ. Հայրապետյան, Լևոն Իվանյան, Լ. Մանվելյան (բոլորն էլ «Տուչպա» մնջախաղի թատրոնից):*

Մրցույթ ռեժիսորական ֆակուլտետի 15-րդ շրջանավարտների, Եր., (1974):

Հունիսի 16, 17, 24. — *Հալեպի ՀԲԸ Միության հանդիսասրահում, Շեքսպիրին նվիրված երեկոյին, Ուրֆայի Վերածնունդ միության թատերախումբը Պերճ Թոմպուլյանի (Համլետ) բեմադրությամբ, զգեստների ձևավորումը Էոժենի Թոմպուլյանի (Գերտրուդ):*

Պոլոնիուս և Մարցելլոս — Լևոն Զաղալանյան, Օֆելյա — Դանիա Կոսդանյան, Հորացիո — Սարգիս Սերմանուկյան, Բեռնարդո — Հակոբ Կյուլվարդյան, Ֆրանցիսկո — Անդրանիկ Սեմերճյան, Համլետի հոր ուրվականը — Վարդան Թերզապյան:

Արարատ, № 9506; **Զարթոնք,** № 208;

1976

Հոկտեմբերի 3. — *Տորոնտոյի ՀԲԸ Միության թատերախումբը, Սիրարփի Ամեմյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ:*

Համլետ — Տորք Ամեմյան, *Գերտրուդ — Սիրարփի Ամեմյան:*

Արաքս (Մ.), 1977, № 61;

1977

Հոկտեմբերի 22. — *Երևանի Հայֆիլհարմոնիայի փոքր (այժմ՝ Ա. Բաբաջանյանի անվ.) դահլիճում, Մենաթատրոն, Արամ Ռ. Գրիգորյանի համադրությամբ ու բեմադրությամբ:*

Համլետ — Ժաստեն Գևորգյան *(երրորդ հայ կին դերակատարը):*

Երեկոյան Երևան, № 257:

Դեկտեմբերի 15. — *Երևանում, Հայաստանի գրողների միության Մեծ դահլիճում, Ժաստեն Գևորգյանի (Համլետ) մենաներկայացումը:*

Ժ. Գևորգյանի վկայությունը:

1978

Փետրվարի 16. — *Լենինականի պետթատրոնում, Ժ. Գևորգյանի կատարմամբ:*

Սեպտեմբերի 16. — *Կիրովականի պետթատրոնում, Ժ. Գևորգյանի կատարմամբ:*

Ժ. Գևորգյանի վկայությունը:

1980

Մարտի 29. — *Երևանի Դրամատիկական (այժմ՝ Ղափլանյանի անվ.) թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Արմեն Խանդիկյանի, նկարիչ՝ Եվգենի Սաֆրոնով, երաժշտական ձևավորումը՝ Ֆելիքս Արամյանի, սուսերամարտը՝ Մարտին Մելքոնյանի:*

Համլետ — Վլադիմիր Մարյան, *Կլավդիոս — Ռաֆայել Քոթանջյան, Գերտրուդ — Անահիտ Թուփչյան, Պոլոնիուս — Լևոն Շարաֆյան, Լաերտ — Ամիրան Գալստյան, Օֆելյա — Տաթևիկ Ղափլանյան, Հորացիո — Գրիգոր Գաբրիելյան, Գիլդենշտերն — Արթուր Ուլմազյան, Մարցելլոս, Օզրիկ — Ռուդիկ Հովսեփյան, Ռեյնալդո — Էդվարդ Գասպարյան, Քահանա — Հասան Նավոյան, Դերասան — Ռոբերտ Հարությունյան, Դերասաններ — Հրաչյա Հարությունյան, Գեղամ Հարությունյան, Մակիչ Մարգարյան, Գերեզմանափոր — Ռուբեն Կարապետյան, Թիկնապահ — Ավետիս Խրիմյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

1981

Մայիս. — *Հոկտեմբերյանի (այժմ՝ Արմավիր) Հաստոցաշինական գործարանի մշակույթի պալատում, Հոկտեմբերյանի մի խումբ մտավորականներից և Երևանի պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի մի քանի ուսանողներից կազմված թատերախումբը. բեմադրությունը՝ Սուրեն Հարությունյանի:*

Համլետ — Նորիկ Աբրահամյան, *Կլավդիոս — Սուրեն Հարությունյան, Գերտրուդ — Տաթևիկ Նալբանդյան, Պոլոնիուս — Գագիկ Մինասյան:*

Գ. Մինասյանի վկայությունը:

Նոյեմբերի 17. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնը՝ Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

1983

Հունիսի 25, Հուլիսի 6. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Համլետ — Վ. Մարյան, Կլավդիոս — Ռ. Քոթանջյան, Գերտրուդ — Ա. Թուփչյան, Պոլոնիուս — Լ. Շարաֆյան, Լաերտ — Ա. Գալստյան, Օֆելյա — Տ. Ղափլանյան, Հորացիո — Գ. Գաբրիելյան, Գիլդենշտերն — Ա. Ուլմազյան, Օզրիկ, Մարցելլոս — Ռ. Հովսեփյան, Քահանա — Հ. Նավոյան, Ռեյնալդո — Է. Գասպարյան, Դերասան — Ռ. Հարությունյան, Դերասաններ — Գ. Մկրտչյան, Մ. Մարգարյան, Գերեզմանափոր — Ռ. Կարապետյան, Թիկնապահ — Ա. Խրիմյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

1985

Դեկտեմբերի 20. — *Երևանի կամերային պետական թատրոնում, բեմականացումը և բեմադրությունը Արա Երնջակյանի, երաժշտությունը՝ Ա. Քարտալյանի: Խաղացվել է հայերեն և ռուսերեն:*

Համլետ — Արմեն Համբարձումյան, *(հայ.),* ***Արամ Մազմանյան,*** *(ռուս.), Կլավդիոս — Միքայել Պողոսյան, Գերտրուդ — Եվգենյա Պողպոմոգովա, Պոլոնիուս — Կարեն Ուլիխանյան, Լաերտ — Գեորգի Ամիրագյան, Ա. Աբրահամյան, Օֆելյա — Նելլի Խերանյան, Զարա Ուզունյան, (ռուս.) Հորացիո — Միքայել Ավակիմով, Հրանտ Թոխատյան, Ռոզենկրանց — Ռոմիկ Մանուկյան, Գիլդենշտերն — Արթուր Սահակյան:*

Կոմպոզիտոր, № 293. **Արա Երնջակյանի վկայությունը:**

1991

Մարտի 27. — *Երևանի Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Թատրոնի Միջազգային օրվա առթիվ, Պետրոս Ադամյանի մահվան 100-ամյակին նվիրված միջոցառմանը ժամեն Գևորգյանը կատարել է «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը և այլ տեսարաններ:*

1994

Նոյեմբերի 13. — *Երևանի Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը, մենաթատրոնի արտիստուհի ժամեն Գևորգյանի կատարմամբ:*

2000

Մարտի 27. — *Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Թատրոնի Միջազգային օրվա առթիվ, «Մկան թակարդ կամ փորձում ենք «Համլետ» վերնագրով: Բեմական տարբերակը և բեմադրությունը Հակոբ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Գրիչա Սարգսյան, կոմպոզիտոր՝ Ստեփան Թորոսյան, պարադիր՝ Գագիկ Կարապետյան, բեմական պլաստիկան՝ Ս. Շահինյանի:*

Համլետ — Արթուր Կարապետյան, *Կլավդիոս — Արտաշես Շահվերդյան, Գերտրուդ — Անահիտ Բաբեյան, Պոլոնիուս — Արմեն Սանթրոսյան, Օֆելյա — Սուսաննա Բաղդասարյան, Գիլդենշտերն — Տրդատ Մակարյան, Համլետի հոր ուրվականը — Զավեն Աբրահամյան, Դերասաններ — Շուշանիկ Ղազարյան, Լ. Ղևոնդյան, Սուրեն Առաստամյան, Վահե Պապյան, Էլլադա Սայադյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

2006

Դեկտեմբերի 1. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնում (նվիրվել է Թաթիկ Սարյանի հիշատակին), բեմադրությունը՝ Արթուր Սահակյանի, արտաքին ձևավորումը և զգեստները՝ Կարեն Գրիգորյանի, երաժշտական ձևավորումը՝ Աշոտ Փափազյանի (հինգ գործողություն, 26 տեսարան, հանվել են՝ Վոլդիմանդի, Կոռնելիուսի, Ռեյնալդոյի, 2-րդ գերեզմանափորի դերերը, ավելացվել՝ նորերը):*

Համլետ — Հրաչյա Հարությունյան, *Կլավդիոս — Ռուբեն Կարապետյան, Գերտրուդ — Էվելինա Շահիրյան, Պոլոնիուս — Գուրգեն Անտոնյան, Լաերտ — Գրիգոր Խաչատրյան, Օֆելյա — Լիլիթ Մեսրոպյան, Հորացիո — Արտաշես Ալեքսանյան, Մարցելլոս — Արտաշես Մխիթարյան, Ռոզենկրանց — Էդվարդ Սարգսյան, Գիլդենշտերն — Արմեն Բարսեղյան, Գերեզմանափոր — Կարպիս Շամլյան, Համլետի հոր ուրվականը, Դերասան — Գրիգոր Գաբրիելյան, Դերասանուհի — Նախրա Շահիրյան, Լուցիանոս — Վահագն Գալստյան, Պալատական տիկին — Մարինե Գաբրիելյան, Պահակներ — Արտյոմ Եղիազարյան, Վահան Մալխասյան, Օզրիկ — Հովհաննես Թեքգյոզյան, Բեռնարդո — Արտյոմ Եղիազարյան, Քահանա — Արա Գևորգյան, Երգչուհի-դերասանուհի — Լուսինե Հարությունյան, Երգիչ-դերասան — Հրաչյա Ստեփանյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

JULIUS CAESAR (1599)

ՀՈՒԼԻՈՍ ԿԵՍԱՐ

1853

Հունվարի 25. — *Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզում, Մխիթարյան միաբանության դպրոցական թատրոնում (Հավանաբար՝ ֆրանսիացի դրամատուրգ Դյուսիսի փոխադրության թարգմանությամբ), համառոտված, **առաջին անգամ**:*

Հռոմում կատարվող տեսարանում հանդես են եկել Հուլիոս Կեսարը (Հռոմի դիկտատոր), Անտոնիոսը (Հյուպատոս), Բրուտոսը (Պրետոր, որդի Կեսարի), Տուղղիոսը, Կասսիոսը, Կիմները (ծերակույտի ավագներ), ծերակույտ, հռոմեացիք:

ԳԱԹ, ներկայացման ծրագրի լուսանկար պատճենը:

1911

Կ. Պոլսում բեմադրության է պատրաստվել: Մասնակիցներից պետք է լիներին Վահրամ Փափազյանը, Ենովք Շահենը:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 2028:

1916

Փետրվարի 18. — *Բաքվի Հայ դրամատիկ դերասանների խումբը, Արմեն Արմենյանի թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ պատրաստվել է ներկայացնել Մայիլյանների (այժմ՝ Ախունդովի անվ. օպերայի և բալետի) թատրոնում: Մամուլում հայտարարվել է, բայց ներկայացումը տեղի չի ունեցել (հիշատակություն չկա):*

Ներկայացման մասնակիցների թվում նախատեսված են եղել՝ Վահրամ Փափազյանը, Հովհաննես և Արաքս Զարիֆյանները, Արշակ Հարությունյանը, Եկատերինա Դուրյան-Արմենյանը, Օլգա Գուլազյանը, Արմեն Արմենյանը:

Աբև, № 11:

*— Նյու Յորքում, **առաջին անգամ**, բեմադրվել է Հայ դրամատիկ խմբի ուժերով (Մկրտիչ Նուրյան և ուրիշներ):*

ԳԱԹ, Ղ. Սարգսյանի հուշերը:

1920

1920, Թիֆլիս. — *1920—1921 թատերաշրջանում բեմադրելու համար, Հայոց Դրամատիկական ընկերության խորհրդի որոշումով, հատուկ պատվերով թարգմանվել է «Հուլիոս Կեսարը»:*

Մշակ, № 55:

1934

Հունիսի 24. — *Հալեպի Այնթապցիների կրթասիրաց վարժարանում, Հայ Երիտասարդաց ընկերակցության թատերախմբի (այժմ՝ Պ. Ադամյանի անվ.) ներկայացումը:*

***Հուլիոս Կեսար — Խաչիկ Գալուստյան**; Ներկայացմանը մասնակցել են՝ Հովհաննես Պազարպաշյանը, Անդրանիկ Կետիկյանը, Գրիգոր Պարսումյանը, Կարապետ Գարտաշյանը, Վահան Թյուրինճյանը, Նուպար Տեմիրճյանը, Գրիգոր Գոբարիկյանը և ուրիշներ:*

Հալեպի «Պետրոս Ադամյան» թատերախմբի հավաքածո (ազդագիր):

— 1930-ական թթ. Կիպրոսի Մելքոնյան կրթական հաստատությունում, Հ. Շեհմելյանի բեմադրությամբ:

(Հուլիոս Կեսար — Հովհաննես Շեհմելյան):

Նոր Ալարդ, 1980, № 3, էջ 59:

1968

Մայիսի 21. — *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական (այժմ՝ Թատրոնի և Կինոարվեստի պետական) ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Ջրբաշյան) ուսանող Ռուբեն Մակարյանի համադրությամբ ու բեմադրությամբ, համակուրսեցիների կատարմամբ:*

Բրուտոս — Ռուբեն Մակարյան, Կասիոս և ***Կեսար — Արմեն Խանդիկյան,*** *Կասկա — Դավիթ Մնացականյան, Անտոնիոս — Վահե Շահվերդյան, Պորցիա — Սվետլանա Քոչարյան (հետո՝ Լանա Ատրունի):*

Մրցակցային ռեժիսորական ֆակուլտետի 11-րդ շրջանավարտների, Եր., 1971:

1972

Մարտի 11. — *Բեյրութի Տեր-Մելքոնյան սրահում, Շեքսպիրյան երեկոյին,* ***Պերճ Թոմպուլյանի*** *բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ (**Անտոնիոս**), տեսարաններ:*

ԳԱԹ, Ջ. Գալուստյանի ֆոնդ:

1973

Հունիսի 16–17, 24. — *Հալեպի ՀԲԸ Միության Հանդիսասրահում, Ուրֆայի Վերածնունդ միության թատերախումբը, Շեքսպիրյան երեկոյին, Պերճ Թոմպուլյանի բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ (Մարկ Անտոնիոս), տեսարաններ:*

Հուլիոս Կեսարի դիակ — Աբրահամ Կոստանյան:

Զարթոնք, № 208:

1992

Մայիսի 24. — *Երևանի Հր. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնում (թարգմ. Խ. Դաչտենց), բեմադրությունը և երաժշտական ձևավորումը՝ Արմեն Խանդիկյանի, նկարիչ՝ Կարեն Գրիգորյան:*

Կեսար — Վլադիմիր Մարյան, *Օկտավիանոս — Արամ Մխիթարյան, Անտոնիոս — Լևոն Շարաֆյան, Լեպիդոս — Կարեն Ջանգիրյան, Բրուտոս — Արթուր Ուիթմազյան, Կասիոս — Արամ Անանյան, Կասկա — Հրաչյա Հարությունյան, Լիգարիոս — Թորոս Խաչատրյան, Դեցիոս Բրուտոս — Ռուբեն Կարապետյան, Սինա — Գրիգոր Գաբրիելյան, Գուչակ — Ռոբերտ Հարությունյան, Լացիոս — Հովհաննես Բաբախանյան, Կալփուրնիա — Լաուրա Թանգյան, Պորցիա — Մարինե Սարգսյան, Կեսարի սպասավոր — Ռոլանդ Հունանյան, Օկտավիանոսի սպասավոր — Ռոբերտ Առաքելյան, Քաղաքացիներ — Էդվարդ Գասպարյան, Լևոն Մուրադյան, Գևորգ Աբազյան, Սերգուշ Բաբայան, Լևոն Սահակյան, Հովհաննես Բաբախանյան:*

Երկրորդ կազմ՝ Օկտավիանոս — Արմեն Հակոբյան, Կասկա — Գրիգոր Գաբրիելյան, Սինա — Արամ Մխիթարյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

1997

Նոյեմբեր. — *Թբիլիսիում, Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնը Համաշխարհային արվեստի փառատոնին:*

Թատերական Երևան, № 4:

2010

Ապրիլի 30. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնում, բեմադրությունը՝ Ա. Խանդիկյանի, նկարչական ձևավորումը և զգեստները՝ Կ. Գրիգորյանի, երաժշտական ձևավորումը՝ Աշոտ Փափազյանի և Ա. Խանդիկյանի:*

Հուլիոս Կեսար — Գրիգոր Գաբրիելյան, *Բրուտոս — Արթուր Ուիթմազյան, Անտոնիոս — Հրաչյա Հարությունյան, Կասիոս — Գրիգոր Խաչատրյան, Օկտավիանոս — Արտաշես Մխիթարյան, Կասկա — Արմեն Բարսեղյան, Դեցիոս Բրուտոս — Վահան Գալստյան, Սինա — Արեն Վաթյան, Պորցիա — Գոհար Իգիթյան,*

Կալփուրնիա — Լուիզա Ղամբարյան, Գուչակ — Գուրգեն Անտոնյան, Լեպիդիոս — Կարեն Միրիջանյան, Կեսարի սպասավոր — Էդվարդ Գասպարյան, Օկտավիանոսի սպասավոր — Բաբկեն Զորանյան, Լացիոս — Նիկոլայ Ավետիսյան, Քաղաքացիներ — Հովհաննես Թեքգյոզյան, Հրաչյա Ստեփանյան, Սամվել Հարությունյան, Գագիկ Մկրտչյան, Նարեկ Քթոյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

2011

Հոկտեմբերի 21. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնը Վահրամ Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոնին:*

1912

Փետրվարի 27. — *Երևանի Հր. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնի «Հուլիոս Կեսար» բեմադրությունն արժանացել է Հայաստանի Հանրապետության պետական մրցանակի: Մրցանակ է շնորհվել բեմադրող՝ Արմեն Խանդիկյանին, բեմանկարիչ՝ Կարեն Գրիգորյանին, դերակատարներ՝ Գրիգոր Գաբրիելյանին (Հուլիոս Կեսար), Արթուր Ութմազյանին (Բրուտոս), Հրաչյա Հարությունյանին (Անտոնիոս):*

WINTER'S TALE (1610)

ԶՄԵՌԱՑԻՆ ՀԵՔԻԱԹ

1954

Հունիսի 28. — *Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Հ. Աբեյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Ստեփան Ալաջաջյան), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Հովհաննես Կարապետյանի, նկարիչ՝ Թագվոր Բերբերյան, երաժշտությունը՝ Կ. Մելիք-Վրթանեսյանի, պարերը՝ Վ. Ղարիբյանի:*

Լեոնտես — Սուրեն Հովհաննիսյան, Մամիլիուս — Ռեմիկ Սարգսյան, Կամիլլո — Հ. Ավագյան, Անտիգոնես — Միքայել Հակոբյան, Կլեոմենես — Ղազար Նազարյան, Դիոն — Սուրեն Եղիազարյան, Պալատական — Ալեքսանդր Շագաֆյան, Պոլիքսենես — Արշակ Արշակունի (Հարությունյան), Ֆլորիզել — Վոլոդյա Գրիգորյան, Դատական պաշտոնյա — Գրիգորի Կոտով, Նավաստի — Ժիրայր Կարապետյան, Բանտապահ — Գեղամ Նալբանդյան, Մեր Հովիվ — Գ. Կարապետյան, Կլաուն — Թ. Սարգսյան, Ավտոլիկոս — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Հերմիոն — Աղավնի Հարությունյան, Պերտիդա — Լենա Փաշինյան, Պոլինա — Հասմիկ Նաղաշյան, Էմիլյա — Օ. Մութաֆյան, Ա. ազնվականուհի — Աղավնի Հովհաննիսյան, Բ. ազնվականուհի — Արաքսյա Մսրյան, Մոպսա — Ռ(ոզա) Գրիգորյան, Դուկաս — Ռ. Գոբիկյան:

Երկրորդ կազմ՝ Լեոնտես — Արշավիր Վաչյան, Մամիլիուս — Ռոզա Գրիգորյան, Կլեոմենես — Աշոտ Գևորգյան, Դիոն — Վրույր Աղաջանյան, Բանտապահ — Հովհաննես Մսրյան, Կլաուն — Ս. Սահակյան:

Տպագիր, № 84; Սովետական Հայաստան, № 202:

Սեպտեմբեր. — *Երևանի Հայֆիլհարմոնիայի Ամառային թատրոնում (այժմյան Կոմիտասի անվ. երաժշտական տան տեղը), Կիրովականի Աբեյյանի անվան պետթատրոնի ներկայացումը Շրջանային թատրոնների ստուգատեսին:*

Նոյեմբերի 17. — *Կիրովականի Աբեյյանի անվան թատրոնի բեմադրության քննարկումը, զեկուցող՝ Լուիզա Սամվելյան:*

1955

Մարտի 27. — *Լենինականում (այժմ՝ Գյումրի), Կիրովականի Աբեյյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

1956

Մայիս. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Կիրովականի Աբեյյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Коммунист, № 138.

1977

Փետրվարի 17. — *Ստեփանակերտի Գորկու (այժմ՝ Վ. Փափազյանի) անվան թատրոնում (թարգմ. Ստ. Ալաջաջյան). բեմադրությունը՝ Հովհաննես Կարապետյանի, նկարիչ՝ Գրիգոր Մատուրյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Ֆելիքս Արամյանի, պարերի բեմադրությունը՝ Ա. Ա. Բաբայանի:*

Լեոնտես — Բենիկ Օվչյան, Մամիլիուս — Ս. Երեմյան, Կամիլլո — Սամվել Վիրաբյան, Անտիգոնես — Վանյա Հովհաննիսյան, Կլեոմենես — Ա. Հարությունյան, Դիոն — Սամվել Էվրիյան, Պոլիքսենես — Միքայել Հարությունյան, Ֆլորիզել — Բ. Գևորգյան, Նավաստի — Մ. Ավագյան, Բանտապահ — Բ. Պողոսյան, Մեր հովիվ — Գուրգեն Գրիգորյան, Կլաուն — Քաջիկ Հարությունյան, Ավտոլիկոս — Մամիկոն Միքայելյան, Հերմիոն — Մարգո Բալասանյան, Պերտիդա — Ժաննա Գալստյան, Պոլինա — Նը-

վարդ Ասատրյան, Էմիլյա — Ռոզա Գրիգորյան, Մոպսա — Արեգա Առաքելյան, Դորկաս — Ջ. Առաքելյան, Ա. Հովվուհի — Ժաննա Գալստյան, Բ. Հովվուհի — Ա. Հարությունյան, Դատական պաշտոնյա — Վ. Առուշանյան, Ա. Պալատական — Բուդդան Բաբայան, Բ. պալատական — Բ. Պողոսյան, Ա. ազնվականուհի — Շուշիկ Գրիգորյան, Բ. ազնվականուհի — Ա. Հովհաննիսյան, Գ. ազնվականուհի — Ա. Օհանյան:

Երկրորդ կազմ. Մեր հովիվ — Ժորա Մովսիսյան, Հերմիոն — Հերիքնազ Սիմոնյան, Պերտիդա — Արեգա Պետրոսյան, Պոլինա — Ջուլիետ Հարությունյան, Ա. Հովվուհի — Արեգա Պետրոսյան:

Комунист, № 73: Ներկայացման ծրագիրը:

1978

Մայիսի 25. — *Կիրովականում, Ստեփանակերտի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Ներկայացման ծրագիրը:

MACBETH (1605)

ՄԱԿԲԵԹ

1864

Հունվարի 29. — *Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության դպրոցական թատրոնում (Ժան-Ֆրանսուա Դյուսիսի ֆրանսերեն փոխադրության 1839-ի հրատարակությունից թարգմ. Սամուել վարդապետ Կայսերյան), Շեքսպիրի ծննդյան 300-ամյակի առթիվ, առաջին անգամ:*

Պիեսը խաղացվել է կրճատված, 9 գործող անձով, Լեդի Մակբեթի դերը դարձվել է ֆրեստեկոնտ անունով, իսկ Հայերեն թարգմանության մեջ՝ էդգարդ, որդի Մակբեթի:

Բազմավեպ, 1964, № 10–12, էջ 287–289:

1867

Մարտի 25. — *Կ. Պոլսի Նաումի թատրոնում, Ասիական ընկերության դերասանական խումբը (թարգմ. Խաչատուր Ուղուրեկյան), բեմադրությունը՝ Հակոբ Վարդովյանի:*

Մակբեթ — Հակոբ Վարդովյան, *(Լեդի Մակբեթ — Երանուհի Գարագաշյան, Մակդուֆ — Պետրոս Ադամյան):*

Մասիս, № 789: **Շեքսպիրական,** գիրք 2, Եր., 1967, էջ 236:

1873–1874

Կ. Պոլսի Հայ դերասանական խումբը 1873–1874 թատերաշրջանում բեմադրվելիք պիեսների շարքում նախատեսել է ներկայացնել «Մակբեթը», իբրև առաջին անգամ:

Թատերախմբի վերատեսուչը եղել է Թովմաս Ֆասուլյանը, բեմի տնօրենը՝ Սերովբե Պենկլյանը, փոխտնօրենը՝ Գրիգոր Վարդովյանը: Ներկայացումը չի կայացել:

ԳԱԹ, Ս. Դավթյանի ֆոնդ:

1893

Դեկտեմբերի 20. — *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Գևորգ Պետրոսյանի բենեֆիսային «Քին» ներկայացման մեջ կատարվել է մի տեսարան «Մակբեթից» (թարգմ. Ստեփան Մալխասյանց):*

Մակբեթ — Գևորգ Պետրոսյան;

Մատենադարան, Ալ. Երիցյանի ֆոնդ:

1899

Հունվարի 27. — *Բաքվում, Թիֆլիսի դերասանական խումբը, ի նպաստ Գևորգ Պետրոսյանի տրված «Քին» ներկայացման մեջ բեմ բեմի վրա տեսարանում կատարել է հատված «Մակբեթից»:*

Տարազ, № 5, էջ 127:

1914

Փետրվարի 10. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խմբի ներկայացման («Սալոմե», «Դյուքական հընչյուններ») վերջում Սիրանույշը կատարել է **Լեդի Մակբեթի** մենախոսությունը: (3-րդ արարի 4-րդ պատկերը):*

Հորիզոն, № 32: **Մշակ,** № 33:

1910-ական թթ.

1910-ական թթ. երկրորդ կեսին, Նյու Յորքի Հայ դրամատիկ խմբի կատարմամբ (թերևս՝ Մ. Մելքոնի թարգմանությամբ):

ԳԱԹ, Ղ. Սարգիսյանի հուշերը:

1919

Սեպտեմբերի 1. — *Լովելի Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակյան կուսակցության Արանց և կանանց մասնաճյուղը բեմադրության է պատրաստել «Մակբեթը»:*

Երիտասարդ Հայաստան, № 14:

1920

Մարտի 15. — *Կ. Պոլսի Բերայի Պըտի Շան թատրոնում, ցերեկը, Պոլսահայ դրամատիկ խումբը. բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի:*

Մակբեթ — Վահրամ Փափազյան, Լեդի Մակբեթ — Սիրանույշ Ալիքսանյան, Էդմոնդ — Տրդատ Նշանյան, Բանքո — Նշան Պեշիկթաշլյան:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 24. — *Կ. Պոլսի Պըտի Շան թատրոնում, ցերեկը, Պոլսահայ դրամատիկ խումբը:*

Նոր դերակատարներ՝ Դունկան — Տրդատ Նշանյան, Անգուս — Աշոտ Մատաթյան, Մակդուֆ — Հրաչյա Ներսիսյան, Մալկոմ — Երվանդ Թոլայան, Ռոս — Վ. Պալթազարյան:

Ճակատամարտ, № 588, 589:

Նոյեմբերի 4. — *Նույն խումբը: **Մակբեթ — Տրդատ Նշանյան:***

1922

Օգոստոսի 6. — *Կ. Պոլսի Սկյուտարի Թեփեբաշի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ խումբը:*

Մակբեթ — Վ. Փափազյան, Լեդի Մակբեթ — Ս. Ալիքսանյան, Առաջին վհուկ — Գրիգոր Ավետյան:

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:

Նոյեմբեր-դեկտեմբեր. — *Բաթումում, Վ. Փափազյանը (Մակբեթ) տեղի թատերական կոլեկտիվի հետ: Լեդի Մակբեթ — Նվարդ Ալիխանյան (վերագրվել է Արուս Ոսկանյանին):*

1924

Աշնանը. — *Խարկովում, Վ. Փափազյանը (Մակբեթ) տեղի թատերասերների խմբի հետ:*

Մարտակոչ, № 298:

1926

Դեկտեմբերի 29. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայկական պետթատրոնի ներկայացումը. թարգմանությունը և բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի (Մակբեթ), նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:*

Դունկան — Վարդան Միրզոյան, Բանքո — Մաթևոս Սանամյան, Մալկոմ — Ռ. Նադիրյան, Մակդուֆ — Խորեն Հարությունյան, Դոնալբեյն — Պերճիկ (Հովհաննիսյան), Առաջին վհուկ — Հարություն Բերոյան, Ֆլինս — Վարյա Սարգսյան, Լեդի Մակբեթ — Մարի Բերոյան, Ազնվական կին — Արուս Ասրյան, Բ. վհուկ, Ա. մարդասպան — Մուրադ Կոստանյան, Մենտեթ, Գ. վհուկ, Բ. մարդասպան — Արամ Խոսրով, Դոնապան — Արշակ Մամիկոնյան, Համբավաբեր — Գեղամ Աֆրիկյան, Մանկլավիկ — Սեդա Արարատյան, Լենոքս — Կարո Ալվարյան, Ռոս — Վավիկ (Անուշավան) Վարդանյան, Անգուս — Վահան Գալստյան:

Մարտակոչ, № 298: ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

1927

Հունվարի 27. — *Թիֆլիսի Հայպետթատրոնում: Նոր դերակատար. Լեդի Մակբեթ — Օլգա Մայսուրյան:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 15. — *Լենինականի (Գյումրի) Քաղլուսվարի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Մակբեթ) ղեկավարությամբ խումբը:*

Լեդի Մակբեթ — Մարիամ Մոռռոյան: Մասնակցել են նաև Արշակ Մամիկոնյանը, Արամ Ռշտունին, Հայկ Բեյլերյանը և ուրիշներ:

Բանվոր, № 75:

1928

Փետրվարի 8. — *Թիֆլիսի Հայպետթատրոնում, թարգմանությունը և բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի (Մակբեթ), նկարիչ՝ Գ. Շարբաբչյան:*

Դունկան — Միքայել Ալիխանյան, Մալկոմ — Արտաշես Վարդանյան, Դոնալբեյն — Նվարդ Ալիխանյան, Բանքո — Մաթևոս Սանամյան, Մակդուֆ — Դավիթ Մալյան, Լենոքս և Անգուս — Վահան Գալստյան, Ռոս — Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Ֆլինս — Վեներա Հակոբյան, Բժիշկ — Արտեմ Լուսինյան, Դրոնապան — Դորի Ամիրբեկյան, Ա. վհուկ — Հարություն Բերոյան, Բ. վհուկ — Գևորգ Փիրումյան, Գ. վհուկ — Ալեքսանդր Աբարյան, Ա. մարդասպան — Գրիգոր Ավագյան, Համբավաբեր — Գեղամ Աֆրիկյան, Լեդի Մակբեթ — Մարի Բերոյան, Ազնվական կին — Արուս Ասրյան:

Գրոլնոտաբ, № 30, 34: ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունվարի 18. — *Բաքվի Հայպետթատրոնի ներկայացումը (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Լևոն Քալանթարի:*

Մակբեթ — Վ. Փափազյան, Լեդի Մակբեթ — Մարիա Ադամյան, Մալկոմ — Սերժ Հայրյան, Դոնալբեյն — Լյուսի Թառայան, Բանքո — Լևոն Ալավերդյան, Մակդուֆ — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Լենոքս — Մկրտչյան, Ռոս — Մարտունի Մսրյան, Բժիշկ — Աղասի Ալայան, Ազնվական կին — Մանյա Թավրիզյան, Դրոնապան և Բ. վհուկ — Ավետ Ազյան, Ա. վհուկ — Վահան Եսայան, Գ. վհուկ — Միքայել Սաֆարյան, Համբավաբեր — Սերոբ, Դահիճ — Մարկոսյան:

ԳԱԹ, Լ. Ալավերդյանի ֆոնդ:

1932

Նոյեմբերի 15.— *«Մակբեթի» համբերթերցումը Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) թատրոնի կոլեկտիվում:*

1933

Ապրիլի 24. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), տեքստի լրացումները՝ Տիգրան Հախումյանի (5 գործ., 20 պատկեր), տեքստի համադրումը և բեմադրությունը՝ Արմեն Գուլակյանի, ռեժիսուրա՝ Ա. Գուլակյան, Մկրտիչ Ջանան, նկարիչ՝ Միքայել Արուտչյան, երաժշտությունը՝ Արամ Խաչատրյանի:*

Դունկան — Տիգրան Այվազյան, Մալկոմ — Վաչե Բաղբատունի, Մակբեթ — Հրաչյա Ներսիսյան, Լեդի Մակբեթ — Արուս Ոսկանյան, Բանքո — Վավիկ Վարդանյան, Ֆլինս — Թաթուլ Դիլաքյան, Եպիսկոպոս — Ս. Ասլանյան, Անգուս — Ավետ Ավետիսյան, Մակդուֆ — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Ռոս — Լևոն Մսրյան, Լենոքս — Օրի Բունիաթյան, Մենտեթ և Ա. ապստամբ քաղաքացի — Գարիկ Մուշեղյան, Կաթնես — Գեղամ Աֆրիկյան, Սիվարդ — Հենրի Ասլանյան, Բժիշկ և Դոնապան — Գուրգեն Գաբրիելյան, Ա. աղջիկ — Անատոլյա Եղյան, Բ. աղջիկ — Ա. Սիմոնյան, Էմմանուել — Մուրադ Կոստանյան, Մարդասպան — Սիամանտ Հովհաննիսյան, Ա. քահանա — Տիգրիս Աբրահամյան, Բ. քահանա և Բ. սուրհանդակ Դունկանի մոտ — Գևորգ Ասլանյան, Գ. քահանա և Ջեկ-կեդ — Վաղինակ Մարգունի, Դիկ —

Հովհաննես Ավագյան, Ջոն — Ռաֆայել Սարոյան, Ջորջ — Նշան Գևորգյան, Սմիթ — Սուրեն Աբեղյան, Սուրհանդակ Ջեկ-Կեղի մոտ — Տարոն Խաչատրյան, Ա. սուրհանդակ Դուլկանի մոտ, Բ. լրտես Անգուսի մոտ և Ա. սպասավոր — Մերուն Սամոկրանյան, Ա. լրտես Անգուսի մոտ — Ազատ Շերենց, Ա. կին ապստամբ — Ամալյա Արազյան, Բ. սպասավոր — Հ. Գալստյան:

Ապրիլի 26. — *Երկրորդ կազմ. **Մակբեթ — Մկրտիչ Ջանան:***

Ապրիլի 27. — *Լեդի Մակբեթ — Ռուզաննա Վարդանյան:*

Մայիսի 16. — *Բժիշկ — Գրիգոր Ավետյան:*

Հունիսի 16. — *Սիվարդ — Վահան Դասոյան:*

Խորհրդային Հայաստան, № 134: Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Մայիսի 19–20. — *Հայաստանի գրողների տանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության քննարկումը: Զեկուցող՝ Հայկ Գյուլիքևխյան:*

Գրական թերթ, № 9:

1934

Երևանի Առաջին պետթատրոնում, նոր դերակատարներ:

Հունվարի 28. — *Ռոս — Վահան Դասոյան:*

Մայիսի 24. — *Ջեկ-Կեղ — Վահան Դասոյան:*

1935

Հունիսի 10. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնի բեմադրության վերջին՝ 59-րդ ներկայացումը:*

1940–1950-ական թթ.

*Սփյուռքահայ թատրոնում: **Մակբեթ — Մանվել Մարության:***

Դերասանի վկայություններ:

1950

Հալեպում. — *Փարիզահայ դերասան-ռեժիսոր Տրդատ Նշանյանը (**Մակբեթ**) տեղի թատերասերների խմբի հետ:*

Թ. Թորոսյան, Սուրիահայ թատրոնը և Բարսեղ Աբովյանի հուշերը, Բեյրութ, 1973, էջ 37:

1958

Նոյեմբերի 23. — *Սոֆիայի Գ. Դիմիտրով սրահում, «Երևան» մշակութային միության «Սունդուկյան» թատերախումբը Վահրամ Փափազյանի (Մակբեթ) մասնակցությամբ, տեսարաններ:*

Լեդի Մակբեթ — Սիրուն Տեր-Մինասյան:

ԳԱԹ, 0. Բեչյանի ֆոնդ:

1964

Մայիսի 28–29. — *Երևանի Հայֆիլհարմոնիայի մեծ (այժմ՝ Արամ Խաչատրյանի անվան) դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ, տեսարան:*

Մակբեթ — Վ. Փափազյան, Լեդի Մակբեթ — Լյուսյա Հովհաննիսյան:

1967

Դեկտեմբերի 3. — *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երկրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Ջրբաչյան) ուսանող Կարլեն Վարժապետյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ (I և IV):*

***Մակբեթ — Ռուբեն Մակարյան,** Լեդի Մակբեթ — Փիրուզա Կոզակյան (դերասանակ. ֆակ. երկրորդ կուրսից), Ա. վհուկ — Կ. Աղիլխանյան (դերասանակ. ֆակ. երկրորդ կուրսից), Բ. վհուկ — Սվետլանա Քոչարյան (այժմ՝ Լանա Ատրունի), Գ.*

վՀուկ — Գոհար Տրդատյան (դերասանակ. ֆակ. երրորդ կուրսից), Սպասավոր — Արմեն Խանդիկյան:

Տրագիր ռեժիսորական ֆակուլտետի 11-րդ չրջանավարտների, Եր., 1971:

1972

Մարտի 11. — Բեյրութի Հ. Տեր-Մելքոնյան սրահում (Բուրջ Համուտ), Շեքսպիրյան երեկոյին, Պերճ Թոմպուլյանի բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ (Մակբեթ), տեսարան:

Լեդի Մակբեթ — Էոժենի Թոմպուլյան:

ԳԱԹ, Զ. Գալուստյանի ֆոնդ:

Մայիսի 5. — Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Աբեյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Ռաֆայել Չրբաչյանի, նկարիչներ՝ Նիկոլայ Էպով, Սվետլանա Ստավցևա (Մոսկվա), զգեստները՝ Սերինե Բեժանյանի, պարերը՝ Զարե Մուրադյանի, երաժշտական ձևավորումը՝ Ջոն Ասատրյանի, ներկայացումն ընթացել է առանց ընդմիջման:

Դունկան — Լևոն Սարգսյան, Մալկոմ — Լևոն Շարաֆյան, Դոնալբեյն — Մ. Մարգարյան, Մակբեթ — Վոլոդյա Գրիգորյան, Բանքո — Սուրեն Հովհաննիսյան, Մակդուֆ — Հակոբ Ազիզյան, Լենոքս — Աչոտ Գևորգյան, Ռոս — Ալֆրեդ Զաքարյան, Ֆլինս և Սպա — Ռ. Բաղդասարյան, Սեյտոն — Ռազմիկ Մարգարյան, Բժիշկ — Միքայել Հակոբյան, Դոնալան — Գ. Ստեփանյան, Ա. վՀուկ — Ռ. Գոբիլյան, Բ. վՀուկ — Ռոզա Մխիթարյան, Գ. վՀուկ — Շամիրամ Տերտերյան, Ա. մարդասպան — Ղազար Նազարյան, Բ. մարդասպան — Վ. Աղաջանյան, Լեդի Մակբեթ - Լենա Փաշինյան, Լեդի Մակդուֆ — Էլինե Աղամյան, Լեդի Մակդուֆի որդին — Ս. Լ. Դանիելյան (դպրոցական), Ազնվական կին — Լիդա Վասիլյան, Մառա — Սամվել Վիրաբյան, Լրաբեր - Ասատուր Օհանյան:

Երկրորդ կազմ. Բ. վՀուկ — Մ. Նահապետյան, Ֆլինս — Ա. Սարգսյան:

Ներկայացման ծրագիր:

1973

Մայիսի 4. — Կիրովականի Աբեյանի անվան թատրոնի բեմադրության քննարկումը: Զեկուցող՝ Նշան Մուրադյան:

Թատերական Երևան, № 11:

Հունիսի 1. — Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երրորդ կուրսի (ղեկ. Ռ. Չրբաչյան) ուսանող Արա Տեր-Գրիգորյանի բեմադրությամբ, տեսարաններ:

Մակբեթ — Կարեն Զանգիրյան, Լեդի Մակբեթ — Գոհար Տրդատյան (ՊՀԹ դերասանուհի), Ափդա Հովհաննիսյան, Բանքո — Մ. Փանոսյան, Ռոս — Դավիթ Սաֆարյան, Անգուս — Մանուել Ջիջի (Սիրիա), Սպասավոր — Նիկոլ Գյուլբուդաղյան (Իրան), վՀուկներ — Միհրան Զուլակյան, Իրինա Օհանյան, Սաթենիկ Մաթևոսյան:

Տրագիր ռեժիսորական ֆակուլտետի 15-րդ չրջանավարտների, Եր., 1974:

Հունիսի 16—17, 24. — Հալեպի ՀԲԸ միության Հանդիսասրահում, Ուրֆայի Վերածնունդ միության թատերախումբը, Շեքսպիրյան երեկոյին, Պերճ Թոմպուլյանի բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ (Մակբեթ), տեսարաններ:

Լեդի Մակբեթ — Էոժենի Թոմպուլյան, Սպա — Սարգիս Սերմանուկյան:

Ջարթոնք, № 208:

1973—1974

Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի (ղեկ. Արտ. Հովսեփյան) ուսանող Լեոնիդ Հարությունյանի նախադիպլոմային աշխատանքը, տարբեր կուրսերի ուսանողների մասնակցությամբ:

Մակբեթ — Լևոն Գրիգորյան, Լեդի Մակբեթ — Ջուլիետ Ստեփանյան: Մասնակցել են նաև՝ Կարեն Աբրահամյանը, Սամվել Գարանյանը, Ռուբեն Հախվերդյանը, Հրաչիկ Մեսյանը:

Լեոնիդ Հարությունյանի հաղորդումը:

1988

Գարնանը. — *Մոսկվայի Տագանկայի թատրոնում, Կինեմատոգրաֆիայի համամիութենական պետական ինստիտուտի հայկական դերասանական կուրսի ներկայացումը, կուրսի ղեկավար և բեմադրող՝ Արմեն Ջիգարխանյան:*

Մակբեթ — Արթուր Դիլանյան:

Արտաշես Ալեքսանյանի հաղորդումը:

1995

Հուլիսի 12. — *Թեհրանի Հայ Ուսումնասիրաց Զարմահալ միության «Հովհ. Թումանյան» սրահում, «Հայ Փորձնական թատրոնը». բեմադրությունը և համադրումը թատերախմբի ղեկավար Լուսաննա Հովհաննիսյանի (Հ. Մասեհյանի թարգմանության սեղմված-կրճատված տարբերակով):*

Մակբեթ — Արա Ասլանյան, *Լեդի Մակբեթ — Ժանետ Հովհաննիսյան, Ա. վհուկ, Բանքո, Բանքոյի ուրվականը, Սեյտոն, Մահ — Վարուժան Ազիզյան, Բ. վհուկ, Մարդասպան, Բժիշկ, Զինվոր — Հենրիկ Խաչատրյան:*

Ժանետ Հովհաննիսյանի հաղորդումը:

Հուլիսի 15. — *Նույնը կրկնվել է ի պատիվ Զարմահալի Հայ Ուսումնասիրաց միության նորոգ հանգուցյալ դերասան և ռեժիսոր Էդիկ Ասլանյանի: (Խաղացվել է վեց անգամ):*

Ակը, № 150:

2004

Հոկտեմբերի 23. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմականացման տարբերակը և բեմադրությունը Արմեն Խանդիկյանի, նկարիչ՝ Կարեն Գրիգորյան, ռեժիսորներ՝ Արթուր Ռիմազյան, Ռոբերտ Հարությունյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Աշոտ Փափազյանի և Ա. Խանդիկյանի:*

Դունկան — Ռոբերտ Հարությունյան, Մալկոմ — Գրիգոր Խաչատրյան, Նարեկ Ղափլանյան, ***Մակբեթ — Արթուր Ռիմազյան,*** *Լեդի Մակբեթ — Լիլիթ Մեսրոպյան, Լուիզա Ղամբարյան, Մարինե Գաբրիելյան, Բանքո — Ռուբեն Կարապետյան, Մակդուֆ — Հովհաննես Բաբախանյան, Լեդի Մակդուֆ — Նաիրա Շահիրյան, Լիզա Բաբսեղյան, Մակդուֆի որդին — Արեն Մարգարյան, Ռոս — Արմեն Բաբսեղյան, Լենոքս — Արտյոմ Եղիազարյան, Ֆլինս — Հրաչյա Ստեփանյան, Սեյտոն — Էրիկ Սարգսյան, Արեն Վաթյան, Բժիշկ — Կարպիս Շամլյան, Գևորգ Աբազյան, Լրաբեր — Հովհաննես Թեքգյոզյան, Մաղրածու — Վահագն Գալստյան, Դայակ — Հայկուհի Խուդավերդյան, Մարի Մսրյան, Հեկատե — Շուշան Ղազարյան, Ա. ոգի — Լուիզա Ղամբարյան, Լիլիթ Մեսրոպյան, Բ. ոգի — Լուսինե Հարությունյան, Գ. ոգի — Անժել Սարգսյան, Ա. մարդասպան — Էդվարդ Գասպարյան, Բ. մարդասպան — Արա Գևորգյան, Զինվորներ — Տիգրան Գևորգյան, Վահան Մալխասյան, Գագիկ Մկրտչյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

2008

Սեպտեմբերի 13. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնը, Երևանյան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոնին:*

2010

Սեպտեմբերի 15. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում.* ***«Լեդինդ Մակբեթի մասին»*** *վերնագրով (թարգմ. Հ. Մասեհյան): Բեմադրությունը, նկարչական և երաժշտական ձևավորումները՝ Վահան Բաղալյանի, զգեստների նկարիչ՝ Մերի Սարգսյան: Ներկայացվել է Վ. Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան միջազգային թատերական փառատոնին:*

KING JOHN (1596)

ՋՈՆ ԱՐՔԱ

1981

Նոյեմբերի 11. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնի բացմանը. բեմադրությունը Խորեն Աբրահամյանի, ռեժիսոր՝ Համլետ Հովհաննիսյան, նկարիչ՝ Զարուհի Մուրադյան, զգեստները՝ Սամվել Փարթամյանի, կոմպոզիտոր՝ Տիգրան Մանսուրյան, պարերը՝ Ռուդոլֆ Խառատյանի, սուսերամարտը՝ Մ. Մելքոնյանի:*

***Ջոն Արքա — Սոս Սարգսյան**, Արթուր — Ա. Մանուկյան, Կոմս Փեմբրուկ — Գևորգ Ասլանյան, Կոմս-էսեքս — Վիգեն Ստեփանյան, Կոմս Սոլսբերի — Վլադիմիր Աբաջյան, Հուբերտ դե Բուրգ — Արմեն Մարությունյան, Ռոբերտ Ֆոլքընբրիջ — Սերգեյ Մկրտչյան, Ֆիլիպ Ֆոլքընբրիջ — Ռուդոլֆ Ղևոնդյան, Պիտեր Պոմֆրեթացի — Աշոտ Ներսիսյան, Ֆիլիպ — Հովակ Գալոյան, Լուիս — Ցուրի Ամիրյան, Կարդինալ Պանդոլֆ — Մայիս Կարապետյան, Շատիլյոն — Ալեքսանդր Խաչատրյան, Թագուհի էլինոր — Վարդուհի Վարդերեսյան, Կոնստանս — Լյուսյա Հովհաննիսյան, Բլանչ — Անուշ Սարգսյան, Առաջին ծաղրածու — Հարությունն Մովսիսյան, Երկրորդ ծաղրածու — Վլադիմիր Քոչարյան, Ստիվըն Լենգթըն — Խաչիկ Նազարեթյան, Լորդեր — Գևորգ Աշուղյան, Գեղամ Հարությունյան, Մուրադ Կոստանյան, Վաղինակ Մարգունի, Ալեքսանդր Ադամյան, Գևորգ Ջեպչյան, Վաչե Բագրատունի, Վահրամ Եղչատյան, Անատոլի Թորգոմյան, Նորայր Գևորգյան, Կարեն Ջանիբեկյան, Անժերի քաղաքացիներ — Հարությունն Հայրապետյան, Լորենց Առուշանյան, Աշոտ Բաբայան, Լենա Ալվարյան, Լուսինե Բարսեղյան, Ջուլիետա Բաբայան, Թամար Աբրահամյան, Մ. Պետրոսյան, Լյուդմիլա Բաբայան, Լեդիներ — Ալլա Թումանյան, Կարինե Սուքիասյան, Թամար Աբրահամյան, Դահիճներ — Վահան Հովակիմյան, Արթուր Նալբանդյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

1982

Նոր դերակատարներ. փետրվարի 24-ին՝ Երկրորդ ծաղրածու — Աշոտ Ղուկասյան, մայիսի 11-ին՝ Կոմս Սոլսբերի — Գեվորգ Ջեպչյան, 21-ին՝ Ֆիլիպ — Գեղամ Հարությունյան, հոկտեմբերի 8-ին՝ Բլանչ — Ալլա Վարդանյան, 1983-ի հունվարի 9-ին՝ Երկրորդ ծաղրածու — Արմեն Էլբակյան:

1983

Ապրիլի 5, 6. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին. տեքստը հաղորդվել է ռուսերեն թարգմանությամբ:*

Հունիսի 12. — *Կիևի Ֆրանկոյի անվան թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Հունիսի 23-ին, *ցերեկը — ցուցադրվել է հեռուստատեսությամբ:*

Սեպտեմբերի 28. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նոր դերակատարներ. Պիտեր Պոմֆրեթացի — Հարություն Հայրապետյան, հոկտեմբերի 30-ին՝ Շատիլիոն — Կարեն Ջանիբեկյան:*

1984

Մարտի 11. — *Նոր դերակատարներ՝ Կոմս Փեմբրուկ — Վաչե Սարուխանյան:*

Հոկտեմբերի 27. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 60-րդ ներկայացումը:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի ներկայացումների դրանցման մատյաններ:

2012

Մայիսի 16 – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի «Ջոն Արքա» բեմադրությունը ներկայացվել է Լոնդոնի՝ շեքսպիրյան շրջանի «Գլոբուս» (կլոր, առանց տանիքի) թատրոնում:*

Հունիսի 20. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Խ. Դաշտենց), բեմադրությունը՝ Տիգրան Գասպարյանի, նկարիչ՝ Վահագն Թևանյան, զգեստների նկարիչ՝ Մերի Սարգսյան, կոմպոզիտոր՝ Էդուարդ Հայրապետյան:*

Ջոն արքա – Արմեն Մարուքյան, Բաստարդ – Տիգրան Ներսիսյան, Կոնստանս – Ալլա Վարդանյան, Էլինոր – Նելլի Խերանյան, Արքա Ֆիլիպ – Արամ Հովհաննիսյան, Կարդինալ Պանդոլֆ – Արմեն Մարգարյան, Հուբերտ – Ալբերտ Սաֆարյան, Բլանչ – Լիանա Արեստակյան, Արթուր – Գնել Ուլիխանյան, Լյուդովիկ – Դավիթ Գասպարյան, Երաժիշտներ – Արտակ Ասատրյան, Մհեր Մնացականյան, Խոսրով Մնացականյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

KING RICHARD II (1595)

ՌԻՉԱՐԴ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԱԳԱՎՈՐ

1984

Նոյեմբերի 25. – *Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Աբեյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին. բեմադրությունը՝ Վահե Շահվերդյանի, նկարիչ՝ Խաչատուր Ղարաբեկյան, զգեստները՝ Նատաշա Կազիրելովայի, երաժշտական ձևավորումը՝ Միհրան Զուլակյանի:*

Ժամանակ – Հասմիկ Ալեքսանյան, Ռիչարդ Երկրորդ – Ռազմիկ Խոսրոև, Հենրի Բոլինբրոկ – Հակոբ Ազիզյան, Ջոն Գոնտ – Սուրեն Հովհաննիսյան, Յորքի դուքս – Գառնիկ Պապյան, Դուքս Օմեռ – Հայկ Թորոսյան, Կոմս Նորթեմբերլենդ – Ժակ Գաբրիելյան, Թոմաս Մաուբրի – Սամվել Փիլոյան, Հենրի Գերսի – Արթուր Ազիզյան, Բուշի – Վ. Նազլուխանյան, Բեդոտ – Հակոբ Դանիելյան, Գրին – Արշակ Մարտիրոսյան, Լորդ Ռոս – Ասատուր Օհանյան, Լորդ Վիլոբի – Գագիկ Դուրմիշյան, Լորդ Ֆիցվոտեր – Արամ Մխիթարյան, Կարլայլի եպիսկոպոսը – Մայիս Սարգսյան, Լորդ Մարշալ – Կ. Սարուխանյան, Գիրա էքստոն – Վ. Աղաջանյան, Ա. պարտիզպան և Ախոռապետ – Ռազմիկ Մարգարյան, Բ. պարտիզպան – Սերգեյ Մելիքյան, Թագուհի – Էլինե Աղամյան, Յորքի դքսուհի – Լենա Փաշինյան, Գլոստերի դքսուհի – Քնարիկ Գուրունյան, Պալատական տիկին – Շամիրամ Տերտերյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

1985

Սեպտեմբերի 27. — *Ստեփանակերտի թատրոնում, Կիրովականի Աբելյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

1987

Հուլիսի 20, 28. — *Մոսկվայի Սովրեմեննիկ թատրոնում, Կիրովականի Աբելյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Օգոստոսի 7, 18. — *Բառնաուլում (Ռուսաստանի Ալթայան երկրամաս), Կիրովականի Աբելյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Սեպտեմբերի 11. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Կիրովականի Աբելյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

1988

Ապրիլի 11. — *Ալավերդու լեռնամետալուրգիական կոմբինատի Մշակույթի պալատում, Վահրամ Փափազյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված երեկոյին, տեսարաններ Կիրովականի Աբելյանի անվան թատրոնի բեմադրությունից՝ «Այս երեկո Փափազյանի հետ»:*

Ռիչարդ Երկրորդ — Ռազմիկ Խոսրոև, Ռիչարդի հարսնացու — Հասմիկ Ալեքսանյան:

Նույնը՝ ապրիլի 14-ին և 15-ին. Նոյեմբերյանի Մշակույթի տանը և № 1 միջնակարգ դպրոցում:

1995

Նոյեմբերի 13, 17. — *Երևանի Պարոնյանի անվան թատրոնում, նվիրված Հ. Աբելյանի ծննդյան 130-ամյակին, Վանաձորի Աբելյանի անվան դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Ժամանակ — Հասմիկ Ալեքսանյան, Ռիչարդ Երկրորդ — Ռ. Խոսրոև, Հենրի Բոլինբրոկ — Հ. Ազիզյան, Ջոն Գոնտ — Վոլոդյա Գրիգորյան, Յորքի դուքս — Վրույր Հարությունյան, Դուքս Ցմեռ — Հ. Թորոսյան, Կոմս Նորթեմբերլենդ — Ալֆրեդ Զաքարյան, Թոմաս Մաուբրի — Ս. Փիլոյան, Հենրի Պերսի — Ա. Ազիզյան, Բուշի — Արամ Միսիթարյան, Բեգոտ — Հ. Դանիելյան, Գրին — Վահրամ Ազիզյան, Լորդ Ռոս — Մայիս Սարգսյան, Լորդ Վիլոբի — Արկադի Հարությունյան, Լորդ Ֆիցվոտեր — Ա. Միսիթարյան, Պիրա Էքստոն — Ջանիկ Ավետիսյան, Ախոռապետ — Ռ. Մարգարյան, Թագուհի — Էլինե Աղամյան, Յորքի դքսուհի — Գրետա Մեջլումյան, Պալատական տիկին — Շ. Տերտերյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

KING RICHARD III (1592)

ՌԻՉԱՐԴ ԵՐՐՈՐԴ

1910

Հունիսի 6. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի «Նոր դրամա» թատերախումբը, տեսարաններ. թարգմանությունը և բեմադրությունը՝ Ամո Խարազյանի, առաջին անգամ:*

Ռիչարդ Երրորդ — Ամո Խարազյան, *Էդվարդ Չորրորդ — Բագրատ Մուրադյան, Էդվարդ Վալեսի իշխան — Լևոն Երամյան, Գևորգ Կլարենսի դուքս — Միքայել Կոստանյան, Հենրիխ Յոթերորդ — Հայկազ Հայկազյան, Ելիզավետա — Նինա Մանուչարյան, Լեդի Աննա — Նինվել Խարազյան:*

Հորիզոն, № 123:

1911

Փետրվարի 6. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի «Նոր դրամա» թատերախումբը, Ամո Խարազյանի (Ռիչարդ Երրորդ) բեմադրությամբ:*

Սուրհանդակ, № 238:

1956

Հոկտեմբեր. — *Երևանում, ռադիոբեմադրության է պատրաստել Արմեն Գուլակյանը:*

Թատերական Երևան, № 20:

1972

Սեպտեմբերի 2. — *Երևանի Դրամատիկական (այժմ՝ Ղափլանյանի անվ.) թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), **առաջին անգամ ամբողջովին,** բեմադրությունը և նկարչական ձևավորումը՝ Հրաչյա Ղափլանյանի, ռեժիսոր՝ Արտաշես Հովհաննիսյան, զգեստների ձևավորումը Լյուդմիլա Շուտովայի, երաժշտական ձևավորումը՝ Ֆելիքս Արամյանի:*

*Էդվարդ Չորրորդ թագավոր — Բարխուդար Ղազիյան, Էդվարդ Վալեսի իշխան — Արթուր Ուլիմազյան, Ռիչարդ Յորքի դուքս — Արմեն Խանդիկյան, Գևորգ Կլարենսի դուքս — Վլադիմիր Մարյան, **Ռիչարդ Երրորդ — Լևոն Թուխիկյան,** Հենրիկոս Յոթերորդ թագավոր — Անդրանիկ Հարությունյան, Ջոն Մորտոն — Կարպիս Շամլյան, Բուկինգհամի դուքս — Գուժ Մանուկյան, Նորֆոլկի դուքս — Վ. Այդինյան, Կոմս Ռիվերս — Էդվարդ Համբարձումյան, Մարկիզ Դորսեթ — Գ. Բալակիրյան, Լորդ Գրի — Տիգրան Մխիթարյան, Օքսֆորդի կոմս — Հ. Բրուտյան, Լորդ Հեստինգս — Օթար Տեր-Հովհաննիսյան, Լորդ Ստենլի — Քաջիկ Բարսեղյան, Ռիչարդ Ռետկլիֆ — Ռոլանդ Հունանյան, Վիլյամ Քեթբի — Ռաֆայել Քոթանջյան, Ջեյմս Տիրել — Է. Միքայելյան, Ջեյմս Բլանտ — Գ. Նազարյան, Ռոբերտ Բրակենբերի — Գևորգ Էլբակյան, Լոնդոնի լորդ քաղաքապետ — Արծրունի Հարությունյան, Ա. ոճրագործ — Հանրի Զարյան, Բ. ոճրագործ — Թորոս Խաչատրյան, Թագուհի Էլիզաբեթ — Մարուսյա Մարտիրոսյան, Մարգարիտ — Էմմա Վարդանյան, Յորքի դքսուհի — Ժասմեն Մարյան, Լեդի Աննա — Վիոլետա Գևորգյան:*

Այլ դերակատարներ՝ Թագուհի Էլիզաբեթ — Աննա Պետրոսյան, Մարգարիտ — Ջեմմա Կարագյոզյան, Յորքի դքսուհի — Ասյա Սուջյան, Լեդի Աննա — Հայկուհի Խուդավերդյան, Ա. քաղաքացի — Դավիթ Մկրտչյան, Գ. քաղաքացի — Գևորգ Աբազյան:

Թատերական Երևան, № 15: Ներկայացման ծրագիրը:

1973

Ապրիլ. — *Մոսկվայի Լենինյան Կոմերիտմիության թատրոնում, Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Թատերական Երևան, № 11:

Հունիս–Հուլիս. — *Լենինականի (այժմ՝ Գյումրի) թատրոնում, Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Նոր դերակատարներ՝ Էդվարդ Զորրորդ — Դավիթ Մկրտչյան, Ռիչարդ Յորքի դուքս — Հրաչյա Ղ. Ղազարյան, Կոմս Ռիվերս — Կիմ Երիցյան, Մարկիզ Դորսեթ — Գևորգ Աբազյան, Օքսֆորդի կոմս — Կ. Սարգսյան, Լորդ Ստենլի — Ռ. Կարապետյան:

Թատերական Երևան, № 11-ի հավելված:

1977

Մոսկվա, Թբիլիսի, Բաքու. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Նոր դերակատարներ՝ Էդվարդ Զորրորդ — Անդրանիկ Հարությունյան, Մարկիզ Դորսեթ — Մակիչ Մարգարյան, Լորդ Հեստինգս — Հ. Հովսեփյան, Ջեյմս Տիրրել — Ազատ Գասպարյան, Ռոբերտ Բրակենբերի — Դավիթ Մկրտչյան:

Թատերական Երևան, № 11:

1978

1978 Հունվարի 24. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնի 100-րդ ներկայացումը:*

Թատերական Երևան, № 4, էջ 28:

1981

Նոյեմբերի 26. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին (գգեստների նկարիչ՝ Անահիտ Արուտչյան):*

Էդվարդ Զորրորդ — Անդրանիկ Հարությունյան, Էդվարդ Վալեսի իշխան — Ա. Ութմազյան, Ռիչարդ Յորքի դուքս — Ա. Խանդիկյան, Գևորգ Կլարենսի դուքս — Վ. Մսրյան, Ռիչարդ Երրորդ — Լ. Թուխիկյան, Ջոն Մորտոն — Կ. Շամլյան, Մարկիզ Դորսեթ — Մակիչ Մարգարյան, Լորդ Գրի — Գ. Մխիթարյան, Լորդ Հեստինգս — Վահան Արծրունյան, Լորդ Ստենլի — Ռուբեն Կարապետյան, Ռիչարդ Ռետկլիֆ — Ռ. Հունանյան, Վիլյամ Քեթսբի — Ռ. Քոթանջյան, Ջեյմս Տիրրել — Ավետիս Խրիմյան, Ռոբերտ Բրակենբերի — Ռոբերտ Հարությունյան, Լոնդոնի լորդ քաղաքապետ — Վեհամիր Խաչիկյան, Ա. ոճրագործ — Հասան Նավոյան, Բ. ոճրագործ — Թ. Խաչատրյան, Թագուհի Եղիսաբեթ — Ա. Պետրոսյան, Մարգարիտ — Է. Վարդանյան, Յորքի դքսուհի — Ժ. Մսրյան, Լեդի Աննա — Վ. Գևորգյան, Էդուարդի այրին՝ Ռիչարդի կինը — Հ. Խուդավերդյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

1989

Հոկտեմբեր. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնում, Հրաչյա Ղափլանյանի հիշատակին նվիրված բեմադրությունների շարքի բացմանը:*

ROMEO AND JULIET (1595)

ՌՈՄԵՈ ԵՎ ՋՈՒԼԻԵՏ

1869

Նոյեմբերի 22. — *Կ. Պոլսի Կետիկ Փաշայի՝ Հակոբ Վարդովյանի «Թատրոն Օսմանիե» թատերախմբի երրորդ ներկայացման համար հայտարարվել է «Ռոմեո և Ժյուլիեթ» պիեսի բեմադրությունը:*

Մեղուն, № 28:

1870-ական թթ. — *Կ. Պոլսում, Սիրանույշը փորձել է բեմադրել «Ռոմեո և Ջուլիետը»: Ռոմեոյի դերակատարը չի գոհացրել դերասանուհուն: Այդ դերի համար նա փորձել է պիեսի հուշարար Պենլյանին: Եվ մինչև ներկայացումը կհասունանար, հայկական ներկայացումները (բացի կրոնական բնույթ կրող պիեսներից) արգելվել են:*

Հայ մամուլ, 1956, № 304, 305:

1880

Մայիսի 8. — *Թիֆլիսի Պալմի Ամառային թատրոնում, հայ դերասանական մշտական խմբի «Քին» ներկայացման մեջ, տեսարան, ի նպաստ դերասան Ստեփան Սաֆրազյանի (հինգերորդ գործողության մեջ, թարգմ. Հակոբ Տեր-Հովհաննիսյան):*

Ռոմեո — Ստեփան Սաֆրազյան, Ջուլիա — Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան):

ԳԱԹ, ներկայացման ծրագիրը: **Театр и искусство**, 1904, № 46.

1885

— Կ. Պոլսում, Շեքսպիրի թարգմանիչ Արթաքի Համբարձումյանը «Մասիս»-ում հարց է բարձրացրել՝ «Ռոմեո և Ժյուլիեթը» ինչու հայերեն չի թարգմանվել և ինքը պատմել բովանդակությունը:

Մասիս, № 3815, էջ 876:

1901

Սեպտեմբերի 6. — *Սոֆիայի Թատրոն Բորիսում, «Վարիետե» թատերախումբը ի նպաստ Գրիգոր և Լյուսի Հակոբյան ամուսինների, «Ռոմեո և Ժյուլեթ» վերնագրով (թարգմ. Տիգրան Գալեմկյան).*

(Ռոմեո — Գրիգոր Հակոբյան, Ժյուլետ — Լյուսի Հակոբյան, Դայակ — Պայծառ Ֆասուլյանցյան):

Շաբաթում, № 349:

Հոկտեմբերի 6. — *Թիֆլիսում, Կարապետ Գալֆայանի՝ առաջին անգամ Օթելլոյի դերում հանդես գալու կապակցությամբ հայտարարվել է, որ հաջորդ ներկայացումը կլինի «Ռոմեո և Ջուլիետը»:*

ԳԱԹ, «Օթելլոյի» ներկայացման ծրագիրը:

1907

Հունվարի 18. — *Վառնայի Թըրկովսկի թատրոնում, «Վարիետե» թատերախումբը ներկայացրել է «Բարոյալից և ընտանեկան թատերգությունը»՝ «Ռոմեո և Ժյուլիեթ» վերնագրով:*

Ռազմիկ, № 126:

1910

Դեկտեմբերի 10. — *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Հայոց Դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը (թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան), Սաթենիկ Ադամյանի բենեֆիսին. բեմադրությունը՝ Արմեն Արմենյանի:*

Էսկալոս — Արշակ Հարությունյան, Պարիս — Վալերիանով, Մոնտեգյու — Հովհաննես Ղազարյան, Կապուլետ — Գրիգոր Ավետյան, Ռոմեո — Արշավիր Շահխաթունի (Շահխաթունյան), Մերկուտիո — Հովհաննես Զարիֆյան, Բենվոլիո — Գևորգ Փիրումյան, Տիբալտ — Լևոն Ալավերդյան, Հայր Լորենս — Գեղեոն Միրաղյան, Հայր Հովհաննես, Գրիգորիո — Գրիգոր Լաքա, Բալդազար — Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Մանկլավիկ — Ժասմեն (Մարիամ Եգանյան, Գրիգորյան), Լեդի Մոնտեգյու — Աշխեն Արաքսյան, Լեդի Կապուլետ — Հասմիկ (Հակոբյան), Ջուլիետ — Սաթենիկ Ադամյան, Ջուլիետի դայակ — Զաբել (Աղավնի — Մարիա Կնորոզովա):

Կայծեր, № 16; **Մշակ**, № 277;

1916

Հունվարի 17. — *Երևանում, Հովհաննես Զարիֆյանի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի նախատեսված ներկայացումը, ռեժիսոր՝ Արմեն Արմենյան:*

Փետրվարի 4. — *Բաքվի Մայիսյանների (օպերային) թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանների խումբը, ղեկավար՝ Հովհաննես Զարիֆյան (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Արմեն Արմենյանի:*

Նախատեսվել է, բայց նրա տեղը խաղացվել է «Մելիքի աղջիկը»: Պետք է մասնակցեին՝ Վ. Փափազյանը, Ա. և Հ. Զարիֆյանները, Ա. Արմենյանը, Եկատերինա Դուրյան-Արմենյանը, Օլգա Գուլազյանը, Արշակ Հարությունյանը և ուրիշներ:

Արև, № 11;

1916-ից հետո, Նյու Յորքում, Հայ դրամատիկ խումբը:

ԳԱԹ, Ղևոնդ Սարգսյանի հուշերը:

1920

Հունիսի 3. — *Կ. Պոլսի Վարիետեի թատրոնում, Պոլսո Հայ դրամատիկ խումբը:*

Հունիսի 29-ին՝ *Սկյուտարի Թեբե թատրոնում:*

Ճակատամարտ, № 468;

1921

Մայիսի 15. — *Ուեստ Հոպոքնում (Նյու Յորքի արվարձան), Նյու Յորքի «Քնար» թատերախումբը (հին և անհաջող թարգմանությամբ) ներկայացրել է՝ վերջին տեսարանը կրճատված:*

Ռոմեո — Եղիա Խիմեթյան, Ջուլիետ — Թ. Կյուլպենկճյան, Կապուլետ — Արսեն Մատոյան, Տիկին Կապուլետ — Տ. Ջիթճյան, Տիպալտոս և Հայր Լորենս — Մկրտիչ Նուրյան, Մերկուտիո — Ե. Գերպերյան, Պետրոս — Ն. Տեոքմեճյան, Դայակ — Փոլին Գաբրյան:

Հայրենիք, № 2755;

Օգոստոսի 14. — *Հալեպի Սինե Օրիենթալում, ի նպաստ Կիլիկյան նպաստից միության, «Անդրանիկ» թատերախմբի ներկայացումը: Ժյուլիեթ — օր. Եփրոս Ճեպեճյան: Ներկայացումը կրկնվել է: Խմբի ղեկավարը՝ Հակոբ Առաքելյան:*

Կարպիս Լեփեճյան, 90-ամյակ Հալեպի «Անդրանիկ» թատերախումբի 1919–2010, Հալեպ, 2010, էջ 39:

1923

Ապրիլի 1. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) թատրոնում, Հօգուտ թատրոնի ֆոնդի ուժեղացման (2-րդ գործ., 2-րդ տես.):*

Ռոմեո — Վահրամ Փափազյան, Ջուլիետա — Արուս Ոսկանյան։

ԳԱԹ, ներկայացման ծրագիրը։

1929

Լիոնում (Ֆրանսիա) — *Հայ դրամա-օպերետային խումբը, Հովհաննես Ղազարյանի ղեկավարությամբ, տեսարաններ։*

Ռոմեո — Տիգրան Պողպատ, Ջուլիետա — Սիրուշ Ղազարյան։

Կավոռշ, № 16։

Ապրիլի 8. — *Հովհաննես Զարիֆյանը Նիագարայից գրել է կնոջը և դստերը՝ Արաքս և Ցողիկ Զարիֆյաններին՝ «Մայիսի 19-ին Տիտրոյթ պիտի դնեմ վերջին ներկայացումս, բայց ի՞նչ, չգիտեմ։ Եթե կարող ես գտիր և ուղարկիր ինձ Խ(ան) Մասեհ-յանի Ռոմեո և Ջուլիետ գիրքը (թարգմանությունը — Բ. Հ.), գուցե այդ էլ մեծ մուտք տա, խաղանք, երթա»։*

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ։

1935

Մարտ. — *Ալեքսանդրիայի «Տիգրան Երկաթ» ակումբում բեմադրության է պատրաստվել «Ռոմեո և Ժուլիեթը» (թարգմ. Հ. Քալմին)։*

Ռոմեո — Հ. Զաքարյան, Ժուլիեթ — Ժ. Արապյան։ *Զբաղված են եղել նաև՝ օր. (Մարի) Երկաթը, Թահիրճյանը, Մարանկոզը, Լևոն Ներսեսյանը, Գազազյանը, (Գևորգ) Զարդարյանը։*

Սավառնակ, № 11։

1941

Ամառը. — *Լենինականի Մռավյանի (այժմ՝ Գյումրիի Վ. Ամեմյանի) անվան թատրոնում բեմադրության է պատրաստվել. ռեժիսոր՝ Արշակ Բուրջալյան, նկարիչ՝ Ս. Կիրակոսյան։*

Ռոմեո — Գեղամ Հարությունյան, Ջուլիետա — Անահիտ Սա-նամյան։ *Ներկայացումը տեղի չի ունեցել։*

Սովետական արվեստ, № 5։

1945

Մարտի 11. — *Փարիզի Մյություալիթեի թատրոնում, Փա-րիզահայ դերասանների ընկերակցության ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Խորեն Փափազյանի։*

Ռոմեո — Ն. Դավթյան, Ջուլիետա — Բ. Դավթյան, *Գոփուլե — Սարիմ Մաքսուտյան, Տիկ. Գոփուլե — Ա. Ավճյան, Մերկուտիո — Արտաշես Գմբեթյան, Պենվոլիո — Հակոբ Լաթիֆյան, Սոնտու (դայակ) — Հասմիկ Քյուրթներյան, Հայր Լորանս — Ա. Ավճյան, Պարիս — Գրիգոր-Վահան (Մաքսուտյան), Դիպալտոս — Վահրամ Պաղտասարյան, Սպասարկող — Ս. Պալապանյան։*

ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի ֆոնդ։

1949

Կ. Պոլսի Մխիթարյան Սանուց միության թատերախումբը. բեմադրությունը՝ Պերճ Ֆազլյանի (Տիրալտ)։

Ռոմեո — Օննիկ Մուրատֆյան, Ժյուլեթ — Մելինե Ամեմյան, *(հետո՝ Հելվաճյան), Հայր Լորենս — Օննիկ Կյուլմեզ։*

Մարմարա, 1971, № 9708։

1952

Երևանում, պատրաստվել է ռադիոբեմադրություն, համա-դրումը և բեմադրությունը՝ Արմեն Գուլակյանի։ Դերակատար-ները՝

Էսկալուս — Դավիթ Մալյան, Պարիս — Գեղամ Աֆրիկյան, Մոնտեգյու — Գևորգ Ասլանյան, Կապուլետ — Հովհաննես Ավագյան, Ռոմեո — Գարուշ Խաժակյան, Մերկուտիո — Գևորգ

Աչուղյան, Բենվոլիո – Ֆրունզե Դովլաթյան, Տիբալտ – Գեղամ Հարությունյան, Հայր Լավրենտիոս – Հրաչյա Ներսիսյան, Բաղդասար – Վլադիմիր Աբաջյան, Սամսոն – Թաթուլ Դիլաքյան, Գրիգորիո – Ավետիք Ջրաղացպանյան, Մի դեղավաճառ – Վաղինակ Մարգունի, Առաջին պահակ – Տիգրան Բախչինյան, Երկրորդ պահակ – Խորեն Աբրահամյան, Տիկին Կապուլետ – Լյուսյա Հովհաննիսյան, Ջուլիետ – Մետաքսյա Սիմոնյան, Դայակ – Անահիտ Մասչյան, Մի նախերգակ – Վաղարշ Վաղարշյան:

ԳԱԹ, Ա. Գուլակյանի Ֆոնդ:

1964

Ապրիլի 19. – *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ. բեմադրությունը՝ Վարդան Աճեմյանի, նկարիչ՝ Արմեն Գրիգորյանց, երաժշտությունը՝ Էդվարդ Բաղդասարյանի, պարերը՝ Մաքսիմ Մարտիրոսյանի, սուսերամարտը՝ Հենրիկ Հարությունյանի:*

*Էսկալուս – Գուրգեն Հակոբյան, Պարիս – Գևորգ Ջեպչյան, Մոնտեգյու – Գևորգ Ասլանյան, Կապուլետ – Գեղամ Հարությունյան, Մի ծերունի – Գեղամ Աֆրիկյան, **Ռոմեո – Խորեն Աբրահամյան**, Մերկուտիո – Ֆրունզիկ Մկրտչյան, Բենվոլիո – Վլադիմիր Աբաջյան, Տիբալտ – Սոս Սարգսյան, Հայր Լավրենտիոս – Գարուշ Խաժակյան, Հայր Հովհաննես – Արծրուն Մանուկյան, Սամսոն – Արմեն Խոստիկյան, Գրիգորիո – Էդգար Էլբակյան, Պետրոս – Ավետիք Ջրաղացպանյան, Աբրահամ – Արսեն Բագրատունի, Բալտազար – Շահում Ղազարյան, Դեղավաճառ – Հարություն Հայրապետյան, Տիկին Մոնտեգյու – Վերջալույս Միրիջանյան, Տիկին Կապուլետ – Հեղինե Հովհաննիսյան, **Ջուլիետ – Մետաքսյա Սիմոնյան**, Դայակ – Արուս Աստյան, Նախերգակ – Ալեքսանդր Ադամյան:*

Նոր դերակատարներ. մայիսի 3-ին՝ Պարիս – Լևոն Թուխիկյան, Տիկին Կապուլետ – Լյուսյա Հովհաննիսյան, հուլիսի 16-ին (Բաքվում)՝ Դայակ – Վարդուշ Ստեփանյան, նոյեմբերի 7-ին՝ Տիբալտ – Հովակ Գալոյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի ներկայացումների ծանոթագրություն:

Հուլիսի 9, 13, 16, 21. – *Բաքվի Ազիզբեկովի անվան (այժմ՝ երաժշտական կոմեդիայի) թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Ստամբուլ, Հուլիսի 25:

1965

Հունվարի 18. – *Երևան, Հայկական թատերական ընկերության դահլիճում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության քննարկումը. զեկուցող՝ Լուիզա Սամվելյան: Քննարկմանը մասնակցել են Վ. Աճեմյանը, Լևոն Հախվերդյանը, Խորեն Աբրահամյանը, Սաբիր Ռիզաևը, Սերգեյ Բարսեղյանը, Գևորգ Աբաջյանը, Ալեքսանդր Արաքսմանյանը:*

Հոկտեմբերի 5. – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 42-րդ ներկայացումը:*

1970–1971

1970–1971 ուսումնական տարում, Երևանի Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի երկրորդ կուրսի (ղեկ. Արտ. Հովսեփյան) ուսանող Լեոնիդ Հարությունյանի բեմադրությամբ, մենամարտի տեսարանը (2-րդ դրվագ.):

***Ռոմեո – Ռոբերտ Հարությունյան**, Մերկուտիո – Լեոնիդ Հարությունյան, Տիբալտ – Պետրոս Խաչիկյան, Բենվոլիո – Սեյրան:*

Լ. Հարությունյանի հաղորդումը:

1971

Մայիս. — *Կ. Պոլսի Մխիթարյան Սանուց միության թատերախմբի 25-ամյակին (գեկուցող՝ Ռոպեր Հատտեճյան) ներկայացվել է մի տեսարան (թարգմ. Էդուարդ Սիմքեչյան):*

1970-ական թթ.

Քանաքեռի (Երևանի տարածքում) ավտոգործարանի մշակույթի տան ինքնագործ թատերախմբի ներկայացումը. բեմադրությունը՝ թատերախմբի ղեկավար, դերասան՝ Իշխան Ղարիբյանի:

Ռոմեո — Իշխան Ղարիբյան, *Ջուլիետ — Իվետա Բաբուրյան, Մերկուտիո — Վանիկ Սմբատյան, Բենվոլիո — Սուրեն Ավետիսյան, Տիբալտ — Հենրիկ Ուլիբեկյան:*

Ի. Ղարիբյանի վկայությունը:

1982

Մարտի 1. — *Երևանի Հեռուստաթատրոնում (թարգմ. Ն. Դաչտենց), Կարլեն Վարժապետյանի բեմադրությամբ:*

Ռոմեո — Արա Մանուկյան, Ջուլիետ — Նարինե Թուխիկյան, *Տիբալտ — Ռուդոլֆ Ղևոնդյան, Մերկուտիո — Արմեն Էլբակյան, Պարիս — Վարդան Մնացականյան, Բենվոլիո — Զավեն Աբրահամյան, Էսկալոս — Վահրամ Եղչատյան, Հայր Լավրենտիոս — Խաչիկ Նազարեթյան, Կապուլետ — Լևոն Թուխիկյան, Մոնտեգյու — Կարեն Ջանիբեկյան, Տիկին Կապուլետ — Ալլա Թումանյան, Պետրոս — Հասան Նավոյան, Աբրահամ — Էդգար Էլբակյան, Սամսոն — Վալերի Նահապետյան, Դեղավաճառ — Սերգեյ Մկրտչյան, Դայակ — Իվետա Բաբայան:*

1980-ական թթ.

Երևանի Հանրապետական մանկական գեղագիտական դաստիարակության կենտրոնի թատրոն-ստուդիայում, Արմեն Մեհրաբյանի բեմադրությամբ:

Թատերական Երևան, 1991, № 6:

1996

Հոկտեմբերի 19. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնում (թարգմ. Ն. Դաչտենց), թատրոնի 30-ամյակի առթիվ, բեմադրությունը՝ Արմեն Խանդիկյանի, նկարիչ՝ Կարեն Գրիգորյան, կոմպոզիտոր՝ Դավիթ Մարգարյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Աշոտ Փափազյանի և Ա. Խանդիկյանի, մարտերը՝ Մարտին Մելքոնյանի:*

Իշխան Էսկալոս — Ռոբերտ Հարությունյան, Պարիս — Վահրամ Խոջոյան, Մոնտեգյու — Թորոս Խաչատրյան, Կապուլետ — Լևոն Շարաֆյան, ***Ռոմեո — Հրաչյա Հարությունյան,*** *Մերկուտիո — Արամ Անանյան, Բենվոլիո — Հովհաննես Բաբախանյան, Տիբալտ — Արթուր Ութմազյան, Հայր Լավրենտիոս — Վլադիմիր Մարյան, Հայր Հովհաննես — Կարպիս Շամլյան, Բաղդասար — Արսեն Առաքելյան, Պետրոս — Էդվարդ Գասպարյան, Գրիգորիո — Ռուբեն Տեր-Պողոսյան, Աբրահամ — Սամվել Հարությունյան, Դեղավաճառ — Գևորգ Աբազյան, Տիկին Կապուլետ — Մարինե Սարգսյան, Ջուլիետ — Լիլիթ Մեսրոպյան, Դայակ — Գոհար Իգիթյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

1997

Հոկտեմբերի 29. — *Երևանի Ղափլանյանի անվան թատրոնում, Հայաստանում Քրիստոնեության 1700-ամյակին նվիրված «Անտիկ աշխարհը և մենք» միջազգային թատերական փառատոնին:*

Թատերական Երևան, № 3:

Նոյեմբեր. — *Թբիլիսիում, Երևանի Ղափլանյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերը համաշխարհային արվեստի փառատոնին:*

Թատերական Երևան, № 4:

2004

Նոյեմբերի 16. — *Վանաձորի Աբեյանի անվան թատրոնում, բեմադրությունը՝ Միքայել Կոտոյանի, գեղարվեստական ձևավորումը՝ Մ. Կոտոյանի և Մովսես Պողոսյանի, զգեստների ձևավորումը՝ Գայանե Կոտոյանի, երաժշտական ձևավորումը՝ Սեդրակ Զարգարյանի, պարերը՝ Արա Գևորգյանի, սուսերամարտը՝ Խաչիկ Լոռյանի:*

Ռոմեո — Սարգիս Մանուկյան, Ջուլիետա — Արմինե Վերմիշյան, *Հայր Լավրենտիոս — Արամայիս Սարգսյան, Կապուլետ — Հայկ Թորոսյան, Տիկին Կապուլետ — Էլինե Աղամյան, Դայակ — Սոֆյա Սողոմոնյան, (Արմինե Աղաբեկյան), Մերկուտիո — Համլետ Գյուլզադյան, Տիբալտ — Էլֆիկ Զոհրաբյան, Իշխան Էսկալոս — Ջիվան Սարգսյան, Բենվոլիո — Արթուր Պապիկյան, Պարիս — Վասիլ Նազլուխանյան, Մոնտեգյու — Վրույր Հարությունյան, Տիկին Մոնտեգյու — Արմինե Աղաբեկյան, (Շամիրամ Տերտերյան), Հայր Հովհաննես — Գագիկ Դուրմիշյան, Սամսոն — Սարգիս Ավետիսյան, Բաղդասար — Արման Հակոբյան, Պետրոս — Ռաֆիկ Համբարձումյան, երգչուհի — Հերիքնազ Բաղդասարյան, Ա. պարուհի — Այլա Դարբինյան, Բ. պարուհի — Արաքսյա Շարբաթյան, Գ. պարուհի — Մարիամ Ավետիսյան, Վերոնացի կին — Գայանե Մեսրոպյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

2005

Աշնանը. — *Թբիլիսիում, Վանաձորի Աբեյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Թատերական Երևան, № 7:

2011

Հունիսի 7. — *Երևանի Խամաճիկների թատրոնում, «Էդգար Էլբակյան» թատրոնի կազմով: Բեմադրությունը, գեղարվեստական ձևավորումը և զգեստները՝ Լիլի Էլբակյանի, երաժշտությունը՝ Աննա Էլբակյանի:*

Մոնտեգյու — Արարատ Փարսադանյան, Կապուլետ — Իվան Մովսիսյան, ***Ռոմեո — Մեսրոպ Աբորոյան,*** *Մերկուտիո — Կարեն Բաբայան, Բենվոլիո — Դավիթ Սերոբյան, Տիբալտ — Հակոբ Հակոբյան, Հայր Լավրենտիոս — Արթուր Զալիկյան, Բաղդասար — Վահագն Կոյան, Սամսոն — Խորեն Զախալյան, Գրիգորիո — Վարդան Էլոյան, Տիկին Մոնտեգյու — Արմինե Գաբրիելյան, Տիկին Կապուլետ — Հրաչուհի Ամիրյան,* ***Ջուլիետա — Սիլվա Իգիթյան,*** *Դայակ — Վարսիկ Շահինյան, երգչախումբ — Եվա Խաչատրյան, Ռուզաննա Մաթևոսյան, Անի Հովհաննիսյան:*

Ա. Գաբրիելյանի հաղորդումը:

Հոկտեմբերի 23. — *Երևանի Խամաճիկների թատրոնում, «Էդգար Էլբակյան» թատրոնի կազմով, Վահրամ Փափազյանի անվան Շեքսպիրյան 7-րդ Միջազգային թատերական փառատոնին:*

LOVE'S LABOUR'S LOST (1594)

ՍԻՐՈ ԱՊԱՐԴՅՈՒՆ ՃԻԳԵՐԸ

1990

Մարտի 31. — *Գյումրիի Ամեմյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Հակոբ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Գրիգոր Սահակյան, երաժշտությունը՝ Ռուբեն Հախվերդյանի, բեմական շարժումը՝ Լևոն Իվանյանի:*

Ֆերդինանդ — Պողոս Սուքիասյան, Բիրոն — Լևոն Մայլամյան, Լոնգվիլ — Սամվել Ադամյան, Դյումեն — Գևորգ Խաչատրյան, Բոյե — Յուրի Ոսկանյան, Արմանդո — Խաչիկ Գրիգորյան, Բուֆ — Հովհաննես Հովհաննիսյան, Տանձգլուխ — Գագիկ Մալոյան, (Ա. Հակոբյան), Բզեզ — Կարապետ Ղևոնդյան, Ֆրանսիայի իշխանուհի — Ռաիսա Թովմասյան, Ռոզալին — Սուսաննա Հարությունյան, Մարիա — Գայանե Ամիրխանյան, Կատարինա — Անահիտ Հարությունյան, Ժակլինա — Տիգրանուհի Տեր-Մարկոսյան:

Գրական թերթ, № 15; Թատերական Երևան, № 8:

Հոկտեմբերի 4. — *Երևանի Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում, Գյումրիի թատրոնի հյուրախաղերին:*

COMEDY OF ERRORS (1592)

ՍԽԱԼՆԵՐԻ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

1950

Հուլիսի 16. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Գուրգեն Գաբրիելյանի, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան, պարերը՝ Ջարե Մուրադյանի:*

Սոլինոս — Օրի Բունիաթյան, Էգեոն — Հովհաննես Ավագյան, Անտիֆոլոս Եփեսոսցի — Գևորգ Աշուղյան, Անտիֆոլոս Սիրակուզացի — Գարուշ Խաժակյան, Դրոմիո Եփեսոսցի — Գուրգեն Գաբրիելյան, Դրոմիո Սիրակուզացի — Թաթուլ Դիլաքյան, Ադրիանա — Սիրան Ալավերդյան, Լյուսիանա — Մայրանուշ Պարոնիկյան, Բալտազար — Ավետիք Ջրաղացպանյան, Անջելո — Վաղինակ Մարգունի, Առաջին վաճառական — Հարություն Հայրապետյան, Երկրորդ վաճառական — Գևորգ Ասլանյան, Պինչ — Աշոտ Ներսիսյան, Էմիլյա — Եվգինե Սեբար, Լյուսի — Ժենյա Ստեփանյան, Կուրտիզանուհի — Լ. Սեմերջյան, Խոհարարուհի — Եվգենյա Մանվելյան, Ոստիկան — Տիգրան Բախչինյան, Բանտապետ — Արսեն Բագրատունի:

Երկրորդ դերակատարներ. սեպտեմբերի 13-ին՝ Անջելո — Վաղինակ Մարգունի, սեպտեմբերի 21-ին՝ Ադրիանա — Լյուսյա Հովհաննիսյան, Էմիլյա — Ժենյա Մկրտչյան, Կուրտիզանուհի — Լիդա Սալախյան, Լյուսիանա — Սիրուշ Ավետիսյան, Հոկտեմբերի 6-ին՝ Առաջին վաճառական — Նորայր Գևորգյան, Հոկտեմբերի 12-ին՝ Անտիֆոլոս Եփեսոսցի — Ֆրունզե Դովլաթյան, Անջելո — Հովակ Գալոյան, Հոկտեմբերի 20-ին՝ Պինչ — Ավետիք Ջրաղացպանյան, դեկտեմբերի 26-ին՝ Սոլինոս — Ալեքսանդր Ադամյան:

Սովետական գրականություն և արվեստ, № 10; Սովետական Հայաստան, № 168; Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Հոկտեմբերի 20. – *Արտաշատի թատրոնում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

1953

Հունվարի 27. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նոր դերակատարներ՝*

Դրոմիո Եփեսոցի – Աշոտ Մկրտչյան, Դրոմիո Սիրակուզացի – Արսեն Բագրատունի, մարտի 30-ին՝ Լյուսի – Մարգո Մուրադյան:

Մարտի 20. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 112-րդ ներկայացումը (շրջանում):*

1958

Հունվարի 1. – *Բեյրութի Քոլեժ տը լա Սալում, ՀԲԸՄ Դարուհի Հակոբյան և Հովակիմյան-Մանուկյան վարժարանների շրջանավարտից միության թատերախումբը, Խ. Դաշտենցի թարգմանությունը արևմտահայերենի վերածված: Բեմադրությունը և ձևավորումը՝ Պերճ Ֆազլյանի:*

Էկեոն – Գասպար Տերտերյան, Դուքս – Լևոն Թորոսյան, Բանտապահ – Սիրական Սիմոնյան, Ա. վաճառական – Էտմոն Կոտալազյան (այժմ՝ Երվանդ Ազատյան), Սիրակուսացի Անդիֆոլուս – Գրիգոր Երեցյան, Սիրակուսացի Տրոմիո – Սարգիս Մինասյան, Եփեսոցի Տրոմիո – Ռաֆֆի Եղիայան, Ատրիանա – Թագուհի Մազմանյան, Լուսիանա – Մարի Գասպարյան, Եփեսոցի Անդիֆոլուս – Հակոբ Արսլանյան, Պալթազար – Հակոբ Պողոսյան, Անջելո – Գրիգոր Տեկիրմենճյան, Բ. վաճառական – Հարություն Տիրացյան, Ոստիկան – Պողոս Իշխանյան, Կին մը – Արփի Եղիայան, Տոքթ. Փինչ – Մկրտիչ Լ. Պուրտուքյան, Վանամայր Էմիլյա – Մարի Գարա-Հակոբյան, Լուչե – Արփինե Գասպարյան:

Մարտի 29-ին. – *Նոր դերակատարներ՝ Ատրիանա – Արփի Եղիայան, Կին մը – Ժագլին Արտաշեսյան:*

ՇԵՔՍՊԻՐԻ ՄՈՒՏՔԸ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

Գեորգ Զմշկյան

Շայլոկի (1865) և Օթելլոյի (1867) առաջին թարգմանիչ, բեմադրիչ, դերակատար

18 66

ԹԻՖԼԻՍԻ ԹԱՏՐՈՆ

ԿԻՐԱԿԻ ԱՊՐԻԼԻ 17ին

Առաջին անգամ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

դրամայի IV գործողութիւնը,

ԹԱՐԳ. ՇԵՔՍՊԻՐԻՆԷ Գ. ՇՄՇԿՅԱՆԻ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆԵՔ

Վ. Վենետիկի դուժ . . . . . Գ. Ալիքեան.
Բասանիո, ազնուական երիտասարդ . . . . . Գ. Սիրինեան.
Անտոնիո, գրոս մեծարգի բարեկամ, հարստաւոր վաճառական . . . . . Գ. Ֆրանչեսկեանց.
Գրատիանո } Բասանիոյի և Անտոնիոյի բարեկամները . . . . . Գ. Աղբիանեան.
Սալարինո } . . . . . Գ. Շերամբանեանց.
Սալանիո } . . . . . Գ. Դարեանց.
Շylոքի հրամայ . . . . . Գ. Գրիգեան.
Պրինսիպալ, Բասանիոյի քեռին . . . . . Գ. Զմշկեան.
Ներիսսա, Դրամատանի քիրը . . . . . Տ. Մկրտչյանցեանց.
. . . . . Տ. Արամեանց.

Ֆեստիվալ, դատաւորներ եւ ժողովուրդ:

Գործը կատարվում է Վենետիկում:

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

Շայլոկ

Մ. Մնակյան

Ա. Արմենյան

Մ. Մանվելյան
գործ՝ Լանսերեի

Վ. Խտրչյան

ԱՐՔԱ ԼԻՐ

Պ. Ադամյան

Հ. Աբելյան

Մ. Մարության

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ

Հ. Մասեհյան

Վ. Սուրենյանց

Հ. Սևան

Խ. Դաշտենց

ՀԱՄԼԵՏ

Պ. Ադամյան

Կ. Գալֆայան

Ն. Հովհաննիսյան

Հ. Զարիֆյան

Մ. Կոստանյան

Խ. Փափազյան

Գ. Գապարաճյան

Պ. Թոմպուլյան

ՀԱՄԼԵՏ

Վ. Փափազյան

Օֆելյա – Ս. Գարագաշ

Գ. Ջանիբեկյան

Վ. Վաղարշյան

ԿԻՆ ՀԱՄԼԵՏՆԵՐ

Օֆելյա – Սիրանույշ

Սիրանույշ

Ժ. Գևորգյան

Ա. Օհանյան

ԲԵՄԱԴՐԻՉՆԵՐ

Ս. Քափանակյան

Գ. Պետրոսյան

Լ. Քալանթար

Ա. Բուրջալյան

Պ. Ադամյան

Կ. Գալֆայան

Հ. Աբելյան
գործ՝ Պ. Կոստերի

Յագո – Մ. Մանվելյան

Հ. Զարիֆյան

Դեզդեմոնա – Ա. Ոսկանյան

Օթելլո – Մ. Մարության
Դեզդեմոնա – Ռ. Մարության

Դեզդեմոնա – Ա. Խաչատրյան
Օթելլո – Պ. Թոմպուլյան

Օթելլո – Վ. Փափազյան
Դեզդեմոնա – Ա. Ոսկանյան

Վ. Փափազյան
Գործ՝ Բ. Դոդակյանի

Գ. Ջանիբեկյան

Հ. Ներսիսյան

Ալ. Հովհաննիսյան

Դեզդեմոնա – Ժասմեն

Օթելլո – Խ. Աբրահամյան,
Դեզդեմոնա – Շ. Թուխմանյան

Ա. Լուսինյան

ԿՈՄՊՈԶԻՏՈՐՆԵՐ

Ա. Խաչատրյան

Ա. Սպենդիարյան

Լ. Ճգնավորյան

ՍՈՒՆԴՈՒԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԿԱՄԱԿՈՐ ԿՆՈՋ ՍԱՆՁԱՀԱՐՈՒՄԸ

ՎԻՆՁՈՐԻ ԶՎԱՐՃԱՍԵՐ ԿԱՆԱՑՔ (ՖԱԼՍՏԱՖ)

Հ. Ներսիսյան

Հ. Խաչանյան

ՄԱԿԲԵԹ

Մ. Ջանան

Հ. Ներսիսյան

Վ. Փափազյան
Ճեպանկարը՝ Բ. Հ.

Լեդի Մակբեթ – Ա. Ոսկանյան

ԲԵՄԱԴՐԻՉՆԵՐ

Ա. Գուլակյան

Վ. Աճեմյան

Պ. Ֆազլյան

Հ. Ղափլանյան

ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԱԲԵԼՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԶՄԵՌԱՑԻՆ ՀԵՔԻԱԹ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՓԱՓԱԶՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հերմիոն – Մ. Բալասանյան, Պոլիքսենես – Մ. Հարությունյան

ԲԱԶՈՒՄ ԱՂՄՈՒԿ ՎԱՄՆ ՈԶՆՋԻ

Բեյրութի Վահրամ Փափազյան թատերախումբ

Բեատրիչե – Լ. Գույումճյան, Բենեդիկտ – Գ. Սաթամյան

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏԱՆԻ ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՍԻ ԹԱՏՐՈՆ

ՈԶՆՋԻՑ ՄԵԾ ԱՂՄՈՒԿ

Բեատրիչե – Ս. Զալոյան, Բենեդիկտ – Վ. Նահապետյան

ԱՐՔԱ ԼԻՐ

Արքա Լիր – Հ. Ներսիսյան
Կորդելիա – Մ. Սիմոնյան

Վ. Փափազյան

Կորդելիա – Մ. Մուրադյան

Սոս Սարգսյան
Համազգայինի թատրոն

ՌՈՄԵՈ ԵՎ ՋՈՒԼԻԵՏ

Ռոմեո – Ֆ. Աբրահամյան
Ջուլիետ – Մ. Սիմոնյան

Ռոմեո – Վ. Փափազյան

ԲԵՄԱԴՐԻՋՆԵՐ

Ա. Գրիգորյան

Ե. Ղազանչյան

Ա. Խանդիկյան

Ժ. Բաբայան

Հ. Ղազանչյան

ՍՈՒՆԴՈՒԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ՋՈՆ ԱՐԲԱ

Ս. Սարգսյան

ԿՈՐԻՈԼԱՆ

Խ. Աբրահամյան

ԱՄԵՆ ԻՆՉ ԼԱՎ Է, ԹԵ ԼԱՎ ՎԵՐՋԱՆԱ

Ձախից՝ Պարոլ – Խ. Նազարեթյան,
Ֆրանսիայի թագավոր – Բ. Ներսիսյան, կոմսուհի – Մ. Սիմոնյան

ՂԱՓԼԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱՄԼԵՏ

Գերտրուդ – Է. Շահիրյան, Համլետ – Հր. Հարությունյան

ԳՅՈՒՄՐԻ ԱՃԵՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

12-ՐԴ ԳԻՇԵՐ

Օրսինո – Գ. Հարությունյան

Թոբի Բելչ – Լ. Զոհրաբյան

ՕԹԵԼԼՈ

Ա. Փաշայան

Ժ. Էլոյան

ՏԻՏՈՍ ԱՆԴՐՈՆԻԿՈՍ

Վ. Հակոբյան

ԲԵՄԱՆԿԱՐԻԶՆԵՐ

Գ. Շարբաբչյան

Ռ. Նալբանդյան

Սարգիս Արուտչյան

Կ. Գրիգորյան

ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԱԲԵԼՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ռիչարդ Երկրորդ – Ռ. Խոսրոև

Արքա Լիր – Հ. Ազիզյան

ԹԵՀՐԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆ

Մակբեթ – Ա. Ալանյան

ՍՊԵՆԴԻԱՐՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ԹԱՏՐՈՆ

ՕԹԵԼԼՈ

Դեզդեմոնա – Հ. Դանիելյան

Օթելլո – Կ. Զորյան

Զախից՝ Յագո – Մ. Երկաթ, Էմիլյա – Մ. Զմշկյան,
Դեզդեմոնա – Ա. Հարությունյան, Օթելլո – Ս. Դանիելյան

ՌՈՄԵՈ ԵՎ ՋՈՒԼԻԵՏ

Բալետ

Ռոմեո – Ռ. Խառատյան,
Ջուլիետ – Է. Մնացականյան

Ռոմեո – Ռ. Մուրադյան,
Ջուլիետ – Ժ. Սարխոչյան

Օպերա

Ջուլիետ – Գ. Գասպարյան, Ռոմեո – Ա. Կովալյով

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Յագո – Ֆ. Պետրոսյան,
Օթելլո – Կ. Ստանիսլավսկի
(Մոսկվա)

Շայլոկ – Մ. Դարսկի
(Պետերբուրգ)

Արքա Լիր – Գ. Հակոբյան
(Բրյանսկ)

Դերասաններ Լ. Հարութը, Ա. Թերլեմեզյանը և Մ. Ջանանը Շեքսպիրի գերեզմանի մոտ

Դերասան Վ. Մարգունին, ռեժիսորներ Գ. Մկրտչյանը և Ռ. Ջրբաչյանը Ֆալստաֆի արձանի մոտ

Բեմադրությունը ներկայացվել է նաև Հալեպում և Դամասկոսում:

1950–1960-ական թթ.

Կ. Պոլսի Մխիթարյան Սանուց միության թատերախումբը. թարգմանությունը և բեմադրությունը՝ Թորգոմ Սրապյանի:

Շողակաթ (տարեգիրք, Կ. Պոլիս), 1975, էջ 13:

1983

Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ուսումնական թատրոնում. բեմադրությունը՝ Կիմ Արզումանյանի, նկարիչ՝ Մարտիրոս Բաղալյան, զգեստները՝ Արմենուհի Միքայելյանի:

Թատերական Երևան, 1984, № 8:

1987

Գորիսի Վաղարշյանի անվան թատրոնում. բեմադրությունը՝ Արմեն Բայաթյանի, նկարիչ՝ Ալյոշա Բագունց:

Էգեոն – Գուրգեն Սարգսյան, Դուքս – Մովսես Գորգիսյան, Սիրակուզացի – Գագիկ Հարությունյան, Ծառա – Արշամ Հովհաննիսյան, Դոկտ. Փինչ – Արսեն Սարգսյան, Մի կին – Անահիտ Հարությունյան, Էմիլյա – Հրաչյա Գյուրջյան: Մասնակցել են նաև՝ Կարինե Ջանջուղազյանը, Ռուզան Համբարձումյանը և ուրիշներ:

Երվանդ Մանարյանի հաղորդումը:

1996

Սեպտեմբերի 23. – *Երևանի Թումանյանի անվան Տիկնիկային թատրոնում, մեծահասակների համար (թարգմ. Խ. Դաշտենց). բեմադրությունը՝ Ռուբեն Բաբայանի, նկարիչ՝ Անժելա*

Գալստյան, կոմպոզիտոր՝ Ա. Վարդանյան, պարերը՝ Լ. Հովհաննիսյանի:

Սոլինոս — Դերենիկ Մարտիրոսյան, Էգեոն — Ալեքսանդր Թաքչյան, Անտիֆոլոս Եփեսոսցի — Գագիկ Ռոստոմյան, Անտիֆոլոս Սիրակուզացի — Արշակ Պողոսյան, Դրոմիո Եփեսոսցի — Գրիգոր Հակոբյան, Դրոմիո Սիրակուզացի — Արա Հակոբյան, Անջելո, Պինչ — Ռոբերտ Սարգսյան, Ա. վաճառական, Բ. վաճառական — Ռոբերտ Գյուլումյան, Բանտապահ — Վալերի Մելքոնյան, Էմիլյա — Աստղիկ Գևորգյան, Ադրիանա — Նանե Վարդանյան, Լուսիանա, Խոհարարուհի — Մարգարիտ Զահայան, Կուրտիզանուհի — Սվետլանա Հովհաննիսյան, Անգին Սարգսյան:

Տիկնիկային թատրոնի նյութեր:

2006

Ապրիլի 29, 30. — *Բեյրութում նշվել է թատերական գործիչ Գերճ Ֆաղյանի ծննդյան 80-ամյակը: Այդ առիթով ապրիլի 30-ին ներկայացվել է «Սխալներու կատակերգությունը» նրա բեմադրությամբ:*

Հատոր, № 41453:

KING HENRY VI (1590–1592)

ՍՊԻՏԱԿ ԵՎ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Տեսարաններ «Հենրի Վեցերորդ» քրոնիկից)

1881

Նոյեմբերի 19. — *Երևանի Դրամատիկական (այժմ՝ Ղափլանյանի անվ.) թատրոնում (թարգմ. Հենրիկ Սևան), առաջին անգամ, բեմադրությունը և նկարչական ձևավորումը՝ Հրաչյա Ղափլանյանի, ռեժիսոր՝ Արմեն Խանդիկյան, զգեստների նկարիչ՝ Անահիտ Արուտչյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Ֆելիքս Արամյանի, խորհրդատու՝ Նշան Մուրադյան:*

Հենրի Վեցերորդ թագավոր — Արմեն Խանդիկյան, Մանուկ Հենրի — Վահե Մարտիրոսյան, Կոմս Վորվիկ — Գուժ Մանուկյան, Ռիչարդ — Լևոն Թուխիկյան, Էդվարդ — Անդրանիկ Հարությունյան, Կլարենս — Աշոտ Մելիքջանյան, Հենրի Բոֆորդ — Լևոն Շարաֆյան, Դուքս Գլոստեր — Վահան Արծրունյան, Կոմս Ֆլիֆորդ — Ռոբերտ Հարությունյան, Կոմս Սեֆոլկ — Արթուր Ութմաղյան, Ուելսի իշխան — Մակիչ Մարգարյան, Լյուդովիկոս — Ռաֆայել Քոթանջյան, Երիտասարդ Մարգարիտ — Տաթևիկ Ղափլանյան, Մարգարիտ թագուհի — Էմմա Վարդանյան, Դքսուհի Էլեոնոր — Վիոլետտա Գևորգյան, Լեդի Գրեյ — Անահիտ Թոփչյան, Բոնիա — Համլիկ Ղուկասյան, Պալատական — Կարպիս Շամլյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

Նոյեմբերի 27. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնի բեմադրությունը Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

1983

Հունիսի 23, Հուլիսի 1, 4. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին, նույն կազմով: Նոր դերակատարներ՝ Ուելսի իշխան — Հրաչյա Հարությունյան, Բոննա — Ալլա Շատախցյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

1984

Հունիսի 12, 13. — *Բաքվի Ազիզբեկովի անվան թատրոնում, Երևանի Դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղերին, Ադրբեջանի թատերական ընկերության «Բարեկամություն» թատրոնի հրավերով: Կատարվել է սինխրոն (համընթաց) թարգմանություն:*

Կոմունիստ, № 132:

Նոյեմբերի 12. — *Երևանի Դրամատիկական թատրոնի բեմադրությունը Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

Թատերական Երևան, № 9:

1986

Երևանի Դրամատիկական թատրոնում: Նոր դերակատար՝ Հենրի Վեցերորդ թագավոր — Գրիգոր Գաբրիելյան:

Թատերական Երևան, № 6:

MERCHANT OF VENICE (1596)

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

1865

Մայիսի 7. — *Թիֆլիսի Քաղաքային (Թամամշյանի) թատրոնում, Գևորգ Զմշկյանի ղեկավարությամբ դերասանական խումբն առաջին անգամ ներկայացրել է առաջին գործողության երրորդ տեսիլը. թարգմանությունը և բեմադրությունը՝ Գ. Զմշկյանի:*

(Շայլոկ — Գևորգ Զմշկյան, Անտոնիո — Արտաշես Սուքիասյան, Բասանիո — Գևորգ Բարխուդարյան):

Հայկական աշխարհի կոմունկ, էջ 312: ԳԱԹ, Գ. Զմշկյանի Փոնդ:

1866

Ապրիլի 17. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, Զմշկյանի ղեկավարությամբ խումբը ներկայացրել է Ա. գործողության երրորդ տեսիլը և Դ. գործողության առաջին և երկրորդ տեսիլները, որպես երկու գործողությամբ (Հայտարարության մեջ՝ 4 գործողությամբ):*

Վենետիկի Դոժ — Միհրդատ Ամրիկյան, Բասանիո — Օսեփյանց (Գևորգ Միրաղյան), Անտոնիո — Թովմաս Ֆաուլյանցյան, Գրացիանո — Արտաշես Սուքիասյան, Սալարինո — Վասիլ Շերմազանյան, Սոլանիո — Դավթյան, Շայլոկ — Գևորգ Զմշկյան, Պորցիա — Սոֆյա Մելիք-Նազարյան, Ներիսա — Քեթևան Արամյան:

Մաշտոցի անվ. Մատենադարան, Ալ. Երիցյանի Փոնդ:

Մայիսի 8. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, նույն խումբը, հօգուտ Պետերբուրգի չքավոր հայ ուսանողների:*

1873

Փետրվարի 14. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, հայ դերասանական խումբը, «Հրեա» վերնագրով, առաջին և չորրորդ գործողություններից կազմած տեքստով:*

Շայլոկ — Գ. Զմշկյան, Պորցիա — Սաթենիկ Զմշկյան:

Մեղու Հայաստանի, № 6: Մշակ, № 7:

Դեկտեմբերի 13. — *Թիֆլիսի թատրոնում, նույն վերնագրով ու տարբերակով:*

Շայլոկ — Գ. Զմշկյան, Անտոնիո — Գևորգ Միրաղյան, Բասանիո — Եղիշե Զարդեղյան, Վենետիկի Դոժ — Ավագյան, Պորցիա — Լուիզա ֆոն Բրեներ:

Մեղու Հայաստանի, № 38: Մշակ, № 49, 50:

1875

Դեկտեմբերի 8. — *Թիֆլիսի թատրոնում, նույն տարբերակով, ի նպաստ թարգմանիչ և բեմադրող Գևորգ Զմշկյանի (Շայլոկ):*

Անտոնիո — Գևորգ (Միրաղյան), Պորցիա — Սաթենիկ Զմշկյան:

Մշակ, № 48: ԳԱԹ, Գ. Զմշկյանի ֆոնդ:

1880

Փետրվարի 7. — *Թիֆլիսի Պալմի Ամառային թատրոնում, Թատերական կոմիտեի (ընկերության) հայ դերասանական մշտական խումբը, նույն տարբերակով:*

Շայլոկ — Գ. Զմշկյան, Վենետիկի Դոժ — Մկրտիչ Ավալյան (Մելիք-Ավալյան), Անտոնիո — Ստեփան Սաֆրազյան, Բասանիո — Ադամ Սարդարյան (Սարդարյան-Արևչատյան), Գրացիանո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Սալարինո — Մաթևոս Աղայան, Պորցիա — Աստղիկ (Ամպեր Գանթարճյան), Ներիսա — Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան):

Մեղու Հայաստանի, № 18:

1881

Դեկտեմբերի 31. — *Թիֆլիսի Պալմի Ամառային թատրոնում, Թատերական կոմիտեի հայ դերասանական մշտական խումբը (թարգմ. Գևորգ Բարխուդարյան), ի նպաստ Մարտիրոս Մնակյանի:*

Վենետիկի դուքս — Մկրտիչ Ավալյան, Մարոկկի իշխան և Շայլոկ — Մարտիրոս Մնակյան, Արագոնիայի իշխան — Հովհաննես Տեր-Գրիգորյան, Անտոնիո — Օրդուբաթյան (Գևորգ Պետրոսյան), Բասանիո — Պետրոս Ադամյան, Գրացիանո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Սոլանիո — (Դանիել) Ղազյան, Սալարինո — Գրիգոր Աբրահամյան, Լորենցո — Մաթևոս Աղայան, Բաղդասար — Լևոնյան, Պորցիա — Ազնիվ Հրաչյա, Ներիսա — Երանուհի Գարագաշյան, Ջեսիկա — Մարի Նվարդ (Գարայան), Մերունի Գոբբո — Հ. Սահակյան:

Արձագանք, 1882, № 13: ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ:

1882

Հոկտեմբերի 31. — *Թիֆլիսի Արծրունու թատրոնում, հայ դերասանական խումբը, Գ. Զմշկյանի (Շայլոկ) տարբերակով:*

Վենետիկի Դոժ — Առաքելյան, Անտոնիո — Եղիշե Զարդեղյան, Բասանիո — Մկրտիչ Ավալյան, Գրացիանո — Ամիրան Մանդինյան, Սալարինո — Գրիգոր Սարումյան, Պորցիա — Զարել (Աղավնի-Մարիա Կնորոզովա), Ներիսա — Հռիփսիմե (Վարվառե Մելիքյան):

Մեղու Հայաստանի, № 118: ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ:

1889

Հունվարի 16. — *Թիֆլիսի Մեծ (օպերայի և բալետի) թատրոնում Գևորգ Զմշկյանի (Շայլոկ) տարբերակով:*

Վենետիկի Դոժ — Մկրտիչ Ավալյան, Անտոնիո — Գևորգ Պարոն-Սարգսյան, Բասանիո — Մաթևոս Աղայան, Սալարինո — Մովակ (Կարապետ Մովսիսյան), Գրացիանո — Գեղեոն Միրաղյան, Պորցիա — Սաթենիկ Զմշկյան, Ներիսա — Վարդուհի:

Մշակ, № 7: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ:**

Դեկտեմբերի 2. — *Բաքվում, Հովհաննես Աբելյանի հրավերով, Գ. Զմշկյանի (Շայլոկ) ղեկավարությամբ խմբի հյուրախաղերին:*

Վենետիկի Դոժ — Մովակ, Անտոնիո — Գևորգ Պարոն-Սարգսյան, Բասանիո — Հովհաննես Աբելյան, Գրացիանո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Սալարինո — Զաքարյան, Պորցիա — Ս. Զմշկյան, Ներիսա — Վարդուհի:

1890

Մայիսի 13. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, Գ. Զմշկյանի (Շայլոկ) ղեկավարությամբ խումբը, ի պատիվ Ղևոնդ Ալիշանի գրական գործունեության 50-ամյակի:*

Նոր-Դար, № 60:

1892

Նոյեմբերի 23. — *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Հայոց դերասանական մշտական խումբը (թարգմ. Գ. Բարխուդարյան), ի նպաստ Գրիգոր Աբրահամյանի:*

Վենետիկի դուքս, Մարոկկի իշխան — Արամ Վրույր, Արագոնի իշխան — (Մկրտիչ) Զարշչոդյան, Անտոնիո — Գևորգ Պետրոսյան, Բասանիո — Հովհաննես Աբելյան, Սոլանիո — Արշակ Հարությունյան, Սալարինո — Հովհաննես Ստեփանյան, Լորենցո — Մաթևոս Աղայան, Գրացիանո — Պողոս Արաքսյան, Շայլոկ — Գրիգոր Աբրահամյան, Բաղդասար — Ա. Հասան-Ջալալյան, Լանսելոտ Գոբբո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Գոբբո — Գևորգ Պարոն-Սարգսյան, Պորցիա — Վարվառե Մելիքյան, Ներիսա — Եղիսաբեթ Ախաչյան, Ջեսիկա — Վարդուհի:

Արձագանք, № 136, 137: **Մշակ**, № 136:

1897

Օգոստոսի 13. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Գևորգ Պետրոսյանի ղեկավարությամբ դերասանական խումբը տեղի թատերասերների հետ:*

(Շայլոկ — Գևորգ Պետրոսյան, Պորցիա — Վարվառե Մելիքյան, Ներիսա — Փառանձեմ): Մասնակցել են նաև՝ Հ. Աբելյանը, Ա. Հարությունյանը, Իսահակ Ալիխանյանը, Վարդան Մելիք-Հովսեփյանը և ուրիշներ:

ԳԱԹ, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ:

1898

Դեկտեմբերի 12. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը ի նպաստ Արամ Վրույրի: Բեմադրությունը՝ Սիմոն Հախումյանի:*

Վենետիկի դուքս, Մարոկկի իշխան — Հովհաննես Ստեփանյան, Արագոնի իշխան — Իսահակ Ալիխանյան, Անտոնիո — Գևորգ Պետրոսյան, Բասանիո — Հ. Աբելյան, Գրացիանո — Պ. Արաքսյան, Լորենցո — Ղազարյան, Շայլոկ — Արամ Վրույր, Պորցիա — Սիրանույշ (Մերովբե Գանթարճյան), Ներիսա — Վարդիթեր Ֆելեկյան, Ջեսիկա — Մարի-Հրանուշ Ֆելեկյան, (Լանսլո — Գևորգ Տեր-Դավթյան):

Նոր-Դար, № 231:

1904

Դեկտեմբերի 21. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը. բեմադրությունը՝ Գևորգ Պետրոսյանի, իր բենեֆիսին (Շայլոկ):*

Վենետիկի դուքս, Լանսըլոտ Գոբբո — Ավետ Ազյան, Մարոկկի իշխան — Գ. Քոչարյան, Անտոնիո — Հ. Ստեփանյան, Բասանիո — Հովսեփ Ոսկանյան, Գրացիանո — Հարություն Բերոյան, Սոլանիո — Մսթևոս Աղայան, Լորենցո — Իսահակ Ալիխանյան, Պորցիա — Սիրանույշ, Ներիսսա — Փառանձեմ (Սահակյան), Ջեսիկա — Քնարիկ (Մարգարիտ Բաբայյան):

Մշակ, № 288; **Տարազ**, 1915, № 5:

1905

Մարտի 31. — *Թիֆլիսի Արտիստական (այժմ՝ Ռուսթավելու անվ.) թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը, Գ. Պետրոսյանի բենեֆիսին (Շայլոկ), բեմադրությունը՝ Հովհաննես Աբելյանի (Մարոկկի իշխան), երաժշտությունը (Կոմիտասի):*

Վենետիկի դուքս — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Արագոնի իշխան — Մկրտիչ Թաշճյան, Անտոնիո — Հովհաննես Զարիֆյան, Բասանիո — Հակոբ Օհանյան, Գրացիանո — Գրիգոր Ավետյան, Սոլանիո — Մնացական Տեր-Առաքելյան, Լորենցո — Արշակ Հարությունյան, Տյուբալ — Պողոս Ռշտունի (Մելիք-Փաշայան), Լանսըլոտ Գոբբո — Արշակ Մամիկոնյան, Մեր Գոբբո — Գ. Տեր-Դավթյան, Պորցիա — Սիրանույշ, Ներիսսա — Օլգա Գուլազյան, Ջեսիկա — Օլգա Մայսուրյան:

Լումա, № 3; **Մշակ**, № 59, 61:

1906

Փետրվարի սկիզբ. — *Վանի Կենտրոնական վարժարանում, ի նպաստ նույն վարժարանի ներկայացվել են «Պեպոն» և «Վենետիկի վաճառականը»:*

Արաքս (Բոստոն), № 20:

Ապրիլի 15. — *Թավրիզի Արամյան դպրոցի թատերասրահում, Հոգուտ Արամյան և Ս. Աննայան երկսեռ դպրոցների մանկական գրադարանի, երկու տեսարան և Դ. արարվածը թատերասեր-ուսուցչական խմբի ուժերով: (Գ. Զմշկյանի տարբերակ):*

Վենետիկի դուքս — Ալեքսանդր Տեր-Վարդանյան («Թիմոն Աթենացու» թարգմանիչը), Անտոնիո — Մ. Շահբազյան, Բասանիո — Վաղարշակ Բժշկյան, Սոլանիո — Գրիգոր Աղաջանյան, Սալարինո — Վ. Տեր-Հովսեփյան, Գրացիանո — Սողոմոն Մելիք-Հակոբյան, Շայլոկ — Վարդան Տեր-Օհանյան, Տյուբալ — №, Պորցիա — Արուսյակ (Հրաչյա Աճառյանի կինը), Ներիսսա — №:

ԳՍԳ, Հր. Աճառյանի ֆոնդ, ծրագիր:

Նոյեմբերի 29. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, տեղի Դրամատիկական արվեստը սիրողների ընկերության խումբը, կովկասահայ դերասանների հետ (թարգմ. Հովհաննես Մասեհյան), Հովհաննես Ստեփանյանի բենեֆիսին. բեմադրությունը՝ Իսահակ Ալիխանյանի:*

Վենետիկի դուքս — (Հովհաննես) Մալխասյան («Մեր ձայնի» խմբագիրը), Մարոկկի իշխան — Զարիֆյան, Արագոնի իշխան — № №, Անտոնիո — Աբրահամյան, Բասանիո — Ի. Ալիխանյան, Սոլանիո — Զիլինկարյան, Սալարինո — Ավագյան, Գրացիանո — Հարություն Բերոյան, Լորենցո — Մյասնիկյան, Շայլոկ — Հովհաննես Ստեփանյան, Տյուբալ — Մուրադյան, Լանսըլոտ Գոբբո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Մերունի Գոբբո — Վարդան Միրզոյան, Պորցիա — Սաթենիկ Ադամյան, Ներիսսա — Մարգարիտ (Ցարալյան — Ստեփանյան), Ջեսիկա — Քնարիկ (Մ. Բաբայյան):

ԳՍԳ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

1907

Մարտի 13. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի թատրոնում, թատերասերների խումբը. բեմադրությունը՝ Հ. Տեր-Ղևոնդյանի (Տեգեի):*

Շայլոկ — Հովսեփ Տեր-Ղևոնդյան:

Тифлисский листок, № 59.

1908

Փետրվարի 16. — *Նյու Բրիթենում (ԱՄՆ), դերասանական ընկերությունը ի նպաստ Մեսրոպյան և Վանի Միացյալ ուսումնական ընկերության:*

Հուշաքար, № 1, էջ 13:

Նոյեմբերի 10. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայոց Կուլտուրական միության թատերական մասնաճյուղի Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերակցության խումբը ի նպաստ Միքայել Մանվելյանի. բեմադրությունը՝ Իսահակ Ալիխանյանի:*

Վենետիկի դուքս, Մարոկկի իշխան — Արամ Վրույր, Արագոնի իշխան, Տյուբալ — Կոստանդին Թաղանյան (հետագայում՝ Էջմիածնի մենաբան-վարդապետ), Անտոնիո — Վարդան Միրզոյան, Բասանիո — Ի. Ալիխանյան, Շայլոկ — Միքայել Մանվելյան, Գրացիանո, Սոլանիո — Զիլինգարյան, Լորենցո — Մ. Աղայան, Սալարինո — Օվի Ահարոնյան, Լանսելոտ Գոբբո — Նազարյան, Պորցիա — Սիրանույշ, Ներիսա — Քնարիկ (Հայկանուշ Կյուրեղյան, հետո՝ Արովյան), Ջեսիկա — Արուսյակ (Լիզիկ Հարությունյան):

Գոգե, № 65: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:**

1909

Հունիսի 2. — *Վանում, Այգեստանի դպրոցի ուսուցչական խումբը, տեսուչ Մկրտիչ Աճեմյանի (Վարդան Աճեմյանի հայրը) բեմադրությամբ:*

Շայլոկ — Կարապետ Աճեմյան, Անտոնիո — Մկրտիչ Աճեմյան:

Ալիք, 1974, № 39:

1910

Վանում, թատերասեր ուսուցիչների խումբը. բեմադրությունը՝ Աբրահամ Բրուտյանի:

Շայլոկ — Աբրահամ Բրուտյան, Ջեսիկա — Հռիփսիմե Աճեմյան-Բրուտյան:

Հորիզոն, 1910, № 152: (**ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ**):

1913

Գարնանը. — *Այնթապում, «Վարդանյան» կրթարանի ծախսերը հոգալու համար բողոքականների ներկայացումը:*

Կոհակ, № 18:

Դեկտեմբեր. — *Պրովիդենսում (ԱՄՆ), «Լեռնային» դերասանական խումբը:*

Հայրենիք, № 97:

1914

Ապրիլի 7. — *Կ. Պոլսի Բերայի Պրտի Շան թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի և Օվի Սևումյանի ղեկավարությամբ Ռուսահայ դրամատիկ դերասանական խումբը:*

Շայլոկ — Մ. Մանվելյան, Անտոնիո — Հ. Զարիֆյան, Բասանիո — Օվի Սևումյան, Գրացիանո — Խորեն (Հարությունյան), Տյուբալ — Բագրատ Մուրադյան, Լանսելոտ Գոբբո — Օվի Ահարոնյան, Պորցիա — Սաթենիկ Ադամյան, Ներիսա — Արաքս Զարիֆյան, Ջեսիկա — Լյուսի Սևումյան:

ԳԱԹ, Հ. Թերոյանի ֆոնդ:

— *Այնթապում. նորակառույց Կիլիկյան ճեմարանի աշակերտական խումբը, ուսուցիչ Հակոբ Գալեմքյարյանի բեմադրությամբ:*

Ջեսիկա — Գրիգոր Պողարյան:

Գրիգոր Պողարյան, Այնթափանք Ա, Բեյրութ, 1974, էջ 105:

— *Մարզվանի Անատոլիա կոլեջի «Շավարշան» միության թատերասերների խումբը:*

Դաշտապահ, № 8:

1916

Դեկտեմբերի 5. — *Թիֆլիսի Արտիստական թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը. բեմադրությունը՝ Օվի Սևումյանի, իր նպաստին:*

Շայլոկ — Օվի Սևումյան, *Վենետիկի դուքս, Մարոկկի իշխան, Մեր Գոբբո — Յուլակ Ամերիկյան (Սուլուլիկյան), Արագոնի իշխան — Գուրգեն Թավրիզյան, Անտոնիո — Հ. Բերոյան, Բասանիո — Վահրամ Փափազյան, Սոլանիո — (Վարդան) Վարդանյան, Սալարինո — Գ. Արասխանյան, Գրացիանո — Ս. Միքայելյան, Լորենցո — Մաթևոս Սանամյան, Տյուբալ — Գ. Կարապետյան, Լանսելոտ Գոբբո — Գ. Ավետյան, Պորցիա — Սիրանույշ, Ներիսա — Մարի Բերոյան, Ջեսիկա — Մանյա Կարախանյան:*

Գաղափար, № 104: **Հորիզոն,** № 270, 274:

1917

Մարտի 18. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում (Երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի նախկին շենքը), Թիֆլիսի Հայոց դրամատիկական ընկերության Երջիկ թատրոնը, Օ. Սևումյանի (Շայլոկ) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս, Մարոկկի իշխան — Յ. Ամերիկյան, Արագոնի իշխան — Գ. Թավրիզյան, Անտոնիո — Հ. Բերոյան, Բասանիո — Վ. Փափազյան, Սոլանիո — (Վարդան) Վարդանյան, Սալարինո — Գ. Արասխանյան, Գրացիանո — Միքայելյան, Լորենցո — Մ. Սանամյան, Տյուբալ — Գ. Կարապետյան, Լանսելոտ Գոբբո — Գ. Ավետյան, Մերունի Գոբբո — Սեմերճյան, Պորցիա — Սիրանույշ, Ներիսա — Մ. Բերոյան, Ջեսիկա — Մ. Կարախանյան:

Աշխատանք, № 92: (ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ):

1918

Փետրվարի 23. — *Բաքվի Մայիսյանների (այժմ՝ օպերայի և բալետի) թատրոնում, Հայոց Կուլտուրական միության թատերական մասնաճյուղի դերասանական խումբը, ի նպաստ Միքայել Մանվելյանի (Շայլոկ):*

(Բասանիո — Հ. Արեյան, Պորցիա — Օ. Մայսուրյան):

Արև, № 38, 40:

Հունիսի 16. — *Թիֆլիսի Ամառային ժողովարանի դահլիճում, Հովսեփ Ոսկանյանի ղեկավարությամբ դրամատիկ դերասանական խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Միրզոյան, Արագոնի իշխան, Սալարինո — Արշավիր Կորկոտյան, Մարոկկի իշխան — Շարա (Տալյան), Անտոնիո — (Լևոն) Ալավերդյան, Բասանիո — (Ա.) Աբգարյան, Սոլանիո — (Գ.) Քոչարյան, Գրացիանո — (Հայկ) Տրդատյան, Լորենցո — (Ստեփան) Դավթյան, Շայլոկ — Օ. Սևումյան, Տյուբալ, Մերունի Գոբբո — Մելքոնյան, Լանսելոտ Գոբբո — Կ. Թառլանյան, Լեոնարդո — Դևոյան, Պորցիա — Արուս Ոսկանյան, Ներիսա — Մարգարիտ (Բաբյան), Ջեսիկա — (Սրբուհի) Գարագաշ — Թումանյան:

Հորիզոն, № 116: **Մշակ,** № 113:

1919

Հոկտեմբերի 13. — *Բոստոնի Գրանդ օպերա սրահում, Բոստոնի և շրջակա միացյալ «Կայծ» դերասանական խումբը:*

Շայլոկ — Հայկ Հրաչ, *Անտոնիո — Արոյան, Մարոկկի իշխան — Խոջիկյան-Խոլիկյան, Լանսելոտ Գոբբո — Համբարձումյան, Պորցիա — Պետրոսյան, Ներիսա — Բարեջանյան, Ջեսիկա — Բրազիլյան:*

Ազդ, № 136: **Պահակ,** № 74:

1920

Մայիսի 30. — *Լովելի (ԱՄՆ) Քլոնքիլ թատրոնում, Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակյան կուսակցության «Կայծ» դերասանական խումբը:*

Շայլոկ — Ա. Սիմոնյան, Բասանիո — Հ. Տեր-Միքայելյան, Գրացիանո — Գասապագալյան, Լորենցո — Արթիստ (Հմայակ Գասպարյան), Լանսելոտ Գոբբո — Կուտսուզյան, Մերունի Գոբբո — Հ. Արսլանյան, Սոլանիո — Պոյաճյան, Սալարինո — Ս. Տեր-Պողոսյան, Ներիսա — Արապյան, (Պորցիա — Ե. Սարաֆյան):

Երիտասարդ Հայաստան, № 320:

Դեկտեմբերի 27. — *Թիֆլիսի Պետական (այժմ՝ Ռուսթավելու անվ.) թատրոնում, Հայոց Դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը. բեմադրությունը՝ Իսահակ Ալիխանյանի (Բասանիո), նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:*

Վենետիկի դուքս — Լևոն Աղաբաբյան, Արագոնի իշխան — (Ստեփան) Դավթյան, Մարոկկի իշխան — (Մկրտիչ) Գարագաշ, Անտոնիո — (Արշակ) Հարությունյան, Սոլանիո — Տիգրան Շամիրխանյան, Սալարինո — (Սարգիս) Աբովյան, Գրացիանո — Արշավիր Կորկոտյան, Լորենցո — Ա. Աբգարյան, Շայլոկ — Մ. Մանվելյան, Տյուբալ, Լանսելոտ Գոբբո — (Բագրատ) Մուրադյան, Լեոնարդո — (Պավլուշա) Թադևոսյան, Պորցիա — Արուս Ոսկանյան, Ներիսա — Զարիկ (Տեր-Անդրեասյան), Ջեսիկա — Լ. Մեղնիկյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1923

Փետրվարի 20. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) պետական թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան): Բեմադրությունը՝ Վ. Փափազյանի:*

Շայլոկ — Մ. Մանվելյան, Բասանիո — Վահրամ Փափազյան, Պորցիա — Արուս Ոսկանյան, Գրացիանո — Օրի Բունիաթյան, Սոլանիո — Սարգիս Մելիքսեթյան, (Ներիսա — Սյուզան Գարագաշ, Ջեսիկա — Աստղիկ Աղասյան): Մասնակցել են նաև՝ Լևոն Աղաբաբյանը, Ավետ Ավետիսյանը, Համբարձում Խաչանյանը, Մկրտիչ Գարագաշը, Մկրտիչ Ջանանը:

1924

Մարտի 27. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Միքայել Մանվելյանի (Շայլոկ) բեմական գործունեության 30-ամյակի առթիվ, երկրորդ գործողությունը:*

Անտոնիո — Հովհաննես Ստեփանյան, Բասանիո — Հրաչյա Ներսիսյան, Սոլարինո — Ս. Մելիքսեթյան, Սալարինո — Հովհաննես Ավագյան, Գրացիանո — Օ. Բունիաթյան, Լորենցո — Ա. Ավետիսյան, Տյուբալ — Մ. Ջանան, Լանսելոտ Գոբբո — Տ. Շամիրխանյան, Մերունի Գոբբո — Հ. Խաչանյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1925

Դեկտեմբերի 19. — *Բեյրութի թատրոն Քյուրսալում, Բեյրութի դրամատիկ խումբը, Կարո Խաչիկյանի ղեկավարությամբ:*

Մասնակցել է դերասանուհի Հրաչյա Պատրիկը:

(Շայլոկ — Կարո Խաչիկյան):

Նոր Փյունիկ (Բեյրութ), № 67:

1926

Դեկտեմբերի 23. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, ձևավորման էսքիզները՝ Գեորգի Ցակուլովի, նկարիչ՝ Սիմոն Ալաջալյան:*

Վենետիկի դուքս — Տիգրան Այվազյան, Մարոկկի իշխան — Ավետ Ավետիսյան, Արագոնի իշխան — Բ. Մուրադյան, Շայ-

լոկ – Մ. Մանվելյան, Պորցիա – Արուս Ոսկանյան, Ներիսա – Սյուզան Գարագաշ, Ջեսիկա – Լյուսի Մեղնիկյան, Անտոնիո – Հ. Ներսիսյան, Բասանիո – Դավիթ Մայյան, Գրացիանո – Վաղարշ Վաղարշյան (Տեր-Պողոսյան), Լորենցո – Գուրգեն Ջանիբեկյան, Լանսելոտ Գոբբո – Գուրգեն Գաբրիելյան, Մեր Գոբբո – Գրիգոր Ավետյան, Տյուբալ – Օ. Բունիաթյան, Սոլանիո – Հովհաննես Ավագյան, Սալարինո – Սուրեն Բոչարյան:

Երկրորդ կազմ՝ Արագոնի իշխան – Համբարձում Խաչանյան, Պորցիա – Անահիտ Ղուկասյան:

Աղբերգային Հայաստան, 1927, № 3:

1927

Դեկտեմբերի 14. – Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Ի. Գամբեկելի, երաժշտությունը (ըստ Շումանի)՝ Սարգիս Փանյանի, դիրիժոր՝ Ա. Գվելեսիանի:

Վենետիկի դուքս, Մերունի Գոբբո – Գրիգոր Ավագյան, Մարոկկի իշխան – Հարություն Բերոյան, Արագոնի իշխան – Պահարե (Հայկ Պետրոսյան), Անտոնիո – Վահան Գալստյան, Բասանիո – Դավիթ Մայյան, Սոլանիո – Ալեքսանդր Աբարյան, Սալարինո – Միքայել Ալիխանյան, Գրացիանո – Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Լորենցո – Գեղամ Աֆրիկյան, Տյուբալ – Արշակ Մամիկոնյան, Լանսելոտ – Արտաշես Վարդանյան, Շայլոկ – Մաթևոս Սանամյան, Լեոնարդո – Սանրագործյան, Ստեփանո – Արտեմ (Հարություն) Լուսինյան, Սալերիո – (Երվանդ) Շահնազարյան, Պորցիա – Աստղիկ Աղասյան, Ներիսա – Վեներա Հակոբյան (Տեր-Հակոբյան), Ջեսիկա – Եվգինե Սերար (Բարսեղյան), Անտոնիոյի ծառան – Արծրունի (Հարությունյան), Գիշերապահ – Ս. Ջառաֆյան:

Դեկտեմբերի 21. – Նոր դերակատար՝ Պորցիա – Անահիտ Ղուկասյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

1929

Նյու Յորքում. – «Նոր բեմ» դերասանական խումբը, բեմադրությունը՝ Ղ. Սարգիսյանի:

Շայլոկ – Ղևոնդ Սարգիսյան:

ԳԱԹ, Ղ. Սարգիսյանի հուշերը:

1930-ական թթ.

Կիպրոսի Մելքոնյան Կրթական հաստատությունում, Հ. Շեհմելյանի բեմադրությամբ:

Շայլոկ – Հովհաննես Շեհմելյան:

Արև (Կահիրե), 1981, № 18814:

1933

Ապրիլի 2. – Կահիրեի Ֆրանսիական Լիսե թատրոնում, Գալուստյան Երջանավարտից միության թատերախումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան): Մասնակցել են՝ Վարդուհի Հաճեթյանը, Սարգիս Մ. Պալայանը, Համբարձում Պ. Գարայանը, Վարդգես Հ. Գարտաշյանը, Գեղամ Կ. Երզնկացյանը, Արա Թ. Սեհոնքյանը, Գևորգ Պալյանը, Երվանդ Նալչաճյանը, Վահրամ Թաշճյանը, Սիրվարդ Կ. Երզնկացյանը:

Արտաշես Հ. Գարտաշյան, Նյութեր Եգիպտոսի Հայոց պատմության, հատոր Բ, Վենետիկ, 1986, էջ 628:

1935

Մարտի 10. – Կահիրեի Լիսե Ֆրանսե թատրոնում, Գալուստյան Ազգային վարժարանի շրջանավարտից միության կազմակերպությամբ, ի նպաստ կարոտ աշակերտների ճաշի սեղանին (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Վահան Հապեշյանի:

*Պորցիա – Սիրվարդ Երզնկացյան, Ներիսա – Ա. Ալիքսանյան, Ջեսիկա – Ս. Լեյլոզյան, Վենետիկի դուքս – Լ. Պարոնյան, Անտոնիո – Հ. Թորգոմյան, Բասանիո – Վարդգես Գարտաչյան, Գրացիանո – Գեղամ Երզնկացյան, Սալարինո – Արա Սեհոնքյան, Սոլանիո – Ս. Պալայան, Լորենցո – Ա. Օհանյան, **Շայլոկ – Վահրամ Թաչճյան**, Տյուբալ – Կ. Եղիսեյան, Լանսլոտ Գոբբո – Ա. Գասապյան, Մերունի Գոբբո – Շ(ավարշ) Սեհոնքյան, Լեոնարդո – Ն. Պալայան, Բալթազար – Ա. Ջորպաճյան:*

ԳԱԹ, Ա. Գարտաչյանի ֆոնդ:

1937

Հունվարի 28. – *Լենինականի Մռավյանի (այժմ՝ Գյումրիի Վ. Աճեմյանի) անվան թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան). բեմադրությունը՝ Լևոն Քալանթարի, նկարիչ՝ Կարո Մինասյան, երաժշտությունը՝ Գրիգոր Եղիազարյանի:*

*Վենետիկի դուքս – Վահե Մկրտչյան, Մարոկկի իշխան – Կարո Արծրունյան, Արագոնի իշխան – Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Անտոնիո – Արտավազդ Փաչայան, Բասանիո – Սուրեն Սուրենյան (Մարտիրոսյան), Գրացիանո – Բարկեն Շաքարյան, Սոլանիո – Օնիկ (Հովհաննես) Կարապետյան, Սալարինո – Ալեքսանդր Ադամյան, Լորենցո – Արծրունի Հարությունյան, **Շայլոկ – Արմեն Արմենյան**, Տյուբալ – Սերժ Կաժոյան, Լանսլոտ Գոբբո – Ն. Բաղալյան, Մեր Գոբբո – Միքայել Գավրոշ, Պորցիա – Արուս Ասրյան, Ջեսիկա – Ռիմա Օգաբաչյան, Ջենտինա – Նինա Բոխյան, Ներիսա – Արուս Ազնավուրյան:*

Փետրվարի 13, 16 (ցերեկը), 18. – *Երկրորդ և երրորդ կազմ.*

*Վենետիկի դուքս – Ռուբեն Սաղաթելյան, Տելուշ Գևորգյան, **Շայլոկ – Ծոլակ Ամերիկյան, Լևոն Զոհրաբյան**, Լանսլոտ Գոբբո – Գևորգ Ղազարյան, Մեր Գոբբո – Հայկասար Միանասարյան, Ջենտինա – Ժենյա Շաքարյան, Ներիսա – Ասյա Մելիքյան, Ջեսիկա – Ասյա Բերոյան, Պորցիա – Ռոզա Մինասյան:*

Խորհրդային արվեստ, № 6: ԳԱԹ, Լենինականի թատրոնի ֆոնդ:

Մարտի 30. – *Լենինականի պետթատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Միքայել Մանվելյանի (Շայլոկ) մասնակցությամբ:*

1941

Հունիսի 13. – *Մոսկվայի Համառուսաստանյան թատերական ընկերության Մեծ դահլիճում՝ Դերասանի տանը, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, Միքայել Մանվելյանի (Շայլոկ) ստեղծագործական երեկոյին, տեսարաններ: Ներածական խոսք՝ Իոսիֆ Ալտման:*

1946

Ապրիլի 7. – *Կահիրեի Գալուստյան Երջանավարտից միության Սեթյան սրահում, միության թատերախումբը Վահան Հապեչյանի բեմադրությամբ. դերուսույցներ՝ Աստուր Օհանյան, Սեպուհ Շալճյան:*

***Շայլոկ – Անդրանիկ Թոզգոնմազյան**, Պորցիա – Տիրուհի Գ. Բագրատունի, Ներիսա – Անժել Հակոբյան, Բասանիո – Նուպար Բանյան, Կրացիանո – Երվանդ Տեմիրճյան, Լորենցո – Շահան Գ. Բագրատունի, Սալարինո – Մկրտիչ Ստեփանյան, Անտոնիո – Գևորգ Տեր-Պալյան, Վենետիկի դուքս – Երվանդ Ջերքեզյան, Քարտուղար – Հարություն Պետիկյան, Բանտապահ – Հակոբ Կյուրյունյան, Բարապան – Հարություն Տատուրյան:*

Աղտաշես Հ. Գարտաչյան, Նյութեր Եգիպտոսի Հայոց պատմության, հատոր Բ., Վենետիկ, 1986, էջ 629:

1940–1950-ական թթ.

Սփյուռքահայ թատրոնում, Մ. Մանվելյանի բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ:

Շայլոկ – Մանվել Մարության:

Մանվել Մարությանի բեմական և գրական գործունեության 50-ամյակի առթիվ, Թեհրան, 1969, էջ 70:

1948

Կահիրե. — *Գալուստյան ազգային վարժարանի Շրջանավարտից միության թատերախմբի ներկայացումը. բեմադրությունը՝ Վահե Պոյաճյանի: Ներիսա — Անժել Հակոբյան:*

Աբև, 1981, № 18989:

1957

Մայիսի 21. — *Կ. Պոլսի Մխիթարյան Սանուց միության սրահում, «Երիտասարդաց թատերախումբը» (թարգմ. Թորգոմ Սրապյան):*

Մարմարա, մայիսի 21:

1974

Նոյեմբերի 29. — *Բեյրութի Հակոբ Տեր-Մելքոնյան սրահում, «Թատրոն 67»-ի խումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան), խմբի ղեկավար Վարուժան Խտրչյանի բեմադրությամբ, դեկոր՝ Մովիկ Քահվեճյան, դեկորի իրագործում՝ Տիգրան Շիրինյան: Ունեցել է 23 ներկայացում:*

Շայլոկ — Վարուժան Խտրչյան, *Անթոնիո — Գևորգ Զյութպաշյան, Սալերիո — Հակոբ Գալայճյան, Սալանիո — Վարդգես Զավզավաթճյան, Պասանիո — Վարդգես Նարկիզյան, Լորենցո — Կարո Գույումճյան, Կրացիանո — Վիգեն Դարբինյան, Փորշիա (Պորցիա) — Սիլվա Պարսումյան, Ներիսա — Հռիփ Մարտիրոսյան, Մառա — Սարգիս Ստեփանյան, Մարոքի իշխան — Ճորճ Աժամի, Լանսլոթ Կոպպո — Նանո Վարդապետյան, Մեր Կոպպո — Վահե Պերպերյան, Մառա — Ժ. Քահվեճյան, Լեոնարդո — Փիեռ Փամպուքճյան, Ճեսիքա — Հուրիկ Մսըրյան, Արակոնի իշխան — Փոլ Կոկանյան, Տյուպալ — Ենովք Պիլեմճյան, Բանդապահ — Ռուբեն Զյութպաշյան, Սթեֆանո — Զավեն Պիլեմճյան, Վենետիկի դուքս — Հովսեփ Գալիլանյան, Քարտուղար — Զոհրապ Զափարյան, Մակնիֆիքոներ — Փիեռ Փամփուկճյան, Ենովք Պիլեմճյան:*

Աղբակ, դեկտեմբերի 24:

1984

Նոյեմբերի 20. — *Լենինականի (Գյումրի), Ստ. Ալիխանյանի անվան Տիկնիկային թատրոնը, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

Թատերական Երևան, № 19:

TWO GENTLEMEN OF VERONA (1594)

ՎԵՐՈՆԱՑԻ ԵՐԿՈՒ ԱԶՆՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

1951

Հունիսի 11, 12. — *Երևանի Թատերական ինստիտուտի դերասանական ֆակուլտետի ավարտական ներկայացումը (Թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ կուրսի ղեկավար Արմեն Գուլակյանի, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան:*

Միլանի դուքս — Լորիս Մանուկյան (Կրոյան), Վալենտին — Խորեն Աբրահամյան, Պրոտեոս — Վլադիմիր Աբաջյան, Անտոնիո, Տուրիո — Գևորգ Էլբակյան, Ուրսուլա — Լյուբա (Սիրանուշ) Լյուլեջյան, Լենա Կոստանյան, Լաուն — Արմեն Խոստիկյան, Պանդոկապետուհի — Լենա Կոստանյան, Լենա Ասատրյան, Ջուլիա — Նինել Դալլաքյան, Տանյա Հարությունյան, Սիլվիա — Իզաբելլա Ասյան, Ռոզա Խաչատրյան, Լուչետտա — Լենա Կոստանյան, Լյուբա Լյուլեջյան:

(Ներկայացմանը հնարավորություն չունեցավ մասնակցել Սուրեն Բուրասյանը):

1958

Նոյեմբեր. — *Երևանի բրդյա նուրբ գործվածքների կոմբինատի ակումբում, կոմբինատի թատերախումբը (Թարգմ. Խ. Դաշտենց), բեմադրությունը՝ Կիմ Արզումանյանի:*

Թատերական Երևան, № 27, 28:

1971

Մայիսի 9, Երևան. — *Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի դերասանական ֆակուլտետի ավարտական-դիպլոմային ներկայացումը. բեմադրությունը՝ կուրսի ղեկավար Կիմ Արզումանյանի, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Արամ Սաթունցի, պարերը՝ Զարե Մուրադյանի):*

Վալենտին — Հովիկ Վանյան, Պրոտեոս — Վարդան Օհանյան, Անտոնիո և Տուրիո — Ավետիս Խրիմյան, Սպիդ — Էդվարդ Մինասյան, Լաուն — Զավեն Աբրահամյան, Դքսուհի — Անահիտ Ղուկասյան, Սիլվիա — Ալլա Թումանյան, Ջուլիա — Ժաննեն Գևորգյան, Լուչետտա — Մարգարիտ Մնացականյան, Պանդոկապետուհի — Նինա Վարդանյան, Ուրսուլա — Սվետլանա Հովհաննիսյան, Ավազակներ — Հ. Գալստյան, Վ. Ավետիսյան, Հ. Սարգսյան:

Ներկայացման գրաֆիկը:

2008

Սեպտեմբերի 14. — *Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում (Թարգմ. Խ. Դաշտենց), Շեքսպիրյան թատերական փառատոնին. բեմադրությունը՝ Նեվենա Միտչևայի, արտաքին ձևավորումը՝ Իրինա Իվանովայի (երկուսն էլ Բուլղարիայից):*

Միլանի դուքս — Արմեն Սանթրոսյան, Վալենտին — Սամվել Դանիելյան, Պրոտեոս — Իշխան Ղարիբյան, Անտոնիո — Գրիգոր Հակոբյան, Տուրիո — Արա Մաթևոսյան, Ջուլիա — Շուշան Ղազարյան, Սիլվիա — Մարիամ Շահինյան, Լուչետտա — Հռիփսիմե Մարգարյան, Ավազակներ — Կոստանդին Կոզմանով, Գոհար Կարապետյան, Սիրանուշ Լազյան, Մարի Սանթրոսյան, Նարիրա Սարգսյան:

Իշխան Ղարիբյանի հաղորդումը:

MERRY WIVES OF WINDSOR (1597)

ՎԻՆԶՈՐԻ ԶՎԱՐՃԱՍԵՐ ԿԱՆԱՑՔ

1938

Նոյեմբերի 12. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, բեմադրող-ռեժիսոր Գուրգեն Գաբրիելյանը մասնակիցների համար ընթերցել է պիեսը (թարգմ. Տիգրան Հախումյան):*

1939

Հունվարի 26. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Գուրգեն Գաբրիելյանի, նկարիչ՝ Սերգեյ Արուտչյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Գեվորգ Ցաղուբյանի, պարերը՝ Իլյա Արբատովի (Ցաղուբյան):*

Ֆալստաֆ — Հրաչյա Ներսիսյան, Շելլո — Գրիգոր Ավետյան, Սլենդեր — Գեղամ Աֆրիկյան, Տիկին Ֆորդ — Արուս Ոսկանյան, Տիկին Պեյջ — Ռուզաննա Վարդանյան, Աննա Պեյջ — Անատոլյա Եղյան, Միստր Ֆորդ — Մուրադ Կոստանյան, Միստր Պեյջ — Օրի Բունիաթյան, Սըր Հուգ Էվանս — Լևոն Մարտյան, Հյուրանոցատեր — Անդրանիկ Նանալյան, Բժիշկ Կայուս — Արման Կոթիկյան, Ֆենտոն — Գարուշ Խաժակյան, Միստրիս Կուիկլի — Օլգա Գուլազյան, Բարդոլֆ — Հենրի Ասլանյան, Պիստոլ — Թաթուլ Դիլաքյան, Նիմ — Ռ. Սարոյան, Ռոբին — Ա(րուս) Մկրտչյան, Սեմպլ — Զավեն Օհանյան, Ռըգբի — Կարո Սարգսյան, Ա. ծառա — Ժիրայր Միրզախանյան, Բ. ծառա — Լ. Մանդալյան:

Հունվարի 27. — *Երկրորդ կազմը, այլ դերակատարներ:*

Ֆալստաֆ — Համբարձում Խաչանյան, Տիկին Ֆորդ — Վարյա Մելքումյան, Տիկին Պեյջ — Եվգինե Սեբար (Բարսեղյան), Աննա Պեյջ — Անահիտ Դատյան (Դատավորյան), Միստր Պեյջ — Տիգրան Այվազյան, Բժիշկ Կայուս — Վաղինակ Մարգունի, Ֆենտոն — Գ. Բալայան, Միստրիս Կուիկլի — Անահիտ Մկրտումյան, Բարդոլֆ — Ն. Գևորգյան, Պիստոլ — Վ. Դանիելյան, Նիմ — Ս. Ասլանյան, Ռոբին — Ս. Այվազյան, Սեմպլ — Հարութիւն Հայրապետյան, Ռըգբի — Արսեն Բագրատունի:

Փետրվարի 4. — *Միստր Ֆորդ — Դավիթ Մալյան:*

Փետրվարի 19. — *Բարդոլֆ — Զավեն Օհանյան, Սեմպլ — Լևոն Ազարյան:*

Փետրվարի 22. — *Նիմ — Ն. Գևորգյան:*

Մարտի 24. — *Թափառաշրջիկ — Գուրգեն Մարտիրոսյան:*

Մարտի 29. — *Սեմպլ — Ժ. Միրզախանյան, Թափառաշրջիկ — Վ. Սահակյան:*

Ապրիլի 23. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 20-րդ ներկայացումը՝ նվիրված Շեքսպիրի ծննդյան 375-ամյակին:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

1968

Հունիսի 2. — *Երևանի Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց). բեմադրությունը՝ Տաճատ Վարդազարյանի, նկարիչ՝ Մ. Սիմոնյան, երաժշտությունը՝ Կ. Խաչատրյանի և Վ. Արազյանի, դիրիժոր՝ Դավիթ Երզնկյան, խմբավար՝ Ա. Գասպարյան, պարերը՝ Ա. Լեբեդևի:*

Ֆալստաֆ — Հակոբ Բաղալյան, Ֆենտոն — Հ. Սիմոնյան, Շելլո — Գրիգոր Սիմոնյան, Սլենդեր — Վարդգես Թաչչյան, Միստր Ֆորդ — Արշավիր Վաչյան, Միստր Պեյջ — Կ. Ղարիբյան, Էվանս — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Դոկտոր Կայուս — Մայիս Կարագյոզյան, Պանդոկապետ — Հենրի Ասլանյան, Բարդոլֆ — Լևոն Մարտիրոսյան, Պիստոլ — Մ. Մխիթարյան, Նիմ — Պ.

Մարտիրոսյան, Ռոբին — Ա. Հարությունյան (դպրոցական), Պարզակ — Ա. Քանքանյան, Ռեգբի — Ա. Սարգսյան, Տիկին Ֆորդ — Իվետա Բաբուրյան, Տիկին Պեյջ — Մերի Շահբազյան, Աննա Պեյջ — Ա. Մկրտչյան, Տիկին Վոազ — Մելինե Համամջյան:

Երկրորդ կազմ. Ֆալստաֆ — Ստեփան Հարությունյան, Միստր Ֆորդ — Հենրի Ասլանյան, Պանդոկապետ — Երվանդ Շահնազարյան, Տիկին Ֆորդ — Օֆելյա Սաղաթելյան, Տիկին Պեյջ — Էմմա Կարախանյան, Տիկին Վոազ — Իդա Մկրտչյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

TWELFTH NIGTH; OR, WHAT YOU WILL (1600)

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ԳԻՇԵՐ ԿԱՄ ԻՆՉ ՈՐ ԿԱՄԵՆԱՔ

1941

Ալավերդու պետական թատրոնի հեռանկարային ծրագրում նախատեսվել է բեմադրել նաև այս պիեսը՝ Արմեն Արմենյանի ղեկավարությամբ:

ԳԱՔ, Աբվեսաի գործերի վարչության ֆոնդ:

1944

Ապրիլի 27. — *Լենինականի Մռավյանի (այժմ՝ Գյումրիի Վ. Ամեմյանի) անվան թատրոնում (թարգմ. Խաչիկ Դաշտենց), առաջին անգամ, Շեքսպիրյան Համամիութենական 6-րդ կոնֆերանսին և փառատոնին, նվիրված Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին. բեմադրությունը՝ Վարդան Ամեմյանի, նկարիչ՝ Մելիքսեթ Սվախչյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Վահրամ Արարատյանի, պարերը՝ Ե. Եֆիմովի:*

Օրսինո — Գեղամ Հարությունյան, Սեբաստիան — Արշավիր Փիլոյան, Անտոնիո — Ազատ Շերենց, Վալենտին — Գուրգեն Հանեսօղլյան, Քուրիս — Ալեքսան Քոչարյան, Սըր Թոբի Բելչ — Լևոն Զոհրաբյան, Սըր Էնդրյու Էյգյուչիկ — Կարապետ Արծրունյան, Մալվոլիո — Ցոլակ Ամերիկյան, Ֆաբիան — Ժան Էլոյան, Խեղկատակ — Արծրունի Հարությունյան, Մի նավապետ — Ստեփան Ալիխանյան, Քահանա — Հայկասար Միանսարյան, Ա. ոստիկան — Աչոտ Գևորգյան, Բ. ոստիկան — Վազգեն Հակոբյան, Ա. երաժիշտ — Հ. Մալոյան, Բ. երաժիշտ — Հ. Թութխալյան, Օլիվիա — Ասյա Բերոյան, Վիոլա — Արաքսյա Առաքելյան, Մարիա — Նինա Բոխյան:

Երկրորդ կազմ. Օրսինո — Արտավազդ Փաշայան, (Ալեքսան Քոչարյան, Վազգեն Հակոբյան), Սեբաստիան — Հ. Զախոյան, Վալենտին — Ալեքսանդր Քոչարյան, Քուրիս — Գ. Հանեսօղլյան, Ֆաբիան — Արամ Ռշտունի, (Ս. Զոլախյան), Օլիվիա — Նվարդ Աբայյան, Վիոլա — Մարգարիտ Տիրոսյան, (Վարուշ Կարապետյան):

1947

Հունիսի 21. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Լենինականի թատրոնի վերանորոգված բեմադրությամբ հյուրախաղերին:*

Օրսինո — Ա. Փաշայան, Սեբաստիան — Գևորգ Աբաջյան, (Հ. Զախոյան), Անտոնիո — Ա. Շերենց, Վալենտին — Գ. Հանեսօղլյան, Քուրիս — Ա. Քոչարյան, Պարոն Թոբի Բելչ — Լ. Զոհրաբյան, Պարոն Էնդրյու Էգյուչիկ — Կ. Արծրունյան, Մալվոլիո — Ց. Ամերիկյան, Ֆաբիան — Ժ. Էլոյան, Խեղկատակ Ֆեստեն — Ա. Հարությունյան, Նավապետ — Ս. Ալիխանյան, Օլիվիա — Ն. Աբայյան, Վիոլա — Մ. Տիրոսյան, Մարիա — Ն. Բոխյան, Քահանա — Հ. Միանսարյան, Ա. ուստիկան — Ա. Գևորգյան, Բ. ուստիկան — Վ. Հակոբյան, Ա. երաժիշտ — Հ. Մալոյան, Բ. երաժիշտ — Հ. Թութխալյան, Բեմի սպասավորներ — Հ. Զախոյան, Վ. Կարապետյան:

Սովետական Հայաստան, № 145: **Թատերական շաբաթ**, № 9:

Հունիսի վերջերին. — *Երևան, Լենինականի թատրոնի բեմադրության քննարկումը, Հայկական թատերական ընկերությունում. զեկուցող՝ Վահրամ Թերզիբաշյան:*

Գրական Թերթ, № 24:

Օգոստոսի վերջերին. — *Լենինականի թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Գեղամ Հարությունյանի (Օրսինո) մասնակցությամբ:*

1960

Ամառը. — *Կալկաթայում, Հայոց Մարդասիրական ընկերության ճեմարանի 145-ամյակի առթիվ, ճեմարանի ուսանողների մասնակցությամբ, բեմադրությունը՝ Հայոց լեզվի ուսուցչուհի Ռոզ Ամիրխանյանի:*

Հայրենիքի Ձայն, № 30:

1964

Ապրիլի 27. — *Թբիլիսիի Շահումյանի (այժմ՝ Ադամյանի) անվան թատրոնում (թարգմ. Խ. Դաշտենց), Շեքսպիրի ծնընդյան 400-ամյակի առթիվ. բեմադրությունը՝ Ֆերդինանդ Բժիկյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Նիկիտա Մկրտչյանի, պարերը՝ Դավիդ Մաճավարիանիի:*

Օրսինո — Ռաֆայել Պապովյան, Սեբաստիան — Ավետիք Սանոսյան, Անտոնիո — Արշակ Արշակունի (Հարությունյան), Վալենտին — Ս. Պողոսյան, Քուրիս — Հրաչիկ Թաթարյան, Սըր Թոբի Բելչ — Աշոտ Քաջվորյան, Սըր Էնդրյու Էգյուչիկ — Հրաչիկ Սիմոնյան, Մալվոլիո — Սուրեն Եղիազարյան, Ֆաբիան — Ռոբերտ Հովհաննիսյան, Խեղկատակ — Բախչո Տրդատյան, Մի նավապետ — Սերգեյ Բաբլոյան, Քահանա — Նոյ Թումանյան, Ա. ուստիկան — Հ. Պողոսյան, Բ. ուստիկան — Անտոն Պարոնբեկյան, Օլիվիա — Ասյա Ժամկոչյան, Վիոլա — Էմմա Ստեփանյան, Մարիա — Արուս Ղարաջյան, երաժիշտներ — Արշակ Ադիլխանյան, Ռոբերտ Աղաջանյան, Ս. Մանուկյան, Անտոն Պարոնբեկյան, Ս. Պողոսյան, Հրաչիկ, Ադամ Քոչարյան:

Այլ դերակատարներ. Սեբաստիան — Ս. Մանուկյան, Վիոլա — Սերիկ Շեկոյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

Հունիսի 21, 24. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան թատրոնում, Թբիլիսիի թատրոնի հյուրախաղերին: Վիոլա — Ս. Շեկոյան:*

Սովետական Հայաստան, № 153:

Հուլիսի 10. — *Կիրովականի (Վանաձոր) թատրոնում, Թբիլիսիի թատրոնի հյուրախաղերին:*

1979

Հոկտեմբերի 13. — *Բեյրութի Հ. Տեր-Մելքոնյան սրահում, «Դիմակ» թատրոնը, Խ. Դաչտենցի թարգմանությունն արևմտահայերենի փոխադրած, լրացրած և մեր օրերին հարմարեցված. բեմադրությունը՝ Մուշեղ Մուղալյանի, ձևավորումը՝ Վազգեն Մուղալյանի, երաժշտությունը՝ Հայաստանի երգիչների կատարմամբ երգեր:*

Օրսինո — Լևոն Հրեշտակյան, Վալենտին — Վահե Հայիթյան, Վիոլա — Լ. Մելքոնյան, Անտոնիո — Ռաֆի Քամաքյան, Սըր Թոբի Բելչ — Հակոբ Գալայճյան, (Հարություն Գաբրիելյան), Սըր Էնդրյու Էգյուչիկ — Մանուել Մարգարյան, Մարգարիտ — Էլիզաբեթ Գորյան, Խեղկատակ — Մուշեղ Մուղալյան, Մալվոլիո — Հարություն Սողոմոնյան, Օլիվիա — Մարալ Հայիթյան:

Ներկայացման ծրագիրը: Մ. Մուղալյանի հաղորդումը:

1996

Գարնանը. — *Երևանի Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում, Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի ռեժիսորական ֆակուլտետի ուսանողուհի (կուրսի ղեկ. Ե. Ղազանչյան) Արփի Զաքարյանի (Թեհրան) կուրսային աշխատանքը, տեսարաններ:*

Սըր Թոբի Բելչ — Ռաֆայել Գյուլնազարյան, Սըր Էնդրյու Էգյուչիկ — Գևորգ Դավթյան, Մալվոլիո — Իշխան Մելքումյան, Ֆաբիան — Լիանա Մարտիրոսյան, Օլիվիա — Անահիտ Հովհաննիսյան, Մարիա — Աննա Ներսիսյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

2008

Սեպտեմբերի 12. — *Երևանի Գարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում. բեմադրությունը՝ Երվանդ Ղազանչյանի, նկարիչ՝ Եվգենի Սաֆրոնով, զգեստները՝ Մերի Սարգսյանի, երգերի հեղինակ՝ Նարեկ Ներսիսյան, պարադիր՝ Հարություն Դավթյան, բեմական խոսք՝ Զարուհի Ներսիսյան:*

Օրսինո — Նարեկ Ներսիսյան, Սեբաստիան — Սամվել Թոփալյան, Անտոնիո — Արա Մանուչարյան, Սըր Թոբի Բելչ — Հովակ Գալոյան, Սըր Էնդրյու Էգյուչիկ — Զավեն Աբրահամյան, Մալվոլիո — Բորիս Պեպանյան, Մաղրածու — Ավո Խալաթյան, Օլիվիա — Իրեն Աբելյան, Լիանա Թևոսյան, Հասմիկ Վերդյան, Վիոլա — Մարիամ Ղազանչյան, Մարիա — Մարիամ Ղազարյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

TITUS ANDRONICUS (1593)

ՏԻՏՈՍ ԱՆԴՐՈՆԻԿՈՍ

1981

Լենինականի Մոսվյանի (այժմ՝ Գյումրիի Վ. Ամեմյանի) անվան թատրոնում (թարգմ. Հենրիկ Սևան), առաջին անգամ, բեմադրությունը՝ Գրիգոր Մկրտչյանի, նկարիչ՝ Էդիկ Եղիազարյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Գագիկ Բարսեղյանի:

*Սատուրնինոս — Աբել Աբելյան, Բասիանոս — Աշոտ Ցանաչյան, **Տիտոս Անդրոնիկոս — Վազգեն Հակոբյան**, Մարկոս Անդրոնիկոս — Խաչիկ Գրիգորյան, Լացիոս — Աշոտ Փիլիպոսյան, Քվինտոս — Լևոն Մայլամյան, Մուցիոս — Գևորգ Խաչատրյան, Մարցիոս — Սամվել Ադամյան, Դեմետրիոս — Խաչիկ Բաղալյան, Քիրոն — Սամվել Գրիգորյան, Ահարոն — Արտաշես Գյոդակյան, Տամորա — Ռաֆաել Թովմասյան, Լավինիա — Անահիտ Հարությունյան, Մծմայր — Շահանդուխտ Ջանոյան, Խեղկատակ — Տրդատ Մակարյան, Ա. Գոթ — Աշոտ Գևորգյան, Բ. Գոթ — Գագիկ Մալոյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

Նոյեմբերի 19. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Լենինականի թատրոնի բեմադրությունը, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

1982

Հունիս. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Լենինականի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Գրական թերթ, № 39:

2003

Նոյեմբերի 5. — *Փարիզի Բալե դը Շարեյի թատրոնի ժեմիե սրահում, դերասան և ռեժիսոր Սիմոն Աբգարյանի թարգմանությամբ (բնագրից) ու բեմադրությամբ:*

***Տիտոս Անդրոնիկոս — Սիմոն Աբգարյան**, (Տամորա — Մաչա Ղարիպյան): Մասնակցել են նաև՝ Հակոբ Գալֆայանը, Ճիվան Արգարյանը և ուրիշներ: Ներկայացումն ընթացել է առանց ընդմիջման (երկու ժամից ավելի): Կրկնվել է դեկտեմբերի 13-ին:*

Հառաջ, № 20797, 20823:

THEMPEST (1612)

ՓՈԹՈՐԻԿ

1941

Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) Աբեյանի անվան թատրոնի բեմադրությունների հեռանկարային նախատեսված պիեսներից մեկը:

ԳԱԹ, Արվեստի գործերի վարչության Ֆոնդ:

1987

*Հուլիսի 21. — Կապանի Շիրվանզադեի անվան թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), **առաջին անգամ**, բեմադրությունը՝ Վարդան Հովհաննիսյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Կամոյան, երաժշտությունը և երաժշտական ձևավորումը՝ Սասուն Առաքելյանի, պարերը՝ Գեննադի Գրաչչենկոյի:*

Ալոնզո — Կամո Արզումանյան, Սեբաստիան — Արտավազդ Գրիգորյան, Պրոսպերո — Վազգեն Սարգսյան, Անտոնիո — Հրաչյա Գաբրիելյան, Ֆերդինանդ — Արմեն Հարությունյան, Գոնզալո — Արտաշես Ոսկանյան, Կալիբան — Սամվել Մանուկյան, Տրինկուլո — Հովհաննես Հովհաննիսյան, Ստեֆանո — Բորիկ Հովակիմյան, Բոցման — Գրիչա Մարգարյան, Միրանդա — Գայանե Զաքարյան, Արիել — Արտավազդ Հակոբյան, Յոնո — Նունե Հարությունյան, Յետես — Պայծառ Համբարյան, Ոգիներ — Անահիտ Մկրտչյան, Վարդանուշ Սարգսյան:

Երկրորդ կազմ՝ Սեբաստիան — Ստեփան Ղազանչյան:

Նոյեմբերի 18. — Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Կապանի Շիրվանզադեի անվան թատրոնի բեմադրությունը, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:

Ներկայացման ծրագիրը:

1995

Ամռանը. — Երևանի Փորձարարական երիտասարդական (Փոսի) թատրոնում, բեմադրությունը՝ Սամսոն Ստեփանյանի, նկարչական ձևավորումը՝ Ռուբեն Գրիգորյանի, զգեստների էսքիզները՝ Արևիկ Արևշատյանի, երաժշտությունը՝ Ստեփան Լուսիկյանի:

Պրոսպերո — Լևոն Իվանյան, Տրինկուլո — Հայկ Միքայելյան, Ստեֆանո — Մինաս Զ., Բոցման — Գրիչա, Արիել — Վահագն, Տղա — Համլետ Զոբանյան, Միրանդա — Անուշիկ Ստեփանյան և ուրիշներ:

Սամսոն Ստեփանյանի հաղորդումը:

OTHELLO, THE MOOR OF VENICE (1604)

ՕԹԵԼԼՈ ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԱՎՐԸ

1867

Փետրվարի 10. — *Թիֆլիսում, Հայ դերասանական խումբը, առաջին անգամ, թարգմանությունը (Լարոշի ֆրանսերեն և Գ. Վեյինբերգի ռուսերեն թարգմանություններից) և բեմադրությունը (տեսարաններ) Գ. Զմշկյանի:*

Օթելլո — Գևորգ Զմշկյան, *Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Գևորգ Միրաղյան, Բրաբանցիո և Գրացիանո — Թովմաս Ֆասուլյանցյան, Կասիո — Արտաշես Սուքիասյան, Յագո — Մաղաթյան, Դեզդեմոնա — Պայծառ Ֆասուլյանցյան, Էմիլյա — Քեթևան Արամյան, Բիանկա — Սաթենիկ Զմշկյան:*

ԳԱԹ, Գ. Զմշկյանի Փոնդի բեմական տարբերակը:

Հունիսի 12. — *Թիֆլիսի Թամամշյանի Քաղաքային թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Գ. Զմշկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, 3-րդ գործողությունը:*

Կասիո — Ա. Սուքիասյան, Յագո — Սեդրաք Մանդինյան, Ռոդրիգո — Բուռնազյան, Դեզդեմոնա — Սոֆյա Մելիք-Նազարյան, Էմիլյա — Քեթևան Արամյան:

Մաչոցի անվ. Մատենադարան, Ա. Երիցյանի Փոնդ:

1871

Նոյեմբեր. — *Կ. Պոլսի Միջազգուղի Բարեսեր ընկերության թատերախմբի (ղեկ. Պետրոս Մաղաքյան) 5-րդ թատերաշրջանում ներկայացվելիք պիեսների թվում նախատեսված է եղել նաև «Օթելլոյի» բեմադրությունը:*

Մանզումեի Էֆքյար, նոյեմբերի 13/25:

1884

Ապրիլի 23. — *Թիֆլիսի Քաղաքային թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 320-ամյակի առթիվ, առաջին անգամ ամբողջովին, Հայ դերասանական խումբը Գ. Զմշկյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Գևորգ Սարգսյան, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Առաքելյան, Կասիո — Գևորգ Պարոնսարգսյան, Յագո — Մկրտիչ Ավալյան, Ռոդրիգո — Գեղեոն Միրաղյան, Գրացիանո և Բ. սպա — Արամ Վրույր, Ա. սպա — Գոդոսյան, Դեզդեմոնա — Վարդուհի (Աննա Նամուրազյան), Էմիլյա — Սաթենիկ Զմշկյան:

Արմազանք, № 16: **Մեղու Հայաստանի,** № 29:

Օգոստոսի 25. — *Կ. Պոլսի «Արևելք» թերթում (№ 195) Հայտարարվել է, որ նույն օրը Թատրոն էմիրկենիում «ի նպաստ Ս. երից Մանկանց եկեղեցվո չինության և ազգային վարժարանին Պոյանը-գյուղի» անձնվեր գործունեությամբ տեղացի Հայ երիտասարդության կներկայացվեն «Օթելլո» ողբերգությունը և «Անկուտի դպրոցականներ» ու «Սեֆիլենց տունը» կատակերգությունները:*

1886

Փետրվարի 17. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի (նախկին Արծրունու) թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը (թարգմ. Ստեփանոս Սուլիանյան), Հօգուտ Պետրոս Ադամյանի:*

Օթելլո — Պետրոս Ադամյան, *Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Արամ Վրույր, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Գեղեոն Միրաղյան, Կասիո — Հովհաննես Աբելյան, Յագո — Մկրտիչ Ավալյան, Ռոդրիգո — Մաթևոս Աղայան, Դեզդեմոնա — Վարդուհի, Էմիլյա — Զարել (Մարիա Կնորոզովա), Բիանկա — Փառանձեմ (Սաղաթելյան), Գրացիանո — Գևորգ Տեր-Դավթյան:*

Մշակ, № 20: **Նոր-Դար,** № 23:

Օգոստոսի 20. — *Թեոդոսիայում (Ղրիմ), ծովանկարիչ Հովհաննես Այվազովսկու տան դահլիճում, տեսարաններ:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, Յագո — Ա. Վրույր, Դեզդեմոնա - Զաբել:

Նոյեմբերի 17. — *Թիֆլիսի Թատրոնում, Հայոց Դրամատիկական ակումբի դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, Վենետիկի դուքս — Գևորգ Զմշկյան, Բրաբանցիո — Մ. Ավալյան, Լոդովիկո — Ա. Վրույր, Կասիո - Հ. Աբեյյան, Յագո — Օննիկ Կյուրեղյան, Ռոդրիգո — Գ. Միրաղյան, Մոնտանո — Մ. Աղայան, Դեզդեմոնա — Գոհարիկ Շիրինյան, Էմիլյա — Ս. Զմշկյան:

Արձագանք, № 42: **Մշակ**, № 131:

1887

Փետրվարի 9. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայոց Դրամատիկական ակումբի խումբը:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, Վենետիկի դուքս — Ա. Վրույր, Բրաբանցիո — Ադամ Սարդարյան, Լոդովիկո — Հովհաննես Տեր-Գրիգորյան, Կասիո — Հ. Աբեյյան, Մոնտանո — Մ. Աղայան, Գրացիանո — Գ. Տեր-Դավթյան, Դեզդեմոնա — Գ. Շիրինյան, Էմիլյա — Շամիրամ Ավալյան:

Արձագանք, № 4, 5: **Մշակ**, № 16:

1888

Ապրիլի 8. — *Մոսկվայի Լիանոզովի (հետագայում՝ Գեղարվեստական թատրոնի մասնաճյուղ) թատրոնում, թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, Դեզդեմոնա — Զաբել:

Театральная жизнь, № 100.

Սեպտեմբերի 11. — *Կ. Պոլսի Ֆրանսիական Նոր թատրոնում, Պետրոս Մաղաքյանի ղեկավարությամբ դերասանախումբը:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, Վենետիկի դուքս — Ա. Վրույր, Կասիո — Գևորգ Հոլաս(յան), Յագո — Պետրոս Մաղաքյան, Մոնտանո — Հ. Պենկլյան, Դեզդեմոնա — Պայծառ Ֆասուլյաճյան, Էմիլյա — Ազնիվ Մնակյան, Բիանկա — Ֆաննի:

Կրկնվել է 18-ին՝ Գատը գյուղում, 22-ին՝ Հունական թատրոնում (Հռչակավոր ողբերգուն Պ. Հ. Ադամյան — առաջնորդությամբ Պ. Մաղաքյանի, արտաքո կարգի չքեղ և փառավոր ներկայացումն ըստ խնդրանաց թատերասեր և արվեստասեր հասարակության հայերեն լեզվով), հոկտեմբերի 6-ին:

Արևելք, № 1390, 1399, 1401: **Նոր-Դար**, № 145, 208:

Հոկտեմբերի 29. — *Թավրիզի Արամյան դպրոցի մեծ դահլիճում, Սաֆրազյանները տեղի թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Ստեփան Սաֆրազյան, *Դեզդեմոնա — Ալմա Սաֆրազյան, Յագո — Ղուկաս Մալինցյան, Էմիլյա — Շուշանիկ Մալինցյան:*

Արմենիա, № 22: **Նոր-Դար**, 1889, № 4:

1889

Մայիսի 5. — *Զմյուռնիայի (Իզմիր) Էտենի պարտեզի Ամառային թատրոնում, Պ. Մաղաքյանի (Յագո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Պ. Ադամյան, (Բրաբանցիո) — Արամ Վրույր: Կրկնվել է Հուլիսի 4-ին: Դեզդեմոնա — Հայկանուշ Թուրյան:

Արևելք, № 1609: **ԳԱԹ, Ս. Փեսեճյանի հուշերը:**

1890

Հունվարի 16. — *Թեհրանի Վարիետեի թատրոնում, Սաֆրազյանները տեղի թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Ս. Սաֆրազյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սաֆրազյան:

ԳԱԹ, Սաֆրազյանների ֆոնդ:

Մարտի 13. — *Թավրիզի Արամյան դպրոցի թատրոնում, Սաֆրազյանները տեղի թատերասերների հետ:*

ԳԱԹ, Սաֆրազյանների ֆոնդ:

1891

Նոյեմբերի 2. — *Շամախիի օրիորդաց դպրոցի դահլիճում, դպրոցի օգտին, Ս. և Ա. Սաֆրազյանները տեղի թատերասերների հետ:*

Մշակ, № 131: **Նոր-Դար,** № 162:

Նոյեմբերի 4. — *Կ. Պոլսի Մաքրի գյուղում, թատերասերների խումբը:*

Օթելլո — Վահան Պապայան, *Յագո — Երվանդ Պենկլյան, Բրաբանցիո — Միքայել Զափրաստ(ճյան):*

Մաղիկ, № 4:

1892

Հունվարի 9. — *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Հայ դերասանական մշտական խումբը (թարգմ. Ս. Սոփխանյան) ի նպաստ Գ. Պետրոսյանի, նրա բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Գևորգ Պետրոսյան, *Վենետիկի դուքս — Արշակ Հարությունյան, Բրաբանցիո — Հովհաննես Աբելյան, Կասիո — Մաթևոս Աղայան, Յագո — Գրիգոր Աբրահամյան, Գրացիանո — Գևորգ Պարոն-Սարգսյան, Լոդովիկո — Պողոս Արաքսյան, Մոնտանո — Արամ Վրույր, Ռոդրիգո — Արմեն Արմենյան, Դեզդեմոնա — Սիրանույշ, Էմիլյա — Զաբել:*

Արձագանք, № 3, 5: **Նոր-Դար,** № 4:

Մարտի 19. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Թիֆլիսի դերասանական խումբը, Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Օգոստոսի 17. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, ի նպաստ Ստ. Սաֆրազյանի (Օթելլո):*

Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Գրիգոր Ավետյան, Վենետիկի դուքս — Տեր-Մինասյան, Կասիո — Խաչատրյան, Յագո — Զարեհ (Զառափյան), Գրացիանո — Թովմասյան, Մոնտանո — (Միքայել) Գանջումյան, Ռոդրիգո — Գաբրիելյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սաֆրազյան, Էմիլյա — Բաղդասարյան, Համբավաբեր — Միսակ (Տեր-Դանիելյան ?):

ԳԱԹ, Սաֆրազյանների ֆոնդ, № 180:

Դեկտեմբերի 2. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, նորակազմ հայ դերասանական խումբը, Սիմոն Հախումյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Ս. Սաֆրազյան, Վենետիկի դուքս — Մելիք-Շահնազարյան, Բրաբանցիո — (Հակոբ) Խոջամիրյան, Յագո — Մ. Ավալյան, Գրացիանո — Տեր-Հովհաննիսյան, Լոդովիկո — Ղոնդաղասազյան, Ռոդրիգո — Ս. Աբրահամյան, Մոնտանո — Բեգլարյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սաֆրազյան, Էմիլյա — Մ(ելիք) Շահնազարյան:

Նոր-Դար, № 198: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ,** № 315:

1893

Փետրվարի (20). — *Բաթումի Երկաթե թատրոնում, Թիֆլիսի հայ դերասանական խումբը Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Դեկտեմբերի 2. — *Բաքվի դերասանական խումբը, Ս. Սաֆրազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Յագո — Մկրտիչ Ավալյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սաֆրազյան:

Արձագանք, № 142:

1894

Ապրիլի 23. — *Վաղարշապատի (Էջմիածին) ծխական դպրոցի դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 330-ամյակի առթիվ, թատերասերների խումբը գրականագետ-մանկավարժ Լ. Մանվելյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Լևոն Մանվելյան, Վենետիկի դուքս — Սլկունի, Բրաբանցիո և Կասիո — Մ. Գնունի, Յագո — Տ(իգրան) Գյուզալյան, Գրացիանո — Ա. Սանասարյան, Մոնտանո — Հ. Տ. Գրիգորյան, Ռոդրիգո — Միքայել Մանվելյան, Լոդովիկո — Մունետիկ, Սպա — Հ. Հովհաննիսյան, Դեզդեմոնա — Վ. Ավետիքյան, Էմիլյա — Շ. Մանվելյան:

Մշակ, № 49: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ:**

Դեկտեմբերի 29. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Աստվածատրյան, Բրաբանցիո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Կասիո — Գողթունյան, Յագո — Արշակ Հարությունյան, Լոդովիկո — Բաբայան, Մոնտանո — Ալեքսանյան, Ռոդրիգո — Մանկունի, Դեզդեմոնա — Վարվառե Մելիքյան, Էմիլյա — Վարդուհի:

Արձագանք, № 150: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ**, № 347:

1895

Փետրվարի 5. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Ս. Սաֆրազյան, Բրաբանցիո — Գրիգոր Ավետյան, (Յագո — Մկրտիչ Ավալյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սաֆրազյան, Էմիլյա — Շամիրամ Ավալյան): Մասնակցել են նաև՝ Գերասիմ Արիստակյանը, Մնացականյանը, Նաջարյանը, Ջալալյանը, Սուլթանյանը:

ԳԱԹ, Սաֆրազյանների ֆոնդ, № 218:

Մայիսի 30. — *Ալեքսանդրապոլի (Գյումրի) Քաղաքային այգում, Գ. Պետրոսյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Մուրճ, № 6:

Հուլիսի 11. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Վենետիկի դուքս և Կասիո — Գր. Ավետյան, (Դեզդեմոնա — Վարվառե Մելիքյան, Էմիլյա — Փառանձեմ, Յագո — Արշակ Հարությունյան, Բրաբանցիո — <Վարդան> Միրզոյան) և ճգնավորյան:

Նոր-Դար, № 143: **ԳԱԹ, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ:**

1896

Հունվարի 25. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայ դերասանական ընկերությունը (թարգմ. Ս. Սուլթանյան) ի նպաստ Հ. Աբելյանի և նրա բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հովհաննես Աբելյան, Վենետիկի դուքս — Բեգյան, Ա. սենատոր — (Հայրապետ) Բաբուրյան, Բ. սենատոր — Մեհրաբյան, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Հովհաննես Ստեփանյան, Յագո — Արամ Վրույր, Գրացիանո — Ա. Հասան-Ջալալյան, Մոնտանո — Արշակ Հարությունյան, Ռոդրիգո — Միքայել Մանվելյան, Դեզդեմոնա — Եղիսաբեթ Ախաշյան, Էմիլյա — Վարվառե Մելիքյան, Սպա — Վարդան Մելիք-Հովսեփյան:

Նոր-Դար, № 17: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ**, № 2477:

1897

Փետրվար. — *Գանձակում, Թիֆլիսի Հայ դերասանական խումբը Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Փետրվարի 9. — *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Գ. Պետրոսյան, Դեզդեմոնա — Ջաբել:

Արձագանք, № 16:

Փետրվարի 12. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Մարիամ Ավետյանի վարչությամբ Հայ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ, իր նպաստին (Օթելլո):*

Բրաբանցիո և Լոդովիկո – Գր. Ավետյան, Դեզդեմոնա – Ե. Ախաչյան, Էմիլյա – Փառանձեմ, (Վենետիկի դուքս, Յագո – Ա. Վրույր, Կասիո – Հ. Ստեփանյան, Մոնտանո – Ա. Հասան-Ջալալյան, Ռոդրիգո – Վ. Մելիք-Հովսեփյան) և Իսահակ Ալիխանյան:

Մշակ, № 20: **ԳԱԹ**, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 434:

Հուլիսի 24. – *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Թիֆլիսի Հայ դերասանական խումբը Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ: (Դեզդեմոնա – Վ. Մելիքյան, Էմիլյա – Փառանձեմ, Յագո – Ա. Հարությունյան): Մասնակցել են նաև՝ Ի. Ալիխանյանը և Վ. Մելիք-Հովսեփյանը:*

ԳԱԹ, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ:

Հուլիս. – *Դիլիջանում, Կարապետ Գալֆայանը մտադիր է եղել տեղի թատերասերների հետ ներկայացնել «Օթելլոն»:*

ԳԱԹ, Հովհ. Թումանյանի ֆոնդ:

1898

Հուլիսի 16. – *Ղրիմի Ղարասուբազար (այժմ՝ Բելոգորսկ) քաղաքի Հայոց ուսումնարանում, թատերասերների հետ, Ա. Խարազյանի բեմադրությամբ, 3-րդ գործողությունը:*
Օթելլո – Ամո Խարազյան, Յագո – Հովսեփ Կարինյան:

Մշակ, № 145:

Օգոստոսի 12. – *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերակցությունը, ի նպաստ Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) 3-րդ գործողությունը:*
Յագո – Ա. Հարությունյան, Դեզդեմոնա – Վարդիթեր Ֆելեկյան, (Էմիլյա – Մարի-Հրանուշ Ֆելեկյան):

Մշակ, № 147: **ԳԱԹ**, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 430:

1899

Հունվարի 30. – *Բաքվի Թադիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ, իր նպաստին:*
Բրաբանցիո – Վարդան Մելիք-Հովսեփյան, Կասիո – Հովհաննես Ստեփանյան, Յագո – Արամ Վրույր, Լոդովիկո – Պողոս Արաքսյան, Մոնտանո – Մաթևոս Աղայան, Դեզդեմոնա – Սիրանույշ, Էմիլյա – Վարդիթեր Ֆելեկյան, Բիանկա – Ազնիվ (Անդրանիկ), Ռոդրիգո – (Իսահակ Ալիխանյան):

Նոր-Դար, № 23: **Տարազ**, № 5, էջ 126:

Հուլիսի 16. – *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Գ. Պետրոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*
(Կասիո – Մաթևոս Աղայան, Յագո – Արշակ Հարությունյան, Ռոդրիգո – Պողոս Արաքսյան, Դեզդեմոնա – Աննա Խիթարյան, Էմիլյա – Զարել), մասնակցել է նաև Հարություն Բերոյանը:

Տարազ, № 26, էջ 615, № 28, էջ 664: **ԳԱԹ**, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ:

1900

<Հունվար>. – *Մամուլում լուր է տարածվել թե Թովմաս Ֆասուլյանցյանը Կահիրեում Օթելլո է խաղալու:*

Արմենիա, № 50:

Մարտի 31. – *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Հայ դերասանական ընկերությունը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*
Վենետիկի դուքս – Վարդան Միրզոյան, Բրաբանցիո – Գևորգ Տեր-Դավթյան, Լոդովիկո – (Հայրապետ) Բաբուրյան, Կասիո – Հակոբ Օհանյան, Յագո – Գեղեոն Միրաղյան, Ռոդրիգո – Մ. Գնունի, Մոնտանո – Իսահակ Ալիխանյան, Դեզդեմոնա – Վարդիթեր Ֆելեկյան, Էմիլյա № №, Առաջին ծերա-

կույտի անդամ – (Միքայել) Սաֆարյան, Երկրորդ ծերակույտի անդամ – Ցոլակ, Համբավաբեր – Ասքանազ:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1272:

1901

Փետրվարի 22. – *Արմավիրի (Հյուսիսային Կովկաս) ժողովարանի դահլիճում, Բաքվի Հայ դերասանական խումբը:*

Օթելլո – Հ. Աբելյան, Յագո – Հովհաննես Ստեփանյան, (Կասիո – Հովհաննես Զարիֆյան), Բրաբանցիո – Գր. Ավետյան, Դեզդեմոնա – Վ. Ֆելեկյան, Էմիլյա – Փառանձեմ (Սաղաթելյան):

Մշակ, № 50:

Մարտի 7. – *Եկատերինոդարի (Կրասնոդար) Քաղաքային ակումբում, նույն խումբը:*

Մշակ, № 52:

Մարտի 15. – *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, նույն խումբը:*

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 3. – *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում Թոմազո Սալվինիի Օթելլոն տեսնելու համար Գևորգ Պետրոսյանը Թիֆլիսից գնացել է Մոսկվա, տեսել, ծանոթացել, հոդված գրել:*

Մշակ, № 96:

Հոկտեմբերի 6. – *Թիֆլիսի Վրաց Ազնվականների բանկի թատրոնում, Կարապետ Գալֆայանի առաջին ելույթը (թարգմ. Ս. Սուլխանյան) Թիֆլիսում:*

Օթելլո – Կարապետ Գալֆայան, *Վենետիկի դուքս – (Ս.) Սողոմոնյան, Բրաբանցիո – Ամիրան Մանդինյան, Կասիո – (Վարդան) Միրզոյան, Յագո – (Արշակ) Հարությունյան, Լոդովիկո – (Հ.) Բերինյան, Մոնտանո – (Հովսեփ) Տեր-Ղևոնդյան, Ռոդրիգո – (Միքայել) Սաֆարյան, Գրացիանո – (Ավետ) Ազյան, Դեզդեմոնա – (Վարվառե) Մելիքյան, Էմիլյա – Զաբել:*

Մշակ, № 223: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ,** № 1282:

Նոյեմբերի 18. – *Ալեքսանդրապոլի Քաղաքային վարժարանում, Կ. Գալֆայանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, Վ. Միրզոյանի (Յագո) և տեղի թատերասերների հետ:*

Կասիո – Բեբուրյան, Ռոդրիգո – Ա. Վեհապետյան, Լոդովիկո – Ս. Արարատյան, Դեզդեմոնա – Ս. Վեհապետյան, Էմիլյա – Ն. Տեր-Մարտիրոսյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2903:

Դեկտեմբերի 9. – *Կարսի Հասարակական ժողովարանի ձմեռային դահլիճում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) և Վ. Միրզոյանը (Յագո) տեղի թատերասերների հետ:*

Վենետիկի դուքս – Հ. Նորհատյան, Բրաբանցիո – Զ(ուրաբ) Ջամբազյան, Գրացիանո – Ա(նտոն) Կուզյան, Լոդովիկո – Ե. Համամջյան, Կասիո – Ն. Հովհաննիսյան, Ռոդրիգո – (Ա.) Օլթեցյան, Մոնտանո – Վ. (?) Տոնոյան, Դեզդեմոնա – Ս. Ջամբազյան, Էմիլյա – Ա(?) Ջամբազյան:

Մշակ, № 280: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ,** № 1285:

Դեկտեմբերի 18. – *Վառնայի Սանթրալ թատրոնում, «Վեսելո» (Զվարթ) թատերախումբը:*

Օթելլո – Վահան Պապայան, Յագո – Երվանդ Երամյան, Դեզդեմոնա – տ. Վ. Հակոբյան:

Իրավունք, № 86, 95: **Եավիոլ,** № 377:

Դեկտեմբերի 15, 22. – *Վառնայում, «Վեսելո» թատերախումբը:*

Օթելլո – Արշակ Գենյան, *Վենետիկի դուքս – Տիգրան Գալեմճյան, Բրաբանցիո – Ա. Սվաճյան, Կասիո – Վահան Պապայան, Մոնտանո – Գրիգոր Հակոբյան, (Դեզդեմոնա – Վ. Հակոբյան), Էմիլյա – Օ. Թերզյան:*

Իրավունք, № 93, 95: **Եարժում,** № 377:

1902

Հունվարի 17. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Յագո — Հով. Ստեփանյան, Կասիո — (Իսահակ Ալիխանյան), Բ. ծերակուտական — Հարություն Բերոյան, Դեզդեմոնա — Քնարիկ (Մարգարիտ Բաբայան), Էմիլյա — (Օլգա Գուլազյան), Մոնտանո — (Հով. Զարիֆյան):

Մշակ, № 14: **ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ**, № 7 ա:

Փետրվարի 8. — *Երևանի Քաղաքային ժողովարանի դահլիճում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Յագո — Հ. Եղիազարյան, Կասիո — Շուշանյան, Լոդովիկո — Գ. Բաբայան, Ռոդրիգո — Մ. Ջալալյան, Դեզդեմոնա — Արխիպյան, Էմիլյա — Ա(չխեն) Տեր-Սարգսյան:

Տարազ, № 6, էջ 40:

Մարտի 30. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Դեզդեմոնա — Հերսելիա Ղազարբեկյան:

Մշակ, № 73, 96: **ԳԱԹ, Մ. Խանդամիրյանի ֆոնդ:**

Հոկտեմբերի 5. — *Վառնայի Սանթրալ թատրոնում, նորակազմ «Նադեժդա» (Հույս) Հայ դերասանական խումբը, Վահան Պապայանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Իրավունք, № 71:

Նոյեմբերի 8. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց Դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Գևորգ Պետրոսյան, Կասիո — Մ. Աղայան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Մոնտանո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Ռոդրիգո — Արշակ Մամիկոնյան, Լոդովիկո — Վարդան Միրզոյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Մայսուրյան, Էմիլյա — Վարվառե Մելիքյան, Ա. սենատոր — Սարգսյան, Բ. սենատոր և Նավաստի — Հ(ովսեփ) Տեր-Ղևոնդյան:

Մշակ, № 257: **Նոր-Դար**, № 170, 173:

Դեկտեմբերի առաջին կես. — *Մոզդոկում (Հյուսիսային Կովկաս), Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Մշակ, № 285:

1903

Փետրվար. — *Ֆիլիպեում (Պլովդիվ), Վահան Պապայանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Սուրհանդակ, (Կ. Պ.), № 1250:

Մարտի 6. — *Եկատերինոդարում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Մշակ, № 59:

Նոյեմբերի 16. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի Հակաալկոհոլային ընկերության դահլիճում, Հայ դերասանական խումբը Պողոս Արաքսյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Կասիո — Հարություն Բերոյան, Յագո — Ամո Խարազյան, Բրաբանցիո — Արամ Վրույր, Դեզդեմոնա — Աշխեն Արաքսյան, Էմիլյա — Զաբել:

Տարազ, № 33, էջ 314:

1904

Ապրիլի առաջին կես. — *Կահիրեի Շարա Ապտ-էլ-Ազիզի թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերախմբի հետ:*

Յագո — Լևոն Շիշմանյան, Դեզդեմոնա — Շաքարյան:

Ազատ բեմ, № 1:

Մայիսի 9. — *Գանձակում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, դերասանական խումբը:*

Բրաբանցիո և Մոնտանո — Գր. Ավետյան:

Մշակ, № 103:

Հունիս. — Ալեքսանդրիայում, Կ. Գալֆայանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:

Մշակ, № 103:

Հուլիսի 17. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, Հայ դերասանների դրամատիկ ընկերությունը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) նպաստին, իր բեմադրությամբ: Բրաբանցիո և Մոնտանո — Գր. Ավետյան, Յագո — Հովհաննես Զարիֆյան:*

Մշակ, № 158, 166:

Հոկտեմբերի 10. — *Մոզդոկի հայկական նախկին օրիորդաց ուսումնարանում, Հայ դերասանների դրամատիկ ընկերությունը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Կասիո — (Կոստանդին) Եղիազարյան (Կոստան Զարյան), Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Յագո — Հ. Զարիֆյան, Լոդովիկո — (Տիգրան) Սազանդարյան, Ռոդրիգո — (Մկրտիչ) Ադելխանյան, Մոնտանո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Դեզդեմոնա — Օ. Մայսուրյան, Էմիլյա — Արաքս Զարիֆյան:

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ, 2-րդ բաժին, № 376:

Նույն խմբով՝

Հոկտեմբերի 14. — *Արմավիրի ժողովարանում:*

Նոյեմբերի 25. — *Ղզլարի հասարակական ժողովարանում:*

Դեկտեմբերի 17. — *Դերբենդի հասարակական ժողովարանում:*

Դեկտեմբերի 18. — *Պետրովսկում (Մախաչկալա):*

Մշակ, № 225, 232; **ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ**, 2-րդ բաժին, № 376, 377, 379:

1905

Մայիսի 12. — *Երևանի ժողովարանում, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերությունը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Յագո — (Ա. Հարությունյան), Դեզդեմոնա — (Սաթենիկ Ադամյան):

Մշակ, № 94; **Տարազ**, № 15, էջ 188:

Հունիսի սկիզբ. — *Ֆիլիպեի «Լյուքսեմբուրգ» թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի «Երգեցիկ» թատերական խմբի հետ:*

Նարժում, № 720:

Հուլիս. — *Սոֆիայում, Հայ դերասանական խումբը:*
(Օթելլո — Նավարչ Գարագաշյան)

Նարժում, № 735:

Օգոստոսի 3. — *Վառնայի «Բորիս» թատրոնում, «Վեսելո» Հայ դերասանական խումբը ի նպաստ խմբի ղեկավար Արշակ Գենյանի (Օթելլո), կրճատված, անունները փոփոխած, իբրև ֆրանսիացի թատերագիր Ֆրանսուա Սյուլեի գործ:*

Բրաբանցիո — Ե. Երամյան, Դեզդեմոնա — Ռոզալի (բուլգարուհի):

Նարժում, № 737–739:

1906

Հունիսի 29. — *Ալեքսանդրապոլի ժողովրդական տանը, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերությունը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս — (Միքայել Մանվելյան), Յագո — Հովհ. Զարիֆյան, Կասիո — (Արշավիր Շահխաթունի), Ռոդրիգո — (Ա. Ջինանյան), Մոնտանո — (Տեր-Դավթյան), Բրաբանցիո — Եղիա Խաժակ, Դեզդեմոնա — Սաթենիկ Ադամյան, Էմիլյա — Արաքս Զարիֆյան:

Ընկեր, № 26, էջ 207; **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ**, № 1028:

Հոկտեմբերի 25. — *Վառնայի «Սոյետինենիե» թատրոնում, Կ. Գալֆայանը (Օթելլո) տեղի թատերախմբի հետ:*

Յագո — Տիգրան Գալեմեյան, Դեզդեմոնա — Պայծառ Ֆասուլյանց, Էմիլյա — Ա. Գալֆայան:

Շարժում, № 759, 765:

1907

Փետրվարի 26. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը, ի նպաստ Հ. Աբելյանի (Օթելլո):*

Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Հ. Զարիֆյան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Ռոդրիգո — (Ի. Ալիխանյան), Մոնտանո և Լոդովիկո — Մ. Աղայան, Գրացիանո — (Մկրտիչ Թաշճյան), Դեզդեմոնա — Օ. Մայսուրյան, Էմիլյա — (Վ. Մելիքյան) և Մ. Ադելխանյան, Աղաբեկյան:

Ժամանակ, № 43, 46:

Մարտի 17. — *Ֆիլիպեի Ավգուստ (նախկին Մետրոպոլ Հյուրանոց) սրահում, Գ. Հակոբյանի ղեկավարությամբ «Օրիենթալ» (արևելյան» Հայ թատերախումբը:*

Օթելլո — Գրիգոր Հակոբյան, *Վենետիկի դոժ — Ա. Միհրանյան, Բրաբանցիո և Կասիո — Մանուկ Թաշճյան, Յագո — Երվանդ Երամյան, Լոդովիկո — Տ. Վարդանյան, Գրացիանո — Գ. Կարապետյան, Ռոդրիգո — Հ. Գրլրճյան, Մոնտանո — Մ. Սեֆիրյան, Դեզդեմոնա — Լյուսի Հակոբյան, Էմիլյա — Մ. Մետնիքարյան:*

Ռազմիկ, № 40, 62:

Մայիսի 6. — *Բաքվի Նիկիտինների թատրոն-կրկեսում, Թիֆլիսի Հայ դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Յագո — Հ. Զարիֆյան, Կասիո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — (Արմեն Դուրինյան), Ռոդրիգո — (Մկրտիչ Ադելխանյան), Դեզդեմոնա — Արաքս Զարիֆյան:

Կրկնվել է 8-ին՝ Սև քաղաքի բանվորական ակումբում, 10-ին՝ Բալախանի արվարձանի կրուժոկում:

Մշակ, № 96: **Հուշարար**, № 6, էջ 95:

Մայիսի 26. — *Ախալցխայի Կարապետյան ուսումնարանի դահլիճում, Ն. Հովհաննիսյանի բեմադրությամբ, տեղի գեղարվեստագետ ուսուցիչների և թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Նիկողայոս Հովհաննիսյան, *Վենետիկի դուքս — Գալուստ Իսքենդերյան, Բրաբանցիո — Մամիկոնյան, Գրացիանո — Աղամյան, Լոդովիկո — (Պողոս) Մակարյան, Կասիո — Սարաֆյան, Յագո — Ս. Քարիմյան, Ռոդրիգո — Եղոյան, Մոնտանո — (Ստեփան) Ազնավուրյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Հովհաննիսյան, Էմիլյա — (Վ.) Ավետիսյան, Մերակույտի Ա. անդամ — Աբրահամյան, Մերակույտի Բ. անդամ — Ավետիս:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1017:

Դեկտեմբերի կեսերին. — *Ալեքսանդրիայի Յունիոն-Արտիստիկ Ֆրանսեզ սրահում նախատեսվել են Կարապետ Գալֆայանի (Օթելլո) և նրա կնոջ՝ Ա. Գալֆայանի (Դեզդեմոնա) ելույթները տեղի թատերասերների հետ:*

Լուսաբեր, № 455:

1908

Հունվարի 27. — *Բաքվի Նիկիտինների թատրոն-կրկեսում, ցերեկը, Հայոց Կուլտուրական միության թատերական մասնաճյուղի դերասանական խումբը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Թառլան(յան Կոստանդին, Հետագայում՝ վարդապետ), Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Հովսեփ Ոսկանյան, Յագո — Միքայել Մանվելյան, Ռոդրիգո — Բարդի (Վահրամ Փափազյան), Լոդովիկո — Բարսեղ Աբովյան (Հարությունյան), Մոնտանո — Օվի (Հովհաննես) Սևումյան, Ա. սենատոր — Տեր, Բ. սենատոր — Հարությունյան (Բ. Աբովյան), Դեզ-

դեմոնա — Արուսյակ, Էմիլյա — (Ելիզավետա) Մելիք-Շահնազարյան:

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի Փոնդ, 2-րդ բաժին, № 380:

Մարտի 23. — *Սամարղանդի ռուսական թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Յագո — Արշակ Հարությունյան, Դեզդեմոնա — Արուսյակ (Հարությունյան):

Հուշարար, № 3, էջ 46:

Մարտի 27. — *Զարջոուի Արհեստավորաց ժողովարանի թատերական դահլիճում, նույն խումբը (Կասիո — Հովհ. Զարիֆյան):*

Հուշարար, № 3, էջ 45:

Ապրիլի 20. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում, Հայ դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Բրաբանցիո — Հովհ. Զարիֆյան, Կասիո — Հ. Ոսկանյան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Լոդովիկո — Մկրտիչ Աղաբեկյան, Ռոդրիգո — Մ. Մանվելյան, Մոնտանո — Սեդրակ Թորոսյան, Գրացիանո — Հովհաննես Ղազարյան, Դեզդեմոնա — Արուսյակ (Հարությունյան), Էմիլյա — Փառանձեմ, Բիանկա — Արաքս Զարիֆյան:

Վառակ, № 86:

Մայիսի 11. — *Իզմիրի Տեր-Թադևոսյանների թատերասրահում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը, նույն կազմով:*

Վառակ, № 106:

Մայիսի 20. — *Ալեքսանդրապոլի ժողովրդական տանը, Հ. Աբելյանի բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ, նույն խումբը:*

Ախուրյան, № 36; **Ժայռ,** № 46:

Հուլիսի 19. — *Կ. Պոլսի Սկյուտարի Թաղամասի Թեփեի թատրոնում, Հայ թատրոնի վերաբացման առթիվ, հատվածային ընթերցումներ-մենախոսություններ:*

Օթելլո — Ենովք Շահեն *(Իբրանոսյան):*

Բյուզանդիոն, № 3595:

Օգոստոսի 8. — *Կարսում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ամո Խարազյանի ղեկավարությամբ (Օթելլո):*

Յագո — Միքայել Սաֆարյան, Դեզդեմոնա — Նինվել Խարազյան, Էմիլյա — Մարգարիտ (Բաբյան):

Զանգակ, № 32:

Օգոստոսի 12. — *Կ. Պոլսի Պերա թաղամասի Օդեոն թատրոնում, թատերասերների խումբը Վ. Փափազյանի բեմադրությամբ (3 գործ.), (թարգմ. Վ. Փափազյան, Գրիգոր Համբիկյան, Վահրամ Սվաճյան, խմբագրությունը՝ Սիպիլի և Հրանտ Ասատուրի): Ներկայացումից հետո, հայ թատրոնի մասին զեկուցումով հանդես է եկել բանաստեղծ-բժիշկ Ռուբեն Սևակը:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան, *Կասիո — Արծրունի (Անդրե Վահրամ — Ալեքսանդր Գոճապլյբբյան), Յագո — Դիմաքսյան (Տիգրան Յախշիբեկյան), Գրացիանո — Ենովք Շահեն, Դեզդեմոնա — Շաքե (Մեհրուբե-Մելինե Շիշեյան), Էմիլյա — Սաթենիկ Մաթոսյան, Բիանկա — Արուսյակ (Դարպասյան, հետագայում՝ Ոսկանյան):*

Արևելք, № 6869; **Բյուզանդիոն,** № 3626; **ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի Փոնդ:**

Օգոստոսի 23. — *Սկյուտարի Թեփեի թատրոնում, նոր դերակատարներով: Էմիլյա — Արուսյակ Դարպասյան:*

Օգոստոսի 28. — *Գատը գյուղում մասնակցել են՝*

Բրաբանցիո, Ռոդրիգո — Ատոմ, Կասիո — Ցոլակ, Յագո — Հ. Վահունի, Մոնտանո — Խորխոռունի, Կասիո — Շապուհ, Լոդովիկո — Ներսես, Գրացիանո — Տիգրան Յախշիբեկյան, Վենետիկի դուքս — Թաթուլ, Մերակույտի անդամ — Վարազդատ, Էմիլյա — Սաթենիկ (Մաթոսյան), Բիանկա — Արուսյակ Դարպասյան:

Արևելք, № 6869, 6871, 6872; **Բյուզանդիոն,** № 3614, 3615; **Մանզումեի Էֆլյատ,** № 2202:

Օգոստոսի 22. — *Գորիում, Թիֆլիսի Հայ դրամատիկ խումբը, Ամո Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Յագո — Միքայել Սաֆարյան, Դեզդեմոնա — Նինվել Խարազյան:

Индустрия, № 3.

Սեպտեմբերի 15. — *Կարսում, Բաքվի Հայոց Կուլտուրական միության թատերական մասնաճյուղի դերասանական խումբը, Հով. Աբելյանի (Օթելլո) և Արմեն Արմենյանի (Յագո) ղեկավարությամբ (Աբելյան-Արմենյան խումբ):*

Վենետիկի դուքս — (Ավետ Ազյան), Բրաբանցիո և Մոնտանո — Հարությունն Բերոյան, Դեզդեմոնա — Եկատերինա Դուրյան-Արմենյան:

Գործ, № 13: **Զանգ**, № 1–2, էջ 22:

Նույն խումբը՝

Սեպտեմբեր. — *Կարինում:*

Սեպտեմբերի 30, Հոկտեմբեր 3. — *Տրապիզոնում:*

Հոկտեմբերի 24, Նոյեմբերի 10. — *Սամսոնում:*

Դեկտեմբերի 16. — *Շումենում, Ֆիլիպեի Արևելյան թատերախումբը, ի նպաստ Հայաստանի սովյալների, Գրիգոր Հակոբյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Ռազմիկ, № 21:

Դեկտեմբերի 19. — *Կ. Պոլսի Պերա թաղի Վարիետեի թատրոնում, Աբելյան-Արմենյան խումբը. չքահանդես ի պատիվ Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 25-ամյակի:*

Վենետիկի դուքս — Ավետ Ազյան, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — Լևոն Ալավերդյան, Ռոդրիգո — Միքայել Ալիխանյան, Կասիո — Հովսեփ Ոսկանյան, Յագո — Արմեն Արմենյան, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Ռոզալիա (Վարդուհի) Բուրջալյան:

Աբելյանին մատուցվել է Պետրոս Ադամյանի Օթելլոյի կարմիր թիկնոցը:

Մշակ, № 1909, № 2: **ԳԱԹ, Լ. Ալավերդյանի ֆոնդ**, № 1:

1909

Հունվարի (31 ?). — *Ռոդոստոյի անարատ Հղության եկեղեցում:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Դեզդեմոնա — Էլիզ Պիննեմեճյան:

Փետրվարի 2. — *Ատաբազարում, Աբելյան-Արմենյան խումբը:*

Նույն խումբը՝

Փետրվարի 8. — *Նիկոմիդիայում, երեկոյան:*

Փետրվարի 24, մարտի 8. — *ցերեկը, Իզմիրում:*

Մարտի 22. — *Բրուսայում:*

Մարտ. — *Իզմիրում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) պոլսահայ դերասանների հետ:*

Թեոդիկ, Ամենուն տարեցույցը, Կ. Պոլիս, 1923, էջ 300–301:

Մարտի 30. — *Վանի Երամյան վարժարանի Մկրտիչ Ավետիսյան գրադարանին կից թատերախումբը Մ. Միրաքյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Միհրան Միրաքյան, Յագո — (Կարապետ Աճեմխաչյան), Դեզդեմոնա — Եղիազար Գաբուզյան:

Հորիզոն, 1911, № 58: **Սովետական արվեստ**, 1973, № 7, էջ 27:

Ապրիլի 28. — *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը:*

Գործ, № 93:

Ապրիլի 29. — *Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանի դահլիճում, նույն խումբը:*

Մշակ, № 92:

Սեպտեմբերի 26. — *Նախիջևանում, Աբելյան (Օթելլո)-Արմենյան (Յագո) խումբը:*

Բրաբանցիո և Կասիո — Հ. Բերոյան, Դեզդեմոնա — Արուսյակ (Լիզիկ Հարությունյան), (Էմիլյա — Ե. Մելիք-Շահնազարյան):

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7:

Հոկտեմբերի 13, 18. — *Թավրիզի Արամյան դպրոցի դահլիճում, նույն խումբը: Մասնակցել են նաև Միքայել Ալիխանյանը, Մացակ Տեր-Առաքելյանը, Ռչտունին (Արամ Բերոյան), Հ. Ղազարյանը:*

Մշակ, № 246:

Հոկտեմբերի 28. — *Զուլֆայի Ֆրանսիա հյուրանոցի սրահում, նույն խումբը:*

Նոյեմբերի 7. — *Վանի Կենտրոնական վարժարանի սրահում, Մ. Ավետիսյան գրադարանին կից «Ազատ-Քնար» թատերասերների խումբը, Ա. Սոլախյանի բեմադրությամբ, ձևավորումը՝ Գևորգ Գույումճիպաշյանի:*

Օթելլո — Միհրան Միրաքյան, Յագո — Կարապետ Ահեմ-Խաչոյան, Դեզդեմոնա — Եղիազար Գաբուզյան: Կրկնվել է 11-ին:

Մշակ, № 264: **ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ**, № 2:

Նոյեմբերի 10. — *Քութայիսի հայոց ուսումնարանի դահլիճում, Աբեյյան-Արմենյան թատերախումբը: Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան:*

Մշակ, № 255:

Նոյեմբերի 22. — *Վանում, Աբեյյան-Արմենյան թատերախումբը:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ, № 7 ա:

Դեկտեմբերի 13. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի «Նոր դրամա» թատրոնում, Ամո Խարազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Կասիո — Հ. Շեկոյան, Յագո — Միքայել Սաֆարյան, Ռոդրիգո — Արթուր Բաբյան, Մոնտանո — Յոլակ Ամերիկյան (Գալուստ Սուլուիկյան), Բրաբանցիո — Հայկազ Հայկազյան, Լոդովիկո — Օվի (Հովհաննես) Ահարոնյան, Դեզդեմոնա — Նինա Մանուչարյան:

Հորիզոն, № 44: **Մշակ**, № 277:

Դեկտեմբեր. — *Եյսկում (Հյուսիսային Կովկաս), Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Կասիո — Հայկազ Հայկազյան, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Ա. Բաբյան, Յագո — Մ. Սաֆարյան, Մոնտանո — Արտյուր, Դեզդեմոնա — Ն. Խարազյան, Էմիլյա — Մարգարիտ (Բաբյան):

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1910

Հունվարի 17. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի «Նոր դրամա» թատերախումբը:*

Նոր դերակատարներ՝ Ռոդրիգո — Բագրատ Մուրադյան, Էմիլյա — Նինա Մանուչարյան-Խարազյան:

Հորիզոն, № 12: **Սուրհանդակ**, № 57:

Հունվարի 30. — *Կ. Պոլսի Մաքրի գյուղի Անեսթիկի թատրոնում, Աբեյյան-Արմենյան թատերախումբը:*

Բյուզանդիոն, № 4045:

Փետրվարի 27. — *Իզմիտի Շերամատանը, Գրիգոր Ավետյան (Բրաբանցիո և Լոդովիկո) — Օվի Սևումյան թատերախումբը:*

ԳԱԹ, Գ. Ավետյանի ֆոնդ:

Նույն խումբը՝
Մարտի 4. — Պարտիզակի վարժարանում:
Մարտի 12. — Ատաբազարի Շերամատանը:
Մարտի 23. — Էսկի Շեհերի վարժարանում:

Ապրիլի 29. — *Իզմիրի Սպորտինգ թատրոնում, Սիրանույշի ղեկավարությամբ «Նոր բեմ» թատերախումբը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Յագո — Ա. Արմենյան, Բրաբանցիո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Ազնիվ (Անդրանիկ):

Դաշինք, № 222, 232:

Հուլիսի 3. — *Շուշիի Ամառային ժողովարանի դահլիճում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Կասիո — Հ. Շեկոյան, Յագո — Բագրատ Մուրադյան, Դեզդեմոնա — Նինա Մանուչարյան-Խարազյան, Էմիլյա — Նինվել Խարազյան:

Հորիզոն, № 149:

Օգոստոսի 27. — *Ալեքսանդրապոլի ժողովրդական տանը, նույն խումբը, մասնակցությամբ Եղիա Խաժակի:*

Ախուրյան, № 60:

Դեկտեմբերի 10. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դերասանական խումբը, Ա. Արմենյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Վենետիկի դուքս — Միքայել Մանվելյան, Բրաբանցիո — Ա. Վրույր, Կասիո — Խաչատուր Ալիխանյան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Մոնտանո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — Մ. Աղայան, Ռոդրիգո — Գրիգոր Լաքա, Գրացիանո — Հովհ. Ղազարյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Մայսուրյան, Էմիլյա — Հասմիկ (Թագուհի Հակոբյան):

Կովկասի լրաբեր, № 38; **Մշակ,** № 276:

1911

Հունվարի 9. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի «Նոր դրամա» թատերախումբը, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Կասիո — Լևոն Երամյան, Յագո — Հայկազ Հայկազյան, Ռոդրիգո — Շավարշ Ահարոնյան, Դեզդեմոնա — Ն. Մանուչարյան, Էմիլյա — Ն. Խարազյան:

Հորիզոն, № 7:

Հունվարի 14. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը, Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Վարդան Միրզոյան, Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Հ. Զարիֆյան, Մոնտանո — Արշավիր Շահխաթունի, Լոդովիկո — Լ. Ալավերդյան, Գրացիանո — Հովհ. Ղազարյան, Ռոդրիգո — (Արշակ) Մամիկոնյան, Ա. Սենատոր — Գրիգոր Լաքա, Բ. սենատոր — Արամ Ռշտունի, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Արաքս Զարիֆյան:

Հորիզոն, № 7, 11; **Սուրհանդակ,** № 217:

Մարտի 3. — *Բաքվի Հայոց Մարդասիրական ընկերության դահլիճում, Նիկողայոս Հովհաննիսյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, իր նպաստին:*

Վենետիկի դուքս — Դ. Ղազյան, Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Յագո — Բարսեղ Աբովյան, Դեզդեմոնա — Յուլիանա (Օլգա Հովհաննիսյան ?), Ռոդրիգո և Էմիլյա — Քնարիկ Աբովյան:

Հորիզոն, № 52; **Մշակ,** № 55:

Մարտի 11. — *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Յագո — Մ. Սաֆարյան, Դեզդեմոնա — Լյուսի Սևումյան:

Հորիզոն, № 59; **Эриванские объявления,** № 28, 30.

Մարտի 29. — *Բաքվի Նիկիտինների թատրոն-կրկեսում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը, Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ:*

Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Բ. սենատոր և Գրացիանո — Հովհ. Ղազարյան, Կասիո — Ա. Շահխաթունի, Մոնտանո — Միքայել Ալիխանյան, Լոդովիկո — Եղիա Խաժակ, Ռոդրիգո — Գր. Լաքա, Էմիլյա — Ժասմեն (Մարիամ Եգանյան, հետո՝ Գրիգորյան):

Մշակ, № 53; **Баку,** № 69, 70.

Ապրիլի 13. — *Զաքաթալայի ծխական դպրոցի դահլիճում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ա. Խարազյանի ղեկավարությամբ:*

Հորիզոն, № 109:

Ապրիլի 21. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը:*

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 22. — *Թելավում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը, Ա. Խարազյանի ղեկավարությամբ:*

Սուրհանդակ, № 300:

Մայիսի 5. — *Նույն խումբը Լագոդաղի Հայոց ուսումնարանում:*

Մայիսի 6. — *Եկատերինոդարի ձմեռային թատրոնում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը:*

Մայիսի 17. — *Նույն խումբը Արմավիրի Մյասեժնիկովի թատրոնում:*

Հուլիս. — *Գորիսում, Թիֆլիսի «Նոր դրամա» թատերախումբը Ա. Խարազյանի ղեկավարությամբ:*

Հորիզոն, № 142, 168:

Դեկտեմբերի 6. — *Թիֆլիսի Զուբալովի անվան ժողտանը, Հայոց Դրամատիկական ընկերության դերասանների և թատերասերների խումբը (թարգմ. Ս. Սուլխանյան), ի նպաստ Ա. Խարազյանի (Օթելլո), բեմադրությունը Ա. Արմենյանի (Յագո):*

Վենետիկի դուքս — Միքայել Գավրոշ (Հարությունյան), Բրաբանցիո — Օվի Ահարոնյան, Կասիո — Հ. Հայկազյան, Լոդովիկո — Հարությունյան II (Միքայել), Ռոդրիգո — Սերժ (Կարգատյան), Մոնտանո — Վահան Գալստյան, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Ն. Խարազյան, Մունետիկ — Հարությունյան (Միքայել):

Մշակ, № 272: **Սուրհանդակ,** № 458:

Դեկտեմբերի 17. — *Տիգրանակերտի Հայկական թատրոնում:*

Դեզդեմոնա — Սիրանույշ Առուսյան (հետո՝ տիկ. Թյուֆենքճյան):

Հայրենիք, 1912, № 8, էջ 4:

1912

Հուլիսի առաջին կես. — *Շուշիում, Ամո Խարազյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Ղարաբաղ, № 99:

Դեկտեմբերի 10. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Միքայել Մանվելյան, Բրաբանցիո — Ա. Վրույր, Կասիո — Ի. Ալիխանյան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Մոնտանո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — Մ. Աղայան, Ռոդրիգո — Գ. Լաքա, Դեզդեմոնա — Օլգա Մայսուրյան, Էմիլյա — Հասմիկ (Հակոբյան):

Հորիզոն, № 274: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ,** № 916:

1913

Հունվարի 18. — *Թիֆլիսի Զուբալովի անվան ժողտանը, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը, նոր դերակատարներ՝*

Գրացիանո — Մնացական Տեր-Առաքելյան, Մերակույտի անդամ — Հովհ. Ղազարյան:

Կովկասի լրաբեր, № 18: **Հորիզոն,** № 13:

Մարտ. — *Նոր Նախիջևանում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը:*

Վենետիկի դուքս — Մ. Մանվելյան, Բրաբանցիո — Ա. Վրույր, Ա. սենատոր — (Մնացական Տեր)-Առաքելյան, Բ. սենատոր — Արթ. Բաբյան, Կասիո — Հ. Բերոյան, Յագո — Ա. Հարությունյան), Մոնտանո — Շավարշ (Ահարոնյան), Լոդովիկո — Մ. Աղայան, Ռոդրիգո Գ. Լաքա, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Օլգա Գուլազյան:

Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը՝

Մարտի 26. — *Աստրախանի ժողովարանում:*

Մարտի 31. — *Աստրախանի Պլոտնիկովի ձմեռային թատրոնում:*

Մշակ, № 82:

Ապրիլ. — *Գրոզնիում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 18. — *Կահիրեում, Կ. Պոլսի Մաքրի գյուղի դրամատիկ խումբը, Ենովք Շահենի (Իբրանոսյան, Յագո) ղեկավարությամբ:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, կրկնվել է՝

Հունիսի 15. — *Ալհամպրա թատրոնում, Կասիո — Վրթանես Երամյան:*

ԳԱԹ, Ս. Դավթյանի ֆոնդ, 3-րդ բաժին, № 63:

Ապրիլի 23. — *Նոր Նախիջևանի Քաղաքային թատրոնում, Աբելյան-Արմենյան թատերախումբը ի նպաստ Արշակ Հարությունյանի (Յագո), նրա բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ:*

Նոր դերակատարներ՝ Ա. սենատոր — Շավարշ (Ահարոնյան), Բ. սենատոր — (Հով.) Ղազարյան, Մոնտանո — (Մնացական Տեր-)Առաքելյան:

ԳԱԹ, Գր. Ավետյանի ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 8. — *Գանձակի ժողովարանի դահլիճում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Միրզոյան, Ա. սենատոր — Հ. Ղազարյան, Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Կասիո — (Միք.) Ալիխանյան, Յագո — Հ. Ոսկանյան, Ռոդրիգո Ե. Խաժակ, Մոնտանո — (Սեդրակ) Թորոսյան, Լոդովիկո — Անդրանիկ, Դեզդեմոնա — Արուս Ոսկանյան, Էմիլյա — Անահիտ (Ալիխանյան):

ԳԱԹ, Գ. Ավետյանի ֆոնդ, 2-րդ բաժին, № 383:

Նույն խումբը՝

Սեպտեմբերի 29. — *Ռաչտի Հայոց ուսումնարանում:*

Հոկտեմբերի 18. — *Ղազվինի թատրոնում:*

Նոյեմբերի 14, 19. — *Թեհրանում:*

Դեկտեմբերի 7. — *Անզալիի «Նոր թատրոնում»: Դեզդեմոնա — Ժասմեն:*

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ, 1-ին բաժին, № 15:

Դեկտեմբերի 8. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Ամո Խաբազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Բրաբանցիո — Ա. Բաբյան, Յագո — Բ. Մուրադյան, Ռոդրիգո — Ա. Ռշտունի, Լոդովիկո — Սերժ Կարգատյան, Մոնտանո — Շավարշ Ահարոնյան, Դեզդեմոնա — Ն. Խաբազյան, Էմիլյա — (Լյուսի Ահարոնյան):

Ախուրյան, № 28:

— Վանում, հայ դերասանական խումբը Ա. Սոլախյանի բեմադրությամբ, ձևավորումը՝ Գևորգ Գույումճիպաշյանի:

Օթելլո — Արտաշես Սոլախյան, Յագո — Աբրահամ Բրուտյան, Դեզդեմոնա — Կալիպսե Սոլախյան, Էմիլյա — Հռիփսիմե (Ահեմյան-Բրուտյան):

ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ:

1914

Հունվարի 12. — *Բաքվի Մարդասիրական ընկերության թատերասրահում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Բրաբանցիո — Գ. Ավետյան, Յագո — Վ. Միրզոյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — (Ազնիվ): Մասնակցել են նաև՝ Անդրանիկը, Մ. Սաֆարյանը:

ԳԱԹ, Գ. Ավետյանի ֆոնդ:

Նույն խումբը՝

Հունվարի 25. — *Բաքվի Սև քաղաքի ժողովրդական տանը:*

Փետրվարի 25. — *Աշխաբադի ակումբում:*

Մարտի 8 (7). — *Մերվի ակումբում:*

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ:

Մարտի 16. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Ամո Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը, տեղի թատերասերների հետ:*

Կասիո — Մ. Տեր-Առաքելյան, Յագո — Ա. Բաբյան, Բ. սենատոր — Արշավիր Կորկոտյան, Դեզդեմոնա — Ն. Խարազյան:

Գավառի ձայն, № 27:

Մարտի 20. — *Անդիժանի ակումբում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ: Նույն խումբը:*

Մարտի 23. — *Կոկանդի ակումբում:*

Ապրիլի 12. — *Ղզլարի դպրոցի դահլիճում:*

Ապրիլի 13. — *Գրոզնիում:*

Մայիսի 13. — *Դերբենդի ակումբում:*

Հուլիսի 1. — *Ախալցխայի Զմեռային ակումբի դահլիճում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Հայ դրամատիկ դերասանական ընկերակցությունը:*

Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Շահեն (Հմայակ Շահինյան), Բրաբանցիո և Մոնտանո — (Մկրտիչ) Տեր-Մկրտչյան, Յագո — Վ. Միրզոյան, Կասիո — Միքայել Կոստանյան (Ալավերդյան), Ռոդրիգո — (Հայկ) Խոսրովյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մարգարիտ Մամիկոնյան (հետո՝ Կոստանյան):

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 4274:

Հուլիսի 8. — *Շուշիի Ամառային ժողովարանի դահլիճում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Հայ դրամատիկ դերասանների ընկերակցությունը:*

Կասիո — Մ. Կոստանյան, Յագո — Գր. Ավետյան, Ռոդրիգո — Սերժ (Կարգաղյան), Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մարգարիտ Մամիկոնյան:

Արև, № 93; Հորիզոն, № 159:

Նոյեմբերի 18. — *Բաքվի Մայիսյանների (այժմ՝ Ախունդովի անվ. օպերայի և բալետի) թատրոնում, ցերեկը:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան (առաջին ելույթը Բաքվում), Յագո — Հ. Ոսկանյան, Կասիո — Արմեն, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:

Արև, № 177:

1915

Հունվարի 1. — *Բաքվի Նիկիտինների թատրոն-կրկեսում, Հայոց կուլտուրական միության թատերական բաժանմունքի դրամատիկ դերասանների խումբը Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ, Հ. Աբելյանի թարգմանությամբ, Հ. Զարիֆյանի նպաստին:*

Օթելլո — Հովհաննես Զարիֆյան, *Վենետիկի դուքս — Հովհ. Ստեփանյան, Բրաբանցիո — Հովհ. Ղազարյան, Կասիո — Միք. Ալիխանյան, Ռոդրիգո — Գ. Լաքա, Մոնտանո — Մկրտիչ Գաբրագաչ, Ա. սենատոր — Օվի Ահարոնյան, Լոդովիկո — Մկրտիչ Թաշճյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Արաքս Զարիֆյան:*

Արև, № 2: ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2827:

Փետրվարի 10. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Վենետիկի դուքս — (Բագրատ Մուրադյան), Բրաբանցիո — Գ. Ավետյան, Կասիո — (Մ. Տեր-Առաքելյան), Յագո — Հարություն Բերոյան, Ռոդրիգո — (Սեդրակ Սուրաբյան), Լոդովիկո — (Դավիթ Դավիթիխանյան, Մոնտանո — Խորեն Հարությունյան), Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — (Մարի Բերոյան):

Գավառի ձայն, № 19: Մշակ, № 34:

Նույն խումբը՝

Փետրվարի 14. — *Կարսի ակումբում:*

Փետրվարի 17. — *Ալեքսանդրապոլում:*

Փետրվարի 19. — *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում:*

Արև, № 51:

Ապրիլի 7. — *Թիֆլիսի Զուբալովի անվան ժողտանը, Հայ դրամատիկ դերասանների խմբակցությունը, Ամո Խարազյանի (Օթելլո), (թարգմ. Ս. Սուլխանյան) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — (Մնացական) Մարության, Բրաբանցիո — Գուրյան, Լոդովիկո — (Լևոն) Աղաբաբյան, Կասիո — Վահան Գալստյան, Յագո — Միքայել Գավրոշ (Հարությունյան), Ռոդրիգո — Սերժ (Կարգաղյան), Մոնտանո — Հարությունյան II (Միքայել), Մերակույտի Ա. անդամ — Գոլանճյան, Մերակույտի Բ. անդամ — Ճոնյան, Դեզդեմոնա — Հասմիկ (Թագուհի Հակոբյան), Էմիլյա — Աննա-Մելիք (Մելիքսեթյան):

Մշակ, № 72:

Ապրիլի 19. — *Բաքվի Մայիլյանների թատրոնում Կարապետ Գալֆայանը դասախոսություն է կարդացել Շեքսպիրի մասին և մենախոսություններ կատարել «Օթելլոյից» և «Համլետից»:*

Արեւ, № 24:

Մայիսի 7. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի Ամառային ժողովարանում, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը: Յագո — Լևոն Երամյան:*

Մշակ, № 95, 98:

Հուլիսի 1. — *Շուշիի Ամառային ժողովարանի դահլիճում, Հայ դրամատիկ դերասանների «Ազատ թատրոն» խումբը, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Ս. Սուլխանյանի թարգմանությամբ:*

Վենետիկի դուքս — (Սերժ) Հայրյան, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Օվի Ահարոնյան, Կասիո — Միք. Կոստանյան, Յագո — Մկրտիչ Թաշճյան, Ռոդրիգո և Լոդովիկո — Ազատ (Վշտունի), Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Մարգարիտ Մամիկոնյան:

Փայլակ, № 34, 36:

Հոկտեմբերի 12. — *Թիֆլիսի Զուբալովի անվան ժողտան Հայ դրամատիկ խմբակցությունը, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Մն. Մարության, Բրաբանցիո — Նազարեթ Ռուսյան, Լոդովիկո — Լևոն Աղաբաբյան, Ռոդրիգո — Միքայելյան, Մոնտանո — Գ. Յանիկյան, Յագո — Լ. Երամյան, Դեզդեմոնա — Հասմիկ, Էմիլյա — Ազնիվ Անդրանիկ, (Կասիո — Վ. Գալստյան):

Մշակ, № 224:

Հոկտեմբերի 14. — *Բաքվի Մայիլյանների թատրոնում, դերասանական ընկերակցությունը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Յագո — Հ. Ոսկանյան, Կասիո — Արմեն, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:

Արև, № 177:

Հոկտեմբեր. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Հորիզոն, № 239:

Նոյեմբերի 26. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում, Հայ դրամատիկ դերասանների խումբը Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Կոստանդին Թառլանյան, Բրաբանցիո — Հովհ. Ստեփանյան, Կասիո — Միք. Ալիխանյան, Յագո — Ա. Հարությունյան, Մոնտանո — Մկ. Գարագաշ, Լոդովիկո — (Խորեն Հարությունյան, Ռոդրիգո — Ա. Աբգարյան), Դեզդեմոնա — Արուսյակ (Լիզիկ Հարությունյան), Էմիլյա — Օլգա Գուլազյան:

Հորիզոն, № 274:

1916

Մարտ. — *Թավրիզի Արամյան թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Գաղափար, № 26:

Մայիսի 7. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում (Բունիաթյանի), Հայ դերասանական ընկերակցությունը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Մոնտանո – (Մկրտիչ Տեր-)Մկրտչյան, Ա. դոժ – Պերճ (Կարապետյան), Բ. դոժ – Անուշավան (Շիրոյան), Բրաբանցիո – Գ. Ավետյան, Կասիո Հ. Բերոյան, Ցագո – Վ. Միրզոյան, Լոդովիկո – Դավիթ (Գուլազյան), Ռոդրիգո – Վ. Խուդանյան, Դեզդեմոնա – Ժասմեն, Էմիլյա – Մարի (Բերոյան):

Աշխատանք, № 4: **Մշակ**, № 139:

Մայիսի 16. – *Լոնդոնի հայ դրամատիկների ընկերությունը կազմակերպել է հանդես՝ նվիրված Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակին: Երեկոյի առթիվ տպագրված անգլերեն ծրագրում տեղ են գտել՝ Պ. Ադամյանը – Համլետի, Վ. Փափազյանը – Օթելլոյի, Ե. Դուրյան-Արմենյանը – Դեզդեմոնայի դերերում, Շեքսպիրի անզուգական թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի դիմանկարները:*

ԳԱԹ, Հ. Մասեհյանի Ֆոնդ:

Մայիսի 22. – *Բաքվի Մայիսյանների թատրոնում, Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Հ. Ոսկանյանի (Ցագո) ղեկավարությամբ դրամատիկ խումբը:*

Օթելլո – Վ. Փափազյան, Դեզդեմոնա – Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա – Քնարիկ (Աբովյան):

Արև, № 115:

Հոկտեմբերի 10. – *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Շեքսպիրի մահվան 300-ամյակի առթիվ, Հ. Ոսկանյանի (Ցագո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը (թարգմ. Ս. Սուլխանյան):*

Օթելլո – Վ. Փափազյան, Վենետիկի դուքս – Վ. Միրզոյան, Բրաբանցիո – Գ. Ավետյան, Կասիո – Հ. Բերոյան, Լոդովիկո – Ս. Միքայելյան, Ռոդրիգո – Մաթևոս Սանամյան, Մոնտանո – (Սեդրակ Սուրաբյան), Մերակուլոի անդամ – Ագատյան (Ազատ Վչտունի), Դեզդեմոնա – Լյուսի Սևումյան, Էմիլյա – Հասմիկ:

Գաղափար, № 83: **Հորիզոն**, № 228:

Հոկտեմբերի 19. – *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, «Գուրգեն» դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս – Վ. Միրզոյան, Բրաբանցիո – Ա. Վրույր, Կասիո – Ի. Ալիխանյան, Ցագո – Ա. Հարությունյան, Մոնտանո – Հով. Ստեփանյան, Դեզդեմոնա – Ժասմեն, Էմիլյա – (Նինա) Մանուչարյան: Մասնակցել են նաև՝ Ժիրայրը և Պահարեն:

Գաղափար, № 87: **Համբավաբեր**, № 143:

1917

Հունվարի 17. – *Բաքվի Մայիսյանների թատրոնում Կարապետ Գալֆայանը հանդես է եկել մենախոսություններով:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ:

Մարտի 16. – *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում, Օվի Սևումյանի ղեկավարությամբ, Հայ դերասանական ընկերության «Երջիկ թատրոն» խումբը:*

Օթելլո – Վ. Փափազյան, Վենետիկի դուքս – (Ցոլակ) Ամերիկյան, Ա. դոժ – Վ(արդան) Վարդանյան, Բրաբանցիո – Գ. Ավետյան, Կասիո – (Գուրգեն) Թավրիզյան, Ցագո – Հ. Բերոյան, Ռոդրիգո – Մաթևոս Սանամյան, Մոնտանո – (Փայլակ) Միքայելյան, Լոդովիկո – (Պերճ) Կարապետյան, Դեզդեմոնա – Լյուսի Սևումյան, Էմիլյա – Հասմիկ:

Աշխատանք, № 92:

Ապրիլի 6. – *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, նույն խումբը:*

Ապրիլ. – *Նյու Յորքի Հայ դրամատիկական խումբը, Ղ. Սարգիսյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո – Ղևոնդ Սարգիսյան:

ԳԱԹ, Ղ. Սարգիսյանի հուշերը:

Ապրիլի 23. – *Ռոստովի «Մարս» թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Յագո — Հ. Բերոյան:

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի Փոնդ:

Մայիսի 16. — *Բաքվի Մայիսյանների թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի (Յագո) ղեկավարությամբ դրամատիկ դերասանների խումբը (թարգմ. Հ. Աբեղյանի):*

Օթելլո — Հ. Աբեղյան, Վենետիկի դուքս — Խալաթյան, Ա. սենատոր — Գրիգորյան, Բ. սենատոր — Մակարյան, Բրաբանցիո — Գ. Ավետյան, Կասիո — Վ. Գալստյան, Ռոդրիգո — Սերժ (Հայրյան), Մոնտանո — Հ. Հայկազյան, Լոդովիկո — Տաճատ Ավալյան, Տերտեր — (Վահան) Եսայան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Շուշիկ:

Արև, № 99, 102:

Օգոստոսի 16. — *Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում, «Կոմեդիա» Հայ դրամատիկական խումբը Հ. Աբեղյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Հորիզոն, № 173:

Սեպտեմբերի 16. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ Հայ դերասանական խումբը: Ռոդրիգո — Արշավիր Կորկոտյան:*

ԳԱԹ, Ա. Կորկոտյանի Փոնդ:

Դեկտեմբեր. — *Երևանի Քաղաքային ակումբում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Յագո — Մկրտիչ Գարագաշ, Դեզդեմոնա — Արաքս Զարիֆյան:

Զանգ, № 15:

1918

Ապրիլ. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Ռոդրիգո — Գուրգեն Տեր-Խաչատրյան (Զանիբեկյան):

Գ. Զանիբեկյանի Հաղորդումը, 1975-ի Հուլիսի 7-ին:

Մայիսի 12. — *Գրոզնիի Առաջին պետական Հայ դրամատիկ թատրոնում, Հ. Շահենի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հմայակ Շահեն *(Շահինյան), Դեզդեմոնա — Էլզա (Շահինյան), Էմիլյա — (Շուշանիկ): Մասնակցել են նաև՝ Վ. Բ. Վաղարշակը (Վաղարշ Վաղարշյան), Լևոն Մարյանը, Ն. Երեմյանը, Ա. Օքսուզյանը, Ա. Հայկազյանը, Ադրիկ Սարգսյանը, Ե. Ահարոնյանը:*

ԳԱԹ, Հ. Շահենի Փոնդ:

Հուլիսի 1. — *Թիֆլիսի ժողովարանի Ամառային (Հայկական ակումբ) թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի ղեկավարությամբ դրամատիկ դերասանական խումբը Ա. Խարազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Մելքոնյան, Բրաբանցիո — Վ. Միրզոյան, Կասիո — Աբգար Աբգարյան, Յագո — Լևոն Ալավերդյան, Ռոդրիգո — Արշավիր Կորկոտյան, Մոնտանո — Ստեփան Դավթյան, Սալա — Դևոյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:

Մշակ, № 127:

<Նոյեմբերի 28>. — *Բոստոնի Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակյան «Կայծ» դերասանական խումբը, Սիրվարդի (Եղիա Գրիգորյան) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հմայակ Գասպարյան, *Յագո — Հրաչ Առաքելյան, Դեզդեմոնա — Եսթեր Բարեջանյան:*

Հարություն Տեր-Ղազարյանի Հաղորդումը: Երիտասարդ Հայաստան, № 59:

1919

Մարտի 8. — *Թիֆլիսի Հավյաբարի թատրոնում, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Ա. Բաբյան, Կասիո — Գուրգեն Թավրիզյան, Յագո — Աբգար Աբգարյան, Ռոդրիգո — Եղիշե (Հարությունյան), Դեզդեմոնա — Աշխեն (Խարազյան), Էմիլյա — Օլգա Գուլազյան:

Ժողովրդի Ձայն, № 53:

Ապրիլ. — *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Ժողովուրդ, № 40:

Մայիսի 4. — *Գանձակի Մոդեռն թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը: Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան:*

ԳԱԹ, Գ. Ավետյանի ֆոնդ:

Մայիսի 26. — *Թիֆլիսի Ազատ (Արհեստավորաց ակումբ) թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի (Յագո) ղեկավարությամբ խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Միրզոյան, Բրաբանցիո — Գ. Ավետյան, Կասիո — Գ. Թավրիզյան, Լոդովիկո — Միք. Գավրոչ, Ռոդրիգո — Բ. Մուրադյան, Մոնտանո — Աբգար Աբգարյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Հասմիկ:

Աշխատավոր, № 104, 105:

Հունիսի 7. — *Բաքվի Մայիլյանների թատրոնում, Միքայել Կոստանյանի (Կասիո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը Թիֆլիսից հրավիրված Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Յագո — Մաթևոս Սանամյան, Դեզդեմոնա — Մարգարիտ Մամիկոնյան-Կոստանյան:

Наше время, № 98.

Հուլիսի 13. — *Ալեքսանդրապոլի ժողտանը, Անդրանիկի (Սողոմոնյան) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

***Օթելլո — Անդրանիկ**, Յագո — Բագրատ Մուրադյան:*

Նիրսակի աշխատավոր, № 49:

Ամառը. — *Դիլիջանում, Թիֆլիսի դերասանական խումբը:*

***Օթելլո — Սեդրակ Թորոսյան**, Դեզդեմոնա — (Նվարդ Ալիխանյան), Էմիլյա — (Գայանե Փեշտիմալճյան), Կասիո — (Սեդրակ Մաղալյան), Յագո — (Հովհ. Ղազարյան):*

ԳԱԹ, Ս. Մաղալյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 2. — *Կ. Պոլսի Պերա թաղամասի Վարիետեի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ թատերախումբը Աշոտ Մատաթյանի բեմադրությամբ:*

***Օթելլո — Տրդատ Նշանյան**, Բրաբանցիո — Եդուարդ Զարիրաստ, Կասիո — Հրաչյա Ներսիսյան, Յագո — Երվանդ Թոլայան, Մոնտանո — Հրանտ Ստեփանյան, Լոդովիկո — Սարիմ Մաքսուտյան, Դեզդեմոնա — Քնար Սվաճյան, Էմիլյա — Եվգինե (Ամեմյան):*

Ժողովուրդի ձայն, № 243, 246; **ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի ֆոնդ**, 1-ին բաժին, № 7:

Դեկտեմբերի 14. — *Բաթումի երկաթե թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Յագո — Հ. Ոսկանյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 729:

Դեկտեմբերի 18, 25. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Լևոն Աղաբաբյան, Բրաբանցիո — Գուրգեն Թավրիզյան, Կասիո — Հ. Բերոյան, Յագո — Մ. Մանվելյան, Ռոդրիգո — Բ. Մուրադյան, Մոնտանո — Ա. Կորկոտյան, Լոդովիկո — Գրիգ-Ֆալյան, Մերակուտի Ա. անդամ — Պահարե (Հայկ Պետրոսյան), Մերակուտի Բ. անդամ — Արամ Խոսրովյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Մարի (Բերոյան):

Աշխատավոր, № 277:

— Իրանում (Անզալի և Ղազվին), կովկասահայ դերասանների և տեղերի թատերասերների մասնակցությամբ, Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ:

***Օթելլո — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան**, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան:*

ԳԱԹ, Ա. Արմենյանի ֆոնդ:

1920

Մարտի 18. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Հայոց դրամատիկական ընկերության խումբը, Արշակ Հարությունյանի (Ցագո) բենեֆիսին:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Արշավիր Կորկոտյան, Բրաբանցիո — Արշակ Մամիկոնյան, Կասիո — Գ. Թավրիզյան, Մոնտանո — (Հայկ) Տալյան, Ռոդրիգո — Բ. Մուրադյան, Մի նավաստի — Եսայան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Օ. Գուլազյան:

Աշխատավոր, № 63:

Մարտի 19. — *Կ. Պոլսի Պերա թաղի Վարիետեի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ թատերախումբը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Վենետիկի դուքս — Ե. Թոլայան, Բրաբանցիո — Սարիմ Մաքսուտյան, Կասիո — Հրանտ Ստեփանյան, Ցագո — Տրդատ Նշանյան, Գրացիանո — Ս(իմոն) Էքմեքճյան, Լոդովիկո — Մ(աքսուտյան) Սարիմ, Ռոդրիգո — Ն(երսիսյան) Հրաչյա, Մոնտանո — Գևորգ Կաուվարենց (Արապաճյան), Անդամ ծերակույտի — Արամ Աժտերյան, Անդամ ծերակույտի — Սիմոն (Էքմեքճյան), Համբավաբեր մը — Եղուարդ Ջափրաստ, Սպա — Թորգոմ Ջանան(յան), Դեզդեմոնա — Աղրինե Ջանան, Էմիլյա — Ա(ճեմյան) Եվգինե:

Ժողովուրդի Ձայն, № 451:

Հունիսի 13. — *Թիֆլիսի Ամառային թատրոնում, Հ. Ոսկանյանի ղեկավարությամբ դրամա-օպերետային խումբը:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Ա. Կորկոտյան, Բրաբանցիո — Գևորգ Տեր-Դավթյան, Կասիո — (Ա.) Արզարյան, Ցագո — Ա. Հարությունյան, Մոնտանո — Բագրատունի, Ռոդրիգո — Արամ Խոսրով(յան), Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Օ. Գուլազյան, Սպա — Ս. Սեդրակյան (Սեդրակ Սուրաբյան):

Նոր աշխարհ, № 55:

Հունիսի 20. — *Թիֆլիսի «Ազատ թատրոնում» (Արհեստավորաց ակումբ), նույն խումբը, նոր դերակատարներ՝*

Վենետիկի դուքս — Պահարե, Ռոդրիգո — Մ. Սաֆարյան, Մոնտանո — (Հայկ) Խոսրովյան, Լոդովիկո — Ա(բրամ) Խոսրով(յան):

Հուլիսի 10. — *Ֆիլիպեի «Մոդեռն» թատրոնում, «Վահան Մանվելյան» գեղարվեստասիրաց միության թատերական մասնաճյուղը, Պոլսահայ դրամատիկ ընկերության թատերախմբի դերասան Տրդատ Նշանյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, ի պատիվ հայ բանակին: Ցագո — Թորգոմ Մեչիկյան:*

Հայաստան, № 142:

Հուլիսի 24. — *Նոր Ջուղայի Ազգային Կենտրոնական դպրոցի դահլիճում (առաջին անգամ), Թիֆլիսի Հայոց դրամատիկական ընկերության թատերախմբի դերասան Մ. Սանամյանը տեղի թատերասերների հետ: Կրկնվել է սեպտեմբերի 18-ին:*

Օթելլո — Մաթևոս Սանամյան:

Ներկայացման ազդագիրը:

Օգոստոսի 19. — *Երևանի Ջանփոլադյանի թատրոնում, Հայաստանի Առաջին դրամատիկ դերասանական խումբը, Հ. Զարիֆյանի ղեկավարությամբ:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Վենետիկի դուքս — Ն. Կիրակոսյան, Բրաբանցիո — Վ. Միրզոյան, Կասիո — Մկրտիչ Գարագաշ, Ցագո — Հ. Բերոյան, Մոնտանո — Գուրգեն Տեր-Խաչատրյան (Ջանիբեկյան), Լոդովիկո — Արամ Ռշտունի (Բերոյան), Ռոդրիգո — Մ. Լազարյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Մայսուրյան, Էմիլյա — Մարի Բերոյան:

Հառաջ, № 172:

Հոկտեմբերի 10. — *Կ. Պոլսի Պերա թաղի Պրտի Շան թատրոնում, Աշուտ Մատաթյանի (Ցագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Տ. Նշանյան, Վենետիկի դուքս — Ե. Ջափրաստ, Կասիո — Հ. Ստեփանյան, Ռոդրիգո — Վահրամ Ձկնունի, Մոն-

տանո — Հր. Ներսիսյան, Դեզդեմոնա — Մաչա Սուրաբյան, Էմիլյա — Լյուսի Թոզաթլյան:

Վերջին լուր, № 1997:

Նոյեմբերի 14. — *Կ. Պոլսի Պրտի Շանի թատրոնում, Հ. Աբելյանը (Օթելլո) Պոլսահայ դրամատիկ թատերախմբի հետ:*

Բրաբանցիո — Ե. Զափրաստ, Կասիո — Հր. Ներսիսյան, Յագո — Տ. Նշանյան, Ռոդրիգո — Ե. Թոլայան, Մոնտանո — Հ. Ստեփանյան, Դեզդեմոնա — Քնար Սվաճյան, Էմիլյա — Լյուսի Թոզաթլյան:

Վերջին լուր, № 2027:

1921

Մարտի 3. — *Կ. Պոլսի Պերայի Վարիետեի թատրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) Պոլսահայ դրամատիկ թատերախմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Նշան Պեշիկթաշլյան, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Սարիմ Մաքսուտյան, Կասիո — Հ. Ստեփանյան, Յագո — Տ. Նշանյան, Ռոդրիգո — Ն(երսիսյան) Հրաչյա, Գրացիանո — Վահրամ Ձկնունի, Մոնտանո — Սեդրակ Սուրաբյան, Նավաստի — Վահրամ Պաղտասարյան, Դեզդեմոնա — Արաքս Զարիֆյան, Էմիլյա — Լյուսի Թոզաթլյան:

Ճակատամարտ, № 695:

Մարտի 6. — *Իզմիրի թատրոն Սիպելում (նախկին՝ Սպորտինգ), Հ. Աբելյանի (Օթելլո) պատվին, «Արտավազդ» թատերասիրաց միության խումբը:*

Արևելյան ճամուլ, № 2498:

Ապրիլի 17. — *Ալեքսանդրիայի Գոնկորտիա թատրոնում, ի պատիվ Հ. Աբելյանի (Օթելլո), տեղի թատերասերների խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Նիկողայոս Փապուճյան, Բրաբանցիո — Հ. Տիշլեկյան, Կասիո — Հ. Սիլիճյան, Յագո — Լևոն Հյուրմյուզյան), Լոդովիկո — Խաչիկ Փափազյան, Ռոդրիգո — Մ. Թոզաթլյան, Մոնտանո — Հ. Թրնկլրյան, Ա. Ծերակուտական — Մ. Ռեթյան, Դեզդեմոնա — Զարուհի Փափազյան, Էմիլյա — Ս. Թ., Բիանկա — Զարուհի:

ԳԱԹ, Լ. Հյուրմյուզի ֆոնդ:

Ապրիլի 24. — *Կ. Պոլսի Պրտի Շանի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ խումբը, Ա. Շահխաթունու մասնակցությամբ, Ա. Մատաթյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Արշավիր Շահխաթունի, *Կասիո — Հր. Ներսիսյան, Յագո — Տ. Նշանյան, Դեզդեմոնա — Մաչա Սուրաբյան:*

Ճակատամարտ, № 738, 740:

Հունիսի 26. — *Նյու Յորքի Սելվին թատրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) առաջին անգամ Ամերիկայում, նոր կազմած խմբով:*

Կասիո — Եղիա Խիմեթյան, Յագո — Շահին (Շահեն Հովհաննիսյան), Դեզդեմոնա — Սոֆի Գալուստյան (հետագայում՝ Սիլվիա Կարապետյան):

Հայաստանի կոչնակ, № 28, էջ 928–930:

Հուլիսի 9. — *Բոստոնի Գլոբ թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Ռ. Պոյաճյան, Բրաբանցիո — Նշան Սարգիսյան, Կասիո — Հ. Հապեչյան, Յագո — Արտավազդ Գույումճյան, Մոնտանո — Տ. Պոյաճյան, Լոդովիկո — Մ. Հովասափյան, Ռոդրիգո — Ն. Պաչյան, Դեզդեմոնա — Սիլվիա (Սոֆի) Գալուստյան, Էմիլյա — Վարսենիկ Դանիելյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 28. — *Պրովիդենսի Մայֆլոուեր թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Տ. Աչոտյան, Բրաբանցիո — Հ. Պալիկյան, Կասիո — Հ. Թամամյան, Յագո — Ս. Սարաֆյան, Մոնտանո — Հ. Ամեմյան, Լոդովիկո — Հ. Սվաճյան, Ռոդրիգո — Ս. Հ. Թաշճյան, Դեզդեմոնա — Ս. Գալուստյան (Նյու Յորքից), Էմիլյա — Ա. Տեր-Ավետիսյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի 13. — *Սիմֆերոպոլի Հայկական բանվորական ակումբում, Հայկական թատերախումբը Վահրամ Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Արշալույս Արշարունու հաղորդումը:

Օգոստոսի 21. — *Կրասնոդարի Հյուսիսային թատրոնում, Շահումյանի անվան Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Հ. Բաղդասարյանի բեմադրությամբ (երկրորդ անգամ):*

Օթելլո — Հովհաննես Բաղդասարյան, Կասիո — Եփրատ Բարոյան, Յագո — Գ. Մելքոնյան, Մոնտանո — Մանուկյան, Դեզդեմոնա — Զարիկ, Էմիլյա — Տեր-Անդրեասյան: Մասնակցել են նաև՝ Բեկ-Ղազարյանը և Թորգոմյանը:

Կարմիր աստղ, № 101:

Նոյեմբեր. — *Բաթումում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

Դեկտեմբերի 29. — *Թավրիզի Արամյան թատրոնում, Երևանի Հայ դրամատիկ ստուդիայի սաների, Թիֆլիսի «Ազատ թատրոնի» դերասան Պետրոս Պետրոսյանի մասնակցությամբ, Մ. Թաշճյանի բեմական գործունեության 15-ամյակին, նրա թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Մկրտիչ Թաշճյան, Դեզդեմոնա — Արուսյակ Թադևոսյան (հետագայում՝ Թաշճյան): Մասնակցել են նաև՝ Գուրգեն Ջանիբեկյանը, Մանվել Մարությանը, Արարատ Ղարիբյանը (հետագայում՝ լեզվաբան):

Այգ, № 2:

1922

Հունվարի 9. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան (նախկին՝ Արտիստական ընկերության) թատրոնում, Հայկական դրամատիկական թատրոնի ներկայացումը:*

Օթելլո — Սեդրակ Թորոսյան, Յագո — (Արմեն Արմենյան), Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան, Էմիլյա — Օ. Գուլազյան:

Մասնակցել են նաև՝ Ա. Բաբյանը, Ա. Ռշտունին, Հ. Տայլանը, Վարդան Թերզիբաշյանը, Սերժը:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 3687:

Հունվարի 16. — *Նույն խումբը, փոփոխված կազմով, Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ, նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:*

Բրաբանցիո — Երվանդ Հարությունյան, Կասիո — Արամ Ռշտունի, Ռոդրիգո — Վարդան Թերզիբաշյան, Լոդովիկո — Խորեն Հարությունյան, Մերակույտի Ա. անդամ — Պահարե:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունվարի 19. — *Կ. Պոլսի Պրտի Շանի թատրոնում, Պոլսահայ դրամատիկ խումբը:*

Օթելլո — Տ. Նշանյան, Յագո — Մկրտիչ Ջանան(յան), Դեզդեմոնա — Սաչա Սուրաբյան:

Վերջին լուր, № 2414:

Հունվարի 28. — *Նույն թատրոնում, նույն խումբը, Մ. Ջանանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Արշավիր Շահխաթունի, Բրաբանցիո և Կասիո — Տ. Նշանյան, Մոնտանո — Սարիմ Մաքսուտյան, Ռոդրիգո — Երվանդ Թոլայան, Վենետիկի դուքս — Ե. Զափրաստ, Դեզդեմոնա — Էլիզ Գովան (Պիննեմեճյան), Էմիլյա — Ադրինե Ջանան, Բիանկա — Լյուսի Թոգաթյան:

Թեոդիկ, Ամենուն տարեցույցը, էջ 142–143:

Փետրվարի 3. — *Իզմիրի Միլեզ թատրոնում, Աբելյան-Անդրանիկ Հայաստանի թատերախումբը, Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Կարո, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Մաթևոս Սանամյան, Սենատոր և Կասիո — Եղիշե Հարութ(յունյան), Յագո — Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Ռոդրիգո — Անդրանիկյան (Օնոիկ Անդրանիկ ?), Դեզդեմոնա — Պերճուհի (Անդրանիկ), Էմիլյա — Ազնիվ (Անդրանիկ): Մասնակցել են նաև՝ Խորեն Տետեյանը, Վահրամ Ֆերահյանը:

Արևելյան մամուլ, № 2773:

Փետրվարի 24. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի ներկայացումը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Կասիո — Լևոն Երամյան, Յագո — Ա. Արմենյան, Ռոդրիգո — Ա. Ռշտունի, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան:

Կարմիր աստղ, № 45:

Մարտի 1. — *Ֆրեզնոյի Հուայթ թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, տեղի «Դուրյան» դերասանական խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Հակոբ Քարյան, Բրաբանցիո — Նազարեթ Քարյան, Կասիո — Վ. Հակոբյան, Յագո — Հարություն Թաչինյան, Մոնտանո — Լևոն Պասյան, Լոդովիկո — Ս. Տեր-Պետրոսյան, Ռոդրիգո — Խաչիկ Զուխաճյան, Ա. սենատոր — Վարդան Պայլան, Բ. սենատոր — Վահրամ Մաղաքյան, Քարտուղար — Գուրգեն Մկրտիչյան, Դեզդեմոնա — Ս. Գալուստյան, Էմիլյա — Մ. Պատուհասյան:

Ասպարեզ, № 833:

Մայիսի 21. — *Նյու Դետրոյթ օպերա հաուզում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) և Ս. Գալուստյանը (Դեզդեմոնա) տեղական դերասանների խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Հ. Իշխանյան, Բրաբանցիո — Մ. Տեր-Վարդանյան, Կասիո — Փ. Յոլակ, Յագո — Գ. Վարդանյան, Մոնտանո — Ս. Վարդանյան, Լոդովիկո — Հ. Ոսկերիչ(յան), Ռոդրիգո — Ա. Ղուկասյան, Էմիլյա — Մ. Քոչիկ:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Մայիսի 28. — *Կ. Պոլսի Թեփեի թատրոնում, Սկյուտարի դերասանական խումբը:*

***Օթելլո — Սարգիս Սարաֆյան**, Յագո — Նշան Պեշիկթաշլյան, Դեզդեմոնա — Քնար Սվաճյան, Էմիլյա — Սոնա Ղարիբ:*

Ժողովուրդի ձայն — Ժամանակ, № 1110:

Հունիսի 22. — *Նյու Յորքի Սուրբ Հովսեփի լսարանում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Մկրտիչ Էլվան(յան), Բրաբանցիո — Հ. Թոնամյան, Կասիո — Եղիա Խիմեթյան, Յագո — Մկրտիչ Նուրյան, Մոնտանո — Մ. Մինասյան, Լոդովիկո — Հ. Գասպարյան, Ռոդրիգո — Ա. Սահակյան, Դեզդեմոնա — Ս. Գալստյան, Էմիլյա — Վարսենիկ Դանիելյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Հունիսի 22. — *Ալեքսոլի (այժմ՝ Գյումրի) Քաղլուսվարի թատերական խումբը Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Դեզդեմոնա — Ե. Դուրյան-Արմենյան:

ԳԱԹ, Ա. Արմենյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 1. — *Կ. Պոլսի Հայ կղզու Աղամյան թատերախմբում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Ե. Զափրաստ, Բրաբանցիո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Հր. Ներսիսյան, Լոդովիկո — Գևորգ Կառավարենց, Ռոդրիգո — Ե. Թոլայան, Մոնտանո — Հ. Ստեփանյան, Դեզդեմոնա — Աղրինե Տերուան, Էմիլյա — Լյուսի Թոգաթյան:

Վերջին լուր, № 2529:

Հուլիսի 5. — *Ստավրոպոլի Հայ թատերախումբը Ե. Ամերիկյանի բեմադրությամբ:*

***Օթելլո — Յոլակ Ամերիկյան** (Գալուստ Սուլուլիկյան), Յագո — Վաղարշ Վաղարշյան, Դեզդեմոնա — Էլզա Շահեն:*

Դեկտեմբերի 22. — *Թիֆլիսում, Հայ դերասանական խումբը Ս. Թորոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Բրաբանցիո — Արշակ Մամիկոնյան, Կասիո — Վ. Գալստյան, Յագո — Լևոն Երամյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Գուլազյան, Էմիլյա — Մարի Բերոյան, Ռոդրիգո — Ա. Ռշտունի:

Կարմիր աստղ, № 292:

1921–1923 թթ. Լոռու Շնող գյուղի թատերասերների խումբը, Ա. Ջամալյանի ղեկավարությամբ:

Օթելլո — Աթանես Ջամալյան:

ԳԱԹ, Արշ. Բաբասյանի հուշերը:

1923

Հունվարի 24. — *Երևանի Առաջին (այժմ՝ Սունդուկյանի անվ.) պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ (թարգմ. Ս. Սուլխանյան), նկարիչ՝ Կարո Հալաբյան:*

Վենետիկի դուքս — (Լ. Աղաբաբյան ?), Կասիո — Ավետ Ավետիսյան, Յագո — Մկրտիչ Գարագաշ, Ռոդրիգո — Համբարձում Խաչանյան, Գրացիանո — Օրի (Իսրայել) Բունիաթյան, Լոդովիկո — Լևոն Քալանթար, Ա. սենատոր — Տիգրան Շամիրխանյան (Ամիրխասյան), Բ. սենատոր — Սարգիս Մելիքսեթյան, Համբավաբեր — (Հ. Ղազարյան), Դեզդեմոնա — Արուս Ոսկանյան, Էմիլյա — (Վարսենիկ ?) Աբրահամյան: Մասնակցել են նաև՝ Լևոն Աղաբաբյանը և Հովհ. Ստեփանյանը (Բրաբանցիո):

Նոր դերակատարներ՝

Փետրվարի 4. — Յագո — Միք. Մանվելյան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Գարագաշ:

Փետրվարի 9. — Յագո — Մկրտիչ Ջանան:

Մարտի 1. — Էմիլյա — Աստղիկ Աղասյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Մարտի 11. — *Փարիզի Ալպեր Առաջին թատրոնում, Հ. Աբելյանը (Օթելլո) Փարիզահայ դրամատիկ խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Ս. Տեովլեթյան, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Ա. Արման (Կոթիկյան), Կասիո — Լևոն Հարությունյան, Յագո — Տրդատ Նշանյան, Լոդովիկո — Եղիշե, Ռոդրիգո — Հովհաննես (Ղազարյան), Գրացիանո — Ահարոնյան, Առաջին ծերակուտական — Մ. Ամեն, Նավաստի — Հրաչյա, Դեզդեմոնա — Սիրուհի Նշանյան, Էմիլյա — Հայկուշ (Զեյթաղյան):

Ապագա, № 14, 16:

Մարտ. — *Բեյրութի Սինեմա Քյուրսալում, պոլսահայ և տեղական դերասանների մասնակցությամբ:*

Օթելլո — Կարո Խաչիկյան, *Կասիո — Փոլատյան, Յագո — Հովսեփ Ուզունյան, Դեզդեմոնա — Մարի Մինեյան:*

Արև, № 78:

Ապրիլի 1. — *Կահիրեի Ռամզես թատրոնում, եգիպտահայ դրամատիկ ընկերության խումբը, կովկասահայ դերասան Մաթևոս Սանամյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Մենիկ Վոլթեր *(Գալֆյան), Վենետիկի դուքս — Կայծակ Շահրոզյան, Բրաբանցիո — Արփիար (Վարդյան), Կասիո — (Կարպիս) Կարապետյան, Ռոդրիգո — Վ. Գափաքճյան, Մոնտանո — Եդուարդ, Գրացիանո — Կերիկյան, Լոդովիկո — Վահրամ Շապանյան, Դեզդեմոնա — Հասմիկ, Էմիլյա — Սիրան (Սանամյան):*

ԳԱԹ, Մ. Սանամյանի Ֆոնդ:

— *Ստավրոպոլում, Անուշավան Վարդանյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Անուշավան *(հետագայում՝ Վավիկ)* ***Վարդանյան,*** *Դեզդեմոնա — Ռուզաննա Վարդանյան:*

Վ. Վարդանյանի հաղորդումը (1967, հոկտեմբերի 23):

Հունիսի 4. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան թատրոնում, հայկական թատրոնի ներկայացումը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Յագո — Գուրգեն Թավրիզյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն:

Կոմունիստ, № 65:

Հունիսի 29. — *Հալեպի Սինե Օրինթալում, «Անդրանիկ» թատերախմբի ներկայացումը:*

Կարպիս Լեփեճյան. — 90-ամյակ Հալեպի «Անդրանիկ» թատերախումբի, 1919–2010, Հալեպ, 2010, էջ 40:

Հուլիսի 5. — *Արմավիրի Լունաչարսկու անվան թատրոնում, Հայ դրամատիկ խմբի ղեկավար Հմայակ Շահենի (Օթելլո) բեմական գործունեության 20-ամյակի առթիվ, 4-րդ գործողությունը:*

Կասիո — Մաժակ, Յագո — Ադրիկ (Սարգսյան), Դեզդեմոնա — Էլզա Շահեն, Էմիլյա — Օվսաննա (Սարգիսբեկյան):

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 1045:

Սեպտեմբերի 23. — *Լոնդոնի Ֆիլհարմոնիկ հոլում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, տեղական ուժերի հետ, 3–4-րդ գործողությունները:*

Կասիո — Կ. Կյուլպենկյան, Յագո — Հակոբ Նևշեհիր(յան), Դեզդեմոնա — Մարիկա Աբելյան (դուստրը), Էմիլյա — Ադրինե Քեսեճյան (հետո՝ Անտոնյան), Լոդովիկո — Ա. Խաչատրյան:

Ապագա, № 20: **ԳԱԹ, Հ. Աբելյանի ֆոնդ:**

Նոյեմբերի 4. — *Նյու Յորքի Լոնգեյկր թատրոնում, Աբելյան-Անդրանիկ (Օթելլո, Յագո) Հայաստանի դրամատիկ խումբը, տեղացիների հետ:*

Վենետիկի դուքս և Գրացիանո — Արխանյան, Բրաբանցիո և Կասիո — Եղիշե Հարութ(յունյան), Սենատոր — Հերմոն, Մոնտանո — Միհասյան, Լոդովիկո — Օննիկ (Անդրանիկ), Ռոդրիգո — Անդրանիկյան (Օննիկ Անդրանիկ-Սողոմոնյան), Սպա — Հակովբ, Դեզդեմոնա — Պերճուհի (Անդրանիկ), Էմիլյա — Ազնիվ (Անդրանիկ):

Հայաստանի կոչնակ, № 46:

Նոյեմբերի 5. — *Բոստոնի Գրանդ օպերա հասուզում, նույն խումբը նոր դերակատարներով:*

Վենետիկի դուքս — Նշան Սարգիսյան, Գրացիանո — Հարություն Սողիկյան, Սենատոր — Վահրամ Տեր-Բարսեղյան, Մոնտանո — Հ. Նալպանտյան, Սպա և Սուրհանդակ — Ն. Գույումճյան:

Խաղացվել է նաև՝

Նոյեմբերի 8. — *Ուստրում:*

Նոյեմբերի 11. — *Հարդֆորդում: Վենետիկի դուքս — Արշակ Գալֆայան, Բրաբանցիո — Օսկար Գրիգորյան:*

ԳԱԹ, Անդրանիկ թատերախմբի ֆոնդ, № 39:

Նոյեմբերի 17. — *Բաքվի Հայ պետական ակադեմիական դրամատիկ թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ (թարգմ. Ս. Սուլխանյան), Վ. Միրզոյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Հովհաննես Զարաֆյան, Բրաբանցիո — Վահան Եսայան, Կասիո — Գ. Թավրիզյան, Ռոդրիգո — Աղասի Ալայան, Մոնտանո — Էլիաս Եսայան, Լոդովիկո — Սերժ Հայրյան, Մերակույտի Ա. անդամ — Սավիր, Մերակույտի Բ. անդամ — Վարդան Բեգյան, Ա. սպա — Արտաշես Վարդանյան, Բ. սպա — Բաբկեն (Գաբրիելյան), Ա. նավաստի — Մալխասյան, Բ. նավաստի — Արմեն, Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան:

Կոմունիստ, № 165, 169:

1923–1925 թթ. Փարիզում, Գ. Բարիլուսյանի բեմադրությամբ:

***Օթելլո — Գառնիկ Բարիլուսյան**, Յագո — Հովսեփ Ուզունյան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Ղանտիլյան, Էմիլյա — Վենյուս (Հնազանդ Բարիլուսյան):*

Գուլիա, 1956, № 277, էջ 8:

— Ֆրանսիայում, Գ. Բարիլուսյանը (Օթելլո) այլ խմբի հետ:

Յագո — Ժիրայր Վարդապետյան, Դեզդեմոնա — Սոնա Գարագաշ:

Գուլիա, 1954, № 173, էջ 14:

1924

Հունվարի 31. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Բրաբանցիո — Ա. Ավետիսյան, Կասիո — Հր. Ներսիսյան, Յագո — Մ. Մանվելյան, Մոնտանո — Վ. Վաղարշյան, Ռոդրիգո — Հ. Խաչանյան, Լոդովիկո — Օրի Բունիաթյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Նինա Մանուչարյան:

Խորհրդային Հայաստան, № 29:

Փետրվարի 5. — *Լենինականի (այժմ՝ Գյումրի) թատրոնում, Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ Երևանի Հայկական առաջին հյուրախաղային դերասանական խումբը:*

Յագո — Մկրտիչ Գարագաշ, Դեզդեմոնա — Սյուզան Գարագաշ, Էմիլյա — Հայկուհի Պատոյան (հետո՝ Գարագաշ):

Բանվոր, № 114:

Փետրվարի 14. — *Թիֆլիսի Հավլաբարի թատրոնում (Բանվորա-գյուղացիական ակումբ), Ա. Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ Երևանի հայկական առաջին հյուրախաղային դրամատիկ խումբը, նրա բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Խորեն Հարությունյան, Կասիո — Բաբկեն Գաբրիելյան, Յագո — Մկրտիչ Գարագաշ, Ռոդրիգո — Սարգիս Քոչարյան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Գարագաշ, Էմիլյա — Աշխեն Խարազյան:

Մարտակոչ, № 39, 41:

Մարտի 10. — *Ֆրեզնոյի Հուայթ թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Հակոբ Բարյան, Բրաբանցիո — Նազարեթ Թադևոսյան, Կասիո — Մ. Ֆրենքյան, Յագո — Հարություն Թաշինյան, Լոդովիկո — Ռ. Սահակյան, Դեզդեմոնա — Վ. Մոմնյան, Էմիլյա — (Ֆրանքյան): Մասնակցել են նաև՝ Լևոն Պասյանը և Բ. Ունձյանը:

Աղաղարեզ, № 13:

Մարտի 17. — *Լոս Անջելեսի Գամբութ ակումբում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Գասպարյան, Բրաբանցիո — Բ. Աբրահամյան, Կասիո — Մելիքյան, Յագո — Գ. Անանյան, Գրացիանո — Հրանտ, Լոդովիկո — Հ. Արսենյան, Ռոդրիգո — Խաչատուր, Մոնտանո — Օ. Սարգիսյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ, Էմիլյա — Գասպարյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Մարտ-ապրիլ. — *Կրասնովոդսկում, Պոլտորացկում (այժմ՝ Աշխաբադ), Բաքվի Հայկական թատրոնի դերասանական խումբը Հ. Ոսկանյանի ղեկավարությամբ ու բեմադրությամբ, տեղի թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Հովսեփ Ոսկանյան, Յագո — Աղասի Ալայան, Դեզդեմոնա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Էմիլյա — Նվարդ Սանթուրյան:

Մերվում, խմբին միացել է Արզո Արզումանյանը: Ներկայացրել են նաև՝ Տաշքենդում, Սամարղանդում և Քերքիում:

Կոմունիստ, № 75: **ԳԱԹ, Հ. Բաբաջանյանի ֆոնդ:**

Ապրիլի 10. — *Կյումուլճինայի (Թրակիա) Ազգային թատրոնում, «Սևումյան» թատերասիրաց խումբը հայ և օտար հանդիսատեսների համար:*

Օթելլո — Հակոբ Գեորգեճյան, Դեզդեմոնա — Պայծառ Գեորգեճյան, Էմիլյա — Զարուհի Ալլահվերտյան, Վենետիկի դուքս — Վ(ահան) Ճլկունի, Բրաբանցիո — Վ. Անդրեասյան, Կասիո — Մկ(րտիչ) Ենքսերճյան, Յագո — Լևոն Գազազյան, Ռոդրիգո — Գ. Փափազյան, Լոդովիկո — Կարո Գևորգյան, Գրացիանո — Զ. Գազազյան, Մոնտանո — Օ. Ֆեսաճյան, Մերակուտականներ — Օ. Մուրատչայյան, Կ. Գարակոչյան, Սպաներ — Ա. Տունկիքյան, Հ. Պոյաճյան, Կ. Մաճառյան:

Ալիք, № 378:

Ապրիլի 17. — *Ղզլարի Շահումյանի անվան թատրոնում, Երևանի առաջին հայկական հյուրախաղային դրամատիկ խումբը Ամո Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ ու բեմադրությամբ:*

Խմբի կազմը՝ Աշխեն Խարազյան (Էմիլյա), Սյուզան Գարագաշ (Դեզդեմոնա), Սոֆիկ Միքայելյան, Փառանձեմ (Արուս Ազնավուրյան), Բաբկեն Գաբրիելյան, Դավիթ Գուլազյան, Մկրտիչ Գարագաշ (Յագո), Մկրտիչ Մկրտչյան, (Սարգիս) Քոչարյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ապրանքների ֆոնդ, № 4784:

Սեպտեմբերի 29. — *Գլենդելի հայկական դպրոցում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:*

Վենետիկի դուքս — Ռ. Ավոյան, Բրաբանցիո — Հ. Սիրունյան, Կասիո — Ն. Ներսիսյան, Յագո — Հ. Մարգարյան, Մոնտանո —

Գ. Պարտիզպանյան, Լոդովիկո – Ս. Կարապետյան, Ռոդրիգո – Ս. Սուրյան, Դեզդեմոնա – Ա. Մելիքյան, Էմիլյա – Ն. Ասատուրյան:

ԳԱԹ, Հ. Ջարիֆյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 24. – Նոր Ջուղայի Ազգային կենտրոնական դպրոցի թատերասրահում, Միքայել Կոստանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ: Դեզդեմոնա – Մարգարիտ Մամիկոնյան-Կոստանյան:

Ազգապի:

Դեկտեմբերի 7. – Ջիկագոյում, Կովկասահայ դերասանական խումբը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:

Գրոլնաար, № 27:

1924–1925 թթ. – Սենթ Լուիզում, «Անդրանիկ» թատերախումբը:
Օթելլո – Անդրանիկ (Սողոմոնյան), Յագո – Սեդրակ Մաղալյան, Դեզդեմոնա – Պերճուհի (Անդրանիկ):

Ս. Մաղալյանի հաղորդումը (1968, հոկտեմբերի 21):

1925

Փետրվարի 14. – Բեյրութի թատրոն Քյուրսալում, Բեյրութահայ դրամատիկ խումբը Կարո Խաչիկյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, իր նպաստին:
Վենետիկի դուքս – Հ. Քաղթացյան, Բրաբանցիո – Վ. Տ. Վարդանյան, Կասիո – Ս. Վեվեյան, Յագո – Վահրամ Ֆերահ(յան), Լոդովիկո – Ե. Քեչիչյան, Ռոդրիգո – Հ. Պեռյուքյան, Մոնտանո – Ս. Գնդունի, Դեզդեմոնա – Մարի Մինեյան, Էմիլյա – Ն. Թոփալաչյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ազդագրերի ֆոնդ, № 2609:

Փետրվարի 19. – Բաքվի օպերային թատրոնում, հայկական թատրոնի ներկայացումը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:
Յագո – Հրանտ Ստեփանյան (Պոլսի), Դեզդեմոնա – Ե. Դուրյան-Արմենյան: Կրկնվել է՝
21-ին. – Սև քաղաքի բանակումբում:
22-ին. – Անդրկայարանյան ակումբում:
24-ին. – Ջաբրատ արվարձանի բանակումբում:

Կոմունիստ, № 42: Бакинский рабочий, № 40.

Մայիսի 1. – Կ. Պոլսում, Թատրոն Սկյուտար Իճատիե Թեփեում, «Արևելյան թատերախումբը»:
(Օթելլո – Շավարշ-Պողոս Գարագաշ):

Մարմարա, № 158:

Մայիսի 8. – Կ. Պոլսի Նաուլը Գափուի «Շաֆագ» պարտեզում, «Արևելյան թատերախումբը»:
(Օթելլո – Շ. Գարագաշ):

Մարմարա, № 164:

Հուլիս. – Խարկովի Հայ դերասանական խումբը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) և Ա. Արմենյանի (Յագո) մասնակցությամբ:

Մարտակոչ, № 189:

Հուլիսի 26. – Հալեպի Սինե Օրիանթալում, փարիզահայ դերասան Վարդ Պատրիկը «Անդրանիկ» թատերախմբի հետ:
Օթելլո – Վարդ Պատրիկ:

Սուրիական մամուլ, օգոստոսի 2:

Օգոստոսի 15. – Հալեպի Սինեմա պալասում (Շահպենտերի բացօթյա թատրոն), Բ. Աբովյանի (Հարությունյան) ղեկավարությամբ Հայ դրամա-օպերետային խումբը, ի պատիվ նրա բեմական գործունեության 25-ամյակի:
Օթելլո Բարսեղ Աբովյան, Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո – Մասիս, Բրաբանցիո – Մ. Վեհապետյան, Կասիո – Սամվել

Կալենց, Յագո — Տիրան Ամեմյան, Մոնտանո — Ա. Պետիկյան, Ռոդրիգո — Զարեհ, Դեզդեմոնա — Ժասմեն (Հռիփսիմե Մենտիլյան), Էմիլյա — Պայծառ:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 589:

Հոկտեմբերի 24. — *Հալեպի հայկական լսարանում, գրական-զեղարվեստական երեկույթին, Ֆրանսահայ դրամատիկ խմբի դերասան Վարդ Պատրիկը (Օթելլո) ներկայացրել է Դեզդեմոնայի և Օթելլոյի մահվան տեսարանները (5-րդ գործողություն):*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 590:

Դեկտեմբերի 2. — *Բաքվի հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Եսայան, Բրաբանցիո — Լևոն Ալավերդյան, Սենատոր — Ս. Խաչիկյան, Կասիո — Լևոն Երամյան, Լոդովիկո — Ա. Ալայան, Ռոդրիգո — Միք. Սաֆարյան, Գրացիանո — Արտաշես Վարդանյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան:

Կոմունիստ, № 276:

Դեկտեմբերի 11. — *Թիֆլիսի հայկական թատրոնում, Ամերիկայից նոր վերադարձած Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու մասնակցությամբ:*

Կասիո — Վահան Գալստյան, Յագո — Հարություն Բերոյան, Ա. սենատոր — Մուրադ Կոստանյան, Գրացիանո — Կարո Ալվարյան, Ռոդրիգո — Մաթևոս Սանամյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Գուլազյան, Էմիլյա — Մարի Բերոյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Դեկտեմբերի 16. — *Բաքվի հայկական թատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: (Դեզդեմոնա — Ժասմեն):*

Կոմունիստ, № 287, 294:

Դեկտեմբերի 20. — *Լենինականում, Թիֆլիսի թատրոնի դերասանական խումբը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Դեզդեմոնա — Մարիամ Մոռոյան, Էմիլյա — Անահիտ Ոսկանյան, (Յագո — Ա. Հարությունյան): Մասնակցել են նաև՝ Վ. Միրզոյանը, Ա. Ռչտունին, Ա. Բաբյանը, Սուրեն Սարուխանյանը, Արմեն Մանուկյանը, Հայկ Պեյլերյանը (Բեյլերյան), Սարգիս Քոչարյանը, Հ. Ղազարյանը:

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ:

1926

Փետրվարի 15. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, հայկական թատրոնի դերասանները Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, նկարիչ՝ Գիգո Շարբաբչյան:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Միրզոյան, Բրաբանցիո — Արշակ Մամիկոնյան, Ա. սենատոր — Մ. Կոստանյան, Բ. սենատոր — Ռ. Նադիրյան, Կասիո — Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Յագո — Հ. Բերոյան, Գրացիանո — Կ. Ալվարյան, Ռոդրիգո — Վ. Գալստյան, Լոդովիկո — Խորեն Հարությունյան, Մոնտանո — Մ. Սանամյան, Դեզդեմոնա — Աստղիկ Աղասյան, Էմիլյա — Մ. Բերոյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Փետրվարի 25. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, երաժշտությունը՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի, նկարիչ՝ Սիմոն Ալաջալյան:*

Օթելլո — Հ. Աբելյան, Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Օրի Բունիաթյան, Բրաբանցիո — Ա. Ավետիսյան, Ա. սենատոր — Հ. Խաչանյան, Բ. սենատոր — Բ. Մուրադյան, Գրացիանո — Գր. Ավետյան, Կասիո — Դավիթ Մալյան, Յագո — Մկրտիչ Ջանան, Ռոդրիգո — Վարդան Թերզիբաշյան, Մոնտանո — Ա(րտաշես) Ամիրխանյան, Խեղկատակ (Օթելլոյի ծառան) և Գ. սպա — Գուրգեն Գաբրիելյան, Սպա և Բ. մունետիկ — Հովհաննես Ավագյան, Բ. սպա և Ա. մունետիկ — Վահան Դաստյան, Դ. սպա — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Հերոլդ — Սուրեն Քոչարյան, Դեզդեմոնա — Արուս

Ոսկանյան, Էմիլյա — Հասմիկ (Հակոբյան), Բիանկա — Անահիտ Ղուկասյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 391:

Մարտի 6. — *Բեյրութի թատրոն Քյուրսալում, Հայ դրամատիկ խումբը, ի պատիվ խմբի ղեկավար Կարո Խաչիկյանի (Օթելլո): (Դեզդեմոնա — Գանսկայա (ռուս.), Էմիլյա — Էմմա Արծիվ):*

Նոր փյունիկ, № 85:

Մարտի 27. — *Փարիզի կոնսերվատորիայի սրահում, Հայ դրամատիկ խումբը Տրդատ Նշանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Ե. Գասպարյան, Կասիո — Շահան Սարյան, Յագո — Արտաշես Գմբեթյան, Գրացիանո — Գրիգոր Վահան (Մաքսուտյան), Մոնտանո — Գևորգ Տերվիլյան, Լոդովիկո — Սարիմ Մաքսուտյան, Ռոդրիգո — Հրաչյա, Դեզդեմոնա — Սիրուհի Նշանյան, Էմիլյա — Ադրինե Տերուան (Պիններեմեճյան):

Արարատ, № 8, 9: **Երևան,** № 51:

Ապրիլի 3. — *Բրյուսելում, Փարիզահայ դրամատիկ խումբը Տ. Նշանյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, 3-րդ գործողությանը:*

Կասիո — Վրույր Մազմանյան, Յագո — Արման Կոթիկյան, Լոդովիկո — Տիգրան Պողպատ (Պչաքճյան), Գրացիանո — Գրիգոր Վահան, Դեզդեմոնա — Ս. Նշանյան, Էմիլյա — Ա. Տերուան (Պիններեմեճյան):

ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի Ֆոնդ:

Մայիսի 22. — *Մարսելում, Սիրունի թատերախումբը:*

Օթելլո — Հովսեփ Ուզունյան, *Վենետիկի դուքս և Կասիո — Մ. Գաբրիելյան, Յագո — Ս. Ազարյան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Ղանտիյան, Էմիլյա — Թ. Վարդանյան:*

Կավոռչ, № 24, էջ 10–11:

Հունիսի սկիզբ. — *Մեծ Ղարաքիլիսայում (այժմ՝ Վանաձոր), Հայ դերասանական խումբը:*

(Օթելլո — Սեդրակ Թորոսյան, Յագո — Վ. Միրզոյան, Դեզդեմոնա — Սոֆի Միքայելյան: Կրկնվել է օգոստոսի 7-ին, 8-ին՝ Ղլլաղում):

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի Ֆոնդ:

Հունիսի 18. — *Բաքվի երկաթուղայինների կենտրոնական ակումբում, ակումբի և պետթատրոնի արտիստական ուժերով, Լևոն Ալավերդյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հ. Ոսկանյան, Յագո — Լ. Ալավերդյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն:

Կոմունիստ, № 136:

Հունիսի 25. — *Պոլտորացկում (Աշխարաբադ), Պոլտորացկու անվան Թուրան թատրոնում, Բաքվի Հայկական թատրոնի դերասանական խումբը Ալեքսանդր Հովհաննիսյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

ԳԱԹ, Ալ. Հովհաննիսյանի Ֆոնդ:

Հունիս. — *Վլադիկավկազի Բանվորական թատրոնում, Թիֆլիսի հայպետթատրոնի դերասանական խումբը Մաթևոս Սանամյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Մուրադ Կոստանյան, Կասիո — Անուշավան (Վավիկ) Վարդանյան, Յագո — Կարո Ալվարյան, Ռոդրիգո — Սարգիս Աբովյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ Սարգսյան (Հետո՝ Սանամյան), Էմիլյա — Աննա-Մելիք (Մելիքսեթյան): Կրկնվել է հուլիսի 25-ին, Գրոզնիում:

ԳԱԹ, Վ. Վարդանյանի Ֆոնդ, № 408, թերթ 117:

Օգոստոսի 14. — *Մարսելի Էմիլ Զոլա թատրոնում, Ֆրանսահայ կոմեդիա-դրամատիկ թատերախումբը Ն. Փափազյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Նորեն Փափազյան, *Վենետիկի դուքս — Գ. Դանիելյան, Բրաբանցիո — Գևորգ Զուլֆյան, Կասիո — Ն. Պըլրգյան, Յագո — Հակոբ Լաթիֆյան, Լոդովիկո — Հ. Շիշյան, Գրացիանո — Ն. Կարապետյան, Մոնտանո — Գ. Ալպեռ, Ռոդրիգո — Ա. Գաբրիելյան, Մերակուտական — Ն. Մորինյան, Սպա — Վ. Սե-*

մերճյան, Նավաստի — Օ. Թյուֆյունճյան, Դեզդեմոնա — Վարդանուշ, Էմիլյա — Մարի:

Կովոտոշ, № 15, էջ 12: ԳԱԹ, Ռ. Փափազյանի Ֆոնդ:

Օգոստոսի 25. — Գորիսի Լուկաչինի անվան թատերասրահում, Բաքվի Հայկական թատրոնի դերասանական խումբը Հ. Ոսկանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, նրա պատվին:

Կասիո — Գ. Թավրիզյան, Յագո — Լ. Ալավերդյան, Դեզդեմոնա — Լյուսի Թառայան, Էմիլյա — Օվսաննա Սարգիսբեկյան:

ԳԱԹ, Լ. Ալավերդյանի Ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 9. — Թիֆլիսի Զոգրիաշվիլու անվան ինքնաշխի ակումբի (ամառային) թատրոնում, Հայ դրամատիկ դերասանական խումբը Հովհաննես Բաղդասարյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:

Կասիո — Սուրեն Հարությունյան, Յագո — Արմեն Արմենյան, Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Ս. Փաղարյան, Ռոդրիգո — Արամ Խոսրով, Դեզդեմոնա — Պերճիկ (Հովհաննիսյան ?):

ԳԱԹ, Արամ Խոսրովի Ֆոնդ:

Սեպտեմբեր. — Գորիսում, Ամո Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ Հայաստանի առաջին պետշրջիկ թատրոնի ներկայացումը:

Կարմիր ռազմար, № 36:

Հոկտեմբերի 2. — Նիկոսիայում, Կահիրեի Հայ դրամատիկ խումբը:

Արև, № 2313:

Նոյեմբերի 10. — Թիֆլիսի Բանվորական նոր ակումբում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո), Ա. Արմենյանի (Յագո) և Ա. Ոսկանյանի (Դեզդեմոնա) հյուրախաղերը տեղի դերասաններ Հ. Բաղդասարյանի, Վ. Միրզոյանի, Ա. Խոսրովի, Գևորգ Փիրումյանի, Սուրեն Սարուխանյանի, Ս. Փաղարյանի, Պերճիկի (Դեզդեմոնա), Մաշա Ջրպետյանի (Էմիլյա) հետ:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 2386:

Նոյեմբերի 15. — Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի դերասանները Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, երկրաշարժից տուժած լենինականցիների օգտին, նկարիչ՝ Գ. Շարբաբչյան:

Վենետիկի դուքս — Վ. Միրզոյան, Բրաբանցիո — Ա. Մամիկոնյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Յագո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — Խ. Հարությունյան, Գրացիանո — Կ. Ալվարյան, Ռոդրիգո — Վ. Գալստյան, Մոնտանո — Մ. Սանամյան, Ա. սենատոր — Մ. Կոստանյան, Բ. սենատոր — Ռ. Նաղիրյան, Դեզդեմոնա — Աստղիկ Աղասյան, Էմիլյա — Մ. Բերոյան: Կրկնվել է դեկտեմբերի 15-ին:

Մարտակոչ, № 269:

Նոյեմբերի 20. — Բաթումում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը: Կրկնվել է՝

Նոյեմբերի 29-ին. — Սուխումում:

Դեկտեմբերի 7-ին. — Սոչիում:

Դեկտեմբերի 17–18-ին. — Նովոռոսիյսկում:

Մարտակոչ, № 292: ԳԱԹ, Հ. Աբելյանի Ֆոնդ:

1927

Հունվարի 13. — Լորենսի Վինթերգարդեն թատրոնում, Բոստոնի Հայ դրամատիկ խումբը Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ՝ Լորենսի, Հեյվրհիլի և Լովելի Հայության համար:

Բրաբանցիո — Վահրամ Տեր-Բարսեղյան, Կասիո — Կարո Գավաֆյան, Յագո — Միհրան Ջորեպանյան, Վենետիկի դուքս և Մոնտանո — Հարություն Սողիկյան, Լոդովիկո և Ռոդրիգո — Ն. Նալպանտյան, Դեզդեմոնա — Սիլվիա Գալստյան, Էմիլյա — (Իոժենի) Տոնապետյան:

ԳԱԹ, Վ. Տեր-Բարսեղյանի Ֆոնդ:

Հունվարի 18. — Բոստոնի Գրանդ օպերա հասուզ սրահում, նույն խումբը:

Հայրենիք, № 4473:

Հունվարի 30. — *Փարիզի Ալպեր Առաջին թատրոնում, Մ. Կոստանյանի դրամատիկ խումբը փարիզահայ դերասանների հետ:*

Օթելլո — Միքայել Կոստանյան, Յագո — Տ. Նշանյան, Դեզդեմոնա — Մարգարիտ Մամիկոնյան-Կոստանյան, Էմիլյա — Անյա Կոստանյան, (Վենետիկի դուքս — Հովհաննես Ղազարյան, Բրաբանցիո — Արտաշես Գմբեթյան, Կասիո — Մանվել Մարուքյան): Մասնակցել են նաև՝ Վոլոդյա Կոստանյանը, Շահան Սարյանը, (Ստեփան) Նավասարդյանը:

Ապագա, № 13: **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ**, № 657:

Փետրվարի 11. — *Հուայթինավիլի Պրոսպեկտ թատրոնում, Բոստոնի դրամատիկ խումբը: Դեզդեմոնա — Օվսաննա Սարգիսյան:*

Փետրվարի 13. — *Բաքվի Հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Կասիո — (Արտաշես) Վարդանյան, Յագո — (Հրանտ) Ստեփանյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան:

Կոմունիստ, № 36:

Հունիսի 4. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Հայ դերասանական խումբը Ամո Խարազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ: Յագո — Հ. Բերոյան:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 26. — *Ախալցխայի թատրոնում, Թիֆլիսի թատրոնի դերասանական խումբը Սեդրակ Թորոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Հուլիսի 31. — *Նույն խումբը Բորժոմում:*

Մարտակոչ, № 174, 200:

Օգոստոսի 20. — *Մարսելի թատրոն Սիգալում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) տեղի դերասանների հետ:*

Բրաբանցիո — Բիրենց, Կասիո — Շահան Սարյան, Յագո — Մանվել Մարուքյան, Դեզդեմոնա — Ազնիվ Ավագյան, Էմիլյա — Ալպինե Տրդատյան:

Հառաջ, № 419:

Սեպտեմբերի 7. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) մի խումբ դերասանների հետ:*

Բրաբանցիո — Արշակ Մամիկոնյան, Կասիո — Ա. Ռշտունի, Յագո — Հայկ Բեյլերյան, Դեզդեմոնա — Մ. Մոճոյան, Էմիլյա — Լյուսի Թառայան:

Բանվոր, № 73:

Հոկտեմբերի 9. — *Լոնդոնի Կենտրոնական թատրոնում, Կոստանյան դերասանական խմբի հրաժեշտի ներկայացումը:*

Հառաջ, № 458:

Նոյեմբերի 19. — *Սալոնիկում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների խմբի հետ: Դեզդեմոնա — Պարգևուհի Թաշճյան (հետագայում՝ Պետրոսյան):*

Դեկտեմբերի 10. — *Թիֆլիսի Հայկական թատրոնում, բեմադրությունը՝ Արշակ Բուրջալյանի, նկարիչ՝ Գ. Շաբաբչյան, երաժշտությունը՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Վենետիկի դուքս և Գրացիանո — Ալեքսանդր Աբարյան, Բրաբանցիո — Ա. Մամիկոնյան, Կասիո — Դավիթ Մայյան, Յագո — Հ. Բերոյան, Լոդովիկո — Ա. Վարդանյան, Ռոդրիգո — Վ. Գալստյան, Մոնտանո — Գ. Ավագյան, Ա. սենատոր — (Արտավազդ) Խալաթյան, Բ. սենատոր — Սարգիս Զառաֆյան, Ա. սպա — (Երվանդ) Շահնազարյան, Բ. սպա — Արտ(աշես) Վարդանյան, Գ. սպա — Գեղամ Աֆրիկյան, Դ. սպա — (Հարությունն) Լուսինյան, Դեզդեմոնա — Ա. Աղասյան, Էմիլյա — Մ. Բերոյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 4260:

Դեկտեմբերի երկրորդ կես. — *Վլադիկավկազում, Հայ դերասանական խումբը Ա. Սարգսյանի ղեկավարությամբ:*

Օթելլո — Ադրիկ Սարգսյան:

Մուրճ-Մանգաղ, № 31:

Դեկտեմբերի 23. — *Կահիրեի Ռամզես թատրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) Կահիրեի Հայ դրամատիկ խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Գևորգ Թերզիպաշ(յան), Բրաբանցիո և Մոնտանո — Միքայել Միքայելյան, Կասիո — Լևոն Վտարանդի (Հովհաննիսյան), Ցագո — Մենիկ Վոլթեր (Գալֆայան), Լոդովիկո և Ռոդրիգո — Օ. Կարապետյան, Գրացիանո — Քերեստեճյան, Դեզդեմոնա — Պեսթրիս Վոլթեր, Էմիլյա — Ջետյան:

Հուսաբեր, № 228: Արև, դեկտեմբերի 26:

— Ջահլեում, Բ. Աբովյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը: Ցագո — Պետրոս Քելեշյան:

Թ. Թորանյան, Սուրիահայ թատրոնը և Բարսեղ Աբովյանի հուշերը, Բեյրութ, 1973, էջ 117:

1928

Հունվարի 22. — *Կահիրեում, Տրդատ Նշանյանը (Օթելլո) տեղի դերասանների հետ: Դեզդեմոնա — Վալենտինա Ամիրայան:*

Սավառնակ, № 7:

Փետրվարի 19. — *Ղզլարի Շահումյանի անվան ակումբում, Գրոզնիի դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Ադրիկ Սարգսյան, Ցագո — Վարդան Միրզոյան:

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ:

Փետրվարի 22. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, Երևանի պետթատրոնի դերասանուհի Արուս Ոսկանյանի (Դեզդեմոնա) ելույթը Թիֆլիսի հայկական թատրոնի դերասանների հետ:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Մարտի 4. — *Կահիրեի Ռամզես թատրոնում, ցերեկը, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) նոր դերակատարների հետ:*
Վենետիկի դուժ — Վրթանես Երամյան, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Մ. Միքայելյան, Մոնտանո — Գ. Պեզազյան, Ռոդրիգո — Վ. Գաբակճյան, Կասիո — Օ. Կարապետյան, Ցագո — Խաչիկ Նորիկյան, Դեզդեմոնա — Վալենտինա Ամիրայան (իտալուհի), Էմիլյա — Էոժենի Բյուրատ:

Արաքս, մարտի 10: ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Ապրիլի առաջին կես. — *Խարկովում, Հ. Աբելյանը (Օթելլո) տեղի խմբի հետ:*

Մուրճ-Մանդալ, № 183:

Մայիսի 19. — *Սիմֆերոպոլում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Красный Крым, № 115:

Հուլիսի 18. — *Լենինականի թատրոնում, Հ. Աբելյանը (Օթելլո) Թիֆլիսի թատրոնի դերասանների հետ:*
Բրաբանցիո — Մ. Սանամյան, Ցագո — Հ. Բերոյան, (Դեզդեմոնա — Ա. Աղասյան):

Բանվոր, № 70:

Հուլիսի 19. — *Թիֆլիսի Ինքնաշխի (Արհեստավորաց) ակումբում, Հ. Ոսկանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, Ա. Արմենյանի (Ցագո) մասնակցությամբ:*
Բրաբանցիո — Ա. Մամիկոնյան, Կասիո — Վ. Գալստյան, Մոնտանո — Սամսոն Սարդարյան, Ռոդրիգո — Խորեն Զաքարյան, Դեզդեմոնա — Պերճիկ Հովհաննիսյան, Էմիլյա — Վարդա Սարգսյան:

Գրոլեսար, № 168:

Հուլիսի 31. — *Դիլիջանում, Ս. Թորոսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը: Ցագո — Վ. Միրզոյան:*

ԳԱԹ, Վ. Միրզոյանի ֆոնդ:

<Հունիս—Հուլիս>. — *Հայաստանի շրջաններում, թատերասերների մի խմբի ներկայացումը:*
Օթելլո — Վիլյամ Հայկազյան:

ԳԱԹ, Ա. Գուլակյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի 4. — *Հալեպի Սինեմա Օրիենթալում, Միքայել Պետանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, տեղական ուժերի հետ:*

Կասիո — (Տիրան Ամեմյան), Յագո — Որդի (Վոլոդյա) Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան, Էմիլյա — Ասյա Կոստանյան:

Եփրատ, № 111, 113:

Սեպտեմբերի 9. — *Թիֆլիսի Արհեստավորաց ակումբում, Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Հովհ. Բաղդասարյան, Կասիո — Ս. Հարությունյան, Ռոդրիգո — Ա. Խոսրով, Դեզդեմոնա — Պերճիկ Հովհաննիսյան:

Պրոլետար, № 210:

Սեպտեմբերի 16. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Տիգրան Այվազյան, Բրաբանցիո — Ա. Ավետիսյան, Կասիո — Ան. Վարդանյան, Յագո — Մկրտիչ Ջանան, Գրացիանո — Գր. Ավետյան, Լոդովիկո — Օրի Բունիաթյան, Ռոդրիգո — Գուրգեն Ջանիբեկյան, Մոնտանո — Վահան Դասոյան, Խեղկատակ, Գ. սպա, Ա. մունետիկ — Գուրգեն Գաբրիելյան, Բ. սպա — Աշոտ Ներսիսյան, Հերոլդ — Սուրեն Քոչարյան, Ա. սենատոր — Համբ. Խաչանյան, Բ. սենատոր — Բագրատ Մուրադյան, Ա. սպա, Բ. մունետիկ — Հովհ. Ավագյան, Դ. սպա — Գրիգոր Պողոսյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Հասմիկ:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 399:

Հոկտեմբերի 20. — *Դամասկոսի Սինեմա Հապրատամ, Կոստանյան դերասանական ընտանիքը տեղական ուժերի հետ: Յագո — Բարսեղ Արովյան:*

Եփրատ, № 136:

Նոյեմբերի վերջին. — *Նոր Նախիջևանում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Դեզդեմոնա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան:

Մուրճ-Մանգաղ, № 246:

1929

Հունվարի 16. — *Լառնաքայում, Կոստանյան դերասանական ընտանիքը, իրենց ավանդական դերակատարումներով:*

Արաքս, № 5, 6:

Մարտի 11. — *Բաքվի Հայկական թատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) և Ա. Արմենյանի (Յագո) մասնակցությամբ: Դեզդեմոնա — Ժասմեն, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան:*

ԳԱԹ, Ավ. Հովհաննիսյանի Ֆոնդ:

Մայիսի 2. — *Երևանի պետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Խորհրդային Հայաստան, № 108:

Հունիս. — *Ստեփանակերտում, Հ. Աբելյանը (Օթելլո) Բաքվի հայկական թատրոնի դերասանների հետ:*

Խորհրդային Ղարաբաղ, № 26:

Հունիսի 30. — *Կահիրեի Ռամզես թատրոնում, Պոլ Բուրժեի «Արվեստագետները» պիեսի բեմադրության 4-րդ գործողության մեջ:*

Օթելլո — Ο. Վոլթեր, Կասիո — Խաչիկ Նորիկյան, Դեզդեմոնա — Պեատրիս Վոլթեր:

ԳԱԹ, Ա. Գարատաշյանի Ֆոնդ:

Սեպտեմբերի 20. — *Ալեքսանդրիայի Ալհամպրա թատրոնում, Կոստանյան դերասանական ընտանիքը, տեղի դերասանների հետ:*

Օթելլո — Միք. Կոստանյան, Բրաբանցիո և Յագո — Վոլոդյա Կոստանյան, Կասիո — (Ο.) Կարապետյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան, Էմիլյա — Արապյան:

Արաքս, № 40:

— *Կյումուլջինայում (Թրակիա), «Սևումյան թատերախումբը»:*

Օթելլո – Լևոն Գազազյան, Յագո – Պ. Պետրոսյան:

Հունահայ տարեգիրք, Աթենք, էջ 339:

1930

Փետրվարի 6. – *Սանահին երկաթուղային կայարանի դրամատիկ խումբը Ա. Արմենյանի (Յագո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո – Բենիկ Բժիկյան (Թիֆլիսից), Դեզդեմոնա – Աիդա Արմենյան:

Գրոլեսոար, № 58:

Ապրիլի 2. – *Հալեպի թատրոն Սինեմա Ռուայալում, Կահիրեի Հայ դրամատիկի դերասաններ Օննիկ (Օթելլո) և Պետրոս (Դեզդեմոնա) Վոլթերները տեղի դերասանների հետ: Յագո – Վարդան Պարիկյան:*

Եփրատ, № 277, 279:

Հունիսի 1. – *Բուենոս Այրեսում, Կարո Խաչիկյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ: Դեզդեմոնա – Շուշանիկ Տեր-Բարսեղյան:*

Հառաջ, 1931, № 1844:

Նոյեմբերի 2. – *Թրոյում, Հայ Կարմիր Խաչի Թրոյի մասնաճյուղը տիկ. Ա. Ճաֆերյանի ղեկավարությամբ:*

Օթելլո – Ս. Ճապյան, Բրաբանցիո – Հ. Պեքարյան, Կասիո – Գ. Պիլեմճյան, Յագո – Հովհաննես Ճաֆերյան, Ռոդրիգո – Լ. Ճաֆերյան, Լոդովիկո – Ս. Վարդիկյան, Մաղրածու և Մոնտանո – Ե. Կյուրեղյան, Դեզդեմոնա – Ճիվանյան, Էմիլյա – Ռ. Գալայճյան, Բիանկա – Ռ. Սիմոնյան:

Գայքար, № 287:

Դեկտեմբերի 11. – *Ախալցխայի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

ԳԱԹ, Ախալցխայի թատրոնի ֆոնդ:

– Մարսելում, Մ. Մարությանի Հայ դրամատիկ ստուդիա խումբը:

Օթելլո – Մանվել Մարության:

ԳԱԹ, Մ. Մարությանի ֆոնդ:

1931

Փետրվարի կեսերին. – *Ռոստովի Նոր Նախիջևան թաղամասում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Թիֆլիսի թատրոնի դերասանների հետ:*

Դեզդեմոնա – Անահիտ Ղուկասյան, Էմիլյա – Ռիմա Օղաբաչյան, (Բրաբանցիո – Սուրեն Սարուխանյան, Կասիո – Արամայիս Կայծունի, Յագո – Աշոտ Քաջվորյան):

ԳԱԹ-ի նյութեր:

Ապրիլի 26. – *Նյու Յորքի Ջոն Գոլդեն թատրոնում, Հ. Զարիֆյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Վենետիկի դուքս – Կ. Գավաֆյան, Բրաբանցիո – Ա. Սահակյան, Կասիո – Եղիա Խիմեթյան, Յագո – Մկրտիչ Նուրյան, Մոնտանո – Կ. Առաքելյան, Լոդովիկո – Հ. Գասապյան, Ռոդրիգո – Զ. Զոպանյան, Գրացիանո – Հ. Տեյիրմենճյան, Դեզդեմոնա – Ս. Գալստյան, Էմիլյա – Ա. Կյուտենյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի 20. – *Լիոնի թատերասրահում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ թատերախումբը:*

Յագո – Վ. Տեր-Վարդանյան, Դեզդեմոնա – Էրա Բաղալ (Փարիզից), նաև՝ Թրագոչը (Լիոնից):

Հառաջ, № 1960, 1969:

Հոկտեմբերի 18. – *Փարիզի Սոսիետե Սվանիեի թատրոնում, Փարիզահայ դրամատիկ խումբը, ի պատիվ Տրդատ Նշանյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 25-ամյակի, 3-րդ գործողությունը:*

Ցագո — Սարիմ Մաքսուտյան, Կասիո — Շահան Սարյան, Դեզդեմոնա — Սիրուհի Նշանյան, Էմիլյա — Աղրինե Տերուան:

ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի ֆոնդ:

1932

Փետրվարի 27. — *Թեհրանի Զրադաշտականների «Սիրիուս» թատերասրահում, Կոստանյան դերասանական խումբը տեղի թատերասերների հետ:*

Օթելլո — Միք. Կոստանյան, Ցագո — Վ. Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան:

Ալիք, № 46:

Փետրվարի 29. — *Պլովդիվի Օրչֆինսկի թատրոնում, Տ. Նշանյանը (Օթելլո) տեղի «Պետո Սերեմճյան» ընկերության «Սևումյան» թատերախմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Գեղամ Ուրուրյան, Բրաբանցիո — Հարություն Յազըճյան, Կասիո — Տիգրան Պարտիզպանյան, Ցագո — Օննիկ Քեչյան, Լոդովիկո — Սիմոն Պարտիզպանյան, Ռոդրիգո — Թորգոմ Գալպագճյան, Մոնտանո — Ստեփան Ազարյան, Նավաստի — Լևոն Աստուրյան, Մերակուտի անդամ — Կարո Գևորգյան, Դեզդեմոնա — Սիրուհի Նշանյան, Էմիլյա — Արաքսի Սարգիսյան:

ԳԱԹ, Օ. Քեչյանի ֆոնդ:

Մարտի 31. — *Փարիզի Մյություալիտեի թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Փարիզահայ դրամատիկ խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Երվանդ Թոլայան, Բրաբանցիո — Արմենակ Սարաֆյան, Կասիո — Արման Կոթիկյան, Ցագո — Արտաշես Գմբեթյան, Լոդովիկո — Սարիմ Մաքսուտյան, Ռոդրիգո — Սեդրակ Սուրաբյան, Մոնտանո — Բաբուճյան, Գրացիանո — (Վ.) Պաղտասարյան, Ա. ծերակուտական — Գրիգոր Վահան (Մաքսուտյան), Բ. ծերակուտական — Դիմաքսյան, Սպա — Գ. Տերվիչյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ Դատավորյան, Էմիլյա — Աղրինե Տերուան:

ԳԱԹ, Ս. Սուրաբյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 17. — *Կոնստանցայում, Ս. Զարդարյանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Սիրուն Զարդարյան:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 27. — *Մարսելի «Սալոն Շափ»-ում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) փարիզահայ և մարսելահայ դերասանների հետ:*

Վենետիկի դուքս — Հովսեփ Ուզունյան, Բրաբանցիո — Հովհ. Ղազարյան, Կասիո — Քիփրիտճյան, Ցագո — Ա. Գմբեթյան, Մոնտանո — Ա. Կոթիկյան, Ռոդրիգո — Գարագաշ, Լոդովիկո — Գեչկեոթուրյան, Գրացիանո — Ալեքսանյան, Ա. ծերակուտական — Սիսակ, Բ. ծերակուտական — Սմբատ, Ա. սպա — Քեչեճյան, Բ. սպա — Ֆեսճյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ Դատավորյան, Էմիլյա — Սիրուշ Ղազարյան:

ԳԱԹ, Ա. Կոթիկյանի ֆոնդ:

Հունիսի 10. — *Սոֆիայի Քոֆերթիվեն թատրոնում, Տ. Նշանյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ, տեղի դերասանների հետ: Դեզդեմոնա — Ս. Նշանյան:*

Պալքանյան մամուլ, № 20:

Հունիսի 27. — *Գանձակում, Բաքվի Հայկական թատրոնի դերասանական խումբը Ալ. Հովհաննիսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Ցագո — Արզո Արզումանյան, Դեզդեմոնա — Նվարդ Սանթուրյան:

Հարվածային Գյանջա, № 53:

Օգոստոսի 28. — *Վառնայի Թաղապետական Ամառային թատրոնում, Տ. Նշանյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Կասիո — Թորգոմ Պոյաճյան, Ցագո — Ստեփան Գորգիզյան, Դեզդեմոնա — Ս. Նշանյան: Մասնակցել են նաև՝ Միքայել Ղուկասյանը, Աբրահամ Ջիվիճյանը, Հրայր Գևորգյանը:

Պալքանյան մամուլ, № 29:

Սեպտեմբերի 25. — *Մոնտեվիդեոյի Վիկտորիա Հոլում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Վենետիկի դուքս — Ա. Ալիքսանյան, Բրաբանցիո — Մ. Գրիգորյան, Լոդովիկո — Գ. Քեքլիկյան, Մոնտանո — Պ. Ավչարյան, Ռոդրիգո — Ս. Վարդյան, Դեզդեմոնա — Վ. Խորբության, Էմիլյա — Զ. Զաքրյան:

ԳԱԹ, Հ. Զարիֆյանի ֆոնդ:

— Կարտանում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) բեմադրությամբ: Դեզդեմոնա — Էրա Բաղալ:

Արազ, 1934, № 254:

Հոկտեմբերի 8. — *Սուխումի թատրոնում, Կիրովականի (այժմ՝ Վանաձոր) թատրոնի հուրախաղերը Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Սեթ Հովսեփյան, Բրաբանցիո — Մաթևոս Սանամյան, Կասիո — Արամ Պետրոսյան, Յագո — Սամսոն Սարդարյան, Ռոդրիգո — Ալեքսանդր Շագաֆյան, Մոնտանո — Արմո Արմենյան, Լոդովիկո — Սամվել Բաղալյան, Գրացիանո — Աշոտ Գրիգորյան, Սպա — Սարգիս Սարգսյան, Ա. սենատոր — Վարդանյան, Բ. սենատոր — Գեղամ Նալբանդյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ Սանամյան, Էմիլյա — Արուս Խուդանյան:

Վ. Գրիգորյանի անձնական արխիվ:

Նոյեմբերի 6. — *Բուենոս Այրեսի Հայ կեդրոնում, Հ. Զարիֆյանը (Օթելլո) տեղի թատերախմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Օ. Հովհաննիսյան, Բրաբանցիո — Ե. Դարբին, Կասիո — Աստուր Աստուրյան, Յագո — Մ. Վարդևանյան, Լոդովիկո — Ա. Բարսեղյան, Դեզդեմոնա — Շուշիկ Տեր-Բարսեղյան, Էմիլյա — Ե. Հովհաննիսյան:

Արմենիա, № 81:

Նոյեմբերի 3-րդ տասնօրյակ. — *Լենինականի պետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 50-ամյակի առթիվ:*

Բրաբանցիո — Հայկասար Միանսարյան, Կասիո — Արամ Ռչտունի, Յագո — Ցոլակ Ամերիկյան, Մոնտանո — Օ. Վարդանյան, Լոդովիկո — Լևոն Զոհրաբյան, Ռոդրիգո — Արամայիս Կայծունի (Սահակյան), Գրացիանո — Վարդան Թերզիբաշյան, Ա. սենատոր — Միքայել Գավրոշ (Հարությունյան), Բ. սենատոր — Կարո Արծրունյան, Դեզդեմոնա — Անահիտ Մկրտումյան, Էմիլյա — Ռիմա Օդաբաշյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 102:

Նոյեմբեր. — *Բուխարեստի «Լիտերթաֆել» թատրոնում, Տ. Նշանյանը (Օթելլո) տեղի թատերասերների հետ:*

Յագո — Խորեն Տիրատուրյան, Դեզդեմոնա — Ս. Նշանյան:

Արազ, № 151:

Դեկտեմբերի 24. — *Թիֆլիսի Հայպետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — (Մ.) Մարության, Բրաբանցիո — Ա. Մամիկոնյան, Կասիո — Վ. Գալստյան, Յագո — Հ. Բերոյան, Մոնտանո — Արտեմ Լուսինյան, Ռոդրիգո — Գևորգ Աշուղյան, Գրացիանո և 2-րդ լրաբեր — Ս. Բաբլոյան, Լոդովիկո — Գրիգոր Ավագյան, Ա. սենատոր — Երվանդ Շահնազարյան, Բ. սենատոր — Շահեն Ալլահվերդյան, Սպա — Անտոն Պարոնբեկյան, Դեզդեմոնա — Մ. Մոճոյան, Էմիլյա — Անահիտ Ղուկասյան:

Գրոլեսաը, № 298:

1933

Հունվարի 6. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնում, Ա. Բուրջալյանի բեմադրությամբ և Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Տ. Այվազյան, Բրաբանցիո — Լևոն Մսերլյան, Ա. սենատոր — Ս. Բաղալյան, Բ. սենատոր և Գրացիանո — Վաղինակ Մարգունի, Լոդովիկո — Օ. Բունիաթյան, Կասիո — Վավիկ Վարդանյան, Յագո — Մ. Ջանան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Մոնտանո — Հ. Ավագյան, Խեղկատակ — Թ. Դիլաքյան,

Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Վարդուշ Ստեփանյան, Ա. սպա — Նորայր Գևորգյան, Բ. սպա և Բ. մունետիկ — Ս. Ասլանյան, Գ. սպա և Ա. մունետիկ — Գևորգ Ասլանյան, Դ. սպա — Ս(ուրեն) Բաղալյան, Հերոլդ — Սուրեն Աբեղյան:

Ռուբինյան Հայաստան, № 11: ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

Հունվարի 18. — *Լենինականի Ա. Մռավյանի (այժմ՝ Գյումրիի Վ. Աճեմյանի) անվան պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Մ. Գավրոշ, Բրաբանցիո — Հ. Միանսարյան, Գրացիանո — Օ. Վարդանյան, Լոդովիկո — Գեղամ Հարությունյան, Կասիո — Ա. Ռշտունի, Յագո — Յոլակ Ամերիկյան, Ռոդրիգո — Արտավազդ Խալաթյան, Մոնտանո — Սուրեն Սուրենյան (Մարտիրոսյան), Դեզդեմոնա — Անիկ Մկրտումյան, Էմիլյա — Ռ. Օղաբաչյան, Սպա — Ս. Պիճիկյան, Համբավաբեր և Գ. զինվոր — Տ(ելուշ) Գևորգյան, Ա. փողհար — Ա. Խաչատրյան, Բ. փողհար — Ա. Ղազազյան, Ա. նաժիշտ — Վարյա Սարգսյան, Բ. նաժիշտ — Արուս Ազնավուրյան, Գ. նաժիշտ — Ասյա Բերոյան, Ա. սենատոր — Ա. Արաբյան, Բ. սենատոր — Կարո Արծրունյան, Ա. զինվոր — Ալեքսանդր Քոչարյան, Բ. զինվոր — Խ. Հյուսիսյան:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

Հունվար-փետրվար, Թիֆլիս. — *Վ. Փափազյանի (Օթելլո) ելույթները հայկական դրամայի թատրոնի դերասանների հետ:*

Մայիսի 23. — *Թիֆլիսի հայպետթատրոնում, Հ. Աբեղյանի (Օթելլո) և Արուս Ոսկանյանի (Դեզդեմոնա) մասնակցությամբ:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունիսի 20. — *Թիֆլիսի Կարմիր Բանակի տանը, Հ. Աբեղյանի (Օթելլո) և Ժասմենի (Դեզդեմոնա) մասնակցությամբ, Թիֆլիսի թատրոնի դերասանների հետ:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 23. — *Ստեփանակերտի Միջմիութենական ակումբում, Բաքվի պետթատրոնի դերասան Ալ. Հովհաննիսյանը (Օթելլո) Ստեփանակերտի պետթատրոնի դերասանների հետ: Բեմադրությունը՝ Կարո Ալվարյանի (Յագո), նկարիչ՝ Մանուկ-զադե (Բրաբանցիո):*

Վենետիկի դուքս — Հմայակ Դանիելյան, Կասիո — Վանյա Հովհաննիսյան, Դեզդեմոնա — Աննա-Մելիք, Էմիլյա — Ասյա Միրզոյան, Ռոդրիգո — Գուրգեն Ջանոյան, Լոդովիկո — Աշոտ Միրզոյան, Մոնտանո — Հ. Գևորգյան, Ա. սենատոր — Գ. Հովսեփյան, Բ. սենատոր — Արշակ Արշակունի (Հարությունյան), Ա. համբավաբեր — Ս. Առաքելյան, Բ. համբավաբեր — Հ. Դավթյան:

Ռուբինյան Ղարաբաղ, № 166:

Հուլիսի 25, 27. — *Ախալցխայի թատրոնում, Հ. Աբեղյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, Թիֆլիսի թատրոնի դերասանների հետ:*

ԳԱԹ, Ախալցխայի թատրոնի ֆոնդ:

Օգոստոսի 6. — *Կահիրեի թատրոն Մաժիստիկում, Պոլ Բուրժեի «Միսս Նելլի» դրամայի 4-րդ գործողության փոխարեն:*

***Օթելլո — Խորեն Նորիկյան,** Յագո — Ինիկ Թումանյան (Թոմանյան), Դեզդեմոնա — Արաքսի (Վարդյան-Օհանյան):*

ԳԱԹ, Ա. Օհանյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբեր. — *Ֆիլիպեում, փարիզահայ դերասաններ Տ. Նշանյանը (Օթելլո) և Ս. Նշանյանը (Դեզդեմոնա), Գեղարվեստասիրաց թատերախմբի հետ:*

(Հանդիսատեսների թվում է եղել նաև բուլղարական մեծ դերասան Կրիստյու Սարաֆովը, ի պատիվ որի, Նշանյանը Օթելլոյի վերջին բառերն արտասանել է բուլղարերեն՝ «Սրս ցելուֆքի ուպի ֆամաս, սրս ցելուֆքի ումիրամ աս» (Համբուրելով սիրեցի քեզ, համբուրելով էլ կմեռնեմ):

ԳԱԹ, Տ. Նշանյանի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 24. — *Սուլթանաբադում (այժմ՝ Արաք, Իրան), Մանվել Մարությանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը (թարգմ. Հ. Մասեհյան):*

Կասիո — Գ. Գոչունյան, Յագո — Վ. Ներսիսյան, Դեզդեմոնա — Հ. Մնացականյան, Էմիլյա — Լորետտա Մարության:

Ալիք, № 29, 30:

— Բաղդադում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը:

ԳԱԹ, Մ. Մարությանի Ֆոնդ:

Նոյեմբերի 8. — *Ստեփանակերտի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ*

Խորհրդային Ղարաբաղ, 12 նոյեմբերի:

1934

Հունվարի 11. — *Թեհրանի Թատրոն Պալասում, Իրանի «Ներ-օ-խորշիդ Սուրխ» կազմակերպության Հայկական մասնաճյուղի (նախագահ՝ Մուրիսամ Միրզայան) հրավերով Թեհրան ժամանած Վահրամ Փափազյանը (Օթելլո) տեղի դերասանների հետ, իր ղեկավարությամբ (թարգմ. Ս. Սուլխանյան):*

Բրաբանցիո — Սեյան, Կասիո — Մանար (Քրիստափոր Մանարյան), Յագո — Հրանտ Ստեփանյան, Դեզդեմոնա — Մարթա Դավթյան, Էմիլյա — Ժենյա Մանար:

Հունվարի 19. — *Կրկնվել է աշակերտության համար:*

Ալիք, № 135, 136:

Ապրիլի 7. — *Երևանի Կարմիր Բանակի տանը (նախկին՝ Ջանփոլադյանի թատրոն, այժմ՝ քանդված), Առաջին պետթատրոնի դերասանական խումբը Ա. Բուրջալյանի ղեկավարությամբ, վերականգնել է Գուրգեն Գասպարեյանը (Ռոդրիգո):*

Օթելլո — Գուրգեն Ջանիբեկյան *(Տեր-Ն[illegible]յան), Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Օրի Բունիաթյան, Բրաբանցիո — Լ. Մարյան, Կասիո — Հով. Ավագյան, Յագո — Միք. Մանվելյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Հայկուհի Գարագաշ, Մոնտանո — Վ. Դասոյան, Գրացիանո — Հենրի Ասլանյան, Մոնտանո — Վ. Մարգունի, Ա. սպա — Սիմոնոս Հովհաննիսյան, Բ. սպա — Նորայր Գևորգյան:*

Խորհրդային Հայաստան, № 99:

Ապրիլի 28. — *Ստեփանակերտի Գորկու (այժմ՝ Փափազյանի) անվան պետթատրոնում, ղեկավարությունը՝ Կարո Ալվարյանի (Յագո), նկարիչ՝ Մանուկզադե (Ալեքսանդր Դաշտոյան — Բրաբանցիո):*

Օթելլո — Արշակ Արշակունի *(Հարությունյան), Կասիո — Վ. Հովհաննիսյան, Ռոդրիգո — Գ. Ջանոյան, Դեզդեմոնա — Թամար Մելքումյան, Էմիլյա — Ասյա Միրզոյան:*

Խորհրդային Ղարաբաղ, № 102:

— Նոր Ջուղայում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Սուլթանաբադի խմբով:

Ալիք, № 159:

Մայիսի 15. — *Լենինականի Կարմիր Բանակի տանը, Երևանի պետթատրոնի խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Կասիո — Հ. Ավագյան, Յագո — Մ. Մանվելյան, Բրաբանցիո — Լ. Մարյան, Լոդովիկո — Օ. Բունիաթյան, Ռոդրիգո — Գ. Գաբրիելյան, Մոնտանո — Վ. Դասոյան, Գրացիանո — Գ. Ասլանյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Հ. Գարագաշ:

Բանվոր, № 109, 112:

Նույն խմբով ու փոփոխություններով՝

Հունիսի 6. — *Վաղարշապատի (Էջմիածին) Կարմիր հեծելազորի մարտիկների համար և Քաղաքային ակումբում: Յագո — Ա. Արմենյան:*

Հունիսի 13—14. — *Ղամարլուում (այժմ՝ Արտաշատ) և շրջանում, Ղամարլուի կոլխոզային թատրոնի խմբի հետ: Յագո — Ա. Արմենյան:*

Հունիսի 15. — *Տաշքենդի Հայկական պետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, բեմադրությունը՝ Գուրգեն Թավրիզյանի (Յագո), նկարիչ՝ Ռուբեն Կարապետյան:*

Վենետիկի դուքս — Ալ. Խաչյան, Բրաբանցիո — Լազր Կամովաս (Աստվածատրյան), Կասիո — Լևոն Աբրահամյան, Դեզդեմոնա — Հրանուշ Բաբաջանյան, Էմիլյա — Մանյա Թավրիզյան, Մոնտանո — Հմայակ Դանիելյան, Ռոդրիգո — Գուրգեն Հայրապետյան, Գրացիանո — Իսրայել Դադյան, Լոդովիկո — Վարդգես Սարաջյան:

Լևոն Աբրահամյանի հաղորդումը:

Հունիսի 22. — *Այգեստանի կոլխոզում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը, նաև հետևյալ վայրերում՝*

Հունիսի 29. — *Գյոդակլու գյուղում:*

Հուլիսի 2. — *Բեգջանլու գյուղում:*

Հուլիսի 4. — *Ղամարլուի ցեմենտի գործարանի բանվորական ակումբում:*

Հուլիսի 5. — *Դավալու գյուղում:*

Հուլիսի 6. — *Նախիջևանի երկաթուղային կայարանի ակումբում:*

Հուլիսի 8. — *Նախիջևանի պրոֆմիությունի թատրոնում:*

Հուլիսի 11. — *Ղարաքիլիսայի պետթատրոնում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

(Յագո — Մ. Սանամյան, Դեզդեմոնա — Ա. Սանամյան, Էմիլյա — Ա. Խուդանյան):

Սոցիալիստական արշավ, № 55:

Օգոստոսի 3, 4. — *Ստեփանավանում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) տեղի շրջանային թատրոնի դերասանների հետ: Յագո — Ա. Արմենյան:*

Օգոստոսի 7, 8. — *Դիլիջանում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) տեղի թատրոնի դերասանների հետ: Յագո — Աչ-Մաթ (Մաթևոսյան):*

Օգոստոսի 11. — *Ղարաքիլիսայում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) տեղի թատրոնի դերասանների հետ: Յագո — Ադրիկ Սարգսյան:*

Օգոստոսի 23. — *Մանեսում (Ալավերդու շրջ.), Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) Ստեփանավանի թատրոնի դերասանների հետ: Յագո — Ա. Արմենյան:*

Օգոստոսի 25. — *Ալավերդում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո), նախորդ խմբի հետ:*

Օգոստոսի 27. — *Շամլուղում (Ալավերդու շրջ.), Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո), նույն խմբով:*

Սեպտեմբերի 5. — *Ղամարլուի թատրոնում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Յագո — Ա. Արմենյան:*

Կասիո — Կոստանդին Ղարիբյան, Դեզդեմոնա — Լյուսի Թառայան, Էմիլյա — Արուս Պապյան, Բիանկա — Ս. Աքուլյան:

Սեպտեմբերի 24. — *Ախալցխայում, Թիֆլիսի Հայկական պետթատրոնի դերասանական խումբը, Ա. Քաջվորյանի ղեկավարությամբ:*

Օթելլո — Աշոտ Քաջվորյան:

ԳԱԹ, Ախալցխայի թատրոնի ֆոնդ:

Հոկտեմբերի 4. — *Ստեփանավանում, Հ. Աբելյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Նոյեմբերի 27, 28. — *Ղամարլուում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը: Յագո — Օրի Բունիաթյան:*

Դեկտեմբերի 1, 2. — *Արտաշատի և Դվինի աշխատավորության համար, նույն խումբը:*

Դեկտեմբերի 29—31. — *Աղբաշ, Աղամզալու, Ջիկդամլու գյուղերի աշխատավորության համար, նույն խումբը:*

ԳԱԹ, Գ. Ջանիբեկյանի ֆոնդ:

1935

Հունվարի 6, 7. — *Ղամարլուում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) տեղի թատրոնի դերասանների հետ: Յագո — Յոլակ Նիկողոսյան:*

Հունվարի 13. — *Հալեպի «Տիգրիս» թատերախումբը, հօգուտ տիգրանակերտցի աղքատ ուսանողների:*

Թ. Թորանյան, Սուրիահայ թատրոնը և Բարսեղ Աբովյանի հուշերը, Բեյրութ, 1973, էջ 170:

Փետրվարի 14. — *Ղամարլուի շրջանի Գետազատ գյուղում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը: Ցագո — Ց. Նիկողոսյան:*

Փետրվարի 15. — *Ղամարլուի շրջանի Զոհրաբլու գյուղում, նույն խումբը:*

Փետրվարի 20. — *Աչտարակում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ խումբը: Ցագո — Օրի Բունիաթյան:*

Հուլիսի 17. — *Երևանի օպերայի և բալետի պետթատրոնում (այժմյան՝ Ստանիսլավսկու անվ. ռուսական թատրոն), Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը: Ցագո — Օրի Բունիաթյան:*

Օ. Բունիաթյանի հաղորդումը:

Հուլիսի 24. — *Ալավերդու թատրոնում, Գ. Ջանիբեկյանը (Օթելլո) տեղի թատրոնի դերասանների հետ: Ցագո — Ա. Արմենյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:*

ԳԱԹ, Ա. Ոսկանյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 29. — *Շուլավերում (Շահումյան քաղաք), նույն խումբը:*

ԳԱԹ, Ա. Ոսկանյանի ֆոնդ:

Օգոստոս. — *Երևանի Առաջին պետթատրոնի հյուրախաղերը, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ — Ղափանի, Գորիսի, Սիսիանի, Աղիզբեկովի (այժմ՝ Վայք), Միկոյանի (Եղեգնաձոր), Մարտունու, Նոր Բայազետի (Գավառ) շրջաններում:*

Կասիո — Հ. Ավագյան, Ցագո — Մ. Ջանան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Գարագաշ, Էմիլյա — Անահիտ Մկրտումյան, Բրաբանցիո և Մոնտանո — Լ. Մարյան, Ռոդրիգո — Վ. Դասոյան, Լոդովիկո — Մուրադ Կոստանյան:

Խորհրդային արվեստ, № 17, էջ 10:

Սեպտեմբերի 23. — *Կիրովականում, Հ. Աբելյանի վերջին ելույթն Օթելլոյի դերում այդ թատրոնում:*

Նոյեմբերի 17. — *Սենթ Անտուանի (Մարսելի արվարձան) Ռութ Նասիոնալ սրահում, ՀՕԿ-ի (Հայ օգնության կոմիտե) «Շիրվանզադե» թատերախումբը, Թրագոշի (Հարություն Թրագոշյան) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Թրագոշ:

Ջանդու, № 22:

Դեկտեմբերի 19. — *Աբաղանի Հայոց դպրոցի սրահում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) տեղի թատերական խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Հայկ Ադամյան, Բրաբանցիո — Մաթոսաղա, Կասիո — Ներսես Շաղզոյան, Ցագո — Հովհաննես Մուրադյան, Լոդովիկո — Խաչիկ Հովնանյան, Ռոդրիգո — Մ. Գասպարյան, Մոնտանո — Մինաս Մանուկյան, Դեզդեմոնա — Հասմիկ Մուրադյան, Էմիլյա — Արմենուհի Խաչատրյան:

Ալիք, № 132, 135:

1936

Փետրվարի 28. — *Սուխումի հայկական թատրոնում, Հմայակ Շահենի (Բրաբանցիո) բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Մաթևոս Սանամյան, Վենետիկի դուքս — Վ. Նիկողոսյան, Կասիո — Բորման, Ցագո — Օննիկ Վարդանյան, Մոնտանո — Հմայակ Դանիելյան, Ռոդրիգո — Սիմոն Ալբերտյան, Լոդովիկո — Արտո, Դեզդեմոնա — Անահիտ Սանամյան, Էմիլյա — Ժաննա (Թովմասյան):

ԳԱԹ, Մ. Սանամյանի ֆոնդ:

Մարտի 12. — *Ահվազի Հայոց դպրոցի սրահում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) Աբաղանի խմբով:*

Ալիք, № 167:

Մայիսի 3. — *Սուխումի հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Նիկողոսյան, Բրաբանցիո — Լևոն Բախչինյան, Կասիո — Կարապետ Ջանանյան, Ցագո — Սամսոն Սարգարյան, Լոդովիկո — Վարդան Տրդատյան, Ռոդրիգո — Սիմոն Ալբերտյան, Մոնտանո — Արամ Աստրյան, Ա. սենատոր — Պավլուշա Թադևոսյան, Դեզդեմոնա — Մարինե Հակոբյան, Էմիլյա — Էլզա Շահեն:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 3149:

Հունիսի 17. — *Թիֆլիսի պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, բեմադրությունը՝ Հարությունի (Արտեմ) Բերոյանի (Ցագո):*

Վենետիկի դուքս — Մնացական Մարությունի, Բրաբանցիո — Լևոն Ալավերդյան, Կասիո — Վ. Գալստյան, Ռոդրիգո — Հենրի Ասլանյան, Մոնտանո — Տաճատ Վարդազարյան, Լոդովիկո — Ա. Քաջվորյան, Գրացիանո և Բ. սենատոր — Գ. Բաղայան, Ա. մունետիկ — Լ. Բաբայան, Ա. սենատոր — Անտոն Պարոնբեկյան, Բ. մունետիկ — Հայկ Ռումիկյան, Դեզդեմոնա — Մ. Մոմոյան, Էմիլյա — Ա. Հակոբյան:

Գրոնտար, № 148:

1937

Հունվարի 21. — *Թեհրանի Դավթյան դպրոցում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Հարրի, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Բագրատ Ավագյան, Կասիո — Հրանտ Սրվանձտյան, Ցագո — Ռուբեն Աթայան, Մոնտանո — Սիրաք Բեդվին, Ռոդրիգո — Հովսեփ Հարությունյան, Դեզդեմոնա — Սոֆիկ Հովհաննիսյան, (Էմիլյա — Ժենյա Մանար):

Ալիք, № 304:

Հուլիսի 8. — *Նախիջևանում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերը, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Բրաբանցիո — Լ. Մարյան, Կասիո — Հ. Ավագյան, Ցագո — Հայկ Բեյլերյան, Լոդովիկո — Վ. Դաստյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Դեզդեմոնա — Ս. Գարագաշ, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան:

Նարդ պատիրոս (Արևելքի դուռը), № 158:

Հուլիս. — *Նույն խումբը Գորիսում և Կապանում:*

— Կալկաթայի Հայկական Մարդասիրական ճեմարանի սրահում, Կոստանյան դերասանական ընտանիքը տեղի թատերասերների խմբի հետ:

Օթելլո — Միք. Կոստանյան, Վենետիկի դուքս — Հայկ Սարոյան, Բրաբանցիո և Ցագո — Վոլոդյա Կոստանյան, Կասիո — Ջեբեդիա Հանանյան, Ռոդրիգո — Ա. Մկրտչյան (Անդրանիկ Սարյան), Մոնտանո — Ջ. Գրիգորի (Հովհաննես Գրիգորյան), Լոդովիկո — Օշին Սուրենյան, Նավաստի — Աղանուր Հարությունյան, Սենատոր — Ամովս Աստուր (Լոնդոն), Ջինվոր — Ղազար Ղազարյան:

Անդրանիկ Սարյանի հաղորդումը:

1938

Փետրվարի 20. — *Կահիրեի էզպեքիեի թատրոնում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) տեղի դերասանների հետ:*

Բրաբանցիո — Սեպուհ Շալճյան, Կասիո — Բյուզանդ Ջեքիճյան (Կռանյան), Ցագո — Վահրամ Գալփազյան, Դեզդեմոնա — Ռոզա Մարությունի, Էմիլյա — Արաքսի Օհանյան: Մասնակցել են նաև՝ Աստուր Օհանյանը, Միքայել Միքայելյանը, Կյուրեղյանը:

Աքաքս, № 10, 12:

Մայիսի 6. — *Ալեքսանդրիայի Ալհամպրա թատրոնում, նույն խումբը:*

Հուսաքեր, մայիսի 6:

— Աթենքում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) տեղի «Արտավազդ» թատերախմբի հետ: Դեզդեմոնա — Ռոզա Մարության: Մասնակցել է նաև՝ Սողոմոն Կեմճյանը:

Ավիք, 1994, № 223:

— Վառնայի պետական թատրոնում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:

Դերասան թատերագիր Մ. Մարության, իր բեմական և գրական գործունեության 50-ամյակի առթիվ, 1918–1968, Թեհրան, 1969, էջ 41:

1939

Հունվարի 25. — *Լենինականի թատրոնում, Արմեն Արմենյանի (Յագո) ստեղծագործական երեկոյին:*
Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան:

Մարտի 26. — *Թեսալոնիկում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) և Ռ. Մարությանը (Դեզդեմոնա) տեղի թատերասերների հետ:*
— Աթենքի «Ալիքիսի» թատրոնում, Մարությանները տեղի թատերախմբի հետ:
Բրաբանցիո — Հովհաննես Ջաքրյան, Կասիո — Կարո Գասապյան, Յագո — Նալպանտյան, Էմիլյա — Գասապյան:
— Սալոնիկի «Սպիտակ աչտարակ» թատրոնում, Մարությանները նույն խմբով:

Նավատարդ, 1987, № 53, էջ 19:

— Քսանթիում և Քոմոթինայում, նույն խմբով:

Դերասան թատերագիր Մ. Մարության... Թեհրան, 1969, էջ 53:

Հունիսի 4. — *Բուխարեստի Լիգա Քուլթուրալի մեջ (Յորգայի թատրոնում), Մ. և Ռ. Մարությանները տեղական ուժերի հետ:*
Ներկայացվել է նաև՝ Կոնստանցայում:

Մ. Մարության, երբ իջնում է վարագույրը, Բ. Հատոր, Թեհրան, 1972, էջ 222:

Հուլիսի 2. — *Պլովդիվի ազգային թատրոնում, Մ. և Ռ. Մարությանները տեղական ուժերի հետ: Յագո — Գ. Շարոյան:*
Սոֆիայում, Մարությանների ներկայացումը: Յագո — Եդուարդ Զավրաստ:
Վառնայում, Մարությանների ներկայացումը:

Պալքանյան մամուլ, № 426: **Մ. Մարության**, երբ իջնում է վարագույրը, Բ. Հատոր, Թեհրան, 1972, էջ 216:

1940

Հունվարի 17. — *Լենինականի թատրոնում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո), Ա. Արմենյանի (Յագո) և Ս. Գարագաշի (Դեզդեմոնա) մասնակցությամբ:*

Փետրվարի 28. — *Բաքվի Լ. Երամյանի անվան հայպետթատրոնում (թարգմ. Ս. Սուլխանյան), բեմադրությունը՝ Յա. Յարոսլավսկու, ռեժիսոր՝ Ժաամեն, նկարիչ՝ Արսեն Հովհաննիսյան, երաժշտությունը՝ Անտոն Մայիլյանի:*
***Օթելլո — Նորեն Հարությունյան**, Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Բրաբանցիո — Վահան Եսայան, Կասիո — Արո Աղաբեկյան, Յագո — Արտաշես Արևշատյան, Ռոդրիգո — Աղասի Բաղայան, Մոնտանո — Աշոտ Ղազարյան, Դեզդեմոնա — Ժաամեն, Էմիլյա — Նվարդ Սանթուրյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

Ապրիլի 1. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի նոր բեմադրության դերաբաշխում: Դերերից հրաժարվել են՝ Դավիթ Մայանը (Կասիո), Վաղարշ Վաղարշյանը (Յագո):*
Հունիսի 27. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի նոր բեմադրության հասարակական դիտումը:*
Օթելլո — Հ. Ներսիսյան, Վենետիկի դուքս — Վ. Մարգունի, Բրաբանցիո — Լ. Մսրյան, Յագո — Մ. Մանվելյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Ռոդրիգո — Վ. Բագրատունի, Դեզդեմոնա — Ռուզաննա Վարդանյան, Էմիլյա — Վարյա Մելքումյան, Բիանկա — Մայրանուշ Պարոնիկյան:

Խորհրդային Հայաստան, № 180:

Հուլիսի 10. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Արմեն Գուլակյանի, նկարիչ՝ Միքայել Արուտչյան, երաժշտությունը՝ Ալ. Սպենդիարյանի:*

Օթելլո — Հրաչյա Ներսիսյան, Գ. Ջանիբեկյան, Վենետիկի դուքս — Տ. Այվազյան, Բրաբանցիո — Հ. Ավագյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Վաչե Բագրատունի, Մոնտանո — Վ. Դաստյան, Անդրանիկ Նանաջանյան, Լոդովիկո — Գարուշ Խաժակյան, Գրացիանո — Հայկ Բեյլերյան, Սպա — Գ. Աչուղյան, Լևոն Ազարյան, Ա. սուրհանդակ և Նավաստի — Ա. Գրիգորյան, Բ. սուրհանդակ և Սպա — Սահակ Ջառայան, Բ. սենատոր — Ջավեն Օհանյան, Գ. սենատոր — Ստեփան Աջաբխանյան, Դ. սենատոր — Հենրիկ Հովհաննիսյան, Ե. սենատոր — Ժիրայր Միրզախանյան, Քարտուղար սենատում և Սպասավոր — Արսեն Բագրատունի, Պանդոկապետ — Վանյա Դանիելյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Ռուզաննա Վարդանյան, Ս. Գարագաշ, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան, Վարյա Մելքումյան, Բիանկա — Մայրանուշ Պարոնիկյան, Անահիտ Դատյան (Դատավորյան):

Коммунист, № 162. ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի Ֆոնդ, № 1239:

Օգոստոսի 2. — *Ստեփանակերտի թատրոնում, Բաքվի թատրոնի դերասան Ալ. Հովհաննիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Օգոստոսի 11. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի 2000-րդ ելույթը Օթելլոյի դերում:*

Բանվոր, № 183, 192:

Սեպտեմբերի 19. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում: Բիանկա — Անահիտ Դատյան:*

1941

Հունվարի 5. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նոր դերակատարներ՝*

Ցագո — Հայկ Բեյլերյան, Դեզդեմոնա — Ամալյա Արազյան:

Հունվարի 12. — *Գրացիանո — Ջավեն Օհանյան, Դեզդեմոնա — Սյուզան Գարագաշ:*

Հունվարի 15. — *Ստեփանակերտի թատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Հրայր Գրիգորյանի, նկարիչ՝ Սուրեն Հովհաննիսյան:*

Օթելլո — Լևոն Սարգսյան, Արշակ Արշակունի, Վենետիկի դոժ — Լ. Հարությունյան, Բրաբանցիո — Հ. Մելոյան, Կասիո — Վ. Հովհաննիսյան, Ցագո — Աշոտ Միրզոյան, Մոնտանո — Լեոնիդ Ռշտունի, Դեզդեմոնա — Արուս Ղազումյան, Էմիլյա — Օվսաննա Սարգիսբեկյան:

Սովետական Ղարաբաղ, № 25:

Փետրվարի 3. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Արուս Ոսկանյանի (Դեզդեմոնա) բեմական գործունեության 30-ամյակին:*

Ապրիլի 19. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի ստուգողական ներկայացումը մոսկովյան հյուրախաղերի համար: Բեմադրությունը՝ Ա. Գուլակյանի, նկարիչներ՝ Միք. Արուտչյան, Պատվական Անանյան, երաժշտությունը՝ Ալ. Սպենդիարյանի, դիրիժոր՝ Գ. Ցաղուբյան:*

Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Բրաբանցիո — Հովհ. Ավագյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Ցագո — Ավ. Ավետիսյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան:

Ապրիլի 20. — *Երկրորդ կազմ:*

Օթելլո — Հր. Ներսիսյան, Բրաբանցիո — Լ. Մարյան, Ցագո — Մ. Մանվելյան, Ռոդրիգո — Վ. Բագրատունի, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա — Վ. Մելքումյան:

Ապրիլի 22. — *Երրորդ կազմ:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան, Ցագո — Մ. Մանվելյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան: (Վարագույրը բացվել է 16 անգամ):

Սովետական Հայաստան, № 121:

Հունիսի 10, 11, 17. — Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, Օթելլոների նույն հերթականությամբ:

Правда, № 164.

(Հունիսի 10-ի և 11-ի մասնակիցները՝ Վենետիկի դոժ — Վ. Մարգունի, Բրաբանցիո — Հ. Ավագյան (10), Լ. Մսրյան (11), Սենատորներ — Վ. Դանիելյան, Զ. Օհանյան, Քոչարյան, Հովհաննիսյան, Ժ. Միրզախանյան, Գրացիանո — Հ. Բեյլերյան, Լոդովիկո — Գ. Խաժակյան, Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան (10), Հ. Ներսիսյան (11), Կասիո — Վ. Վարդանյան, Յագո — Ա. Ավետիսյան, Մոնտանո — Ա. Նանաջանյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան (10), Ս. Գարագաշ (11), Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան (10), Վ. Մելքումյան (11), Բիանկա — Մ. Պարոնիկյան (10), Եվգինե Սեբար (11), Ազնվականներ Կիպրոսում — Գ. Աշուղյան, Հ. Ջառայան, Հովհաննիսյան, Ասլանյան, Կիպրացուհիներ — Բելլա Իսահակյան, Արուս Մկրտչյան, Մատուրյան, Սպա սենատում — Հովհաննիսյան, Դեսպաններ — Գրիգորյան, Ջառայան, Քարտուղար սենատում — Վ. Բագրատունի, Պանդոկապետ — Վ. Դանիելյան: Հունիսի 17-ին՝ Օթելլո — Վ. Փափազյան:

Программы Московских театров, М., № 24.

Հունիսի 13. — Մոսկվայի Դերասանի տանը, հանդիպում Սունդուկյանի անվան թատրոնի ստեղծագործական կոլեկտիվի հետ: Խոսք Իոսիֆ Ալտմանի:

Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Յագո — Ա. Ավետիսյան, Դեզդեմոնա — Ա. Ոսկանյան, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան:

Հուլիսի 13. — Փարիզի Մյություալիթեի թատրոնում, Փարիզահայ դերասանների ընկերակցությունը Արշավիր Շահխաթունու (Օթելլո) բեմադրությամբ:

Վենետիկի դուքս — Ստեփան Պալապանյան, Պրապանցիո և Լուտովիկո — Սարիմ Մաքսուտյան, Կասիո — Ս. Մարինյան, Յագո — Հակոբ Լաթիֆյան, Կրացիանո — Հ. Սարյան, Մոնտանո — Մանուկ Մանպաշ (Պաշբպեոյուքյան), Ռոդրիգո — Գրիգոր-Վահան (Մաքսուտյան), Ա. ծերակուտական — Գ. Պոյաճյան, Բ. ծերակուտական — Կ. Արշակյան, Դեզդեմոնա — Յոլինե Լաթիֆյան, Էմիլյա — Ա. Գրլրճյան, Սուրհանդակ — Ս. Տեմիրճիպաշյան:

ԳԱԹ, Ե. Փափազյանի ֆոնդ:

1942

Հունվարի 22. — Երևանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, Մոսկվայի Գեղարվեստական և Փոքր թատրոնների դերասանների հետ հանդիպման երեկոյին, սունդուկյանցիների կատարմամբ, տեսարան:

Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Յագո — Ա. Ավետիսյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան:

Коммунист, № 19.

Մարտի 19. — Թեհրանի Հայ ակումբում, Մ. Կոստանյանի ղեկավարությամբ հայ դրամատիկ խումբը:

Օթելլո — Մ. Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան, (Յագո — Վ. Կոստանյան), Էմիլյա — (Ժենյա Մանար): Մասնակցել են նաև՝ Քր. Մանարը, Ա(ստ) Հովհաննիսյանը, Վահան Թադևոսյանը և ուրիշներ:

Ալիք, 1977, № 204:

Հունիսի 28. — Ամո Խարազյանի անվան պետշրջիկ թատրոնում, բեմադրությունը՝ Աշխեն Խարազյանի, նկարիչ՝ Արթուր Բաբյան:

Օթելլո — Ամո Խարազյան, Բրաբանցիո — Գրիգոր Պողոսյան, Կասիո — Գուրգեն Ջանոյան, Յագո — Անդրանիկ Նանաջանյան, Ռոդրիգո — Աղասի Կլեկչյան, Լոդովիկո — Աշոտ Մկրտչյան, Մոնտանո — Ս. Գրիգորյան, Դեզդեմոնա — Ժենյա Գևորգյան, Էմիլյա — Վ. Բեգլարյան, Բիանկա — Մ. Վարդանյան:

ԳԱԹ, ծրագիր:

Հուլիսի 27. — *Ապարանի շրջանում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Օգոստոսի 21. — *Նույն խումբը, Վաղարշապատում, սեպտեմբերի 5-ին՝ Արթիկում, 9-ին՝ Մարալիկում, 11-ին՝ Համամլուում, 11-ին՝ Կիրովականում:*

Սովետական Հայաստան, № 181:

Օգոստոս. — *Իջևանի շրջանի գյուղերում, Ա. Խարազյանի անվան պետշրջիկ թատրոնը:*

Օթելլո — Ա. Խարազյան, Դեզդեմոնա — Ժ. Գևորգյան:

Հարվածային կոլխոզնիկ, № 25:

Օգոստոսի 28. — *Լենինականում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Հ. Ներսիսյան, Բրաբանցիո — Հ. Ավագյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Յագո — Ա. Ավետիսյան, Ռոդրիգո — Գ. Գաբրիելյան, Լոդովիկո — Մ. Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա — Հ. Գարագաշ:

Բանվոր, № 166:

— Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նոր դերակատարներ՝

Հոկտեմբերի 1. — *Մոնտանո — Սուրեն Ասլանյան:*

Հոկտեմբերի 4. — *Լոդովիկո — Ալեքսանդր Աղամյան:*

Հոկտեմբերի 9. — *Կասիո — Գևորգ Աշուղյան:*

Հոկտեմբերի 20. — *Գրացիանո — Վարդգես Շողերյան:*

Նոյեմբերի 20. — *Գրացիանո — Ժ. Ֆրանգուլյան:*

1943

Ապրիլի 18. — *Փարիզի Մյություալիթեի թատրոնում, Փարիզահայ դերասանների ընկերակցությունը Ա. Շահխաթունու (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Ստեփան Պալապանյան, Պրապանցիո և Լոդովիկո — Ս. Մաքսուտյան, Կասիո — Մանուկ Մանպաշ, Յագո — Հ. Լաթիֆյան, Կրացիանո — Հակոբ Պոյաճյան, Բոտրիկո — Սիրակ Սուրենյան, Մոնտանո — Ավետիս Միսիրյան, Սուրհանդակ — Շ. Սինանյան, Սպա — Ն. Հապեչյան, Տեզդեմոնա — Ց. Լաթիֆյան, Էմիլյա — Ա. Գրլրճյան:

ԳԱԹ, Մ. Մանպաշի ֆոնդ:

Օգոստոսի 10. — *Վաղարշապատում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը:*

Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան: Նույն խումբը՝ օգոստոսի 19-ին — Ղամարլուում, հոկտեմբերի 6-ին — Հոկտեմբերյանում:

ԳԱԹ, Ռ. Վարդանյանի ֆոնդ:

1944

Հունվարի 2. — *Կ. Պոլսի Մայր եկեղեցու վարժարանի սրահում, ցերեկը, դաստիարակչուհի Արմենուհի Զոլաքյանի բեմադրությամբ:*

Կավոռչ, № 3, էջ 4:

Հունվարի 9. — *Թեհրանի նոր թատրոն «Հոնար»-ում, Միքայել Կոստանյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Կասիո — Վաչե Ատոմյան, Յագո — Վ. Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Ամազոն Մելիքյան, Էմիլյա — Լիդա Աթայան, Լոդովիկո և Վենետիկի դուքս — Վահան Թադևոսյան: Մասնակցել են նաև՝ Արմենակ Դոխսանյանը, Ս. Պետխեմյանը, Իշխան Ղարիբյանը:

Վերածնունդ, № 583, 584; **Ալիք**, 1977, № 236:

Ապրիլի 26. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակի առթիվ Համառուսաստանյան և Հայկական թատերական ընկերությունների համատեղ կազմակերպած Համամիութենական 6-րդ փեստիվալի և գիտական նստաշրջանի ներկայացումների շարքից, առաջին կազմ՝*

Օթելլո – Գ. Ջանիբեկյան, Բրաբանցիո – Հ. Ավագյան, Կասիո – Վ. Վարդանյան, Ցագո – Մ. Մանվելյան, Ռոդրիգո – Գ. Աֆրիկյան, Դեզդեմոնա – Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա – Ա. Մկրտումյան, Բիանկա – Մայրանուշ Պարոնիկյան:

Ապրիլի 27. – *երկրորդ կազմ՝*

Օթելլո – Հ. Ներսիսյան, Բրաբանցիո – Լ. Մսրյան, Կասիո – Վ. Վարդանյան, Ցագո – Ա. Ավետիսյան, Ռոդրիգո – Վ. Բագրատունի, Դեզդեմոնա – Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա – Վ. Մելքումյան:

Комсомолец, № 92.

Օգոստոսի 4. – *Ղամարլուում (Արտաշատ), Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը:*

Օթելլո – Գ. Ջանիբեկյան, Դեզդեմոնա – Ռ. Վարդանյան: Նույն խումբը՝

Օգոստոսի 15. – *Ախալցխայում:*

Օգոստոսի 27. – *Ախալքալաքում:*

ԳԱԹ, Ռ. Վարդանյանի ֆոնդ:

1945

Մարտի 12. – *Թեհրանի Հայ ակումբում, Կոստանյան դերասանական խումբը տեղի դերասանների հետ:*

Արաքս, № 12:

Ապրիլի 21–22. – *Թեհրանի «Նադեր» կինոթատրոնում, Մ. Մարությանի (Օթելլո) բենեֆիսին, իր բեմադրությամբ:*

Ցագո – Ռուբեն Աթայան, Դեզդեմոնա – Ռոզա Մարության, Էմիլյա – Լիդա Աթայան: Մասնակցել են նաև՝ Արմեն Մկրտումյանը, Անուշավան Հարությունյանը, Արտուշ Թերզյանը:

Ալիք, 1977, № 245:

Մայիս. – *Ստեփանակերտի թատրոնում, Բաքվի Հայկական թատրոնի դերասան Խորեն Հարությունյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Սովետական Ղարաբաղ, № 65:

Օգոստոսի 8. – *Քանաքեռում (այժմ՝ Երևանի տարածքում), Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Վավիկ Վարդանյանի (Կասիո) ղեկավարությամբ:*

Օթելլո – Հ. Ներսիսյան, Ցագո – Ա. Ավետիսյան, Դեզդեմոնա – Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա – Վ. Մելքումյան, նույն խումբը՝

Օգոստոսի 14. – *Ստեփանակերտում:*

Օգոստոսի 21. – *Կիրովաբադում (այժմ՝ Գյանջա):*

Օգոստոսի 31. – *Խանլարում:*

Բանվորական Կիրովաբաղ, № 48, 51:

Օգոստոսի երկրորդ կես. – *Լենինականում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Մոնտանո – Վ. Մարգունի, Բրաբանցիո – Լ. Մսրյան, Կասիո – Գևորգ Աչուղյան, Ցագո – Ա. Արմենյան, Օրի Բունիաթյան, Ռոդրիգո – Գ. Խաժակյան, Արարատ Բարսեղյան, Գրացիանո և Բ. սենատոր – Հարություն Հայրապետյան, Ա. սենատոր – Արսեն Բագրատունի, Դեզդեմոնա – Մ. Պարոնիկյան, Էմիլյա – Ա. Մկրտումյան, Բիանկա – Լյուսյա Հովհաննիսյան:

Գրական թերթ, № 24; **ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:**

Սեպտեմբերի 24. – *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, «Օթելլոյի» վերջին բեմադրության 100-րդ ներկայացումը:*

Դեկտեմբերի 27. – *Բաքվի Երամյանի անվան հայկական թատրոնում (թարգմ. Ս. Սուլխանյան), Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Ժիրայր Ավետիսյանի, նկարիչ՝ Արսեն Հովհաննիսյան, երաժշտությունը՝ Անտոն Մայիլյանի:*

Վենետիկի դուքս – Բենիկ Մելքումյան, Բրաբանցիո – Վահան Եսայան, Կասիո – Արո Աղաբեկյան, Ցագո – Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Մոնտանո – Աշոտ Ղազարյան, Ռոդրիգո – Աղասի Բաղայան, Լոդովիկո – Աշոտ Առաստամյան, Ա. սենատոր – Նիկիտա Առաստամյան, Բ. սենատոր – Մամիկոն Խեչումյան, Ա. սպա – Ամիր Մկրտչյան, Բ. սպա – Երվանդ Հովհան-

նիայան, Գ. սպա — Ռուբեն Հայրապետյան, Դեզդեմոնա — Սոնյա Արզումանյան, Էմիլյա — Նվարդ Սանթուրյան, Բիանկա — Թագուշ Սահակյան: (Սենատի տեսարանում զինվորի, Կիպրոսի տեսարանում զինվորներին գինի մատուցող խափշիկ մատրոսակի անխոս դերերում — Բ. Հ.):

(Հայրենական պատերազմի ավարտից հետո, Փափազյանի առաջին ելույթն Անդրկովկասում, 8 գիշեր անընդմեջ: Մի ներկայացման ավարտին, ռեժիսոր Ալեքսանդր Տուգանովը — վաղեմի ծանոթ — չոքելով բեմի վրա, խոնարհվել է նրա մեծության առաջ):

Կոմունիստ, № 202: (Իմ անձնական հուշերը — Բ. Հ.):

1946

Հունվարի 19. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Տ. Այվազյան, Բրաբանցիո — Հ. Ավագյան, Կասիո — Վ. Վարդանյան, Ցագո — Ա. Ավետիսյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Լոդովիկո — Գ. Խաժակյան, Մոնտանո — Վ. Դասոյան, Գրացիանո — Ալ. Ադամյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան, Բիանկա — Եվգինե Սերար (Բարսեղյան):

Հունվարի 20. — *Երկրորդ կազմը՝ Կասիո — Գ. Աշուղյան, Բրաբանցիո — Լ. Մսրյան, Էմիլյա — Վ. Մելքումյան:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի թանգարանի նյութեր:

Մարտի 4. — *Բաքվի Հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, հօգուտ սովետական բանակից զորացրված ճակատային դերասանների ընտանիքների:*

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 28. — *Ալեքսանդրիայի Լիսե Ֆրանսեի թատրոնում համազգայինի թատերախումբը Մենիկ Վոլթերի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Մոնտանո — Գ. Թուխմանյան, Բրաբանցիո և Գրացիանո — Մարտիրոս Շատախցյան, Կասիո — Վ. Գասապյան, Ցագո — Ս. Սարգիսյան, Ռոդրիգո — Ե. Հեքիմյան, Լոդովիկո — Վ. Անեմյան, Դեզդեմոնա — Պեատրիս Վոլթեր, Էմիլյա — Մ. Շահպազյան:

Սավառնակ, № 24:

Հունիսի 13. — *Կիրովաբադի (Գյանջա) Հայկական պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Աղասի Ալայանի, նկարիչ՝ Գ. Կարապետյան:*

Վենետիկի դուքս — Ս. Պիճիկյան, Բրաբանցիո — Մ. Սահակյան, Կասիո — Պ. Աբաղյան, Ցագո — Լևոն Աբրահամյան, Մոնտանո — Սուրեն Գևորգյան, Ռոդրիգո — Ա. Փչեմյան, Գրացիանո — Մ. Գրիգորյան, Լոդովիկո — Գ. Բարսումյան, Դեզդեմոնա — Հր. Բաբաջանյան, Էմիլյա — Ա. Ղևոնդյան:

Հուլիսի 5. — *Բաքվի Հայկական թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Նոր դերակատարներ՝ Վենետիկի դուքս — Ռաֆայել Հարությունյան, Լոդովիկո — Լեոնիդ Ռշտունի:

Կոմունիստ, № 130:

Հուլիսի 30. — *Նոր Բայազետում (Գավառ), Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Վենետիկի դուքս և Մոնտանո — Վ. Մարգունի, Բրաբանցիո — Լ. Մսրյան, Ա. սենատոր — Արսեն Բագրատունի, Կասիո — Գ. Աշուղյան, Ցագո — Օ. Բունիաթյան, Ռոդրիգո — Գ. Խաժակյան, Գրացիանո և Բ. սենատոր — Հ. Հայրապետյան, Լոդովիկո — Ա. Բարսեղյան, Դեզդեմոնա — Մ. Պարոնիկյան, Էմիլյա — Ա. Մկրտումյան, Բիանկա — Լ. Հովհաննիսյան:

Բայազետի կոլխոզնիկ, № 37:

Սեպտեմբերի 7. — *Կիրովականի (Վանաձոր) Աբելյանի անվան թատրոնում, բեմադրությունը՝ Առնոլդ Մարտիրոսյանի, նկարիչ՝ Սերգեյ Արուտչյան:*

Օթելլո – Լևոն Սարգսյան, Վենետիկի դուքս – Գեղամ Նալբանդյան, Բրաբանցիո – Ա. Նալչաջյան, Կասիո – Գրիգոր Միրզոյան, Յագո – Ա. Շագաֆյան, Լոդովիկո – Ե. Մելքոնյան, Ռոդրիգո – Պ. Պողոսյան, Մոնտանո – Աշոտ Գևորգյան, Դեզդեմոնա – Մարուսյա Մարտիրոսյան, Էմիլյա – Արուս Խուդանյան, Բիանկա – Ա. Կոռյան:

Коммунист, № 210.

Նոյեմբերի 7. – *Կիրովականի թատրոնում, երկրորդ կազմ՝*
Օթելլո – Արշավիր Վաչյան, *Կասիո – Հայկ Ավագյան, Վոլոդյա Գրիգորյան, Յագո – Հ. Բեյլերյան, Ռոդրիգո – Վ. Աղաջանյան, Դեզդեմոնա – Ա. Նալչաջյան, Արեգ Հարությունյան, Էմիլյա – Աղավնի Հովհաննիսյան, Հասմիկ Նաղաչյան:*

– Հալեպի Սինեմա Օրիենթալում, Մանվել և Ռոզա Մարությանները (Օթելլո, Դեզդեմոնա), տեղի Հայ դրամատիկ ստուդիայի ուժերով:

Մ. Մարության, երբ իշնում է վարագույրը, Բ. Հատոր, Թեհրան, 1972, էջ 250:

1947

Հունվարի 17. – *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության 150-րդ ներկայացումը:*
Օթելլո – Գ. Ջանիբեկյան, Վենետիկի դուքս – Տ. Այվազյան, Բրաբանցիո – Հովհ. Ավագյան, Կասիո – Գ. Աշուղյան, Յագո – Ա. Ավետիսյան, Ռոդրիգո – Գ. Աֆրիկյան, Մոնտանո – Վ. Դասոյան, Լոդովիկո – Գ. Խաժակյան, Դեզդեմոնա – Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա – Ա. Մկրտումյան:

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Մարտի 21. – *Բեյրութի Դյունիա թատրոնում, Մ. Մարությանը (Օթելլո) բեյրութահայ դերասանների հետ, իր բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս – Բարսեղ Աբովյան, Սենատոր – Դավիթ Էվերեկյան, Բրաբանցիո – Խաչիկ Արարատյան, Կասիո – Ժորժ Շահապյան, Յագո – Տիրան Աճեմյան, Մոնտանո – Նիկողոս Հակոբյան, Դեզդեմոնա – Ռոզա Մարության, Էմիլյա – Լյուսի Թոսպատ:

Քուլիս, 1959, № 289, էջ 15:

Մայիսի 24. – *Մարսելի Մազրնո դահլիճում, Ազգային թատերախումբը Թրագոչի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

ԳԱԹ, Թրագոչի ֆոնդ:

Հուլիսի 14. – *Ախալքալաքում, Թբիլիսիի հայկական թատրոնի դերասանական խումբը Աշոտ Քաջվորյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*
Վենետիկի դուքս և Կասիո – Հրաչիկ Սիմոնյան, Բրաբանցիո – Հ. Քարտաշյան, Յագո – Լևոն Ֆիդանյան, Մոնտանո – Վահրամ Եղչատյան, Լոդովիկո – Հովսեփ Հովսեփյան, Ռոդրիգո – Հայկ Ումիկյան, Դեզդեմոնա – Մաղիկ Վրույր, Էմիլյա – Մանուշ Աչչյան:
Նույն խումբը ներկայացրել է նաև՝
Հուլիսի 24. – *Մալկայի շրջանի Ղուշչի:*
Հուլիսի 27. – *Մոլոտովկա:*
Հուլիսի 30. – *Բելի կլուչ գյուղերում:*
Օգոստոսի 9. – *Շուլավերում:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 28–29. – *Ախալցխայի պետթատրոնում, Թբիլիսիի թատրոնի դերասանական խումբը Արտեմ Լուսինյանի ղեկավարությամբ:*
Օթելլո – Արտեմ Լուսինյան, *Ռոդրիգո – Պահարե:*

ԳԱԹ, Պահարեի ֆոնդ:

Հուլիսի վերջերին. – *Լենինականում, Կիրովականի Աբեյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Բանվոր, № 145:

1948

Հունվարի 20. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Հունվարի 30. — *Դիլիջանում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Կիրովականի թատրոնի դերասանների հետ:*

Ապրիլի 30. — *Քանաքեռում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանների հետ:*

Մայիսի 8. — *Աշտարակում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը: Նույն խումբը՝ մայիսի 17-ին Էջմիածնում:*

Մայիսի 10. — *Արտաշատի Ա. Խարազյանի անվան թատրոնում, Լևոն Սարգսյանի բեմադրությամբ, նկարիչ՝ Մ. Սոսյան:*

Օթելլո — Լևոն Սարգսյան, Վենետիկի դուքս — Սեթ Հովսեփյան, Բրաբանցիո — Զ. Տեր-Հովհաննիսյան, Սենատոր — Արտաշես Վրույր, Կասիո — Խաչիկ Պետրոսյան, Յագո — Քաջիկ Գյուրջյան, Ռոդրիգո և Լոդովիկո — Վ. Մինասյան, Մոնտանո — Ս. Գրիգորյան, Դեզդեմոնա — Ա. Աքուլյան, Էմիլյա — Շուշանիկ Դանիելյան:

Դեզդեմոնա են խաղացել նաև՝ Ս. Մեսրոպյանը և Մագդա Գյուրջյանը:

Մայիս. — *Հոկտեմբերյանում (այժմ՝ Արմավիր), Արտաշատի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Հունիսի 9. — *Թբիլիսիի Շահումյանի (այժմ՝ Ադամյանի) անվան հայպետթատրոնում (թարգմ. Հ. Մասեհյան), բեմադրությունը՝ Ֆերդինանդ Բժիկյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Գուրգեն Շահբաղյանի:*

Օթելլո — Արտեմ Լուսինյան, Վենետիկի դուժ — Աշոտ Քաջվորյան, Բրաբանցիո — Լևոն Ալավերդյան, Ա. սենատոր — Վահան Գալստյան, Բ. սենատոր — Մնացական Մարությունյան, Գ. սենատոր — Հրաչիկ Թաթարյան, Կասիո — Ռաֆիկ Պապովյան, Յագո — Դորի Ամիրբեկյան, Ռոդրիգո — Հայկ Ումիկյան, Մոնտանո — Վահրամ Եղչատյան, Գրացիանո — Նոյ Թումանյան, Լոդովիկո — Հովսեփ Հովսեփյան, Մունետիկ — Սարգիս Ջալալյան, Դեզդեմոնա — Էմմա Ստեփանյան, Էմիլյա — Ասյա Ժամկոչյան, Բիանկա — Սաթ. Գրիգորյան:

Սովետական Վրաստան, № 99: (Ներկայացման ծրագիրը):

Նոր դերակատարներ՝

Հունիսի 19. — *Կասիո — Սոս Սոսյան (Ղլիջյան):*

Հուլիսի 10. — *Յագո — Ֆերդինանդ Բժիկյան, Բրաբանցիո — Աշոտ Քաջվորյան, Բ. սենատոր — Հովսեփ Հովսեփյան, Գ. սենատոր — Նոյ Թումանյան, Բիանկա — Սերիկ Շեկոյան, Մունետիկ — Արշակ Ադիլխանյան:*

Հուլիսի 15. — *Մոնտանո — Հ. Հովսեփյան:*

Օգոստոսի 15. — *Բրաբանցիո — Արտեմ Բերոյան, Ռոդրիգո — Լևոն Ֆիդանյան:*

Օգոստոսի 17. — *Էմիլյա — Սերիկ Շեկոյան:*

Հոկտեմբերի 29. — *Բ. սենատոր, Մոնտանո — Հրաչիկ Թաթարյան, Գրացիանո — Լևոն Ֆիդանյան, Լոդովիկո — Սոս Սոսյան:*

Դեկտեմբերի 23. — *Լոդովիկո — Լևոն Ֆիդանյան:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունիսի 12. — *Թբիլիսիի հայպետթատրոնում, Արտեմ Լուսինյանի (Օթելլո) ստեղծագործական երեկոյին:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 1163:

Հունիսի 18, 19. — *Թբիլիսիի հայպետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Հուլիսի 11. — *Բորժոմիի թատրոնում, Թբիլիսիի թատրոնի հյուրախաղերին, Օթելլո — Ա. Լուսինյան:*

Վենետիկի դուքս — Վ. Գալստյան, Բրաբանցիո — Ա. Քաջվորյան, Կասիո — Ս. Սոսյան, Յագո — Ֆ. Բժիկյան, Ա. սենատոր և Գրացիանո — Ն. Թումանյան, Բ. սենատոր և Լոդովիկո — Հ. Հովսեփյան, Ռոդրիգո — Հ. Ումիկյան, Մոնտանո — Վ. Եղչատյան, Դեզդեմոնա — Է. Ստեփանյան, Էմիլյա — Ա. Ժամկոչյան, Բիանկա — Ս. Շեկոյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հուլիս. — *Լենինականում, Կիրովականի թատրոնի հյուրախաղերին:*

Բանվոր, № 139, 144:

Հուլիսի 15. — *Աբասթումանում, Թբիլիսիի թատրոնի հյուրախաղերին: Նույնը՝*

Հուլիսի 31. — *Ախալքալաքի մշակույթի տանը:*

Օգոստոսի 1. — *Ախալքալաքի Ալաստան գյուղում:*

Օգոստոսի 1. — *Ստեփանավանի թատրոնում, բեմադրությունը՝ Հովհաննես (Մնիկ) Կարապետյանի, նկարիչ՝ Գ. Ավագյան:*

Օթելլո — Սուրեն Հովհաննիսյան, *Բրաբանցիո — Լևոն Հարությ, Մոնտանո — Ս. Սարգսյան, Կասիո և Ռոդրիգո — Հակոբ Մանուկյան, Յագո — Հովհ. Կարապետյան, Դեզդեմոնա — Օֆելյա Մուքաֆյան, Էմիլյա — Սիրանուշ Խորենյան, Բիանկա — Մ. Սարգսյան:*

Օգոստոսի 6. — *Երկրորդ կազմ՝*

Օթելլո — Լևոն Հարությ*(յունյան), Բրաբանցիո — Սուրեն Հովհաննիսյան:*

ԳԱԹ, Մրցանկ:

Օգոստոս. — *Թբիլիսիի պետթատրոնի հյուրախաղերին՝*

Օգոստոսի 2. — *Բոգդանովկայում:*

Օգոստոսի 3. — *Գանձայում:*

Օգոստոսի 9. — *Խանդոյում:*

Օգոստոսի 15. — *Կարզախում:*

Օգոստոսի 16. — *Աղվարեթում:*

Օգոստոսի 17. — *Գոմոնում:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի վերջերին. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան պետթատրոնի գերասանական խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Ախտայում (Հրազդան), Ստեփանավանում, Լենինականում:*

Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Դեզդեմոնա — Լյուսյա Հովհաննիսյան:

Բանվոր, № 161, 170:

Սեպտեմբերի 12. — *Էջմիածնի պետթատրոնում, Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Հայկ Բեյլերյանի (Յագո), նկարիչ՝ Վասիլ Վարդանյան:*

Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Ս. Սարգսյան, Մոնտանո — Աստ Հովհաննիսյան, Ռոդրիգո — Ա. Վարդանյան, Կասիո — Կ. Ղարիբյան, Դեզդեմոնա — Մարուսյա Մարտիրոսյան, Էմիլյա — Վ. Բեգլարյան, Բիանկա — Ա. Հովհաննիսյան:

ԳԱԹ, Մրցանկ:

Սեպտեմբերի 29. — *Նորագավիթում (այժմ՝ Երևանի տարածքում), Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը:*

Դեկտեմբերի 23, 25. — *Թբիլիսիի հայպետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

1949

Փետրվարի 5. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումները Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Փետրվարի 5. — *Էջմիածնի թատրոնում:*

Փետրվարի 10. — *Ալավերդու թատրոնում:*

Փետրվարի 14. — *Շամլուղ գյուղում:*

Փետրվարի 15. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի 200-րդ ներկայացումը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ (բեմադրությունը՝ Ա. Գուլակյանի):*

Վենետիկի դուքս — Օրի Բունիաթյան, Բրաբանցիո — Հովհ. Ավագյան, Կասիո — Գ. Աչուղյան, Յագո — Ա. Ավետիսյան, Լոդովիկո — Գ. Խաժակյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Մոնտանո — Ալ. Ադամյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան, Էմիլյա — Վ. Մելքումյան, Բիանկա — Եվգ. Սերար:

Коммунист, № 9

Մարտի 1. — *Լենինականի պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Մ. Գավրոչ, Բրաբանցիո — Հ. Միանսարյան, Կասիո — Գևորգ Աբաջյան, (Յագո — Հ. Բեյլերյան), Ռոդ-

րիգո — Ալեքսանդր Զոլախյան, Լոդովիկո — Արամայիս Կայծունի, Մոնտանո — Ազատ Շերենց, Գրացիանո — Աշոտ Գևորգյան, Դեզդեմոնա — Նինա Բոխյան, Էմիլյա — Ռոզա Մելյան:

ԳԱԹ, Վ. Թերզիբաշյանի ֆոնդ:

Ապրիլի 30. — *Աբաղանի «Թաշ» թատրոնում, Կոստանյան դերասանական ընտանիքը տեղական ուժերի հետ:*
Օթելլո — Միք. Կոստանյան, Կասիո — Հրայր Խաչատրյան, (Յագո — Վ. Կոստանյան), Մոնտանո — Անդրանիկ Սարյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան, Էմիլյա — Նվարդ Մաղաթյան:

Ա. Սարյանի հաղորդումը:

Մայիսի 21. — *Թբիլիսիի պետթատրոնում, Արտեմ Լուսինյանի (Օթելլո) ստեղծագործական երեկոյին, տեսարաններ: Էմիլյա — Ասյա Ժամկոչյան:*
Հունիսի 20. — *Ախալցխայում, Թբիլիսիի թատրոնի դերասանական խումբը: Օթելլո — Ա. Լուսինյան:*

Հուլիսի 4. — *Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Պետրոս Ադամյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված երեկոյին, տեսարաններ:*
Օթելլո — Գ. Ջանիբեկյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Վարդանյան:

Գրական թերթ, № 27:

Հուլիսի 23. — *Մարսելի Սինեմա թատրոն Ալքազարում, «Շանթ» թատերախումբը Մ. Մարուքյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*
Կասիո — Սերժ Սարգիսյան, Յագո — Գ. Քենդերյան, Դեզդեմոնա — Ռ. Մարուքյան, Էմիլյա — Ե. Վարժապետյան և ուրիշներ:

Հառաջ, № 1310:

Հուլիսի 30. — *Լիոնի Հոլոժի թատրոնում, Մարսելի «Շանթ» թատերախմբի ներկայացումը Մ. Մարուքյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Հառաջ, № 1326:

Օդեսսում. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ, Լենինականում և Կիրովականում:*

1960

Ապրիլի 26. — *Ջանգիբասարում (այժմ՝ Մասիս), Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը:*

Մայիսի 2. — *Թբիլիսիի թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Սովետական Վրաստան, № 40:

Մայիսի 22. — *Բուենոս Այրեսի Փոլիթեամա թատրոնում, Արգենտինահայ ժողովրդական թատերախումբը, Կարո Խաչիկյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*
Վենետիկի դուքս և Լոդովիկո — Ս. Քյուփեյան, Բրաբանցիո — Միհրան Միրաքյան, Մերակուտական — Հ. Գույումճյան, Կասիո — Վահրամ Օգզայան, Յագո — Սիրակ Սուրենյան (Փարիզից), Ռոդրիգո — Սարգիս Գալֆազյան, Մոնտանո — Արամ Երկաթ, Դեզդեմոնա — Թագուհի Պալապանյան, Էմիլյա — Գ. Ստեփանյան:

ԳԱԹ, Ս. Սուրենյանի ֆոնդ:

Մայիսի 30. — *Իսի լե Մուլինոյի Սինեմա Ալհամբրայում, «Արփի» թատերախումբը, ի պատիվ Գառնիկ Բարիկյանի (Օթելլո), ժիրայր Վարդապետյանի բեմադրությամբ:*
Հունիսի 1. — *Կրկնվել է Արֆուլվիլի Սինեմա Ռեիսում:*

Հառաջ, № 1572:

Հունիսի 2. — *Թբիլիսիի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*
Վենետիկի դուքս — Գրիգոր Արզումանյան, Բրաբանցիո — Լ. Ալավերդյան, Ա. սենատոր — Հ. Թաթարյան, Բ. սենատոր — Մ. Մարուքյան, Կասիո — Ռ. Պապովյան, Յագո — Դ. Ամիրբեկյան, Բիանկա — Ռուզան Մալխասյան:

Այլ դերակատարներ՝

Հունիսի 12. — *Լոդովիկո — Գրիգոր Արզումանյան:*

Հունիսի 17. — *Օթելլո — Ա. Լուսինյան, Դեզդեմոնա — Սերիկ Շեկոյան, Լոդովիկո — Արշակ Ադիլխանյան, Ռոդրիգո — Պահարե, Էմիլյա — Մաղիկ Վրույր, Ա. սենատոր — Անդրանիկ Թադեվոսյան:*

Հուլիսի 25. — *Բրաբանցիո — Ա. Քաջվորյան, Կասիո — Գրիգոր Արզումանյան:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունիսի 23. — *Աղբաչում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումը:*

Հուլիսի 28. — *Ախալքալաքի շրջանի Դիլիսի գյուղում, Թբիլիսիի թատրոնի հյուրախաղերին: Կրկնվել է՝*

Հուլիսի 29. — *Ախալքալաքի մշակույթի տանը:*

Հուլիսի 31. — *Բոգդանովկայի շրջանի Փոքր Բանջալլի գյուղում (Բրաբանցիո — Ֆերդինանդ Բժիկյան):*

Օգոստոսի 3. — *Սուլդա գյուղում (Բրաբանցիո — Մնացական Մարության):*

Օգոստոսի 10. — *Ախալցխայի պետթատրոնում:*

Օգոստոսի 11. — *Վալե գյուղում:*

Օգոստոսի 12. — *Մինուբան գյուղում:*

Օգոստոսի 14. — *Մղալթբիլա գյուղում:*

Օգոստոսի 15. — *Մեծ Պամաջ գյուղում:*

ԳԱԹ, Պահարեի ֆոնդ:

Օգոստոսի 10. — *Կիրովականում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

(Բրաբանցիո — Լ. Մսրյան, Կասիո — Գ. Աչուդյան, Յագո — Գեղամ Հարությունյան, Ռոդրիգո — Գ. Աֆրիկյան, Դեզդեմոնա — Ա. Արազյան, Էմիլյա — Ե. Սերար): Մասնակցել են նաև՝ Թ. Դիլաքյանը, Տիգրան Բախչինյանը, Ավետիք Ջրաղացպանյանը և ուրիշներ:

Օգոստոսի 20. — *Լենինականում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը, նույն կազմով:*

ԳԱԹ, Մրապիի:

Նոյեմբերի 6. — *Բուենոս Այրեսի Փոլիթեամա թատրոնում, Արգենտինահայ դրամատիկ թատերախումբը Մանվել Մարությանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Հ. Կոչկարյան, Բրաբանցիո — Ա. Պոզոլյան, Սենատոր — Մ. Սիվրյան, Կասիո — Ե. Պերպերյան, Յագո — Թ. Հովհաննիսյան, Մոնտանո — Պ. Թյությունճյան, Լոդովիկո — Հ. Գունտաքճյան, Ռոդրիգո — Հ. Լևոնյան, Սպա — Գ. Տեր-Խաչատրյան, Դեզդեմոնա — Ռոզա Մարության, Էմիլյա — Վ. Հովհաննիսյան:

ԳԱԹ, Թ. Ամատունու ֆոնդ:

1951

Հունվարի 26–27. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Գրական թերթ, № 6:

Փետրվարի 8. — *Լենինականի (այժմ՝ Գյումրի) թատրոնում: Բեմադրությունը՝ Ալեքսանդր Աբարյանի, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Ա. Ներսիսյանի:*

Օթելլո — Արտավազդ Փաշայան, *Վենետիկի դուքս — Հովհ. Ղազազյան, Բրաբանցիո — Հ. Միանսարյան, Սենատորներ — Մ. Գավրոշ, Աչոտ Գևորգյան, Կասիո — Ստեփան Ալիխանյան, Յագո — Արծրունի Հարությունյան, Գրացիանո — Վահրամ Սվաճյան, Լոդովիկո — Արամ Ռշտունի, Մոնտանո — Կարո Արծրունյան, Ռոդրիգո — Ալեքսան Քոչարյան, Սուրհանդակ — Սերգեյ Զոլախյան, Նավաստի — Ֆրունզիկ Մկրտչյան, Սպա — Գևորգ Աբաջյան, Դեզդեմոնա — Նինա Բոխյան, Էմիլյա — Նվարդ Աբայան:*

Երկրորդ կազմ՝

Օթելլո — Ժան Էլոյան, Յագո — Կարո Արծրունյան, Դեզդեմոնա — Վարդուհի Վարդերեսյան:

Բանվոր, № 26; **ԳԱԹ**, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 2996:

Ապրիլի 29. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ, № 4033:

Մայիսի 20. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Արտեմ Լուսինյանի (Օթելլո) ստեղծագործական երեկոյին, տեսարան:*

Մայիսի վերջերին. — *Կապանի Շիրվանզադեի անվան թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հր. Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Հունիսի 20–24. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, նաև՝ Հուլիսի 2–3-ին և 9, 14-ին:*

Սովետական Հայաստան, № 145:

Հունիսի 28. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Ավետ Ավետիսյանի (Յագո) մասնակցությամբ, Օթելլո — Ա. Լուսինյան:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հուլիսի 14. — *Ախալցխայում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Թբիլիսիի թատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Դեզդեմոնա — Էմմա Ստեփանյան, Էմիլյա — Սերիկ Շեկոյան, Բիանկա — Վեներա Հակոբյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի 5. — *Ախալցխայում, Վ. Փափազյանի մասնակցությամբ, նույն կազմով, նաև՝*

Օգոստոսի 7. — *Գանդիաղիում:*

Հոկտեմբերի 30. — *Բոլնիս Մաշենում:*

Նոյեմբերի 16. — *Թբիլիսիի թատրոնում:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

Օգոստոսի երկրորդ կես. — *Բաթումում, Թբիլիսիի Հայկական թատրոնի հյուրախաղերին:*

Батумский рабочий, № 158.

Հոկտեմբերի 28. — *Լենինականի թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Ավետ Ավետիսյանի (Յագո) մասնակցությամբ, նաև՝*

Նոյեմբերի 3–4. — *Նույն տեղում, Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Նոյեմբերի 29-ից — Հոկտեմբերի 3-ը. — *Նույն տեղում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

1952

Փետրվարի 28. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, Լենինականի թատրոնի դերասան և ռեժիսոր Արմեն Արմենյանի ծննդյան 80 և բեմական գործունեության 60-ամյակների առթիվ ստեղծագործական երեկոյին, տեսարաններ 3-րդ գործողությունից:*

Օթելլո — Ա. Լուսինյան, Յագո — Արմեն Արմենյան, Կասիո — Ռ. Պապոյան, Դեզդեմոնա — Էմմա Ստեփանյան, Էմիլյա — Ասյա Ժամկոչյան:

ԳԱԹ, Տրագիր:

Մարտի 11. — *Կալկաթայի Հայկազյան Գեղարվեստական միության թատերախումբը, Կոստանյանների մասնակցությամբ:*

Օթելլո — Միք. Կոստանյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Կոստանյան:

Նոր Ազդարար, № 2, էջ 48:

Ապրիլի 24–26. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Մայիսի 4. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Մայիսի 12. — *Երևան, Հայկական թատերական ընկերությունում Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ստեղծագործական երեկոյին, տեսարաններ:*

Մայիսի 12. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Մայիսի 29. — *Թբիլիսիի Հայկական թատրոնում, Գուրգեն Ջանիբեկյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Վենետիկի դուքս — Ա. Քաջվորյան, Բրաբանցիո — Լ. Ալավերդյան, Ա. սենատոր — Վ. Գալստյան, Բ. սենատոր — Մ. Մարության, Կասիո — Ռ. Պապովյան, Յագո — Դ. Ամիրբեկյան, Գրացիանո — Ն. Թումանյան, Լոդովիկո — Սոս Սոսյան, Ռոդրիգո — Հ. Ումիկյան, Մոնտանո — Ս. Բաբլոյան, Դեզդեմոնա — Է. Ստեփանյան, Էմիլյա — Ա. Ժամկոչյան, Բիանկա — Ռուզան Մալխասյան:

Սովետական Վրաստան, № 44: ԳԱՔ, Մրապիր:

Հունիսի 7–8. — *Կիրովականի Աբեյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Հայկ Բեյլերյանի (Յագո), նկարիչ՝ Գ. Գեոկչակյան:*

Վենետիկի դուքս — Գրիգորի Կոտով, Բրաբանցիո — Աշոտ Գևորգյան, Կասիո — Վոլոդյա Գրիգորյան, Ռոդրիգո — Ալեքսանդր Հովհաննիսյան, Մոնտանո — Հ. Ավագյան, Լոդովիկո — Սուրեն Եղիազարյան, Դեզդեմոնա — Մարուսյա Մարտիրոսյան, Էմիլյա — Հասմիկ Նաղաշյան, Բիանկա — Լենա Փաշինյան:

Երկրորդ կազմ՝

Յագո — Ալեքսանդր Շագաֆյան, Դեզդեմոնա — Աղավնի Հարությունյան:

ԳԱՔ-ի նյութեր:

Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:

Հունիսի 27. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում:*

Հուլիսի 22. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում:*

Հուլիսի 25. — *Կիրովականի պետթատրոնում:*

Օգոստոսի 4. — *Ախալցխայում, Թբիլիսիի պետթատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Օգոստոս. — *Լենինականի թատրոնում:*

Օգոստոս. — *Բաթումում, Թբիլիսիի պետթատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Սեպտեմբերի 7. — *Գորիսի Վաղարշյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Աղասի Ալայանի (Յագո), նկարիչ՝ Վ. Աշտոյան:*

Վենետիկի դուքս — Վաղարշակ Ռուբչուդյան, Բրաբանցիո — Լևոն Հարությունյան), Կասիո — Կ. Ղարիբյան, Ռոդրիգո — Մելիտոս Ղազարյան, Գրացիանո — Ռ. Մուսայելյան, Լոդովիկո — Պարգև Առաքելյան, Դեզդեմոնա — Հրանուշ Բարսեղյան, Էմիլյա — Սիրանուշ Ռորենյան:

Սեպտեմբերի <9>. — *Կապանի Շիրվանզադեի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Գորիսի Վաղարշյանի անվան թատրոնի դերասանների հետ:*

Նոյեմբերի 8. — *Ախալցխայում, Թբիլիսիի թատրոնի դերասանական խումբը, Կասիո — Հ. Ումիկյան, Յագո — Ա. Բաղիրյան, Դեզդեմոնա — Մ. Մոնոյան:*

Դեկտեմբերի 6. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, Աբրամ Լուսինյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 25-ամյակին նվիրված երեկոյին, տեսարաններ:*

ԳԱՔ, Մ. Մոնոյանի ֆոնդ:

Դեկտեմբերի 23. — *Երևանի Կիրովի անվան գործարանի ակումբում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանների հանդիպումը բանվորների հետ: Տեսարան Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Սովետական Հայաստան, № 303:

1953

Հունվարի 31. — *Լենինականի պետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Փետրվարի 5, 11, 25. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ, նաև ապրիլի 1, 3, 8-ին:*

Սովետական Հայաստան, № 30:

Հունիսի 18. — *Բաքվի 26 Կոմիսարների անվան Մշակույթի պալատում (նախկին Հայկական թատրոն), Թբիլիսիի Շահումյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին: Ներկայացվել է նաև՝*

Հունիսի 21. — *Լոկ Բատանում:*

Հունիսի 22. — *Զաբրատում:*

Հունիսի 23. — *Բաքվի Զերժինսկու անվան զբոսայգու ամառային թատրոնում:*

Հունիսի 29. — *Բինաղադիում:*

Հուլիսի 6. — *Սաբունչիում:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի և Գահաբեի ֆոնդեր:

Օգոստոսի 2. — *Նոր Բայազետում (այժմ՝ Գավառ), Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Բրաբանցիո — Գևորգ Գևորգյան, Դեզդեմոնա — Վարդուշ Թամրազյան:

ԳԱԹ-ի նյութեր:

Օգոստոսի վերջերին. — *Ստեփանակերտի պետթատրոնում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ նաև՝ Մարտակերտում:*

Սովետական Ղարաբաղ, № 100, 105:

Հոկտեմբերի 12, 13. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, Հր. Ներսիսյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Նոյեմբերի 7, 8. — *Ախալցխայի թատրոնում, Թբիլիսիի Հայպետթատրոնի դերասանական խումբը Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

ԳԱԹ, Հ. Բերոյանի ֆոնդ:

1954

Հուլիսի 5. — *Բաքվի Ազիզբեկովի անվան (Հետագայում՝ երաժշտական կոմեդիայի) թատրոնում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Հուլիսի 6. — *Նույն տեղում, Դեզդեմոնա — Ա. Արազյան:*

Հուլիսի 30. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Յագո — Հայկ Բեյլերյան:*

1955

Հուլիսի 31. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում:*

Օթելլո — Հր. Ներսիսյան, Դեզդեմոնա — Սիրուշ Ավետիսյան:

Յագո — Գեղամ Հարությունյան (առաջին ելույթը):

Օգոստոսի 14. — *Կիրովականի Աբեյյանի անվան թատրոնի բեմադրության քննարկումը: Զեկուցող՝ Ներսես Ոսկանյան:*

Օգոստոսի 15. — *Ստեփանավանի թատրոնում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան Հր. Ներսիսյանը (Օթելլո) Կիրովականի թատրոնի բեմադրության մասնակիցների հետ:*

Սովետական Հայաստան, № 196:

Օգոստոս. — *Խանլարում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանական խումբը Գ. Ջանիբեկյանի (Օթելլո) ղեկավարությամբ:*

Յագո — Ա. Ավետիսյան, Դեզդեմոնա — Ա. Արազյան:

Կոմունիստ, № 210:

Սեպտեմբերի 14. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 375-րդ ներկայացումը:*

1956

Մարտի 31. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, նոր բեմադրության հեղինակ՝ Լևոն Քալանթար, նկարիչ՝ Կարո Մինասյան, երաժշտությունը՝ Ալ. Սպենդիարյանի:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան, Վենետիկի դուքս — Արման Կոթիկյան, Բրաբանցիո — Ալ. Ադամյան, Ա., Բ., Գ. սենատորներ — Տիգրան Բախչինյան, Հովակ Գալոյան, Հարությունն Հայրապետյան, Կասիո — Գ. Աչուղյան, Յագո — Դավիթ Մալյան, Ռոդրիգո — Վ. Բագրատունի, Գրացիանո — Աշոտ Մկրտչյան, Մոնտանո — Հովակ Գալոյան, Լոդովիկո — Գրիգոր Ջալիկյան, Նավաստի — Արկադի Հայրապետյան, Դեզդեմոնա — Մետաքսյա Սիմոնյան, Էմիլյա — Սիրան Ալավերդյան, Բիանկա — Սիրուշ Ավետիսյան:

Նոր դերակատարներ՝

Ապրիլի 7. — *Դեզդեմոնա — Մարգո Մուրադյան, Էմիլյա — Վ. Մելքումյան:*

Այլ դերակատարներ՝

Օթելլո — Հրաչյա Ներսիսյան, Վենետիկի դուքս — Սոս Սարգսյան, Գրացիանո — Լեոնիդ Ռշտունի, Մոնտանո — Տիգրան Բախչինյան, Լոդովիկո — Վլադիմիր Աբաջյան, Ռոդրիգո — Գևորգ Ջեպչյան, Բիանկա — Լիդա Սալախյան:

ԳԱԹ, Ծրագիր: Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Հունիսի 4, 7. — *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնի մասնաճյուղում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումները Հայ գրականության և արվեստի տասնօրյակին:*

Հունիսի 27. — *Մոսկվայում Հայ գրականության և արվեստի տասնօրյակի մասնակիցներից Խորհրդային Միության ժողովրդական արտիստի բարձր կոչման են արժանացել նաև Օթելլոյի դերակատարներ Վահրամ Գամերի Փափազյանը և Հրաչյա Ներսեսի Ներսիսյանը (Սպենդիարյանի անվ. օպերայի և բալետի թատրոնի դիրիժոր Միքայել Թավրիզյանի և մեներգչուհիներ Գոհար Գասպարյանի ու Տաթևիկ Սազանդարյանի հետ):*

Հունիսի 23, 24. — *Հալեպում, սփյուռքահայ թատրոնի դերասան և ռեժիսոր Պ. Թոմպուլյանը տեղի թատերախմբի հետ:*

***Օթելլո — Գերճ Թոմպուլյան**, Կասիո — Ժորժ Զափարյան, Յագո — Պետրոս Քելեչյան, Դեզդեմոնա — Արփինե Խաչատուրյան, Էմիլյա — Արտեմիս Պարսումյան: Մասնակցել են նաև Կարապետ Եղբայրունին (Գարագաշյան), Արսեն Եսայանը, Ճորճ Կարապետյանը:*

Թ. Թորանյան, Սուրիահայ թատրոնը և Բարսեղ Աբովյանի հուշերը, Բեյրութ, 1973, էջ 106:

Հուլիս. — *Լիոնի Սենթ Անտուան արվարձանի Մարտիկյան սրահում, Թրագոչի (Օթելլո) ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

1957

Ապրիլի 13. — *Թբիլիսիի Շահումյանի (այժմ՝ Ադամյանի) անվան պետթատրոնի նոր բեմադրությունը՝ ռեժիսոր՝ Ֆերդինանդ Բժիկյան, նկարիչ՝ Ռոբերտ Նալբանդյան, երաժշտությունը՝ Գուրգեն Շահբաղյանի:*

Օթելլո — Արտեմ Լուսինյան, Վենետիկի դուքս — Վ. Գալստյան, Բրաբանցիո — Լ. Ալավերդյան, Ա. սենատոր — Մ. Մարությունյան, Բ. սենատոր — Սերգեյ Բաբլոյան, Գ. սենատոր — Ա. Պարոնբեկյան, Դ. սենատոր — Հ. Թաթարյան, Կասիո — Ռ. Գապովյան, Յագո — Դ. Ամիրբեկյան, Գրացիանո — Նոյ Թումանյան, Լոդովիկո — Սուրեն Եղիազարյան, Ռոդրիգո — Հ. Ումիկյան, Մոնտանո — Վ. Եղշատյան, Դեզդեմոնա — Է. Ստեփանյան, Էմիլյա — Ա. Ժամկոչյան, Բիանկա — Մարիետա Բաբայան, Սպա — Ռ. Գևորգյան, Նավաստի — Ադամ Քոչարյան, Սուրհանդակ — Ա. Ադիլիանյան:

Նոր դերակատարներ՝

Ապրիլի 28. — *Դեզդեմոնա — Արուս Ղարաջյան:*

Հունիսի 27. — *Յագո — Ա. Քաջվորյան, Գրացիանո — Ա. Պարոնբեկյան, Բիանկա — Սեդա Ջանիկյան:*

Հունիսի 30. — *Լոդովիկո — Ժիրայր Զոփիկյան:*

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Հունիսի 30. — *Սուխումի ֆիլհարմոնիայի Ամառային թատրոնում, հայկական, վրացական և արխազական թատերախմբերի կատարմամբ: Ա. և Բ. գործողությունները՝ վրացերեն, Գ. և Դ. գործողությունները՝ հայերեն, Ե. գործողությունը՝ արխազերեն:*

Հայերենում՝ Օթելլո — Ա. Լուսինյան, Կասիո — Ռ. Պապովյան, Յագո — Դ. Ամիրբեկյան, Դեզդեմոնա — Է. Ստեփանյան, Բիանկա — Մ. Բաբայան:

Բանվոր, 1972, № 98:

1958

Փետրվարի կեսերին. — *Կիրովականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Մարտի 9. — *Ստեփանակերտի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ: Բեմադրությունը՝ Կարո Ալվարյանի, նկարիչ՝ Գրիգոր Մատուրյան:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Վենետիկի դուքս — Գուրգեն Գրիգորյան, Բրաբանցիո — Հմայակ Դանիելյան, Կասիո — Վանյա Հովհաննիսյան, Յագո — Միքայել Կորգանյան, Մոնտանո — Ռաֆիկ Հարությունյան, Ռոդրիգո — Զինավոր Գևորգյան, Լոդովիկո — Բենիկ Օվչյան, Ա. սենատոր — Սուրեն Համզոյան, Բ. սենատոր — Բուդդան Բաբայան, Սպա — Միքայել Հարությունյան, Դեզդեմոնա — Մարգո Բալասանյան, Էմիլյա — Նինա Հովսեփյան:

Կոմունիստ, № 60:

Հունիսի 23. — *Արտաշատի շրջանի Բաղրամյան գյուղում, Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի ներկայացումից տեսարաններ:*

Օթելլո — Հր. Ներսիսյան, Դեզդեմոնա — Մետաքսյա Սիմոնյան:

ԳԱԹ, Մրապետ:

Նոյեմբերի 23. — *Սոֆիայի Գեորգի Դիմիտրով սրահում, Վ. Փափազյանը տեղի «Երևան» Մշակութային միության «Սունդուկյան» թատերախմբի հետ, 3-րդ գործողությունը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Կասիո — Բաֆֆի Թոսունյան, Յագո — Ենիկ Քեչյան, Դեզդեմոնա — Վարդուհի Գասպարյան, Էմիլյա — Արուսյակ Պալյան:

Երևան, № 2: ԳԱԹ, Ե. Քեչյանի ֆոնդ:

Դեկտեմբերի 3, 4. — *Պլովդիվի Հայ մշակույթի տանը, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Սոֆիայի «Սունդուկյան» թատերախմբի հետ: Կասիո — Խաչիկ Պալյան:*

ԳԱԹ, Ե. Քեչյանի ֆոնդ:

— *Մոնտեվիդեոյի պետական թատրոնում, Մանվել (Օթելլո) և Ռոզա (Դեզդեմոնա) Մարությանները տեղի դերասանների հետ:*

Դերասան Մ. Մարության, իր բեմական և գրական գործունեության 50-ամյակի առթիվ (1918–1968), Թեհրան, 1969, էջ 64:

Դեկտեմբերի վերջերին. — *Բուխարեստի «Ստեփան Շահումյան» Հայ Մշակութային միության տանը, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) տեղի թատերախմբի հետ, 3-րդ գործողությունը:*

Կասիո — Արտաշես Հայրապետյան, Յագո — Տիգրան Կարժարյան, Դեզդեմոնա — Վերժին Գովանյան, Էմիլյա — Աղավնի Քիրփիճյան:

Նոր կյանք, 1959, № 2:

1959

Ապրիլի 23. — *Հայաստանի Գրողների տանը, Շեքսպիրի ծննդյան 395-ամյակին նվիրված երեկոյին, տեսարաններ:*

Օթելլո — Հր. Ներսիսյան, Յագո — Դ. Մալյան, Դեզդեմոնա — Մ. Սիմոնյան:

Ավանգարդ, № 51:

Ապրիլի 25. — *Կիրովականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Ապրիլի 29. — *Արտաշատի թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասանների հետ: Նույն խմբով՝*

Հունիսի 16. — *Հրազդանում:*

Հունիսի 25. — *Հրազդանի ցեմենտի գործարանի ակումբում:*

Հուլիս. — *Օշականում:*

Հուլիսի 23. — *Ապարանում:*

Սեպտեմբերի 16. — *Ոսկեվազում:*

Սեպտեմբերի 24. — *Հոկտեմբերյանում:*

Սեպտեմբերի 25. — *Վեդիում:*

Հոկտեմբերի 8. — *Վերին Արտաշատում:*

Հոկտեմբերի 10. — *Անաստասավանում:*

Հոկտեմբերի 14. — *Վ. Փափազյանի վերջին ելույթը Օթելլոյի դերում — Սունդուկյանի անվան թատրոնում:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

Հուլիսի 4. — *Բուենոս Այրեսի Հայ կեդրոն սրահում, Մ. Մարությանի բեմական գործունեության 40-ամյակի առթիվ երեկոյին, տեսարան 3-րդ գործողությունից: Դեզդեմոնա — Ռ. Մարության:*

Նորություն, № 51:

Նոյեմբերի 22. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի մասնակցությամբ: Այդ օրվա ելույթը համարվել է նրա 4325-րդ Օթելլոն:*

Բանվոր, № 274, 277:

— *Բեյրութում, «Քին» ներկայացման մեջ:*

Օթելլո — Տիրան Աճեմյան:

Բուլիս, 1960, № 329:

1960

Փետրվարի 18. — *Թբիլիսիի Հայպետթատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Նոր դերակատարներ՝

Ա. սենատոր — Կ. Քաղքցյան, Բ. սենատոր — Հ. Թաթարյան, Լոդովիկո — Ժիրայր Զոփիկյան, Մոնտանո — Ջ. Աթաբեկյան, Դեզդեմոնա — Արուս Ղարաջյան, Սպա սենատում — Ռոբերտ Խաչատրյան, Նավաստի — Միքայել Գրիգորյան:

ԳԱԹ, Վ. Գալստյանի ֆոնդ:

Մայիս. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Մայիս. — *Ախալքալաքում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Լենինականի թատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Վենետիկի դուքս — Հովհ. Ղազազյան, Բրաբանցիո — Լևոն Զոհրաբյան, Յագո — Հայկ Բեյլերյան, Լոդովիկո — Լևոն Սարգսյան, Դեզդեմոնա — Նինա Բոխյան, Էմիլյա — Ռիմա Օդաբաշյան:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

Հունիս. — *Բաքվի 26 Կոմիսարների անվան Մշակույթի պալատում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Ստեփանակերտի պետթատրոնի դերասանական խմբի հետ:*

Կոմունիստ, № 90:

Հունիսի 30. — *Սուխումի Ֆիլհարմոնիայի Ամառային թատրոնում, Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Թբիլիսիի Հայպետթատրոնի դերասանական խմբի հետ: Նույն խմբով՝*

Հուլիս. — *Բաթումում:*

1961

Փետրվար. — *Լենինականի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ՝*

Յագո — Հ. Բեյլերյան, Դեզդեմոնա — Ն. Բոխյան, Էմիլյա — Ռ. Օղաբաչյան:

Երևան, № 54:

Մայիսի 20. — *Արտաշատի թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ, նկարիչ՝ Ս. Հովհաննիսյան:*

Բրաբանցիո — Ս. Սարգսյան, Կասիո — Խաչիկ Պետրոսյան, Քաջիկ Գյուրջյան, Լոդովիկո — Ք. Բարսեղյան, Դեզդեմոնա — Մագդա Գյուրջյան, Էմիլյա — Կլարա Ավետիսյան-Մանվելյան:

Նոյեմբերի 26. — *Բեյրութի Գալուստ Կյուլպենկյան սրահում, Պետրոս Ադամյանի մահվան 70-ամյակին նվիրված հանդիսավոր երեկոյին «Վահրամ Փափազյան» թատերախմբի ուժերով, տեսարաններ:*

Օթելլո — Թորոս Սարգիսյան, Դեզդեմոնա — Սիրվարդ Ֆազյան:

Մեր նշանաբանն է Հառաջ, դեկտեմբերի 3:

1962

Հունվար. — *Կիրովականի Աբեյանի անվան թատրոնում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) մասնակցությամբ:*

Կասիո — Վոլոդյա Գրիգորյան, Յագո — Ալեքսանդր Շագաֆյան, Դեզդեմոնա — Լենա Փաշինյան, Էմիլյա — Հասմիկ Նաղաչյան:

Վ. Գրիգորյանի Հաղորդումը (1988):

Սեպտեմբերի 21, 22. — *Սիսիանում, Վ. Փափազյանի (Օթելլո) կազմած խմբով:*

Բանվոր, № 224:

Հոկտեմբեր. — *Վ. Փափազյանը (Օթելլո) Լենինականի թատրոնի դերասանների հետ: Դեզդեմոնա — Վարդուշ Թամրազյան:*

Սովետական Վրաստան, № 134:

1963

Դեկտեմբերի 27. — *Թեհրանի «Արարատ» սրահում, «Շեքսպիրի անմահ թարգմանիչ Հովհաննես Մասեհյանի մահվան երեսնամյակին» նվիրված հուշ-երեկոյին, 3-րդ գործողությունը:*

Օթելլո — Մանվել Մարության, Կասիո — Էդիկ Ալանյան, Յագո — Հարություն Մինասյան, Դեզդեմոնա — Ռոզա Մարության, Էմիլյա — Շուշիկ Խաչատրյան:

Ալիք, № 282:

1964

Ապրիլի 25. — *Երևանի Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի ակադեմիական թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ հանդիսությանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրությունից 3-րդ գործողությունը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Յագո — Ավետ Ավետիսյան, Դեզդեմոնա — Մետաքսյա Սիմոնյան, Էմիլյա — Սիրան Ալավերդյան:

Մայիսի 7, 8. — *Կիրովականի թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ հանդիսությունը, սունդուկյանցիների նույն կազմով:*

Մայիսի 13. — *Բաքվի Նարիմանովի շրջանի Շահումյանի անվան Մշակույթի պալատի հայ ժողովրդական թատրոնը, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ: Բեմադրությունը՝ Ալեքսանդր Մարտիրոսյանի:*

Օթելլո — Վարդան Բեգլյան, Կասիո — Ռաֆիկ Վարդանյան, Յագո — Յուրի Պողոսյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Ֆանդունց, Էմիլյա — Մարգո Հակոբյան:

Վ. Բեգլյանի հաղորդումը:

Մայիսի 28, 29. — *Երևանի Հայֆիլհարմոնիայի Մեծ (այժմ՝ Ա. Խաչատրյանի անվ.) դահլիճում, Շեքսպիրի ծննդյան 400-ամյակի առթիվ սունդուկյանցիների նույն կազմով, 3-րդ գործողությունը:*

Սովետական Հայաստան, № 123:

1965

Նոյեմբերի 16. — *Թբիլիսիի Գրիբոյեդովի անվան թատրոնում, Հայկական թատրոնի ներկայացումը: Վահրամ Փափազյանի վերջին ելույթը Օթելլոյի դերում, որը շարունակվել է 57 տարի:*

1966

Գարնանը. — *Վահրամ Փափազյանը (Օթելլո) Արտաշատի թատրոնի դերասանական խմբի հետ՝ Արտաշատում, Նախիջևանում, Եղեգնաձորում, Գորիսում և մերձակա գյուղերում:*

Երեկոյան Երևան, 1988, № 106:

1968

Փետրվար. — *Բաքվի Նարիմանովի շրջանի Շահումյանի անվան Մշակույթի պալատի հայ ժողովրդական թատրոնի խումբը, Ազիզբեկովի անվան թատրոնի դերասան Իսմայիլ Դաղստանլու (Օթելլո) մասնակցությամբ (աղրբեջաներեն):*

Յագո — Յուրի Պողոսյան, Դեզդեմոնա — Օլգա Ֆանդունց:

Կոմունիստ, № 48:

Դեկտեմբերի 7, 8. — *Բեյրութի Գալուստ Կյուլպենկյան սրահում, Պերճ Թոմպուլյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ, իր կազմած խմբով:*

Զարթոնք, № 61:

1969

Բասրայում (Իրաք), թատերասերների խումբը ներկայացրել է «Օթելլոն»:

Հայրենիք, № 1720:

Նոյեմբերի 16. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնում, բեմադրությունը՝ Երվանդ Ղազանչյանի և Խորեն Աբրահամյանի, բեմադրության ղեկավար՝ Հրաչյա Ղափլանյան, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան, զգեստները՝ Մ. Լիխնիցկայայի, երաժշտական ձևավորումը՝ Մարտին Վարդազարյանի և Ֆելիքս Արամյանի:*

***Օթելլո — Խորեն Աբրահամյան**, Վենետիկի դուքս — Գուրգեն Հակոբյան, Բրաբանցիո — Գարուշ Խաժակյան, Գրացիանո — Գեղամ Աֆրիկյան, Լոդովիկո — Վահրամ Եղշատյան, Կասիո — Լորենց Առուշանյան, Յագո — Սոս Սարգսյան, Ռոդրիգո — Արծրուն Մանուկյան, Մոնտանո — Շահում Ղազարյան, Դեզդեմոնա — Շաքե Թուխմանյան, Էմիլյա — Լյուսյա Հովհաննիսյան, Բիանկա — Ժենյա Ավետիսյան, Սենատորներ — Գևորգ Աչուղյան, Գևորգ Ասլանյան, Վաչե Բագրատունի, Արսեն Բագրատունի, Ստեփան Աջաբխանյան, Սպա — Սուրեն Ավետիսյան, Համբավաբեր — Վրեժ Հակոբյան, Օթելլոյի ծառա (մավրի անխոս կերպար) — Հարություն Հայրապետյան, Սուրհանդակ — Ալեքսանդր Խաչատրյան:*

Նոր դերակատարներ՝

Դեկտեմբերի 3. — Բիանկա — Գայյա Նովենց:

Հունվարի 22 (1970). — Ռոդրիգո — Վրեժ Հակոբյան, Համբավաբեր — Արմեն Մարությունյան:

Հունվարի 30. — Լոդովիկո — Հովակ Գալոյան:

Փետրվարի 10. — *Բրաբանցիո — Ալեքսանդր Աղամյան:*
Հունվարի 22 *(1971)*. — *Մոնտանո — Ռազմիկ Աբոյան:*
Դեկտեմբերի 20 *(1972)*. — *Բիանկա — Գոհար Գալստյան:*
Մայիսի 11 *(1973)*. — *Լոդովիկո — Ալեքսանդր Աղամյան:*
Հոկտեմբերի 8. — *Բրաբանցիո — Գևորգ Ասլանյան:*
Մարտի 15 *(1974)*. — *Մոնտանո — Նորայր Գևորգյան:*
Հուլիսի 2. — *Սուրհանդակ — Ռուդոլֆ Ղևոնդյան:*

Սունդուկյանի անվ. թատրոնի նյութեր:

1970

Սեպտեմբերի 2. — *Երևանի Արվեստի աշխատողների տանը, Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմդրության քննարկումը: Զեկուցող՝ Ռուբեն Զարյան:*

Գրական թերթ, սեպտեմբերի 25:

1971

Ապրիլի 5. — *Ստամբուլի կեդրոնական Սանուց միության թատերախումբը, Գ. Գապարաճյանի բեմադրությամբ (Հ. Մասեհյանի թարգմանությունն արևմտահայերենի է վերափոխել Թորգոմ Սրապյանը): Պատրաստվել է երկու և կես ամսում, խաղացվել առանց հուշարարի: Նկարիչ՝ Էրոլ Սարաֆյան:*

Օթելլո — Գևորգ Գապարաճյան, *Վենետիկի դուքս — Աբրահամ Ցանբգյան, Բրաբանցիո — Պետրոս Ջիչեքճյան, Սենատորներ — Միսաք Թորոսյան, Հերման Վարիչ, Կասիո — Արա Թորգոմի Սրապյան, Յագո — Թորգոմ Սրապյան, Ռոդրիգո — Լևոն Աղասյան, Դեզդեմոնա — Թամար Ներեֆ (Գևորգի Գապարաճյան), Էմիլյա — Անդա Թորոսյան: Մասնակցել են նաև՝ Պերճ Կազերոլյանը, Շահնուր Ճեյհանը, Հակոբ Իմայհանը, Սարգիս Կյուրլեքը:*

Գալիա:

Սեպտեմբերի 17. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Սունդուկյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

Օթելլո — Ռ. Աբրահամյան, Բրաբանցիո — Գ. Ռաժակյան, Կասիո — Լ. Առուշանյան, Յագո — Ս. Սարգսյան, Ռոդրիգո — Ա. Մանուկյան, Դեզդեմոնա — Շ. Թուխմանյան, Էմիլյա — Լ. Հովհաննիսյան:

Գարուն, 1972, № 1:

1975

Հունվարի 8. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի բեմադրության վերջին՝ 123-րդ ներկայացումը Ռ. Աբրահամյանի մասնակցությամբ:*

1980

Նոյեմբերի 14. — *Հրազդանի ժողովրդական թատրոնում, բեմադրությունը՝ թատերախմբի ղեկավար, Երևանի Ղափլանյանի անվան թատրոնի դերասան Իշխան Ղարիբյանի, նկարիչ՝ Հ. Գարսևանյան: Բեմադրության քննարկմանը զեկուցումով հանդես է եկել Հրայր Հովակիմյանը:*

Ներկայացման մասնակիցներն են եղել՝

Օթելլո — Մ. Բաղդասյան, *Վենետիկի դուքս — Ժ. Մուրադյան, Կասիո — Վ. Մուրադյան, Յագո — Վ. Դավթյան, Ռոդրիգո — Ս. Կնյազյան, Մոնտանո — Ս. Ռաչատրյան, Լոդովիկո — Գ. Սողոմոնյան, Դեզդեմոնա — Գ. Բաղդասարյան, Էմիլյա — Ռ. Հարությունյան, Բիանկա — Շ. Նազարյան:*

Ի. Ղարիբյանի հաղորդումը: Հ. Հովակիմյան, Հայաստանի ժողովրդական թատրոնների տարեգրություն, Երևան, 1984, էջ 205:

1984

Փետրվարի 18. — *Մոնրեալի Ալեք Մանուկյան վարժարանի Կեոնճյան սրահում, Թեքեյան Մշակութային միության «Հայ բեմ» թատերախումբը (Հ. Մասեհյանի թարգմանությունը արևմտահայերենի վերածված): Բեմադրությունը՝ Պ. Ֆազլյանի, նկարիչ՝ Վահե Էմմիյան, զգեստները՝ Սիրվարդ Ֆազլյանի (Էմիլյա), երաժշտությունը՝ Հայդընի, Կորելլիի, Դեզդեմոնայի երգը՝ Հարութ Ֆազլյանի:*

Օթելլո — Գերմ Ֆազլյան, *Վենետիկի դուքս — Վահան Շաքարյան, Բրաբանցիո — Օննիկ Գալուստյան, Կասիո — Հակոբ Գրլբճյան, Յագո — Աբել Վարդիվառյան, Մոնտանո — Արա Տեմիրճյան, Ռոդրիգո — Հակոբ Թոչիկյան, Լոդովիկո — Բաֆֆի Մաղտեսյան, Գրացիանո — Սարո Թոչիկյան, Դեզդեմոնա — Վարսենիկ Նազոյան, Բիանկա — Լենա Խաչիկյան, Ա. զինվոր — Նորայր Ղարիպյան, Բ. զինվոր — Արտաշես Պոյանյան, Գ. զինվոր և Բրաբանցիոյի Ա. հետևորդ — Ռիչրտ Զաքարյան, Բրաբանցիոյի Բ. հետևորդ — Վարուժան Արթոգան:*

Ապագա, № 427–428: **Բուլիս,** № 895, էջ 24:

1988

Հունվար-փետրվար. — *Մոսկվայի Տագանկայի թատրոնում, Կինեմատոգրաֆիայի Համամիութենական պետական ինստիտուտի հայկական դերասանական կուրսի ներկայացումը, կուրսի ղեկավար և բեմադրող՝ Արմեն Ջիգարխանյան:*

Օթելլո — Արտաշես Ալեքսանյան, *Կասիո — Արթուր Դիլանյան, Յագո — Հայկ Գասպարյան, Դեզդեմոնա — Սուսաննա Մելքոնյան, Էմիլյա — Մարգարիտ Թաթոյան:*

Հայրենիքի ձայն, № 13:

Մայիսի 2. — *Ստամբուլի Հարպիե Քաղաքապետական թատրոնում, «Բուլիս» թատերական հանդեսի հրատարակության 40-ամյակին նվիրված երեկոյին, տեսարաններ:*

Բուլիս, № 993, 994:

1999

Օգոստոսի 7. — *Թբիլիսիի Պ. Աղամյանի անվան հայկական թատրոնում: Բեմադրությունը՝ Արմեն Բայանդուրյանի, նկարիչ՝ Շամիր Տեր-Մինասյան, երաժշտական ձևավորումը՝ Էդո Գրիգ-Արյանի, զգեստները՝ Քեթևան Փալավանդիշվիլու:*

Օթելլո — Ռոման Մաթիաշվիլի, *Վենետիկի դուքս — Ռոբերտ Հովհաննիսյան, Բրաբանցիո — Սուրեն Եղիազարյան, Կասիո — Ֆելիքս Խաչատրյան, Յագո — Սլավա Ստեփանյան, Ռոդրիգո — Գևորգ Թերժանյան, Մոնտանո — Արթուր Խաչոյան, Դեզդեմոնա — Լեյլա Մկրտչյան, Էմիլյա — Ջուլիետա Սաղաթելյան, Բիանկա — Մեսժանա Յաղուբյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

2000

Սեպտեմբերի 3. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Թբիլիսիի Աղամյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱԼ. ՍՊԵՆԴԻԱՐՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

ԲԱԼԵՏՆԵՐ

Համլետ

1972, ապրիլի 26. — *Պարադիր Մարկ Մնացականյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Դմիտրի Շոստակովիչի «Համլետ» մեկ գործողությամբ բալետը, դիրիժոր՝ Գասպար Թորիկյան, նկարիչ՝ Բ. Մեսսերեր:*

Համլետ — Ռուդոլֆ Խառատյան, *Կլավդիոս — Էդվարդ Անանյան, Գերտրուդ — Աննա Մարիկյան, Լաերտ — Ալբերտ Անդրեասյան, Օֆելյա — Էլվիրա Մնացականյան, Համլետի հոր ուրվականը — Էդիկ Խաչատրյան:*

Հետագա նոր դերակատարներ՝

Համլետ — Հակոբ Գասպարյան, Սերգեյ Պետրոսյան, *Գերտրուդ — Սոֆիկ Խաչատրյան, Լաերտ — Հովհաննես Խաչիկյան, Օֆելյա — Տատյանա Կասպարովա, Կատարինե Սարյան:*

Коммунист, № 108.

1981, փետրվարի 3. — *Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի ստուդիայում, օպերայի և բալետի թատրոնի արտիստ և պարադիր Ռուդոլֆ Խառատյանի լիբրետտոյով ու բեմադրությամբ ներկայացվել է Ցաբլոնսկու, Միլիարյամի և Ուլրիխի երաժշտական թեմաներով գրված մեկ գործողությամբ «Համլետ» բալետը:*

Համլետ — Հայկ Ավագյան, Օֆելյա — Նաղեժդա Խառատյան:

Ռ. Խառատյանի հաղորդումը:

Ռոմեո և Ջուլիետ

1970, մայիսի 31. — *Պարադիր Օ. Վինոգրադովի բեմադրությամբ ներկայացվել է Սերգեյ Պրոկոֆիևի «Ռոմեո և Ջուլիետ» 3 գործողությամբ բալետը, դիրիժոր՝ Հակոբ Ոսկանյան, նկարիչ՝ Վ. Լիվենտալ:*

Ռոմեո — Վիլեն Գալստյան, Ռուդոլֆ Խառատյան, Ջուլիետ — Էլվիրա Մնացականյան, Սոնա Վարդանյան, Տիբալտ — Նորայր Մեհրաբյան, Հովհաննես Դիվանյան, Մերկուտիո — Ալբերտ Անդրեասյան, Հովհաննես Խաչիկյան, Սերգեյ Պետրոսյան, Պարիս — Հակոբ Գասպարյան, Էդվարդ Անանյան, Սինյորա Կապուլետտի — Վիկտորյա Խանամիրյան, Ժասմենա Բաբախանյան, Սինյոր Կապուլետտի — Ալբերտ Միքայելյան, Ս. Ղամբարյան, Սինյոր Մոնտեգյու — Նիկոլայ Շեյան, Վլադիսլավ Անգուրով, Հերցոգ — Վիկտոր Բորիսով, Հայր Լորենցո — Մերուժան Սահակյան, Էդվարդ Հարությունյան:

Սովետական արվեստ, № 12, էջ 34–35:

1986, հունիս. — *Վերականգնվել է Օ. Վինոգրադովի բեմադրությունը:*

Ռոմեո — Ռուդոլֆ Խառատյան, Ջուլիետ — Էլվիրա Մնացականյան: Մասնակցել են նաև՝ Հովհաննես Դիվանյանը, Սերգեյ Պետրոսյանը, Ա. Գասպարյանը, Ա. Հունանյանը և ուրիշներ:

Սովետական Հայաստան, № 160:

2011, մայիսի 29. — *Թատրոնի գլխավոր պարադիր Ռուդոլֆ Խառատյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Ս. Պրոկոֆիևի բալետը, նկարիչ՝ Աստղիկ Ստեփանյան:*

Ռոմեո — Ռուբեն Մուրադյան, Ջուլիետ — Ժակելինա Սարխոշյան, Տիբալտ — Նարեկ Մարտիրոսյան, Մերկուտիո — Արման Բալմանուկյան, Պարիս — Ահարոն Պետրոսյան, Բենվոլիո — Կարեն Մարտիրոսյան, Սինյորա Կապու-

լետտի — Սոնա Առուստամյան, Դայակ — Իրինա Մկրտումյան, Սինյոր Կապուլետտի — Զավեն Հարությունյան, Քաղաքապետ — Հրաչ Հովհաննիսյան, Սինյոր Մոնտեգյու — Վաչագան Բոյախչյան, Հայր Լորենցո — Գարուշ Խունյան:

Երկրորդ-երրորդ կազմը՝

Ռոմեո — Սևակ Ավետիսյան, Ահարոն Պետրոսյան, Ջուլիետ — Սյուզի Փիրումյան, Տիբալտ — Արտակ Հովհաննիսյան, Մերկուտիո — Սերգեյ Սաֆարյան, Գագիկ Բաբեյյան, Պարիս — Արթուր Կարճիկյան, Բենվոլիո — Գագիկ Բաբեյյան, Սինյորա Կապուլետտի — Մերի Վարդանյան, Մարիա Դիվանյան, Դայակ — Մարիաննա Պողոսյան, Սինյոր Կապուլետտի — Հայկ Հարությունյան, Քաղաքապետ — Գարուշ Խունյան, Սինյոր Մոնտեգյու — Գարուշ Խունյան, Հայր Լորենցո — Հրաչ Հովհաննիսյան:

Ջուլիետի ընկերուհիները՝

Տաթևիկ Գրիգորյան, Նելլի Մելքոնյան, Մարինա Բաղդասարյան, Աննա Մելքոնյան, Դիաննա Տվերդոխլեբ, Ալբինա Ղազարյան, Լիլիթ Փալանջյան:

Փողոցային պարուհիներ՝

Տաթևիկ Գրիգորյան, Նելլի Մելքոնյան, Մարինա Բաղդասարյան, Դիաննա Տվերդոխլեբ, Ալբինա Ղազարյան:

Ռ. Խառատյանի հաղորդումը:

Օթելլո

1984, նոյեմբերի 17. — *Պարադիր Ն. Ռիժենկոյի (Ռուսաստան) բեմադրությամբ ներկայացվել է Հենրի Պյորսելի «Օթելլո կամ Մավրի Պավանա» մեկ գործողությամբ բալետը ըստ Խոսե Լիմոնի խորեոգրաֆիայի, դիրիժոր՝ Հակոբ Ոսկանյան, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան, զգեստների նկարիչ՝ Անահիտ Արուտչյան:*

Օթելլո — Վիլեն Գալստյան, *Դեզդեմոնա — Էլվիրա Մնացականյան, Յագո — Ս. Աբրահամյան, Էմիլյա — Լ. Գյուրջյան:*

Շեքսպիրյան ներկայացումների համամիութենական փառատոնին «Օթելլոյի» նոր բեմադրության հետ, նույն օրը ներկայացվել են «Համլետ» և «Ռոմեո և Ջուլիետ» բալետները:

Комсомолец, № 265.

1993, հոկտեմբերի 23. — *Թատրոնի գլխավոր պարադիր Վիլեն Գալստյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Լորիս Ճգնավորյանի «Օթելլո» 2 գործողությամբ բալետը, դիրիժոր՝ Օհան Դուրյան, նկարիչ՝ Սարգիս Արուտչյան, զգեստների նկարիչ՝ Նատալյա Պովագո:*

Օթելլո — Հովհաննես Դիվանյան, *Դեզդեմոնա — Յուլիա Ակոպովա, Յագո — Ֆելիքս Գրիգորյան, Էմիլյա — Նադեժդա Դավթյան, Կասիո — Վ. Համբարձումյան, Ռոդրիգո — Վ. Ղազարյան, Բրաբանցիո — Հ. Հովհաննիսյան, Վենետիկի դուքս — Ա. Սմբատյան:*

Երկրորդ կազմ՝

Օթելլո — Ֆելիքս Գրիգորյան, *Դեզդեմոնա — Ե. Յարոշչուկ, Յագո — Ա. Խաչատուրով, Հ. Քաջբերունի, Էմիլյա — Մ. Գյուրջյան, Ելենա Պավլիդի, Կասիո — Զ. Հարությունյան, Ռոդրիգո — Կ. Մուրադյան, Բրաբանցիո — Ա. Սմբատյան:*

Հայաստանի Հանրապետություն, № 125: Ներկայացման ծրագիրը:

1997, օգոստոսի 31. — *Բալետի երեկոյին ներկայացվել է Հ. Պյորսելի «Օթելլո կամ Մավրի Պավանա» բալետը. պարադիր՝ Ն. Ռիժենկո, դիրիժոր՝ Վ. Զարչօղյան:*

Օթելլո — Հովհաննես Դիվանյան, Դեզդեմոնա — Մարիա Դիվանյան, Յագո — Ռ. Տոնոյան, Էմիլյա — Ելենա Պավլիդի:

Ներկայացման ծրագիրը:

2005. — *Ն. Ռիժենկոյի նոր բեմադրությամբ ներկայացվել է Հ. Պյորսելի «Օթելլո կամ Մավրի Պավանա» բալետը: Թեև ներկայացման ծրագրում նշված է, որ «Վարիացիաներ*

Օթելլոյի թեմայով» ենթավերնագիրը չի նշանակում թե խոսքը Շեքսպիրի ողբերգության բեմականացման մասին է», բայց և այնպես, նյութին ընդհանրացված է շեքսպիրյան չորս գլխավոր հերոսների հոգեբանության և գործողությունների մեկնաբանության հիմքի վրա:

Դիրիժոր՝ Վիլեն Զարչօղլյան, նկարիչներ՝ Ս. և Ա. Արուտչյաններ:

Օթելլո — Զավեն Հարությունյան, *Դեզդեմոնա — Ժակելինա Սարխոչյան, Յագո — Ա. Գևորգյան, Էմիլյա — Մարիա Դիվանյան:*

Երկրորդ կազմ՝

Օթելլո — Կ. Մանկալյան, *Դեզդեմոնա — Մարիա Դիվանյան, Յագո — Վ. Խաչատրյան, Էմիլյա — Ռ. Ավագյան, Ի. Մկրտումյան, Ա. Դալլաքյան, Ն. Վարդանյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

ՕՊԵՐԱՆԵՐ

Ռոմեո և Ջուլիետա

1955, հունիսի 19. — *Թատրոնի ռեժիսոր Վավիկ (Անուշավան) Վարդանյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Շաուլ Գունոյի «Ռոմեո և Ջուլիետ» 4 գործողությամբ օպերան: Դիրիժոր՝ Սուրեն Զարեքյան, ռեժիսոր՝ Արաքսյա Անանյան, պարադիր՝ Զարե Մուրադյան, նկարիչ՝ Կարո Մինասյան, խմբավար՝ Կարո Կարապետյան:*

Ռոմեո — Ա. Կովալյով, Գալուստ Գաբրիելյան, Ջուլիետ — Գոհար Գասպարյան, Լյուբով Լազարևա, Մանկլավիկ Ստեփանո — Վիոլետա Վարդանյան, Ելենա Վարդանյան, Արաքսյա Ստեփանյան, Գերտրուդ — Անատոլյա Ղարիբյան, Սեղա Վանիկյան, Տիբալտ — Սերգեյ Բարխուդարյան, Ա. Պերճյան, Բենվոլիո — Գևորգ Իվանյան, Ա. Քեչիչյան, Մերկուտիո — Վահրամ Գրիգորյան, Սերգեյ Գալստյան, Պարիս — Էդվարդ Բաղդասարյան, Գ. Կիրակոսյան, Դուքս — Կարլոս Մարկոսյան, Սերգեյ Շախի-

ջանյան, Ն. Ֆոմին, Գրեգորիո — Գ. Իվանյան, Ս. Կորժենյան, Կապուլետտի — Կ. Մարկոսյան, Ս. Շախիջանյան, Դավիթ Պողոսյան, Հայր Լորան — Նար Հովհաննիսյան, Ս. Շախիջանյան, Կ. Մարկոսյան: Մասնակցել են նաև բալետի արտիստներ:

Սովետական Հայաստան, № 176: Ներկայացման ազդագիրը:

Օթելլո

1942, հունիսի 21. — *Թատրոնի ռեժիսոր Արմեն Գուլակյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է Ջ. Վերդիի 4 գործողությամբ «Օթելլո» օպերան: Դիրիժոր՝ Միքայել Թավրիզյան, հարակից ռեժիսոր՝ Գոհարինե Մելքումյան, նկարիչ՝ Աշոտ Միրզոյան, պարադիր՝ Լեոնիդ Լավրովսկի:*

Օթելլո — Վ. Սավելև-Դամուրին, Դեզդեմոնա — Հայկանուշ Դանիելյան, Կասիո — Յա. Դոբրյանսկի, Յագո — Մ. Դենիսով, Էմիլյա — Թամար Շահնազարյան, Զարուհի Դոլուխանյան, Ռոդրիգո — Գևորգ Բաղդասարյան, Լոդովիկո — Կարլոս Մարկոսյան, Ա. Յեսևիչ, Մոնտանո — Ն. Սմորոդին, Ի. Գրեկով, Մունետիկ — Ա. Կասպերովիչ:

Սովետական Հայաստան, № 146, 150:

1944, ապրիլի 29. — *«Օթելլո» ներկայացումով թատրոնը մասնակցել է Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակին նվիրված Շեքսպիրյան 6-րդ Համամիութենական գիտահետազոտական կոնֆերանսին և թատերական փառատոնին:*

Փառատոնի ծրագիրը:

1959, մարտի 17. — *Ներկայացվել է Ա. Գուլակյանի բեմադրությամբ: Դիրիժոր՝ Յուրի Դավթյան, նկարիչ՝ Աշոտ Միրզոյան, պարադիր՝ Զարե Մուրադյան:*

Օթելլո — Սերգեյ Դանիելյան, *Կասիո — Սերգեյ Բարխուդարյան, Յագո — Միհրան Երկաթ, Դեզդեմոնա — Անժելա Հարությունյան, Էմիլյա — Մարիա Ջմչկյան, Ռոդրիգո — Էդվարդ Բաղդասարյան, Լոդովիկո — Կարլոս Մար-*

կոսյան, Մոնտանո – Հարութիւն Քարաջյան, Մունետիկ – Ա. Կասպերովիչ:

Այլ դերակատարներ՝

Դեզդեմոնա – Գոհար Գասպարյան, Սեդա Քալանթարյան, Էմիլյա – Մարգարիտ Ջալալյան, Կասիո – Ա. Պերճյան, Ռոդրիգո – Գ. Կիրակոսյան, Միրիմ Դավթյան, Լոդովիկո – Վիկտոր Շորոխով, Մոնտանո – Ն. Ֆոմին, Մունետիկ – Արշավիր Կարապետյան:

Սովետական Հայաստան (ամսագիր), № 6, էջ 31–33:

1959, հոկտեմբեր. – *Ռումինահայ երգիչ Դավիթ Հովհաննիսյանի ելույթը Յագոյի դերում:*

1961, հուլիս-օգոստոս. – *Սոչիում, Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնի հյուրախաղերին:*

1961, դեկտեմբերի 20. – *Ռումինահայ երգիչ Դավիթ Հովհաննիսյանի ելույթը Յագոյի դերում:*

1962, դեկտեմբերի 1. – *Ռումինահայ երգիչ Կարպիս Զորյանի ելույթը Օթելլոյի դերում:*

1963, հունիսի երկրորդ կես. – *Թբիլիսիի Զ. Պալիաշվիլու անվան օպերայի և բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում, Ալ. Սպենդիարյանի անվան թատրոնի հյուրախաղերին:*

1968, մարտի 23. – *Սիսյուռքահայ երգչուհի Լուիզա Պոզապալյանի (Փարիզ) ելույթը Դեզդեմոնայի դերում:*

1970, հունվարի 10. – *Հայկական օպերայի 100-ամյակի առթիվ, թատրոնի մենակատար Միհրան Երկաթի ստեղծագործական երեկոյին:*

Օթելլո – Ս. Դանիելյան, Յագո – Մ. Երկաթ, Դեզդեմոնա – Ա. Հարութիւնյան:

Սովետական Հայաստան, № 5:

1970, փետրվարի 20. – *Թատրոնի մենակատար Տ. Լևոնյանի առաջին ելույթը Օթելլոյի դերում:*

***Օթելլո – Տիգրան Լևոնյան**, Կասիո – Ս. Բարխուդարյան, Յագո – Մ. Երկաթ, Դեզդեմոնա – Գոհար Գասպարյան, Էմիլյա – Արաքսյա Ստեփանյան, Ռոդրիգո – Գ. Կիրակոսյան, Լոդովիկո – Բորիս Գրեկով, Մոնտանո – Հարութիւն Քարաջյան, Հերոլդ – Գ. Դավթյան:*

1970, փետրվարի 27. – *Ռումինահայ երգիչ Դավիթ Հովհաննիսյանի ելույթը Յագոյի դերում:*

1970, մայիսի 16. – *Փարիզահայ երգչուհի Աստղիկ Անդրեասյան-Տետեյանի ելույթը Դեզդեմոնայի դերում:*

Սովետական արվեստ, № 7, էջ 60–61:

1970, սեպտեմբերի 24. – *Թատրոնի մենակատար Հարութիւն Քարաջյանի առաջին ելույթը Յագոյի դերում:*

1995, հոկտեմբերի 15. – *Թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Տիգրան Լևոնյանի (Օթելլո) բեմադրությամբ ներկայացվել է Վերդիի «Օթելլո» օպերան (լիբրետտոն՝ Ա. Բոյտոյի): Դիրիժոր՝ Յուրի Դավթյան, պարադիր՝ Վիլեն Գալստյան, նկարիչ՝ Եվգենի Սաֆրոնով, զգեստների նկարիչ՝ Մ. Սարգսյան:*

Դեզդեմոնա – Հասմիկ Հացագործյան, Կասիո – Եղիշե Մանուչարյան, Յագո – Կոստանդին Սիմոնյան, Ռոդրիգո – Ս. Թորոսյան, Լոդովիկո – Վահան Մակվեցյան, Մոնտանո – Միքայել Հովակիմյան, Էմիլյա – Գրիգորյան, Մունետիկ – Է. Մխիթարյան:

Հոկտեմբերի 21. – *Երկրորդ կազմ՝*

***Օթելլո – Ռազմիկ Պապիկյան**, Դեզդեմոնա – Անահիտ Մխիթարյան, Էմիլյա – Ռաիսա Շիրինյան, Լ. Օվչյան, Յագո – Ա. Մուրադյան, Ա. Մարտիրոսյան, Ռոդրիգո – Ռուբեն Կուրեղյան, Լոդովիկո – Ռուբեն Թելունց, Հակոբյան, Վալերի Հարությունյան, Մոնտանո – Գագիկ Շիրինյան:*

Ներկայացման ծրագիրը:

ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԻ ՇԵՔՍՊԻՐՅԱՆ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

ԱԴՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Համլետ

1926, դեկտեմբերի 23. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան դրամատիկական թատրոնում (թարգմ. Ջ. Ջաբարլի), առաջին անգամ ադրբեջաներեն՝ արևելյան երանգավորումով: Բեմադրությունը՝ Ալ. Տուգանովի, նկարիչ՝ Ն. Ե. Կուլեշ, արևելյան մոտիվներով երաժշտությունը՝* ***Անտոն Մայիլյանի:***

Գերտրուդ — Ելիզավետա Մելիք-Շահնազարյան:

Շեքսպիրն ադրբեջանական թատրոնում, ալբոմ (ադրբեջաներեն և ռուսերեն), Բաքու, 1964:

1929. — *Թիֆլիսի ադրբեջանական թատրոնում, բեմադրությունը՝ Իբրահիմ Իսֆահանլու (Համլետ):*

Օֆելյա — Նինա Օսիինսկայա (Քնարիկ Բասմաչյան), Գերտրուդ — Նվարդ Ալիխանյան:

Ն. Օսիինսկայայի հաղորդումը:

1932. — *Թիֆլիսի ադրբեջանական թատրոնում, բեմադրությունը՝* ***Արշակ Բուրջալյանի:***

Գրական թերթ, № 9:

Օթելլո

1904, օգոստոսի 22. — *Շուշիի Խանդամիրյանի թատրոնում, առաջին անգամ թուրք-ադրբեջաներեն, հայ դերասանուհիների և ադրբեջանցի թատերասերների մասնակցությամբ (թարգմանիչ և Օթելլոյի դերակատար՝ Հաշիմբեկ Վեզիրով), բեմադրությունը՝* ***Հովհաննես Աբելյանի,*** *իր խմբի զգեստներով:*

Դեզդեմոնա — Արաքս Զարիֆյան, Էմիլիա — Ազնիվ Անդրանիկ *(«Նրանք երկուսն էլ իրենց դերերը լիովին հաջող կատարեցին»):*

Կասպի, № 197.

1910, հոկտեմբերի 29. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Մուսուլմանական «Նիկաթ» լուսավորական ընկերության դերասանական խումբը (թարգմ. Հ. Վեզիրով), բեմադրիչ և Օթելլոյի դերակատար՝ Հյուսեյն Արաբլինսկի (Խալաֆով):*

Դեզդեմոնա — Ելիզավետա Մելիք-Շահնազարյան:

Կասպի, № 247, 249.

1926, դեկտեմբերի 7. — *Թիֆլիսի ադրբեջանական թատրոնում (թարգմ. Գ. Սաբրի), փորձավար՝ Իբրահիմ Իսֆահանլի (Յագո):*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան *(թուրք-ադրբեջաներեն):*

Մաքսակոչ, դեկտեմբերի 7: Ն. Օսիինսկայայի վկայությունը:

1931, մարտ. — *Թիֆլիսի Ռուսթավելու անվան թատրոնում, ադրբեջանական թատրոնի ներկայացումը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան, Դեզդեմոնա — Նինա Օսիինսկայա (Ֆ. Բասմաչյան): *Փափազյանից բացի, Օսիինսկայան խաղացել է նաև Ուլվի Ռաֆաբի (Օթելլո) հետ: Դեզդեմոնայի դերում մինչև 1955-ը հանդես է եկել Կիրովաբադի (Գյանջա) Ջաբարլու անվան ադրբեջանական թատրոնում:*

Նինա Օսիինսկայայի հաղորդումը:

1932, դեկտեմբերի 26. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան թուրք դեղարվեստական թատրոնում. բեմադրությունը՝ Ս. Մա-*

յորովի, ռեժիսոր՝ Ջ. Ջաբարլի, նկարիչ՝ Ս. Եֆիմենկո, երաժշտությունը՝ Սերգեյ Փանյանի:

Օթելլո — Վ. Փափազյան (թուրք-ադրբեջաներեն), Յագո — Ռզա Աֆզանլի, Դեզդեմոնա — Մարգիա Դավուդովա:

ԳԱԲ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

1933, նոյեմբեր. — *Շուշիում, Ստեփանակերտի հայպետթատրոնի ներկայացումը:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան (տեղացիների խնդրանքով՝ թուրքերեն):

Վանյա Հովհաննիսյանի հաղորդումը:

1935, ապրիլի 21. — *Բաքվի Բունիաթզադեի անվան թատրոնում, հայ և ադրբեջանցի դերասանների մասնակցությամբ:*

Օթելլո — Հովհաննես Աբելյան, Դեզդեմոնա — Ժասմեն (Մարիամ Գրիգորյան — հայերեն), Յագո — Ռզա Աֆզանլի:

Կոմունիստ, ապրիլի 21: Ռ. Աֆզանլու հաղորդումը:

1938, մայիսի 19. — *Երևանի Ջ. Ջաբարլու անվան ադրբեջանական թատրոնում. բեմադրությունը՝ Վաղարշ Վաղարշյանի, ռեժիսոր՝ Բախշի Քալանթարլի, նկարիչ՝ Արմեն Զիլինգարյան, երաժշտությունը՝ Աշոտ Սաթյանի:*

Օթելլո — Իսմայիլ Դաղստանլի, Դեզդեմոնա — Զարիկ Տերյան, Էմիլյա — Աղրիկ Դերձակյան (նույն թատրոնի դերասանուհիներ):

Խորհրդային արվեստ, № 4: Ի. Դաղստանլու հաղորդումը:

1944, ապրիլի 27. — *Երևանի Ջաբարլու անվան ադրբեջանական թատրոնում, Շեքսպիրի ծննդյան 380-ամյակի առթիվ գիտական կոնֆերանսի և թատերական փառատոնի առթիվ. բեմադրությունը՝ Բախշի Քալանթարլու:*

Օթելլո — Ալի Զեյնալով, Դեզդեմոնա — Զարիկ Տերյան, Էմիլյա — Աղրիկ Դերձակյան:

1946, փետրվարի 4–6. — *Երևանի Ջաբարլու անվան ադրբեջանական թատրոնում:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան (հայերեն), Կասիո — Գևորգ Աչուղյան (Սունդուկյանի անվան թատրոնից):

Սովետական Հայաստան, № 28:

1953. — *Բաքվի Ազիզբեկովի անվան ադրբեջանական թատրոնում:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան (թուրք-ադրբեջաներեն), Յագո — Աղասադրխ Գերայբեյլի:

Շեքսպիրական, Գիրք 4, եր., 1974, էջ 407:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ (ԱՆԳԼԵՐԵՆ) ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1920, ապրիլի 6. — *Նյու Յորքի Ուոլտորֆ էսթորիա հյուրանոցի երաժշտական սրահում, բարիտոն Ֆիլիպ Գեննեյանը Համլետի տարազով երգել է «Գրինտիզի» գինու գովքը Ա. Թոմայի «Համլետ» օպերայից:*

Կոչնակ, № 17, էջ 537:

1950-ական թթ. — *Նյու Յորքի Մետրոպոլիտեն օպերային թատրոնի մենակատար Լ. Ամարայի բազմակի ելույթներն «Օթելլո» օպերայում:*

Դեզդեմոնա — Լուսին Ամարա (Թագուհի Արմազանյան):

1964–1969 թթ. — *Նյու Յորքի և ամերիկյան այլ թատրոնների դերասան և ռեժիսոր Էդուարդ Սեդրակյանը հանդես է եկել չեքսպիրյան հետևյալ դերակատարումներով՝*

Մոնտանո (Օթելլո)
Բանկո (Մակբեթ)
Կլավդիոս (Համլետ)

<1960–1970-ական թթ.>. — *Ամերիկահայ կոմպոզիտոր Ալան Հովհաննեսը գրել է «Անտոնիոս և Կլեոպատրա» օպերան:*

1977, ապրիլի 27. — *Կահիրեի Ամերիկյան Համալսարանի ուսանողական թատերախմբի «Ջափի դեմ չափ» սամունքային եղանակով (բեմադրող՝ Դեյվիդ Վուտման) ներկայացմանը հանդես են եկել՝*

Անջելո — Ժիրայր Բաբայան, Իզաբելլա — Նորա Արմանի:

Արև, № 17671:

1970–1980-ական թթ. — *Ամերիկյան թատրոնում, ամերիկահայ դերասանուհի և ռեժիսոր **Լեսլի Այվազյանը** մասնակցել է **«Կամակոր կնոջ սանձահարումը»** պիեսի բեմադրությանը:*

2000, ապրիլ. — *Վաշինգտոնի Քենեդիի կենտրոնում, երևանցի պարադիր **Ռուդոլֆ Խառատյանի** բեմադրությամբ. մի երեկոյում ներկայացվել են **«Համլետ»** և **«Օթելլո»** մեկական գործողությամբ բալետները:*

Համլետ — Հակոբ Խառատյան, Օֆելյա — Ժանետ Հանլի:

2009. — *Վաշինգտոնում, Ռ. Խառատյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է **«Համլետ»** բալետը:*

Ռ. Խառատյանի հաղորդումը:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ (ԱՆԳԼԵՐԵՆ) ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1946, հունիսի 29. — *Կահիրեի Գալուստյան վարժարանի տարեվերջի գեղարվեստական հանդեսի ավարտին, աշակերտները ներկայացրել են մի տեսարան «Համլետից»:*

1961. — *<Լոնդոնում>, Լոնդոնի Օլդ Վիք թատերական դպրոցի շրջանավարտ **Վիքի Սահակյանը** բացօթյա (բեմով ու հանդիսատեսով) բեմադրել է **«Ամառնային գիշերվան մը երազը»:***

Հիպոլիտա — Վիքի Սահակյան:

Մարմարա, № 6265:

1963. — *Թեհրանում, Անգլիական դեսպանատան ամառանոցի այգում, ամերիկացի թատերագետ և ռեժիսոր՝ պրոֆ. Ջորջ Քուինբիի բեմադրած **«Անսանձ կնոջ սանձահարումը»** բեմադրության ու զգեստների ձևավորումները կատարել է երիտասարդ թատերական գործիչ **Արքի Հովհաննիսյանը:***

Հանդես գրականության և արվեստի, 2002, № 2:

1966. — *Լոնդոնի Դը Բրիսթոլ Օլդ Վիք թատերական դպրոցի ուսանող **Վարուժան Խոջայանն** ավարտական ներկայացումների ժամանակ մասնակցել է Լոնդոնի մերձակայքում, ամֆիթատրոնում, երիտասարդական միության նախաձեռնությամբ տրված ներկայացմանը:*

Օթելլո — Վարուժան Խոջայան, Յագո — Ջոն Քենթ, Դեզդեմոնա — Լյուդմիլա Բուլովկա, Էմիլյա — Սյուզան Ռոյթ:

Վ. Խոջայանի հաղորդումը:

1964–1968. — *Լոնդոնի Դը Բրիսթոլ Օլդ Վիք թատերական դպրոցի ուսանող **Գրիգոր Սաթամյանը** մասնակցել է Շեքսպիրյան մի քանի պիեսի բեմադրությունների:*

Սիրակ Հակոբ Վարժապետյան, Հայերը Լիբանանի մեջ, հ. Գ., Բեյրութ, 1981, էջ 344:

1967, մարտ. — *Լոնդոնի Արքայական օպերային թատրոնում, Վերդիի «Ֆալստաֆ» օպերայում:*

Միստրիս Ֆորդ — Լուիզա Գոգասպյան:

Արարատ, 1967, № 7603:

1971, մայիս. — *Երևանի № 78 անգլիական թեքումով դպրոցում, «Համլետ» (կրճատումներով), բեմադրությունը՝ ուսուցչուհի Մելսիդա Քոչարյանի:*

Համլետ — Մերի Հակոբյան, Օֆելյա — Սիրվարդ Հոկտանյան, Հորացիո — Մարինե Ժամկոչյան:

Ավանգարդ, № 63:

<1978>. — *Լոնդոնում, Գիլդ Հոլի երաժշտության և դրամայի դպրոցի շրջանավարտ **Սաբրինա Գրիգորյանը** խաղացել*

է Հիպոլիտայի և Հերմիայի («Միջամառնային գիշերվա երազ»), Էմիլյայի («Օթելլո») դերերը:

Երևանի Մինչև Աբնելքի (Մարկո Գրիգորյանի) թանգարանի նյութեր:

1985, Հոկտեմբեր. – *Լոնդոնի «Օդիոն» թատրոնում բեմադրվել է Մանչեստրի «Պրինցիչ Նորթըն Պալե թեատրի» առաջարկով՝ Լորիս Ճգնավորյանի գրած (1984) «Օթելլո» բալետը: Պարադիր՝ Ռոբերտ Դավորնի:*

Աշխարհ, 1988, № 1514:

1986. – *Էդինբուրգում, դերասան և ռեժիսոր Ժ. Բաբայանը բեմադրել է «Զմեռային պատմությունը» (Զմեռային հեքիաթ):*

Մեր հովիվ – Ժիրայր Բաբայան:

1993. – *Լոնդոնում, թատրոնի տեսաբան և ռեժիսոր Հ. Փիլիկյանը բեմադրել է «Համլետը»:*

Համլետ – Հովհաննես Փիլիկյան:

1995. – *Լոնդոնի Դը Բրիսթոլ Օլդ Վիք թատերական դպրոցի շրջանավարտ, լոնդոնահայ դերասան և երգիչ Ստեփան Սևանը ուսման տարիներին մասնակցել է Շեքսպիրի, Դիկկենսի, Չեխովի և ուրիշների պիեսների բեմադրություններին: Փոքրիկ թատերախմբերի հետ մի շարք քաղաքներում մասնակցել է «Բազում աղմուկ վասն ոչնչի», իսկ Ստրատֆորդի Շեքսպիրյան Մեմորիալ թատրոնում՝ «Զմեռային հեքիաթ» պիեսների բեմադրություններին:*

Հառաջ, 1999, № 10886:

ԱՎՍՏՐԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1970-ական թթ. – *Վիեննայի օպերային թատրոնում, մենակատար Սոնա Ղազարյանը հանդես է եկել Վերդիի «Ֆալստաֆ» և Վ. Բելլինիի «Կապուլետտի և Մոնտեկի» (Ջուլիետի դերով) օպերաներում:*

Ապարեզ, 1980, № 258:

2000–2001 թթ. – *Վիեննայի Ֆոլքս (ժողովրդական) օպերային թատրոնի մենակատար Գարին Օհանյանը հանդես է եկել «Ամառնային գիշերվա երազ» օպերայում:*

Հառաջ, 2001, № 20021:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1964. – *Ռաչանայի (Լիբանան) թատերական փառատոնին Գերմ Ֆազլյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է «Միսալների կատակերգությունը»:*

Թորոս Թորանյան, Գերմ Ֆազլյան կամ այսպես կնվիրվեն թատրոնին, Հալեպ, 1989–1990, էջ 188:

1996. – *Բեյրութում, մենաթատրոնում:*

Օթելլո – Հովհաննես Հելվաճյան:

ԱՐԳԵՆՏԻՆՅԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

<1960-ական թթ.>. – *Բուենոս Այրեսի «Կոլոն» օպերային թատրոնում, երգիչ Լևոն Գողոսյանը հանդես է եկել Վ. Բելլինիի «Ի Կապուլետտի է ի Մոնտեկի» օպերայում:*

Ալիք, 1971, № 195:

ԲԵԼՈՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1946. – *Վիտեբսկի Յակուբ Կոլասի անվան բելորուսական դրամատիկական թատրոնում Վալերի Բեքուտովի բեմադրությամբ ներկայացվել է «Համլետը»: Նկարիչ՝ Ելենա Բեքուտովա: 1955-ին ևս բեմադրվել է նույն կազմով:*

Театральная энциклопедия, М., т. 1, 1961, էջ 477:

1983–1986 թթ. – *Մինսկի օպերայի և բալետի պետական թատրոնում, թատրոնի մենակատար Մարիա Գուլեղինան (Մուրադյան) հանդես է եկել «Մակբեթ» օպերայում:*

Ուրարտ, 2003, № 18.

ԲՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1912, փետրվարի 15. – *Սոֆիայում,* ***Վահրամ Փափազյանը*** *Բուլղարական թատրոնի դերասանների հետ հանդես է եկել Օթելլոյի դերում, հայերեն: Դեզդեմոնա – Պետկովա:*

Արև, 1944, № 7740:

1924, մարտի 26. – *Ռուսեում, բուլղար դերասանների հետ, Ա. Շահխաթունու բեմադրությամբ:*

Համլետ – Արշավիր Շահխաթունի *(հայերեն), Օֆելյա – Տինկա Գոպովա, Յագո – Պյոտր Դիմիտրով:*

Васка Мавродиева, Шекспир на български език и на българска сцене, Սոֆիա, 1964, էջ 231:

1926, հունվարի 12. – *Սոֆիայում, Ն. Բալաբանովի (Բալաբանյան) մասնակցությամբ «Տասներկուերորդ գիշեր»:*

Մալվոլիո – Նիկոլայ Բալաբանով:

Васка Мавродиева, էջ 245:

1930, ապրիլի 10. – *Սոֆիայի ժողովրդական թատրոնում, Ն. Բալաբանովի մասնակցությամբ* ***«Հենրիխ Չորրորդ թագավորը»:***

Пойнс – Ն. Բալաբանով:

Васка Мавродиева, էջ 248:

1931, մարտի 3. – *Սոֆիայում, Ն. Բալաբանովը խաղացել է* ***«Կորիոլանի»*** *բեմադրության մեջ:*

Васка Мавродиева, էջ 248:

1935, հունվարի 25. – *Սոֆիայում, Ն. Բալաբանովի մասնակցությամբ՝* ***«Բազում աղմուկ վասն ոչնչի»:***

Борачио – Ն. Բալաբանով:

Васка Мавродиева, էջ 249:

1938, դեկտեմբերի 13. – *Սոֆիայում, Ն. Բալաբանովի մասնակցությամբ՝* ***«Ձմեռային հեքիաթ»:***

Овчарин – Ն. Բալաբանով:

Васка Мавродиева, էջ 251:

1940–1950-ական թթ. – *Բուլղարական թատրոնում* ***Գրիգոր Ազարյանի*** *բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Արքա Լիրը»:***

1970–1980-ական թթ. – *Ռոուզի օպերային թատրոնում, դիրիժոր՝* ***Արթո Զիֆթչյանի*** *ղեկավարությամբ ներկայացվել են Վերդիի* ***«Օթելլո»*** *և Օ. Նիկոլաիի* ***«Վինձորի զվարճասեր կանայք»*** *օպերաները:*

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1921, դեկտեմբեր. – *Բեռլինի Արքայական թատրոնում, Ռ. Ասլանի (Տիգրան Ասլանյան) մասնակցությամբ:*

Համլետ – Ռաուլ Ասլան:

Ռաուլ Ասլանը Վիեննայի Արքայական թատրոնում գերմաներեն հանդես է եկել նաև Օթելլոյի, Կորիոլանի, Բրուտոսի (Հուլիոս Կեսար), Անտոնիոսի (Անտոնիոս և Կլեոպատրա), Պետրուչիոյի (Անսանձի սանձահարումը), Մալվոլիոյի (12-րդ գիշեր) դերերում:

Վերջին լուր, № 2455:

1923, հունվարի 26. – *Բեռլինի Ցենտրալ թատրոնում, Հ. Աբելյանը գերմանացի դերասանների հետ:*

Օթելլո – Հով.Հ. Աբելյան *(հայերեն):*

Մարտակոչ, № 14:

1980, հուլիսի 19. – *Մյունխենի արվարձան Լյուդվիգսֆելդի թատրոնում,* ***Մնեկ Սասատեյանի*** *բեմադրությամբ ներկայացվել է* ***«Կամակոր կնոջ սանձահարումը»:***

Հառաջ, № 16698:

2002–2003 թթ. – *Գերմանիայի մի շարք օպերային թատրոններում Հայկ Դեմինյանը հանդես է եկել Ջ. Վերդիի* ***«Մակբեթ»*** *օպերայում:*

Բանկո — Հայկ Դեմինյան։

Ypapty, 2003, № 18.

2005-ից հետո. — *Մյունխենի օպերայի և բալետի թատրոնում, Տ. Միքայելյանի մասնակցությունը Ս. Պրոկոֆիևի «Ռոմեո և Ջուլիետ» բալետի բեմադրությանը։*
Ռոմեո — Տիգրան Միքայելյան։

ԴԱՐԳԻՆՅԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1961, հունիս. — *Երևանի Գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտի թատերական ֆակուլտետի Դարգինյան (Դաղստան) ստուդիայի ավարտական կուրսի դիպլոմային ներկայացումը «Օթելլո» (թարգմ. Ռ. Ռաչիդով, ռեժիսորի ասիստենտ՝ Գ. Խաան)։*

Բեմադրությունը՝ Վավիկ Վարդանյանի, ռեժիսոր՝ Ռաֆայել Ջրբաչյան, նկարիչ՝ Մանյա Գետրոսյան, երաժշտությունը՝ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի։

Օթելլո — Շ. Վալիջանով, Յագո — Ն. Իբրագիմով, Դեզդեմոնա — Ի. Մամեդովա։

Ներկայացման ծրագիրը։

ԹԱԹԱՐԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1945. — *Կազանի Գ. Քամալի անվան թատրոնում, ռուսական թատրոնի ռեժիսոր Վալերի Բեբուտովի բեմադրությամբ ներկայացվել է «Արքա Լիրը»։*

Театральная энциклопедия, М., т. 5, 1967, էջ 76։

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ (ԹՈՒՐՔԵՐԵՆ) ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Համլետ

1902, նոյեմբեր. — *Վառնայի թատրոնում, «Նաղեժդա» (Հույս) Հայ դերասանական խումբը (թուրք. թարգմ. Տիգրան Գալեմճյան), Վ. Պապայանի բեմադրությամբ։*
Համլետ — Վահան Պապայան։

Իրավունք, № 71։

1903, փետրվարի 6. — *Ֆիլիպեի թատրոնում, նույն խումբը։*

Շարժում, № 492։

1904, հունվարի 22. — *Ռուսչուկի Թաղապետական սրահում, Ֆիլիպեի «Նաղեժդա» խումբը Վ. Պապայանի բեմադրությամբ ու մասնակցությամբ (Համլետ)։*

Շարժում, № 585։

1907, ապրիլի 28. — *Կահիրեի Շարե Աբդուլ Ազիզ եգիպտական թատրոնում, Վառնայի «Վեսելո» (Զվարթ) Հայ դերասանական խումբը։*
Համլետ — Հայկ-Արամ, Պոլոնիուս — Աբչակ Պենյան։

Լուսաբեր, № 361։

1909, սեպտեմբերի 6. — *Վառնայի Կրոզդ Ամառային թատրոնում, Վ. Պապայանի (Համլետ) ղեկավարությամբ Հայկական թատերական խումբը։*

ԳԱԹ, Ս. Դավթյանի ֆոնդ։

1912, ապրիլի 5. — *Կ. Պոլսի Օդեոն թատրոնում, թուրքական դերասանական խումբը Մուհսին Էրթուղրուլի (Լաերտ) բեմադրությամբ։*
Համլետ — Վահրամ Փափազյան, Գերտրուդ — Զապել Հեքիմյան, Պոլոնիուս — Երվանդ Թոլայան, Օֆելյա — Էլիզ Գիններմեճյան — բոլորը հայերեն։

Կավոռչ, № 737։

1913. — *Վանի Սուլթանիե թուրքական վարժարանում (թուրք. թարգմ. Գալուստ Գալճյան և Արտաշես Սոլախյան), բեմադրությունը՝ Ա. Սոլախյանի, ձևավորումը՝ Գևորգ Գուլյումճիպաշյանի։*

Համլետ — Արտաշես Սոլախյան, Օֆելիա — Կալիպսե Սոլախյան:

ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ:

1961, Հունվարի 8. — *Սուրբ Դպրեվանքի սրահում, 10–11 տարեկան աշակերտների մասնակցությամբ, Թուրքերենի ուսուցիչների ղեկավարությամբ, կրճատված:*

Համլետ — Սմբատ Գյաքճյան, Կլավդիոս — Հարություն Էքմեքճյան, Գերտրուդ — Ավետիս Քոչաղլու, Պոլոնիուս — Տիգրան Գեքճիյան, Լաերտ — Գևորգ Մալիքյան, Օֆելիա — Մեսրոպ Տուման և ուրիշներ:

Մարմարա, № 6017:

Հուլիոս Կեսար

1945. — *Ստամբուլի Քաղաքապետարանի Թուրքական թատրոնում:*

Գլոստիո — Գերճ Ֆազլյան:

Թորոս Թորանյան, Գերճ Ֆազլյան կամ այսպես կնվիրվեն թատրոնին, Հալեպ, 1989–1990, էջ 184:

1984. — *Ստամբուլում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին:*

Հուլիոս Կեսար — Նշան Շիրինյան:

Քուլիս, № 904:

Ռոմեո և Ջուլիետ

1981, Նոյեմբերի 15. — *Ստամբուլում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին, ներկայացվել է «Ռոմեո և Ջուլիետ» բալետը: Ռոմեո — Օննիկ Մուրճաֆյան, Ջուլիետ — Մելինե Աճեմյան (Հետո՝ Հելվաճյան), Հայր Լորան — Օննիկ Կյուլմեզյան:*

Մարմարա, № 9708:

1982–1983 ԹԹ. — *Ստամբուլի օպերային թատրոնում, մենարգչուհի Ա. Մանուկյանի մասնակցությամբ:*

Ջուլիետ — Ալիս Մանուկյան:

Սխալների կատակերգություն

1946. — *Ստամբուլի Մխիթարյան Սանուց միության թատրոնում, Գ. Ֆազլյանի բեմադրությամբ:*

Տրոմիո — Գերճ Ֆազլյան:

Թ. Թորանյան, Գերճ Ֆազլյան..., էջ 184:

Փոթորիկ

1946. — *Ստամբուլի Քաղաքապետարանի Թուրքական թատրոնում, Գ. Ֆազլյանի բեմադրությամբ:*

Դրինքոլո — Գերճ Ֆազլյան:

Թ. Թորանյան, Գերճ Ֆազլյան..., էջ 184:

Օթելլո

1900, ապրիլի 7, Կահիրե. — *Ի նպաստ Թովմաս Ֆասուլյանցյանի կազմած խմբի, մասնակցությամբ Բուլղարիայից եկած օր. Գերճիկի և Սմբատ Թերզյանի:*

Արշալույս, № 69:

1904, փետրվարի 1. — *Ռուսչուկում, «Նադեժդա» (Հույս) Հայ դերասանական խումբը (Թուրք. թարգմ. Տիգրան Գալեմճյան), Վ. Պապայանի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Վահան Պապայան, Ցագո — (երվանդ) Երամյան, Դեզդեմոնա — Վ. Հակոբյան:

1904, ապրիլի 15. — *Վառնայում, նույն խմբով:*

Նարժում, № 591, 609:

1907, գարնանը. — *Ալեքսանդրիայում, Վառնայի «Վեսելո» (Զվարթ) Հայ դերասանական խումբը (թարգմ. Տ. Գալեմճյան), Վ. Պապայանի (Օթելլո) բեմադրությամբ:*

Բրաբանցիո — Արշակ Գենչյան, Ցագո — Հայկ-Արամ, Դեզդեմոնա — Ռոզալի (բուլղարուհի):

Ազատ խոսք, № 39:

1907, ապրիլի 2. — *Կոնստանդնուպոլսում, Վատնայի «Վեսելո» խումբը ի նպաստ խմբի ղեկավար Վ. Պապայանի (Օթելլո): Մասնակցել են նաև՝ Գայծառ Ֆասուլյանցյանը (Դեզդեմոնա), տիկ. Սիմոնոֆը (Էմիլյա), Վարժապետյանը, Քյուրքճյանը և ուրիշներ:*

Արշալույս, № 350:

1909, օգոստոսի 6/19. — *Տղամարդկանց համար, 7/20. — Կանանց համար, Կ. Պոլսի Գատը գյուղի Մուտայի Ջմեռային թատրոնում, օսմանյան թատերախումբը:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան (Թուրքերեն), Կասիո — Ջեմալ բեյ, Ցագո — Քյամալ Էմին բեյ:

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

1913, դեկտեմբեր. — *Վանի Սուլթանիե թուրքական վարժարանում (թուրք. թարգմ. Գալուստ Գալճյան և Ա. Սոլախյան), բեմադրությունը՝ Ա. Սոլախյանի, ձևավորումը՝ Գեվորգ Գույումճիպաշյանի:*

Օթելլո — Արտաշես Սոլախյան, Դեզդեմոնա — Կալիպսե Սոլախյան:

ԳԱԹ, Ա. Սոլախյանի ֆոնդ:

1930, սեպտեմբերից հետո. — *Կ. Պոլսի «Երիտասարդաց թատերախումբը» (թարգմ. Արշավիր Այլանաք և Թորգոմ Սրապյան), բեմադրությունը՝ Ե. Երեցյանի:*

Օթելլո — Եղվարդ Երեցյան, Բրաբանցիո և Լոդովիկո — Աբրահամ Խորշյան, Ցագո — Թորգոմ Սրապյան, Դեզդեմոնա — Սիսի Երեցյան:

Արախնանքի տարեգիրք, 1932, էջ 132, 137:

<1940>, հոկտեմբերի 1. — *Ստամբուլի թուրքական թատրոնում, Մուհսին Էրթուղրուլի բեմադրությունը ձևավորել է բեմանկարիչ Արամ Ալալեմճյանը:*

Լրաբեր, 1941:

ԹՈՒՐՔՄԵՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1937. — *Մոսկվացի կոմպոզիտոր Անդրիան Շապոշնիկովը հրավիրվելով Թուրքմենիայի մայրաքաղաք Աշխաբադ, երաժշտություն է գրել դրամատիկական թատրոններում «Ալբա Լիր» և «Օթելլո» ողբերգությունների բեմադրությունների համար:*

Левон Брутян, Симфония театра, եր., 1984, էջ 243–244:

ԻՍԼԱՆԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

— *Իսլանդիայի ազգային թատրոնում, լոնդոնահայ թատերական գործիչ Հովհաննես Փիլիկյանը բեմադրել է «Ալբա Լիրը»:*

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1905, օգոստոսի 6. — *Վենետիկի Միխիթարյան Միաբանության ամառանոց Ազոլո գյուղում, տոնավաճառի ժամանակ, Վենետիկից հրավիրված իտալական թատերախմբի (ղեկավար Էրմետե Նովելլի — Ցագո) Օթելլոյի դերակատար Ճակոմոյի (Գասպոչելլի ?) հիվանդության պատճառով ներկայացումը չտապալելու համար, նրան փոխարինել է Մուրատ-Ռաֆայելյան վարժարանի աշակերտ Վ. Փափազյանը:*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան (իտալերեն):

Վասիլեակ Բյուրատ, Իմ կյանքի հուշերից, եր., 1999, էջ 24:

1958. — *Իտալիայում, Սպոլետոյի միջազգային փառատոնում, սփյուռքահայ երգչուհի Շաքե Վարդենիսյանը հանդես է եկել «Մակբեթ» օպերայում:*

Լեդի Մակբեթ — Շաքե Վարդենիսյան:

Հայուհիներ, 2-րդ հատոր, Եր., 2011, էջ 375:

ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1925–1926 թթ. — *Գերմանչահում, տեղի թատերական կյանքի սկզբնավորողներից մեկը՝ Համբարձում Նուբարյանը, պարսկերենի ուսուցիչ Շաքերի օժանդակությամբ թարգմանել է «Վենետիկի վաճառականը» և բեմադրել:*

Շայլոկ — Համբարձում Նուբարյան:

Գեորգ Նուբարյանի հաղորդումը:

1934, փետրվարի 16. — *Թեհրանի Պալաս թատրոնում, Վ. Փափազյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է «Օթելլոն» (պարսկ. թարգմ. Նասեր օլ Մոլք):*

Օթելլո — Վահրամ Փափազյան** (ֆրանսերեն), **Դեզդեմոնա — Լորետտա Հայրապետյան** (պարսկերեն), **Էմիլյա — Մարիամ Նուրի:

Ալիք, № 141: ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

1944, մարտի 14. — *Թեհրանի «Հոնար» թատրոնում, Մ. Կոստանյանի բեմադրությամբ:*

***Օթելլո — Միքայել Կոստանյան** (պարսկերեն):*

Ալիք, 1977, № 237:

1959, օգոստոսի 28. — *Թեհրանի Անահիտա թատրոնում, Մուստաֆա Օսքուի (Ցագո) բեմադրությամբ:*

***Օթելլո — Էդվարդ Գալաստանյան, Դեզդեմոնա — Ազարմ, Էմիլյա — Մահին Օսքու:** Կրկնվել է 1960-ի հունվարի 1-ին:*

Ալիք, № 202:

1974, դեկտեմբերի 15. — *Թեհրանի Ռուդաքի (այժմ՝ Վահդաթ) օպերային թատրոնում, Վերդիի «Օթելլո» օպերայի բեմադրության մեջ:*

Կասիո — Ալեք Մելքոնյան, Լոդովիկո — Սարգիս Ղուկասյան, Էմիլյա — Մարիցա Սանոսյան:

Ալիք, 1976, № 3:

1975, փետրվարի 5. — *Թեհրանի Ռուդաքի օպերային թատրոնում, Վերդիի «Ֆալստաֆ» օպերայի բեմադրության մեջ:*

***Ալիս — Ալենուշ Մելքոնյան:** Նաև՝ 1977-ի դեկտեմբերի 10-ին:*

Ալիք, № 51:

<1976>. — *Իսֆահանի թատրոնում, «Օթելլոյի» բեմադրության մեջ, բեմադրությունը՝ Ֆարահմանդի:*

Էմիլյա — Գլարա Դոխանի:

Իրանի մարդաբանական և ժողովրդական ճշակույթի ցուցահանգես, Իսֆահանի ժողովրդական թատրոնի ստուդիաներ (պարսկերեն), Իսֆահան, 1976, էջ 38:

1977, դեկտեմբերի 12. — *«Ֆալստաֆ» օպերայի բեմադրության մեջ՝*

Ալիս — Սոնյա Կարապետյան:

Ալիք, № 277:

2005, սեպտեմբերի 15. — *Երևանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, Շեքսպիրյան ներկայացումների «Արմոնտ» երրորդ միջազգային թատերական փառատոնին, դերասան և ռեժիսոր **Անդրանիկ Խեչումյանի** բեմադրությամբ, Թեհրանի «Արար» թատերախումբը ներկայացրել է **«Համլետի դերակատարը»** գործը:*

Փառատոնի ծրագիրը:

ԿԱՆԱԴԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1970-ական թթ. — *Քվեբեկի օպերային թատրոնում, դերասանուհի, երգչուհի և ռեժիսոր **Սելմա Քեքլիկյանը** հանդես է եկել՝*

ա) Մակբեթ
բ) Ռոմեո և Ջուլիետ օպերաներում:
գ) Օթելլո

Արև, 1981, № 18558:

1991, սեպտեմբեր. — *«Մոնբեալի Պլաս դ'Արտ»-ում, Լե բալե Կլասիկում, Ռոլանդ Խառատյանի բեմադրությամբ ներկայացվել է «Օթելլո» բալետը:*

Ռ. Խառատյանի հաղորդումը:

2001–2002 թթ. — *Տորոնտոյի օպերային թատրոնում, տարվա լավագույն երգչուհի ճանաչված Իզաբելլա Բայրաղտարյանը հանդես է եկել Հենդելի «Հուլիոս Կեսար» օպերայում:*

Կլեոպատրա — Իզաբելլա Բայրաղտարյան:

Օրեր, 2002, № 7–8:

ՀՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1889, Հոկտեմբերի 9. — *Կ. Պոլսում, տեղի Հունական թատերախմբի հետ Պ. Ադամյանը հանդես է եկել «Օթելլոյի» 3-րդ գործողության մեջ:*

***Օթելլո — Պետրոս Ադամյան** (Հայերեն), **Դեզդեմոնա** — Եկատերինա Վերոնի:*

1889, դեկտեմբերի 30. — *Կ. Պոլսի ֆրանսիական թատրոնում, Պ. Ադամյանի (Օթելլո) բեմական գործունեության 25-ամյակի առթիվ հայ և հույն դերասանների հետ, 3-րդ գործողությունը:*

Ցագո — Մարտիրոս Մնակյան, Դեզդեմոնա — Սեֆերյան:

ԳԱԹ, Ս. Փեսենյանի հուշերը:

1909, ապրիլ. — *Զմյուռնիայում, Վ. Փափազյանը Աթենքի Արքայական թատրոնի դերասանների հետ:*

***Համլետ — Վահրամ Փափազյան** (Հայերեն):*

Թեոդիկ, Ամենուն տարեցույցը, Կ. Պոլիս, 1923, էջ 300:

ՊՐՊԶԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1950–1960-ական թթ. — *Ֆրունզեի (այժմ՝ Բիշկեկ) օպերայի և բալետի թատրոնում, «Օթելլո» օպերայի բեմադրության մեջ՝*

Դեզդեմոնա — Օլգա Մարտիրոսյան:

Г. Балян, Армяне в Киргизии, Бишкек, 1999.

ՉԵԽԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1998–2002 թթ. — *Պրագայի չեխական դրամատիկական թատրոնում, Հայաստանցի դերասան և ռեժիսոր **Արտաշես Ալեքսանյանի** բեմադրությամբ ներկայացվել է **«Մակբեթը»:***

Ա. Ալեքսանյանի հաղորդումը:

ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1960. — *Լիսաբոնի օպերային թատրոնում, Նյու Յորքի Մետրոպոլիտեն թատրոնի մենակատարուհի Շ. Վարդենիսյանի ելույթը Ջ. Վերդիի «Մակբեթ» օպերայում:*

Լեդի Մակբեթ — Շաքե Վարդենիսյան:

Ֆուլիս, № 328, էջ 22:

ՌՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

1933. — *Բուխարեստում, Վիեննայի թատրոնի դերասան Ռ. Ասլանի մասնակցությամբ, առանց գրիմի և համապատասխան տարազի:*

***Համլետ — Ռաուլ Ասլան** (գերմաներեն):*

ԳԱԹ, Գ. Տիրացյանի հուշերը:

1937. — *Բուխարեստի դրամատիկական թատրոնում, ռեժիսոր* **Իոն Շահիկյանի** *բեմադրությամբ ներկայացվել է «Ամառնային գիշերվա երազը»:*

Արազ, № 546:

1937. — *Բուխարեստի կոնսերվատորիայի ուսանողուհի Արաքս Սվաճյանն ավարտական-քննական համերգում կատարել է մենակներ «Օթելլո» օպերայից:*

Դեզդեմոնա — Արաքս Սվաճյան:

1957. — *Բուխարեստի Թեաթրուլ Արմաթեում,* **«Կամակոր կնոջ սանձահարումը»** *պիեսի բեմադրության մեջ՝*

Լուչենցիո — Թոնի (Հարություն) Զաքարյան:

Նոր կյանք, № 38:

1964, փետրվար. — *Բուխարեստի օպերային թատրոնում, «Օթելլոյի» բեմադրության մեջ հանդես են եկել հանրաճանաչ մենակատարներ՝*

Օթելլո — Կարպիս Զորյան, Յագո — Դավիթ Հովհաննիսյան, *Դեզդեմոնա — Արտա Ֆլորեսկու:*

Նոր կյանք, № 12:

1964. — *Բուխարեստի Կ. Ի. Նոստարի թատրոնում,* **Իոն Շահիկյանի** *բեմադրությամբ ներկայացվել է «Ռիչարդ Երրորդը»:*

— *Ռումինական թատրոններում* **Իոն Շահիկյանը** *բեմադրել է նաև՝*

ա) Արքա Լիր
բ) Տասներկուերորդ գիշեր
գ) Փոթորիկը (իր թարգմանությամբ)
դ) Օթելլո — պիեսները:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Ամառնային գիշերվա երազ

1900. — *Ցարոսլավլում, հայազգի դերասան և ռեժիսոր* **Միխայիլ Դարսկին** *(Պարյան) իր կազմակերպած թատերախմբի թատերաշրջանը բացել է «Ամառնային գիշերվա երազ» պիեսով:*

Театр и искусство, № 40, էջ 708:

1983. — *Մոսկվայի Լունաչարսկու անվան թատերական արվեստի պետական ինստիտուտի դերասանական բաժնի շրջանավարտների դիպլոմային բեմադրության մեջ.*

Ֆիբս *(կանացի դեր) —* ***Միխայիլ Բոգդասարով:***

Эфир, 2012, № 2.

Անտոնիո և Կլեոպատրա

1920. — *Ռոստով Դոնի վրա, ռուսական դրամատիկական թատրոնում,* **Արշակ Բուրջալյանի** *բեմադրությամբ:*

1968, մայիսի 25. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում, բեմադրությունը* **Ալեքսանդր Գրիգորյանի,** *նկարիչ՝* **Վասիլ Վարդանյան,** *երաժշտությունը՝* **Ա. Սաթյանի:**

Անտոնիոս — Գ. Կորուտկով, Կլեոպատրա — Յուլիա Կոլեսնիչենկո, ***Լեպիդ — Լևոն Ջիգարջյան, Սկար — Եվգենի Ներսիսյան, Դերկետ — Ռ. Սահակյան, Դեմետրիոս — Լ. Նազարյան, Ագրիպա — Իվան Գրիկուրով, Մենաս — Գուրգեն Գեն (Մելիք-Շահնազարյան), Մարդիան — Վլադիմիր Մարյան, Դիոմեդ — Վ. Մկրտչյան, Խարմանա — Անյա Սուջյան, Գալատական կին — Մ. Շահվերդյան:***

<1970>. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնում,* **Եվգենի Սիմոնովի** *բեմադրությամբ:*

Театральная Москва, М., 1974, № 30.

1981, նոյեմբերի 25–26. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին, Մոսկվայի Վախթանգովի անվան թատրոնի ներկայացումը, բեմադրիչ՝* **Եվգենի Սիմոնով:**

Фестиваль шекспировских спектаклей, Ер., 1981, էջ 54:

Արքա Լիր

1888, Հունվար. — *Ելիզավետգրադում (Կիրովոգրադ, Ուկրաինա), ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
***Արքա Լիր — Պետրոս Ադամյան** (Հայերեն):*

1896, Հունիսի 11. — *Աստրախանի Օստրոդինյան թատրոն-կրկեսում, ռուս դերասանների հետ:*
Արքա Լիր — Գևորգ Պետրոսյան:

Театрал, № 74, книга 24, էջ 36:

1944, Հունիսի 13. — *Լենինգրադի Գորկու անվան դրամատիկական Մեծ թատրոնում:*
Արքա Լիր — Վահրամ Փափազյան:

1950, Հունվար. — *Պետրովսկ-Զաբայկալսկի (Զիտայի մարզ, Ռուսաստան), ռուս դերասանների հետ:*
Արքա Լիր — Վ. Փափազյան:

Забайкальский рабочий, № 8.

1950, դեկտեմբերի 10. — *Մոսկվայի Հայկական մշակույթի տանը, Վ. Փափազյանի ղեկավարությամբ ռուսական դրամատիկ դերասանական խումբը:*
Արքա Լիր — Վ. Փափազյան:

1957, Հունիսի 14. — *Բրյանսկի ռուսական դրամատիկ թատրոնում, խմբի դերասան Գ. Հակոբյանի մասնակցությամբ:*
Արքա Լիր — Գուրգեն Հակոբյան:

Գ. Հակոբյանի հաղորդումը:

Բազում աղմուկ վասն ոչնչի

1936. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնում, բեմադրիչ՝ Ի. Մ. Ռապոպորտ, նկարիչ՝ Ռինդին:*
Բենեդիկտ — Ռուբեն Սիմոնով:

Театральная энциклопедия, М., т. 4, 1965, էջ 939:

1983. — *Քիշինևի (Մոլդավիա) Պուշկինի անվան երաժշտադրամատիկական ակադեմիական թատրոնում, Հրաչյա Ղափլանյանի բեմադրությամբ:*

Թատերական Երևան, 1984, № 14:

— *Մոսկվայում, «Բազում աղմուկ վասն ոչնչի» կինոնկարի համար երաժշտություն է գրել **Բգոր Եղիկովը:***

Новое время, 2007, № 1549.

Կամակոր կնոջ սանձահարումը

1957. — *Մոսկվայի Սովետական բանակի Կենտրոնական թատրոնում:*
Լուչենցիո — Գ. Ա. Բայան:

Համլետ

1883, փետրվարի 22. — *Մոսկվայի Արտիստական կրուժոկում, դերասան Ի. Վ. Վարշավսկու բենեֆիսին, տեսարան:*
Համլետ — Պետրոս Ադամյան** (Հայերեն), **Օֆելյա — Մ. Վ. Մոզուրովսկայա:

ԳԱԹ, Պ. Ադամյանի ֆոնդ:

1883, մարտի 11. — *Մոսկվայում, գրական երեկոյին, «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը և տեսարան Օֆելյայի հետ:*
Համլետ — Պ. Ադամյան** (Հայերեն), **Օֆելյա — Արտեմևա:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի աղդագրերի ֆոնդ:

1883, նոյեմբերի 18. — *Նիժնի Նովգորոդի Քաղաքային թատրոնում, ռուս դերասանական խմբի հետ:*
***Համլետ — Պ. Ադամյան** (Հայերեն):*

1885, նոյեմբերի 28. — *Բաքվում, Ա. Կ. Գոնչարովի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*

Համլետ — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Գ. Աղամյան, Նամակներ, Եր., 1959, էջ 129:

1887, օգոստոսի 17. — *Թեոդոսիայի Քաղաքային այգու Ամառային թատրոնում, ռուս դրամատիկ դերասանական խմբի հետ:*

Համլետ — Գ. Աղամյան (Հայերեն), Օֆելյա — Լեդովսկայա:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1887, նոյեմբերի սկիզբ. — *Օդեսայի հյուրանոցում, հյուրերի համար Գ. Աղամյանը արտասանել է "О, если вы, души моей оковы" մենախոսությունը (ռուսերեն): (Ա գործ., Բ. տես.):*

«Ռուսերեն բավականին մաքուր և ճիշտ ընթերցված»:

Одесский вестник, № 301.

1888, հունվարի կեսերին. — *Ելիզավետգրադում (Կիրովոգրադ), Կ. Գ. Լելև-Վուչետիչի ղեկավարությամբ ռուս դրամատիկ դերասանների խմբի հետ:*

Համլետ — Գ. Աղամյան (Հայերեն), Օֆելյա — Զաբել:

Елизаветградский вестник, № 10.

1888, փետրվարի 22. — *Պոլտավայում, նույն խմբով:*

Գ. Աղամյան, Նամակներ, Եր., 1959, էջ 177:

1888, մայիսի 22-ից մինչև հունիսի 7-ը. — *Կրեմենչուկում Կ. Գ. Լելև-Վուչետիչի խմբի հետ:*

Համլետ — Գ. Աղամյան (Հայերեն), Օֆելյա — Սոֆյա Վոլգինա:

Южный край, № 2559.

1888, հունիսի 10—17-ը. — *Կիևում, նույն խմբով:*

Киевское слово, № 408.

1888, հուլիսի 6. — *Կազանի Պանաևյան այգու թատրոնում, հայազգի դերասան Վ. Բ. Սերեբրյակովի ղեկավարությամբ ռուս դերասանական խմբի հետ:*

Համլետ — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Казанский листок, № 147.

1891, ամառը. — *Պետերբուրգի Օրիենբաումի թատրոնում, ռուսական խմբի հետ:*

Համլետ — Միխայիլ Դարսկի (Պսարյան):

Артист, № 15, էջ 152:

1891. — *Տվերի ռուսական թատրոնում:*

Համլետ — Մ. Դարսկի:

Артист, № 16.

1892, հուլիս. — *Նիժնի Նովգորոդում, Մոսկվայի Փոքր թատրոնի դերասան Ա. Ի. Սումբատով-Յուժինի հյուրախաղային ներկայացմանը:*

Ա. դերասան — Քրիստոփոր Պետրոսյան:

Артист, 1893, № 27.

1892, նոյեմբեր. — *Պետերբուրգի ռուս վաճառականների ժողովարանում, Մ. Դարսկու ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Համլետ — Մ. Դարսկի:

Театрал, 1893, № 26.

1893, հունվար. — *Աստրախանում:*

Համլետ — Մ. Դարսկի:

1894, հունիսի սկզբներին. — *Աստրախանի «Էրմիտաժ» այգու թատրոնում:*

Համլետ — Մ. Դարսկի:

Артист, № 39.

1895, փետրվարի 4. — *Բաքվի Վ. Ի. Վասիլև-Վյատսկու ղեկավարությամբ ռուսական խմբի հետ:*

Համլետ — Մ. Դարսկի։

Кавказ, № 28.

1895, մարտի 20. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, գրական-թատերական երեկոյին, «Քին» ներկայացման մեջ։*

Համլետ — Մ. Դարսկի։

Кавказ, № 77.

1895, ամռանը. — *Կուրսկում, Ե. Ն. Գորևայի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի հյուրախաղերին։*

Համլետ — Մ. Դարսկի։

Театрал, № 37.

1899, աշնանը. — *Մոսկվայում, դրամատիկ կուրսերի ուսանող՝ Նիկողայոս Հովհաննիսյանը — Համլետ։*

Տարազ, № 44։

1907, փետրվարի 26. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Ա. Ն. Կրուչինինի ղեկավարությամբ դրամատիկական խմբի հետ։*

Համլետ — Սիրանույշ (Հայերեն)։

Հուշարար, № 1, 15 էջ։

1907, ապրիլի 23. — *Նոր Նախիջևանում, ռուս դերասանական խմբի հետ «Քին» ներկայացման մեջ.*

Համլետ — Վարդան Միրզոյան (Հայերեն)։

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ։

1908. — *Պետերբուրգում, ռուսական թատրոնում, Ալեքսանդր Տաիրովի բեմադրությամբ։*

Театральная энциклопедия, т. 5, М., 1967, էջ 24։

1911, դեկտեմբերի 12. — *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնում, բեմադրությունը՝ Գորդոն Կրեգի (Անգլիա), ռեժիսորներ՝ Կ. Ս. Ստանիսլավսկի, Լ. Ա. Սուլերժիցկի։*

Համլետ — Վասիլի Կաչալով, Երկրորդ դերասան — Եվգենի Վախթանգով։

Московский Художественный театр в иллюстрациях и документах, М., 1938, էջ 291։

1916, օգոստոսի 28. — *Պետրովսկի (այժմ՝ Մախաչկալա, Դաղստան) Հասարակական ժողովարանի դահլիճում, մի տեսարան։*

Համլետ — Արշակ Գրիգորյան։

Театр и искусство, № 34.

1931, Հունիս-Հուլիս. — *Լենինգրադի Պավլովսկ (Գատչինա) և Սեստրորեցկ ամառանոցներում, Վահրամ Փափազյանի ղեկավարությամբ ռուս դերասանական խումբը։ Կլավդիոսի դերակատարի հիվանդության պատճառով ներկայացումը չհետաձգելու համար դերակատարների որոշ փոփոխություն է կատարվել, Վ. Փափազյանի բեմադրությամբ։*

Կլավդիոս — Վահրամ Փափազյան։

Համլետ — Գեղամ Աֆրիկյան (Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնի դերասան), հայերեն, Ս. Արծրունու թարգմանությամբ։

Գ. Աֆրիկյանի հաղորդումը։

1932. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնում։*

Կլավդիոս — Ռուբեն Սիմոնով։

Фестиваль шекспировских спектаклей, Եր., 1981, էջ 56։

1940. — *Վորոնեժի դրամատիկական թատրոնում, Վալերի Բեբուտովի բեմադրությամբ։*

Театральная энциклопедия, т. 1, М., 1961, էջ 477։

<1955>. — *Մոսկվայի Մայակովսկու անվան թատրոնում, բեմադրությունը՝ Ն. Օխլոպկովի, ռեժիսորի ասիստենտ՝ Մ. Ռ. Տեր-Զախարովա։*

Բեռնարդո — Կարպ Մուկասյան։

Հուլիոս Կեսար

1903, Հոկտեմբերի 2. — *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնում, Վլ. Ի. Նեմիրովիչ-Դանչենկոյի և* **Գեորգի Բուրջալովի** *բեմադրությամբ:*

Լուցիոս — Նիկոլայ Ալանով:

П. Марков, Н. Чушкин, Московский Художественный театр, М.-Л., 1950, էջ 90:

Մակբեթ

1880-ական թթ. — *Մոսկվայի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, կոմպոզիտոր* **Նիկիտա Մորոզովը (Մկրտիչ Մորոզյան)** *ձեռքի տակ ունենալով լիբրետտո, մտադիր է եղել գրելու* ***«Լեդի Մակբեթ»*** *օպերան:*

Левон Брутян, Симфония театра, Եր., 1984, էջ 42:

1955. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, Կ. Ա. Զուբովի և Ե. Պ. Վելեխովի բեմադրությամբ, նկարիչ՝* **Վոլկով:** ***Երաժշտությունը — Արամ Խաչատրյանի:***

Մենտեյս (Մենտեթ) — Կ. Ի. Միխիտարով:

Программы Московских театров, М., 1956, № 11а.

1970-ական թթ. կեսերին. — *Խարկովի Պուշկինի անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում,* **Ալեքսանդր Բարսեղյանի** *բեմադրությամբ:*

Ա. Բարսեղյանի հաղորդումը:

1977, մայիսի 20. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում,* **Ալեքսանդր Գրիգորյանի** *բեմադրությամբ, նկարիչ՝* **Սարգիս Արուտչյան,** *զգեստները՝* **Անահիտ Արուտչյանի,** *կոմպոզիտոր՝* **Մարտին Վարդազարյան,** *բեմական շարժում՝* **Մ. Սահակյան:**

Մակբեթ — Գեննադի Կորոտկով:

Թատերական Երևան, 1978, № 22:

1986, Հունիսի 1. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Մինսկի (Բելոռուսիա) Գորկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնի հյուրախաղային ներկայացումը: Բեմադրությունը՝ Բորիս Լուցենկոյի:*

Մակբեթ — Ռ. Յանկովսկի, **Գալատական տիկին — Օլիմպիադա Շահ-Գարոն:**

Ներկայացման ծրագիրը:

Ռիչարդ Երրորդ

1965, դեկտեմբերի 29. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում,* **Օֆելյա Ավետիսյանի** *բեմադրությամբ, նկարիչ՝* **Ալեքսանդր Շաքարյան,** *երաժշտական ձևավորումը՝* **Ռոբերտ Շիրինյանի,** *մարտերը՝* **Հենրիկ Հարությունյանի:**

Ռիչարդ Երրորդ — Արմեն Ջիգարխանյան:

1976, սեպտեմբերի 25. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնում,* **Հրաչյա Ղափլանյանի** *բեմադրությամբ:*

Ռիչարդ Երրորդ — Միխայիլ Ուլյանով:

Երեկոյան Երևան, № 275:

1984, Նոյեմբերի 24, 25. — *Երևանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում, Շեքսպիրյան ներկայացումների փառատոնին, Մոսկվայի Վախթանգովի անվան թատրոնի ներկայացումը,* **Հրաչյա Ղափլանյանի** *բեմադրությամբ:*

Փառատոնի ծրագիրը:

Ռոմեո և Ջուլիետա

1881, Հոկտեմբերի 15. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում:*

Մերկուտիո — Ալեքսանդր Դավիդով (Կարապետյան):

Б. Зограф, Малый театр второй половины XIX века, М., 1960, էջ 386:

1890, սեպտեմբեր. – *Եկատերինոսլավ (Ռուսաստան), պետերբուրգյան թատրոնների դրամատիկ դերասանների հետ:*

Ռոմեո – Միխայիլ Դարսկի (Պապոյան), Ջուլիետ – (Դագմարովա):

Театрал, № 86.

1897–1898 թթ. – *Թիֆլիսի Արքունական (օպերային) թատրոնում, Շ. Գունոյի օպերայում:*

Ջուլիետ – Նադեժդա Պապայան:

1899, օգոստոսի 11. – *Պետերբուրգի «Արկադիա» այգու փակ թատրոնում, օպերային արտիստների ընկերակցությունը, օպերային արտիստ Մ. Կ. Մակսակովի ղեկավարությամբ ներկայացրել է Շ. Գունոյի 3 գործողությամբ օպերան:*

Ջուլիետ – Նադեժդա Պապայան:

Վարդան Սամվելյան, Նադեժդա Պապայան, Եր., 1955, էջ 92:

1910-ական թթ. – *Պետերբուրգի Մարինյան օպերայի և բալետի թատրոնում, թատրոնի մեներգիչ Մ. Կարակաշի (Գարագաշ) մասնակցությամբ:*

Մերկուտիո – Միքայել Կարակաշ:

1920–1921 թթ. – *Բաքվի ռուսական օպերային թատրոնում, բեմադրությունը Դ. Դումայի, ռեժիսոր՝ Փիշխուլով, պետթատրոնի ղեկավար՝ Պավել Ամիրագո (Պողոս Ամիրաղյան):* ***Տիբալտ – Եղիշե Շիսինյան:***

Ներկայացման ծրագիրը:

1921. – *Մոսկվայի Կամերային թատրոնում,* ***Ալեքսանդր Տաիրովի*** *բեմադրությամբ:*

Театральная энциклопедия, т. 5, М., 1967, էջ 25:

– *Աստրախանի թատրոնում, բեմադրությունը՝ Ա. Կարաստովի (Կարապետյան):*

Ռոմեո – Ալեքսանդր Կարաստով:

1926–1927 թթ. – *Բաքվի օպերայի և բալետի պետական թատրոնում:*

Ռոմեո – Ալեքսանդր Կարաստով:

Վլադիմեն Բալյան, Ալեքսանդր Կարաստով, Եր., 1962, էջ 48:

1937. – *Ուրյուպինսկի (Ռուսաստան) պետական թատրոնում,* ***Առնոլդ Մարտիրոսյանի*** *բեմադրությամբ:*

1965. – *Ցելինոգրադի (Ղազախստան) մարզային դրամատիկ թատրոնում, երևանցի բեմանկարիչ* ***Ալեքսանդր Շաքարյանը*** *ձևավորել է* ***«Ռոմեո և Ջուլիետի»*** *բեմադրությունը:*

2000–2010-ական թթ. – *Կիևի Շևչենկոյի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում:*

Ջուլիետ – Սուսաննա Ջախոյան:

Վենետիկի վաճառականը

1892, տարեվերջին. – *Պետերբուրգում, ռուս վաճառականների ժողովարանում, Մ. Դարսկու ղեկավարությամբ դերասանական խումբը:*

Շայլոկ – Միխայիլ Դարսկի (Պապոյան):

Артист, 1893, № 27.

1894, Հունիսի 12. – *Աստրախանի «Էրմիտաժ» այգու թատրոնում:*

Շայլոկ – Մ. Դարսկի:

Артист, № 39.

1898, Հոկտեմբերի 21. – *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնում, Կ. Ս. Ստանիսլավսկու և Ա. Ա. Սանինի բեմադրությամբ:*

Շայլոկ – Միխայիլ Դարսկի, Լանսելոտ Գոբբո – Գեորգի Բուրջալով (Բուրջալյան):

Московский Художественный театр в иллюстрациях и документах, М., 1938.

1900. – *Յարոսլավլի դրամատիկական թատրոնում, Մ. Դարսկու բեմադրությամբ:*

Շայլոկ – Մ. Դարսկի:

Театр и искусство, № 48, էջ 879:

1907. — *Պետերբուրգի Ալեքսանդրինյան թատրոնում:*
Շայլոկ — Մ. Դարսկի:

Сто лет Александринский театр-театр государственный, Ленинград, 1932, էջ 321:

1940, դեկտեմբերի 9. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական թատրոնում, Լևոն Քալանթարի բեմադրությամբ, նկարիչ՝ Կարո Մինասյան:*

1941, ապրիլի 26. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնի բեմադրության մեջ:*
Շայլոկ — Արմեն Արմենյան (Հայերեն):

Սովետական Հայաստան, № 98:

Վերոնայի երկու ազնվականները

1952. — *Մոսկվայի Վախթանգովի անվան ակադեմիական թատրոնում, Եվգենի Սիմոնովի բեմադրությամբ, երաժշտությունը՝ Կարեն Խաչատրյանի: Կ. Խաչատրյանը երաժշտություն է գրել նաև Մոսսովետի անվան թատրոնի «Վինձորի զվարճասեր կանայք» ներկայացման համար (1957):*

Театральная энциклопедия, т. 4, М., 1965, էջ 935:

Տասներկուերորդ գիշեր

1899, Հոկտեմբերի 3. — *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնում, Կ. Ս. Ստանիսլավսկու և Վ. Լուժիկու բեմադրությամբ:*
Սըր Էնդրյու Էգյուչիկ — Գեորգի Բուրջալով:

Московский Художественный театр в иллюстрациях и документах, М., 1938, էջ 79:

1919. — *Մոսկվայի Գեղարվեստական թատրոնի երկրորդ ստուդիայում:*
Մաղրածու — Եվգենի Վախթանգով (Վախթանգյան):

Театральная энциклопедия, т. 1, М., 1961, էջ 859:

1947. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում:*
Կուրիո — Կ. Ի. Միխխաուով:

1970-ական թթ. կեսերին. — *Խարկովի Պուշկինի անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում, Ալեքսանդր Բարսեղյանի բեմադրությամբ:*

Ա. Բարսեղյանի Հաղորդումը:

1982, մարտի 7. — *Երևանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական դրամատիկական թատրոնում, Ալեքսանդր Գրիգորյանի բեմադրությամբ, գեղանները՝ Եվգենյա Սարգսյանի:*

Коммунист, № 54.

Օթելլո

1885, նոյեմբերի 29. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, Աֆանասի Գոնչարովի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Պետրոս Ադամյան, Կասիո — Հովհաննես Աբելյան (երկուսն էլ Ս. Սուլխանյանի հայերեն թարգմանությամբ):

Նոր-Դար, № 209:

1887, նոյեմբերի 3. — *Օդեսայում, ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Ադամյան (Հայերեն):

Գ. Ադամյան, Նամակներ, Եր., 1959:

1888, Հունվարի 31. — *Ելիզավետգրադի (Ուկրաինա) ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Ադամյան (Հայերեն):

Елизаветградский вестник, № 155.

1888, փետրվարի 4. — *Բաքվի Թաղիևի թատրոնում, ռուսական թատրոնի դերասան Կ. Ի. Վոլսկու (Կասիո) բենեֆիսին:*

Օթելլո — Ստեփան Սաֆրազյան (Հայերեն):
Սաֆրազյանին մատուցվել է ուղերձ և Շեքսպիրի երեք հատորը, փառակազմ:

Նոր-Դար, № 22:

1888, փետրվարի 25. — *Պոլտավայում, Կ. Գ. Լելև-Վուչետիչի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Գ. Աղամյան, Նամակներ, Եր., 1959, էջ 177:

1888, մարտի 19. — *Օդեսայում, ռուսական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Театр и музыка, № 80.

1888, մայիս. — *Կրեմենչուկում, Կ. Գ. Լելև-Վուչետիչի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Նոր-Դար, № 99:

1888, հուլիսի (9). — *Կազանի Գանակյան այգու ամառային թատրոնում, Հայազգի դերասան Վ. Բ. Սերեբրյակովի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Գ. Աղամյան (Հայերեն):

Казанский листок, № 151.

1890, սեպտեմբեր. — *Եկատերինոսլավ, Պետերբուրգյան դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Միխայիլ Դարսկի (Պապյան), Դեզդեմոնա — Դազմարովա:

Театрал, № 86.

1891, ամռանը. — *Տվերում, ռուսական խմբի հետ:*
Օթելլո — Մ. Դարսկի:

Артист, № 16.

1892, նոյեմբեր. — *Պետերբուրգում, Ռուս վաճառականների ժողովարանում, Մ. Դարսկու ղեկավարությամբ ու բեմադրությամբ:*
Օթելլո — Մ. Դարսկի:

Артист, 1893, № 27.

1893, նոյեմբեր. — *Աստրախանում, ռուսական խմբի հետ:*
Օթելլո — Քրիստափոր Պետրոսյան:

Артист, 1893, № 29, книга 4, էջ 188:

1894, հունիս. — *Աստրախանի «Էրմիտաժ» այգու թատրոնում, Մ. Դարսկու բենեֆիսին:*
Օթելլո — Մ. Դարսկի:

Артист, 1895, № 39.

1895, ամռանը. — *Կուրսկում, Ե. Ն. Գորևայի դերասանական խմբի հյուրախաղերին:*
Օթելլո — Մ. Դարսկի:

Театрал, № 37.

1896, հունվարի 12. — *Մոսկվայում, Որսորդական ակումբում, Գրականության և արվեստի ընկերության խումբը Կ. Ս. Ստանիսլավսկու (Ալեքսեև) բեմադրությամբ:*
Օթելլո — Կոնստանտին Ստանիսլավսկի:
Ցագո — Քրիստափոր Պետրոսյան, Մաղրածու և Սեամորթ — Գեորգի Բուրջալով:

О Станиславском, Сборник воспоминаний, Մոսկվա, 1948, էջ 215–217:

1905, հունվարի 16. — *Բաքվում, Ա. Ն. Կրուչինինի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի հետ:*
Օթելլո — Քրիստափոր Պետրոսյան:

Каспий, № 13.

1915, ապրիլի 9. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում, Վահրամ Փափազյանը (Օթելլո, Հայերեն, առա-*

ջին անգամ Անդրկովկասում), Ռուսաց դրամատիկական ընկերության հրավերով, Բարատովի ղեկավարությամբ խմբի հետ:

Հորիզոն, № 67, 77:

1917, փետրվարի 16. — *Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության թատրոնում,* ***Վ. Փափազյանը (Օթելլո,*** *հայերեն), Բարատովի ղեկավարությամբ խմբի հետ: Բեմադրությունը՝ Ալ. Ալ. Տուգանովի:*

1928, մարտի 26. — *Մոսկվայի Մեծ թատրոնում, Փոքր թատրոնի դերասանների հետ, Ս. Ի. Լանսկոյի բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան *(հայերեն), Յագո — Ս. Գոլովին, Դեզդեմոնա — Ելենա Գոգոլևա:*

Известия, № 83.

1929, մարտի 3. — *Արխանգելսկի քաղաքային թատրոնում:*

Օթելլո — Վ. Փափազյան *(ռուսերեն):*

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի Փոնդ:

Սեպտեմբերի 6. — *Տալլինի (Էստոնիա) ռուսական թատրոնում,* ***Վ. Փափազյանը*** *(Օթելլո, ռուսերեն), Ռիգայի ռուսական թատրոնի դերասանների հետ:*

1930–1950-ական թթ. — ***Վ. Փափազյանը (Օթելլո)*** *ռուս դերասաններից կազմած իր խմբով հանդես է եկել Մոսկվայից մինչև Հեռավոր Արևելքի բազմաթիվ քաղաքներում, մասնակի տեսարաններով նաև՝ Անդրկովկասում:*

1935, մայիսի 17. — *Լենինգրադի Մ. Գորկու անվան Մշակույթի տանը, տեղական դերասանների հետ Վ. Փափազյանը խաղացել է իր 1500-րդ Օթելլոն: Ներածական խոսքով հանդես է եկել Յու. Յա. Վոյնկոպը:*

Ներկայացման ազդագրի լուսանկար-պատճեն:

1935. — *Մոսկվայի Փոքր թատրոնում, բեմադրությունը՝ Ս. Բաղրովի, նկարիչ՝ Բուտով:*

Օթելլո — Ալեքսանդր Օստուժև (հուշարար — ***Թինաթինա Սունդուկյան):***

1940, հոկտեմբերի 22. — *Բաքվի օպերայի և բալետի թատրոնում:*

Դեզդեմոնա — Գնարիկ Գրիգորյան:

Бакинский рабочий, № 246.

1944. — *Մոսկվայի Մոսսովետի անվան թատրոնում, Յու. Զավադսկու բեմադրությամբ:*

Օթելլո — Նիկոլայ Մորդվինով, ***Էմիլյա — Թամարա Օգանեզովա:***

Программы Московских театров, М., 1956, № 11а.

1953. — *Բրյանսկի (Ռուսաստան) թատրոնում, նույն թատրոնի դերասան Գ. Հակոբյանի մասնակցությամբ:*

Օթելլո — Գուրգեն Հակոբյան, *Դեզդեմոնա — Վ. Կ. Սուրուդինա: Հուլիսին նույն խմբով հանդես է եկել նաև Գոմելում և Օրյոլում:*

Գ. Հակոբյանի հաղորդումը:

1962. — *Բաքվի Մ. Ֆ. Ախունդովի անվան օպերայի և բալետի (նախկին՝ Մայիլյանների) թատրոնում, Ջ. Վերդիի «Օթելլո» օպերան, դիրիժոր՝ Դ. Ռիսման, բեմադրիչ՝ Ա. Ազրիկան:*

Կասիո և Ռոդրիգո — Արտաշես Հայրյան:

Ներկայացման ծրագիրը:

<1962>. — *Մոսկվայի Մեծ թատրոնում, Վերդիի «Ֆալստաֆ» օպերայում, դիրիժոր՝* ***Ալեքսանդր Մելիք-Փաշան:***

Ֆորդ — Գավել Լիսիցյան:

Театральная Москва, М., 1962, № 43.

1966, դեկտեմբերի 12. — *Բաքվի Ախունդովի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, Երևանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնի մենակատար՝ Միհրան Երկաթի ելույթը Յագոյի դերում:*

Կոմունիստ, դեկտեմբերի 14:

1972. — *Տաշքենդի (Ուզբեկստան) Գորկու անվան ռուսական ակադեմիական թատրոնում:*
Սենատոր — Վ. Արզումանով, Ռոդրիգո — Յու. Բոգդասարով:

1974, նոյեմբերի 30. — *Օրյոլի (Ռուսաստան) մարզային ֆիլհարմոնիայում, ֆիլհարմոնիայի արտիստ Վիկտոր Արտեմի Մովսիսյանի ծննդյան 60 և բեմական գործունեության 40-ամյակի առթիվ ստեղծագործական երեկոյին, մենախոսություններ, տեսարաններ:*
Օթելլո — Վիկտոր Մովսիսյան:

ԳԱԹ, Բ. Ներսիսյանի ֆոնդ:

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

<1880>-ական թթ. — *Թիֆլիսի վրացական թատերախմբի դերասանուհի Մակո (Մարիամ) Սափարովա-Աբաշիձեի մասնակցությամբ (Համլետ):*
Օֆելյա — Մակո Սափարովա-Աբաշիձե:

1930-ական թթ. — *Թբիլիսիի Պալիաշվիլու անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, բեմանկարիչ **Իվան Փարաջանովը** ձևավորել է «Օթելլոյի» բեմադրությունը:*

1960. — *Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան ակադեմիական թատրոնում, «Համլետի» բեմադրության մեջ:*
***Գիլդենշտերն — Ս. Իսնելի** (Ապրեսյան):*

Որտեղ, ինչ, երբ? (վրացերեն), 1961, № 20, էջ 21:

— *Թբիլիսիի Ռուսթավելու անվան ակադեմիական թատրոնում, «Արքա Լիրի» բեմադրության մեջ:*
***Կուրան — Ս. Իսնելի** (Սարգիս Ապրեսյան):*

ՈՒԿՐԱԻՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

2000-ական թթ. — *Ուկրաինայի օպերային թատրոնի մենակատարուհի Ս. Զախոյանը հանդես է եկել Շ. Գունոյի «Ռոմեո և Ջուլիետա» օպերայում:*
Ջուլիետա — Սուսաննա Զախոյան:

Հայուհիներ, 2-րդ հատոր, եր., 2011, էջ 337:

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ (ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ) ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Համլետ

1882, նոյեմբերի 14. — *Դոնի Ռոստովում, Մելնիկովի ղեկավարությամբ ռուսական դերասանական խմբի հետ:*
***Համլետ — Գեորգոս Աղամյան** (ֆրանսերեն):*

Գ. Աղամյան, Նամակներ, եր., 1969, էջ 36:

1884, հունիս. — *Աստրախանի Գլոտնիկովի թատրոնում, Գ. Մեղվեդևի ռուսական դրամատիկական խմբի հետ:*
***Համլետ — Գեորգոս Աղամյան** (ֆրանսերեն):*

1885, փետրվարի 22. — *Դոնի Ռոստովում, Վ. Ի. Ասմոլովի թատրոնում, երաժշտա-դրամատիկական երեկոյին «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությունը և Օֆելյայի հետ տեսարանը:*
Համլետ — Գեորգոս Աղամյան** (ֆրանսերեն), **Օֆելյա — Բլոխինա:

ԳԱԹ, Թատերական բաժնի ծրագրերի ֆոնդ:

1885, ապրիլի 21. — *Խարկովում, Տիմկովսկու ժողովրդական թատրոնում, Օֆելյայի հետ տեսարանը:*
Համլետ — Գեորգոս Աղամյան** (ֆրանսերեն), **Օֆելյա — Կոսիցկայա:

Театр и жизнь, № 120.

1887, հոկտեմբերի 29. — *Օդեսայի Նոր թատրոնում (Արհեստավորաց ակումբ), ռուսական դրամատիկական ընկերության դերասանական խմբի առաջին ներկայացումը:*
***Համլետ — Գեորգոս Աղամյան** (ֆրանսերեն):*

Одесский листок, № 291.

— *(Աղամյանի Համլետի մասին «Օդեսսկի վեստնիկ» (Օդեսայի լրաբեր) թերթի թատերախոս Ֆ.-ն գրել է. «Ո՛չ Սալվինին, ո՛չ Ռոսսին, ո՛չ Պոսսարտը, ո՛չ Բառնայը, Օդե-*

սա այցելած մյուս հռչակավոր արտիստներից ոչ մեկը չի տվել մեզ այնպիսի ամբողջական, գեղարվեստորեն ավարտված Համլետ, ինչպես պ. Ադամյանը: Նրա խաղի գլխավոր արժանիքը հոյակապ պարզությունն ու ռեալիզմն է, ազատ ամեն տեսակի ավելորդություններից»:

Одесский вестник, № 293.

1887, դեկտեմբերի 11. – *Օդեսայում, Գ. Ա. Արբենինի ղեկավարությամբ դերասանական խմբի հետ:*
Համլետ – Պետրոս Ադամյան *(ֆրանսերեն):*

Одесский листок, № 304.

1900, մայիսի 31. – *Փարիզի «Լե ժուրնալ» թերթի սրահում, «Լինե՞լ, թե՞ չլինել» մենախոսությամբ և Համլետի ու մոր հետ տեսարանում հանդես է եկել՝*
Համլետ – Կարապետ Գալֆայանը:

Նոր-Դար, № 109:

1921. – *Ժնևի «Կոմեդի դե Ժենեվա» թատրոնում, Ժորժ Փիթոևը բեմադրել է «Համլետը»:*
Համլետ – Ժորժ Փիթոև:
Ժնևի թատրոնում Ժ. Փիթոևը բեմադրել է նաև ***«Մակբեթը»****, խաղացել* ***Ռոմեոյի*** *(«Ռոմեո և Ջուլիետ») դերը:*

1928, հուլիսի 3. – *Կիևի «Ինտիմնի» թատրոնում:*
Համլետ – Վահրամ Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

1929. – *Լենինգրադի «Կոմեդիա» թատրոնում:*
Համլետ – Վ. Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

Рабочий и театр, № 5.

<1943>. – *Փարիզի թատրոնում, «Համլետի» բեմադրությանը մասնակցել է նաև Ալիս Սափրիչ(յանը):*
Գերտրուդ – Ալիս Սափրիչ:

Օթելլո

1858–1862 թթ. – *Կ. Պոլսի ֆրանսիական թատրոնում, ամերիկյան նեգր ողբերգակ Այրա Օլդրիջի հյուրախաղերին:*
Օթելլո – Այրա Օլդրիջ *(անգլերեն),* ***Յագո – Ստեփան Էքշյան*** *(ֆրանսերեն):*

Նեքսպիրական, գիրք 2, եր., 1966, էջ 241:

1899, մայիսի 1. – *Փարիզի Քառթիե Լութենի սրահում, Կ. Գալֆայանի փորձնական ելույթը ֆրանսիացի դերասանների հետ, 3–5 գործողությունները:*
Օթելլո – Կարապետ Գալֆայան *(ֆրանսերեն),* ***Դեզդեմոնա – Մագիերա:***

Անահիտ, № 7, էջ 220: **Տարազ,** № 34, էջ 799:

1903, աշնանը. – *Փարիզում, դերասանական արվեստում կատարելագործվելու նպատակով կոնսերվատորիա ընդունվելու համար Գրիգոր Կյուլպենկյանը կատարել է խաղի սկզբնավորման տեսարանը Յագոյի հետ:*
Օթելլո – Գրիգոր Կյուլպենկյան *(ֆրանսերեն):*

Անահիտ, 1904, № 4–5:

1912. – *Սոֆիա, բուլղարական թատրոնում:*
Օթելլո – Վահրամ Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

ԳԱԹ, Վ. Փափազյանի ֆոնդ:

1928, մայիսի 2. – *Մոսկվայի Գեղարվեստական երկրորդ թատրոնում, Փոքր թատրոնի դերասանների հետ:*
Օթելլո – Վահրամ Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

Вечерняя Москва, № 89.

1928, հունիսի 27. – *Խարկովի Շևչենկոյի անվան թատրոնում, ռուսական խմբի հետ:*
Օթելլո – Վահրամ Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

1928, հունիսի 30. – *Կիևի «Ինտիմնի» թատրոնում:*
Օթելլո – Վ. Փափազյան *(ֆրանսերեն):*

1928, Հուլիսի 5. – *Օդեսայում, ռուսական խմբի հետ:*
***Օթելլո – Վ. Փափազյան** (ֆրանսերեն):*

Вечерних известий, № 1650.

1928, դեկտեմբերի 26. – *Էնինգրադի «Կոմեդիա» թատրոնում:*
***Օթելլո – Վ. Փափազյան** (ֆրանսերեն):*

Красная газета (երեկոյան), № 354:

1929, մարտի 5. – *Արխանգելսկում, տեղի ռուս դերասանների հետ:*
***Օթելլո – Վ. Փափազյան** (ֆրանսերեն):*

Волна, № 57.

1932, Հունիսի 12. – *Փարիզի Մոնմարտրի թատրոնի Աթելիե սրահում, Վ. Փափազյանը «Օդեոն» թատրոնի ֆրանսիացի և հայ դերասանների հետ:*
***Օթելլո – Վ. Փափազյան, Սենատորներ – Արման Կոթիկյան, Արտաշես Գմբեթյան, Սարիմ Մաքսուտյան,** Կասիո – Ռայմոն Ժիրար, Յագո – Ժոզե Սկենկել, Դեզդեմոնա – Իվոն Թրամոն, Էմիլյա – Մադլեն Դյուբե:*

Կավոռչ, № 24:

2001. – *Մոնպելիեի օպերային թատրոնում:*
Յագո – Էդվարդ Թումաջյան:

Ararat, 2003, № 18.

2003, փետրվար. – *Փարիզի «Գրանդ» օպերայում, «Օթելլո» օպերայում:*
Էմիլյա – Ելենա Կասյան:

Ararat, 2003, № 18.

Այլ բեմադրություններ

1922. – *Փարիզի Շան զ'Էլիզեի թատրոնում, **Ժորժ Փիքոնի** (Փիքոյան) բեմադրությամբ ներկայացվել է **«Քսափի դեմ չսափ»** պիեսը:*

Ճակատամարտ, № 1085:

1933, նոյեմբեր. – *Փարիզի «Ատելյե» թատրոնում, Լ. Հարութ(յունյան)ի մասնակցությամբ բեմադրվել է **«Միջարդ Երրորդը»:***
Էդվարդ Զորրորդ – Լևոն Հարութ:

Կավոռչ, № 49:

1949. – *Փարիզի Շան զ'Էլիզեի թատրոնում, Լ. Կարինի (Հյուկեթ Իշգալացյան) առաջին ելույթը **«Ամառնային գիշերվա երազ»** օպերայում:*
Հելեն – Լիդիա Կարին:

1950-ական թթ. – *Փարիզում, **Սաչա Փիքոնը** բեմադրել է **«Հեների Զորրորդը»:***

1989. – *Փարիզում, Ժ. Բաբայանի թարգմանությամբ ու բեմադրությամբ ներկայացվել է «Զմեռային պատմությունը» (Զմեռային հեքիաթ):*
Մեր հովիվ – Ժիրայր Բաբայան:

1992, Հուլիս. – *Փարիզի Atelier international e' Actor թատերախմբի հրավերով Ժ. Բաբայանը մասնակցել է **«Օրենքի դեմ օրենք»** ներկայացմանը:*
Դուքս – Ժիրայր Բաբայան:

Հառաջ, № 17844:

2005, Հունիս. – *Երևանի Մեսրոպ Մաշտոցի անվան միջնակարգ դպրոցում, ֆրանսերեն լեզվի դասատու **Ռիտա Զախարովայի** բեմադրությամբ, աշակերտության ուժերով ներկայացվել է **«Ռոմեո և Ջուլիետա»** մուզիքլը:*

Голос Армении, Հունիսի 11:

<2007>. – *Փարիզում, Իրինա Բրուքի բեմադրությամբ ներկայացվել է **«Ամառնային գիշերվա երազը»:***
Դեմետրիոս և Բոթոմի – Ժիրայր Բաբայան:

Աղդ, № 64:

ԱՆՎԱՆԱՑԱՆԿ

Աբաջյան Գևորգ – 40, 79, 289
Աբարյան Ալեքսանդր – 439
Աբգարյան Սիմոն – 42, 331
Աբեղյան Հովհաննես – 17, 42, 58, 71, 73–76, 79, 83, 130–138, 150–152, 169, 171, 185, 192, 201, 276, 304, 306, 341–344, 346–352, 354, 355, 358, 365, 367, 369, 370, 372–376, 379, 382, 384, 388, 390, 395, 399, 401, 406–409, 412, 413, 415, 468, 469, 476, 500
Աբեղյան Ներսես – 42
Աբովյան Բարսեղ – 76, 389, 398
Աբորոյան Մեսրոպ – 293
Աբրահամյան Գրիգոր – 304
Աբրահամյան Լևոն – 412
Աբրահամյան Խորեն – 73, 79, 160, 162, 245, 272, 288, 289, 454, 456
Աբրահամյան Նորիկ – 249
Աղամյան Արշակ – 92
Աղամյան Պետրոս – 1–5, 8, 9, 73, 74, 77, 81, 82, 89, 128, 163–166, 168–170, 179, 181, 194, 202, 224, 238, 243, 250, 335–337, 354, 388, 485, 489–492, 500, 501, 506, 507
Աղամյան Սաթենիկ – 19, 284
Ազարյան Գրիգոր – 476
Ազիզյան Հակոբ – 8
Ազիմի Հասան – 108, 110
Ազնաուրյան Սոֆա – 106
Ազնիվ Անդրանիկ – 468
Ազնիվ Հրաչյա – 74, 180
Ազրիկան Ա. – 504
Աթայան Ռաֆայել – 81, 209
Ալալեմձյան Արամ – 482
Ալայան Աղասի – 429, 443
Ալան Հովհաննես – 470
Ալաջալյան Սիմոն – 215, 313, 391
Ալաջաջյան Ստեփան – 25, 42, 56, 257, 258
Ալավերդյան Լևոն – 393
Ալեքսանդրյան Վարանդ – 94
Ալեքսանյան Արտաշես – 270, 457, 486
Ալեքսանյան Հասմիկ – 81
Ալիխանյան Խաչիկ – 17, 214, 307, 308, 312
Ալիխանյան Նվարդ – 263, 467
Ալիշան Ղևոնդ – 16, 304
Ալյանաքյան Արշավիր – 49, 481
Ալոյան Լևոն – 78
Ալվարյան Կարո – 228, 409, 411, 448
Ալտման Խոսիֆ – 422
Ամարոնյան Ավետիս – 82
Ամրարե Լաթեֆա – 108
Աղաբաբյան Սուրեն – 61
Աղայան Ղազարոս – 16
Աղայան Մաթևոս – 74, 168–171, 181, 182
Աղանյան Վարդգես – 64
Աղասյան Աստղիկ – 125
Աղասյան Վարսենիկ – 138
Աղբալյան Նիկոլ – 32, 42
Ամեմյան Մելինե – 287
Ամեմյան Մկրտիչ – 308
Ամեմյան Սիրարփի – 247
Ամեմյան Վարդան – 60, 72, 79, 139, 288, 289, 325
Ամեմյան Տիրան – 450
Ամեմյան Տորք – 247
Ամինյան Թեմուր – 107
Ամատունի Նապոլեոն – 13, 128, 163
Ամարա Լուսին – 470
Ամերիկյան Ծոլակ – 316, 381
Ամիրագո Պավել – 497
Ամիրբեկյան Դորի – 231
Ամիրխանյան Ռոզ – 327
Ամիրյան Սեյրադ – 34
Ամրիկյան Միհրդատ – 146
Այվազյան Լեսլի – 471
Այվազյան Հ. – 94
Այվազովսկի Հովհաննես – 335
Անանյան Արաքսյա – 463
Անանյան Պատվական – 421
Անդրանիկ (Սողոմոնյան) – 17, 372
Անդրեասյան Բյուրակն – 3, 4, 30, 40, 89, 96
Անդրեասյան-Տեսեյան Աստղիկ – 466
Անտոնյան Գ. – 60
Անտոնյան Հակոբ – 34
Աչուղյան Գևորգ – 80, 470
Առաքելյան Դանիել – 104
Առաքելյան Առաքել – 60
Առաքելյան Հակոբ – 285
Առաքելյան Սասուն – 332
Առաքելյան Վարազ – 87
Ասատրյան Աբրահամ – 84
Ասատրյան Ջոն – 268
Ասատուր Հրանտ – 353
Ասլան Ռաուլ – 476, 486
Ասլանյան Արա – 270
Ասլանյան Գևորգ – 80
Ասլանյան Էդիկ – 84, 270
Ասլանով Նիկոլայ – 495
Ասոլով Վ. Ի. – 506
Աստղիկ (Գանթարձյան) – 13
Աստվածատրյան Ռ. – 143
Ավագյան Ա. – 85
Ավագյան Գ. – 434
Ավագյան Հայկ – 459
Ավագյան Մկրտիչ – 42
Ավետիսյան Ալլա – 110
Ավետիսյան Ավետ – 21, 440, 441
Ավետիսյան Ժիրայր – 427
Ավետիսյան Տելեմակ – 125
Ավետիսյան Օֆելյա – 496
Ավետիքյան Հակոբ – 245
Ավետյան Գրիգոր – 192, 357, 372
Ավետյան Մարիամ – 341
Ավերկիև Դ. – 17, 181
Արաբլինսկի Հյուսեյն – 468
Արազյան Ամալյա – 21
Արազյան Վ. – 323
Արամյան Ֆելիքս – 160, 248, 258, 279, 299, 454
Արապյան Ժ. – 286
Արասխանյան Ավետիք – 16
Արարատյան Վահրամ – 325
Արաքսմանյան Ալեքսանդր – 79, 289
Արաքսյան Պողոս – 347
Արբատով Իլյա – 322
Արբենին Գ. Ա. – 507
Արեշյան Սալոմեա – 60
Արևշատյան Արևիկ – 333
Արզաքանյան Մագդա – 89
Արզումանյան Արզո – 387
Արզումանյան Գրիգոր – 16, 71
Արզումանյան Կիմ – 297, 320, 321
Արզումանյան Վ. – 505
Արծրունի Գրիգոր – 16, 71
Արծրունի Սենեքերիմ – 13, 27, 42, 128, 163, 173, 494
Արծրունի Վահե – 83
Արմանի Նորա – 471
Արմենյան Արմեն – 19, 42, 71, 131,

179, 200, 217, 252, 284, 316, 325, 358, 373, 379–381, 389, 394, 399–402, 411, 419, 441, 499
Արմատրոնգ Գարեթ – 101
Արչակունի Արչակ – 411
Արչարունի Արչալույս – 83, 378
Արտամետյան Մանուել – 10
Արուտչյան Անահիտ – 143, 280, 299, 461, 463, 495
Արուտչյան Գայանե – 143
Արուտչյան Միքայել – 265, 420, 421
Արուտչյան Սարգիս – 295, 320, 321, 454, 461–463, 495
Արուտչյան Սերգեյ – 322, 430
Աքթերյան Հայկ – 37
Աքմաքչյան Սոկրատ – 79
Աֆղանլի Ռզա – 469
Աֆրիկյան Գեղամ – 494
Բաբայան Գարեգին – 27, 42, 58, 172, 211
Բաբայան Ժիրայր – 50, 145, 471, 473, 510
Բաբախանյան Հովհաննես – 101
Բաբայան Ա. Ա. – 258
Բաբայան Արամ Կ. – 42
Բաբայան Ռուբեն – 100, 112, 297
Բաբյան Արթուր – 424
Բաբուրյան Գ. – 36
Բագունց Այլոշա – 297
Բաղալբեյլի Ու. – 99
Բաղալյան Մ. – 456
Բաղալյան Մարտիրոս – 297
Բաղալյան Նորա – 114
Բաղալյան Վահան – 111, 271
Բալաբանով Նիկոլայ – 475, 476
Բալակիրև Ն. – 139
Բալյան Գ. – 490
Բալյան Կարապետ – 110, 112
Բալյան Վլադիլեն – 497
Բախչինյան Հենրիկ – 82
Բաղդասարյան Էդվարդ – 288
Բաղդասարյան Հովհաննես – 378, 394
Բայաթյան Արմեն – 297
Բայանդուրյան Արմեն – 458
Բայրաղտարյան Իզաբելլա – 485
Բաչինջաղյան Գևորգ – 74
Բաչինջաղյան Նաթելլա – 99
Բառնայ – 506
Բասով – 503
Բաստաճյան Եղիա – 36
Բարատով – 503
Բարիլուսյան Գառնիկ – 22, 385
Բարխուդարյան Գևորգ – 14, 31, 43, 303, 304
Բարսեղյան Ալեքսանդր – 495, 500
Բարսեղյան Գագիկ – 330
Բարսեղյան Սերգեյ – 79, 289, 495
Բարտոշևիչ Ալեքսեյ – 107, 108
Բարբի Ֆրանկ – 101
Բեբուտով Վալերի – 474, 477, 494
Բեբուտովա Ելենա – 474
Բեգյան Վարդան – 453
Բեղելյան Ա. – 43
Բեժանյան Սերինե – 268
Բելինսկի Վ. Գ. – 11
Բելլինի Վ. – 78, 473, 474
Բեյսաև Յուրի – 103
Բեյլերյան Հայկ – 435, 442
Բերբերյան Թագվոր – 257
Բերլիոզ – 99
Բերոյան Արտեմ – 199, 208, 416
Բժիկյան Բենիկ – 402
Բժիկյան Ֆերդինանդ – 72, 327, 432, 447
Բյուրատ Վասիլիսակ – 482
Բոբլովա – 180
Բոգդասարով Միխայիլ – 488
Բոգդասարով Յու. – 505
Բոյաջիև Գրիգոր – 77, 86
Բոյտո Ա. – 466
Բորիսովա Տ. – 99
Բրայս (Լորդ) – 75
Բրուտյան Աբրահամ – 309
Բրուտյան Գևորգ – 86
Բրուտյան Լևոն – 482
Բրուք Իրինա – 110, 510
Բրուք Փիթեր – 111
Բուկայտիս Է. – 160
Բունիաթյան Օրի – 414
Բուտուսով Յուրի – 109
Բուրժե Գոլ – 401, 409
Բուրջալյան Արշակ – 213, 215, 231, 286, 313, 314, 391, 397, 407, 410, 467, 488
Բուրջալով Գեորգի – 494, 498, 499, 502
Բուրասյան Սուրեն – 320
Գաազ Էրվին – 106
Գաբրիելյան Արմինե – 293
Գաբրիելյան Գրիգոր – 255
Գաբրիելյան Գուրգեն – 72, 295, 322, 410
Գաբրիելյան Սեդա – 62
Գազազյան Լևոն – 402
Գալեմյան Տիգրան – 43, 49, 283, 477, 480
Գալեմքյարյան Հակոբ – 309
Գալճյան Գալուստ – 49, 478, 481
Գալստյան Անժելա – 112, 298
Գալստյան Արամ – 43
Գալստյան Սիլվիա – 380
Գալստյան Վիլեն – 461, 462, 466
Գալուստյան Ռաֆիկ – 229, 253
Գալֆայան Ա. – 351
Գալֆայան Խորեն – 30, 43, 49
Գալֆայան Կարապետ – 18, 82, 172, 174–185, 187, 189, 194, 199, 200, 203, 283, 342, 344–351, 366, 369, 507
Գաղտայան Նուպար – 30
Գամյան Լևոն – 83
Գամբեկելի Ի. – 314
Գանգրունի Մինաս – 143
Գապարաճյան Գևորգ – 22, 236, 240, 243, 455
Գապոչելի (Ճակոմո) – 482
Գասարճյան Լի – 233, 235
Գասպարյան Ա. – 323
Գասպարյան Գոհար – 78, 79, 466
Գասպարյան Հակոբ – 459
Գասպարյան Հմայակ – 371
Գասպարյան Սեդա – 62
Գասպարյան Տիգրան – 274
Գարագաշ Շավարշ (Պողոս) – 220, 349, 389
Գարագաշ Սյուզան – 21, 419
Գարագաշյան Օշին – 143
Գարսևանյան Հ. – 456
Գարտաչյան Արտաշես – 315, 317
Գեոկչակյան Գ. – 442
Գևորգյան Արա – 292
Գևորգյան Գրիգորն – 142, 156
Գևորգյան Ժասմեն – 19, 89, 140, 248, 250
Գլազկով – 180
Գմբեթյան Արտաշես – 508
Գյուլբուդաղյան Նիկոլ – 158
Գյուլիջանյան Լարիսա – 80
Գյուլիքևխյան Հայկ – 92, 266
Գնդունի Կայծակ – 244
Գոգոլ Ն. Վ. – 14

Գոդել Վահե – 39
Գոլդշմիդտ Միրիամ – 111
Գոլուբենցև Ա. – 158
Գոյան Գևորգ – 60, 91
Գոնչարով Աֆանասի – 490
Գորդոն Քշիշտոֆ – 102, 105
Գորևա Ե. Ն. – 493
Գվեսելիանի Ա. – 314
Գրաչի Աշոտ – 34
Գրաչենկո Գեննադի – 332
Գրիբոյեդով Ա. Ս. – 14
Գրիգ-Արյան Էդո – 458
Գրիգորյան Ալեքսանդր – 80, 488, 495, 500
Գրիգորյան Անելկա – 88–90, 96, 99
Գրիգորյան Արա – 61
Գրիգորյան Արամ – 248
Գրիգորյան Արշակ – 494
Գրիգորյան Լևոն – 245, 269
Գրիգորյան Կարեն – 251, 254–256, 270, 291
Գրիգորյան Հրայր – 421
Գրիգորյան Նարինե – 112
Գրիգորյան Շ. – 245
Գրիգորյան Ռուբեն – 333
Գրիգորյան Սաբրինա – 472
Գրիգորյան Սամվել – 138
Գրիգորյան Վարսիկ – 41
Գրիգորյան Վոլոդյա – 81, 268, 452
Գրիգորյան Ֆնարիկ – 504
Գրիգորյան Ֆելիքս – 462
Գրիգորյանց Արմեն – 288
Գուլաղյան Ցլդա – 19, 253
Գուլակյան Արմեն – 93, 138, 265, 278, 287, 320, 420, 421, 435, 464
Գուլակյան Սյուզաննա – 40
Գուլամիրյան Աբգար – 10
Գուլեգինա Մարիա – 474
Գուլյումճիպաչյան Գևորգ – 363, 478, 481
Գունո Շարլ – 73, 463, 497, 505
Գուցկով Կարլ – 14
Դաղստանլի Իսմայիլ – 454, 469
Դանթե – 39
Դանիելյան Հայկանուշ – 93
Դանիելյան Սերգեյ – 464
Դանիլչուկ Լիդիա – 105, 108
Դաչտենց (Տոնոյան) Խաչիկ – 21, 25, 26, 28, 29, 43, 56, 58, 61, 87, 102, 112, 141, 147, 156, 158, 160, 254, 272, 274, 275, 279, 288, 291, 294–297, 320, 321, 323, 325, 327, 328
Դավթյան Բ. – 287
Դավթյան Դավիթ – 34
Դավթյան Ցուրի – 464
Դավթյան Հարութիւն – 329
Դավթյան Ն. – 287
Դավթյան Պետրոս – 64
Դավիդով Ալեքսանդր – 496, 497
Դավիդով Նիկոլայ – 193
Դավորնի Ռոբերտ – 473
Դարչիա Դավիդ – 103, 105
Դարակի (Պասարյան) Միխայիլ – 487, 492, 493, 497–499, 501, 502
Դարֆի (Հովհաննիսյան) Գևորգ – 28, 38, 44, 56, 84
Դեհնյան Հայկ – 476
Դերձակյան Ադրիկ – 469
Դիլանյան Արթուր – 270
Դիկկենս – 473
Դիվանյան Հովհաննես – 462
Դյակոնովա Ն. – 95
Դյուսիս Ժան-Ֆրանսուա – 9, 71, 88, 252, 260
Դոբներովա Սլավկա – 108
Դոխաչվիլի Դավիդ – 114
Դոլուխանյան Աելիտ – 62
Դոխանի Քլարա – 484
Դոնելյան Դեքլան – 113
Դորնո Աննա Դորա – 112
Դումայ Դ. – 497
Դուրյան Պետրոս – 9, 10
Դուրյան Օհան – 462
Դուրյան-Արմենյան Եկատերինա – 19, 76, 253, 256, 368
Եդիգարյան Էդիկ – 127, 330
Եզեկյան Ավետիք – 31, 32, 44, 58
Եղիազարյան Գրիգոր – 316
Եղիկով Իգոր – 490
Ենգիբարյան Գարեգին – 16
Ենովք – 31, 44
Եսայան Խաչատուր – 39, 76
Երամյան Երվանդ – 480
Երանոսյան Հայկազ – 82
Երեմյան Սուրեն – 60
Երեցյան Եդուարդ – 235, 481
Երզնկյան Դավիթ – 156, 323
Երիցյան Գարեգին – 152
Երկաթ Միհրան – 465, 504
Երկաթ Պայծառ – 223
Երնջակյան Արա – 62, 250
Եֆիմենկո Ս. – 469
Եֆիմով Ե. – 325
Զաբել – 165, 168–170
Զաղայան Սոնա – 41
Զախարովա Ռիտա – 510
Զավադակի Ցու. – 504
Զարգարյան Սեդրակ – 292
Զարդարյան Սիրուն – 405
Զաքարյան Արփի – 328
Զարիֆյան Արաքս – 253, 286, 468
Զարիֆյան Հովհաննես – 20–22, 82, 135, 137, 154, 155, 188, 195–201, 203, 206–211, 213–215, 217–219, 222–224, 226, 227, 253, 284, 286, 309, 352, 365, 367, 370, 372, 375, 377, 380, 386, 387, 395–398, 403, 406
Զարիֆյան Ցոլիկ – 44, 154, 155, 286
Զարյան Արմեն – 39
Զարյան Նաիրի – 86
Զարյան Ռուբեն – 22, 38–40, 60, 76, 77, 79–81, 83, 85–89, 95, 99, 111, 455
Զաքարյան Ալմաստ – 61
Զաքարյան Թոնի – 487
Զեյթաղյան Հայկանուշ – 204
Զեյնալով Ալի – 92
Զեյվա (Զեյթաղյան Վաղինակ) – 81, 204
Զոբյան Կարպիս – 465, 487
Զոգրաֆ Բ. – 496
Զոհրաբյան Լևոն – 87, 316
Զորիկյան Էդվարդ – 106
Զորիկյան Հայկ – 106
Զուբով Կ. Ս. – 495
Էլբակյան Աննա – 113, 160, 293
Էլբակյան Լիլի – 113, 160, 293
Էլոյան Ժան – 440
Էհլերս Բեատե – 103
Էմին Գևորգ – 95
Էմին Թանգում – 7
Էմին Հովսեփ – 6, 7
Էմին Մկրտիչ – 7, 31, 44
Էմիրխանյան Խոսրով – 191
Էմմիյան Վահե – 457
Էպով Նիկոլայ – 268
Էրթուղրուլ Մուհսին – 478, 482
Էքմեքճյան Ավետիս – 232
Էքմեքճյան Հարութիւն – 479
Էքչյան Ստեփան – 508
Թաղիադյան Մեսրոպ – 30

Թամրազյան Հարութիկ – 84
Թաչճյան Աստղիկ – 77
Թաչճյան Մկրտիչ – 44, 378
Թաչճյան Վահրամ – 316
Թավրիզյան Գուրգեն – 412
Թավրիզյան Միքայել – 446, 464
Թարագճյան Ծննիկ – 224
Թեոդիկ (Լապճինճյան Թեոդոս) – 12
Թևանյան Վահագն – 274
Թերզիբաշյան Վահրամ – 26, 28, 38, 44, 58, 59, 84, 92, 142, 157, 327
Թերզիբաշյան Վարդան – 87
Թերզյան Սմբատ – 480
Թերլեմեզյան Արշալույս – 76
Թեքեյան Վահան – 34
Թոզգոնմազյան Անդրանիկ – 317
Թոթովենց Վահան – 28, 32, 44, 56, 61, 82
Թոլայան Երվանդ – 478
Թոմա Ա. – 179, 470
Թոմպուլյան Էոժենի – 268
Թոմպուլյան Պերճ – 241–243, 245–247, 254, 268, 269, 446, 454
Թորանյան Թորոս – 76, 232, 267, 398, 414, 447, 474, 479, 480
Թորիկյան Գասպար – 459
Թորոսյան Լևոն – 44, 56, 126
Թորոսյան Շմավոն – 87
Թորոսյան Սեդրակ – 372, 381, 396, 399
Թորոսյան Ստեփան – 251
Թրագոշ (Թրագոշյան Հարութիւն) – 229, 235, 240, 415, 431, 447
Թուխիկյան Լևոն – 279
Թուխիկյան Նարինե – 290
Թումաղյան Էդվարդ – 509
Թումանյան Հովհաննես – 34, 39, 75, 82
Ժամեն (Գրիգորյան Մարիամ) – 19, 408, 419, 469
Ժելդին Կոնստանտին – 102
Ժուլավսկի Անջել – 103
Ժուրովսկի Անջել – 105, 108, 111
Իգիթյան Սիլվա – 293
Իլանճյան Սամվել – 77
Իսան Գ. – 477
Իսնելի (Ապրեսյան) Ս. – 505
Իսֆահանլի Իսմայիլ – 467, 468
Իվանյան Լևոն – 103, 106, 127, 144, 294
Իվանով Ի. – 216
Իվանովա Իրինա – 321
Իփեկյան Գասպար – 35, 44, 82
Լալայան Հովհաննես – 27, 44, 142
Լանգ Ջենի – 35
Լանսկոյ Ս. Ի. – 503
Լավրովսկի Լեոնիդ – 464
Լարոշ – 334
Լեբեդև Ա. – 142, 156, 323
Լելև-Վուչետիչ Կ. Գ. – 491, 501
Լեմեր Զարլզ և Մերի – 35, 36
Լենսկի Ա. Պ. – 15
Լևին Յուրի – 95, 96
Լևոնյան Տիգրան – 465, 466
Լերմոնտով Մ. Յու. – 14
Լեփեճյան Կարապետ – 285, 383
Լիխնիցկայա Մ. – 454
Լիսիցյան Պավել – 77, 504
Լիվենտալ Վ. – 460
Լոդյան Խաչիկ – 292
Լուժսկի Վ. – 499
Լուսիկյան Ստեփան – 333
Լուսինյան Արտեմ – 431, 433, 440, 443
Լուցենկո Բորիս – 495
Խաժակ Եղիա – 358
Խալաթյան Աչոտ – 127
Խալաթյան Գրիգոր – 33
Խալաթյան Լևոն – 38, 84, 85, 87
Խալաթյան Սամվել – 102, 147
Խանդիկյան Արմեն – 8, 12, 106, 108, 111, 248, 254–256, 270, 291, 299
Խաչատրյան Աննա – 41, 62
Խաչատրյան Արամ – 78, 265, 495
Խաչատրյան Կ. – 323
Խաչատրյան Կարեն – 499
Խաչիկյան Հրանտ – 106
Խաչիկյան Յակով – 33
Խաչումյան Հովհաննես – 73
Խառատյան Հակոբ – 471
Խառատյան Ռուդոլֆ – 114, 272, 459, 460, 471, 485
Խարազյան Ամո – 19, 44, 71, 132, 189–191, 194, 198, 214, 219, 278, 342, 353, 354, 356–361, 363, 364, 366, 371, 385–387, 394, 396
Խարազյան Աշխեն – 424
Խեչումյան Անդրանիկ – 102, 484
Խիմեթյան Եղիա – 193, 285
Խչտոյան Վ. – 443
Խոդիկյան Կարինե – 101, 105
Խոջակուլի Օվլակուլի – 102, 104, 113
Խոջոյան Գեորգի – 101, 102
Խոսե Լիմոն – 461
Խոսրոև Ռազմիկ – 81, 275
Խվիչա Լևան – 114
Խորչյան Վարուժան – 22, 76, 318, 472
Խրենիկով Տիխոն – 142
Ծատուրյան Գրիգոր – 258, 448
Ծատուրյան Երվանդ – 245
Ծուլիկյան Հակոբ – 89, 95, 99
Կաբալևսկի Դ. – 77
Կազարլինսկի Յու. – 95
Կազիրովա Լարիսա – 105
Կազիրելովա Նատաշա – 275
Կալյագին Ալեքսանդր – 110
Կամոյան Ռոբերտ – 332
Կայսերյան Սամուել վարդ. 9, 71, 260
Կառվարենց Գևորգ – 44, 205
Կասրաձե Նինո – 105
Կասյան Ելենա – 509
Կարակաչ Միքայել – 497
Կարապետյան Արթուր – 101, 105, 251
Կարապետյան Գ. – 429
Կարապետյան Գագիկ – 105, 251
Կարապետյան Կարո – 463
Կարապետյան Պերճ – 222
Կարապետյան Ռուբեն – 412
Կարապետյան Սոնյա – 484
Կարապետյան Ծննիկ (Հովհաննես) – 156, 257, 258, 434
Կարատով Ալեքսանդր – 497
Կարին (Իչգալացյան) Լիդիա – 510
Կարինյան Արտաշես – 87
Կեդրին – 163
Կիասաչվիլի Ն. – 95, 96
Կիտաո Հիրոյո – 103
Կիրակոսյան Ս. 286
Կլետնիեսե Կրիստինիա – 107
Կլիչևսկայա Իրինա – 107
Կյուլպենկյան Թ. – 285
Կյուլպենկյան Գրիգոր – 508
Կյուրձյան Մելքոն – 33, 44
Կոթիկյան Արման – 97, 509
Կոլմանյան Մկրտիչ – 167
Կողպետեյան Եմելյան – 166
Կոմասա Վիեալավ – 104
Կոմարովա Վալենտինա – 96
Կոմիտաս – 306
Կոնդրատ Պիոտր – 109

Կոստանյան Ասյա – 21
Կոստանյան Արչակ – 74
Կոստանյան Մարգո (Մարգարիտ) – 21
Կոստանյան Միքայել – 17, 18, 21, 209, 227, 372, 388, 396, 397, 399–401, 404, 417, 423, 425, 426, 441, 483
Կոստանյան Ցուրի – 112
Կոստանյան Վոլոդյա – 21
Կոստանյան Տիրուհի – 35
Կոտոյան Գայանե – 292
Կոտոյան Միքայել – 292
Կորելլի – 457
Կորոբչենկո Տ. – 96
Կրեգ Գորդոն – 493
Կրուչինին Ա. Ն. – 19, 493, 502
Կուլեչ Ն. Ե. – 467
Կուոսայտե Է. – 96
Հալաբյան Կարո – 382
Հախվերդյան Լևոն – 40, 79, 85, 289
Հախվերդյան Ռուբեն – 127, 143, 294
Հախումյան Սիմոն – 16, 305, 339
Հախումյան Տիգրան – 44, 58, 268, 322
Հակոբյան Արտաշես – 45, 146, 147
Հակոբյան Գրիգոր (Զմյուռնիա) – 172
Հակոբյան Գրիգոր – 283, 350, 354
Հակոբյան Գուրգեն – 489, 504
Հակոբյան Դավիթ – 105
Հակոբյան Լևոն – 131
Հակոբյան Լյուսի – 283
Հակոբյան Մերի – 472
Հակոբյան Պիոն – 89
Հակոբյան Վ. – 480
Հակոբյան Վազգեն – 330
Համբարձումբեթան Արթիքի – 26, 31, 34, 45, 283
Համբարձումյան Արմեն – 250
Համբարձումյան Դիանա – 62
Համբիկյան Գրիգոր – 48, 353
Հայդրն – 457
Հայկ-Արամ – 478, 481
Հայկ-Արծիվ (Սարգսյան) – 227, 230
Հայկ Հրաչ – 311
Հայկազյան Վիլյամ – 399
Հայրապետյան Էդուարդ – 274
Հայրապետյան Լորետա – 483
Հայրյան Արտաշես – 504
Հապեչյան Վահան – 315
Հասմիկ (Հակոբյան) – 153
Հատտենյան Ռուպերտ – 290
Հարութ Լևոն – 76, 434, 510
Հարությունյան Արծրունի – 87
Հարությունյան Արչակ – 253, 362, 374
Հարությունյան Արտեմ – 61, 62
Հարությունյան Բաբկեն – 60, 79
Հարությունյան Գեղամ – 287, 445
Հարությունյան Զավեն – 463
Հարությունյան Լեոնիդ – 269, 289
Հարությունյան Խորեն – 419, 427
Հարությունյան Հ. – 39
Հարությունյան Հենրիկ – 288, 496
Հարությունյան Հրաչյա – 251, 256, 291
Հարությունյան Ն. – 62
Հարությունյան Ռոբերտ – 270, 289
Հարությունյան Սարգիս – 110
Հարությունյան Սուրեն – 249
Հարությունյան Սուրեն Ս. – 85, 86, 92
Հացունի Վարդան վարդ. – 37
Հելվաճյան Հովհաննես – 474
Հենդել – 78
Հեքիմյան Զատիկ – 478
Հեքիմյան Սրապիոն – 9
Հովակիմյան Բախտիար – 41, 79–82, 89, 90, 147
Հովակիմյան Հրայր – 456
Հովակիմյան Վ. – 245
Հովհաննիսյան Աբգար – 14
Հովհաննիսյան Ալեքսանդր – 85, 204, 373, 393, 405, 409, 420
Հովհաննիսյան Արամ – 102, 107, 113
Հովհաննիսյան Արբի – 76
Հովհաննիսյան Արսեն – 419, 427
Հովհաննիսյան Արտաշես – 102, 147, 279
Հովհաննիսյան Դավիթ – 465, 466, 487
Հովհաննիսյան Ժանետ – 270
Հովհաննիսյան Լ. – 85
Հովհաննիսյան Լ. – 298
Հովհաննիսյան Լյուդմիլա – 41, 61, 62
Հովհաննիսյան Լյուսյա – 22, 162, 236
Հովհաննիսյան Լուսանն – 270
Հովհաննիսյան Համլետ – 272
Հովհաննիսյան Հենրիկ – 62, 82, 90
Հովհաննիսյան Հրաչյա – 86
Հովհաննիսյան Հովհաննես (բանաստեղծ) – 34, 39
Հովհաննիսյան Հովհաննես (դերասան) – 103, 109
Հովհաննիսյան Մարտիրոս – 82, 132
Հովհաննիսյան Նիկողայոս – 18, 19, 174, 183, 185, 188, 191, 351, 359, 493
Հովհաննիսյան Շահեն – 186
Հովհաննիսյան Ս. – 451
Հովհաննիսյան Սուրեն – 421
Հովհաննիսյան Վանյա – 469
Հովհաննիսյան Վարդան – 332
Հովնան Գուրգեն – 85
Հովսեփյան Ալեքսանդր – 106
Հովսեփյան Արմեն – 87, 89, 99
Հովսեփյան Արտաշես – 269, 289
Հովսեփյան Դավիթ – 106
Հովսեփյան Լորիկ – 85
Հուսեյն Ֆարուխ – 113, 114
Հուրյան (Խաչատրյան) Թաթուլ – 34, 45
Ղազանչյան Երվանդ – 73, 82, 108, 111, 127, 143, 328, 329, 454
Ղազանչյան Հակոբ – 101, 103–105, 250, 294
Ղազանչյան Մարիամ – 101, 103, 105
Ղազարյան Հովհաննես – 286
Ղազարյան Հրաչյա – 101, 107, 110, 114
Ղազարյան Մանյա – 96
Ղազարյան Սիրուշ – 286
Ղազարյան Սոնա – 473
Ղազարյան Վիգեն – 90
Ղամազյան Մաթևոս – 33, 50
Ղարաբեկյան Խաչատուր – 275
Ղարիբյան Ինչիան (ավագ) – 290, 456
Ղարիբյան Ինչիան (կրտսեր) – 105, 321
Ղարիբյան Վ. – 257
Ղարիբջանյան Գևորգ – 89
Ղափլանյան Հրաչյա – 80, 160, 162, 279, 281, 299, 454, 490, 496
Ղուկասյան Սարգիս – 484
Ճապլան Ս. – 402
Ճաֆերյան Ա. – 402
Ճղնավորյան Լորիս – 462, 473
Ճեպեճյան Եփրոս – 285
Մաղմանյան Արամ – 250
Մաթևոսյան Սաթենիկ – 247
Մալիկյան Մինաս – 216
Մալիքյան Գևորգ – 479

Մալխասյան Ստեփան – 26, 27, 45, 261
Մալյան Դավիթ – 21, 77, 86, 244, 419
Մալունցյան Կարեն – 159
Մակարյան Ռուբեն – 254, 267
Մակարյան Տրդատ – 102
Մակակով Մ. Կ. – 497
Մաղալյան Սեդրակ – 388
Մաղաք-Թեոփիլյան Մատթեոս – 8
Մաղաքյան Պետրոս – 170, 334, 336, 337
Մաճավարիանի Դավիդ – 327
Մաճկալյան Կ. – 463
Մամիկոնյան Հովհաննես – 25, 34, 37, 84–86
Մամուլյան Ռուբեն – 39
Մայիլյան Անտոն – 419, 427, 467
Մայորով Ս. – 468
Մայսուրյան Օլգա – 19, 264
Մանարյան Երվանդ – 297
Մանդինյան Ամիրան – 14, 45, 58, 148
Մանդինյան Սեդրաք – 45, 57
Մանասերյան Տիգրան – 272
Մանվելյան Լևոն – 71, 339
Մանվելյան Միքայել – 19, 308, 311, 313, 317, 318
Մանուկզադե (Դաշտոյան) – 228, 409, 411
Մանուկյան Ալիս – 430
Մանուկյան Արա – 290
Մանուկյան Արտակ արքեպ. – 84
Մանուկյան Գուժ – 102
Մանուկյան Թորգոմ արքեպ. – 34
Մանուկյան Մամիկոն – 162
Մանուկյան Սարգիս – 292
Մանուչար (Մանուչարյան Մ.) – 45, 151
Մանուչարյան Էմ. – 142
Մասեհյան Հովհաննես – 17, 18, 25, 26, 28, 29, 33, 34, 45, 57, 58, 76–80, 83, 84, 88, 112, 129, 134, 139–141, 143, 171, 173, 174, 176, 180, 181, 189, 196, 206, 209, 215, 240, 241, 245, 248, 264, 265, 268, 270, 271, 284, 286, 307, 312, 315, 316, 318, 332, 368, 420, 423, 452, 455, 457
Մավյան Վահրամ – 93
Մավրոդիև Վասիլ – 475, 476
Մատաթյան Աշոտ – 204, 205, 373, 375, 377
Մատինյան Կարապետ – 164
Մարգարյան Դավիթ – 291
Մարգունի Ռուզան – 61, 62, 88–90, 96, 99
Մարկով Պ., Զուչկին Ն. – 16, 495
Մարտիրոսյան Ալեքսանդր – 73, 453
Մարտիրոսյան Առնոլդ – 430, 498
Մարտիրոսյան Մաքսիմ – 288
Մարտիրոսյան Օլգա – 486
Մարության Մանվել – 20, 206, 223, 225, 266, 403, 406, 410, 411, 415–419, 426, 430, 439, 450
Մարության Մանվել և Ռոզա – 84, 419, 430, 449
Մացակյան Արմինե – 107
Մաքսուտյան Սարիմ – 234, 509
Մեդվեդև Պ. – 506
Մելե Աննա – 102, 104, 113
Մելեքյան Ե. – 34
Մելքոնյան Հովսեփ – 173
Մելիք-Շահնազարյան Ելիզավետա – 467, 468
Մելիքսեթյան Սարգիս – 40, 79, 85, 91, 92
Մելիք-Վրթանեսյան Կ. – 257
Մելիք-Փաշա Ալեքսանդր – 504
Մելնիկով – 506
Մելնիկովա Ս. – 96
Մելքոն Մ. – 46, 131, 136, 262
Մելքոնյան Ալենուշ – 484
Մելքոնյան Ալեք – 484
Մելքոնյան Մարտին – 141, 160, 248, 272, 291
Մելքոնյան Միխիթար – 102
Մելքումյան Գոհարինե – 464
Մեհտիխանյան Ժ. – 240
Մեհրաբյան Արմեն – 291
Մեհրաբյան Նորայր – 127, 144
Մեհրաբարան Եղաթոլլահ – 102, 103, 106
Մեյիկյան Թորգոմ – 375
Մեջլումյան Գրետա – 81
Մեսսերեր Բ. – 459
Միեդվիևսկի Ստանիսլավ – 105
Միլտոն – 7
Միխիտարով Կ. Ի. – 495, 500
Միկոյան Նամի – 96
Մինասյան Գագիկ – 249
Մինասյան Եվա – 62
Մինասյան Կարո – 91, 316, 445, 463, 499
Մինասյան Հարութիւն – 78, 85
Մինասյան Նեկտար – 192
Միտչևա Նեվենա – 108, 321
Միրաքյան Միհրան – 355
Միրզայան Մարիամ – 410
Միրզոյան Աշոտ – 125, 464
Միրզոյան Էլուսյա – 80
Միրզոյան Վարդան – 206, 207, 345, 384, 493
Միքայելյան Արմինե – 297
Միքայելյան Սիմոն – 49
Միքայելյան Տիգրան – 477
Մկրյան Մկրտիչ – 85
Մկրտչյան Արմեն – 102
Մկրտչյան Գրիգոր – 140, 330
Մկրտչյան Մարտիրոս – 6, 29
Մկրտչյան Նիկիտա – 327
Մկրտչյան Սամվել – 29, 46
Մկրտչյան Սուսաննա – 35
Մնակյան Մարտիրոս – 172, 303, 485
Մնացականյան Արշակ – 46, 58
Մնացականյան Մարկ – 459
Մոլիեր – 39
Մոմոյան Մարիամ – 231
Մովսիսյան Վիկտոր – 505
Մորոզով Մ. Մ. – 91, 93
Մորոզով (Մորոզյան) Նիկիտա – 495
Մարյան Վլադիմիր – 255
Մութաֆյան Լևոն – 90
Մութաֆյան Մնանիկ – 287
Մուկասյան Կարպ – 494
Մուհամմետ Հիլալ Դամլախի – 102, 229
Մուղալյան Մուշեղ – 328
Մուղալյան Վազգեն – 328
Մունզուկ Գալինա – 113
Մուրադյան Զարե – 268, 295, 321, 463, 464
Մուրադյան Զարուհի – 272
Մուրադյան Լաուրա – 90
Մուրադյան Մարգո – 22
Մուրադյան Նչան – 87, 88, 95, 269, 299
Յակովլև Գ. – 96
Յակուլով Գեորգի – 313
Յաղուբյան Գևորգ – 322, 421
Յարիշկին Ա. – 37
Յարոսլավսկի Յա. – 419
Յուզեյլավիչյուս Դավիդաս – 96
Յուզովսկի Յուզեֆ – 40, 93

Ցուսկևիչ Իոլանտա – 106
Ցուրցեր Մոյտինա – 103, 106
Ցուրցեր Սաչո – 106
Նազարեթյան Արամ – 132
Նազարեթյան Խաչիկ – 162
Նազարյան Դմիտրի – 61
Նազարյան Տիգրան – 75
Նալբանդյան Ռոբերտ – 158, 238, 327, 432, 439, 447
Նահապետյան Հարություն – 35
Նաղեյան Ա. – 46
Նասեր-օլ Մոլք – 483
Նարդունի Նավարչ – 94
Նարյան Մուշեղ – 87
Նեմիրովիչ-Դանչենկո Վլ. – 494
Ներսիսյան Ա. – 439
Ներսիսյան Բաբկեն – 237
Ներսիսյան Զարուհի – 329
Ներսիսյան Ժենյա – 105
Ներսիսյան Հրաչյա – 21, 89, 92, 215, 265, 420, 435, 438, 440, 442, 444–446
Ներսիսյան Նարեկ – 329
Նիկոլաի Օ. – 78, 476
Նշանյան Սիրուհի – 409
Նշանյան Տրդատ – 21, 46, 138, 226, 228, 262, 267, 373, 375, 392, 398, 403–405, 407, 409
Նովելլի Էրմետե – 482
Նորիկյան Խորեն – 409
Նուբարյան Գևորգ – 483
Նուբարյան Համբարձում – 49, 483
Նուպարյան Մեսրոպ – 27, 46
Նուրիկյան Բենիամին – 32, 46
Նուրյան Մկրտիչ – 253
Նալճյան Սեպուհ – 317
Շահբաղյան Գուրգեն – 238, 432, 447
Շահեն Ենովք – 196, 198, 252, 353, 362
Շահեն Հմայակ – 371, 383, 415
Շահիկյան Իոն – 49
Շահինյան Ս. – 251
Շահխաթունի Արշավիր – 19, 187, 209, 377, 422, 425, 475
Շահնազար Գիվի – 105
Շահ-Պարոն Օլիմպիադա – 496
Շահվերդյան Վահե – 112, 141, 275
Շահումյան Ստեփան – 64
Շամիրխանյան Տիգրան – 72, 125
Շապոշնիկով Անդրիան – 482
Շարբաբչյան Գիգո – 210, 212, 213, 263, 264, 312, 379, 391, 395, 397
Շաքարյան Ալեքսանդր – 496, 498
Շաքեր – 49, 483
Շաքյան Ալեքսանդր – 64
Շելլ Գաբրիել – 106
Շեխյան Վարդան – 112
Շեհմեյան Հովհաննես – 253, 315
Շեպկա Մոնիկա – 102
Շեքերճյան Պող – 36
Շիրինյան Գոհարիկ – 169
Շիրինյան Նշան – 479
Շիրինյան Ռոբերտ – 496
Շիրինյան Տիգրան – 318
Շիրվանզադե – 16, 64, 82
Շխինյան Եղիշե – 497
Շոստակովիչ Դ. – 99, 459
Շվեցով Առնոլդ – 101, 103
Շուման – 314
Շուտովա Լյուդմիլա – 279
Ոսկանյան Արուս – 19, 230, 263, 286, 353, 394, 398, 408, 421
Ոսկանյան Էլեոնորա – 78
Ոսկանյան Հակոբ – 98, 460, 461
Ոսկանյան Հովսեփ – 72, 135, 199, 202, 204, 206, 213, 311, 368, 370–372, 374, 386, 394, 399
Ոսկանյան Նազելի – 74, 179
Ոսկանյան (Պահրամանյան) Ներսես – 445
Ոսկերչյան Հայկ – 85
Պալիկյան Խաչատուր – 246
Պախոյան Սուսաննա – 498, 505
Պայկովսկի Պ. – 231
Պարենց Եղիշե – 46, 57
Պարեքյան Սուրեն – 463
Պարչօղլյան Լալա – 41, 61
Պարչօղլյան Վիլեն – 462, 463
Պաքրյան Հ. – 286
Պեխով Ա. Պ. – 473
Պիլինգարյան Արմեն – 139, 469
Պիլինկիրյան Սեղա – 94, 245
Պիֆթիչյան Արթո – 476
Պմչկյան Գևորգ – 11–13, 46, 58, 71, 80, 81, 146, 169, 301–304, 334, 335
Պմչկյան Մարիա – 81
Պոլաքյան Արմենուհի – 233, 425
Պոպանյան Արշակ – 46
Պրչյան Սարգիս – 247
Պուբենկո Վսեվոլոդ – 113
Պուլակյան Միհրան – 275
Պուլկո Վ. Վ. – 15
Պալասանյան Էդուարդ – 483
Պալեոգյան Լոլոֆետ – 31, 46
Պալմ – 15
Պաղտասարյան Մաթիլդ – 27, 36, 46
Պապայան Նադեժդա – 497
Պապայան Վահան – 338, 345–347, 478, 480, 481
Պապիկյան Ռազմիկ – 466
Պապոյան Արտաշես – 61, 62
Պապուաչվիլի Զազա – 103
Պատկանյան Գաբրիել – 32, 46
Պատկանյան Ռափայել – 12
Պատմագրյան Աչոտ – 17, 18, 197
Պարոնիկյան Մայրանուշ – 21
Պարոն-Սարգսյան Գևորգ – 168
Պարտիզունի Վաչե – 60
Պենյան – 282
Պենյան Արշակ – 345, 349, 478, 481
Պենկյան Սերովբե – 261
Պեննեյան Ֆիլիպ – 470
Պետրոսյան Հակոբ – 387
Պետիկյան Վարուժան – 32, 47, 143
Պետրարկա – 39
Պետրոսյան Գևորգ – 18, 129, 130, 149, 150, 173, 261, 305, 306, 338–344, 489
Պետրոսյան Մանյա – 477
Պետրոսյան Նարինե – 104
Պետրոսյան Պետրոս – 378
Պետրոսյան Սերգեյ – 459
Պետրոսյան Վարդան – 103
Պետրոսյան Քրիստափոր – 492, 502
Պերճիկ – 480
Պերպերյան Ռեթեոս – 36
Պեքճիյան Տիգրան – 479
Պիննեմեճյան Էլիզ – 478
Պիսարևսկի Բ. – 37
Պյորսել Հենրի – 99, 461, 462
Պոդպոմոգովա Եվգենյա – 101
Պոզապալյան Լուիզա – 465, 472
Պողոսյան Գրիգոր – 309
Պողոսյան Լևոն – 474
Պողոսյան Մովսես – 292
Պողպատ Տիգրան – 286
Պոյաճյան Զապել – 76
Պոյաճյան Վահե – 317, 318
Պոսսարտ – 506
Պովոդո Նատալյա – 462
Պչաքճյան Սմբատ – 479
Պսակ սրբազան – 94

Պրոկոֆև Ս. – 460, 477
Ջաբար Միքայել – 181
Ջաբարլի Ջ. – 467, 469
Ջալալյան Կարապետ – 47
Ջակոմետտի Պաոլո – 14
Ջամալյան Աթանես – 381
Ջանան Մկրտիչ – 34, 76, 265, 266, 379
Ջանգիրյան Կարեն – 269
Ջանելիձե Դմիտրի – 60
Ջանիբեկյան Գուրգեն – 21, 86, 91–93, 232–234, 242, 370, 410–414, 416, 418, 424, 427–429, 434, 441, 445
Ջանիբեկյան Կարեն – 101
Ջանիբեկյան Մուրադ – 101
Ջանչյան Ջ. – 204
Ջանջուղազյան Կարինե – 105
Ջիգարխանյան Արմեն – 270, 457, 496
Ջիվանյան Ալվարդ – 61, 62
Ջիվելեգով Ալեքսեյ – 91–93
Ջրբաչյան Երվանդ – 61
Ջրբաչյան Ռաֆայել – 140, 158, 254, 267–269, 477
Ռադլով Ա. – 503
Ռաչիդով Ռ. – 477
Ռապոպորտ – 489
Ռաչաք Ուլվի – 468
Ռասին – 7
Ռաֆիլի Միքաիլ – 93
Ռիզաև Սաբիր – 79, 289
Ռիժենկո Ն. – 461, 462
Ռինդին – 489
Ռիման Դ. – 504
Ռոզկովսկի Մարկ – 102
Ռոսսել Դեննի – 102
Ռոսսի Էռնեստո – 506
Ռուբինովաս Ալեքսանդրաս – 104
Ռուբինովաս Ստանիսլովաս – 104
Սաաստեթյան Ննիկ – 476
Սաբանցևա Մ. – 96, 99
Սաբրի Գ. – 468
Սազանդարյան Տաթևիկ – 446
Սաթամյան Գրիգոր – 22, 76, 143, 243, 472
Սաթն Փիթր – 104
Սաթյան Աշոտ – 469, 488
Սաթունց Արամ – 321
Սալվինի Թոմազո – 15, 344, 506
Սահակյան Ալլա – 106
Սահակյան Արթուր – 106, 110, 251
Սահակյան Գրիգոր – 141, 294
Սահակյան Մ. – 495
Սահակյան Մ. Ցու. – 60
Սահակյան Մեսրոպ – 85
Սահակյան Վ. – 33
Սահակյան Վիքի – 471
Սաղյան Մուշեղ – 137
Սաղրյան Հարութիւն – 145
Սամոյլով Վ. Վ. – 15
Սամվելյան Լուիզա – 38, 40, 59, 60, 89, 95, 258, 289
Սամվելյան Խաչիկ – 38
Սամվելյան Վարդան – 497
Սանամյան Անահիտ – 287
Սանամյան Մաթևոս – 375, 383, 393
Սանդուրյան Մինաս – 216
Սանթոյան Մելս – 81
Սանթրոսյան Արմեն – 104, 109
Սանին Ա. Ա. – 498
Սանոսյան Մարիցա – 484
Սառկա Բենաս – 107
Սավելև-Դամուրին Վ. – 93
Սավինա Մարիա – 15
Սարաֆյան Էրոլ – 445
Սարաֆյան Սարգիս – 380

Սարաֆով Կրիստոյու – 409
Սարգիսյան Թորոս – 452
Սարգիսյան Ղևոնդ – 133, 225, 315, 369
Սարգսյան Ադրիկ – 221, 397
Սարգսյան Արա – 231
Սարգսյան Գևորգ – 147
Սարգսյան Գրիչա – 250
Սարգսյան Դանիել – 64
Սարգսյան Եվգենյա – 500
Սարգսյան Լևոն – 421, 432
Սարգսյան Մերի – 111, 271, 274, 329, 466
Սարգսյան Սոս – 22, 90, 141
Սարդարյան Միրզաջան – 166
Սարինյան Սերգեյ – 61
Սարյան Անդրանիկ – 417
Սարյան Թաթիկ – 251
Սափարովա-Աբաչիձե Մակո – 505
Սափրիչ Ալիս – 507
Սաֆարյան Դավիթ – 140, 246
Սաֆարյան Սուրեն – 111
Սաֆրազբեկյան Իրմա – 39
Սաֆրազյան Ալմա – 164
Սաֆրազյան Ստեփան – 129, 164, 282, 337–340, 501
Սաֆրաստյան Արշակ – 75
Սաֆրոնով Եվգենի – 160, 162, 248, 329, 466
Սեդրակյան Էդվարդ – 470
Սեթյան Է. Հ. – 32, 47
Սեթյան Հովհաննես – 32, 47
Սեյրանյան Գառնիկ – 102, 104
Սևակ Պարույր – 34
Սևակ Ռուբեն – 353
Սևան Հենրիկ – 29, 47, 57, 127, 299, 330
Սևան Ստեփան – 473
Սեումյան Լյուսի – 19
Սեումյան Ովի – 198–200, 202, 309, 310, 357, 369
Սերեբրյակով Վ. Բ. – 491, 501
Սեֆերյան – 485
Սեֆերյան Սոնա – 33, 41, 61, 62
Սիլվեն – 172
Սիմոնյան Ա. – 312
Սիմոնյան Գրիգոր – 142
Սիմոնյան Մ. – 323
Սիմոնյան Մետաքսյա – 22, 288
Սիմոնով Եվգենի – 488, 499
Սիմոնով Ռուբեն – 489, 494
Սիմոնոֆ (տիկ.) – 481
Սիմքեյան Եդուարդ – 47, 290
Սիպիլ – 353
Սիրանույշ (Գանթարճյան) – 12, 13, 17, 18, 21, 72, 74, 80, 130, 132, 176–181, 184, 186–191, 193–199, 204, 209, 212, 227, 261, 282, 357, 493
Սիրվանյան Տիգրան – 112
Սիրվարդ (Գրիգորյան Եղիա) – 371
Սհոյան Ստեփան – 62
Սյուլե Ֆրանսուա – 349
Մնարյան (Նարինյան) Մնար – 83
Սոլախյան Արտաշես – 49, 189, 192, 356, 363, 478, 481
Սոլախյան Կալիպսե – 479, 481
Սոլարես Արել – 103
Սողոմոնյան Սողոմոն – 39, 60, 85
Սոսյան Մ. – 432
Սպանդարյան Սպանդար – 16
Սպենդիարյան Ալեքսանդր – 391, 397, 420, 421, 445, 477
Սվախչյան Մելիքսեթ – 325
Սվաճյան Արաքս – 487
Սվաճյան Վահրամ – 48, 353

Ստանիսլավսկի Կ. Ս. – 493, 498, 499, 502
Ստավցևա Սվետլանա – 268
Ստեփանյան Ալեքսանդր – 74
Ստեփանյան Աստղիկ – 460
Ստեփանյան Գառնիկ – 37, 38, 40, 84, 85
Ստեփանյան Լիլիթ – 103, 105, 112
Ստեփանյան Հովհաննես – 307
Ստեփանյան Ջուլիետա – 106
Ստեփանյան Սամսոն – 333
Ստեփանյան Վիգեն – 106
Ստուրուա Ռոբերտ – 101, 103, 107, 110
Սրապյան Թորգոմ – 240, 297, 318, 455, 491
Սուլլերժիցկի Լ. Ա. – 493
Սուլխանյան Ստեփան – 26, 47, 335, 338, 341, 344, 360, 366, 368, 382, 384, 410, 427, 500
Սումբատով-Յուժին Ա. – 492
Սունդուկյան Գաբրիել – 10, 13
Սունդուկյան Թինաթին – 504
Սուվորին – 15
Սուրենյան Կարպիս – 95
Սուրենյանց Վարդգես – 12, 25, 27, 34, 47, 57, 125
Սուրխաթյան Հարություն – 37
Սուքիասյան Աշոտ – 50
Սուքիասյան Արինե – 106
Սուքիասյան Արտաշես – 11, 146
Սուքիասյան Սաքո – 33
Վախթանգով Եվգենի – 493
Վաղարշյան Վաղարշ – 21, 38, 84, 91, 93, 231, 233, 238, 419, 469
Վայման Ռ. – 8
Վանզո Անդրեա – 112
Վաչչենկո Ալեքսանդր – 46, 96
Վաչյան Արշավիր – 430
Վասիլև-Վյատսկի Վ. Ի. – 492
Վարդ Պատրիկ – 217, 218, 228, 389, 390
Վարդազարյան Մարտին – 141, 454, 495
Վարդազարյան Տաճատ – 142, 323
Վարդանյան Ա. – 298
Վարդանյան Արմեն – 112, 143, 144
Վարդանյան Գ. – 143
Վարդանյան Զավեն – 91
Վարդանյան Էլեոնորա – 60, 89, 95, 99
Վարդանյան Լուիզա – 141
Վարդանյան Ռուզաննա – 21
Վարդանյան Վասիլ – 435, 488
Վարդանյան Վավիկ – 60, 85, 86, 383, 427, 463, 477
Վարդանյան Վարազդատ – 60
Վարդապետյան Ժիրայր – 385
Վարդենիսյան Շաքե – 486
Վարդիվաղյան Հակոբ – 126
Վարդովյան Գրիգոր – 261
Վարդովյան Հակոբ – 12, 260, 282
Վարդուկյան Լ. – 94
Վարդուհի (Նամուրազյան Աննա) – 168, 282
Վարժապետյան Կարլեն – 267, 290
Վարժապետյան Սիսակ – 472
Վարչավսկի Ի. Վ. – 490
Վեզիրով Հաչիմբեկ – 468
Վելեխով Ե. Պ. – 495
Վեյնբերգ Պ. – 17, 171, 334
Վեսելովսկի Յուրի – 10
Վերաժին (Գասպարյան) Մինաս – 35
Վերդենե Մարիո – 39
Վերդի Ջ. – 78, 464, 466, 472, 473, 484, 486, 504

Վերմիշյան Արմինե – 292
Վինոգրադով Ս. – 460
Վոլթեր Պեսթրիս – 402
Վոլթեր (Գալֆայան) Ենենիկ – 32, 383, 402, 429
Վոլիցկա Իրինա – 105, 108
Վոլկով – 495
Վոլսկի Կ. Ի. – 500
Վոյնկոպ Յու. Յա. – 503
Վրույր Արամ – 37, 168, 305
Վուտման Դեյվիդ – 471
Տաիրով Ալեքսանդր – 493, 497
Տարոնցի Սողոմոն – 34
Տեսեյան Արամ – 8, 9, 26, 31, 47
Տեսեյան Խորեն – 83
Տեր-Անդրեասյան Երվանդ – 34
Տեր-Գաբրիելյան Գ. – 37
Տեր-Գրիգորյան Արա – 269
Տեր-Գրիգորյան Էմին – 146, 147
Տեր-Գրիգորյան Ջալալ – 45, 58, 152
Տեր-Եղիայան Կարպիս – 145
Տեր-Զախարովա Մ. Ռ. – 494
Տեր-Կարապետյան Հասմիկ – 104
Տեր-Հովհաննիսյան Հակոբ – 48, 282
Տեր-Ղազարյան Հարություն – 371
Տեր-Ղևոնդյան Հովսեփ – 307
Տեր-Մարուքյան Անդրեաս – 34
Տեր-Մինասյան Շամիր – 458
Տերյան Զարիկ – 469
Տեր-Նիկողոսյան Նուշանիկ – 34
Տեր-Սարգսյան Արուսյակ – 192
Տեր-Ստեփանյան Հովսեփ – 35, 48
Տեր-Ստեփաննոսյան Թ. – 35
Տեր-Վարդանյան Ալեքսանդր – 48, 59
Տերտերյան Արսեն – 91
Տեր-Օհանյան Վարդան – 307
Տիգրանյան Սարգիս – 7, 8
Տոլստոյան Եղիա – 48
Տոմա Ա. – 74, 78
Տոնապետյան Պետրոս – 37
Տուգանով Ալեքսանդր – 467, 503
Տուման Մեսրոպ – 479
Ռաֆֆի Արամ – 5, 76
Ցուլաձե Լևան – 110
Ուզունյան Հայկազն – 64
Ուզունյան Հովսեփ – 392
Ուլիմաղյան Արթուր – 106, 108, 256, 270, 271
Ուլիանյան արքեպ. – 76
Ուլմեր Կոնստանց – 106
Ուղուրեկյան Խաչատուր – 12, 48, 260
Ումիկյան Հայկ – 158, 238
Փալավանդաշվիլի Քեթևան – 458
Փաղավա Ա. – 93
Փանյան Սարգիս (Սերգեյ) – 215, 314, 469
Փանոսյան Անուշ – 103
Փանոսյան Փանոսիկ – 156, 157
Փաչյան Արտավազդ – 439
Փարաջանյան Իվան – 505
Փարթամյան Սամվել – 272
Փափազյան Աշոտ – 251, 255, 270, 291
Փափազյան Խորեն – 22, 220, 234, 287, 393
Փափազյան Մ. Բ. – 48
Փափազյան Մեսրոպ քահ. – 36
Փափազյան Վահրամ – 16, 19–21, 23, 38–40, 48, 57, 59, 72, 76, 77, 85, 86, 89, 185, 189, 191, 209–213, 218–222, 224–231, 235–240, 242, 252, 253, 262–264, 267, 276, 286, 312, 353, 355, 362, 365–369, 378, 381–385, 388–391, 394–396, 399, 400, 402–405, 407, 408, 410, 415, 416, 420, 428, 429, 432, 433, 435,

439–446, 448–453, 468–470, 475, 478, 481–483, 485, 489, 494, 502, 503, 507–509
Փափազյան Վրթանես – 36
Փիթոև Ժորժ – 507, 509
Փիթոև Սաշա – 510
Փիլաֆյան Հ. – 205
Փիլիկյան Հովհաննես – 38, 473, 482
Փիչխուլով – 497
Փոթեյան Սիլվա – 81
Փուրցելաձե Կոտե – 105
Քալանթար Լևոն – 92, 152, 164, 316, 445, 499
Քալանթարի Բախչի – 469
Քալաչյան Նաիրա – 81
Քալմին Հ. – 48
Քահվեճյան Մովիկ – 318
Քաջվորյան Աշոտ – 231, 413, 431
Քասգանտիլյան Արիստակես – 30, 48
Քարաջյան Հարութիւն – 466
Քարտալյան Ա. – 250
Քափանակյան Ստեփան – 48, 59, 188, 216
Քելեչյան Հովհաննես – 33
Քեսեճյան Սմբատ – 73
Քեքլիկյան Սելմա – 484
Քոչարյան Մելսիդա – 472
Քոչարյան Սուրեն – 33
Քոչաղլու Ավետիս – 479
Քվրիվիչվիլի Մալխաս – 105
Քուվնրի Ջորջ – 472
Քուչյան Սառա – 94
Օգանեզովա Թամարա – 504
Օլդրիջ Այրա – 508
Օխլոպկով Ն. – 494
Օհանյան Աշոտ – 8, 89
Օհանյան Աստուր – 94, 245, 317
Օհանյան Արաքսի – 19, 22, 241, 246
Օհանյան Գարին – 474
Օ'Ռեգան – 94
Օպինսկայա Նինա – 467, 468
Օստրովսկի Ա. Ն. – 11, 14
Օսքու Մուստաֆա – 483
Օրդոյան Գրիգոր – 62
Օրմերոդ Նիք – 113
Ֆազլյան Հարութ – 457
Ֆազլյան Գերշ – 126, 236, 287, 296, 298, 457, 474, 479, 480
Ֆազլյան Սիրվարդ – 126, 457
Ֆասուլյանցյան Թովմաս – 261, 343, 480
Ֆասուլյանցյան Գայծառ – 481
Ֆարահմանդի – 484
Ֆարուխ Հուսեյն – 113, 114
Ֆեդորիչին Ցարոսլավ – 112
Ֆնտքյան Գառնիկ – 27, 34, 49, 61
Ֆրուզին Անատոլի – 106
Ֆրունջյան Ախդա – 89, 96, 99

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Շեքսպիրը հայ թատրոնում 5
Շեքսպիրը հայերեն 25
Շեքսպիրյան գրականություն 37
Շեքսպիրի հայ թարգմանիչները ու նրանց թարգմանությունները 42
Օթելլոյի և Համլետի դերակատարների առաջին ելույթները 65
Շեքսպիրյան հոբելյանական բեմադրություններ, միջոցառումներ, զեկուցումներ, փառատոներ 71
Շեքսպիրյան պիեսների հայերեն առաջին բեմադրությունների վայրերն աշխարհում 115
Օգտագործված մամուլ 122
Ամառնային գիշերվա երազ 125
Ամեն ինչ լավ է, թե լավ վերջանա 127
Արքա Լիր 128
Բազում աղմուկ վասն ոչնչի 142
Թիմոն Աթենացի 146
Կամակոր կնոջ սանձահարումը 148
Կորիոլան 160
Համլետ 163
Հուլիոս Կեսար 252
Զմեռային հեքիաթ 257
Մակբեթ 260
Ջոն Արքա 272
Ռիչարդ Երկրորդ թագավոր 275
Ռիչարդ Երրորդ 278
Ռոմեո և Ջուլիետ 282
Սիրո ապարդյուն ճիգերը 294
Սխալների կատակերգություն 295
Սպիտակ և կարմիր վարդերի պատերազմը (Հենրի VI) 299
Վենետիկի վաճառականը 301
Վերոնայի երկու ազնվականները 320
Վինձորի զվարճասեր կանայք 322
Տասներկուերորդ գիշեր կամ ինչ որ կամենաք 325
Տիտոս Անդրոնիկոս 330
Փոթորիկ 332
Օթելլո Վենետիկի մավրը 334
Անվանացանկ 512

ԲԱԽՏԻԱՐ ՄԱՐԴԱՆԻ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

ՇԵՔՍՊԻՐԸ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Կազմի ձևավորումը՝ Ա. Բաղդասարյանի
Սրբագրիչ՝ Վ. Դերձյան
Համակարգչային շարվածքը
և ձևավորումը՝ Թ. Վարդանյանի
Լուսանկարների մշակումը՝ Ա. Աղուզումցյանի

Պատվեր՝ 57:

ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան, Ալեք Մանուկյան 1

ԵՊՀ տպագրատուն, Երևան, Արովյան 52

ԲԱԽՏԻԱՐ ՄԱՐԴԱՆԻ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

Թատերագետ, բանասեր: Ծնվել է 1926-ի մայիսի 1-ին ՀՀ Շամշադինի շրջանի Թովուզ (այժմ՝ Տավուշի մարզի Տավուշ) գյուղում: 1932-ից ապրել ու սովորել է Բաքվում: Մասնագիտական կրթություն է ստացել Բաքվի Լ. Երամյանի անվան հայպետթատրոնին կից դրա մա տի կկան ստուդիայում (1944–1947) և Երևա նի Թատերական ինստիտուտի թատերագիտական ֆակուլտետում (1947–1952):

1953–1958 թթ. աշխատել է Բաքվի «Կոմունիստ» (հայերեն) թերթի խմբագրությունում, իսկ 1958–2008 թթ.՝ Երևանի Չարենցի անվան գրակա նության և արվեստի թանգարանում, 1963-ից եղել է թատերական բաժնի վարիչ:

Թանգարանային աշխատանքից դուրս զբաղվել է թատերագիտությամբ և բանասիրությամբ: Նախասիրությունը հայ թատրոնի պատմու թյունն է, նրա գործիչները, գրական-թատերական կապերը, սփյուռքահայ թատ րոնը: Տպագրվում է 1949-ից, աշխատակցել է շուրջ 80 անուն գիտական և պարբերական մամուլի:

Հրատարակել է 22 անուն գիրք՝ «Հայոց ծածկանունների բառարան» (XVI–XX դդ., 8 հազար հեղինակի 25 հազար ծածկանուն 17 լեզվով), «Հայկական թատերական ընկերության 120-ամյակը» (ռուսերեն), «Թատ ե ռական օրացույց»-ներ (1997–2011 թթ., 6 գիրք), «Ցեղասպանության թեման հայ թատրոնում, 1895–1995», «Պետրոս Ադամյանի «Շեքսպիր և յուր Համ լեթ...» գրքի ստեղծման պատմությունը», «Պուշկինը հայ թատ րոնում», «Պեպոյի» ժամանակագրությունը», «Թումանյանը և թատրոնը» և ուրիշներ: Կազմել է 4 ժողովածու: Ձեռագիր վիճակում են Սիրանույշի կյանքի և գործունեության, Նոր Զուղայի թատրոնի, «Պատվի համարի» տարեգրությունները, «Գևորգ Պետրոսյան» և «Քրիստափոր Պետրոսյան» մենագրությունները, «Մոսկվայի Փոքր թատրոնը և հայ թատերական կյանքը», «Թումանյանի թատրոնը», «Իրանահայ թատրոնը և նրա գործիչները» և այլ գործեր:

«Գալուստ Կյուլպենկյան» հիմնարկության հովանավորությամբ Երևանի համալսարանի հրատարակչությունը լույս է ընծայել հետևյալ գրքերը

1. **Թ. Հակոբյան, Ստ. Մելիք-Բախշյան, Հ. Բարսեղյան** - Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, հատոր 3, 1998:
2. **Թ. Հակոբյան, Ստ. Մելիք-Բախշյան, Հ. Բարսեղյան** - Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, հատոր 4, 1998:
3. **Թ. Հակոբյան, Ստ. Մելիք-Բախշյան, Հ. Բարսեղյան** - Հայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան, հատոր 5, 2001: (Բառարանը 2002 թ. արժանացել է ՀՀ նախագահի մրցանակին՝ «Մարդկային զարգացման և հումանիստական արժեքների, այդ թվում՝ հումանիտար գիտությունների զարգացման բնագավառում ձեռք բերված նվաճումների համար»):
4. **Ստեփանոս Տարոնեցի Ասողիկ** - Տիեզերական պատմություն (աշխարհաբարի վերածեց Վ. Վարդանյանը), 2000 թ.:
5. **Հրաչյա Գաբրիելյան** - Հայկական լեռնաշխարհը, 2000 թ.:
6. **Ալեքսանդր Մարգարյան** - Հայերենի հոլովները, 2000 թ.:
7. Նահապետ Քուչակի բանաստեղծական աշխարհը, աշխատասիրությամբ ակադեմիկոս Հրանտ Թամրազյանի, եր., 2001 թ.:
8. Շարական (ժողովածու) - Աշխարհաբարի վերածեցին **Ա. Մադոյանը** և **Գ. Մադոյանը**, 2001 թ.:
9. **Հրաչյա Միրզոյան** - Հովհաննես Մրքուզ Ջուղայեցի, 2001 թ.:
10. **Ռուբեն Ղազարյան** - Միջին գրական հայերենի բառապաշարը, 2001 թ.:
11. **Բարկեն Հարությունյան** - Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական բաժանման համակարգն ըստ «Աշխարհացույցի», 2001 թ.:
12. **Վարդան Արևելցի** - Տիեզերական պատմություն (աշխարհաբարի վերածեց Գ. Թոսունյանը), 2001 թ.:
13. **Գևորգ Մադոյան** - Գրիգոր Անավարզեցին շարականագիր, 2001 թ.:
14. **Գևորգ Աբգարյան** - Հայ տպագրության նախապատմություն, 2001 թ.:
15. **Փայլակ Անթապյան** - Հովհաննես սարկավագ Իմաստասեր, 2001 թ.:
16. **Յոզեֆ Կարստ** - Կիլիկյան հայերենի պատմական քերականություն, 2001 թ.:
17. **Ռաֆայել Մաթևոսյան** - Կուբան ապագայի որոնումներում. իրադարձություններ և դասեր, 2001 թ.:
18. **Խաչիկ Բաղիկյան** - Ուսումնական դարձվածաբանական բառարան, 2002 թ.:
19. **Հրաչյա Գաբրիելյան** - Հայոց բնաշխարհը (դասագիրք), 2002 թ.:
20. **Էդուարդ Աղայան** - Լեզվաբանական հետազոտություններ, 2003 թ.:
21. **Արտակ Մովսիսյան** - Նախամաշտոցյան Հայաստանի գրավոր մշակույթը, 2003 թ.:
22. **Հրաչյա Աճառյան** - Քննություն Կիլիկիայի բարբառի, 2003 թ.:
23. **Պիոն Հակոբյան** - Գիտական ուսումնասիրություններ, 2003 թ.:
24. **Աշոտ Սուքիասյան** - Հայոց լեզվի հոմանիշների բացատրական բառարան (2004 թ. արժանացել է ՀՀ նախագահի մրցանակին՝ «Մարդկային զարգացման և հումանիստական արժեքների, այդ թվում՝ հումանիտար գիտությունների զարգացման բնագավառում ձեռք բերված նվաճումների համար»), 2003 թ.:
25. **Երջանիկ Գևորգյան** - Հայոց շարժումային լեզվի բացատրական բառարան (Շարժութարան), 2003 թ.:
26. **Հայնրիխ Հյուբշման** - Հայերենի քերականություն, առաջին մաս, Հայերենի ստուգաբանություն, 2003 թ.:
27. **Հայնրիխ Հյուբշման** - Հայագիտական ուսումնասիրություններ, 2004 թ.:
28. **Ալեքսանդր Մարգարյան** - Հայոց լեզվի քերականություն (Ձևաբանություն) 2004 թ.:
29. **Ռամազ Գոդգաձե** - Հայերեն-վրացերեն զրուցարան, 2004 թ.:
30. «Ժուռնալ Ազիատիկ» հանդեսի հայագիտական նյութերի ծանոթագրված մատենագիտություն, 2004 թ. (ռուսերեն):
31. **Հրաչյա Աճառյան** - Հայոց պատմություն, հյուսված ընդհանուր պատմության հետ, 2004 թ.:
32. **Յովհաննես Սարկաւագ Իմաստասէր** - Լուծմունք «Սահմանաց գրոց», 2004 թ.:
33. **Սանդրո Սարդարյան** - Հայաստանը քաղաքակրթության օրրան, 2004 թ.:
34. **Կարէն Իւզբաշեան** - Աւարայրի ճակատամարտից դէպի Նուարսակի պայմանադրութիւնը, 2005 թ.:
35. **Հարություն Դելլալյան** - Ժողովածու, 2005 թ.:

36. **Բախտիար Հովակիմյան** - Հայոց ծածկանունների բառարան, 2005 թ.:
37. **Գառնիկ Անանյան** - Ակնարկներ հայոց հին և միջնադարյան հրապարակախոսության, 2005 թ.:
38. **Վահան Տեր-Ղևոնդյան** – Կիլիկյան Հայաստանը և Մերձավոր Արևելքի արաբական երկրները (1145-1226 թթ.), 2005 թ. (ֆրանսերեն):
39. **Գառնիկ Ստեփանյան** – Երգնկա (Հնագույն դարերից մինչև մեր օրերը), 2005 թ.:
40. **Հրաչյա Աճառյան** - Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի համեմատությամբ 562 լեզուների. Իմաստաբանություն, Բառաքննություն, Շարահյուսություն, 2005 թ.:
41. Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին. 16-րդ հատոր: Արաբ մատենագիրներ Թ-Ժ դարեր: Ներածությունը և բնագրերից թարգմանությունները **Արամ Տեր-Ղևոնդյանի**, 2005 թ.:
42. **Սահակ Բազյան** - Խաչատուր Աբովյանը առակախոս-բանաստեղծ և դրամատուրգ, 2005 թ.:
43. **Ռամազ Գորգաձե** - Վրացերեն-հայերեն բառարան, 2005 թ.:
44. **Պավել Շարաբխանյան** - Հանգաբանություն, 2005 թ.:
45. **Ռուբեն Ղազարեան** - Գրաբարի հոմանիշների բառարան, 2006 թ.:
46. Գրիգոր Զոհրապը ժամանակակիցների յուշերում եւ վկայութիւններում: Աշխատասիրութեամբ **Ալբերտ Շարուրեանի**, 2006 թ.:
47. **Նիկողայոս Ադոնց** - Երկեր, հինգ հատորով, հատոր Ա, Պատմագիտական ուսումնասիրություններ, 2006 թ:
48. **Հ. Պողոս Գոճանեան** - Ուղեցոյց դասական ուղղագրութեան, 2006 թ.:
49. **Հայկազ Ժամկոչյան** - Հայ ժողովրդի պատմություն, 2006 թ.:
50. Հայ հմայական և ժողովրդական աղոթքներ: Աշխատությամբ **Ս. Հարությունյանի**, 2006 թ.:
51. **Մաթենիկ Գեջյան** - Անի: Մատենագիտություն, 2006 թ.:
52. **Հարություն Մ. Վենետիկյան, Ջերալդ Ա. Ուորֆիլդ** - Համաշխարհային առևտրի ֆինանսավորում, 2006 թ.:
53. **Շահէ Արքեպիսկոպոս Աճէմեան**, Հայերէն Աստուածաշունչը, 2006 թ.:
54. LA MINIATURE ARMENIENNE - Collection du Matenadaran, 2006 թ., «Նաիրի» հրատարակչության հետ համատեղ
55. Արևելագիտության հարցեր (Հոդվածների ժողովածու, հատոր VI), 2006 թ.:
56. **Հակոբ Սիմոնյան** - Վերին նավեր, գիրք Ա, (1976-1990 թթ. պեղումների արդյունքները), 2006 թ.:
57. **Նիկողայոս Ադոնց** - Երկեր, հինգ հատորով, հատոր Բ, Պատմաբանասիրական ուսումնասիրություններ, 2006 թ.:
58. **Լիլիթ Զաքարյան** - Աղջոց սուրբ Ստեփանոս, 2007 թ.:
59. **Ալբերտ Խառատյան** - Կոստանդնուպոլսի հայ գաղթօջախը (XV-XVII դարեր), 2007 թ.:
60. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, Զ հատոր, Ը դար, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2007 թ.:
61. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, Է հատոր, Ը դար, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2007 թ.:
62. Մատենագիրք Հայոց, մատենաշար, Ը հատոր, Շարական, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2007 թ.:
63. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա (Հնագույն ժամանակներից մինչև Ք. հ. 298 թվականը), հատ. 1, 2007 թ.:
64. **Ռուբեն Ղազարեան, Հենրիկ Ավետիսեան** - Նորայայտ բառեր գրաբարում, 2007 թ.:
65. **Ֆելիքս Հայրապետյան** - Ֆենոլոգիայի հայերեն-ռուսերեն-անգլերեն բացատրական բառարան, 2007 թ.:
66. **Արմէն Մալխասեան** (կազմող) - Ցուցակ ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի, հատոր Գ, 2007 թ.:
67. **Դենի դը Ռուժմոն** - Սերը և Արևմուտքը (թարգմ. **Ալ. Ցոփչյանի**), 2007 թ.
68. **Սերոբ Ղազարյան** - Հայոց լեզվի պատմություն, 2007 թ.:
69. **Լաւրենտի Ցովհաննիսեան** - Հայ թարգմանական գրականութեան բառապաշարը (V դար), Ազգային Մատենադարան, հ. Մխ, 2007 թ.:
70. **Համաստեղ** - Մոռացված էջեր, հատոր Դ, 2007 թ.:
71. **Գրիգոր Միքայելյան** - Կիլիկիայի հայկական պետության պատմություն, 2007 թ.:
72. **Նիկողայոս Ադոնց** - Երկեր, հինգ հատորով, հատոր Գ, Հայերենագիտական ուսումնասիրություններ, 2008 թ:
73. **Անելիտա Դոլուխանյան** - Ֆրեդերիկ Ֆեյդին հայագետ, 2008 թ.:
74. **Մտեփան Պողոսյան** - Պատմագիտական ուսումնասիրություններ, 2008 թ.:
75. **Ժիրայր Անանյան** - Պիեսներ, Ընտրանի, 2008 թ.:
76. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, Թ հատոր, Թ դար, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2008 թ.:
77. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, ԺԲ հատոր, Ժ դար Գրիգոր Նարեկացի, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2008 թ.:

78. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, ԺԳ հատոր, Գանձեր I մաս, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2008 թ.:
79. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, ԺԴ հատոր, Գանձեր II մաս, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2008 թ.:
80. **Խաչիկյան Լևոն** - Աշխատություններ, հատոր Գ, («Նաիրի» հրատարակչության հետ համատեղ), 2008 թ.:
81. **Հարությունյան Հ. Մ.** - Նոր Բայազետի գավառը 1828-1913 թթ., 2008 թ.:
82. **Գրիգոր Ղափանցյան** - Արմատական բառարանի առթիվ դիտողություններ, Ара Прекрасный мифотворческий образ у армян, 2008 թ.:
83. **Բարկեն Հարությունյան** - Խորհրդահայ թատրոնի տարեգրություն, հատոր III, 2008 թ.:
84. **Վահրամ Ղարախանյան** - «Գալուստ Կյուլպենկյան» հիմնարկության հայանպաստ գործունեությունը. 1956-2006 թթ., 2008 թ.:
85. **Ավետիք Իսահակյան** - Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր IV - Պոեմներ, 2008 թ.:
86. **Հրաչյա Հարությունյան** - Շուշի, XVIII-XIX դդ. տապանագրեր, 2008 թ.:
87. **Գառնիկ Ստեփանյան** - Ակնարկներ սփյուռքահայ թատրոնի պատմության, Գիրք 2, Ամերիկահայ թատրոնի պատմություն, 2008 թ.:
88. Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի, հատոր Դ., 2008 թ.:
89. **Ալեքսեզեան Նարեկ եպս.** - Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ պատասխանները ոչ-ուղղափառ առարկութիւններու, 2009 թ.:
90. **Հրաչիկ Սիմոնյան** - Հայերի զանգվածային կոտորածները Կիլիկիայում (1909 թ. ապրիլ), 2009 թ.:
91. **Ստեփան Տ. Մելիք-Բախշյան** - Հայոց պաշտամունքային վայրեր, 2009 թ.:
92. **Աշոտ Սուքիասյան** - Հայոց լեզվի հոմանիշների բացատրական բառարան (2004 թ. արժանացել է ՀՀ նախագահի մրցանակին՝ «Մարդկային զարգացման և հումանիստական արժեքների, այդ թվում՝ հումանիտար գիտությունների զարգացման բնագավառում ձեռք բերված նվաճումների համար»), երկրորդ հրատարակություն, 2009 թ.:
93. **Ստեփան Պողոսյան** - Հայոց ցեղասպանության պատմություն, հ. 2, 2009 թ.:
94. **Պերճ Զեյթունցյան** - Ապրենք տասը պատվիրաններով, 2009 թ.:
95. **Հակոբ Չոլաքյան** - Քեսապի բարբառը, 2009 թ.:
96. **Հրանտ Թամրազյան** - Երկեր, հ. 2, 2009 թ.:
97. **Արամ Բարլեզիզյան** - Հայերեն - ֆրանսերեն բառարան, 2009 թ.
98. **Հրաչիկ Սիմոնյան** - Ազատագրական պայքարի ուղիներում, 2009 թ.
99. **Գառնիկ Ստեփանյան** - Մղձավանջային օրեր, 2009 թ.
100. **Արամ Սիմոնյան** - Զանգեզուրի գոյամարտը, 2009 թ.:
101. **Հիլտա Գալֆայեան-Փանոսեան** - Արեւմտահայ գրական լեզուի ուսումնական ձեռնարկ, 2009 թ.:
102. **Գուրգեն Մահարի** - Սիբիրական, 2009 թ.:
103. **Ռուբեն Ղազարյան, Հենրիկ Ավետիսյան** - Միջին հայերենի բառարան, երկրորդ հրատարակություն, 2009 թ.:
104. **Հրաչյա Աճառյան** - Պոլսահայ անգիր բանահյուսություն, 2009 թ.:
105. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, Ժ հատոր, Նարեկյան դպրոց, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2009 թ.:
106. **Նիկողայոս Ադոնց** - Երկեր հինգ հատորով, հատոր Դ, 2009 թ.:
107. **Մայր ցուցակ** հայերէն ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի, հատ. Ե, «Նաիրի» հրատարակչության հետ համատեղ, 2009 թ.:
108. **Հակոբ Մանանդյան** - Երկեր, Բանասիրական ուսումնասիրություններ, հատոր Է, 2010 թ.:
109. **Արման Եղիազարյան** - Արաբական խալիֆայության Արմինիա վարչական շրջանը (Պատմաշխարհագրական ուսումնասիրություն), 2010 թ.:
110. **Ռուբեն Ղազարյան** – Լեզվաբանական ուսումնասիրություններ, 2010 թ.:
111. **Ստեփան Մալխասեանց** - Հայերէն բացատրական բառարան, չորս հատորով, հատոր I (Ա-Ե), 2010 թ.:
112. **Ստեփան Մալխասեանց** - Հայերէն բացատրական բառարան, չորս հատորով, հատոր II (Զ-Կ), 2010 թ.:
113. **Ստեփան Մալխասեանց** - Հայերէն բացատրական բառարան, չորս հատորով, հատոր III (Հ-Ո), 2010 թ.:
114. **Ստեփան Մալխասեանց** - Հայերէն բացատրական բառարան, չորս հատորով, հատոր IV (Չ-Ֆ), 2010 թ.:
115. Համակուրսեցի բանասերներ. Վաթսունականների հիսնամյակը (հրատ. պատրաստեց Վ. Գաբրիելյանը), 2010 թ.:
116. **Հրանտ Թամրազյան** - Երկեր, հատոր 3, 2010 թ.:
117. Հրաչիկ Սիմոնյան - Ազատագրական պայքարի ուղիներում, հատոր 4, 2010 թ.:
118. Մատենագիրք Հայոց - մատենաշար, ԺԱ հատոր, X դարի պատմիչներ, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2010 թ.:

119. **Մատենագիրք Հայոց** - մատենաշար, ժԵ հատոր, X դարի պատմիչներ, տպագրվել է Անթիլիասում (Լիբանան), 2010 թ.:
120. **Էդուարդ Աբայան** - Նշան, համակարգ, հաղորդակցում. Հոդվածների ժողովածու՝ նվիրված Էդ. Աբայանի հիշատակին, 2011 թ.:
121. **Ստեփան Պողոսյան** - Հայոց ցեղասպանության պատմություն, III հատոր, 2011 թ.:
122. **Վանիկ Սանթրյան** – Ձեր ընծայագրի հետքերով, ինքնալրագիտարան երկու հատորով, հատոր I (Ա-Կ), պատվակալ խմբագիր՝ Զավեն Եկավյան, 2011 թ.:
123. **Ավետիք Իսահակյան** - Երկերի լիակատար ժողովածու, Անտիպ և հետմահու տպագրված բանաստեղծություններ, հատ. II, 2011 թ:
124. **Արման Եղիազարյան** - Հայ Բագրատունիների տերությունը (885-908 թթ.), Պատմաաշխարհագրական ուսումնասիրություն, 2011 թ.:
125. **Հակոբ Մանանդյան** - Երկեր, հատոր Ը, Բնագրագիտական աշխատություններ, 2011 թ.:
126. **Պետրոս Ս. Բեդիրյան** - Հայերեն դարձվածքների ընդարձակ բացատրական բառարան, 2011 թ.:
127. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա (III դարի վերջերից մինչև IX դարի կեսերը), հատ. 2, 2011 թ.:
128. Նոր Բայազետի գավառը 1914-1920 թթ., 2012 թ.:
129. **Hrachik Simonyan** - The Destruction of Armenians in Cilicia, April 1909, London, 2012.
130. **Ռուբեն Ղազարեան** - Գրաբարի դարձուածաբանական բառարան, 2012 թ.:
131. **Հասմիկ Ստեփանյան** - Հայերի ներդրումը Օսմանյան կայսրությունում, 2012 թ.:
132. **Նիկողայոս Ադոնց** - Երկեր հինգ հատորով, հատոր Ե, Հայ-բյուզանդական ուսումնասիրություններ (հրատ. պատրաստեց Պ. Հովհաննիսյանը), 2012 թ.:
133. **Բարկեն Հարությունյան** – Վահրամ Փափազյան. կյանքի և ստեղծագործության տարեգրություն 1888-1968, 2012 թ.:
134. **Բախտիյար Հովակիմյան** - Շեքսպիրը հայ թատրոնում, 2012 թ.: